

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 27.03.2017

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
2 § Pöytäkirjan tarkastaminen	4
3 § Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi	5
- : Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi, kh 20.3.2017	9
- Äänestyspöytäkirja § 3 Lausuntopyyntö luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi	32
4 § Keskusvaalilautakunnan uusien varavaltuutettujen määräämistä koskevat päätökset	69
5 § Kunnan asukkaiden tekemät aloitteet vuonna 2016	71
- : Luettelo kunnan asukkaiden tekemistä aloitteista vuonna 2016, päiv. 17.3.2017	72
6 § Yhteinen hyvinvointi -raportti	75
- : Yhteinen hyvinvointi -raportti, hyväksytty kh 6.3.2017	76
7 § Sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2016	185
- : Sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2016	187
8 § Valtuustokauden strategisten päämäärien mittarien ja strategiaan sisältyvien ohjelmien raportti 2016	199
- : Valtuustokauden 2013 - 2017 strategisten päämäärien mittarien sekä strategiaan sisältyvien ohjelmien raportti 31.12.2016	201
9 § Asemakaavamuutos 002204 ja tonttijako sekä tonttijaon muutos, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli	215
- : Asemakaavamuutosselostus 13.3.2017, 20.3.2017 tarkistettu / Asemakaavamuutos 002204, 52. Veromies / Rälssipuiston kortteli	220
- : Lausunnot ja vastineet 13.3.2017 / 002204	261
- Maankäyttösopimus nro 002204 kunn.tek. rak.sop. ja esisop. määräälojen luovutuksesta Lemminkäinen Talo Oy	272
10 § Kimmo Kiljusen ja 27 muun valtuutetun aloite asukastilan perustamiseksi Länsimäkeen	283
- Kimmo Kiljusen ja 27 muun valtuutetun aloite asukastilan perustamiseksi Länsimäkeen	284
11 § Sirpa Kauppisen ja 20 muun valtuutetun aloite ikäihmisten yhteisöllisen asumisen mahdollistamiseksi	286
- Sirpa Kauppisen ja 20 muun valtuutetun aloite ikäihmisten yhteisöllisen asumisen mahdollistamiseksi	287
12 § Markku Weckmanin ja 17 muun valtuutetun aloite perinteisten pientaloalueiden (Tikkurila, Viertola, Hiekkaharju jne) "tuhoamisen" lopettamiseksi	288
- Vastaus Markku Weckmanin ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen perinteisten pientaloaluiden (Tikkurila, Viertola, Hiekkaharju jne) "tuhoamisen" lopettamiseksi	289
13 § Sirpa Kauppisen ja 20 muun valtuutetun aloite päiväkotien terveellisyys selvittämiseksi	291
- Sirpa Kauppisen ja 20 muun valtuutetun aloite päiväkotien terveellisyys selvittämiseksi	292
14 § Ulla Sajaniemen ja 17 muun valtuutetun aloite perusopetuksen tuntikatons poistamiseksi	293
- Ulla Sajaniemen ja 17 muun valtuutetun aloite perusopetuksen tuntikatons poistamiseksi	294
15 § Kimmo Kiljusen ja 15 muun valtuutetun aloite Mikkolan koulun sisäilman myrkyllisyyden selvittämiseksi ja tarpeellisten toimenpiteiden tekemiseksi	296

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginvaltuusto pöytäkirja 27.03.2017

- Kimmo Kiljusen ja 15 muun valtuutetun aloite Mikkolan koulun sisäilman myrkyllisyyden selvittämiseksi ja tarpeellisten toimenpiteiden tekemiseksi	298
16 § Kokouksen päättäminen	300
Muutoksenhakuohje 1. Valitusosoitus	301
Muutoksenhakuohje 2. Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa	303
Muutoksenhakuohje 3. Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa	304
Muutoksenhakuohje 4. Valituskielto	307



Kaupunginvaltuuston kokous

Aika 27.3.2017 kello 18.00–22.50
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Jäsenet	Läsnä
Lindtman Antti, puheenjohtaja	x	Laakso Päivi	klo 18.00–22.30
Heinimäki Heikki, I varapuheenjohtaja	x	Laakso Sari	x
Kostilainen Anniina, II varapuheenjohtaja	klo 18.00–22.25	Lehmuskallio Paula	x
Abdi Faysal	klo 21.30–22.50	Leppänen Janne	-
Ala-Kapee-Hakulinen Pirjo	x	Letto Pirkko	klo 18.00–22.25
Alén Sini	x	Malmi Juha	x
Ansalehto-Salmi Irja	x	Multala Sari	x
Aura Anssi	x	Mäkinen Tapani	x
Auvinen Timo	x	Mölsä Jukka	x
Bruun Susanna	klo 18.00–22.25	Nieminen Johannes	x
Eerola Antero	x	Niemi-Saari Mari	klo 18.00–20.45
Eklund Tarja	x	Niikko Mika	klo 18.00–18.30
Hako Jukka	x	Norrena Vaula	x
Herranen Jouni	x	Norres Lasse	klo 18.00–21.30
Hirvaskoski Johannes	-	Orlando Carita	x
Huhta Jaana	-	Orpana Anitta	x
Hurri Maija	x	Porthén Jari	klo 18.00–21.15
Härmälä Göran	x	Puha Seija	x
Juurikkala Timo	x	Päivinen Tiina-Maaria	x
Jääskeläinen Jouko	x	Rannikko Ulla	x
Jääskeläinen Pietari	klo 18.00–20.20	Rokkanen Sakari	x
Kaira Lauri	x	Rosbäck Heidi	klo 18.00–20.50
Karén Timo	x	Sainio Jari	x
Karlsson Patrik	x	Sajaniemi Ulla	x
Kassila Eva-Christina	x	Saramo Jussi	x
Kaukola Ulla	x	Sillanpää Minttu	klo 18.00–22.30
Kauppinen Sirpa	x	Simonen Juha	x
Kiljunen Kimmo	x	Sodhi Ranbir	klo 18.00–22.30
Koivuniemi Petri	x	Tenhunen Juha	-
Kortesalmi Marilla	x	Tyystjärvi Kati	x
Kyyrö Marja	x	Vahtera Pauli	x
Kähärä Sirkka-Liisa	x	Wallenius Arja	x
Kärki Niilo	x	Weckman Markku	x
		Virta Raija	klo 18.20-22.50
Varajäsenet			
Hirvonen Juha	x	Mäkelä Mikko	x
Kakko Teijo	klo 20.20–22.50	Mäntynen Taisto	klo 20.45–22.50
Kokko Hannu	klo 20.50–22.50	Salminvuola Mia	klo 18.00–21.15
Kärkkäinen Hannu	klo 18.40–22.50	Suonperä Kaarina	x
Kaupunginhallituksen jäsenet		Läsnä	
Kokko Hannu		klo 18.00–20.50	
Kotila Pirkko		x	
Mäntynen Taisto		klo 18.00–20.45	
Niemelä Arja		klo 19.10–22.50	
Suensalmi Jouko		x	
Kuokkanen Jasi		x	
Muut osallistujat		Läsnä	
Nenonen Kari, kaupunginjohtaja		klo 18.00–21.00	
Van Nues Pirjo, apulaiskaupunginjohtaja vs.		x	
Lehto-Häggroth Elina, apulaiskaupunginjohtaja		x	
Penttilä Hannu, apulaiskaupunginjohtaja		x	



Salminen Jukka T, apulaiskaupunginjohtaja	x (klo 21.00–22.50 kaupunginjohtaja vs.)
Niinistö Jaakko, apulaiskaupunginjohtaja	klo 18.00–22.40
Marjamaa Patrik, talousjohtaja	x
Rainio Päivi, viestintäjohtaja	x
Myllymäki Juha, kaupunginlakimies	x
Isotalus Birgit, hallintosihteeri	x
Vennelä Asta, hallinnon harjoittelija	klo 18.00-22.30
Jääskeläinen Nelli, pöytäkirjanpitäjä	x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Antti Lindtman

Pöytäkirjanpitäjä Nelli Jääskeläinen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 3.4.2017 klo 17.00, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa

Sirkka-Liisa Kähärä Niilo Kärki

Pykälä 3 tarkastettiin ja hyväksyttiin kokouksessa.

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 5.4.2017 klo 8.15 - 16.00, Kirjaamo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)



1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kuulutus valtuuston kokouksesta on julkaistu kaupungin ilmoitustaululla, Vantaa-infossa ja internetsivuilla 20.3.2017 ja jokaiselle valtuutetulle on lähetetty sähköpostitse henkilökohtainen kokouskutsu.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 1

Esitys:

- todetaan läsnä olevat valtuutetut ja
- todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Käsittely:

Puheenjohtaja totesi, että valtuutetut Jaana Huhta, Juha Tenhunen, Janne Leppänen ja Johannes Hirvaskoski olivat pyytäneet vapautusta valtuuston tästä kokouksesta työ-, matkaesteen tai henkilökohtaisen syyn vuoksi.

Puheenjohtaja totesi esteet laillisiksi.

Estyneiden tilalla valtuutettuina tässä kokouksessa olivat samassa järjestyksessä varavaltuutetut Mikko Mäkelä, Mia Salminvuo, Kaarina Suonperä ja Juha Hirvonen.

Puheenjohtaja totesi, että paikalla oli yhteensä 65 valtuutettua.

Päätös:

Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi, lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kokouksen aikana puheenjohtaja totesi seuraavat muutokset kaupunginvaltuuston kokoonpanossa:

- ennen pykälän §:n 3 käsittelyä klo 18.20 valtuutettu Raija Virta otti paikkansa, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua
- ennen pykälän §:n 3 käsittelyä klo 18.30 valtuutettu Mika Niikko poistui kokouksesta, minkä jälkeen paikalla oli 65 valtuutettua
- ennen pykälän §:n 3 käsittelyä klo 18.40 varavaltuutettu Hannu Kärkkäinen saapui valtuutettu Mika Niikon tilalle, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 20.20 valtuutettu Pietari Jääskeläinen poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Teijo Kakko, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 20.45 valtuutettu Mari Niemi-Saari poistui kokouksesta, ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Taisto Mäntynen, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 20.50 valtuutettu Heidi Rosbäck poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, ja hänen tilalleen saapui varavaltuutettu Hannu Kokko, minkä jälkeen paikalla oli 66 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 21.15 valtuutettu Jari Porthén poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 65 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 21.15 valtuutettu Mia Salminvuo poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 64 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 21.30 valtuutettu Lasse Norres poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 63 valtuutettua
- §:n 3 käsittelyn aikana klo 21.30 valtuutettu Faysal Abdi otti paikkansa, minkä jälkeen paikalla oli 64 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.25 valtuutettu Anniina Kostilainen poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 63 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.25 valtuutettu Pirkko Letto poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 62 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.25 valtuutettu Susanna Bruun poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 61 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.30 valtuutettu Minttu Sillanpää poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 60 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.30 valtuutettu Päivi Laakso poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 59 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.30 valtuutettu Ulla Kaukola poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 58 valtuutettua
- §:n 5 käsittelyn kohdalla klo 22.30 valtuutettu Ranbir Sodhi poistui kokouksesta henkilökohtaisen syyn vuoksi, minkä jälkeen paikalla oli 57 valtuutettua



2 § Pöytäkirjan tarkastaminen

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 2

Esitys:

Päätetään

- a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 3.4.2017 klo 17.00 ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kirjaamossa (Asematie 7) keskiviikkona 5.4.2017 klo 8.15 - 16.00.

Päätös:

Päätettiin

- a) valita Sirkka-Liisa Kähärä ja Niilo Kärki pöytäkirjantarkastajiksi toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 3.4.2017 klo 17.00 ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kirjaamossa (Asematie 7) keskiviikkona 5.4.2017 klo 8.15 - 16.00.



3 § Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi

VD/1249/03.00.00/2017

KN/ML/JTS/EL-H/HP/JN/KM-L/JV/TL/JM/HY-L

Sosiaali- ja terveysministeriö ja valtiovarainministeriö ovat pyytäneet Vantaan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta valinnanvapauslainsäädännöstä annettavaksi hallituksen esitykseksi. Lausunto on pyydetty toimittamaan sosiaali- ja terveysministeriöön 28.3.2017 klo 16.15 mennessä. Annetut vastaukset ovat julkisia. Lausuntoyhteenvedossa otetaan huomioon vain määräaikaan mennessä saapuneet lausunnot.

Lausuntopyyntöön liittyvät materiaalit ovat luettavissa seuraavalta www-sivulta:
<http://alueuudistus.fi/lausuntopyynto-31-1-2017>

Vantaan kaupungin lausuntoa on valmisteltu kaupungin johtoryhmässä. Lausuntoesitys on asian liitteenä.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman sekä hallituksen 20.10.2015, 7.11.2015 ja 5.4.2016 tekemien linjausten mukaan Suomessa toteutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Osana uudistusta valmistellaan lainsäädäntö asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Lausuntopyynnön kohteena olevalla hallituksen esityksellä on tarkoitus edistää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palvelun tuottaja, parantaa palvelujen saatavuutta ja laatua sekä vahvistaa palvelujärjestelmän kannusteita kustannusvaikuttavaan toimintaan ja jatkuvaan kehittämiseen. Lakia sovelletaan maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Jatkovalmistelussa lakiluonnosta täydennetään ja tarkennetaan maakunnan ohjaus- ja seurantajärjestelmää koskevien sekä tuottajien oikeuksien ja velvoitteiden täsmentämiseksi erityisesti asiakas- ja maksusetelijärjestelmässä. Säännöksiä tarkentamisella pyritään siihen, että maakunnalla on riittävät keinot turvata sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhdenvertaisella tavalla ja laissa ja muussa valtakunnallisessa ohjauksessa huolehditaan maakuntien toimivan valtakunnallisesti riittävän yhtenäisellä tavalla. Lisäksi tarkentamisella turvataan asiakkaan oikeusturva sekä selkeytetään palvelutuottajien asemaa. Tarkennukset valmistellaan lausuntokierroksen aikana lausuntopalautteen pohjalta, lausuntopyynnössä on tätä palvelevia kysymyksiä.

Valinnanvapauslainsäädäntöä on valmisteltu maakunta- ja sote-uudistukseen liittyen. Sote- ja maakuntauudistuksessa lisäksi lakiin sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta laaditaan säännöksiä palvelun tuottamista koskevista olennaisista vaatimuksista (akkreditointi tai sertifiointi). Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuottajia koskeva lakiesitys annetaan uudelleen lausunnonle. Näitä säädösehdotuksia koskevat lausuntopyynnot annetaan helmikuussa 2017. Valinnanvapauslainsäädäntöön liittyen potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin esitetään lisättäväksi uudet säännökset tuetusta päätöksenteosta. Osana sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta yksinkertaistetaan myös rahoitusjärjestelmää. Monikanavarahoituksen yksinkertaistamisesta laaditaan hallituksen esitys vuoden 2017 aikana.

Kaupunginhallitus 20.3.2017 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle annettavaksi sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginjohtaja Kari Nenonen selosti asiaa kokouksen alussa.

Kaupunginhallituksen puheenjohtaja Tapani Mäkinen esitti seuraavia muutoksia Vantaan kaupungin lausuntoon:

Kysymys 2. Vastausvaihtoehto "d. ei" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Vastauksen toisen kappaleen toinen lause "On kuitenkin tärkeää huomata, että esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava." muutetaan muotoon "Valinnanvapaus on kannatettavaa, mutta esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava."



Kysymys 3. Vastausvaihtoehto "c. ei pääosin" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Kysymys 8b. Vastausvaihtoehto "d. ei" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Kysymys 18. Vastausvaihtoehto "b. kyllä pääosin" muutetaan vaihtoehdoksi "c. ei pääosin".

Kysymys 23. Vastauksen ensimmäinen lause "Lakiluonnos on puutteellinen, huonosti valmisteltu ja sisältää niin paljon merkittäviä riskejä, että se tulisi ehdottomasti valmistella uudelleen." muutetaan muotoon "Lakiluonnos on puutteellinen, huonosti valmisteltu ja sisältää niin paljon merkittäviä riskejä, että se edellyttää lain korjaamista."

Kaupunginhallituksen jäsen Lauri Kaira kannatti Mäkisen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: He, jotka kannattavat kaupunginjohtajan esitystä, äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat Tapani Mäkisen esitystä, äänestävät ei.

Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 11 jaa-ääntä (Bruun, Hämäläinen, Jääskeläinen, Kokko, Kotila, Kärki, Letto, Mäntynen, Niemelä, Pajunen ja Suvensalmi) ja 6 ei-ääntä (Kaira, Karlsson, Kuokkanen, Lehmuskallio, Mäkinen ja Orpana), joten Mäkisen esitys tuli hylätyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginjohtajan esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 3

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään antaa sosiaali- ja terveysministeriölle ja valtiovarainministeriölle Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi.

Käsittely:

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä kaupunginhallituksen esitykseen tehtiin muutosesityksiä ja niistä äänestettiin seuraavasti:

Valtuutettu Sari Multala esitti seuraavia muutoksia:

Kysymys 1. Vastausvaihtoehto "c. ei pääosin" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Tekstilisäys alkuun: "Valinnanvapausmalli mahdollistaa oikea-aikaisen ja nopeamman hoitoon pääsyn, mikä parantaa terveyttä ja kaventaa terveyseroja sekä parantaa palveluiden saatavuutta."

Valtuutettu Petri Koivuniemi kannatti Multalan esitystä.

Valtuutettu Lauri Kaira esitti seuraavia muutoksia:

Kysymys 2. Vastausvaihtoehto "d. ei" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Vastauksen toisen kappaleen toinen lause "On kuitenkin tärkeää huomata, että esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava." muutetaan muotoon "Valinnanvapaus on kannatettavaa, mutta esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava."

Kysymys 3. Vastausvaihtoehto "c. ei pääosin" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Kysymys 8b. Vastausvaihtoehto "d. ei" muutetaan vaihtoehdoksi "b. kyllä pääosin".

Kysymys 18. Vastausvaihtoehto "b. kyllä pääosin" muutetaan vaihtoehdoksi "c. ei pääosin".

Kysymys 23. Vastauksen ensimmäinen lause "Lakiluonnos on puutteellinen, huonosti valmisteltu ja sisältää niin paljon merkittäviä riskejä, että se tulisi ehdottomasti valmistella uudelleen." muutetaan muotoon "Lakiluonnos on puutteellinen, huonosti valmisteltu ja sisältää niin paljon merkittäviä riskejä, että se edellyttää lain korjaamista."



Valtuutettu Tapani Mäkinen kannatti Kairan esitystä.

Valtuutettu Irja Ansalehto-Salmi esitti seuraavia muutoksia:

Kysymys 8b. Vastausvaihtoehto "d. ei" muutetaan vaihtoehdoksi "c. ei pääosin".

Tekstilisäys heti alkuun: "Valinnanvapauden toteuttamisessa maakunnan ohjaus- ja vaikutusmahdollisuuksien tulee olla lakiluonnoksessa nyt esitettyä selkeämpiä, yksinkertaisempia ja suurempia."

Valtuutettu Juha Hirvonen kannatti Ansalehto-Salmen esitystä.

Puheenjohtaja totesi, että keskustelun kuluessa asiasta on tehty kolme kannatettua muutosesitystä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan ehdotuksen äänestysjärjestyksestä: muutosesitykset käsitellään kysymysten numerojärjestyksessä. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen koskien kysymystä 1.; he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Multalan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 42 jaa-ääntä ja 22 ei-ääntä, joten puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen voittaneen.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen koskien kysymystä 2.; he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Kairan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 38 jaa-ääntä ja 26 ei-ääntä, joten puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen voittaneen.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen koskien kysymystä 3.; he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Kairan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 39 jaa-ääntä ja 25 ei-ääntä, joten puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen voittaneen.

Puheenjohtaja totesi, että kysymyksen 8. ovat tehneet muutosesityksen sekä valtuutettu Kaira että valtuutettu Ansalehto-Salmi. Puheenjohtaja teki seuraavan ehdotuksen äänestysjärjestyksestä. Asetetaan ensin äänestettäväksi valtuutettu Kairan ja valtuutettu Ansalehto-Salmen esitykset. Niistä voittanut asetetaan kaupunginhallituksen esitystä vastaan. Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen; he, jotka kannattavat valtuutettu Ansalehto-Salmen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Kairan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 38 jaa-ääntä, 21 ei-ääntä ja viisi (5) valtuutettua äänesti tyhjää, joten puheenjohtaja totesi Ansalehto-Salmen esityksen voittaneen.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen; he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Ansalehto-Salmen esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 37 jaa-ääntä, 26 ei-ääntä ja yksi (1) valtuutettua äänesti tyhjää, joten puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen voittaneen.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen koskien kysymystä 18.; he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Kairan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 40 jaa-ääntä ja 24 ei-ääntä, joten puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen voittaneen.



Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen koskien kysymystä 23.; he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen esitystä äänestävät jaa, ja he, jotka kannattavat valtuutettu Kairan esitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 36 jaa-ääntä ja 28 ei-ääntä, joten puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen esityksen voittaneen.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunginhallituksen esitys.

Tarkistettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta valinnanvapauslainsäädännöstä annettavaksi hallituksen esitykseksi
- Äänestyspöytäkirja

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

kaupunginjohtaja Kari Nenonen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaan kaupungin lausunto

Lausuntopyyntökysely

Kysymykset

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen tavoitteena on kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä hillitä palveluista aiheutuvia kustannuksia 3 miljardilla eurolla vuoteen 2029 mennessä.

1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vantaan kaupunginvaltuusto totesi lausunnossaan 7.11.2016 sote- ja maakuntauudistuksesta vastauksena samaan kysymykseen:

"Palveluiden yhdenvertainen saatavuus edellyttäisi, että yksityinen sektori hakeutuu tuottamaan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita kattavasti ympäri maata.

Esityksessä tulisi olla mahdollisuus maakunkohtaisesti ottaa huomioon maakunnan erityisolosuhteet ja tehdä ratkaisuja muun muassa palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta ottaen huomioon paikalliset tuotantorakenteet ja investointimahdollisuudet.

Uudenmaan maakunta on väestömäärältään 23 kertaa suurempi kuin pienimmät maakunnat. Itsehallintoalueille asetettu tavoitteet ovat suurelta osin Uudellamaalla jo saavutettu.

Maakuntien erilaisuuden huomiotta jättäminen ei edesauta väestön terveys- ja hyvinvointieroja kaventamista. Osa maakunnista jää voimavaroiltaan heikoiksi erityisesti erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon erityispalvelujen järjestäjinä. Maakuntien koon ja tuotantomahdollisuuksien vaihtelu heikentää yhdenvertaisuutta ja vaikuttaa siihen, millaiseksi monituottajamalli tosiasiallisesti muodostuu. Maakuntien mahdollisuudet omaan palvelutuotantoon vaihtelevat eri puolilla maata ja osalla maakuntia on heikot edellytykset turvata palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Järjestämisvastuullisia alueita (18) on liikaa ottaen huomioon kaikkien alueiden tasapuolisen mahdollisuuden selvittää niille siirrettävistä tehtävistä.

Pelkkä järjestämistä vastuun siirtäminen kunnilta maakunnille ei yksin paranna kansalaisten yhdenvertaisuutta palvelujen saamisessa eikä kansalaisten yhdenvertaisuutta. Myös palvelujen tuottamisen täytyy tukea yhdenvertaisuuden ja palveluintegraation tavoitetta.

Segregaatio, asunnottomuus ja maahanmuuttajataustaisen väestön keskittyminen kaupunkeihin ovat yhteiskunnallisia haasteita, joiden hallinnassa tärkeintä on kaikkien peruspalveluiden yhteen toimivuus. Uudenmaan alueella maahanmuuttajat keskittyvät erityisesti pääkaupunkiseudun kaupunkeihin. Nyt esitettävä uudistus voi heikentää tämän yhteistyön edellytyksiä siirtäessään sote-palvelut toiselle organisaatiolla, toiseen rahoituskanavaan ja erilaisille maantieteellisille vastuualueille. Uudistuksessa on otettava huomioon pääkaupunkiseudun erityisasema segregaation torjunnassa. "

Lakiluonnoksen vaikutusarvioinneissa on todettu ehdotuksen voivan vaikuttaa myönteisesti palvelujen saatavuuteen, mutta yhdenvertaisuuden ja integraation toteutumiseen kannalta esitykseen sisältyy ongelmallisia elementtejä ja kysymyksiä. Vaikutusarviot liittyvät esimerkiksi rahoitusjärjestelmään ja sen ohjausvaikutukseen, asiakkaiden tosiasialliseen kykyyn hyödyntää valinnanvapautta sekä palvelujärjestelmän polarisoitumiseen hyvin ja huonosti pärjäävien palveluihin sekä palvelujen integraation heikkenemiseen. Yhdenvertaisuuden toteutumisen arvioidaan edellyttävän uudentyypisiä asiakasta tukevia toimia kuten asiakasohjausta, neuvontaa ja tietoa eri vaihtoehtoista.

Lisäksi mallin arvioidaan vaativan vahvaa ja uudentyypistä järjestäjän tuottajaan kohdistamaa ohjausta. Vahvan ohjauksen vaatimuksen kanssa ristiriidassa on kuitenkin se, että tosiasiasa maakunnan mahdollisuudet ohjata palvelutuotantoa ovat ehdotetussa mallissa rajalliset. Valittu järjestelmä on markkinaohjautuva. Maakunnalla ei ole riittäviä mahdollisuuksia huolehtia lain tavoitteiden toteutumisesta. Yhdenvertaisuus edellyttää järjestäjän vahvaa ohjausta, mutta tähän ei ole edellytyksiä.

Lasten ja nuorten palvelujen osalta esitetyssä valinnanvapausmallissa on kehitettävää ja muutettavaa. Valinnanvapauden toteutuessa esitetyllä tavalla hyvä yhteistyö kunnan eri sektoreiden välillä heikentyy. Esimerkiksi Vantaalla sitä on vuosikymmenten aikana alueellisesti rakennettu ja suunniteltu niin kutsuttuna perhekeskus-toimintamallina. Valinnanvapausmalli sopii kovin huonosti tähän kokonaisuuteen ja jopa estää lasten ja lapsiperheiden palveluiden koonnin perhekeskuksiin. Valinnanvapausmalli estää kokonaiskuvan muodostamisen perheiden tilanteesta ja tarpeista sekä vaikeuttaa yhteistä kehittämistoimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Kokonaiskuvan puuttuminen estää järjestelmässä tiedolla johtamisen. Osa kokonaisuuksista hajoaishi vielä hankittavaksi maksuseleillä, asiakasseleillä ja henkilökohtaisilla budjeteilla.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen rakentuu jatkossa toisaalta kunnan toimenpiteistä ja toisaalta maakunnan sosiaali- ja terveystalouden toiminnasta, erityisesti ennaltaehkäisevällä saralla. Näiden eri toimijoiden jatkuva vuoropuhelu, yhteinen tavoitteiden asettelu ja yhteistyö on välttämätöntä laajojen kansanterveyttä edistävien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen ei tapahdu pelkästään sote-palvelujen rakennetta muuttamalla. Erojen kaventuminen edellyttäisi samaan aikaan panostusta kuntien vastuulle jäävien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviin tehtäviin.

2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

- a. kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Vantaan kaupunginvaltuusto totesi lausunnossaan 7.11.2016 sote- ja maakuntauudistuksesta muun muassa, että osallistumisoikeuksia ei ole pääosin turvattu esityksessä riittävällä tavalla. Uudistuksen yhteydessä on ratkaistava se, miten asukkaiden vaikutusmahdollisuudet esimerkiksi palvelumuotoilun osalta ulotetaan kaikkiin palveluntarjoajiin erityisesti yksityissektorin kohdalla. Kansanvaltaisuuden periaatteiden ja osallistumisoikeuden kannalta ongelmallisinta on sääntelyn kokonaisuus, jossa vaaleilla valitun valtuuston valtaa on rajoitettu merkittävästi.

Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia. On kuitenkin tärkeää huomata, että esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Sote-palvelujen luonteesta johtuen asiakkailla ja potilailla ei aina ole riittävästi tietoa valintansa perusteeksi. Valinnanvapaus voikin johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin. Palveluntuottajan tosiasiallinen vaikutusmahdollisuus asiakkaan valintoihin on merkittävä.

Kuten lain vaikutusarviossa todetaan, on epäselvää, millaiset asukkaiden vaikutusmahdollisuudet todellisuudessa ovat. Maakuntalaki takaa asukkaiden vaikutusmahdollisuudet maakunnan toimintaan, mutta se ei ulotu yhtiöiden ja yhteisöjen toimintaan. Vaikka hallintolakia ja julkisuuslakia sovelletaankin yritysten ja yhteisöjen toimintaan siltä osin kun ne ovat valinnanvapautuottajia, suuri osa toiminnasta siirtyy avoimen julkishallinnon ulkopuolelle.

Nykyisen palvelusetelin kehittämisen avulla saavutettaisiin yksinkertaisin ja kaikkien ikäluokkien näkökulmasta toimivin valinnanvapausmalli.

Laissa ei ole määritelty alaikäisen osalta mitään ikärajaa, jolloin hänen voitaisiin katsoa pystyvän päättämään omasta hoidosta, johon kuuluu myös terveysaseman valinta.

3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

- a. kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Muutos tuo todennäköisesti ainakin väestötiheille alueille lisää palveluntarjontaa ja parantaa siten palvelujen saatavuutta. Asiakkaan pääsy suoran valinnan palveluihin todennäköisesti nopeutuu. Vaikutukset voivat olla alueellisesti epätasaiset ja alueellinen erilaisuus hankaloittaa yhdenvertaisuutta.

Kuten lakiesityksen vaikutusarvioissakin todetaan, käynnistämisen vaiheessa nopeasti toimivilla ja osaavilla henkilöillä on parhaat mahdollisuudet valita haluamansa palveluntuottaja.

Asiakasohjauksessa ja neuvonnassa tulee huolehtia siitä, että iäkkäät ja vammaispalvelujen asiakkaat sekä muut erityisryhmät pystyvät hyödyntämään yhdenvertaisesti valinnanvapautta muun väestön kanssa.

Vaikutusarviossa arvioidaan hyvin kriittisesti asiakasvaikutuksia. Arviossa todetaan muun muassa että suoran valinnan palvelujen tuottajan mahdollisuus tarjota asiakkaalle eri maksusta lisäpalveluja voi johtaa eriarvoistumisen lisääntymiseen. Palvelujen tuottajille voi syntyä kannuste houkutella asiakkaitaan vain henkilöitä, jotka kykenevät ostamaan lisäpalveluja ja ohjata palvelujen käyttäjiä tarjoamiinsa maksullisiin lisäpalveluihin tai tuottamiinsa työterveydenhuollon palveluihin. Asiakkaan mahdollisuus hakeutua omaan tilanteen kannalta sopivaan palveluun voi jäädä toteutumatta, koska sote-keskukset voivat rajata palveluiden hakijoiden määriä (listautuminen).

Valinnanvapauden toteuttaminen edellyttää vahvaa viestintää ja tiedottamista, jotta kansalaiset pystyvät arvioimaan eri palvelutuottajia ja tekemään oman terveytensä kannalta tarkoituksenmukaisia valintoja. Tämä edellyttää asiakkaan helposti tulkittavien ja selkeiden laatumittareiden rakentamista. Asiakkaan käytettävissä valinnanvapauden tukena tulisi olla julkiset laatukriteerit ja hoitotulosten yhteiset arviointikriteerit mittareineen. Näitä kriteerejä ovat esimerkiksi hoidon oikea-aikaisuus, vaikuttavuus, osaaminen, tehokkuus, turvallisuus ja hoidon saamisen tasa-arvo.

Lukuisten ja vaihtuvien palveluntuottajien valvonta ei hoidu pelkällä omavalvontasuunnitelmalla. Ikäihmisen ja vammaisen oikeus ja mahdollisuus vaihtaa palveluntuottajaa tulee turvata esimerkiksi asumispalveluissa.

Uusimmat digitalisaation ja sosiaalisen median välineet tulee ottaa käyttöön, jotta ihmiset tavoitetaan ja palveluista tulee helppokäyttöiset. Sähköinen asiointi ja ihmisten voimaannuttaminen itsehoitoportaaleilla jakaa vastuuta omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään huolehtimisesta myös asukkaille itselleen.

Todellinen onnistuminen valinnanvapauden toteuttamisessa vaatii monessa suhteessa paljon tietojärjestelmiltä. Näiden kehittäminen on iso ponnistus. Valinnan tekeminen vaatii ymmärrettävää tietoa eri palvelutarjoajien palveluista ja palvelujen laadusta sekä tukea valintojen tekemiseen. Tarvittavaa tietoa ei ole kuitenkaan saatavilla valinnanvapauden käyttöönotto alkuvaiheessa. Tietopohjan ylläpitäminen tulee olemaan haastava ja uusia resursseja vaativa tehtävä, joka edellyttää uudenlaista osaamista myös asiakkailta. Tuottajien ja järjestäjän sekä asiakkaan välisen tiedonkulun onnistuminen on valinnanvapausuudistuksen onnistumisen kannalta erittäin kriittinen tekijä. Uudistuksen yksityiskohtien tarkennuttua tarvitaan vähintään 2-3 vuotta valinnanvapausmallin edellyttämien monen toimijan välisten tietojärjestelmien toteuttamiseen. Kuten lakiesityksen vaikutusarvioissa todetaan, tarvittavien tietojärjestelmien kehitystyö on vasta aluillaan, joten tiedon saaminen tulee alkuvaiheessa olemaan puutteellista. Järjestelmän sisäänajo edellyttää mittavaa viestintää, asukkaiden perehdyttämistä ja palveluohjausta.

4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluita?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Vaikka integraatio on lakiesityksen tavoitteena, järjestelmän moninaisuus ei tue integraatiota. Kuten lakiesityksen vaikutusarvioissa todetaan, monituottajamalli voi vaikeuttaa sote-palvelujen integraation toteutumista asiakkaan näkökulmasta. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden ja integraation varmistaminen monimutkaistuu, kun ne toteutuvat sopimusohjauksen ja seurannan kautta. Ohjauksen läpäisevyyttä hankaloittaa, että maakunnan ja kaikkien tuottajien välille ei synny sopimus- tai muuta ohjaussuhdetta tai se toteutuu välillisesti.

Kuten vaikutusarviossa todetaan, integraation toteuttaminen voi olla haastavaa. Valinnanvapausmalli heikentää maakunnan kykyä toteuttaa sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen integraatiota alueellaan. Tämä on seurausta siitä, että kaikki palvelutuotanto ei ole suoraan maakunnan hallinnollisen ohjauksen piirissä, vaikka eräänlainen portinvartijuus säilyykin maakunnalla. Maakunnan ja kaikkien tuottajien (maksu- ja asiakassetelituottajat ja henkilökohtaisella budjetilla hankittavien palvelujen tuottajat) välille ei synny edes sopimussuhdetta, jossa toiminnan ehtoja voitaisiin täsmentää. Maakunta ei solmi niiden kanssa sopimuksia eikä niihin sovelleta hyväksymismenettelyä, jossa maakunta voisi asettaa niiden toimintaa koskevia ehtoja.

Asiakassuunnitelma on keskeinen palveluintegraation toteuttamisen väline, mutta sen toteuttaminen jää yhteistyötahdon ja yhteistyökäytäntöjen varaan. Palveluntuottaja ei ole maakunnan hallinnollisessa ohjauksessa. Integraation toteutuminen edellyttää palveluketjujen ja hoitokokonaisuuksien huolellista määrittelyä, kehittämissyhteistyötä sekä sopimusohjausta ja seurantaa. Nämä eivät ole kaikki valmiina vuoden 2019 alussa. Lisäksi tiedon integraatio ei toteudu järjestelmän käynnistysvaiheessa.

Sekä vertikaalinen että horisontaalinen integraatio ovat tärkeitä erityisesti paljon palveluita tarvitsevien kohdalla, jotta palvelutarpeeseen osataan vastata tarkoituksenmukaisesti, vaikuttavasti ja taloudellisesti. Olennainen kysymys on miten laaja-alaisesti palveluja tarvitsevien ihmisten hoidon ja palvelutarpeen arvio toteutetaan. Asiakkaan laaja ja monimuotoinen palveluntarve lisää integraation tarvetta. Mitä laajempi ja monimuotoisempi palveluntarve on, sitä vähemmän todellista valinnanvapautta tosiasiallisesti on. Asiakas ei myöskään aina itse kykene arvioimaan eri palvelukokonaisuuksia vaan hän tarvitsee siihen tukea.

Vaikuttavuuden arviointi tulee olla sisään rakennettu palvelujen tuottamiseen ja palvelun vaikuttavuutta pitää pystyä arvioimaan ammattimaisesti.

Lakiesityksen vaikutusarvioissa todetaan, että uudistus voi johtaa palveluntuottajien palvelujen erilaistumiseen palvelujen käyttäjien tarpeiden mukaan. Tämä tarjoaa mahdollisuuksia yhdenvertaisuuden lisääntymiseen esimerkiksi siten, että asiakkaan kielelliset ja kulttuuriset tarpeet otetaan huomioon. Vaarana voi kuitenkin vaikutusarvioiden mukaan olla liian pitkälle menevä erilaistuminen siten, että palvelujärjestelmä polarisoituu hyvin ja huonosti pärjäävien palveluihin. Paljon palveluja tarvitsevien kokonaishuolenpidon siirtäminen suoran valinnan palveluista maakunnan liikelaitoksen vastuulle lisää riskiä näiden muutenkin syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten syrjäytymiseen normaalipalveluista.

5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

a.kyllä

- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Palveluntuottajat eivät kilpaile hinnalla, koska kaikille tuottajille maksetaan sama kapitaatioperusteinen korvaus. Maksuseteli ja asiakasseteli eivät sisällä nykyistä palvelusetelin ominaisuutta, jossa asiakas maksaisi omavastuun. Tämä vaikeuttaa maakunnan kustannusten kasvun hillintää. Tuottajille suunniteltu kapitaatiomaksu, jossa ikäkriteerit painottuvat jopa 80 %, ei edesauta säästötavoitteen toteutumista ikääntyneen väestömäärän voimakkaassa kasvussa. Kapitaatiomaksu kasvaa siis vääjäämättä vuosittain ilman tuottavuusvaatimusta väestön ikääntymisen vuoksi.

Vantaan kaupunginvaltuusto totesi lausunnossa sote- ja maakuntauudistuksesta 7.11.2016: "*Uudistuksen toteutuminen aiheuttaa väistämättä ylimenokaudella merkittäviä lisäkustannuksia. Merkittävimmät lisäkustannukset syntyvät valtakunnallisesta palkkaharmonisoinnista, ICT-ratkaisuista sekä maakunnallisten yhtiöiden pääomittamisesta sekä niiden käyttöpääoman turvaamisesta. Lisäkustannuksia aiheuttavat myös jatkossa toteutettavat kiinteistöjärjestelyt. Riskinä on myös nykyisen kunnallisen eläkejärjestelmän rahoittaminen, mikäli perustettavien maakunnallisten yhtiöiden eläkevalinnat epäonnistuvat. Näitä ei ole otettu lainkaan huomioon esitetyissä taloudellisissa laskelmissa.*

Kuntien taloudellinen asema tulee voimakkaasti heikkenemään rahoitusvolyymin puolittuessa ja samanaikaisesti velkapääoman pysyessä muuttumattomana. Kuntien taloudellisen aseman heikkenemisellä on merkittävä vaikutus julkisen sektorin taloudellisen kestävyysvajeen tasapainottamisessa, mikä tulisi ottaa samanaikaisesti huomioon maakuntauudistuksen taloudellisia vaikutuksia laskettaessa. Muutos aikaansaa useiden vuosien epävarmuuden tilan ja keskittymisen organisaatorakenteisiin ja toimintamallien yhtenäistämiseen kustannusten kasvua hillitsevien kehittämistoimenpiteiden sijaan.

Kustannusten hillitsemiseksi kehittämisen painopiste on oltava erityisesti asiakaslähtöisissä palveluketjuissa, jotta kustannusten kasvun hillintää voidaan saavuttaa tulevaisuudessa. Kustannusten hallinnan kannalta on tärkeä pystyä kontrolloimaan hoitoketjua perustasolta erityistasolle. Luonnoksen mukaisessa mallissa maakunnalla ei ole tähän tuottajille kannustimia. Siksi tuottajille tulee luoda kannustinratkaisu jo ennen lain voimaantuloa.

Maakunnan hallintoa koskeva sääntely tulee arvioida uudelleen, koska maakunnan palvelutuotannon ohjausjärjestelmä ei tue tavoitetta hillitä palvelujen kustannuksia.

Esityksessä ei ole myöskään selostettu, miten aiotut säästöt on tarkoitus saada aikaan. Kustannusten kasvun hillinnän kannalta keskeistä on myös palvelulupauksen sisältö ja sitovuus, jonka merkitys on lakiluonnoksessa vielä täsmentymätön.

Kokonaisarviota kustannusten kasvun hillinnästä on mahdoton tehdä, koska tietoa vallinnanvapauden, monikanavarahoituksen ja tulevan valtionosuusjärjestelmän mallista ei ole. Kokonaisarvio kustannusten kasvun hillinnästä tulee esittää viimeistään valinnanvapautta, monikanavarahoitusta ja tulevaa valtionosuusjärjestelmää koskevien säädösten yhteydessä."

Kuten nyt lausunnolla olevan lakiesityksen vaikutusarvioissa todetaan, kustannusriskien hallitseminen edellyttää maakunnalta hyvää suunnittelu- ja ennakointikykyä. Valtioneuvoston asetuksilla voidaan edelleen muuttaa muun muassa tuottajien rahoituksen yksityiskohtia. Tämä sopii huonosti maakunnan itsehallinnolliseen asemaan. Maakunnan päättäessä tarjota asukkailleen säädettyä laajemman suoran valinnan palveluvalikoiman, kustannusten kasvun riski kasvaa. Asiakkaan valinnanvapaus yhdistettynä kapitaatiokorvaukseen luo tuottajille helposti kannustimen asiakkaiden haitalliseen valikoitumiseen.

Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen edellyttäisi käytännössä palvelutuotannon tuntuvaan tehostumista, hoidon vaikuttavuuden tuntuvaan lisääntymistä tai palveluintegraation parantumista niin, että palvelutarvetta voidaan ehkäistä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Ehdotettu järjestelmä johtaa kokonaisuutena siihen, että talouden ohjaus on vaikeaa. Palvelun tuottajalla ei ole intressiä hillitä maakunnan kustannusten kasvua. Ehdotetun järjestelmän heikkous on integraation puute ja palvelutuotannon hajanaisuus.

Julkisen talouden näkökulmasta on perusteltua, että kunnille turvataan taloudelliset edellytykset toteuttaa itsehallintonsa puitteissa ennaltaehkäiseviä palveluja. Tästä saatava hyöty hillitsee maakunnan kustannusten kasvua.

6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

-

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Valinnanvapauslaki esitettyssä muodossaan heikentää maakuntavaltuuston vaikutusmahdollisuuksia

Vantaan kaupunginvaltuusto totesi antamassaan lausunnossa sote- ja maakuntauudistuksesta 7.11.2016:

”Suorilla vaaleilla valitun maakunnan valtuuston asema on epäselvä ja ongelmallinen kansanvallan näkökulmasta. Vahvassa valtion ohjauksessa oleva maakuntien itsehallinnollinen asema tulee olemaan heikko.

Luonnoksessa valtionhallinnolla on mahdollisuus ohittaa maakunnan valtuusto hallinnollisilla päätöksillä. Maakunta ei ole kuntien tapaan aidosti itsehallinnollinen yksikkö eikä toisaalta selvästi osa valtionhallintoakaan. Maakunnasta on syntymässä suorilla vaaleilla valitun valtuuston ja valtionhallinnon yhdessä johtama hallinnon taso, jonka ylintä päätösvaltaa käyttävät maakuntavaltuusto ja valtioneuvosto.

[...]

Kansalaisen näkökulmasta valtion, maakunnan ja kunnan työnjako tulee olla selkeä. Asukkaalle tulee tietää, missä asioissa hänen tulee pyrkiä vaikuttamaan kunnan, maakunnan tai valtiollisten vaalien tai vaikutusjärjestelmien kautta. Tämä koskee esimerkiksi kuntalain mukaista kunnan tehtävää asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen.

Kyseessä on historiallinen esitys kansalliseksi ratkaisuksi perustuslain 121 § 4 momentissa tarkoitettusta itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla ja se linjaa merkittäväällä tavalla itsehallinnon ja kansanvaltaisuuden periaatteen toteuttamista pitkälle tulevaisuuteen. Ehdotuksen perusteluista ei selviä, miten mallin on arvioitu täyttävän perustuslain kansanvaltaisuuden periaatteen ja itsehallinnon periaatteiden vaatimukset. Ehdotus herättää kysymyksen, kuinka paljon itsehallinto voi erota kuntatasolla ja maakuntatasolla ja kuinka paljon vaaleilla valitun maakuntavaltuuston toimivaltaa voidaan kaventaa loukkaamatta kansanvaltaisuuden periaatetta. [...]

Demokratian toteuttamisessa tulisi säädöksiin kirjata myös lähidemokratian periaatteet ja kannustaa luomaan uudenlaisia osallistumisen muotoja muun muassa julkinen palautemahdollisuus valinnanvapauden piirissä ja muista palveluista. Valinnanvapaus osaltaan toteuttaa suoraa demokratiaa palvelujen käyttäjien näkökulmasta."

Kansanvallan periaatteen ja kansalaisten todellisten vaikuttamismahdollisuuksien kannalta merkittävä muutos on, että nyt lausuttavana oleva esitys siirtää nykyisin järjestämisvastuussa olevalta taholta päätös-, ohjaus- ja vaikutusvaltaa julkisen sektorin ulkopuolelle. Siirtymässä olennaista ja ongelmallisinta on se, että valta ei siirry sellaisenaan kansalaiselle vaan merkittävässä määrin palveluntuottajille. Kansalainen on lisääntyvässä määrin kuluttajaan rinnastettavassa asemassa. Sosiaali- ja terveyskeskus on osin nykyisen perusterveydenhuollon järjestäjän roolissa. Esimerkiksi maksusetelin avulla se voi ohjata asiakkaita muille palveluntuottajille ilman järjestämislain mukaan järjestämisvastuussa olevan maakunnan minkäänlaista kontrollia.

Edellä mainittujen valtioneuvoston ohjauksen lisääntymisen ja toisaalta järjestämisroolin heikkenemisen ja palveluntuottajan roolin muuttumisen myötä on syytä arvioida maakunnan ja maakuntavaltuuston roolia. Alun perin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoite oli siirtää järjestämisvastuu vahvemmille hartioille, tehostaa integraatiota ja lisätä asukkaiden valinnanvapautta. Valinnanvapauslakiluonnoksen yhteydessä on kuitenkin syytä kysyä, onko päätösvaltaa siirretty palveluntuottajille niin, että erityisesti perusterveydenhuollossa maakunnan järjestämisvastuu on kutistunut rahoitusvastuiksi.

7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin X
- c.ei pääosin
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Valinnanvapaus luo mahdollisuuksia uudistaa toimintatapoja ja ottaa käyttöön innovaatioita. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, millaiseen toimintaan rahoitusmalli kannustaa. Riskinä on, että järjestelmä kannustaa asiakkaan edun sijaan tuottajan edun mukaisiin ratkaisuihin.

Innovaatioiden toteutuminen edellyttää laaja-alaista näkemystä tavoitteista ja tarvittavista muutoksista. Innovaatioiden käyttöönotto edellyttää lähes poikkeuksetta suuria muutoksia muun muassa työn tekemisen prosesseissa, professioiden rooleissa ja tehtävissä sekä uuden osaamista.

Kysymyksiä lakiluonnoksen yksityiskohdista

8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista.

8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Vapaamuotoiset huomiot

Laissa tulisi selkeästi määritellä, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnanvapauden piiriin ja miltä osin maakunta voi itse määritellä laajan valinnanvapauden palvelut. Eräiltä osin rajausta on esityksessä epäselvä. Esimerkiksi sosiaalihuollon palvelujen tilanne on vielä epäselvä.

Yksittäisiä palveluja olennaisempaa on se miten palveluketjujen kokonaisuus rakennetaan.

Ehdotuksessa jää epäselväksi, mikä on maakunnan ja sen liikelaitoksen tosiasiallinen mahdollisuus toimia niissä tapauksissa, joissa markkinoilla ei ole riittävästi toimijoita. Epäselvää on esimerkiksi se, edellyttääkö tilanne käytännössä suoran valinnanvapauden piiriin kuuluvan toiminnan yhtiöittämistä. Maakunnan liikelaitoksella ei voi olla alkuvaiheessakaan ylimääräistä resurssia siltä varalta, että markkinoilla ei ole tarjontaa vaan toiminnan täytyy olla tehokkaasti mitoitettua.

Muun muassa palveluseteli ja henkilökohtainen budjetointi ovat hyviä valinnanvapautta lisääviä palvelun tuottamisen tapoja, mutta niiden laajentaminen edellyttää järjestelmien integrointia ja palveluohjauksen lisäämistä – ja siihen liittyvän osaamisen päivittämistä.

8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Valinta annetaan asiakkaalle, jolloin markkinat määrittävät miten tuotanto järjestyy. Maakunnan tuottajille asetettavat kriteerit ovat ratkaisevassa asemassa laadukkaan palvelun järjestämisvastuussa, samoin tuottajien taustojen selvittäminen ja asiakkaan valintaa tukevan informaation järjestäminen kansalaisille. Kapitaatorahoitteisessa mallissa kilpaillaan vain laadulla ja hintakilpailua ei synny. Tämä vaikeuttaa muun muassa 3 miljardin euron säästötavoitteen saavuttamista.

Järjestämisvastuun todellinen sisältö muuttuu ehdotetun valinnanvapausjärjestelmän sekä maakuntalainsäädännön myötä. Järjestämisvastuu on organisaation vastuuta palvelujen saatavuudesta, rahoituksesta ja tuotannon järjestämisestä. Järjestämisvastuussa olevan tahon on puututtava asiaan, mikäli kansalainen ei saa hänelle kuuluvia palveluja tai kansalaisia ei kohdella yhdenvertaisesti. Ehdotetussa mallissa tuotanto voi jakaantua niin sirpaleiseksi ja monimuotoiseksi, että kokonaisuuden hallinta on ongelmallista suuren maakunnan alueella. Järjestämistehtävään perinteisesti kuuluvia elementtejä siirtyy järjestelmässä tuotanto-organisaatioille. Esimerkiksi maksusetelin myötä suoran valinnan palvelun tuottaja toimii roolissa, joka aiemmin kuului järjestämisvastuun piiriin. Ehdotuksen mukaan maakunnalla ei käytännössä ole mahdollisuutta ohjata tai valvoa palveluntuottajan toimintaa siten kuin valinnanvapauden toteutuminen ja tosiasiallinen järjestämisvastuu edellyttäisi.

8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Nykyistä palvelusetelimallia olisi tullut kehittää maksusetelijärjestelmän sijaan.

Lakiesityksen mukaan sote-keskuksella säilyy kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta, palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta sekä maksusetelipalvelun tuottajan tekemistä virheistä silloinkin, kun asiakas käyttää maksuseteliä. Malli korostaa asiakkaan vastuuta. Sote-keskuksella ei kuitenkaan ole juuri mahdollisuutta puuttua asiaan, jos se esimerkiksi havaitsee maksusetelipalvelun laadussa ongelmia. Malli edellyttäisi asiakaspalautteeseen aktiivista ja nopeaa reagointia ja valvontaa. Kokonaisvastuun hajautuminen liikelaitoksen, maakunnan, suoran valinnan palvelun ja maksusetelipalveluntuottajan välillä voi aiheuttaa viivästyksiä ja heikentää palvelujen integraatiota.

8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Asiakkaan valinnanvapaus on riippuvainen siitä missä määrin sote-keskus antaa asiakkaalle mahdollisuuden käyttää maksuseteliä.

Maksusetelin arvon määrittäminen voi olla hankalaa niin, että se on sekä kustannuksiltaan tarkoituksenmukainen että tyydyttää asiakkaan tarpeet ja hoidolliset toiveet. Käytäntö tulee osoittamaan miten hyvin asiakas voi kulloinkin vaikuttaa palvelujen toteutukseen.

Nykyistä palvelusetelijärjestelmää olisi tullut kehittää maksusetelijärjestelmän sijaan.

Ainakaan uudistuksen käynnistyksen alkuvaiheessa ei ole olemassa välttämättömiä tietojärjestelmiä, jotka tukevat asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa palvelun tuottajan valintaan sekä laadun seurantaan.

9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Ehdotus ei anna asiakkaalle kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisia mahdollisuuksia valita palvelun tuottaja.

Ehdotuksen mukaan asiakkaan tulisi voida valita syksyllä 2018 suoran valinnan palvelun tuottajansa. Aikataulu on hyvin ongelmallinen. Asiakkaan todellinen valinnanvapaus on riippuvainen siitä, miten maakunnan perustasoon ja laajennettuun perustasoon kuuluvat sosiaali- ja terveydenhuollon suoran valinnan palvelut saadaan siirrettyä sosiaali- ja terveyskeskusten tuotantovastuulle siirtymäaikana viimeistään 1.1.2021.

Asiakkaiden valintamenettelystä ja muutoksista voi alkuvaiheessa aiheutua melkoisesti työtä. Asiakkaan valintaa tukevan monen toimijan välisen tietojärjestelmän rakentaminen vie useita vuosia. Kuten lakiluonnoksen vaikutusarvoissakin todetaan, uudistuksen yksityiskohtien tarkennuttua tarvitaan vähintään 2–3 vuotta valinnanvapausmallin edellyttämien tietojärjestelmien toteuttamiseen.

Luonnoksen 4 luvun 18 §:n ensimmäisessä lauseessa on sanottu, että asiakas saa palvelut liikelaitokselta, jonka asukas hän on. Tätä ei liene tarkoitettu.

Valinnanvapaus muissa kuin suoran valinnan palveluissa voi johtaa nykyisen sairaalaverkon rakenteiden muutoksiin.

10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä.

10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin X
- c.ei pääosin
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Asiakkaan näkökulmasta järjestelmä on monimutkainen.

Nykyistä palvelusetelijärjestelmää kehittämällä järjestelmä toimisi asiakkaan näkökulmasta paremmin. Palvelusetelijärjestelmässä kunta määrittää palvelun sisällön ja asettaa palveluntuottajan hyväksymiskriteerit.

10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Maakuntavaltuusto ja hallitus eivät pysty riittävästi vaikuttamaan järjestämisvastuullaan oleviin tehtäviin. Maakunnalla pitäisi olla mahdollisuus asettaa hyväksymiskriteerit asiakassetelipalvelun tuottajalle.

Maakunnan ohjauksen läpäisevyyttä ja oikeudellisen vastuun toteutumista hankaloittaa lakiesityksen vaikutusarvion mukaan se, että verkostomaisessa rakenteessa ja maksu- ja asiakasseteliltä sekä henkilökohtaista budjettia käytettäessä maakunnan ja kaikkien tuottajien välille ei synny sopimus- tai muuta ohjaussuhdetta tai se toteutuu välillisesti. Suoran valinnan palvelun tuottajalla on kokonaisvastuu asiakkaan palvelukokonaisuudesta sekä palvelun laadusta ja vaikuttavuudesta. Epäselväksi jää vaikutusarvioidenkin mukaan se, miten tämä toteutuu ja miten laadun seurannan kriteerit valikoituvat.

Lakiesityksen vaikutusarvossa todetaan erityisiä riskejä aiheuttavan maksuseteliin liittyvät säännökset, tuottajien kyky määrittää enimmäisasiakasmääränsä yhdistettynä asiakkaiden haitalliseen valikoitumiseen eli kermankuorinta sekä markkinoiden jakautumisriski valinnanvapausjärjestelmän käynnistyessä.

Asiakassetelillä tarjottavilla palveluilla voi olla heikentävä vaikutus maakunnan sairaaloiden henkilöstön riittävyyteen ja sairaaloiden palveluihin.

Kaikkiin maakuntiin, maakuntahallintoon, liikelaitokseen sekä maakunnan omiin yhtiöitettäviin palveluihin ei vaikutusarvion mukaan saada riittävästi järjestelmän hallinnoinnin edellyttämää erityistä osaamista ja resursseja. Uusia hallinnollisia tehtäviä liittyy toimeenpanossa muun muassa korvausten laskemiseen, palvelutuottajien ilmoittautumiseen, sopimusten tekemiseen, järjestäjätoiminnan perustamiseen ja hallintointiin, tietojärjestelmien hankintaan, asukkaiden informointiin, tuottajien rekisteröintimenettelyn luomiseen.

Maakunta päättäisi tarkemmin missä palveluissa asiakasseteli otetaan käyttöön. Maakunnan tulisi varmistaa asiakassetelin käyttö vähintään 15 % niistä perustason kuuluvista palveluista, jotka eivät ole saatavilla suoran valinnan palveluina tai henkilökohtaisella budjetilla ja jotka eivät ole kiireellisiä tai julkisen vallan käyttöä. Tällaisia numeerisesti sitovia määräyksiä ei tulisi sisällyttää lakiin.

10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Kysymys on hyvin tulkinnanvarainen.

Maakunnan liikelaitos vastaa asiakkaan sosiaali- ja terveyspalvelujen tarpeen arvioinnista, terveydenhuoltoa koskevan hoitopäätöksen teosta ja sosiaalihuoltoa koskevan hallintopäätöksen teosta. Epäselvää on tekeekö sen uudessakin järjestelmässä riittävän koulutuksen saanut asiantuntija.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen ydinosamisen lisäksi maakunnissa korostuu strategisen johtamisen ja sopimusoikeuden osaamisen suuri tarve. Palveluntuottajia ohjataan ja seurataan tietojärjestelmien kautta. Valinnanvapausjärjestelmä joudutaan käynnistämään ilman suunnittelun ja toiminnan edellyttämää riittävää tietopohjaa. Uusi ohjaus- ja seurantajärjestelmä sekä maksatusjärjestelmän muodostaminen vaatii resursseja ja aikaa. Uudistus edellyttää uusien neuvonta-, maksatus-, hyväksymis-, arviointi-, seurantatehtävien myötä tarvittavaa uutta hallinnollista henkilöstöä.

Asiakassetelillä tarjottavilla palveluilla voi olla heikentävä vaikutus maakunnan liikelaitoksen henkilöstön riittävyyteen ja palveluiden saatavuuteen.

Asiakasseteli tulee kohdistumaan pääosin erikoissairaanhoidon palveluihin, jotka ovat jo tällä hetkellä valinnanvapauden piirissä julkisen terveydenhuollon osalta koko maan alueella. Asiakassetelin myötä julkista erikoissairaanhoidtoa joudutaan merkittävästi yhtiöittämään

11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Henkilökohtaisen budjetin käyttö vahvistaa asiakkaiden itsemääräämisoikeutta, jos budjetin käyttöön on tarjolla riittävästi tukea. Henkilökohtainen budjetti ovat sinällään hyvä väline. Se kuitenkin eroavat palvelusetelistä siinä, että henkilökohtaisen budjetin on riitettävä asiakkaan palveluun. Tästä syntyy jonkinlainen kustannusriski ja mahdollisuus erimielisyyksiin asiakkaan tai edunvalvojatahon kanssa.

Järjestämisvastuun, itsemääräämisoikeuden ja subjektiivisten oikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen välille voi henkilökohtaista budjettia käytettäessä syntyä vaikea ristiriita. Julkisella vallalla on viimekätinen, perustuslakiin perustuva velvollisuus turvata, että jokaisella on riittävät sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Lain vaikutusarvioiden mukaan henkilökohtainen budjetti on järjestämistapana uusi ja aiheuttaa hallinnollista työtä muun muassa palvelutarpeen arviointiin, henkilökohtaisen budjetin laadintaan ja seurantaan sekä maksutukseen liittyen. Henkilökohtaiseen budjettiin liittyy myös huomattava kustannusriski. Maksu- ja asiakasasetteita sekä henkilökohtaista budjettia käytettäessä maakunnan ja kaikkien tuottajien välille ei lainkaan synny välitöntä sopimus- tai muuta ohjaussuhdetta tai se jää välilliseksi.

Henkilökohtaisen budjetin määräytyminen ja laskentaperiaatteet ovat epäselvät ja mahdollistavat suuriakin poikkeavuuksia maakuntien kesken, mikä taas heikentää yhdenvertaisuutta silloin kun asioidaan toisessa maakunnassa. Henkilökohtaista budjetointia on Suomessa tällä hetkellä vasta lähinnä pilotoitu ja palvelusetelitäkin on kokeiltu vain rajoitetuissa palveluissa. Asiakkaan palvelukokonaisuuksien hallinnasta näiden avulla ei ole laajaa kokemusta.

Ongelmia voi syntyä henkilökohtaisen budjetoinnin ja palvelukokonaisuuksien kustannusten koordinoituna hallinnasta. Riskinä voi olla myös hallinnollisen työn kasvaminen, varsinkin kun uudistuksia tuodaan yhtä aikaa täytäntöön.

12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

- a. kyllä
- b. kyllä pääosin X

- c. ei pääosin
- d. ei
- e. ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Asiakasohjausta tulee vahvistaa nykyisestä ja ohjauksen sisältöön on panostettava. Tuetussa päätöksenteossa on oleellista, että tuen antaja pystyy puolueettomasti ja riittävällä asiantuntemuksella tukemaan päätöksentekoa

Uusi toiminto lisää hallinnon kuluja ja edellyttää myös toimivia tietojärjestelmiä sekä palvelujen laadun seurantaa.

13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä.

13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Lakiesityksen mukaan maakunta voi asettaa laatua, saatavuutta ja palveluketjuja koskevia ehtoja tuottajille. Tällä voi olla maakuntien välillä asukkaita eriarvoistava vaikutus maakuntien kesken, jos näitä ei ole valtakunnan tasolla määritelty.

Lakiesityksessä mainitaan mahdollisesta tuottajien akkreditoinnista, mutta sitä ei kuvata lakiluonnoksessa tarkemmin. Akkreditointi olisi edellytys suoran valinnan palvelujen tuottajiksi hyväksymiselle. Akkreditoinnin kriteerien tarkempi määrittely selvitetään jatkovalmistelussa. Tämä on tärkeä tekijä uuden valinnanvapausjärjestelmän toiminnassa ja olisi tullut olla tiedossa lakiluonnoksessa.

Tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyt aiheuttavat maakunnille runsaasti hallinnollista työtä ja edellyttävät uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista sekä sitovat runsaasti asiantuntijaresursseja.

13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Sopimismenettelystä tulee varsin monimutkainen järjestelmä, joka todennäköisesti lisää muutoksenhakuburokratiaa. Sopimusmenettelyyn ja sen ohjeistukseen pitäisi panostaa erikseen jona nyt.

Maksuseteli- ja henkilökohtaisen budjetin palvelutuottajat eivät tee sopimusta suoran valinnan tuottajan eivätkä maakunnan kanssa. Tämän vuoksi niiden ohjaaminen on vaikeaa.

Maakunnan ja suoran valinnan palvelujen tuottajan välisestä sopimuksesta todetaan muun muassa että siinä tulee olla tieto siitä, miten palvelun tuottaja tulee toimittamaan maakunnalle seurannan edellyttämät tiedot sekä miten tuottaja toteuttaa maakunnan palvelustrategiaa ja palvelulupauksen sekä asiakkaiden palvelukokonaisuuksiin ja palveluketjuihin samoin kuin palvelujen yhteensovittamiseen liittyviä ehtoja. Sopimukseen kirjattavat asiat ovat osin yleisluonteisia ja myös niiden kirjaaminen sopimukseen toiminnan käynnistymisvaiheessa on haasteellista.

Lakiesityksen mukaan suoran valinnan palvelun tuottajan on tehtävä toiminta-alueellaan yhteistyötä maakunnan ja kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi maakunnan kanssa tekemässään sopimuksessa määritellyllä tavalla. Koska kunnat eivät kuitenkaan ole sopimuksen osapuolia, kuinka varmistetaan, että kuntien terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen osaaminen ja tietoa otetaan huomioon.

14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin X
- c.ei pääosin
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Säännökset vaikuttavat tarkoituksenmukaisilta ja asiallisilta. Toteutuminen ja käytännön toimeenpanon haasteet ovat merkittäviä. Sopimusten toteutumisen seurantaan ja potilas- ja asiakasturvallisuuden seurantaan on panostettava huomattavasti. Omavalvonta ei ole riittävä tapa valvoa palvelutuotantoa. Myös asiakas- ja potilasvalitusten käsittely tulee työllistämään ja vaatii valmistautumista sekä toimintakykyisen organisaation. Suoran valinnan palvelun tuottajan velvoitteena on muun muassa ilmoittaa julkisessa tietojärjestelmässä enimmäismäärä asiakkaista. Tietojärjestelmien toimivuus on tärkeä edellytys veloitteen toteutumiselle.

15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin

- d.ei X
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Kapitaatioperuste on ongelmallinen, sillä listaukseen perustuva kapitaatiokorvaus ei välttämättä turvaa eniten hoitoja tarvitsevien palveluja. Jos kriteereissä pääpaino asetetaan ikääntymiseen, tuottajien toimintamahdollisuudet eriytyvät maakunnasta riippuen. Toisaalta malli kaventaa kilpailua selvästi nykyisestään, kun hinnoilla ja kustannustehokkuudella kilpailu poistuu. Suurimpina haasteina on löytää tarkoituksenmukaiset kannustimet, vaikuttavuuden todentamistapa, kokonaisuuden hallinta sekä keinot osaoptimoinnin välttämiseen. Nämä ongelmat voivat heijastua niin asiakkaalle, sote-tuottajien toimintakenttään kuin tuottajiinkin.

Korvausjärjestelmän tulisi perustua sellaisiin avoimesti määriteltyihin perusteisiin, jotka turvaisivat maakunnan asukkaille yhdenvertaisesti riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Korvausjärjestelmän olisi varmistettava maakunnan asukkaiden yhdenvertainen hoitoon pääsy ja palvelujen saatavuus sekä asiakkaan hoidon tarpeen yksilöllinen arviointi. Korvausten tulisi vahvistaa palvelujen saatavuutta ja tukea palvelun laatuun perustuvaa kilpailua tuottajien välillä. Yksityisten tuottamiin suoran valinnan sote-keskuksiin syntyy kahdenlaiset palvelut: yhtäältä kapitaatorahoituksella tuotettavat pelkistetyt palvelut ja toisaalta potilaan rahoittamat palvelut esimerkiksi ilta-aikaan. Osa potilaista ohjataan päivätoiminnasta omalla rahoituksella nopeampaan jatkohoitoon

15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin X
- c.ei pääosin
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Muita korvauksia voidaan käyttää silloin kun se olisi tarpeen alueellisten erityispiirteiden, kuten oman alueen sairastavuus ja pitkät etäisyydet, huomioimiseksi. Erityispiirteiden huomioiminen on erityisesti Uudellamaalla tarpeen muun muassa suuren maahanmuuttajataustaisen väestöosuuden kasvun vuoksi. On epäselvää missä määrin Uudenmaan erityispiirteitä voidaan ottaa huomioon, jos alustavien rahoituslaskelmien mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus Uudellamaalla pienenee 62 miljoonaa euroa.

Lisäksi säädettäisiin mahdollisuudesta antaa valtioneuvostolle asetus, jossa annettaisiin tarkempia säännöksiä suoran valinnan palvelujen tuottajille maksettavien muiden korvausten sisällöstä ja korvausten vähimmäismäärästä silloin kun tähän olisi valtakunnallisen yhdenvertaisuuden näkökulmasta perusteluta tarvetta. Epäselväksi jää kuitenkin miten valtakunnallista yhdenvertaisuutta arvioidaan jatkossa.

16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Siirtymäsäännökset tulisi mitoittaa realistisesti ja porrastaa. Muutoin valinnanvapaus toteutuu vain isoissa maakunnissa, joissa on yli 200 000 asukkaan kaupunkeja.

Lain on tarkoitus tulla voimaan 2019 alusta. Siirtymäsäännökset ovat kuitenkin hyvin tulkinnanvaraisia. Ehdotuksen mukaan maakunnilla olisi kaksi vuotta aikaa yhtiöittää ja siirtää sote-keskusten ja hammashoitoloiden tuotettavaksi valinnanvapauslaissa määritellyt perustason palvelut. Siirtymäaika päättyisi vuoden 2020 lopussa. Siirtymäsäännöksiä voidaan tulkita kuitenkin myös niin, että yksityisten palveluntuottajien ilmoittautuminen maakunnan palveluntuottajiksi alkaisi jo heinäkuussa 2018 ja asiakkaat voisivat listautua sosiaali- ja terveyskeskuksiin marraskuussa 2018.

Siirtymäaika on välttämätön. Uudistuksen toimeenpano on siirtymäajankin puitteissa haasteellista. Nopeampi aikataulu ei olisi realistinen esimerkiksi tarvittavien laajojen uusien tietojärjestelmien valmistumisen kannalta. Siirtymäaika on toteutettava niin, että valinnanvapaus otetaan käyttöön samanaikaisesti julkisten ja yksityisten palveluntuottajien osalta, aikaisintaan vuoden 2021 alusta.

Siirtymäaika tulisi porrastaa siten, että laajennetun perustason palvelut saatettaisiin valinnanvapauden piiriin aikaisintaan 2023.

Asiakkaiden valikointi markkinoiden avaamisvaiheessa vaikuttaisi pitkäkestoisesti eri toimijoiden asemaan ja kokonaiskustannustenkehitykseen. Palveluntuottajia on kohdeltava samalla tavoin riippumatta siitä, omistaako ne yksityinen tai julkinen taho.

17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Maakuntien uusi vaativa tehtävä on palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien yksityiskohtainen määrittelytyö. Siinä on huomioitava myös valinnanvapausjärjestelmässä olevat tuottajat mahdollisine alihankkijoineen ja maksusetelituottajineen sekä maakunnan liikelaitoksen henkilökohtaisen budjetin ja asiakassetelipalvelujen tuottajat. Myös yhteys kuntaa jäävään palvelutuotantoon, muun muassa kouluterveydenhoitajiin ja –kuraattoreihin, tulisi varmistaa.

Suurissa maakunnissa syntyy markkinoille ongelmia ja ristiriitoja, joita maakunta ei pysty ratkaisemaan määräyksillä. Koko lainsäädäntökokonaisuuden ongelma on, että se perustuu valtion määräysten voimaan. Valinnanvapautteen pitäisi liittyä myös markkinoiden vapaa toiminta ja monipuolinen kilpailuasetelma, jos aiotaan välttyä kustannusten rajulta kasvulta.

Maakunnan tehtävät edellyttävät mittavaa ja osaavaa hallintoa. Maakunnan liikelaitoksella on merkittävä tosiasiallinen asema vaikuttaa palveluihin. Onkin mietittävä vielä, kuinka varmistetaan, että maakunnan yhtiö kykenee toimimaan kilpailukykyisenä markkinoilla, jos se joutuu esimerkiksi ylläpitämään muita toimijoita laajempaa palveluvalikoimaa?

Julkisen palvelutuotannon nykyinen toiminta hankintalainsäädännön, tiukan omavalvontavelvoitteen ja demokraattisen päätöksenteon vaatimuskentässä aiheuttanee sen, että kilpailun ja valinnanvapauden alettua julkinen palvelutuotanto ei ole samoissa lähtöasemissa yksityisten yritysten kanssa kilpailukyvyssä.

Vaikutusarvioissa on nostettu esille monia uusia maakunnan hallinnollisia tehtäviä jotka tulevat edellyttämään uutta hallintoa ja henkilöstöä. Asiakkaan valinnan tueksi tulee tarjota erilaisia neuvontapalveluja ja julkista tietoa, jotka myös ovat uusia tehtäviä maakunnille. Hallinnollista työtä liittyy esimerkiksi eri maakuntien hinnoitteluperiaatteisiin, laskutuskäytäntöihin, kriteeristöihin ja maksatukseen. Maakunta vastaa myös palvelujen tuottajien toiminnan valvonnasta, mikä lisää hallintoa. Maakunta ylläpitää julkisessa tietoverkossa olevaa luetteloa suoran valinnan palvelujen tuottajista ja asiakaseteleillä palveluja tuottavista toimijoista. Maakunta ottaa vastaan asiakkaan ilmoituksia, asiakkaan valinnan ilmoittaminen palveluntuottajalle sekä asiakkaan siirtymistä koskevien tietojen välittämistä. Tämä kaikki tulisi olla käytössä vuoden 2019 alussa.

18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin X
- c.ei pääosin
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Laki avaa markkinat sote-palveluille hyvin laajasti. Tällä hetkellä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon lopputuotepalvelujen ostot ovat noin 2,8 miljardia vuodessa, lakiesityksen mukaan valinnanvapausmarkkinat olisivat noin 8 miljardia euroa vuodessa.

Palveluntuottajille asetettavista ehdoista ja tuottajakorvauksista riippuu, miten markkinat lopulta muotoutuvat. Todennäköistä on, että terveydenhuollon markkinat syntyvät suuriin kaupunkikeskuksiin, mutta ei haja-asutusalueelle. Riskinä on sote-palvelujen markkinoiden keskittyminen yrityskauppojen myötä. Tuottajille asetettavat vaatimukset karsivat erityisesti suoran valinnan palvelujen tuottajista pois pienet yritykset.

Kapitaatorahoitteisessa mallissa kilpaillaan vain laadulla ja hintakilpailua ei synny. Tämä saattaa aiheuttaa sen, että tuottajan kate tehdään laatua heikentämällä.

18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin

- c.ei pääosin
- d.ei X
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Suoran valinnan palvelujen tuottajiksi kykenevät lähinnä suuremmat toimijat. Pienet toimijat voivat pyrkiä markkinoille suoriteperusteisten asiakasetelien, maksusetelien tai henkilökohtaisen budjetin piirissä olevien palvelujen kautta.

Järjestelmä tulee karsimaan pieniä yksityisiä tuottajia. Pienimmät toimijat ovat yhdessäkin liian pieniä tarjoamaan kokonaisvaltaisia palveluita, jolloin vain pienten yritysten liittoutuminen suurten yritysten kanssa mahdollistaa niiden toiminnan osittain. Voidaan kysyä mikä on ison tuottajaorganisaation intressi tehdä yhteistyötä pienen toimijan kanssa.

Pienten toimijoiden riskinä on myös isojen ja vakiintuneiden toimijoiden markkinointi- ja viestintäresurssit: heti uudistuksen alussa isot toimijat voivat voimakkaasti markkinoiden saada johtavan markkinaroolin, jonka muuttaminen voi olla myöhemmin vaikeaa, koska ihmiset eivät useinkaan vaihda palveluntuottajaa.

19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Parhaimmillaan valinnanvapaus ja sen myötä lisääntyvä kilpailu asiakkaista parantaa palvelun laatua. Todellisen hoidontarpeen sijaan hoidon saatavuutta ja asiakkaan saamaa palvelua ohjaavat liiketaloudelliset intressit. Uudistuksen vaikutus voi olla uudistuksen tavoitteiden vastainen.

20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin
- c.ei pääosin X
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Erityisesti suun terveydenhuollossa tulee varmistaa ennaltaehkäisy ja sosiaali- ja terveystalouden integraation toteutuminen.

Lakiesityksen vaikutusarviossa todetaan, että suun terveydenhuoltoon voi liittyä paineita kustannusten noususta. On huolehdittava, etteivät suun terveydenhuollon asiakasmaksut nouse niin korkeaksi, että ne ovat esteenä hoitoon hakeutumiselle tai hoidon jatkuvuudelle.

Suun terveydenhuollon valinnanvapauden myötä muutokset palvelujen tuottamisessa ovat merkittäviä ja edellyttävät maakunnalta kehittämissyhteistyötä tuottajien kanssa sekä toimivaa seurantajärjestelmää ja sopimusosaamista. Suoran valinnan palvelujen tuotannon

yhtiöittämisvaatimus johtaisi rakenteelliseen muutokseen, jonka seurauksena arvioidaan pienten suun terveydenhuollon vastaanottojen määrän vähenevän.

Yksittäisessä tapauksessa valinnanvapaus voi johtaa tilanteeseen, jossa potilas siirtyy kalliiden hoitojen jälkeen toisen tuottajan listalle. Ehdotetussa rahoitusmallissa molemmat saavat kuitenkin saman korvauksen, vaikka kustannukset tulevat vain toiselle. Järjestelmä edellyttää tuottajalta melko suurta asiakaspopulaatiota ja suosisi tältä osin suuria tuottajia.

21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

- a.kyllä
- b.kyllä pääosin X
- c.ei pääosin
- d.ei
- e.ei kantaa

Vapaamuotoiset huomiot

Vaikutusten arviointi on tehty huolella ja laajasti ja siihen on kirjattu erittäin paljon merkittäviä riskejä. Onkin varsin outoa, että vaikutusten arvioinnissa esiin otettuihin merkittäviin riskeihin ei ole suhtauduttu riittävän vakavasti lain valmistelun aikana. Vaikutusarvioinnissa on hyvin nostettu esille positiiviset asiat ja riskit. Lakivalmistelun keskeneräisyys vaikuttaa kuitenkin siihen, että vaikutusarvioinnissa on myös puutteita.

Taloudellisten vaikutusten arviointi on puutteellinen ja valinnanvapauden taloudellisten vaikutusten arviointia hankaloittaa maakuntien laaja vapaus soveltaa mallia eri tavoin

Vaikutukset kolmannen sektorin tehtäviin, rooliin ja rahoitukseen tulevat olemaan merkittävät. Maakunta ei avusta järjestöjä kuten kunnat ovat tehneet. Mikäli järjestö tavoittelee tuottajaroolia, muodostuu sen rooli toisenlaiseksi kuin se nykyään ymmärretään. Uudistus vaikuttaa väistämättä kolmannen sektorin asemaan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen alalla. Jatkossa järjestöjen on asioitava sekä kunnan että maakunnan kanssa. Maakuntavaltuuston mahdollisuus myöntää toiminta-avustuksia on tärkeää. Erilaisten avustusten hakuprosesseissa on tärkeää tehdä yhteistyötä myös kuntasektorin kanssa päällekkäisyyksien välttämiseksi.

22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vantaan kaupunginvaltuusto totesi lausunnossaan 7.11.2016 seuraavaa:

"Esitetyssä muodossa toteutuessaan uudistus heikentää olennaisesti Vantaan kykyä vastata jäljelle jäävistä velvoitteistaan, kykyä rahoittaa vapaaehtoisia palveluja sekä erityisesti kykyä investoida nykyisessä määrin kaupungin ja sen infrastruktuurin ml. liikennejärjestelmän kehittämiseen. Veropohjaltaan vahvan kaupungin verorahoitusta leikataan voimakkaasti, lähtökohtaisesti enemmän kuin kaupungilta poistuisi sote-menoja. Erilaisten tasausmekanismien kautta muutoksia tasataan, mutta lopputuloksena on joka tapauksessa suurempi riippuvuus valtionrahoituksesta. Omien verotulojen rooli ja sitä myötä rahoitusjärjestelmän kannustavuus heikkenee.

Kuntien rahoitusta koskevien uudistusten laskelmissa on lähtökohtaisena tasapainotilana pidetty tilannetta, jossa kuntien valtionosuuksia on vuodesta 2012 laskien leikattu vuositasolla noin 2 miljardilla eurolla ja jossa kunnat ovat velkaantuneet voimakkaasti koko 2000-luvun ajan – viime vuosina 1–2 miljardin euron vuositahdilla.

Uudistus tarkoittaa toteutuessaan kaupungin rahoituksen ja budjettivolyymien puoliintumista nykytilanteeseen verrattuna. Velkapääoma jää ennalleen, jolloin siihen liittyvän korkoriskin merkitys kasvaa entisestään.

Lisäksi on huomattava, että kaupungin peruspalvelujen investointitarpeet eivät juurikaan alene, sillä sosiaali- ja terveystoimen investoinnit ovat muodostaneet vain pienen osan kaupungin vuotuisista kokonaisinvestoinneista. Väestönkasvun jatkuessa voimakkaana korostuvat niiden edellyttämien investointien rahoitushaasteet entisestään kaupungin oman verorahoituksen roolin pienentyessä.

Kuntien itsehallinto kaventuu uudistuksen myötä merkittävästi. Muutos on erityisen suuri haaste johtamiselle. Johtamisen näkökulmasta muutos on voimakasta ja siihen kuuluu yllätyksellisyys, pirstaleisuus ja hallitsemattomuus. Muutos rikkoo kunnissa eri toimialojen keskinäisen toimivan yhteistyön asukkaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Rajapinta kuntiin jäävien terveyden edistämisen palvelujen ja maakunnan välillä jää epäselväksi lakiesityksessä."

Rajapinnat kunnan ja maakunnan välillä jäävät esityksessä epäselviksi. Palveluntuottajan yhteistyövelvoite kunnan kanssa jää myös epäselväksi. Pahimmissa tapauksissa tämä saattaa johtaa ennalta ehkäisevän työn ja ongelmien jälkihoidon välisen yhteyden katkeamiseen. Tämä lisää sekä kunnan että maakunnan taloudellista rasitusta. Esimerkiksi maahanmuuttajien määrän kasvaessa sosiaali- ja terveyspalveluiden ja kunnan kotouttamistoimien saumaton yhteistyö on tärkeää.

Uudistuksessa tulee säilyttää kunnan yleinen toimiala nykyisessä laajuudessaan. Kuntien omistamien yhtiöiden edellytyksiä toimia markkinoilla ei tule kaventaa nykyisestä.

Kuntien mahdollisuudet edistää terveyttä ja hyvinvointia tulee varmistaa riittävällä resursoinnilla.

Hyvinvointia ja terveyttä edistetään usein myös kunnan ja kolmannen sektorin toimijoiden yhteistyönä. Motivaatio tukea kuntien toiminta-avustusten turvin toimivia paikallisia yhdistyksiä ja järjestöjä saattaa heiketä, sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä vastuun siirtyessä maakunnalle.

23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Lakiluonnos on puutteellinen, huonosti valmisteltu ja sisältää niin paljon merkittäviä riskejä, että se tulisi ehdottomasti valmistella uudelleen.

Vastaavaa valinnanvapausjärjestelmää ei ole toteutettu missään muussa maassa. Näin suurten muutosten tulee olla erityisen huolella valmisteltu.

Suuri haaste valinnanvapausjärjestelmälle on sen tarvitsemien tietojärjestelmien ja tietopohjan puutteellisuus etenkin uudistuksen käynnistysvaiheessa. Toinen merkittävä puute on julkisten yhtiöiden toiminnan käynnistyminen eritahtisesti yksityisiin toimijoihin nähden.

Monituottajamalli vaikeuttaa esityksen mukaisena sote-palvelujen integraation toteutumista asiakkaan näkökulmasta, mikä on ristiriidassa lain alkuperäisten tavoitteiden kanssa. Uudistuksen suuri vaara on, että se polarisoi hyvin ja huonosti pärjäävien palveluihin eikä tasaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja. Suomen perustuslaki (6§) turvaa ihmisten yhdenvertaisuuden lain edessä.

Suomessa terveydenhuollon laatu on OECD-maiden huippua useilla mittareilla tarkasteltuna. Suomalaiset ovat yleisesti ottaen tyytyväisiä terveydenhuoltojärjestelmään sekä hoidon laatuun ja turvallisuuteen (*OECD Economic Surveys: Finland 2012*)

Luonnosta on arvioitu vaikutusarvioinneissa eräiltä osin varsin kriittisesti sillä oletuksella, että valinnanvapausjärjestelmä otetaan käyttöön viimeistään vuoden 2021 alusta. Esimerkiksi tietojärjestelmien uudistamisen on todettu olevan haasteellisesta jo tuolla aikataululla. Mikäli siirtymäaikaa ei ole vaan valinnanvapaus otetaan käyttöön vuoden 2019 alusta, tilanne muuttuu olennaisesti luonnoksessa esitettyä ongelmallisemmaksi. Tiedon täytyy kulkea luotettavasti ja nopeasti asiakkaan, palveluntuottajien ja maakunnan sekä sen liikelaitoksen välillä. Tiedolla johtaminen edellyttää toimivia järjestelmiä, joissa lisäksi huomioidaan käsiteltävän tiedon erityispiirteet, esimerkiksi tietosuoja.

24.Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Kokouksen aloitus	27.3.2017 18:00:00
Kokous päättyi	27.3.2017 22:55:58
Kokouksen kesto	4h 56m

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

27.3.2017 Asia 3

21:27 Lausunto luonnoksesta sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslainsäädännöksi

Aika	Aihe	Jaa	Ei	Tyhjä	DNPV
22:17	JAA=KH EI=Multala	42	22	0	0
22:19	JAA=KH EI=Kaira	38	26	0	0
22:20	JAA=KH EI=Kaira	39	25	0	0
22:22	JAA=Ansalehto-Salmi EI=Kaira	38	21	5	0
22:23	JAA=KH EI=Ansalehto-Salmi	37	26	1	0
22:24	JAA=KH EI=Kaira	40	24	0	0
22:25	JAA=KH EI=Kaira	36	28	0	0

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=KH EI=Multala
Äänestyksen aihe:	
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:17:14
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:18:28

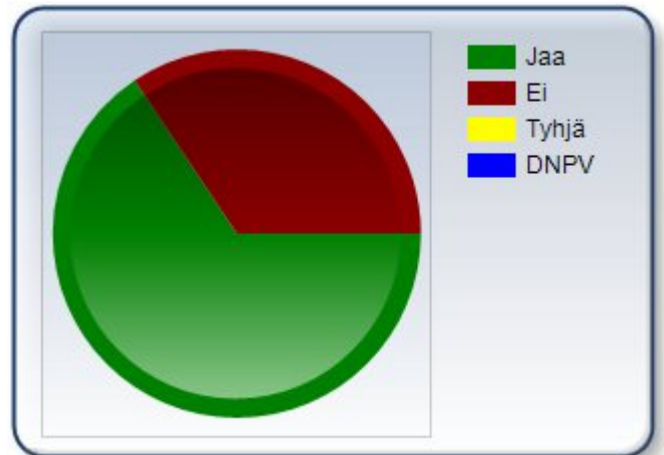
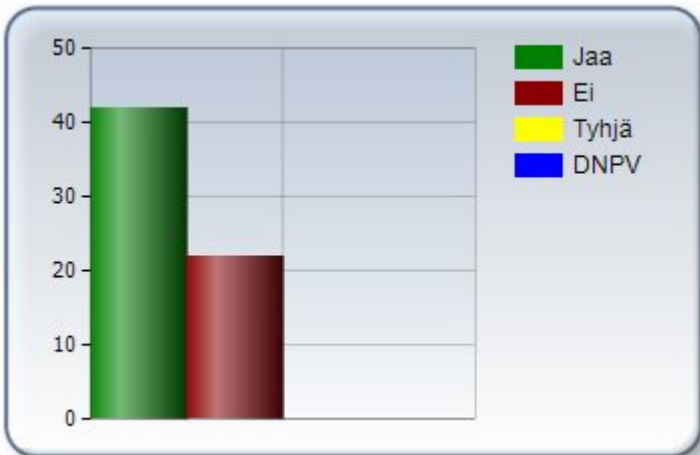
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

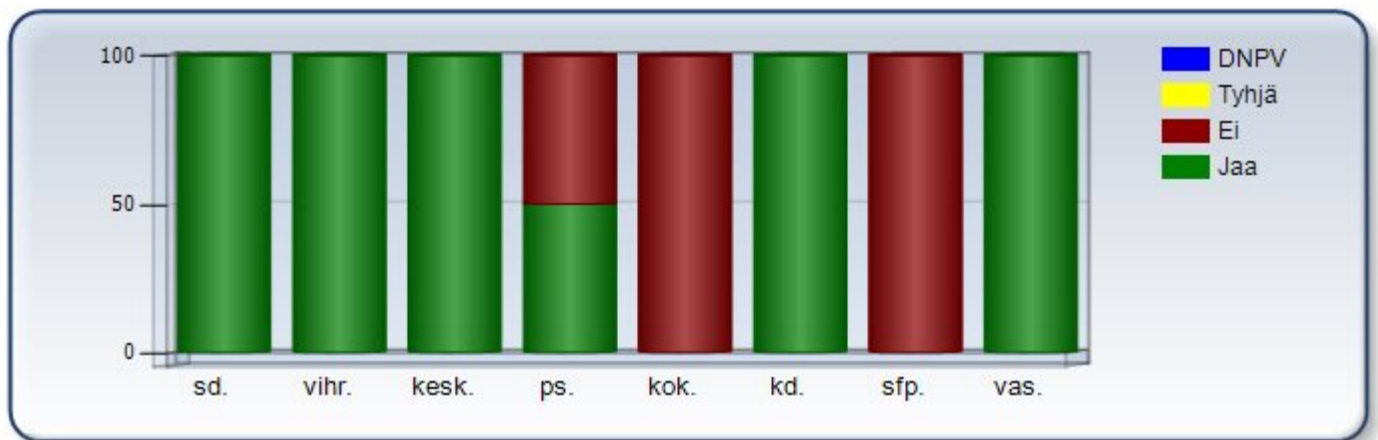
Äänet:

Jaa	42	65,6%
Ei	22	34,4%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	5
Ei	5
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	18
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	9
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Alèn	vihr.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Herranen	ps.
Hirvonen	kesk.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kokko	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäkelä	vihr.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	kesk.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Ei	
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Simonen	ps.
Suonperä	kok.
Weckman	kok.
Virta	kok.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=KH EI=Kaira
Äänestyksen aihe:	Kysymys 2
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:19:06
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:20:12

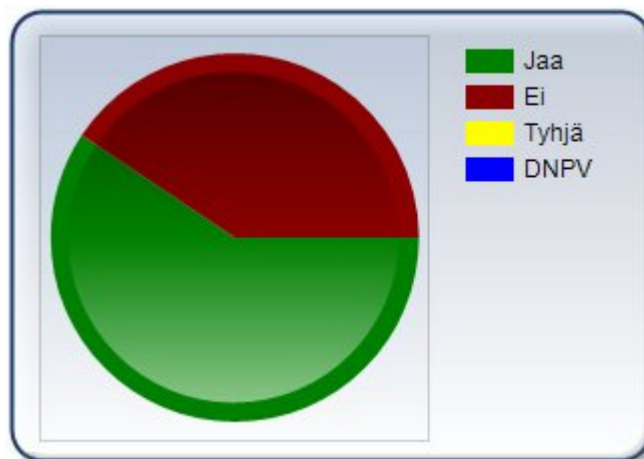
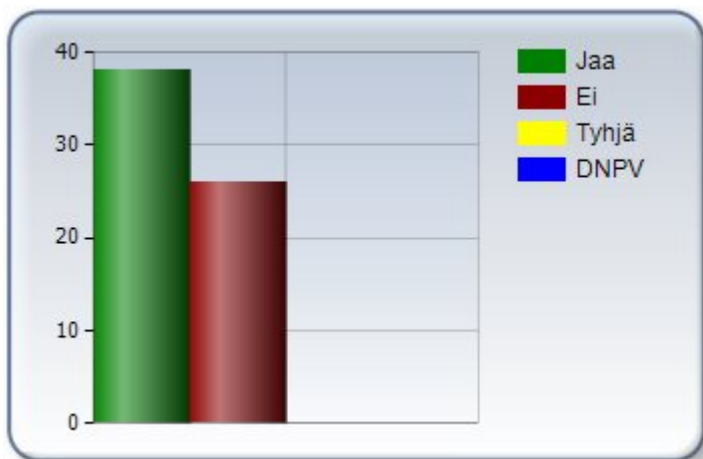
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

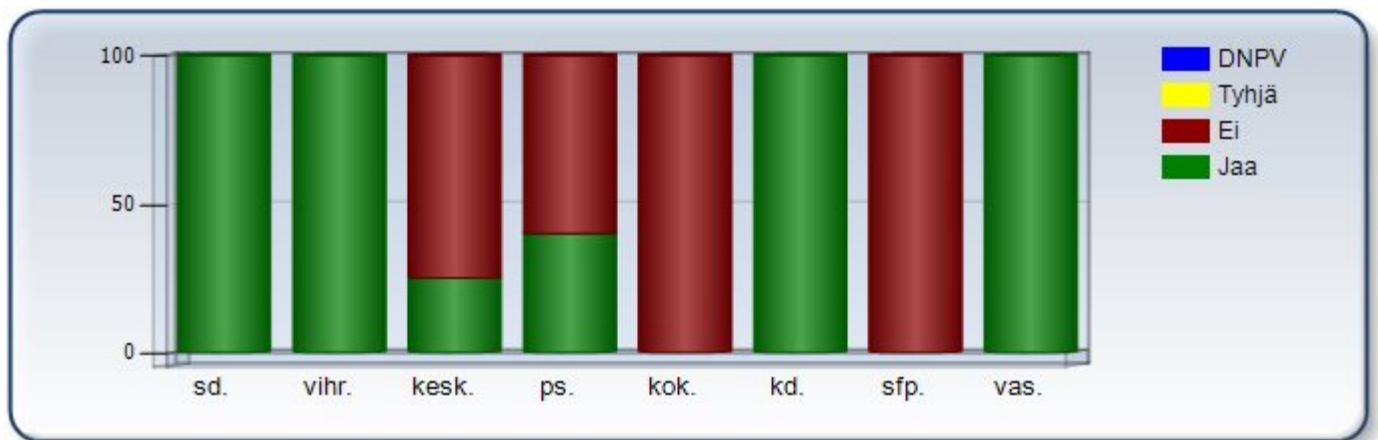
Äänet:

Jaa	38	59,3%
Ei	26	40,7%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	1
Ei	3
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	4
Ei	6
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	18
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	9
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Alèn	vihr.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Herranen	ps.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kokko	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäkelä	vihr.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	kesk.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Hirvonen	kesk.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Kärki	ps.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Simonen	ps.
Suonperä	kok.
Wallenius	kesk.
Weckman	kok.
Virta	kok.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=KH EI=Kaira
Äänestyksen aihe:	Kysymys 3
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:20:28
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:21:03

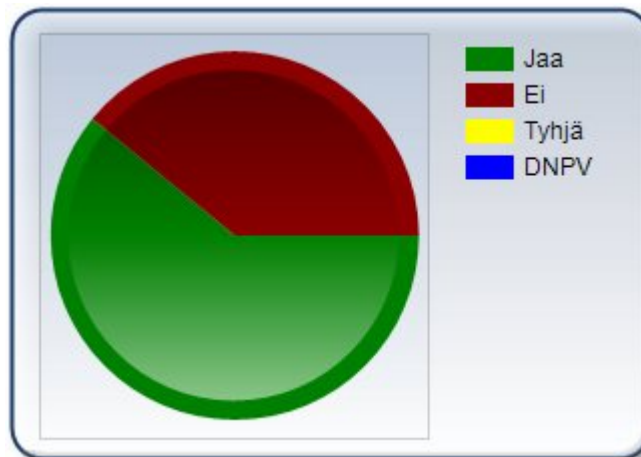
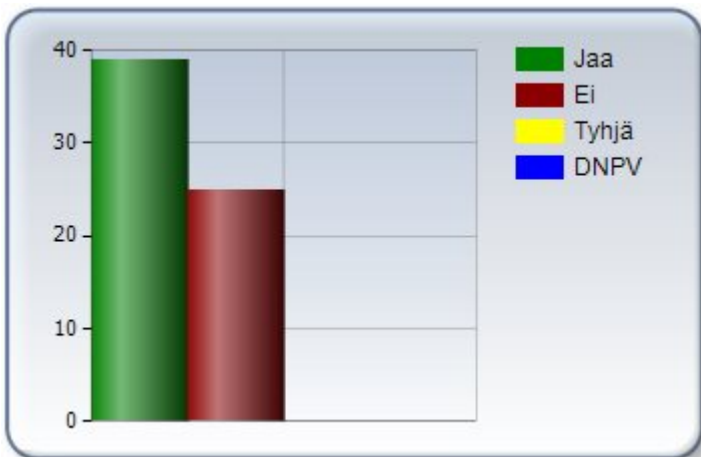
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

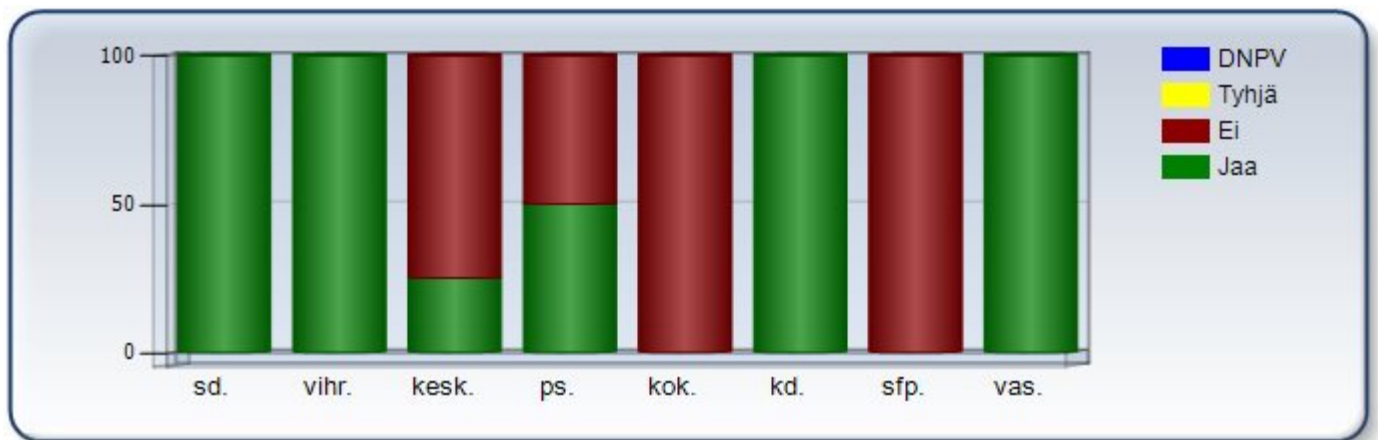
Äänet:

Jaa	39	60,9%
Ei	25	39,1%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	1
Ei	3
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	5
Ei	5
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	18
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	9
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Alèn	vihr.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Herranen	ps.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kokko	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäkelä	vihr.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	kesk.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Vahtera	ps.
Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Hirvonen	kesk.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Simonen	ps.
Suonperä	kok.
Wallenius	kesk.
Weckman	kok.
Virta	kok.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=Ansalehto-Salmi EI=Kaira
Äänestyksen aihe:	Kysymys 8
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:22:11
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:22:55

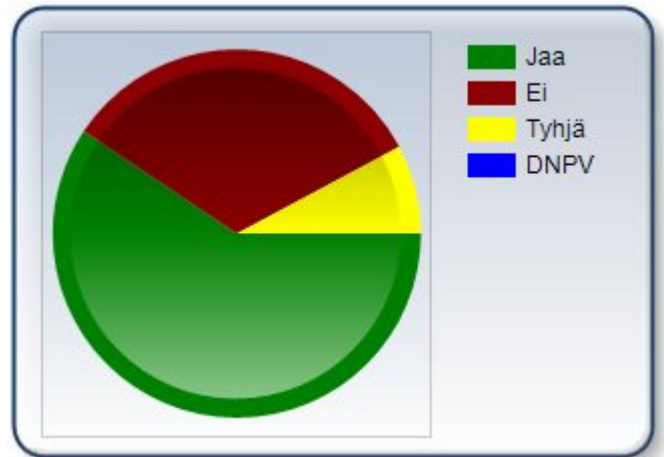
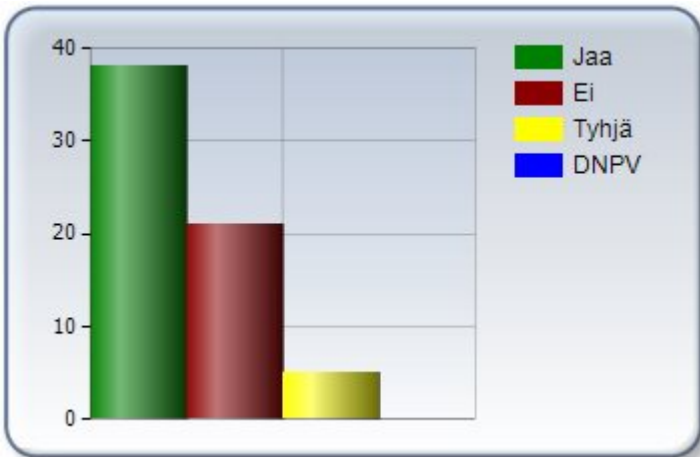
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

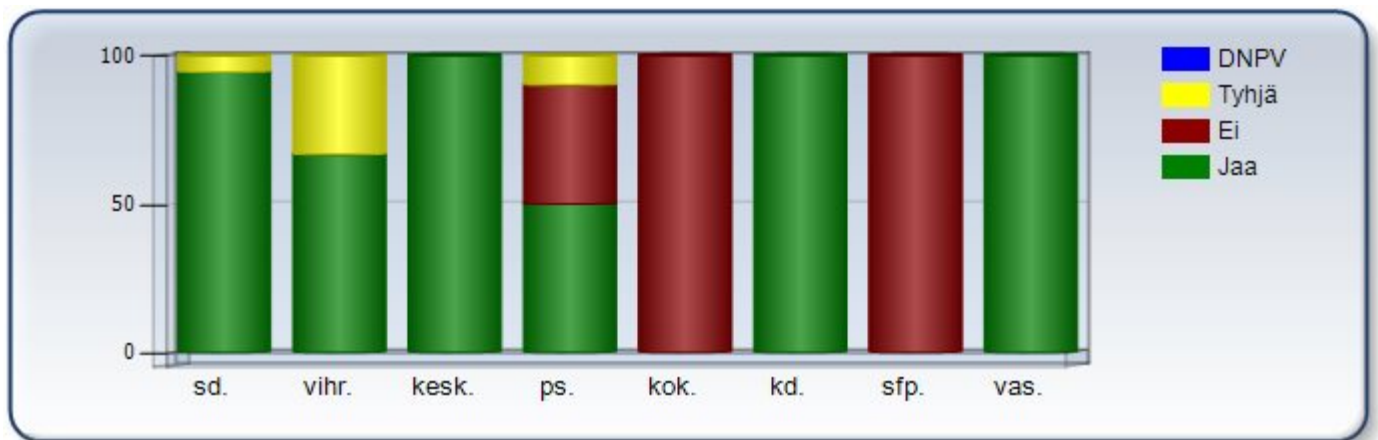
Äänet:

Jaa	38	59,3%
Ei	21	32,8%
Tyhjä	5	7,9%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	5
Ei	4
Tyhjä	1
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	17
Ei	0
Tyhjä	1
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	6
Ei	0
Tyhjä	3
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Ansalehto-Salmi	kesk.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Hirvonen	kesk.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäntynen	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	kesk.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Ei	
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Suonperä	kok.
Weckman	kok.
Virta	kok.
Tyhjä	
Alèn	vihr.
Herranen	ps.
Kokko	vihr.
Mäkelä	vihr.
Mölsä	sd.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=KH EI=Ansalehto-Salmi
Äänestyksen aihe:	Kysymys 8
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:23:26
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:23:51

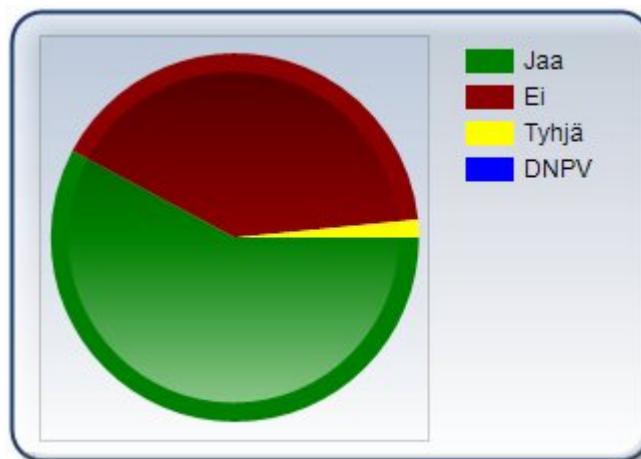
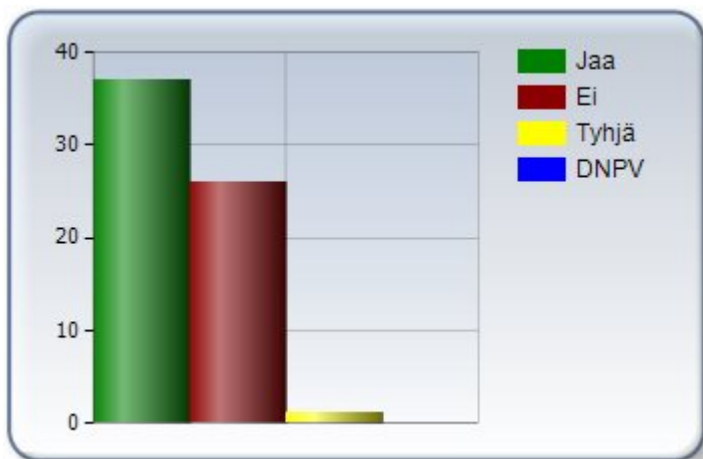
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

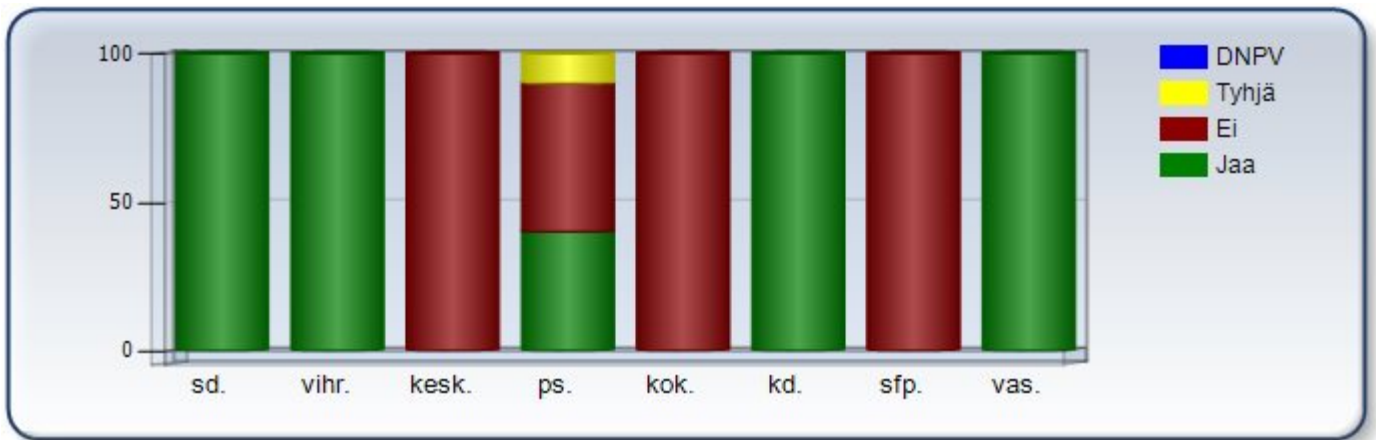
Äänet:

Jaa	37	57,8%
Ei	26	40,6%
Tyhjä	1	1,6%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	0
Ei	4
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	4
Ei	5
Tyhjä	1
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	18
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	9
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Alèn	vihr.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Herranen	ps.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kokko	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäkelä	vihr.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Hirvonen	kesk.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Kyyrö	ps.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Sajaniemi	kesk.
Suonperä	kok.
Wallenius	kesk.
Weckman	kok.
Virta	kok.
Tyhjä	
Vahtera	ps.

Kokousraportti

Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=KH EI=Kaira
Äänestyksen aihe:	Kysymys 18
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:24:17
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:24:53

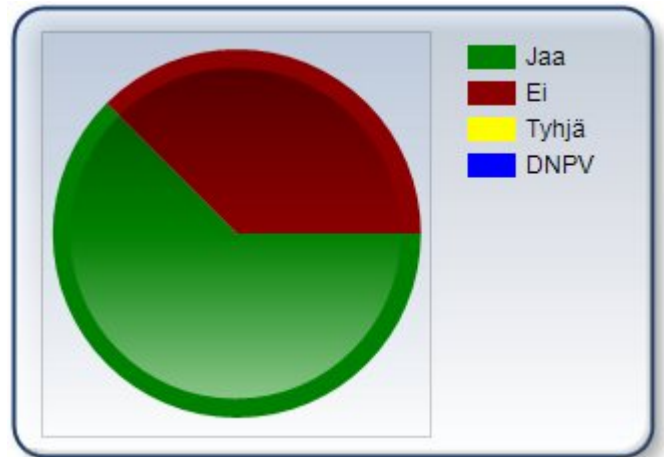
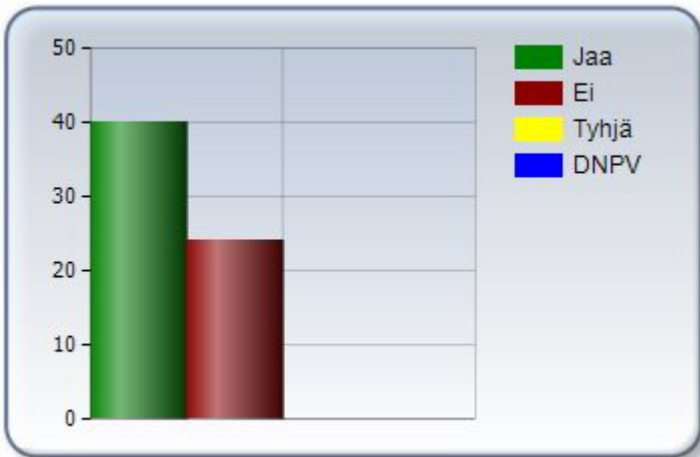
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

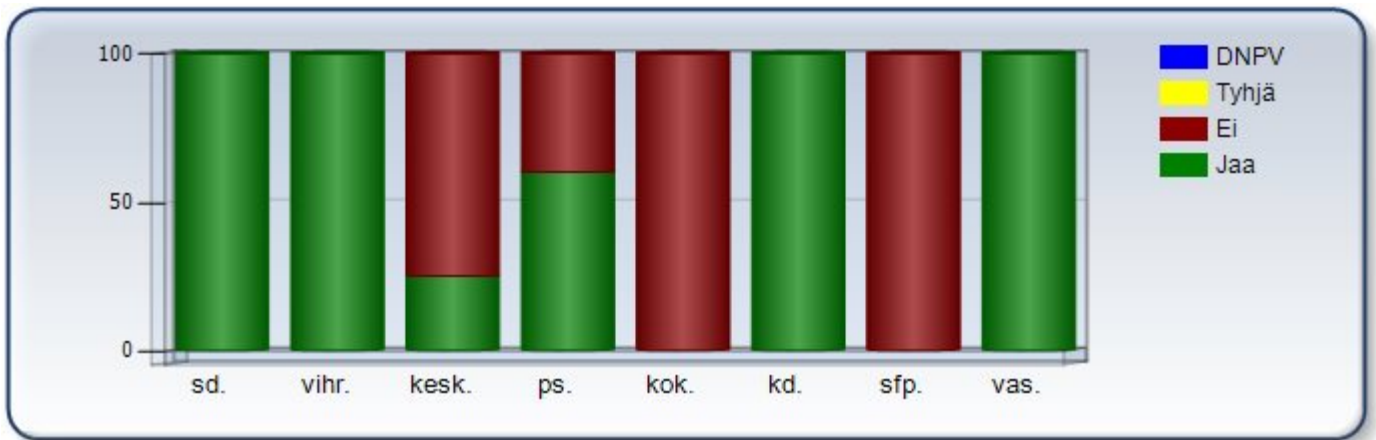
Äänet:

Jaa	40	62,5%
Ei	24	37,5%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	1
Ei	3
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	6
Ei	4
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	18
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	9
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Alèn	vihr.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Herranen	ps.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kokko	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kyyrö	ps.
Kähärä	sd.
Kärki	ps.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäkelä	vihr.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.
Simonen	ps.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Ei	
Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Hirvonen	kesk.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Sajaniemi	kesk.
Suonperä	kok.
Weckman	kok.
Virta	kok.

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Äänestyksen tiedot

Kokous:	Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017
Agendan nimi:	Asia 3
Äänestyksen nimi:	JAA=KH EI=Kaira
Äänestyksen aihe:	Kysymys 23
Äänestys alkoi:	27.3.2017 22:25:26
Äänestys päättyi:	27.3.2017 22:26:04

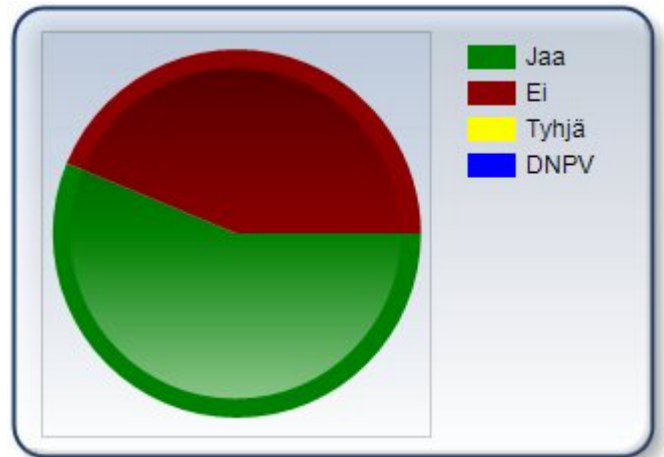
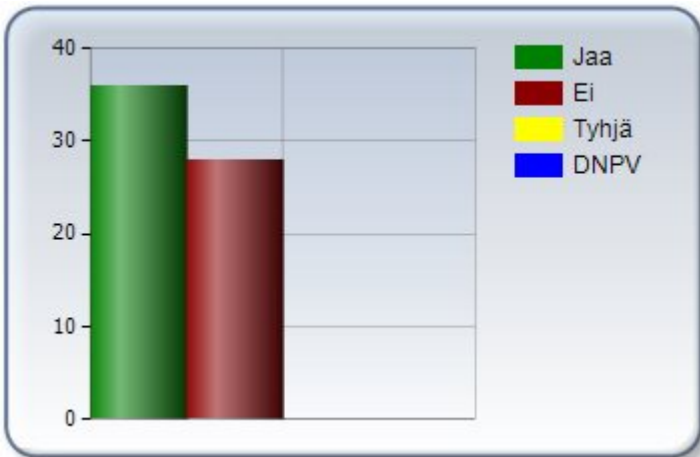
Äänestystulokset

Osallistujat:

Paikalla 64

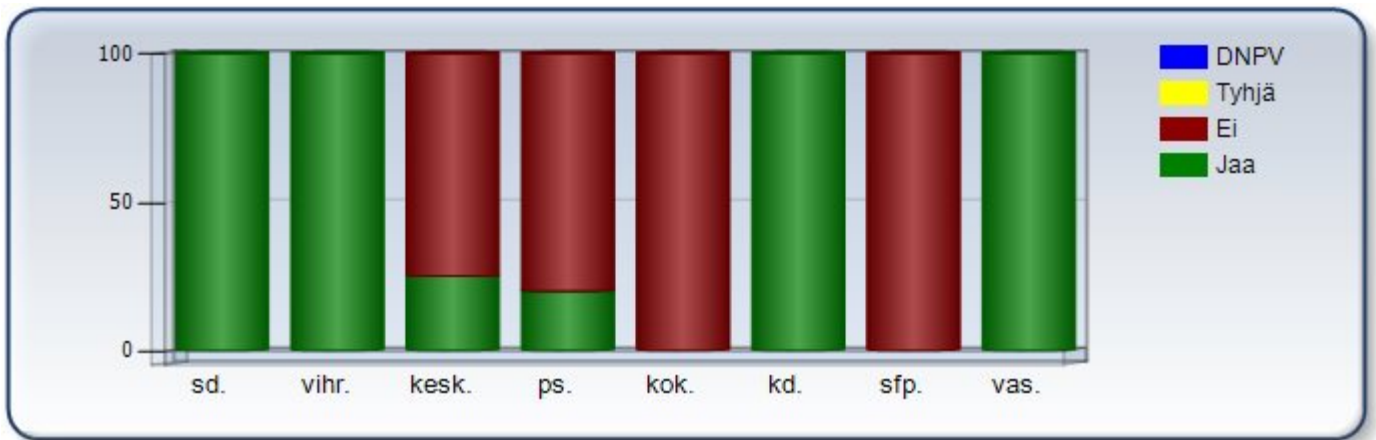
Äänet:

Jaa	36	56,2%
Ei	28	43,8%
Tyhjä	0	0%
DNPV	0	0%



Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Joukkoäänestys



kd.

Jaa	2
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

kesk.

Jaa	1
Ei	3
Tyhjä	0
DNPV	0

kok.

Jaa	0
Ei	15
Tyhjä	0
DNPV	0

ps.

Jaa	2
Ei	8
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

sd.

Jaa	18
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

sfp.

Jaa	0
Ei	2
Tyhjä	0
DNPV	0

vas.

Jaa	4
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

vihr.

Jaa	9
Ei	0
Tyhjä	0
DNPV	0

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Yksilölliset äänestystulokset

Jaa	
Abdi	sd.
Ala-Kapee-Hakulinen	sd.
Alèn	vihr.
Aura	vihr.
Bruun	sd.
Eerola	vas.
Eklund	sd.
Hako	sd.
Herranen	ps.
Hurri	kd.
Juurikkala	vihr.
Jääskeläinen	kd.
Kassila	sd.
Kaukola	sd.
Kauppinen	vihr.
Kiljunen	sd.
Kokko	vihr.
Kostilainen	vihr.
Kähärä	sd.
Kärkkäinen	ps.
Laakso	sd.
Laakso	vihr.
Letto	sd.
Lindtman	sd.
Mäkelä	vihr.
Mäntynen	sd.
Mölsä	sd.
Norrena	vihr.
Päivinen	sd.
Rannikko	sd.
Sainio	sd.
Sajaniemi	kesk.
Saramo	vas.
Sillanpää	vas.
Sodhi	sd.
Tyystjärvi	vas.
Ei	

Kokousraportti
Kaupunginvaltuuston kokous 27.3.2017

Ansalehto-Salmi	kesk.
Auvinen	ps.
Heinimäki	kok.
Hirvonen	kesk.
Härmälä	sfp.
Kaira	kok.
Kakko	ps.
Karén	kok.
Karlsson	sfp.
Koivuniemi	kok.
Kortesalmi	kok.
Kyyrö	ps.
Kärki	ps.
Lehmuskallio	kok.
Malmi	ps.
Multala	kok.
Mäkinen	kok.
Nieminen	ps.
Orlando	kok.
Orpana	kok.
Puha	kok.
Rokkanen	kok.
Simonen	ps.
Suonperä	kok.
Vahtera	ps.
Wallenius	kesk.
Weckman	kok.
Virta	kok.



4 § **Keskusvaalilautakunnan uusien varavaltuutettujen määräämistä koskevat päätökset**

VD/3829/00.00.01.00/2013
KN/NK/JB

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Antti Lindtman on 22.8.2016 ja 2.2.2017 päivätyillä kirjeillään ilmoittanut keskusvaalilautakunnalle kaupunginvaltuuston varavaltuutettujen määrän jääneen vajaaksi seuraavasti:

Vihreä liitto r.p. - Gröna förbundet r.p.

Juhis Rannalle on paikkakunnalta poismuuton vuoksi myönnetty ero varavaltuutetun tehtävästä.

Annika Lappalaiselle on paikkakunnalta poismuuton vuoksi myönnetty ero varavaltuutetun tehtävästä.

Kansallinen Kokoomus r.p. - Samlingspartiet r.p.

Sanna Karhuselle on paikkakunnalta poismuuton vuoksi myönnetty ero varavaltuutetun tehtävästä.

Petra Urastolle on paikkakunnalta poismuuton vuoksi myönnetty ero varavaltuutetun tehtävästä.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p. - Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.

Eila Hyttisen poismenon johdosta nimetään uusi varavaltuutettu.

Vaalilain 93 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja kuntalain 11 §:n mukaisesti, jos valtuuston toimikauden aikana varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi. Uusiksi varavaltuutetuiksi on lautakunnan määrättävä ne henkilöt, joiden vertausluvut vaalilain mukaisesti ovat seuraavaksi suurimmat niiden henkilöiden vertauslukujen jälkeen, jotka on valittu varavaltuutetuiksi.

Keskusvaalilautakunta on kokouksessaan 21.9.2016 § 4 päättänyt määrätä Vihreä Liitto r.p.:n uusiksi varavaltuutetuiksi Nina Kojon ja Eve Rämön ja Kansallisen Kokoomus r.p.:n uusiksi varavaltuutetuiksi Johanna Nyholmin ja Marja Heikkisen, ja kokouksessaan 20.2.2017 § 7 päättänyt määrätä Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.:n uudeksi varavaltuutetuksi Toni Blomsterin.

Kaupunginhallitus 20.3.2017 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi keskusvaalilautakunnan uusien varavaltuutettujen määräämistä koskevat päätökset 21.9.2016 § 4 ja 20.2.2017 § 7 tiedoksi.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 4

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä keskusvaalilautakunnan uusien varavaltuutettujen määräämistä koskevat päätökset 21.9.2016 § 4 ja 20.2.2017 § 7 tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto



Lisätiedot: keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, puh. 09 8392 2150,
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



5 §

Kunnan asukkaiden tekemät aloitteet vuonna 2016

VD/2774/00.01.02.02/2015

KN/HO/NJ

Kuntalain 28 §:n mukaan kunnan asukkaalla on oikeus tehdä kunnalle aloitteita sen toimintaa koskevista asioista. Aloitteen tekijälle on ilmoitettava aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet. Valtuuston tietoon on saatettava vähintään kerran vuodessa sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa tehdyt aloitteet ja niiden johdosta suoritettavat toimenpiteet.

Jos valtuuston toimivaltaan kuuluvassa asiassa aloitteen tekijöinä on vähintään kaksi prosenttia äänioikeutetuista kunnan asukkaista, asia on otettava valtuustossa käsiteltäväksi viimeistään kuuden kuukauden kuluessa asian vireille tulosta.

Kaupunginhallituksen johtosäännön 4 §:n 13. kohdan mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on antaa vuosittain viimeistään maaliskuussa valtuustolle luettelo kunnan jäsenten edellisenä vuonna tekemistä aloitteista.

Kaupungille tehtiin vuonna 2016 yhteensä 44 kuntalaisaloitetta. Aloitteiden määrä on laskenut vajaan viidenneksen vuodesta 2015, jolloin kuntalaisaloitteita jätettiin yhteensä 54. Aloiteaiheiden kirjo oli laaja, mutta painottui maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialalle, joka vastasi noin kahteen kolmasosaan aloitteista. Eniten aloitteita tehtiin kuntatekniikan keskuksen toimivaltaan kuuluvissa asioissa, kuten liikenneturvallisuuden parantamisesta ja lähiympäristön viihtyvyydestä ja siisteydestä.

Luettelo kaikista kuntalaisten vuonna 2016 tekemistä aloitteista löytyy asian liitteenä.

Kaupunginhallitus 6.3.2017 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi liitteenä oleva luettelo kuntalain 28 §:ssä tarkoitetuista kuntalaisten vuonna 2016 tekemistä aloitteista.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 5

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi liitteenä oleva luettelo kuntalain 28 §:ssä tarkoitetuista kuntalaisten vuonna 2016 tekemistä aloitteista.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Luettelo kunnan asukkaiden tekemistä aloitteista vuonna 2016, päivitetty 17.3.2017

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

hallintojohtaja Hanna Ormio, puh. 09 8392 2484, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

hallintoasiantuntija Nelli Jääskeläinen, puh. 09 839 29524, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

KUNTALAISALOITTEET VUONNA 2016

	TOIMIALA	VUOSI	Diaari nro.	Asia	Kuntalainen	pvm	Tila
1	MATO	2016	VD/274/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Ilolan Satutien metsän säilyttämiseksi	Räty Jaana	12.1.2016	Vastattu
2	MATO	2016	VD/727/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Keravan Keinukallion ja Vantaan Kuusijärven yhdistävästä ulkoilureitistä	Ruotsalainen Reino, Anne Rautiainen	22.1.2016	Vastattu
3	SIVI	2016	VD/1064/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Tuomelan koulun säilyttämiseksi koulukäytössä	Vaarna Ensio	2.2.2016	Vastattu
4	KONSAS	2016	VD/1595/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite hävikkiruoan höydyntämisen laajentamisesta mm. ravintoloissa, kouluissa ja laitoksissa Vantaalla	Niemi-Ronkainen Ritva	15.2.2016	vastattu
5	MATO	2016	VD/1854/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Rekolanojan nimen palauttamisesta takaisin seudulla vakiintuneeksi vanhaksi nimeksi Rekolanpuro	Karttunen Eero	22.2.2016	vastattu
6	MATO	2016	VD/1925/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite/kirjelmä liikennemerkki- ja pysäköintijärjestelyiden muuttamiseksi Solkikujalla	Ring Kerstin	24.2.2016	vastattu
7	SIVI	2016	VD/2007/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite erityislasten tarpeiden huomioimisesta järjestettäessä koulu- ja vammaiskuljetuksia	Salle Rami	26.2.2016	vastattu
8	SIVI	2016	VD/2317/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite / Tuomelan koulun lakkautus on peruttava	Hurmalainen Ville + 4900 allekirjoittanutta	8.3.2016	vastattu
9	MATO	2016	VD/2462/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Tikkurilan aseman pysäköintialueen viitoituksen/opasteiden parantamisesta	Unto Ryyänen	10.3.2016	vastattu
10	SIVI	2016	VD/3258/00.01.02.02/2016	Aloite tuolihiinin hankinnasta Hakunilan väestösuojan trampoliinihalliin	Kuusikon Urheilijat ry	5.4.2016	vastattu
11	MATO	2016	VD/3478/00.01.02.02/2016	Aloite/ehdotus Atlaspuiston pelikentän laajentamisesta Atlaspolun rakentamistöiden yhteydessä	Aurimaa Kari/Kylmäoja-Ilola asukasyhdistys	8.4.2016	vastattu
12	MATO	2016	VD/3518/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite luistel- ja pelikentän perustamiseksi Tikkurilaan Peltolantielle Sinirikon päiväkodin edustalle	Mojjanen Antti ja 3 muuta	11.4.2016	vastattu
13	MATO	2016	VD/3521/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite liikennemerkitolpan poistamiseksi Tikkurilan Prisman takana apteekin toisella puolella olevalta parkkipaikalta	Mojjanen Antti	11.4.2016	vastattu
14	MATO	2016	VD/3655/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Kielotien/Talvikkien liikenneympyrästä	Marttinen Antti	13.4.2016	vastattu
15	KAJO	2016	VD/3865/00.01.02.02/2016	Esitys kiertävien vaaliautojen varaamiseksi tuleviin vaaliin	Vantaan Simoinkylän sos.dem kilta ry	15.4.2016	vastattu
16	KONSAS	2016	VD/4010/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Tikkurilan aluetoimikunnalle, selvittää mahdollisuutensa käynnistää ja rahoittaa asukkaiden avointen ovien viikonlopputoimintaa Tikkurilan kirjastossa	Tikkurilan Työväenyhdistys ry	20.4.2016	vastattu
17	KONSAS	2016	VD/4082/00.01.02.02/2016	Alpi Ripatin kuntalaisaloite Tikkurilan aluetoimikunnalle koskien opastemerkkejä, pysäköintikieltoa ja roskiksia	Alpi Ripatti	21.4.2016	vastattu
18	KAJO	2016	VD/4180/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite koiraveron käyttöönottamiseksi Vantaalla	Rämö Tiina	25.4.2016	vastattu
19	MATO	2016	VD/4416/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite, uuden nomistajan velvollisuus laittaa jätevesi asiat kuntoon jos kiinteistö ei ole liitetty kunnallistekniikkaan	Kukkamäki Seija	2.5.2016	vastattu

20	MATO	2016	VD/4755/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite katutaideseinän perustamisesta Itä-Vantaalle Matariin	Rautiainen Sami	12.5.2016	vastattu
21	MATO	2016	VD/4986/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Pysäköintipaikat Pähkinärinteessä	Andell Marja Leena	19.5.2016	vastattu
22	SIVI	2016	VD/5114/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Nuorisotila Ilolan alueelle	Kivelä Sanna	23.5.2016	vastattu
23	MATO	2016	VD/5273/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Läntisen Valkoisenlähteentien melu ja saasteet asukkaille ja luonnolle	Heiska Elina ja Vesa	26.5.2016	vastattu
24	MATO	2016	VD/5846/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Bussipysäkki turvallisempaan paikkaan	Ahlberg Helena	13.6.2016	vastattu
25	MATO	2016	VD/6587/00.01.02.02/2016	Kytöpuiston koira-aitauksen pysäköinti	Kuntatekniikan keskus	11.7.2016	vastattu
26	MATO	2016	VD/6750/00.01.02.02/2016	Adressi/Vaatimus Vierumäentien turvallisuuteen liittyvistä betoniesteistä ja niiden poistamista	205 allekirjoittanutta	19.7.2016	vastattu
27	MATO	2016	VD/7059/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite; kuntorata Aviapolikseen	Mäki Hermanni	10.8.2016	vastattu
28	MATO	2016	VD/7061/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Neitsytpolun perusparannus	livonen Pia	10.8.2016	vastattu
29	MATO	2016	VD/7339/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Peijaksentien liittäminen Koivukylänväylään	Havukoski Hannu	19.8.2016	vastattu
30	MATO	2016	VD/7341/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite bussipysäkkien lisäämiseksi Hanabölentielle	Havukoski Hannu	19.8.2016	vastattu
31	MATO	2016	VD/7710/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite Tikkurilan kirjaston parkkipaikan pitämiseksi kirjastoa käyttävien käytössä	Hollström Minna	1.9.2016	vastattu
32	MATO	2016	VD/8051/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite liikennevalojen asentamiseksi Keimolantien ja Ruusukvartsikadun risteykseen Kivistössä	Illi Mika	13.9.2016	vastattu
33	MATO	2016	VD/8149/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Esitys Melontapaikan rakentamisesta Tikkurilan padolle	Suomen Melonta- ja Soutuliitto ry	15.9.2016	vastattu
34	MATO	2016	VD/8171/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Vantaa Kuusikkokujan parkkipaikka	Ritola Marko	15.9.2016	vastattu
35	MATO	2016	VD/8664/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite liikenneturvallisuuden ja kevyen liikenteen kulkuyhteyden parantamiseksi Keimolantiellä välillä Kivistö - Aluman asemakaava-alue	Kerälä Pia ja 28 allekirjoittanutta	3.10.2016	vastattu
36	MATO	2016	VD/8726/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite polkupyöräkatosten saamiseksi ja lisäämiseksi julkisille paikoille	Seppänen Asko Olavi	4.10.2016	vastattu
37	MATO	2016	VD/8865/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite katukuvan elävöittämiseksi Martinkyläntiellä	Aho Aila	10.10.2016	vastattu
38	SOSTER / SIVI	2016	VD/9031/00.01.02.02/2016	Adressi: Koivukylän ostari-huutomerkinä eriarvoisuudesta	Toimiva Koivukylä- Toimari ry	14.10.2016	vastattu
39	MATO	2016	VD/9059/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite maksuton kadunvarsipysäköinti kaikille yli 70 vuotta täyttäneille	Seppälä Liisa	17.10.2016	vastattu
40	KONSAS	2016	VD/9115/00.01.02.02/2016	Adressi: Yhteinen pöytä-verkoston ruoka-avun jaon jatkuminen Martinlaaksossa on epävarmaa. Uutta jakopaikkaa Martinkeskuksen purkamisen jälkeen ei ole osoitettu	n. 400 allekirjoittanutta	18.10.2016	vastattu

41	MATO	2016	VD/9252/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite skeittirampin rakentamiseksi Kaivokselaan	Marttinen Merja	18.10.2016	vastattu
42	MATO	2016	VD/9311/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite skeittipuiston saamiseksi Tikkurilaan	Kostamo Mika	26.10.2016	vastattu
43	MATO	2016	VD/10239/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite: Keravanjoki ja sen sivupurot Natura 2000 -alueeksi	Hovinen Jari	22.11.2016	vastattu
44	SIVI	2016	VD/10499/00.01.02.02/2016	Kuntalaisaloite kulttuuri- ja liikuntapassi nuorille	Hakala Merituuli ja Puntonen Ester	29.11.2016	vastattu

Vuonna 2016 jätettiin yhteensä 44 kuntalaisaloitetta, jotka jakautuivat seuraavasti:

Kaupunginjohtajan toimiala	2
Konserni- ja asukaspalveluiden toimiala	4
Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala	31
Sivistystoimen toimiala	7
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	1



6 § Yhteinen hyvinvointi -raportti

VD/2198/02.01.02.00/2017
AT/HL/HY-L/NJ

Yhteinen hyvinvointi -raportti on hyvinvointiraportointityönryhmän yhdessä eri toimialojen edustajien kanssa laatima katsaus hyvinvoinnin ja toimintaympäristön kehityksestä Vantaalla vuosina 2013-6. Raportin kokoamisesta vastaa Hyvinvointiryhmä (HYRY), jonka puheenjohtajana on toiminut apulaiskaupunginjohtaja Jukka T. Salminen.

Yhteinen hyvinvointi -raportti on terveydenhuoltolain (1326/2010, 12 §) mukainen valtuustokausittain laadittava laajempi *hyvinvointikertomus*. Asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia on raportissa tarkasteltu väestöryhmittäin (lapset ja nuoret, työikäiset ja ikäihmiset). Raportti ja sen terveyttä ja hyvinvointia koskevat indikaattorit luovat tietopohjaa kaupungin strategiselle suunnittelulle, jolla määritellään paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet.

Yhteinen hyvinvointi -raportin perusteella vantaalaisten terveyskäyttäytymisessä on tapahtunut positiivista kehitystä, mm. alkoholin liikakäyttö ja tupakointi ovat vähentyneet aikuisväestössä. Liikunnan vähäisyys on kuitenkin kasvava ongelma kaikissa ikäryhmissä. Perusasteen koulutuksen jälkeisessä koulutuksessa terveyskäyttäytymisen erot ovat myös eri oppilaitoksissa opiskelevien välillä varsin suuria.

Ikäihmisten voimakkaasti kasvava määrä saattaa tuottaa haasteita hyvinvointityölle tulevaisuudessa. Kasvavan maahanmuuttajaväestön hyvinvointiin liittyy myös ongelmia. Erityisesti ensimmäisen polven maahanmuuttajanuorten hyvinvointiin on syytä kiinnittää myös jatkossa huomiota. Työttömyyden kehityksessä tapahtuneesta myönteisestä käännteestä huolimatta työllisyyden edistämiseksi on edelleen tarvetta pitkäkestoisen taantuman tuottaman suurten rakennetyöttömien määrän takia. Myös nuorten toisen asteen koulutusurien luomiseen ja työmarkkinaintegraation on syytä kiinnittää huomiota.

Yhteinen hyvinvointi -raportin ehdotukset kaupunkitasoisen hyvinvointityön painopistealueiksi ovat terveelliset elämäntavat, sosiaaliset suhteet ja kotoutuminen sekä työllisyyden edistäminen.

Kaupunginhallitus 6.3.2017 § 11

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtaja vs.:n esitys:

Päätetään

- hyväksyä liitteen mukainen Yhteinen hyvinvointi -raportti,
- oikeuttaa sosiaali- ja terveystoimen toimialaa tekemään Yhteinen hyvinvointi -raporttiin teknisluontoisia korjauksia, ja
- lähettää Yhteinen hyvinvointi -raportti kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 6

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Yhteinen hyvinvointi -raportti.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Yhteinen hyvinvointi -raportti

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

Tutkimuspäällikkö Henrik Lönnqvist, puh. 050 318 1852, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

YHTEINEN HYVINVOINTI

Hyvinvoinnin ja toimintaympäristön
kehitys Vantaalla vuosina 2013–16



ALKUSANAT

Yhteinen hyvinvointi -raportti luo monipuolisen katsauksen Vantaan kaupungin kehitykseen valtuustokauden 2013–17 aikana. Raportti jakautuu temaattisesti seitsemään lukuun. Näiden lisäksi johdantoluvussa (luku 1) kootaan yhteen teema-alueiden keskeiset havainnot. Raportin teema-alueet ovat väestö (luku 2), hyvinvointi (luku 3), asuminen ja rakentaminen (luku 4), talous (luku 5), kaupunkirakenne ja ympäristö (luku 6), kulttuuri ja vapaa-aika (luku 7) sekä demokratia ja osallisuus (luku 8).

Terveydenhuoltolaki (12 §) velvoittaa kunnan seuraamaan asukkaattensa terveyttä ja hyvinvointia väestöryhmittäin. Tämä raportti on samalla terveydenhuoltolain mukainen valtuustokausittain laadittava laaja hyvinvointikertomus. Raportin luvussa 3 esitetään temaattisesti ryhmiteltynä keskeiset havainnot hyvinvoinnin kehityksestä. Tarkastelut on tehty erikseen lapsille ja nuorille, työikäisille ja ikäihmisille. Hyvinvointiin läheisesti kytkeytyviä näkökulmia on myös kaikissa muissakin luvuissa. Vantaan hyvinvointityössä seurattavat indikaattorit ovat liitteessä 1. Nämä indikaattorit ovat perustana kun terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tavoitteita ja toimenpiteitä määritellään. Tämän raportti nostoehdotuksineen on taustamateriaalina seuraavan strategiakauden valmistelussa. Hyvinvointityön integroiminen sitovien tavoitteiden määrittelyyn on kuvattu liitteessä 2.

Raportin aineistolähteinä on käytetty laajaa joukkoa tilastotietokantoja sekä erilaisia tutkimuksia ja selvityksiä. Hyvinvointiraportoinnin osalta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokset tietokannat ovat olleet keskeisiä. Muita keskeisiä tietolähteitä ovat olleet Tilastokeskuksen, KELA:n, TEM:n, Kuntaliiton ja ARA:n tietovarannot sekä Helsingin seudun aluesarjat ja Helsingin seudun suunnat -tietokannat. Kaupungin omia tietovarantoja on myös pyritty hyödyntämään mahdollisimman laajasti. Tilastoaineistojen kohdalla on pyritty saamaan myös vuotta 2016 koskevia tietoja mukaan. Aina tämä ei ole mahdollista tilastotietojen päivitysaikataulujen takia. Tarkastelut tehdään useissa teemoissa valtuustokautta pidemmältä ajanjaksolta. Tämä on perusteltua, koska monet ilmiöt ovat luonteeltaan sellaisia, ettei muutaman vuoden tietojen perusteella ole mielekäästä tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä ilmiön kehityksestä.

Vantaan kaupungin hyvinvointityöryhmä, puheenjohtajanaan apulaiskaupunginjohtaja Jukka T. Salminen, on ohjannut työtä. Raportin laatimiseen ovat osallistuneet Vantaan kaupungin hyvinvointiraportointiryhmä (Heini Koskensalo-Kleemola, Hannu Kyttälä, Jenni Mäcklin, Tia Ristimäki, Christa Salovaara, Pia Tasanko, Meija Tuominen), taloussuunnittelun tietopalveluyksikkö (Harri Sinkko, Elina Parviainen) sekä taloussuunnittelu- ja strategiayksikkö (Matti Ruusula), maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala (Tina Kristiansson, Joni Heikkola, Sakari Jäppinen, Tomi Henriksson, Armi Vähä-Piikkiö), työllisyyspalvelut (Anne Karjalainen), kuntalaispalvelut (Katja Syvärinen), kulttuuripalvelut (Leena Rusanen), kirjastopalvelut (Mikko Vainio), liikuntapalvelut (Maija Kasvinen) ja nuorisopalvelut (Riikka Åstrand). Keskeinen vastuu aineistojen kokoamisesta on ollut taloussuunnittelun tietopalveluyksikössä korkeakouluharjoittelijana toimineella Joni Rantakarilla.

Kiitokset kaikille!

Vantaalla 22.2.2017

Henrik Lönnqvist
tutkimuspäällikkö

SISÄLLYSLUETTELO

Alkusanat	1
1. Raportin keskeiset havainnot	4
2. Väestö	8
3. Hyvinvointi	30
3.1 Lapset ja nuoret	30
3.2 Työikäiset.....	38
3.3 Ikäihmiset.....	43
4. Asuminen ja rakentaminen	47
4.1 Asuntotuotanto.....	47
4.2 Asuntojen hinnat ja vuokrat sekä asumistukien käyttö.....	50
4.3 Asumisolojen kehitys ja asunnottomuus.....	54
4.4 Asuinalueiden tila ja kehitys.....	56
5. Talous	58
5.1 Aluetalous ja suhdannekehitys	58
5.2 Toimialat ja työpaikat Vantaalla	62
5.3 Yritykset ja yrittäjyys.....	67
5.4 Kuntatalous	67
5.5 Palvelukustannukset.....	73
5.6 Tyytyväisyys kaupungin palveluihin.....	76
5.7 Sote- ja maakuntaudistus.....	76
6. Kaupunkirakenne ja ympäristö	78
6.1 Kaupunkirakenteen kehitys.....	78
6.2 Liikenne ja saavutettavuus	84
6.3 Energiankulutus ja kasvihuonekaasupäästöt	87
6.4 Ympäristön tila	89
6.5 Kaupunkiluonto ja kulttuurimaisemat	91

7. Kulttuuri ja vapaa-aika	94
7.1 Kulttuuri.....	94
7.2 Kaupunginkirjasto	96
7.3 Liikunta	97
7.4 Nuorisotyö.....	99
8. Demokratia ja osallisuus	101
8.1 Vaalit ja äänestyskäyttäytyminen	101
8.2 Osallisuus	102
8.3 Kaupunkilaisten näkemykset vaikutusmahdollisuuksistaan ja kaupungin tiedotuksesta.....	104

Liitteet

1. RAPORTIN KESKEISET HAVAINNOT

VÄESTÖ

Vantaan väestömäärä jatkaa nopeaa kasvuaan. Vieraskielisen (ulkomaalaistaustaisen) väestön osuus väestönkasvusta on hallitseva. Viime vuodet ovat osoittaneet, että muuttoliikkeen rakenteessa tapahtuu ajoittain nopeitakin muutoksia joiden ennakoitiin hankalaa.

Muuttoliikkeen rakenne ja sen kehitys vaativat jatkuvaa seuranta. Asuntotuotannon voimakkaan kasvun mahdollistama nopea väestönkasvu luo mittavia investointipaineita myös palveluihin. Muuttoliikkeen taloudellisia vaikutuksia mm. veropohjaan on syytä arvioida säännöllisesti. Kaupungin talouden ohjaamisen tueksi tehtävän ennakoitiin- ja skenaariotyön merkitys korostuu.

Väestön ikäännty, erityisesti yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa lähivuosina voimakkaasti. Tästä muodostuu haaste palvelujärjestelmälle.

Koulutustason kasvu taittuu lähivuosina. Vantaan koulutustaso on suurten kaupunkien alin. Korkeasti koulutettujen kasvaneesta työttömyydestä huolimatta koulutus on edelleen hyvä investointi. Korkea koulutustaso suojaa paremmin työttömyydeltä. Koulutusta tulee suunnata työmarkkinoiden tarpeiden mukaisesti.

Kulutusmahdollisuuksissa on huomattavia eroja eri perhetyyppien välillä. Yksi-huoltajatalouksien ja yksinäisten eläkeläisten tilanne on tässä suhteessa heikoin. Pienituloisuus yhdistyneenä korkeisiin asumiskustannuksiin näkyy asumistukimenojen kasvuna. Tulotason nähden kallis asuminen luo myös painetta toimeentulotukimenoihin.

HYVINVOINTI

Vantaan Hyvinvointiryhmän ehdotukset kaupunkitasoisen hyvinvointityön painopisteiksi ovat 1) terveelliset elämäntavat, 2) sosiaaliset suhteet ja kotoutuminen sekä 3) työllisyys.

Terveellisten elämäntapojen edistämiseksi on selkeä tarve. Lapset ja nuoret liikkuvat aikaisempaa enemmän, mutta liikuntasuosituksiin nähden kuitenkin liian vähän. Peruskoulussa ja ammatillisissa oppilaitoksissa noin puolet ei syö koululounasta. Lasten ja nuorten ylipainoisuus on yleistynyt.

Pojilla on tyttöjä useimmin terveyden kannalta haitallisia elintapoja. Laajemmin tarkasteltuna havaitaan, että **ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevien liikunta- ja ruokatottumukset ovat muita heikompia.** Samalla havaitaan, että perhetausta, kuten alhainen tulotaso tai äidin alhainen koulutus, on yhteydessä terveyttä heikentäviin terveystottumuksiin. Sosioekonominen tausta näkyy niin aikuisten kuin heidän lastensakin terveyskäyttäytymisessä.

Lasten ja nuorten tyytyväisyys sosiaalisiin suhteisiin on parantunut. Samaten lasten ja nuorten tyytyväisyys vuorovaikutukseen ja osallistumismahdollisuuksiin koulussa ja oppilaitoksissa on lisääntynyt. **Pojat kuitenkin kokevat tyttöjä useammin, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää.**

Myös maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kotoutumisessa on haasteita. Maahanmuuttajataustaiset lapset ja nuoret, erityisesti ensimmäisen polven maahanmuuttajat, ovat koulukiusattuna selvästi muuta väestöä useammin. Maahanmuuttajataustaisilla, erityisesti ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajapojilla, on myös muita useammin terveyden ja hyvinvoinnin puutteita ja terveyttä heikentäviä tottumuksia. He kokevat muita useammin terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Työllisyyden tukemiselle on edelleen tarvetta. Vaikka työttömyys on kääntynyt laskuun, useita vuosia kestänyt työttömyyden kasvu näkyy toimeentulotukea ja Kelan työttömyysturvaa saaneiden määrän kasvuna. Rakennetyöttömien määrä on noussut varsin suureksi eikä rakennetyöttömyyden kova ydin välttämättä katoa, vaikka talouden tila ja työllisyys yleisesti kohenevatkin. Myös nuorisotyöttömyys on kasvanut ja toimet nuorten kouluttautumisen ja työmarkkinaintegraation tukemisen suhteen ovat erittäin tärkeitä.

ASUMINEN JA RAKENTAMINEN

Asuntorakentamisen vilkastumisen ohella valmistuvien asuntojen talotyypeissä ja kokajakaumassa on tapahtunut erittäin suuria muutoksia. Kerrostalorakentamisen kasvu sekä pien- ja rivitalotuotannon väheneminen yhdistyvät selvästi laskeneeseen valmistuvien asuntojen keskikokoon.

Vuokra-asuminen eri muodoissaan yleistyy. Merkittävä osa omistusasunnoistakin päätyy sijoitusasuntoina vuokra-asunnoiksi. Asumisväljyyden kasvu taittuu.

Asuinalueiden kehitykseen liittyy huolenaiheita. Sosioekonomiset erot ja huono-osaisuuden kasautuminen joillekin alueille ovat selkeästi havaittavissa. Nopeatkin muutokset alueiden väestörakenteissa ovat suuren muuttovilkkauden alueilla mahdollisia. Muuttovilkkaudessa on Vantaalla suuria alueellisia eroja. Rauhattomuuskokemukset ovat kaikkein yleisimpiä 1960- ja 70-luvuilla rakennetuissa lähiöissä.

Asunnottomuus on edelleen merkittävä ongelma Helsingin seudulla. Valtaosa asunnottomista on yksinäisiä miehiä. Maahanmuuttajien asunnottomuus on merkittävä ja kasvava ongelma. Vuonna 2016 asunnottomuus Vantaalla kuitenkin laski selvästi asunnottomilla suunnattujen tilapäisasumiseen tarkoitettujen asumisyksiköiden ja asuntojen kasvun seurauksena.

TALOUS

Vantaan työpaikkakehitys on ollut viime vuosina suotuisaa. Työpaikkojen määrä on kasvanut talouden taantumasta huolimatta. Toimialoista rakennussektorin liikevaihto on kasvanut voimakkaasti mutta muilla päätoimialoilla (kauppa, palvelut, teollisuus) liikevaihto on viimeisen viiden vuoden aikana pysynyt ennallaan tai jopa hieman laskenut.

Vantaa työpaikkaprofiili on varsin erilainen naapurikaupunkeihin verrattuna. Tietointensiivisten alojen työpaikkoja on Vantaalla suhteellisesti ottaen vähän vaikka Vantaalla toimiikin monia näiden alojen kärkiyrityksiä.

Kaupungin talouden tiukka linja on pitänyt. Velkaantumiskehityksessä on havaittavissa käänne kun suuret liikenneinfrastruktuuria koskevat hankkeet on saatu toteutettua. Alhainen korkotasoa tukee kaupungin taloutta. Voimakkaan väestönkasvun jatkuessa investointien rahoitus voi kuitenkin olla haasteellista.

Aktiivisen maapolitiikan rooli kasvu rahoittamisessa on tärkeä. Viime vuosina noin kaksi kolmasosaa asunnoista on valmistunut kaupungin luovuttamille tonteille. Maanmyynnistä, maankäyttösopimusten mukaisista korvauksista ja maanvuokrista kertyy kaupungille mittavat tulot vuosittain.

Useimmissa keskeisissä palveluissa Vantaan palvelukustannukset ovat vertailukaupunkeihin nähden suhteellisen alhaiset. Tyytyväisyys kaupungin palveluihin on yleisesti ottaen kehittynyt myönteiseen suuntaan.

Sote- ja maakuntauudistus on askel tuntemattomaan. Vaikutus kuntien toimialaan ja rahoituspohjaan on suuri. Maakuntien ja kuntien uudet roolit ovat vasta muotoutumassa. Kasvun rahoittaminen ja velkataakan hoitaminen puolta pienemmällä tulovirralla voi olla haasteellista.

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ

Asuinrakentaminen keskittyy keskustojen alueille ja niiden läheisyyteen. Keskustoissa vanhaa rakennuskantaa on purettu pois uuden tehokkaamman rakentamisen tieltä. Myös työpaikkamäärien kasvu on suurinta hyvän joukkoliikenteen palvelutason alueilla. Erityisesti toimistoalan työpaikat keskittyvät suurempiin työpaikkaklustereihin.

Työpaikat ovat lisääntyneet eniten Aviapoliksen alueella. Vantaalla on kaavoitettuja työpaikka-alueita, mm. pääradan varressa, joille ei juuri ole tullut uutta työpaikkarakentamista viime vuosina. Onko näillä alueilla edellytyksiä kehittyä merkittäviksi työpaikka-alueiksi? Tikkurilan kehitys työpaikka-alueena odottaa ratkaisua, tällä hetkellä asuminen syrjäyttää työpaikkoja.

Kaupan rakenteessa on edelleen havaittavissa kehitystä kohti suurempia yksiköitä. Alueellisesti tarkasteltuna palveluverkossa on edelleen epätasapainoa.

Liikennemelulle altistuvia on suhteellisen paljon, liki neljännes kaupungin asukkaista. Liikenteen pakokaasujen aiheuttamat ilmalaatuongelmat ovat liikenteen kasvusta huolimatta vähentyneet. Katupöly ja puun pienpoltosta aiheutuvat ilman epäpuhtaudet ovat kuitenkin ajoittain ongelma.

Vantaalla on hyvin kattava viherverkosto, vaikka alueellista vaihtelua viheralueiden määrässä onkin huomattavasti. **Metsäalueiden pirstoutuminen muodostaa kuitenkin ongelman** monien lajien selviytymiselle. Keskusta-alueiden tiivistäminen luo tarpeen kaupunkipuistojen kehittämiseksi.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisessä on päästy selvästi eteenpäin. Matkaa ilmastotavoitteiden täyttymiseen kuitenkin vielä riittää.

KULTTUURI JA VAPAA-AIKA

Vaikka merkittävä osa sosiaalisesta kanssakäymistä siirtyy verkkoon, ei fyysisen tilan merkitys ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa katoa. **Kulttuuritarjonnassa sisältö on itsessään merkittävä vetovoimatekijä, mutta keskeistä on myös tarjota tiloja fyysiselle kohtaamiselle** - museot, konserttitalit, opistot ja kirjastot ovat vuorovaikutuksen ja toisten kohtaamisen paikkoja.

Kulttuuripalvelut ovat merkittäviä hyvinvoinnin lähteitä. Kulttuurin tehtävänä on tuoda toivoa ja uskoa ihmisille. Kulttuuri tarjoaa pakopaikan ja hengähdysvetken vaikeassa tilanteessa ja toimii arjen vastapainona. Yhteiskunnallisen muutoksen ja taloudellisen epävarmuuden aikana kulttuurilla on merkittävä rooli tulevaisuudenuskon luomisessa.

Tieto- ja viestintätekniikan kehitys on johtanut siihen, että **instituutioiden sisällä oleva asiantuntijuus tulee yhä useammin haastetuksi instituutioiden ulkopuolisen asiantuntijuuden toimesta,** myös kulttuurin alalla. Jotta instituutiot voivat säilyttää uskottavuuksensa, tulee niiden ulkopuolelta tuleva tieto ottaa osaksi instituutioiden toimintaa.

Liikunnan terveystaikutukset ovat laajasti tunnustettuja. Nuorten osalta on havaittavissa huolestuttava trendi, liikuntaharrastusten selkeä väheneminen jo yläasteikässä. **Urheiluseurojen tarjoaman kattavan kilpaurheilutoiminnan lisäksi kaivataan eri lajien kokeilemiseen ja monipuolisen harrastamisen mahdollistavia matalan kynnyksen harraste- liikuntavaihtoehtoja.**

Nuorten koulutukseen ja työmarkkinoille pääsyyn liittyvät vaikeudet sekä maahanmuuttajaväestön nopea kasvu näkyvät myös nuorisotyön arjessa. **Muuttuvat olosuhteet ja kehittyvien teknologioiden luomat mahdollisuudet muokkaavat nuorisotyön sisältöjä nopeasti.**

DEMOKRATIA JA OSALLISUUS

Vantaalla on huomattavan alhainen äänestysprosentti kuntavaaleissa ja vaaleissa yleensäkin. Äänestysaktiivisuudessa Vantaalla on myös väestörakenteen sosioekonomisia eroja heijastelevia alueellisia eroja.

Ajassa on paljon haasteita ja ilmiöitä, kuten esimerkiksi **sosiaalisen median roolin kasvu**, jotka luovat paineita myös päätöksentekojärjestelmälle.

Kaupungin osallisuustyössä on tunnistettu **tarve kehittää uusia digitaalisen ajan, ja myös nuoria puhuttelevia, osallistumismuotoja**.

Kaupunginosissa on paljon paikallistason toimintaa, joka rakentaa alueellista identiteettiä ja yhteishenkeä.

2. VÄESTÖ

Asukkaiden ja työpaikkojen keskittyminen kaupunkiseuduille jatkuu Suomessa voimakkaana. Valtakunnallisesti pienemmät ja syrjäisemmät kunnat menettävät väestöään. Vastavasti muutamissa kasvukeskuksissa väestömäärät kasvavat, niin kotimaisen kuin ulkomaisenkin muuttovoiton sekä nuoren väestörakenteen ansiosta, nopeasti. Vuodesta 2000 vuoteen 2016 mennessä Uudenmaan maakunnan väkiluku kasvoi noin 260 000 hengellä¹. Uudenmaan maakunnan väestömäärä on jo yli 1,6 miljoonaa ja kasvu jatkuu voimakkaana. Maakunnan sisällä väestökehityksessä on kuitenkin yllättävän suuria eroja². Aiemman väestörakennetta kaupunkiseudulle hajauttavan kehityssuunnan sijaan kehitys kulkee tällä hetkellä kohti tiivistyvää kaupunkirakennetta. Uudenmaan väestönkasvu on viime vuosina keskittynyt vahvasti pääkaupunkiseudulle.

Väestö myös ikääntyy nopeasti. Tämän seurauksena väestöllinen huoltosuhde heikenee Suomessa lähivuosikymmeninä huomattavasti³. Työikäisen väestön muuttoliike kasvukeskuksiin korostaa ikääntymisen vaikutuksia väestörakenteeseen muuttotappioalueilla. Muuttovoitosta huolimatta myös kasvukeskusten väestö ikääntyy. Väestönkasvu Suomessa pohjautuu suurelta osin maahanmuuttoon. Ilman maahanmuuttoa väestömäärä laskisi tuntuvasti lähivuosikymmeninä. Tilastokeskuksen väestökehitystä koskevien ennakkotietojen perusteella syntyvyys Suomessa alitti kuolleisuuden vuonna 2016⁴. Syntyneiden lasten määrä on Suomessa historiallisen alhaisella tasolla⁵. Alle 15-vuotiaiden määrän ennustetaan laskevan tasaisesti seuraavina vuosikymmeninä⁶.

2.1 VÄESTÖNKASVU JA VÄESTÖRAKENNE

Osana Helsingin seudun kasvua myös Vantaan kasvaa nopeasti (kuvio 2.1). Vantaan väestömäärä kasvoi vuosina 2013–16 noin 13 900 hengellä. Kasvu oli keskimäärin lähes 3 500 henkeä vuodessa. Erot vuosien välillä olivat kuitenkin suuria. Erityisen suurta väestönkasvu oli vuonna 2016 jolloin Vantaan väestömäärä kasvoi ennakkotietojen perusteella noin 4 600 hengellä mikä vastaa 2,1 prosentin vuosikasvua⁷. Näin nopea väestönkasvu ei ole täysin uusi ilmiö Vantaalla. Esimerkiksi vuosina 1970–74 Vantaan väestö kasvoi liki 41 000 hengellä. Suhteellisen nopean kasvun kausi, jolloin väestönkasvu oli pääosin 1,5 prosenttia vuodessa tai enemmän, jatkui lähes katkeamattomana aina vuoteen 1988 asti. Myös 1990-luvulla koettiin muutamia verrattain nopean kasvun vuosia. Yli 4 000 hengen vuotuisen väestönkasvuun on ennen vuotta 2016 edellisen kerran ylletty vuonna 1977.

¹ Vuosien 2000–2016 väestönkasvu perustuu 31.12.1999 ja 31.12.2016 väestömäärien vertailuun. Statfin-tietokanta, Tilastokeskus.

² Viimeisten viiden vuoden aikana Helsingin ja Porvoon seutujen väestö on kasvanut mutta muualla Uudellamaalla väestömäärä on laskenut (Loviisan ja Raaseporin seudut) tai kasvu on taittunut (Lohjan seutu).

³ Väestöllinen huoltosuhde: alle 15-vuotiaiden ja yli 64-vuotiaiden määrä suhteessa 15–64-vuotiaiden määrään.

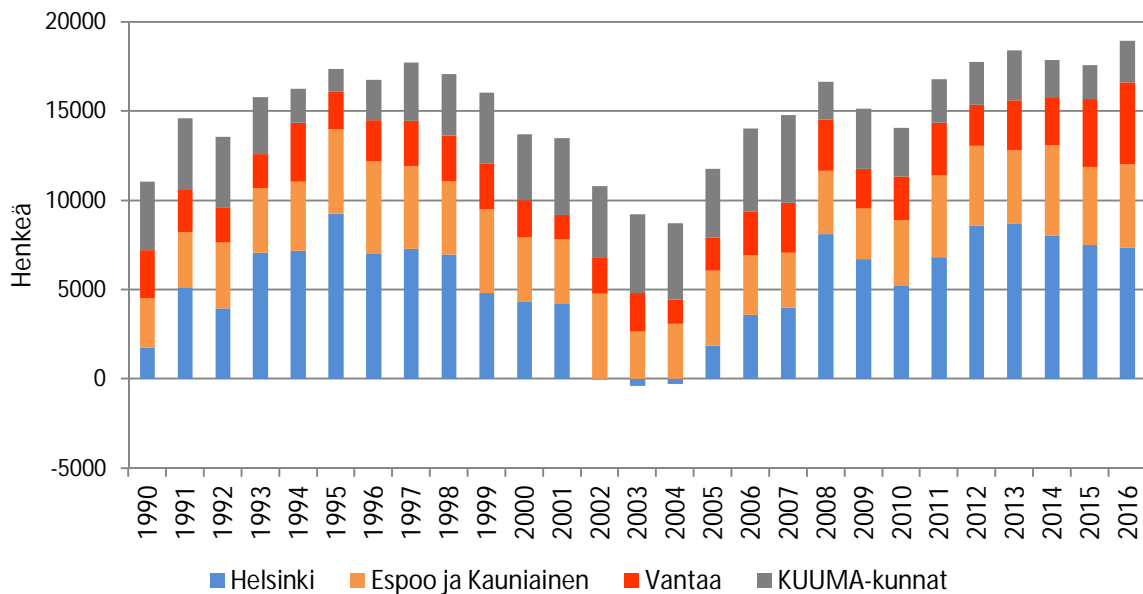
⁴ Väestön ennakkotilasto, joulukuu 2016. Tilastokeskus 2017.

⁵ Syntyneet 2015. Tilastokeskus 2016. Syntyneiden määrä on vähentynyt yhtäjaksoisesti vuodesta 2010. Vuonna 2015 syntyvyys ei yltänyt yhdessäkään maakunnassa väestön uusiutumistason yläpuolella. Kokonaishedelmällisyys luku Suomessa oli 1,65 vuonna 2015. Syntyneiden lasten määrä on edellisen kerran ollut nykytasoa alemmalla tasolla 1860-luvulla.

⁶ Väestöennuste 2015-65. Tilastokeskus 2015.

⁷ Uudenmaan kunnista ainoastaan Sipoo 2,6 prosentin väestönkasvullaan ylitti Vantaan kasvunopeuden vuonna 2016. Väestön ennakkotilasto, joulukuu 2016. Tilastokeskus 2017.

Kuvio 2.1: Väestömuutos alueittain Helsingin seudulla vuosina 1990–2016

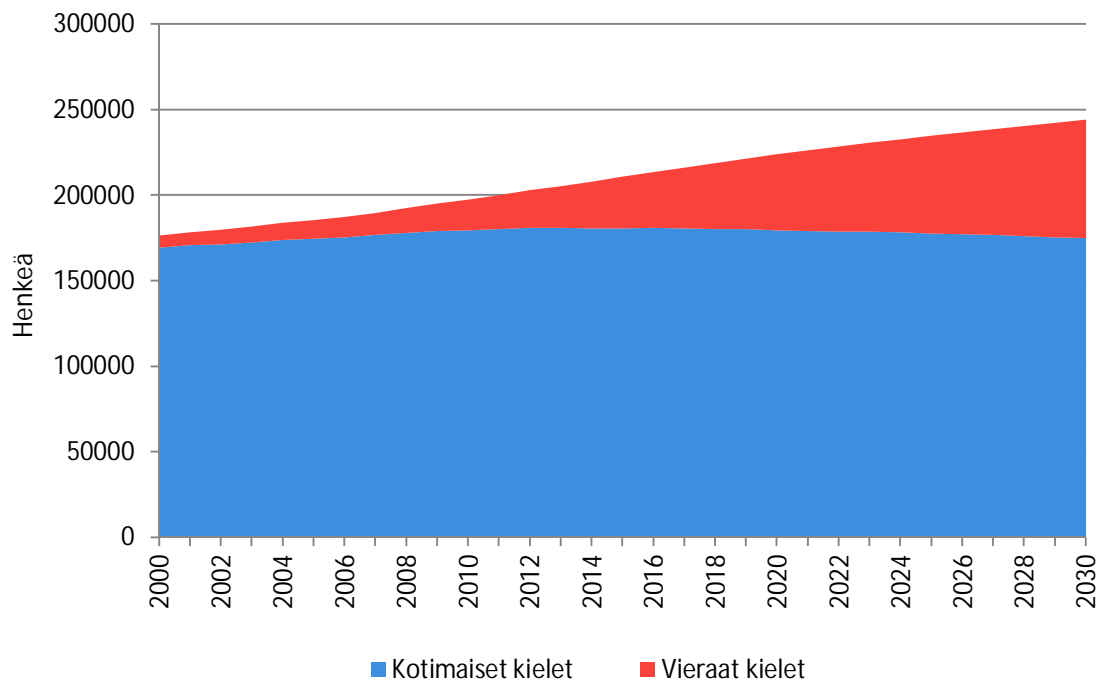


Lähde: Tilastokeskus

Vuodenvaihteessa 2016/17 Vantaalla oli ennakkotietojen perusteella noin 219 200 asukasta⁸. Vantaa on täten väestömäärältään Suomen neljänneksi suurin kaupunki, edellään ainoastaan Tampere, Espoo ja Helsinki. Vuonna 2016 laaditun Vantaan väestöennusteen mukaan Vantaan väestömäärän kasvu jatkuu voimakkaana lähivuosina ja vuosikymmeninä (kuvio 2.2). Vuonna 2030 Vantaan väestömäärän ennustetaan olevan lähes 258 000 henkeä ja vuonna 2040 lähes 278 000 henkeä. On mahdollista, että vuoteen 2030 mennessä Suomen kolme suurinta kaupunkia sijaitsevat kaikki pääkaupunkiseudulla. Tampereen kaupungin väestösuunnitteen mukaan Tampereen väkiluku vuonna 2030 olisi varsin lähellä Vantaan väestöennusteen ennustamaa Vantaan väkilukua vuonna 2030.

⁸ Väestön ennakkotilasto, joulukuu 2016. Tilastokeskus 2017.

Kuvio 2.2: Vantaan väestökehitys vuosina 2000–15 ja ennuste vuosille 2016–30

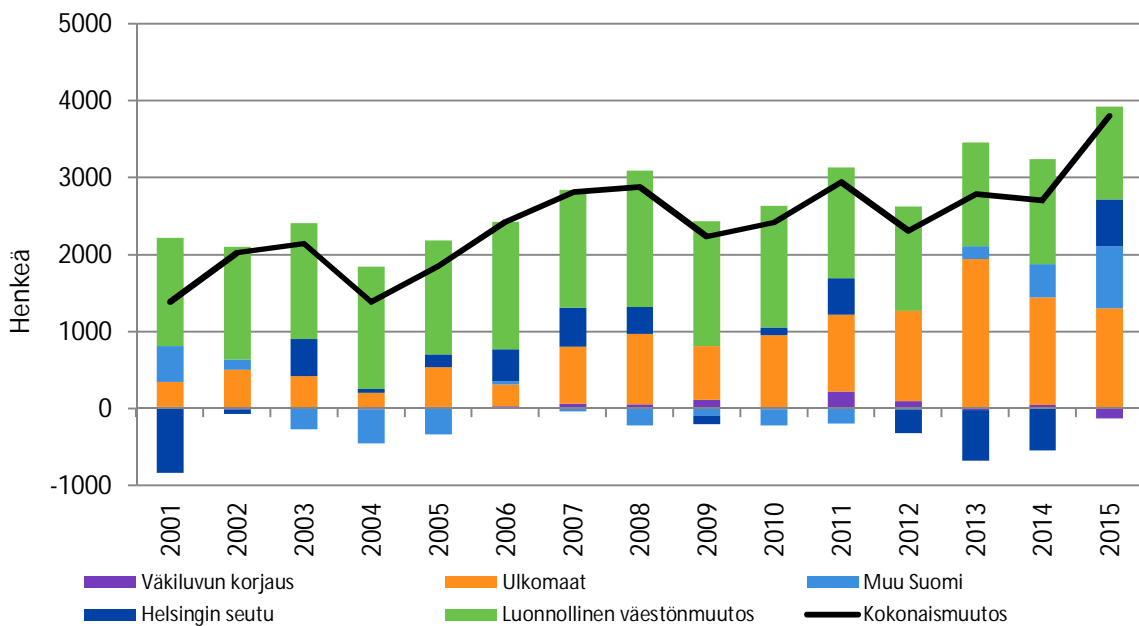


Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Vantaan väestönkasvun takana on useita tekijöitä. Vaikka hedelmällisyys on laskenut Vantaalla muun maan tapaan voimakkaasti vuoden 2009 jälkeen, luonnollinen väestönmuutos eli syntyneiden enemmitys kuolleisiin nähden, on ollut viime vuosina selkeästi positiivinen. Vuonna 2016 luonnollinen väestömuutos oli 1 100 henkeä. Ulkomailta suuntautuva muuttoliike on kasvattanut merkitystään Vantaan väestönkasvun osatekijänä. Vuonna 2013 ulkomaisen muuttoliikkeen nettovaikutus väestömäärän kasvun osatekijänä oli poikkeuksellisen suuri, lähes 1 950 henkeä. Vuonna 2016 Vantaan väestö kasvoi ulkomaisen muuttoliikkeen vaikutuksesta yli 1 400 hengellä.

Helsingin seudun sisäisen muuttoliikkeen sekä muun Suomen ja Vantaan välisen muuttoliikkeen vaikutus Vantaan väestönkehitykseen on vaihdellut huomattavasti (kuvio 2.3) Vuosina 2012–14 Vantaa kärsi seudun sisäisessä muuttoliikkeessä selvää tappiota. Lähinnä tämä muuttotappio syntyi Vantaan ja KUUMA-kuntien välisestä muuttoliikkeestä. Vuosina 2015–15 kaikki väestökehityksen osatekijät olivat kuitenkin nettovaikutukseltaan positiivisia eli väkilukua kasvattavia.

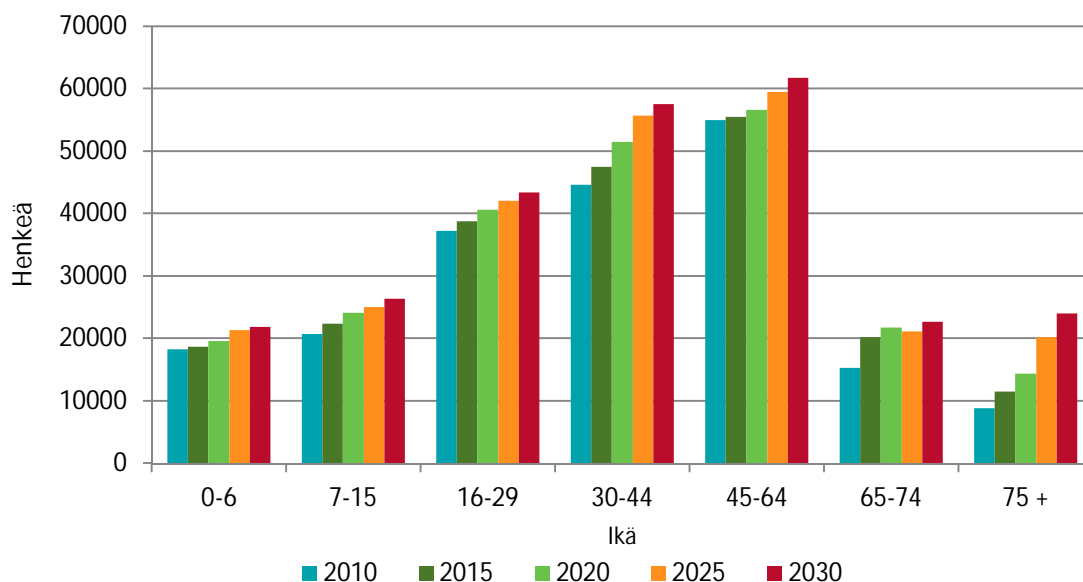
Kuvio 2.3: Väkiluvun muutoksen osatekijät Vantaalla vuosina 2001–15



Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Kasvavana kaupunkina Vantaalla kaikkien ikäryhmien koko jatkaa lähivuosina kasvuun (kuvio 2.4). Väestön yleisestä ikääntymisestä huolimatta 65–74-vuotiaiden ikäryhmän kasvaa vuoteen 2030 mennessä (vuoteen 2016 verrattuna) on vain runsaat 2 500 henkeä, mikä vastaa runsaan 12 prosentin kasvua. Sen sijaan yli 75-vuotiaiden ryhmä kasvaa ennusteen mukaan yli kaksinkertaiseksi vuoteen 2030 mennessä. Tämä tarkoittaa lähes 12 500 hengen lisäystä ja vastaa 108 prosentin kasvua nykytilanteeseen verrattuna⁹.

Kuvio 2.4 Väestön ikärakenne Vantaalla vuosina 2010, 2015, 2020, 2025 ja 2030



Lähde: Vantaan kaupunki

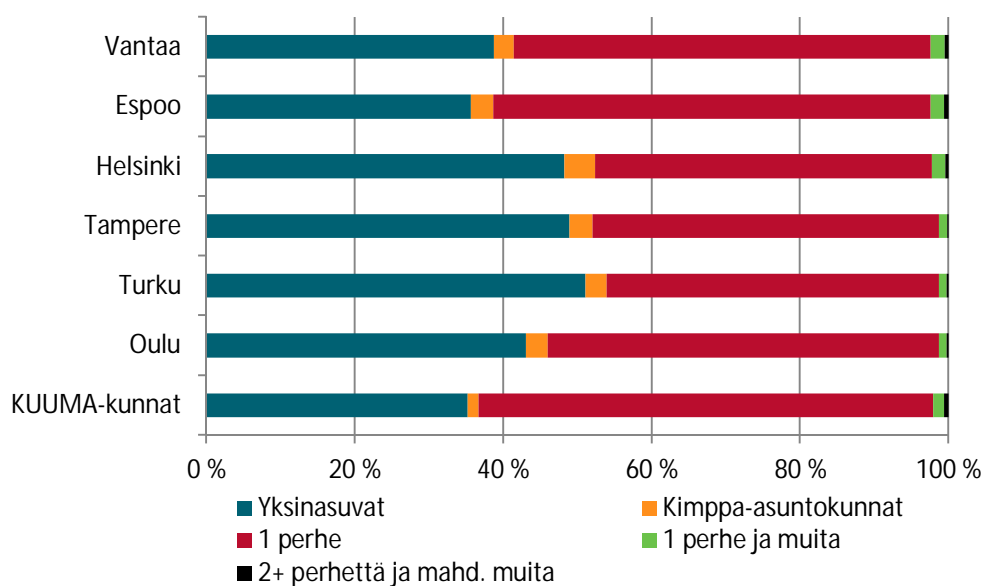
⁹ Vantaan väestöennuste 2016.

Väestölliset huoltosuhteet, alle 15-vuotiaiden ja yli 64-vuotiaiden lukumäärä suhteessa työikäisten eli 16–64-vuotiaiden määrään, ovat kaikissa suurissa kaupungeissa varsin lähellä toisiaan. Vantaalla suhdeluku oli vuosituhannen vaihteessa vertailujoukon alimpia mutta nousi kuitenkin vuoteen 2015 mennessä, suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin, kaikkein eniten. Vuoteen 2030 mennessä väestöllisen huoltosuhteen ennustetaan nousevan Vantaalla vuoden 2010 tasolta, 0,42 huollettavaa työikäistä kohden, tasolle 0,56 huollettavaa työikäistä kohden. Ilman maahanmuuttoa huoltosuhte noudisi vielä tätäkin korkeammaksi.

Asuntokuntarakenteessa on kohtuullisen suuria eroja suurten kaupunkien välillä (kuvio 2.5). Yksin asuvien osuus on Helsingissä, Tampereella ja Turussa noin puolet kaikista asuntokunnista. Vantaalla, Espoossa ja Oulussa yksin asuvien osuus vaihtelee 40 prosentin molemmin puolin. Perheasuntokuntien osuudet ovat vastaavasti Vantaalla, Espoossa ja Oulussa suurten kaupunkien korkeimmat (54–62 %) Perheistä, lapsiperheiden osuus on suurista kaupungeista korkein Espoossa, lähes 58 prosenttia, ja alin Turussa, 44 prosenttia. Tampereella ja Helsingissä ollaan varsin lähellä Turun tasoa (kuvio 2.5). Vantaalla 55 prosenttia perheistä on lapsiperheitä. Yksihuoltajaperheiden osuus perheistä on korkein Helsingissä ja Vantaalla (15–16 %).

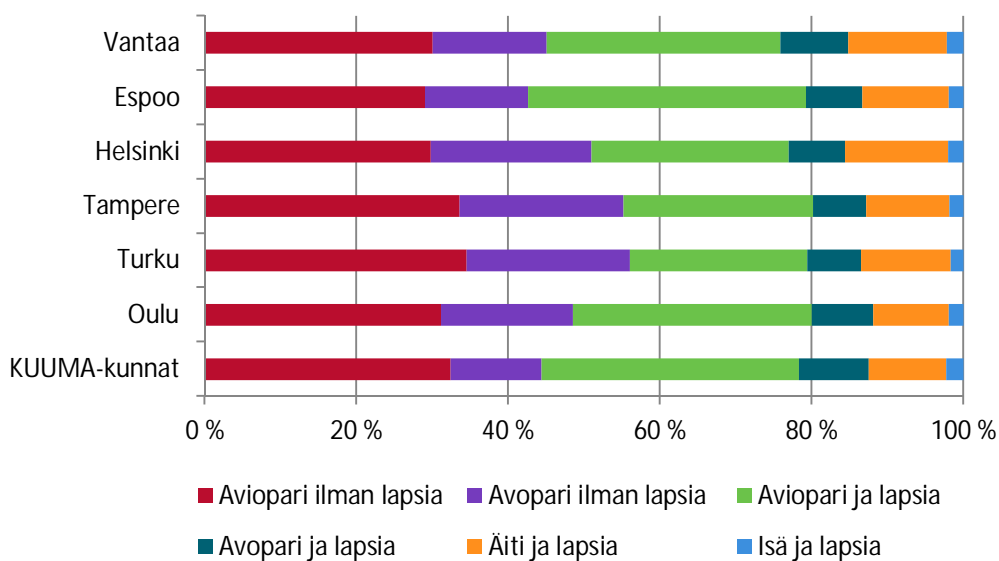
Vantaalla yksihuoltajaperheiden osuus lapsiperheistä on noin 28 prosenttia. Yksihuoltajaperheistä, niin Vantaalla kuin muissakin suurissa kaupungeissa ja KUUMA-kunnissa, valtaosassa huoltajana on äiti.

Kuvio 2.5: Asuntokuntarakenne suurissa kaupungeissa ja KUUMA-kunnissa vuonna 2015



Lähde: Tilastokeskus

Kuvio 2.6. Perhetyypit suurissa kaupungeissa ja KUUMA-kunnissa vuonna 2015



Lähde: Tilastokeskus

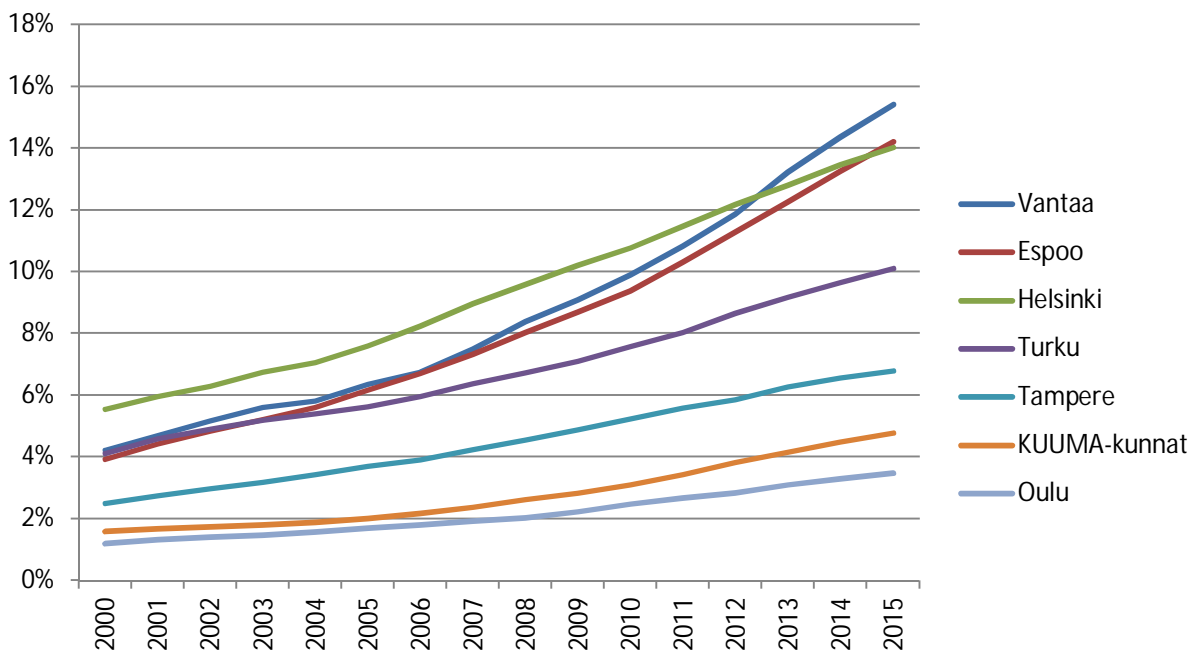
Vieraskielisen väestön osuus on kasvanut Vantaalla tällä vuosituhanella varsin voimakkaasti (kuvio 2.7). Vuosituhannen alun neljän prosentin väestöosuudesta on noustu vuoteen 2015 mennessä jo yli 15 prosentin tasolle. Vantaa ohitti aiemmin kärkisijaa pitäneen Helsingin vuonna 2012. Suurista kaupungeista Turussa sekä erityisesti Tampereella ja Oulussa vieraskielisen väestön osuus jää selvästi pääkaupunkiseudun suuria kaupunkeja alemmalle tasolle.

Kantaväestön määrä laski Vantaalla vuosina 2012–14, mutta kääntyi uudelleen kasvuun vuonna 2015. Vantaan väestöennusteen perusteella väestönkasvun oletetaan kuitenkin lähivuosina muodostuvan valtaosin vieraskielisen väestön kasvusta. Helsingin seudulle laaditun erillisen vieraskielisen väestön ennusteen mukaan vuonna 2030 vieraskielisen väestön ennustetaan muodostavan yli 28 prosenttia Vantaan väestöstä (kuvio 2.2). Nuorimassa ikäryhmässä, eli alle seitsemänvuotiaissa, vieraskielisen väestön osuuden ennustetaan Vantaalla nousevan yli kolmasosaan väestöstä (kuvio 2.8). Helsingissä vieraskielisten osuuden ennustetaan nousevan yli 23 prosenttiin ja Espoossa vastaavasti yli 26 prosenttiin. KUUMA-kunnissa vieraskielisen väestön osuus on huomattavasti pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien tason alapuolella, alle viisi prosenttia vuonna 2015. Vieraskielisen väestön osuuden ennustetaan nousevan KUUMA-kunnissa vuoteen 2030 mennessä lähes kahdeksaan prosenttiin. Kauniaisissa vieraskielisen väestön osuuden ennustetaan nousevan alle kuudesta prosentista vuonna 2015 yli kahdeksaan prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.¹⁰

Vieraskielisen väestön määrä Vantaalla kasvaa niin ulkomaisen kuin kotimaisenkin muuttoliikkeen kautta. Vuonna 2015 Vantaan kotimaasta saamasta muuttovoitosta, runsaasta 1400 hengestä, 69 prosenttia muodostui vieraskielisestä väestöstä. Ulkomaan muuttovoitto koostui kokonaan vieraskielisestä väestöstä.

Turvapaikanhakijoiden määrä kääntyi syksyllä 2015 Euroopassa voimakkaaseen kasvuun. Vuoden aikana Suomeen tuli lähes 32 500 turvapaikanhakijaa. Heistä valtaosa oli irakilaisia ja afganistanilaisia. Vuonna 2016 turvapaikanhakijoiden määrä kuitenkin väheni likimain vuoden 2014 tasolle. Turvapaikanhakijoiden vastaanottamiseksi myös Vantaalle avattiin vastaanottokeskuksia. Turvapaikanhakijoiden määrän vähennyttyä näitä keskuksia on jo suljettu.

Kuvio 2.7: Vieraskielisen väestön osuus väestöstä suurimmissa kaupungeissa ja KUUMA-kunnissa vuosina 2000–15

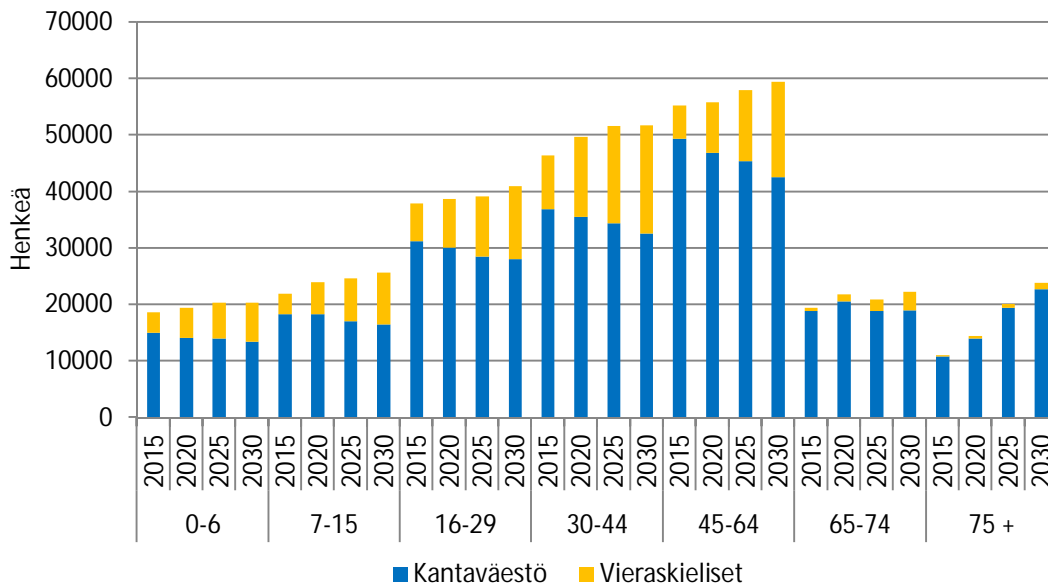


Lähde: Tilastokeskus

¹⁰ Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2015–2030. Helsingin kaupungin tietokeskus, 2016.

Vieraskielisen väestön kasvulla on merkittävä vaikutus työikäisen väestön määrän kehitykseen Vantaalla. Tämä käy ilmi, kun tarkastellaan väestökehitystä ikäryhmittäin lähivuosina ja vuosikymmeninä (kuvio 2.8). Kantaväestön ikääntymisen seurauksena työikäinen väestö vähenisi Vantaalla selvästi ilman maahanmuuttoa. Väestöennusteen mukaan esimerkiksi 30–44-vuotiaiden määrä laskisi Vantaalla yli 4 300 hengellä vuoteen 2030 mennessä ilman vieraskielisen väestön kasvua. Maahanmuuton seurauksena tämän ikäryhmän ennustetaan kuitenkin Vantaalla kasvavan lähes 5 300 hengellä vuoteen 2030 mennessä. Myös 45–64-vuotiaiden ryhmässä tilanne on samankaltainen.

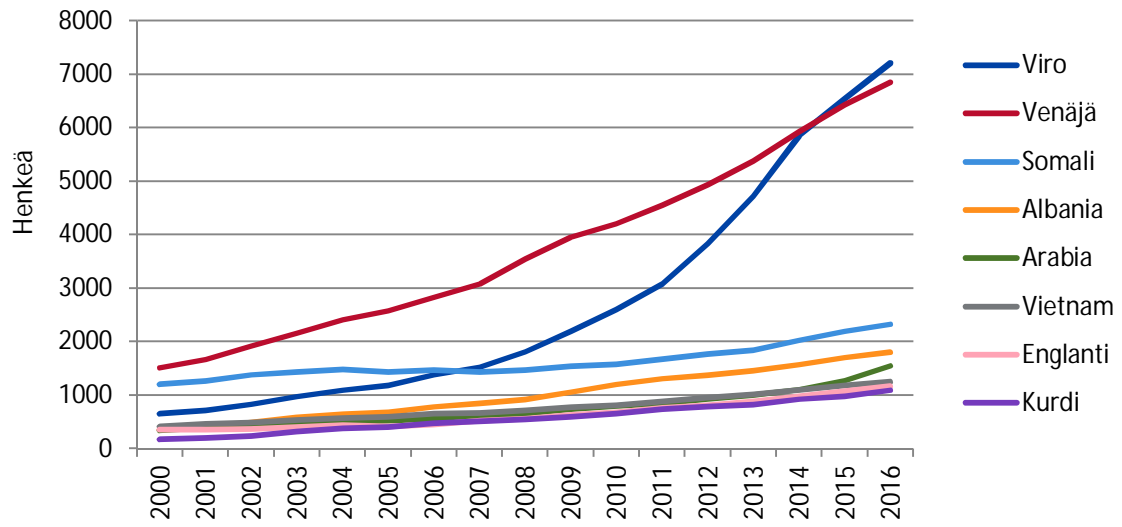
Kuvio 2.8: Kantaväestön ja vieraskielisten määrät vuosina 2015, 2020, 2025 ja 2030 ikäryhmittäin



Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Vieraskielisestä väestöstä yli 40 prosenttia on viron- tai venäjänkielisiä (kuvio 2.9). Vuodesta 2015 alkaen vironkieliset ovat olleet suurin vieraskielisten ryhmä Vantaalla. Virokielisten määrän kasvu on kuitenkin hidastunut. Muita suuria vieraskielisten ryhmiä ovat somalin-, albanian-, arabian-, vietnamin-, englannin- ja kurdinkieliset. Verrattuna viron- ja venäjänkielisten määrän kasvuun, muissa kieliryhmissä kasvu on ollut huomattavasti hitaampaa. Kaikkiaan vantaalaiset puhuvat äidinkielenään, kotimaiset kielet mukaan lukien, yhteensä 117 eri kieltä. Kielten kirjo näkyy myös Vantaan kouluissa. Perusopetusta annetaan Vantaalla suomen, ruotsin ja englannin kielellä, minkä lisäksi äidinkielen opetusta annetaan 47 vierassa kielessä.

Kuvio 2.9: Suurimmat kieliryhmät Vantaalla vuosina 2000–16 (pl. suomi ja ruotsi)

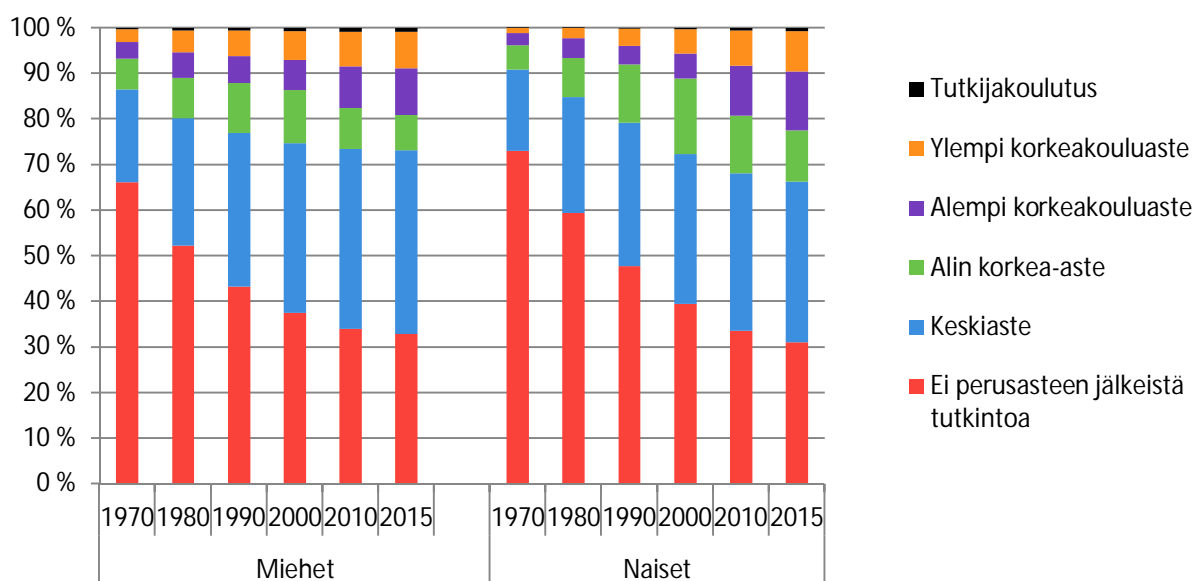


Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

2.2 KOULUTUS JA TYÖSSÄKÄYNTI

Yleisen koulutustason nousun myötä nuoremmat ikäluokat ovat perinteisesti olleet korkeammin koulutettuja vanhempiin ikäluokkiin nähden. Koulutustason kasvu on kuitenkin hidastunut selvästi 1990-luvulta alkaen ja taittuu nykyisellä koulutustarjonnalla vuoteen 2030 mennessä¹¹. Tämä kehitys on havaittavissa myös Vantaalla (kuvio 2.10). Naisten koulutustaso on noussut miehiä nopeammin ja se on jo ohittanut miesten koulutustason. Naisten koulutustaso on kaikissa ikäluokissa, yli 65-vuotiaita lukuun ottamatta, miehiä korkeampi.

Kuvio 2.10: Väestön koulutusasteet Vantaalla vuosina 1970, 1980, 1990, 2000, 2010 ja 2015

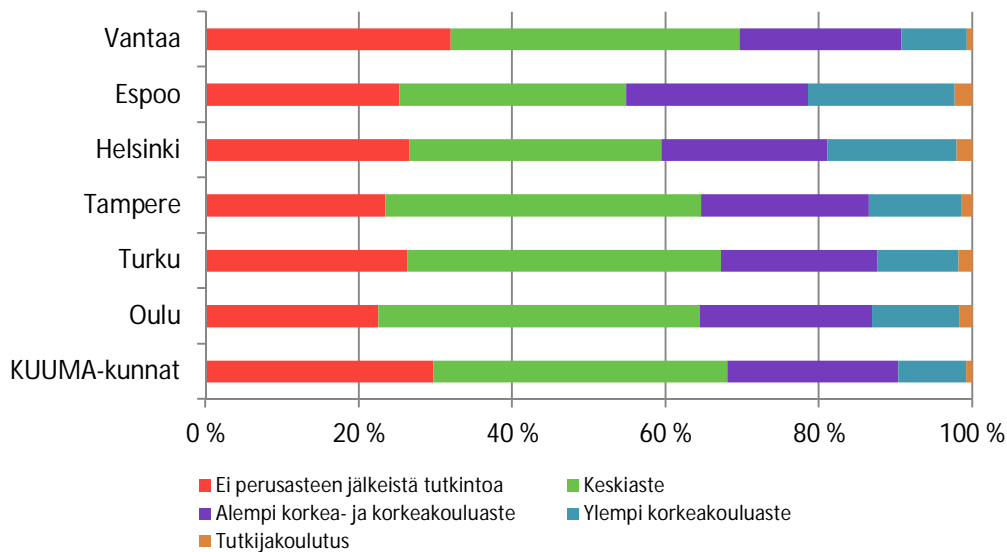


Lähde: Tilastokeskus

Vantaalaisten koulutustaso on suurista kaupungeista alin (kuvio 2.11). Tämä näkyy esimerkiksi vain peruskoulun suorittaneiden (ja niiden, joiden koulutustaso on tuntematon) osuuden korkeutena, 32 prosenttia. Osuus on selvästi korkeampi kuin mitä se on esimerkiksi Helsingissä (27 %) ja Espoossa (25 %). Myös ylempään korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus on Vantaalla suhteellisen alhainen, vajaat yhdeksän prosenttia. Tämä on noin puolet Helsingin ja noin 40 prosenttia Espoon vastaavasta osuudesta.

¹¹ Kalenius, A. (2014): *Suomalaisten koulutusrakenteen kehitys 1970–2030*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2014:1.

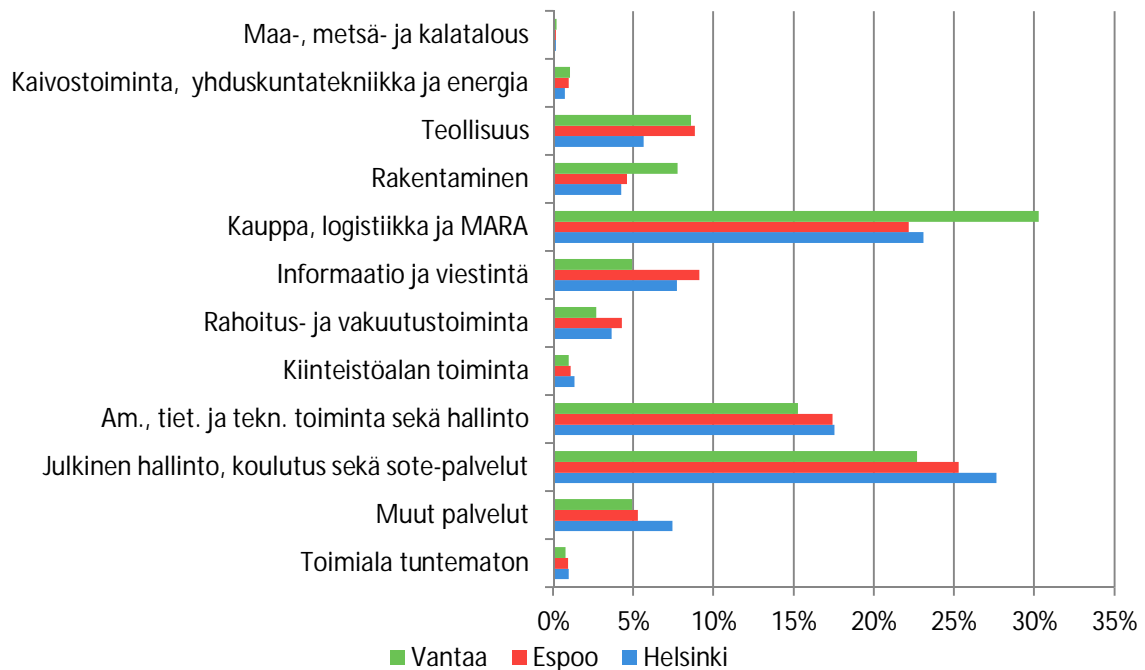
Kuvio 2.11: Väestön koulutustaso suurimmissa kaupungeissa ja KUUMA-kunnissa vuonna 2015



Lähde: Tilastokeskus

Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien vertailussa vantaalaisten työllistymisessä eri toimialoille on havaittavissa tiettyjä erityispiirteitä (kuvio 2.12). Tukku- ja vähittäiskaupan, kuljetuksen ja varastoinnin sekä majoitus- ja ravitsemistoiminnan alalle sijoittuu yli 30 prosenttia vantaalaisesta työvoimasta. Espoossa ja Helsingissä näille aloille sijoittuu selvästi pienempi osuus, noin 22–23 prosenttia, työvoimasta. Rakennusala työllistää vantaalaisia espoolaisia ja helsinkiläisiä useammin. Julkiseen hallintoon vantaalaiset työllistyvät selvästi espoolaisia ja erityisesti helsinkiläisiä harvemmin. Myös informaatio- ja viestintäalalle vantaalaiset työllistyvät naapurikaupunkiensä asukkaita harvemmin. Teollisuuden vantaalaiset ja espoolaiset työllistyvät taas selvästi helsinkiläisiä useammin.

Kuvio 2.12: Työllinen työvoima toimialoittain vuonna 2013 Vantaalla, Espoossa ja Helsingissä

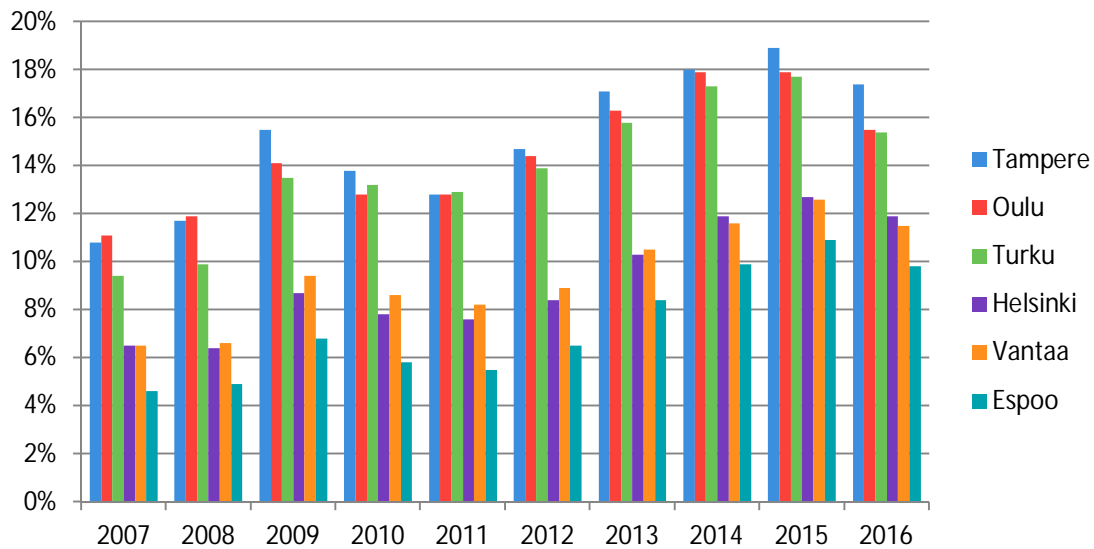


Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Työmarkkinoiden viime vuosien kehitystä leimaa vuonna 2008 kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden kautta Suomeenkin välittyneen taantuman aiheuttama työttömyyden kasvu. Vuosituhannen alkupuolella valinnut suotuisa työllisyyskehitys päättyi ja työttömyys kääntyi selvään nousuun vuonna 2009 (kuvio 2.13). Työttömien määrä kasvoi Vantaalla 45 prosenttia vuonna 2009.

Kansantalouden kasvu vuosina 2010–11, näkyi työttömyyden vähenemisenä. Eurokriisin, Venäjän kauppaan liittyvien ongelmien seurauksena sekä perinteisten toimialojen markkinoiden muutosten vuoksi kansantalous ajautui kuitenkin uuteen ja pitkäkestoiseen taantumaan vuodesta 2012 alkaen. Työttömyys kasvoi vuosina 2012–15 voimakkaasti. Työttömyysaste nousi Vantaalla ja Helsingissä 13 prosentin tuntumaan. Espoossa työttömyys on jo pitkään ollut kaikista suurista kaupungeista alimmalla tasolla, myös vuosien 2012–15 taantumaa seuranneesta työttömyyden kasvusta huolimatta. Muissa suurista kaupungeista työttömyys nousi jopa 18 prosentin tuntumaan ja ylikin. Vuonna 2016 työttömyysaste kääntyi loivaan laskuun ja syksyllä 2016 työttömyysaste oli Vantaalla 11,5 prosenttia.

Kuvio 2.13: Työttömyysaste suurimmissa kaupungeissa vuosina 2006–2016



Lähde: TEM

Miesten työttömyysaste on (2016) Vantaalla yli kaksi prosenttiyksikköä naisten työttömyysastetta korkeampi. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla työttömyysaste on matalampi verrattuna keskiasteen tai perusasteen tutkinnon suorittaneisiin. Yhteys koulutustason ja työttömyyden välillä on miehillä selvästi naisia vahvempi. Esimerkiksi vain peruskoulun suorittaneiden vantaalaismiesten työttömyysaste on kaksinkertainen ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneisiin vantaalaismiehiin verrattuna (11,4 % vs. 5,7 %).

Laatikko 2.14 Rakennetyöttömyys

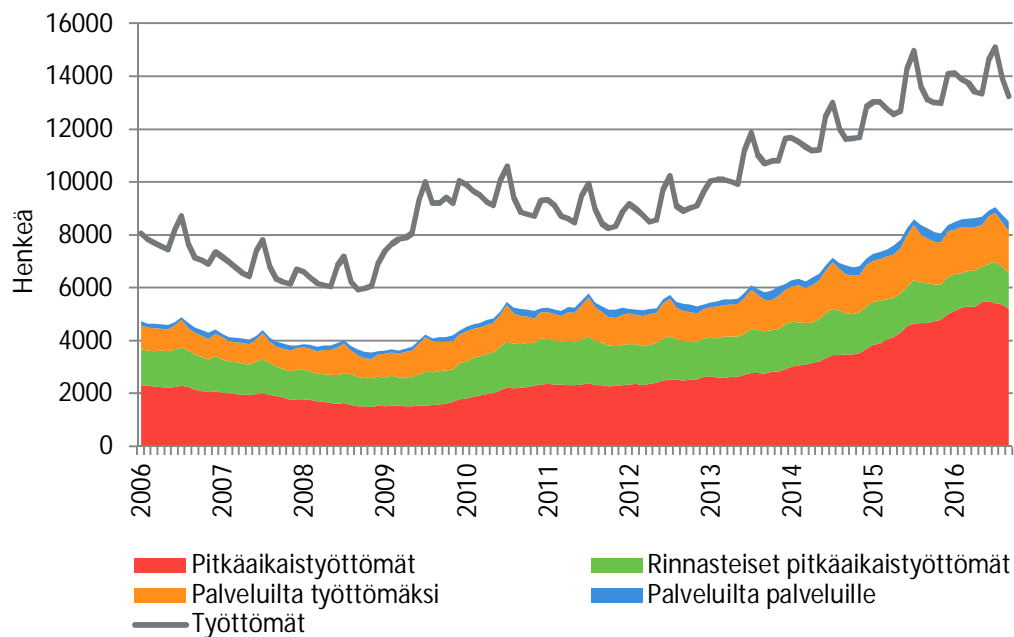
Rakennetyöttömiä eli vaikeasti työllistyviä ovat pitkäaikaistyöttömät, rinnasteisesti pitkäaikaistyöttömät, palveluilta työttömäksi jääneet ja palveluilta palveluille siirtyneet.

- Pitkäaikaistyöttömät sisältää vähintään vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakijana olleet.
- Rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät sisältää viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana olleet. Ryhmään eivät kuulu yhtäjaksoisesti työttömänä olleet pitkäaikaistyöttömät.
- Palveluilta työttömäksi jääneisiin lasketaan viimeisen 12 kuukauden aikana työllistämässä, työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa, kokeiluissa, työvoimakoulutuksessa, valmennuksissa, vuorotteluvapaasijaisena, omaehtoisessa opiskelussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa olleet, joiden sijoitus on päättynyt 3 kuukautta ennen laskentapäivää ja jotka ovat kuukauden laskentapäivänä työttöminä työnhakijoina. Henkilöt eivät sisälly pitkäaikaistyöttömien tai rinnasteisten pitkäaikaistyöttömien muuttujiin.
- Palveluilta palveluille sijoittuneisiin lasketaan työllistämässä, työharjoittelussa/työelämävalmennuksessa, kokeiluissa, työvoimakoulutuksessa, valmennuksissa, vuorotteluvapaasijaisena, omaehtoisessa opiskelussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa laskentapäivänä olevat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana em. palveluissa, joka on kuitenkin päättynyt 3 kuukautta ennen laskentapäivänä voimassa olevan palvelun alkua. Lisäksi henkilön on täytynyt olla viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana tai em. aktiivipalveluissa.

Lähde: TEM

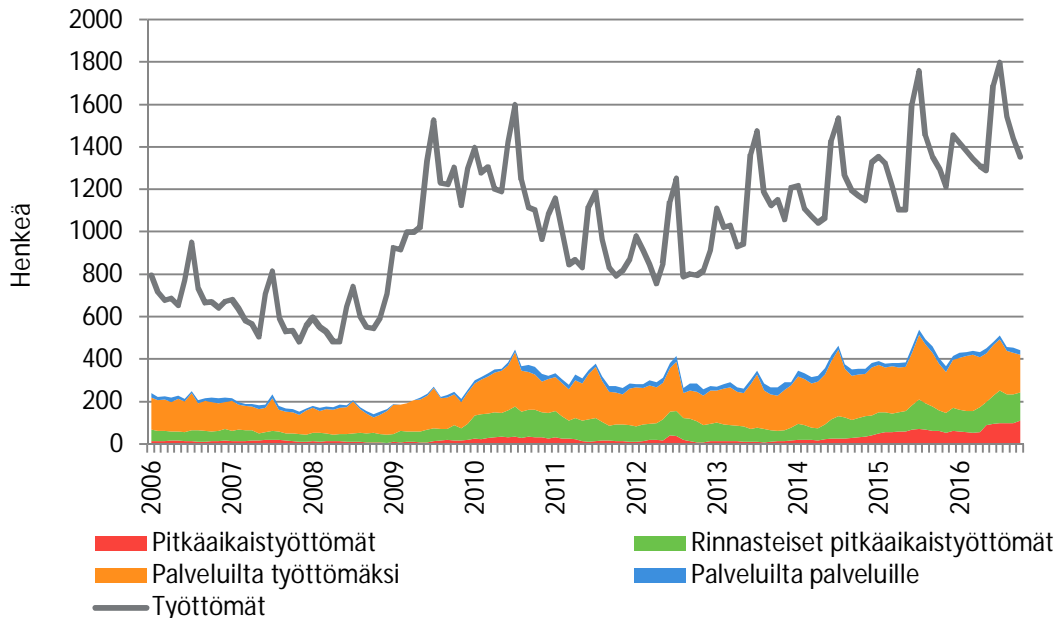
Vaikeasti työllistyvien (laatikko 2.14) osuus kaikista työttömistä on Vantaalla noin 50 prosenttia. Vaikeasti työllistyvien määrä kasvoi erityisesti vuonna 2010 ja uudelleen vuosina 2013–16 siten, että syksyllä 2016 heidän määränsä oli Vantaalla noin 8 000 henkeä (kuvio 2.15). Syksyllä 2016 myös pitkäaikaistyöttömien määrässä tapahtui vähenemistä.

Kuvio 2.15: Työttömien ja vaikeasti työllistyvien määrät Vantaalla vuosina 2006–16¹²



Lähde: TEM

Kuvio 2.16: Nuorisotyöttömien ja vaikeasti työllistyvien nuorten määrät Vantaalla vuosina 2006–16¹³



Lähde: TEM

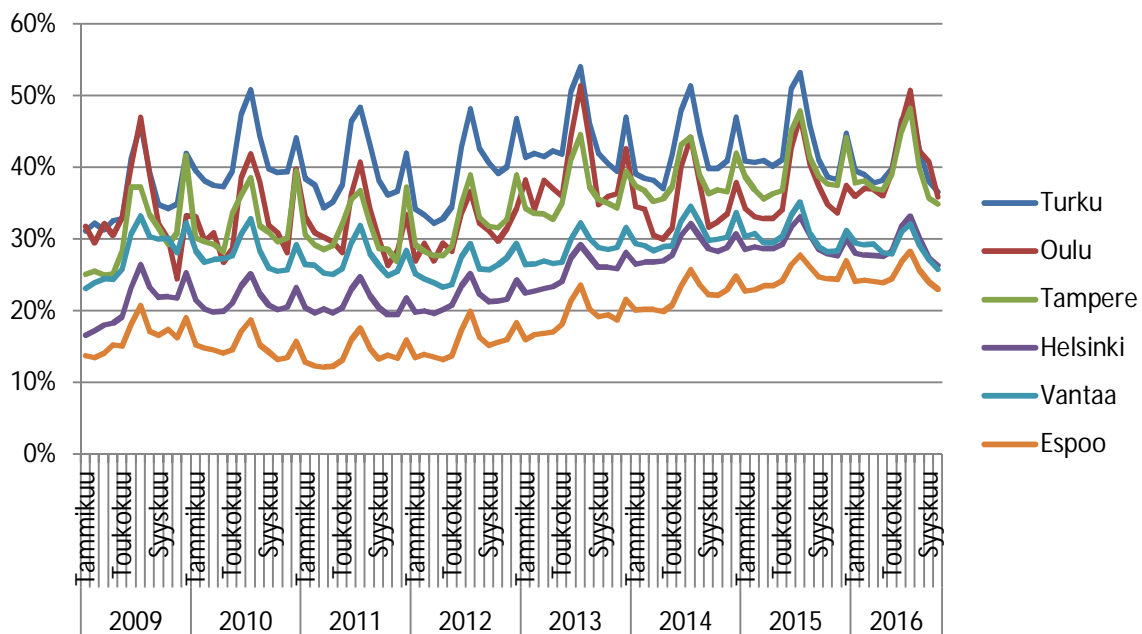
¹² Osa vaikeasti työllistyvistä ei määritelmällisesti kuulu työttömien ryhmään. Vaikeasti työllistyvien alaryhmistä palveluilta palveluille -ryhmään kuuluvat eivät ole työttömiä. Rinnasteisesti pitkäaikaistyöttömistä osa kuuluu myös työttömät -ryhmään.

¹³ Osa vaikeasti työllistyvistä nuorista ei määritelmällisesti kuulu nuorisotyöttömien ryhmään. Vaikeasti työllistyvien alaryhmistä palveluilta palveluille -ryhmään kuuluvat eivät ole työttömiä. Rinnasteisesti pitkäaikaistyöttömistä osa kuuluu myös työttömät -ryhmään.

Myös nuorisotyöttömyys on kasvanut selvästi (kuvio 2.16). Alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuoden 2016 lopulla Vantaalla noin 1 400 henkeä. Myös nuorista osa on vaikeasti työllistyviä vaikkakin vaikeasti työllistyvien osuus on nuorilla pienempi kuin koko työvoimalla. Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kohdistamisen näkökulmasta nuoret ovat tärkeät kohde-ryhmä koska nuorena koetulla työttömyydellä on todettu olevan merkittäviä haitallisia vaikutuksia myöhempään työhönsä¹⁴.

Ulkomaalaisen väestön työttömyys on kaikissa suurissa kaupungeissa selvästi korkeampi kuin kantaväestöllä (kuvio 2.17). Suurista kaupungeista Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla ulkomaalaisten työttömyysaste oli alimmalla tasolla suurten kaupunkien joukossa, vaikkakin silti kaksinkertainen koko väestön työttömyysasteeseen nähden. Kansallisten tutkimusten perusteella tiedetään, että maahanmuuttajien työllisyyteen vaikuttavat merkittävästi monet eri tekijät, mm. maahantulostatus, koulutus ja maassaoloaika. Miesten ja nuorempia ikäluokkia edustavien työmarkkinaintegraatio onnistuu naisia ja vanhempia työikäisiä ryhmiä paremmin.

Kuvio 2.17: Ulkomaalaisen väestön työttömyysaste suurimmissa kaupungeissa vuosina 2009–16



Lähde: TEM

Työttömyysasteen ohella talouden kehitystä seurataan usein työllisyysasteella. Työllisyysaste kertoo, kuinka suuri osuus työikäisestä väestöstä on työllisiä ja on siten keskeinen tunnusluku mm. julkisen talouden rahoituspohjan kestävyyttä arvioitaessa.¹⁵ Valtakunnallinen työllisyysaste oli Suomessa loppuvuodesta 2016 runsaan 69 prosentin tasolla, vielä suhteellisen etäällä pohjoismaisesta viiteryhmästämmä (Ruotsi, Norja, Tanska) joissa työllisyysaste on 73–75 prosentin tasolla (OECD 2016).¹⁶ Työllisyysaste on, talouden suhdannevaihteluista huolimatta, ollut koko 2000-luvun korkein Uudellamaalla ja alin Kainuussa ja Lapissa, vaikka vuodesta 2014 konvergenssia alueiden työllisyysasteissa onkin tapahtunut. Pääkaupunkiseudun suurissa kaupungeissa työllisyysaste on viime vuosina vaihdellut 71–76

¹⁴ Hämäläinen, U. ja Tuomala, J. (2013): Fakta nuorisotyöttömyydestä. VATT Policy Brief 2-2013. VATT, Helsinki.

¹⁵ Työllisyysaste: työllisten osuus 15–64-vuotiaista.

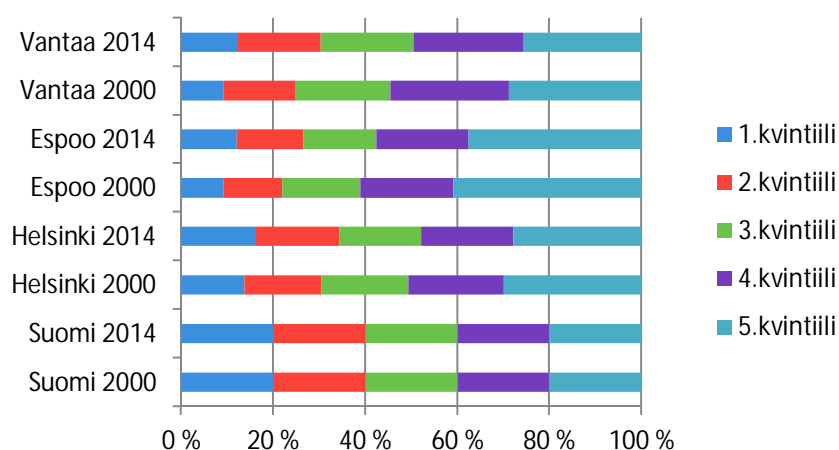
¹⁶ OECD, <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm> (vierailtu 20.2.2017)

prosentin välillä. Vantaalla työllisyysaste oli 2016 kesällä 73 prosenttia, lievästi Espoon ja Helsingin alapuolella.

2.3 TULOT JA TOIMEENTULO

Valtakunnallisen ylimmän tuloviidenneksen tuloihin yltää noin 27 prosenttia vantaalaista tulonsaajista. Helsingiläisistä tulonsaajista tähän ryhmään kuuluu 28 prosenttia ja espoolaisista tulonsaajista peräti 38 prosenttia (kuvio 2.18). Valtakunnallisen alimman tuloviidenneksen tuloihin jäävien osuudet ovat puolestaan Vantaalla ja Espoossa lähellä toisiaan (noin 12 prosenttia) mutta Helsingissä hieman näitä korkeampi (16 prosenttia). Erot pääkaupunkiseudun kaupunkien ja koko Suomen välillä ovat hieman kaventuneet vuodesta 2010 vuoteen 2014 mennessä.

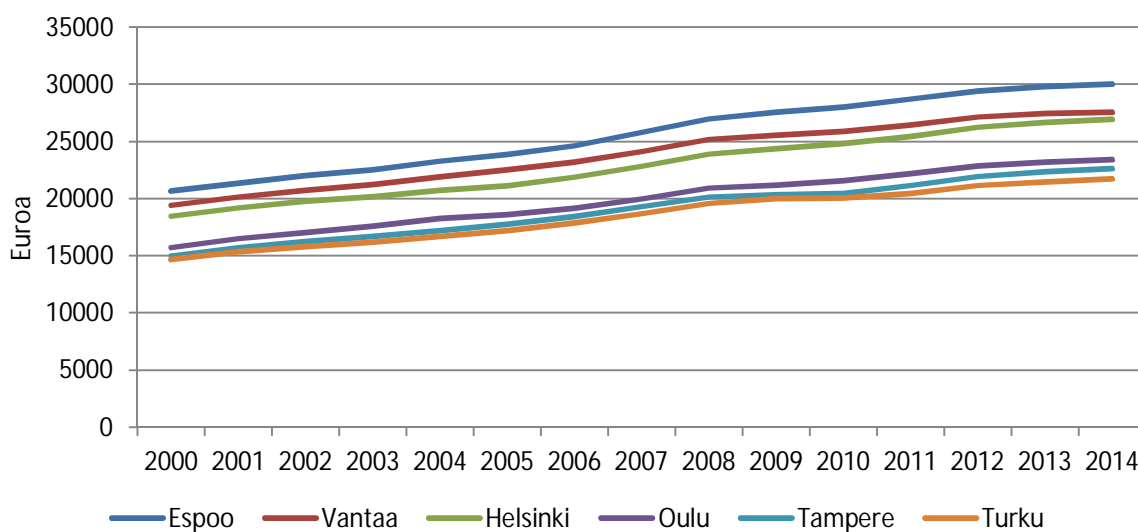
Kuvio 2.18: Tulonsaajien sijoittuminen eri tuloviidenneksiin (valtakunnalliset tulorajat) Vantaalla, Espoossa ja Helsingissä vuonna 2014



Lähde: Tilastokeskus

Suurten kaupunkien vertailussa Vantaan mediaanitulot ovat hieman Helsingin mediaanituloja korkeammat, kuitenkin noin 10 prosenttia Espoon mediaanituloja alemmat (kuvio 2.19). Muiden suurten kaupunkien mediaanitulot jäävät selvästi pääkaupunkiseudun tasoa alemmaksi. Keskimääräiset tulot ovat kuitenkin Helsingissä Vantaata korkeammat. Tämä kertoo siitä, että tulojakauman yläpäässä olevat tulonsaajat ovat Helsingissä Vantaata suurituloisempia.

Kuvio 2.19: Tulonsaajien mediaanitulot suurimmissa kaupungeissa vuosina 2000–14



Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Vantaalaisten tulot painottuvat ansiotuloihin, joiden osuus oli vuonna 2014 yli 96 prosenttia ja pääomatulojen vastaavasti vajaa neljä prosenttia vantaalaisten yksityishenkilöiden tuloista. Espoossa ja Helsingissä pääomatulojen osuus on noin kaksinkertainen Vantaaseen verrattuna. Vantaalaisista tulonsaajista noin joka neljäs sai pääomatuloja. Espoossa ja Helsingissä pääomatuloja sai lähes kolmannes tuloisaajista.

Kotitalouden kulutusmahdollisuuksiin vaikuttaa olennaisesti, saatujen tulojen ja tulonsiirtojen ja maksettujen verojen ohella, kotitalouden rakenne. Seuraavassa esitettävä kotitaloustyyppikohtainen käytettävissä olevia tuloja koskeva tarkastelu perustuu niin sanottuun kulutusyksikkökohtaiseen¹⁷ vertailuun. Menetelmän avulla pyritään ottamaan huomioon kulutuksessa esiintyvät mittakaavaedut.

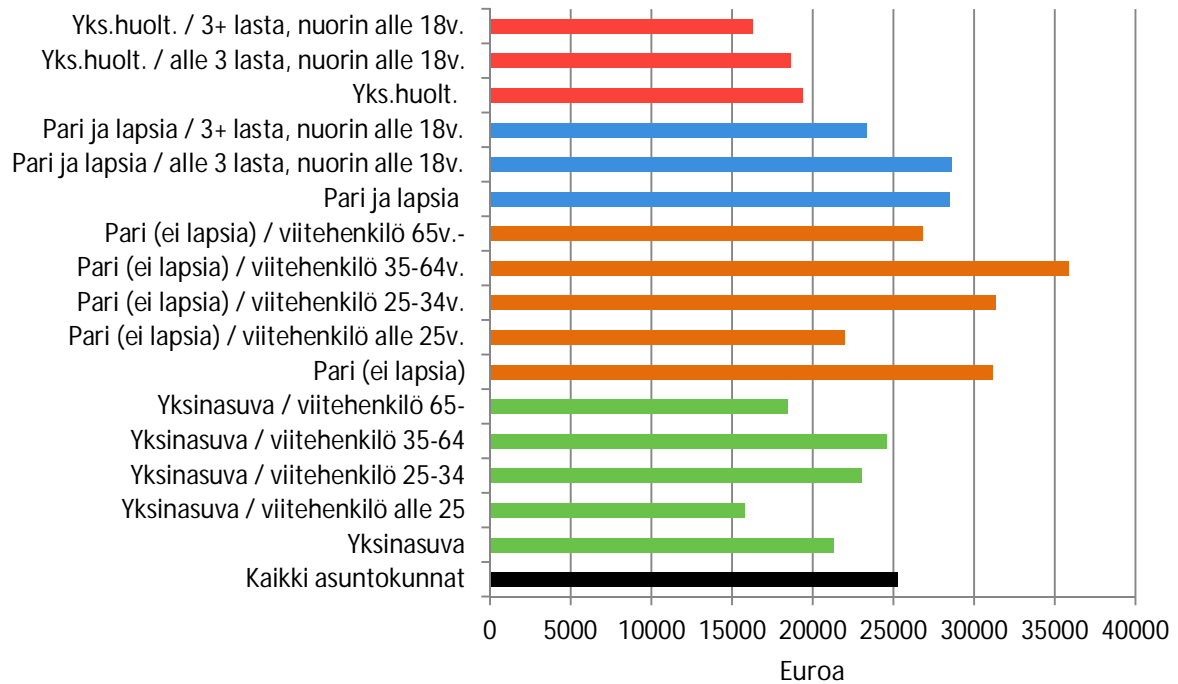
Kulutussyksikköihin perustuvan tarkastelun perusteella sekä yksihuoltajaperheillä että yksinasuvista nuorimmilla (alle 25-vuotiaat) ja vanhimmilla (yli 65-vuotiaat) ovat kaikkien pienimmät käytettävissä olevat tulot (kuvio 2.20). Nuorten osalta tilanne voi olla esimerkiksi opiskelun takia vain tilapäinen. Yksinhuoltajatalouksien ja eläkeikäisten yksiasuvien osalta tilanne on todennäköisesti pysyvämpi. Lapsettoman 35–64 -vuotiaan parin kohdalla kulutusyksikkökohtaiset käytettävissä olevat tulot ovat yli kaksinkertaiset yli kaksilapsiseen yksihuoltajaperheeseen nähden. Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien vertailussa yksinhuoltajaperheiden ja yksiasuvien osalta erot kulutusyksikköä kohden käytettävissä olevissa tuloissa ovat suhteellisen pieniä. Erityisesti lapsiperheissä, joissa on kaksi huoltajaa, eroja kaupunkien välillä kuitenkin löytyy. Espoolaislasten perheissä kulutusyksikköä kohden käytettävissä olevat tulot ovat selvästi Vantaata ja Helsinkiä korkeammalla tasolla. Ero on lasten iästä ja lukumäärästä riippuen 10–20 prosenttia Vantaaseen ja Helsinkiin verrattuna

¹⁷ Asuntokunnan muodostaman kulutusyksikön suuruus ilmoitetaan asuntokunnan jäsenten painoarvojen summana. Kunkin jäsenen arvo kulutusyksikkönä määräytyy seuraavasti:

- ensimmäinen aikuinen (18 v. täyttänyt) = 1,0
- jokainen seuraava 18 vuotta täyttänyt = 0,7
- jokainen alle 18-vuotias = 0,5.

Mikäli asuntokunnassa on vain alle 18-vuotiaita, näistä ensimmäisen painoarvo on 1,0 ja seuraavien 0,5.

Kuvio 2.20: Kulutusyksikköä kohden käytettävissä olevat tulot Vantaalla perhetyypeittäin ja viitehenkilön/lasten ikäryhmän mukaan tarkasteluna vuonna 2014

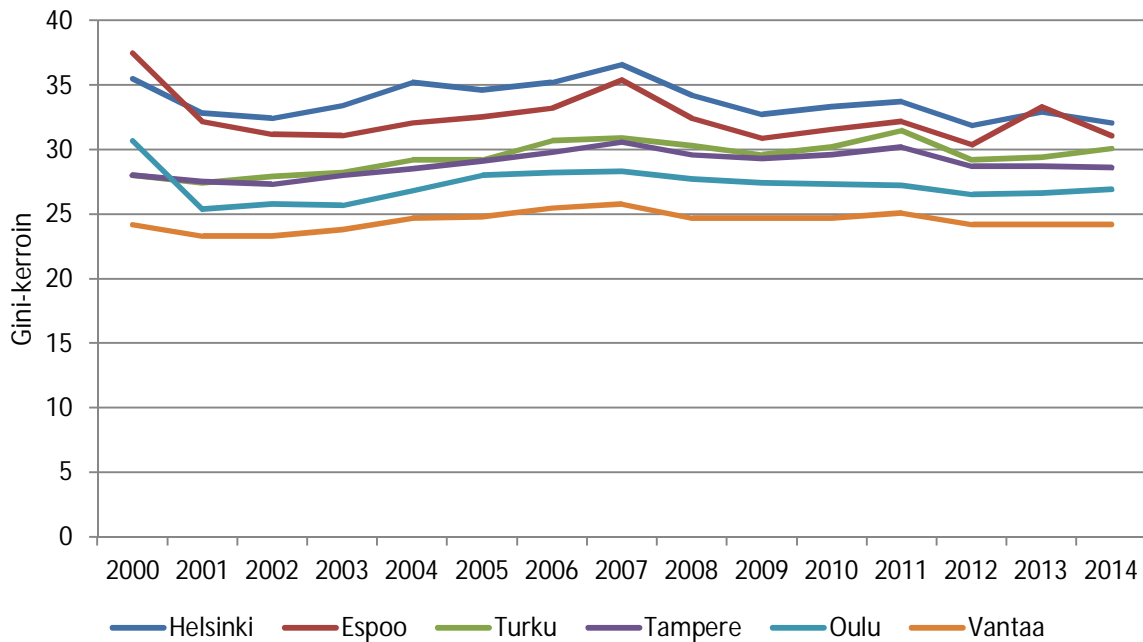


Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Suurten kaupunkien vertailussa havaintaan (kuvio 2.21), että Vantaalla on selvästi tasaisin tulonjako ns. Gini-kertoimella¹⁸ mitattuna. Mediaanituloissa varsin lähellä Vantaata olevasa Helsingissä (kuvio 2.19), tulonjako on suurten kaupunkien joukossa epätasaisin.

¹⁸ Gini-kerroin kuvaa suhteellisia tuloeroja. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet: 1= Suurituloisin tulonsaaja saa kaikki tulot; 0 = Kaikkien tulonsaajien tulot ovat yhtä suuret. Gini-kerroin ei muutu, jos kaikkien tulonsaajien tulot muuttuvat prosenteissa saman verran

Kuvio 2.21: Tulonjako Gini-kertoimella mitattuna suurimmissa kaupungeissa vuosina 2000–14



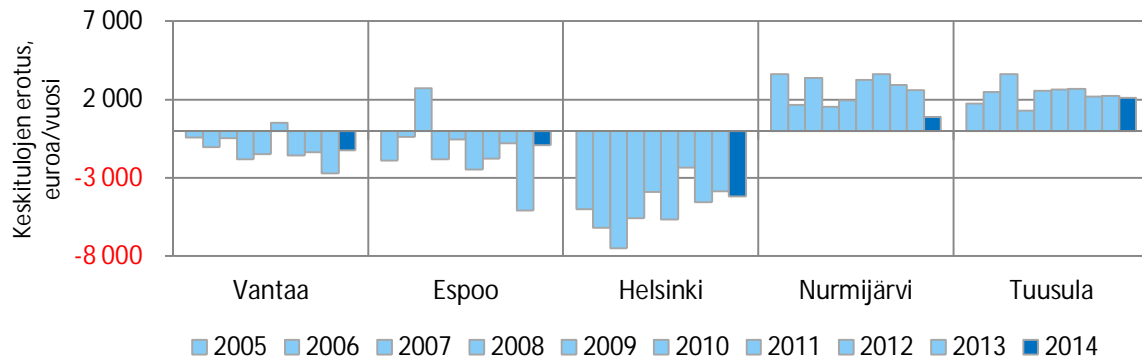
Lähde: THL

Vantaalaisista pienituloisia¹⁹ oli vuonna 2014 noin yhdeksän prosenttia ja vantaalaisista lapsista oli pienituloisissa perheissä asuvia 11 prosenttia. Helsingissä pienituloisten osuus oli selvästi korkeampi, noin 12 prosenttia, ja Espoossa lähellä Vantaan tasoa, vajaat yhdeksän prosenttia. Pienituloisissa perheissä asuvien lasten osalta Vantaan ja Helsingin ero oli pienempi (11 % ja 12 %), Espoon erottuessa edellisistä alemmalla pienituloisissa perheissä asuvien lasten osuudella (8,5 %). Toimeentulotukea saaneiden osuuksien kohdalla Vantaa ja Helsinki ovat varsin samankaltaisia. Vantaalaisista lähes 11 prosenttia oli saanut vuoden 2014 aikana toimeentulotukea. Vastaava osuus Helsingissä oli runsaat 10 prosenttia ja Espoossa alle kahdeksan prosenttia. Koko maassa toimeentulotukea sai runsaat seitsemän prosenttia. Lapsiperheistä toimeentulotukea sai Vantaalla vajaat 14 prosenttia, Helsingissä yli 14 prosenttia ja Espoossa yli yhdeksän prosenttia.

Muuttoliikkeellä on ollut viime vuosina yhä suurempi osuus Vantaan väestönkasvusta. Suurin muuttovoitto on kertynyt työikäisistä, 18–35-vuotiaista. Viimeksi kuluneen kymmenen vuoden aikana ainoastaan vuonna 2010 Vantaalle muuttaneiden työllisten keskimääräiset valtionveronalaiset vuositulot olivat muuttovuonna suuremmat kuin kaupungista poismuuttaneilla (kuvio 2.22). Espoossa näin on käynyt myös kerran, Helsingissä ei kertaakaan. Vantaan naapurikunnista Tuusulassa ja Nurmijärvellä tilanne on ollut täysin päinvastainen: työllisten tulomuuttajien keskitulot ovat poikkeuksetta olleet muuttovuonna suuremmat kuin lähtömuuttajien.

¹⁹ Pienituloisia ovat henkilöt, joiden kotitalouden käytettävissä olevat rahatulot kulutusyksikköä kohti (ns. ekvivalentti rahatulo) ovat pienemmät kuin 60 prosenttia kaikkien kotitalouksien ekvivalenttien käytettävissä olevien rahatulojen mediaanitulosta.

Kuvio 2.22: Työllisten tulo- ja lähtömuuttajien keskimääräisten valtion veronalaisten vuositulojen erotus vuosina 2005–2014 Vantaalla, Espoossa, Helsingissä, Nurmijärvellä ja Tuusulassa



Lähde: Tilastokeskus

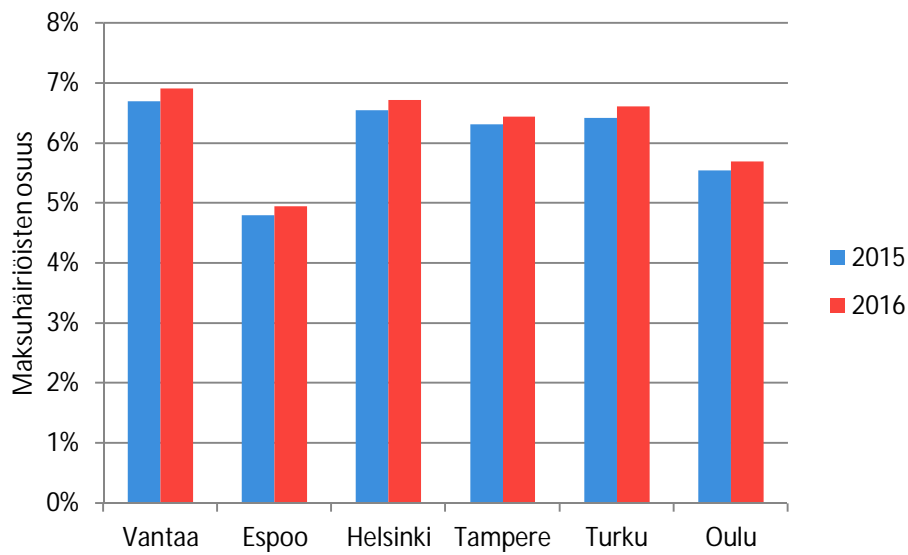
Koska Vantaalle tulijoita on ollut vuosittain lähtijöitä enemmän, on muuttoliikkeen seurauksena syntynyt tulokertymä²⁰ kuitenkin ollut vuodesta 2005 lähtien positiivinen. Vuonna 2014 sen suuruus oli noin 16 miljoonaa euroa. Pidemmällä aikavälillä muuttajien, lähtijöiden ja tulijoiden, tulokehitys voi muuttaa asetelmaa. Esimerkiksi työuraa vasta aloittavien kaupunkiin muuttavien tulot ovat todennäköisesti poismuuttavia, mahdollisesti työuralla jo pidemmälle ehtineitä, pienemmät. Pidemmällä aikavälillä tulotaso työuralla etenemisen myötä todennäköisesti nousee. Tällöin pelkästään tulijoiden ja lähtijöiden tulotasojen vertailu ei välttämättä kerro koko totuutta muuttoliikkeen vaikutuksista esimerkiksi kaupungin veropohjaan.

Vantaalaisista asutokunnista oli vuonna 2015 velkaa 55 prosentilla. Asuntovelallisia näistä kotitalouksista oli lähes kaksi kolmasosaa. Asuntovelat muodostivat selvästi suurimman velkalajin vantaalaisten veloista, asuntovelkojen osuus kaikista veloista oli lähes 82 prosenttia keskimääräisen asuntovelan ollessa noin 114 000 euroa. Helsingissä keskimääräinen asuntovelka asuntovelallista asutokuntaa kohden oli noin 129 000 euroa ja Espoossa runsaat 141 000 euroa.

Kunnallisen velkaneuvonnan uusien asiakkaiden määrässä ei Vantaalla ole tapahtunut vuosina 2011–15 merkittäviä muutoksia. Uusien asiakkaiden määrä on pysytellyt 150 tasolla koko tarkastelujakson. Maksuhäiriömerkintöjen yleisyydessä ei suurten kaupunkien välillä ole merkittäviä eroja (kuvio 2.23) joskin Espoo erottuu hieman joukosta alemmalla maksuhäiriöisten osuudella. KUJUMA-kunnissa maksuhäiriöisiä on suhteellisesti ottaen vähemmän. Kaupunkien sisällä, myös Vantaalla, alueiden välillä on suuria eroja maksuhäiriömerkintöjen yleisyydessä. Postinumeropohjaisessa tarkastelussa maksuhäiriömerkintöjä omaavien osuus on alimmillaan 2–3 prosentin tasolla ja korkeimmillaan runsaan 10 prosentin tasolla. Vuodesta 2015 maksuhäiriömerkinnät ovat hieman kasvaneet kaikissa suurissa kaupungeissa.

²⁰ Tulokertymä: Vantaalle muuttaneiden muuttovuoden yhteenlasketut tulot vähennettynä Vantaalta poismuuttaneiden muuttovuoden yhteenlasketuilla tuloilla.

Kuvio 2.23: Maksuhäiriömerkintöjen yleisyys väestössä suurimmissa kaupungeissa vuosina 2015 – 16



Lähde: Bisnode

Valtakunnallisesti yksityishenkiöiden velkajärjestelyhakemusten määrissä käräjäoikeuksille on ollut lievää kasvua vuosina 2011–15. Vantaan, Espoon ja Helsingin käräjäoikeuksien loppuun käsittelemien velkajärjestelyhakemusten määrät eivät silti ole suuresti vaihdelleet vuosina 2011–15. Vantaan käräjäoikeuden, jonka toimialue kattaa Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottoviraston toimialueen (15 kuntaa), loppuun käsittelemien velkajärjestelyhakemusten määrä oli alimmillaan 132 tapausta, vuonna 2012, ja ylimmillään 145 tapausta, vuonna 2011.

3. HYVINVOINTI

Hyvinvointityön tavoitteena on laaja-alainen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen. Jotta rajalliset resurssit osattaisiin kohdistaa oikein, on kyettävä tunnistamaan väestöryhmien välillä olevia hyvinvointi- ja terveysvajeita ja -eroja sekä koottava tietoa näihin vaikuttavista olosuhdetekijöistä ja kuntalaisten elintavoista. Kattava tietopohja ja ymmärrys väestötason ilmiöistä tarjoavat hyvät lähtökohdat käytännön hyvinvointityölle, vaikka tuen tarve ja keinot arvioidaan aina yksilön tarpeiden mukaan. Hyvinvointityön tietopohjaa luotaessa on tärkeää huomioida sukupuolten, ikäryhmien, sosioekonomisten tekijöiden ja kulttuuritaustan mahdolliset vaikutukset hyvinvointia edistäviin tai sitä haittaaviin tekijöihin. Esimerkiksi maahanmuuttajataustaisten ryhmien tarkastelu on perustelua, sillä maahanmuuttotaustaan liittyvien tekijöiden voidaan tutkimustiedon perusteella olettaa olevan yhteydessä terveyden ja hyvinvoinnin eri osa-alueisiin.

3.1 LAPSET JA NUORET

Taustaa

Vantaalla lapsia on noin joka kolmannessa asuntokunnassa. Vuoden 2016 alussa alle kouluikäisiä (alle 7-vuotiaita) lapsia oli 18 730 ja kouluikäisiä (7–15-vuotiaita) noin 22 400. Päivähoitoikäisistä (10 kk–6 v.) noin kolme neljäsosaa hoidetaan kunnallisesti järjestetyssä päivähoitossa.²¹ Osuus on samaa suuruusluokkaa kaikissa suurissa kaupungeissa.

Nuoria (16–29-vuotiaita) oli Vantaalla vuoden 2016 alussa 31 080 ja näistä alaikäisiä, eli 16–17-vuotiaita, oli 4 670. Tutkintotavoitteista opiskelua jatkaa peruskoulun päättymisvuonna suurten kaupunkien nuorista tyypillisesti lähes 90 prosenttia ikäluokasta.²² Runsaasta 2 000 peruskoulun päättäneestä vantaalaisnuoresta jatkoi vuonna 2014 lukio-opintoihin 55 prosenttia ja ammatilliseen koulutukseen 42 prosenttia. Suurten kaupunkien joukossa lukioon jatkavien osuus oli Vantaalla pienin ja ammattikouluun jatkavien osuus vastaavasti suurin.

Vuonna 2013 ylioppilaaksi kirjoittaneista lähes 1 200 vantaalaisesta 570 oli vuonna 2014 jatko-opinnoissa. Näistä noin 37 prosenttia opiskeli yliopistossa, runsaat 39 prosenttia ammattikorkeakoulussa ja vajaat 19 prosenttia ammatillisessa oppilaitoksessa.²³

Terveys

Yhä useampi vantaalainen peruskoululainen ja lukiolainen kokee terveydentilansa hyväksi. Tilanne on kehittynyt myönteiseen suuntaan viimeisen viiden vuoden ajan.²⁴ Ammattikoulu- ja laisten osalta kehitys on kuitenkin kulkenut eri suuntaan, sillä kokemus omasta terveydentilasta on aiempaa huonompi. Suurten kaupunkien vertailussa (kuviot 3.1) pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien 8. ja 9. luokkalaisten tilanne on parempi muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna. Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta vain Espoossa keskimääräiseksi ja huonoksi terveytensä kokevien osuus on Vantaata pienempi. Ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osalta Vantaa on kuitenkin Helsinkiä ja Espoota edellä. Suurten kaupunkien vertailussa Vantaa sijoittuu ammattikoulu- ja laisten osalta joukon keskivaiheille.

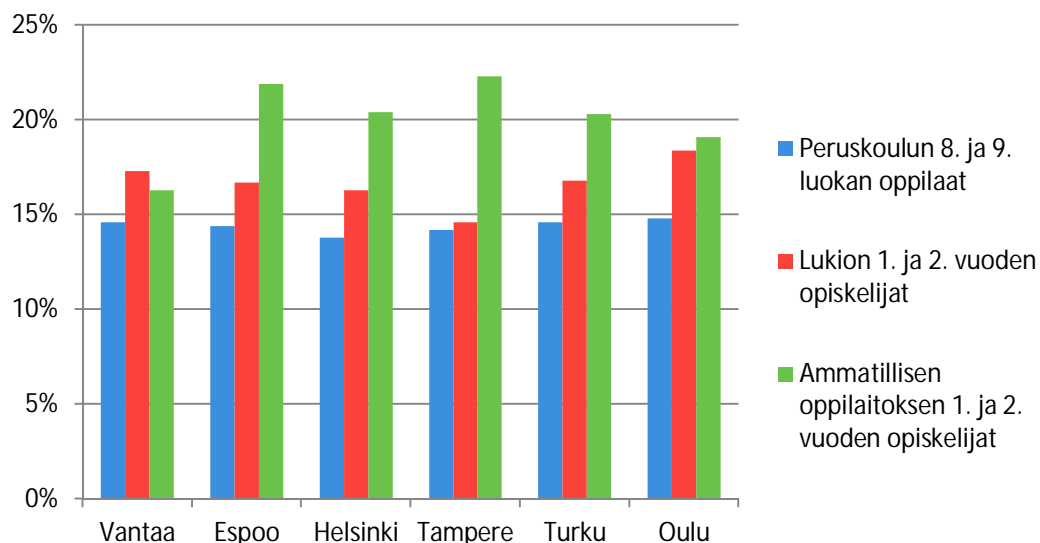
²¹ *MI. kunnan ostama päivähoito ja yksityisen hoidon tuki.*

²² *Karvonen, J. ja Svartsjö, M. (2016): Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kustannuskehitys vuonna 2014. Kouluikkuna, Kuntaliitto.*

²³ *Tilastokeskus, sijoittumispalvelu.*

²⁴ *Kouluterveyskysely 2013 (THL).*

Kuvio 3.1: Koettu terveys suurimmissa kaupungeissa oppilaitostyypeittäin, keskinertaiseksi tai huonoksi terveytensä kokevien osuus vuonna 2013.



Lähde: THL

Sukupuolten välillä on eroja koetussa terveydessä. Vantaalaiset tytöt kokevat terveytensä poikia huonommaksi, ja näin on erityisesti ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien tyttöjen kohdalla. Kasvavan maahanmuuttajaväestön terveystietojen seurantaan on myös syytä kiinnittää huomiota. Valtakunnallisten aineistojen perusteella maahanmuuttajataustaiset ja monikulttuuristen perheiden peruskouluikäiset nuoret, erityisesti ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajapojat, kokevat muita useammin terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi. Tyypillisiä hyvinvoinnin puutteita ovat mm. väsymys, ahdistuneisuus ja koulu-uupumus.²⁵

Eri tutkimusten mukaan noin 20–25 prosenttia nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä.²⁶ Lapsi- ja nuorisopsykiatrian avohoitokäynnit ovat lisääntyneet Vantaalla säännönmukaisesti usean vuoden ajan. Myös mielenterveyden häiriöiden perusteella maksettujen sairauspäivärahojen määrä valtakunnallisesti on kasvanut merkittävästi vuosittain alusta. Tutkimusnäyttöä nuorten mielenterveysongelmien lisääntymisestä ei kuitenkaan ole.

Terveystottumukset

Yleistä valtakunnallista trendiä noudatellen myös vantaalaisnuorten päivittäinen tupakointi ja humalahakuinen juominen ovat vähentyneet kaikissa ikäryhmissä. Tupakointi ja humalahakuinen juominen on kuitenkin muita yleisempää ammatillisissa oppilaitoksissa. Sen sijaan päivittäinen nuuskan käyttö on lisääntynyt runsaasti kaikissa ikäryhmissä. Vastaavasti peruskoululaisten ja lukiolaisten huumekekokeiluissa ei ole tapahtunut suurta muutosta, mutta ammattioppilaitosten opiskelijoiden huumekekokeilut ovat lisääntyneet.

Valtakunnallisen aineiston perusteella ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajanuorilla, erityisesti pojilla, on muita useammin terveyttä heikentäviä tottumuksia, kuten päivittäinen tupakointi, humalahakuinen juominen ja laittomien huumeiden kokeilu.²⁷ Myös per-

²⁵ Maahanmuuttajataustaisten 8. ja 9.-luokkalaisten hyvinvointi, Kouluterveyskysely 2013 (THL).

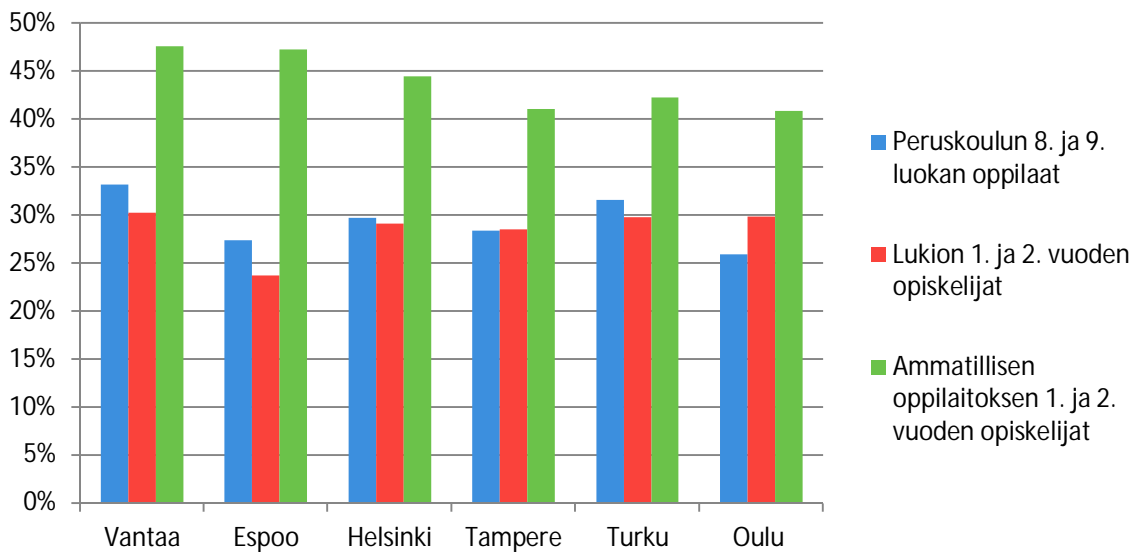
²⁶ Marttunen, M. Huurre, T., Strandholm, T. ja Viialainen, R. (toim.)(2013): Nuorten mielenterveyshäiriöt – Opas nuorten parissa työskenteleville aikuisille. THL, Helsinki.

²⁷ Maahanmuuttajataustaisten 8. ja 9.-luokkalaisten hyvinvointi, Kouluterveyskysely 2013 (THL).

hetaustalla (alempi sosioekonominen asema) on vaikutus terveyttä heikentävien terveystotumuksien esiintymiseen.²⁸

Liikunnan merkitys terveyden ylläpitäjänä on keskeinen. Liikunnalla on osoitettu olevan positiivisia vaikutuksia niin fyysiseen kuin psyykkiseenkin terveyteen. Kouluikäisille suositellaan 1–2 tunnin päivittäistä liikuntaa ja pitkien istumisjaksojen välttämistä. THL:n toteuttaman kouluterveyskyselyn mukaan vantaalaisten peruskoulujen 8. ja 9. luokkalaisten vapaa-ajalla harrastetun liikunnan määrä on lisääntynyt. Vantaalaisoppilaat liikkuvat silti harvemmin muiden suurten kaupunkien 8. ja 9. luokkalaisiin verrattuna (kuvio 3.2).

Kuvio 3.2: Hengästyttävän liikunnan harjoittaminen vapaa-ajalla, korkeintaan yksi tunti viikossa, oppilaitostyypeittäin suurimmissa kaupungeissa vuonna 2013



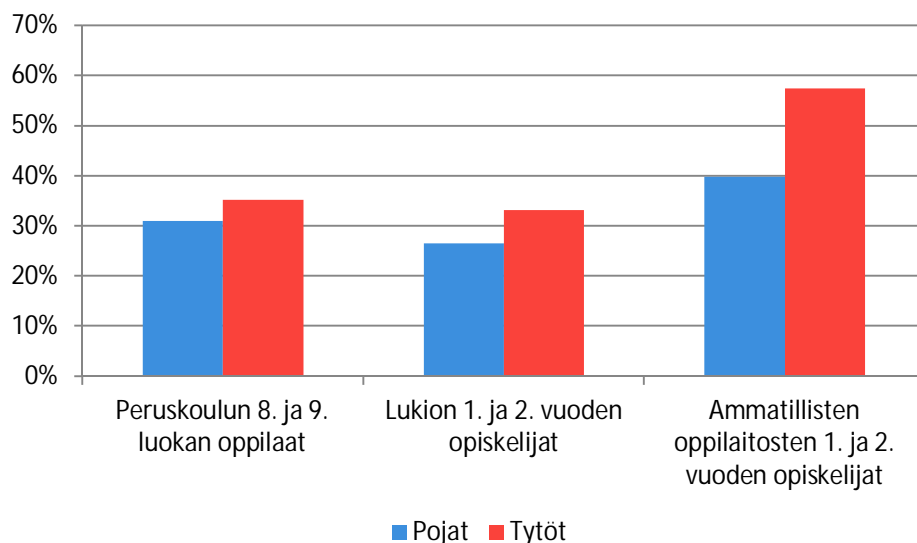
Lähde: THL

Tytöt liikkuvat poikia vähemmän. Ero liikuntatottumuksissa sukupuolten välillä kasvaa tässä suhteessa siirryttäessä toiselle koulutusasteelle. Vantaalaisten lukiolaisten liikunnan määrä on vertailukaupunkien keskitasoa. Suurin sukupuolten välinen ero oppilaitosten opiskelijoiden liikunnan harrastamisessa on ammattikoulun tyttöjen ja poikien välillä: ammattikoulussa opiskelevissa tytöissä on lähes viidennes enemmän vähän liikkuvia kuin ammattikoulussa opiskelevissa pojissa (kuvio 3.3).²⁹

²⁸ Sutela, E., Törmäkangas, L., Toikka, E., Haapakorva, P., Hautakoski, A., Hakovirta, M., Rasinkangas, J., Gissler, M. ja Ristikari, T. (2016): Nuorten hyvinvointi ja syrjäytymisen riskitekijät Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa: Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu. Raportit 5/2016, THL, Helsinki.

²⁹ Kouluterveyskysely 2013 (THL).

Kuvio 3.3: Hengästyttävän liikunnan harjoittaminen vapaa-ajalla, korkeintaan yksi tunti viikossa, oppilaitostyypeittäin Vantaalla vuonna 2013



Lähde: THL

Kansallisen peruskoululaisten liikuntatottumuksia kartoittavan tutkimuksen tulosten perusteella viides-, seitsemäs- ja yhdeksäsluokkalaisista liikkuu päivittäisten liikuntasuosituksen mukaisesti, eli vähintään tunnin päivässä, vain viidesosa.³⁰ Tämä siitäkin huolimatta, että seuratoimintaan osallistuu 43 prosenttia 11–15-vuotiaista lapsista ja nuorista. Erityisen huolestuttavaa on havainto siitä, että fyysinen aktiivisuus vähenee murrosiässä merkittävästi. Vain 10 prosenttia yhdeksäsluokkalaisista ylittää liikuntasuosituksen mukaiseen fyysisen aktiiviteetin määrään. Nuorten arjesta on tullut aiempaa passiivisempaa.

Uusmaalaisia lapsia koskevan tutkimuksen³¹ perusteella vanhempien sosiaalisella tuella ja koulutustasolla on positiivinen yhteys lasten liikuntatottumuksiin. Tätä positiivista yhteyttä voidaan selittää sillä, että korkean koulutustason hankkineilla on myös useammin myönteiset asenteet liikunnan harrastamista ja terveellisiä elintapoja kohtaan. Nämä asenteet välittyvät myös lasten asenteisiin ja terveyskäyttäytymiseen. Tämä asetelma on havaittavissa myös Vantaalla. Erityisesti äidin korkea koulutustaso vaikuttaa olevan yhteydessä lasten aktiivisempaan liikunnan harrastamiseen. Yhteys näkyy kaikilla koulutusasteilla. Sen lisäksi erityisesti tyttöjen kohdalla äidin koulutuksella on yhteys heidän liikunnan harrastamiseen.

Kouluissa tarjottavalla maksuttomalla lounaalla on Suomessa pitkät perinteet. Koulu-ruokailun ravitsemuksellisten ja kasvatuksellisten tavoitteiden näkökulmasta on huolestuttavaa, että sekä peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista että ammattikoulun oppilaista noin puolet ei syö päivittäin koululounasta (kuviot 3.4). Lukiossa koululounasta ei syö päivittäin noin kolmannes opiskelijoista. Koululounaan syömättä jättäminen on yleistynyt erityisesti ammattikoulussa opiskelevilla. Suurimpien kaupunkien vertailussa Vantaan 8. ja 9. luokkalaisista ja ammattikoulun oppilaista selkeästi suurempi osa jättää koululounaan päivittäin syömättä muiden kaupunkien oppilaisiin verrattuna.³² Pääkaupunkiseudun oppilaitoksissa

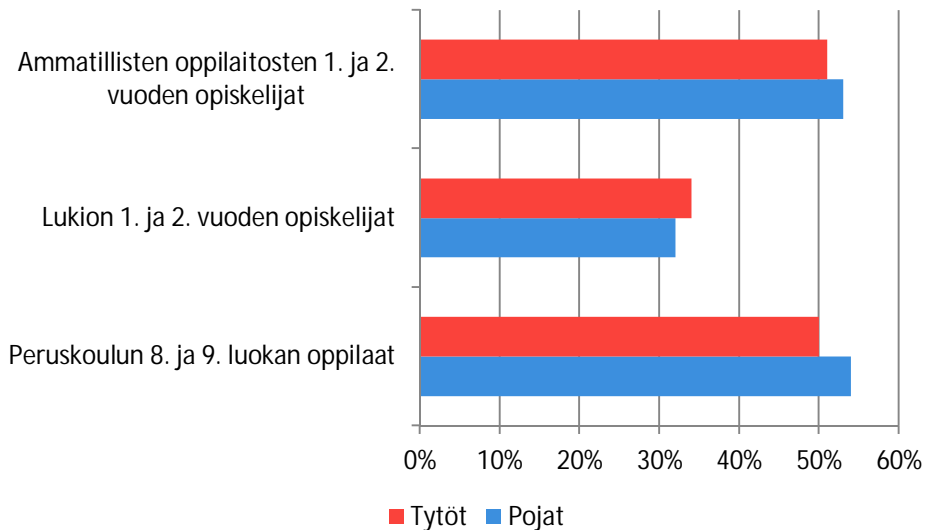
³⁰ Ns. LIITU-tutkimus, Kokko, S. ja Hämylä, R. (toim.) (2015): Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2015:2. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki.

³¹ Määttä, S.i, Nuutinen, T., Ray, C., Eriksson, J.G., Weiderpass, E., ja Roos, E. (2014): Vanhempien sosiaalisen tuen ja koulutustason yhteys lasten liikuntaan. *Liikunta & Tiede* 51 (6), 71–77.

³² Kouluterveyskysely 2013 (THL).

koululounasta syödään keskimäärin harvemmin kuin muualla Suomessa. Ammattikoulussa ja peruskoulussa opiskelevat jättävät Vantaalla myös muuta pääkaupunkiseutua useammin koululounaan syömättä.

Kuvio 3.4: Niiden oppilaiden osuus, jotka eivät syö päivittäin koululounasta



Lähde: THL

Nuoruusiän ylipainoisuus lisää todennäköisyyttä siihen, että henkilö on myös aikuisena ylipainoinen. Säännönmukaisen liikunnan vähäisyys ja huonot ravitsemustottumukset puolestaan lisäävät todennäköisyyttä ylipainoisuuteen. Ylipainoisuus on yleistynyt Vantaalla niin peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten, kuin myös ammattikoulun ja lukion 1. ja 2. vuoden oppilaiden keskuudessa. Ammattikoulun 1. ja 2. vuoden opiskelijoissa ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla on Vantaalla muuta pääkaupunkiseutua useammin ylipainoa. Pojilla on tyttöjä yleisemmin terveyden kannalta haitallisia elintapoja, ja vaikka pojat harrastavat useammin liikuntaa kuin tytöt, heillä on myös tyttöjä useammin ylipainoa.³³

Elinolot ja sosiaaliset suhteet

Lasten ja nuorten tyytyväisyys sosiaalisiin suhteisiin on parantunut. Yhä useampi kokee, että hänellä on vähintään yksi läheinen ystävä. Myös suhteet omiin vanhempiin koetaan aikaisempaa toimivammiksi. Yhä harvempi kokee puutteita vanhemmuudessa, kuten esimerkiksi keskusteluvaikeuksia omien vanhempiensa kanssa.³⁴

Myös vuorovaikutus ja osallisuus kouluissa ja oppilaitoksissa on kehittynyt parempaan suuntaan Vantaalla. Kehitys on ollut myönteistä kaikilla asteilla ja kuusikkokaupunkien vertailussa Vantaan tilanne on hyvä. Myönteisestä kehityksestä huolimatta myös kehittämistarpeita on. Peruskoululaisista 41 prosenttia, lukiolaisista 27 prosenttia ja Vantaan ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista 43 prosenttia kokee, että ei tiedä, miten voisi vaikuttaa oman oppilaitoksen asioihin.³⁵

Koulukiusaamisessa kehitys Vantaalla on ollut myönteistä, lukuun ottamatta ammat- tioppilaitoksia, joissa kiusaaminen on yleistynyt (kuvio 3.5). Kouluterveyskyselyn vastauksen mukaan kiusaaminen on harvinaista erityisesti lukiossa. Merkille pantavaa on kuitenkin

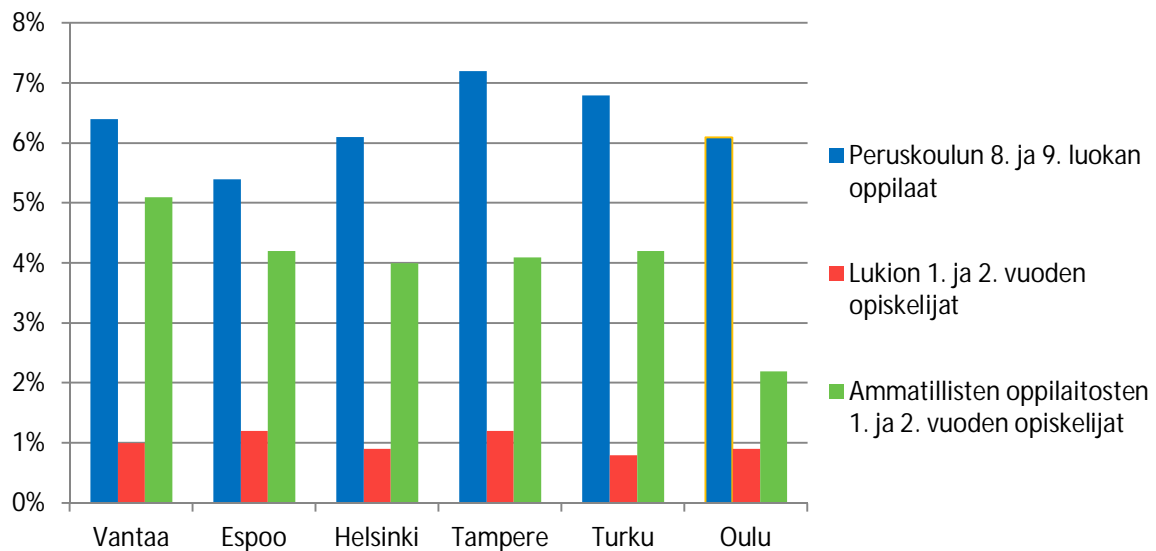
³³ Kouluterveyskysely 2013 (THL).

³⁴ Kouluterveyskysely 2013 (THL).

³⁵ Kouluterveyskysely 2013 (THL).

kiusaamisen lisääntyminen Vantaan ammatillisissa oppilaitoksissa, joissa koulukiusaaminen on kuusi kertaa yleisempää kuin lukioissa. Koulukiusaamisen suhteen Vantaan luvuissa ei ole kovin merkittäviä eroja muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna. Oulussa tosin ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat kokevat merkittävästi vähemmän kiusaamista muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna.

Kuvio 3.5: Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, eri oppilaitoksissa suurimmissa kaupungeissa



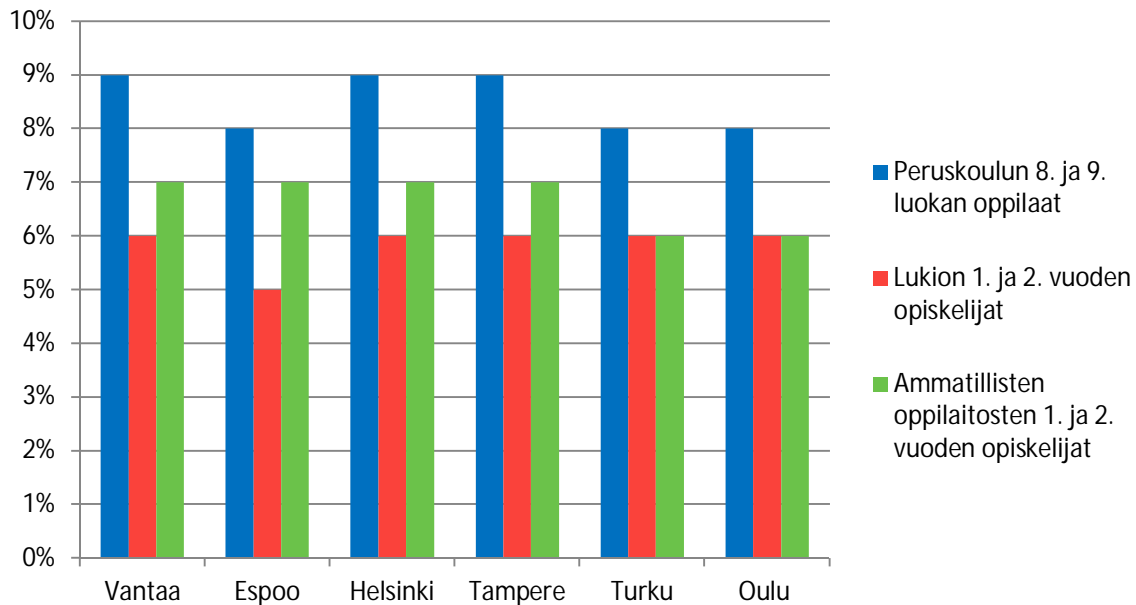
Lähde: THL

Koulukiusaamista yleisempää on kuitenkin seksuaalisen väkivallan kokeminen. Seksuaalista väkivaltaa kokeneita ovat ne, jotka ovat joskus tai toistuvasti kokeneet vastentahtoista intiimiä koskettelua, seksiin painostamista tai pakottamista, tai maksun tarjoamista seksistä. Peruskoululaisista 16 prosenttia, lukiolaisista 15 prosenttia ja ammattioppilaitosten opiskelijoista 24 prosenttia on kokenut seksuaalista väkivaltaa. Tytöt ovat kokeneet seksuaalista väkivaltaa poikia useammin. Luvut ovat varsin samansuuntaisia kaikissa suurissa kaupungeissa.³⁶

Läheistä ystävää vailla olevien osuudet ovat kaikissa suurissa kaupungeissa myös lähellä toisiaan (kuvio 3.6). Peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista 8–9 prosenttia ilmoitti, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää. Jatko-opintoihin edettäessä sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla että ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla tilanne paranee.

³⁶ Kouluterveyskysely 2013 (THL).

Kuvio 3.6: Niiden oppilaiden osuus, jotka ilmoittivat, ettei heillä ole yhtään läheistä ystävää, oppilaitostyypeittäin suurimmissa kaupungeissa vuonna 2013



Lähde: THL

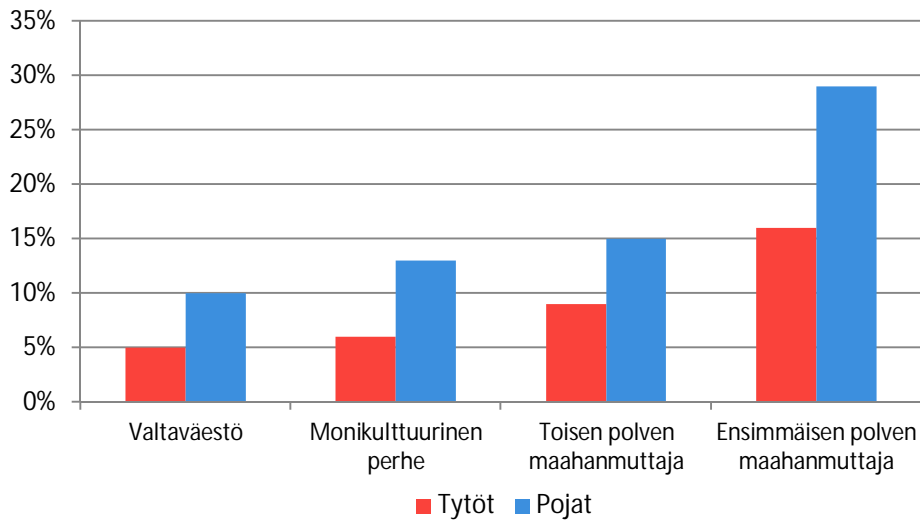
Perheen sosioekonominen tausta on yhteydessä lasten ja nuorten sosiaaliin suhteisiin. Vanhempien korkea koulutustaso, erityisesti äidin koulutustaso, näkyy siten, että vanhemmuuden puutteita koetaan olevan vähemmän. Myös läheisten ystävien puuttumista raportoidaan harvemmin korkeamman sosioekonomisen perhetaustan omaavilla lapsilla ja nuorilla.³⁷

Merkillepantavaa sosiaalisessa hyvinvoinnissa on suuri ero valtaväestön ja maahanmuuttajataustaisen väestön jälkikasvun elämäntilanteissa. Valtakunnallisen aineiston perusteella ensimmäisen polven maahanmuuttajanuorilla ystävien puute (ei yhtään läheistä ystävää) on jopa kolme yleisempää kantaväestöön verrattuna (kuvio 3.7). Vastaavasti maahanmuuttajanuorilla on muita enemmän keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa. Kantaväestöön verrattuna ilmoittavat useammin, että he eivät koe tulevansa kuulluksi koulussa ja että he joutuvat koulukiusatuksi (kuvio 3.8) tai ovat kokeneet seksuaalista väkivaltaa. Ero kantaväestöön on suurimmillaan ensimmäisen polven maahanmuuttajanuorilla ja kapenee toisen polven maahanmuuttajanuoriin tultaessa. Sekä ystävien puutteen että koulukiusaamisen yleisyyden suhteen pojat ovat tyttöjä heikommassa asemassa maahanmuuttajanuorten keskuudessa.³⁸

³⁷ THL, erillisajo.

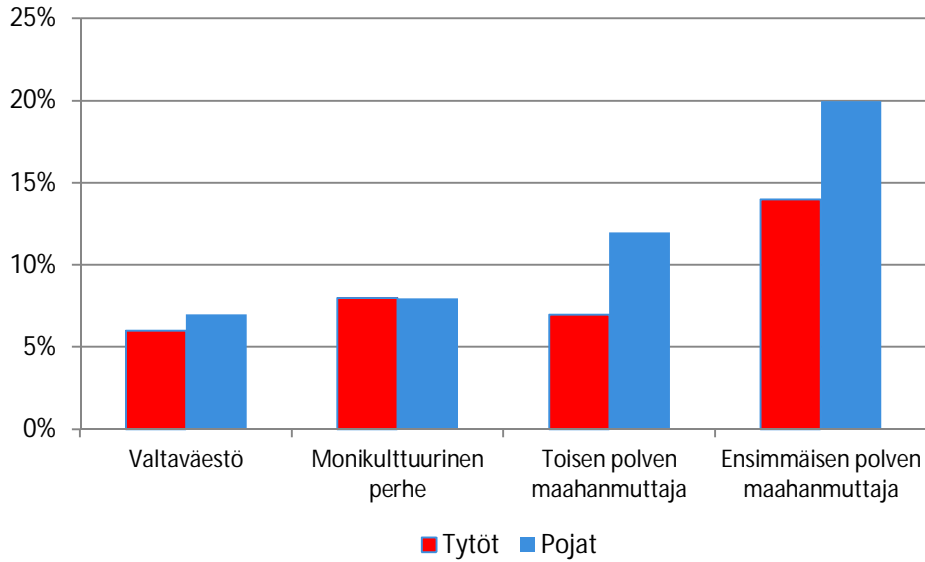
³⁸ Maahanmuuttajataustaisten 8. ja 9. luokkalaisten hyvinvointi. Kouluterveyskysely 2013 (THL).

Kuvio 3.7: Niiden osuus peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisista, jotka ilmoittivat ettei heillä ole yhtään ystävää (valtakunnallinen aineisto), 2013³⁹



Lähde: THL

Kuvio 3.8: Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, kantaväestö ja maahanmuuttajat, valtakunnallinen aineisto, 8. ja 9. luokkalaiset (2013)



Lähde: THL

³⁹ Monikulttuurisella perheellä viitataan sellaiseen perheeseen jossa toinen vanhemmista on syntynyt Suomessa ja toinen ulkomailla.

3.2 TYÖIKÄISET

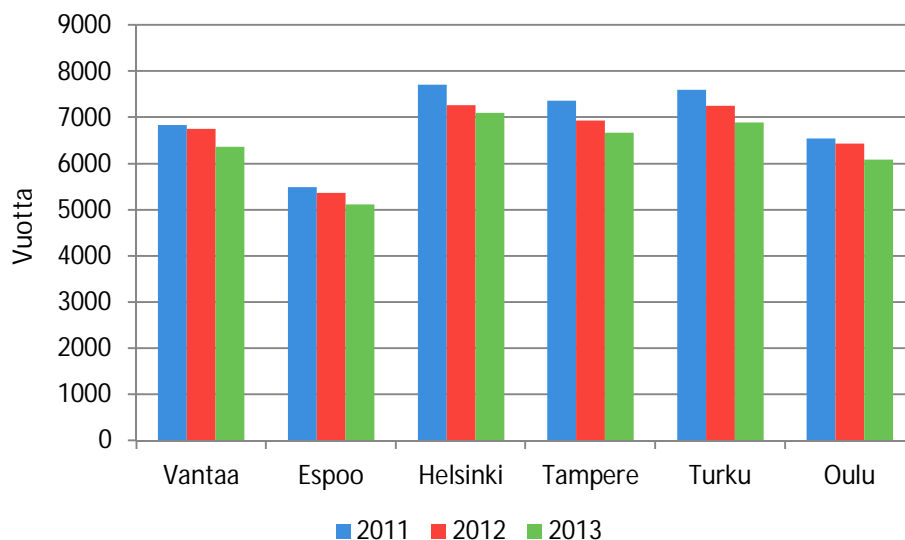
Taustaa

Vantaalla työikäisiä, tässä tarkastelussa 20–64-vuotiaita on, yli 132 000 henkeä. Noin kolme neljäsosaa heistä on työllisiä. Työllisyysaste on Vantaalla selvästi maan keskiarvon yläpuolella ja varsin lähellä Espoon ja Helsingin työllisyysasteita. 30 vuotta täyttäneistä mutta alle 64-vuotiaista työvoiman ulkopuolella oli Vantaalla vuonna 2015 13 870 henkeä, mikä on lähes 14 prosenttia työikäisistä. Näistä opiskelijoita ja koululaisia oli 13 prosenttia, eläkeläisiä 55 prosenttia ja muita työvoiman ulkopuolella olevia 32 prosenttia.

Fyysinen ja psyykinen terveys

Kuntien välisiä terveyseroja mitataan usein niin sanotuilla sairastavuusindekseillä. Kelan ikävakioitu sairastavuusindeksi (2015) lasketaan kolmen muuttujan (kuolleisuus, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työikäisistä sekä erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitetusti peruskorvattaviin lääkkeisiin tai ruokavaliokorvauksiin oikeutettujen henkilöiden osuus väestöstä) avulla. Kelan sairastavuusindeksillä mitattuna Vantaan väestö on selvästi terveempää kuin väestö Suomessa keskimäärin (Vantaan indeksiarvo 88, Suomi 100) ja myös terveempää, Espoota lukuun ottamatta, muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna. THL:n tuottaman, seitsemään eri kansansairauteen perustuvan, ikävakioidun sairastavuusindeksin (2012–14) perusteella vantaalaiset ovat espoolaisten ja helsinkiläisten jälkeen terveimpiä suurten kaupunkien asukkaista. Vantaalla on myös vähemmän menetettyjä elinvuosia kuin vertailukunnissa, lukuun ottamatta Espoota ja Oulua (kuvio 3.9).⁴⁰ Menetettyjen elinvuosien määrä Vantaalla on muiden vertailukuntien tapaan ollut laskusuunnassa vuosina 2011–13.

Kuvio 3.9: Menetetyt elinvuodet 0–80-vuotiailla 100 000 asukasta kohden vuosina 2011–13



Lähde: KELA

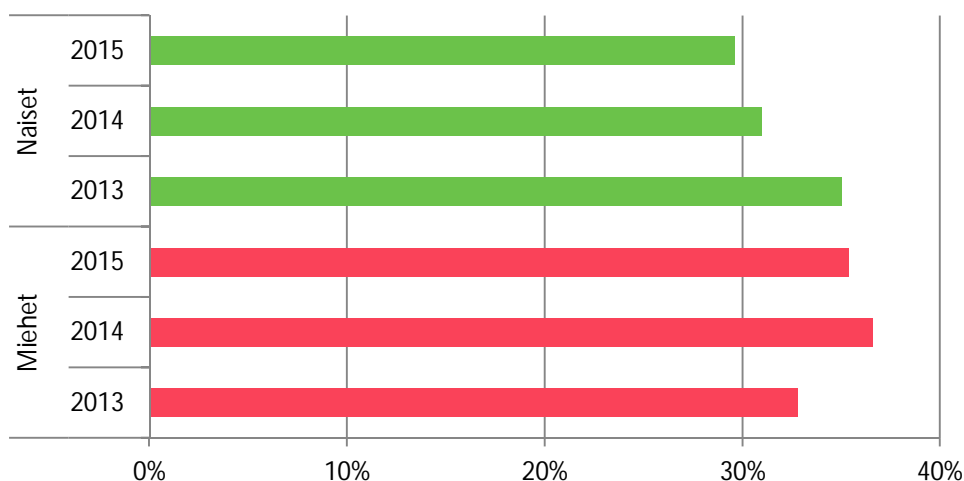
Työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on Vantaalla kuutoskaupunkien alhaisimpia yhdessä Espoon ja Helsingin kanssa. Vantaalla ja Helsingissä työkyvyttömyyseläkettä vuonna

⁴⁰ PYLL (Potential Years of Life Lost) -indeksillä lasketaan ikäryhmittäinen kuolemistodennäköisyys, joka kerrotaan menetettyjen elinvuosien määrällä. Näistä lasketaan painotettu summa käyttäen painoina alle 80-vuotiaiden ikärakennetta koko maassa ja lopuksi kerrotaan saatu luku 100 000:lla.

2015 sai 25–64-vuotiaista vajaat viisi prosenttia ja Espoossa vajaat neljä prosenttia. Oulussa työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus oli kuutoskaupunkien korkein, lähes kahdeksan prosenttia 25–64-vuotiaista. Mielenterveysperusteista sairaspäivärahaa saaneiden määrä on Vantaalla ollut jo pitkään laskussa ja on kuutoskaupunkien alimpia yhdessä Espoon ja Helsingin kanssa.

Kokemuksellinen tieto omasta terveydentilasta ennakoii hyvin mm. toimintakykyä ja terveyspalveluiden käyttöä. Vantaalaisista terveytensä keskitasoisiksi tai huonommaksi kokee 32 prosenttia (kuvio 3.10). Miehillä terveytensä keskitasoisiksi tai huonommaksi kokevien osuus (36 %) on naisia korkeampi (30 %). Naisilla kokemus omasta terveydestä on parantunut viime vuosina ja miehillä tilanne on lievästi heikentynyt. Turussa (34 %) ja Tampereella (35 %) terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus on Vantaata suurempi. Suurista kaupungeista vähiten terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus on alin Espoossa (28 %).

Kuvio 3.10: Terveytensä keskitasoisiksi tai huonommaksi kokevat vantaalaiset vuosina 2013–15, sukupuolet erikseen



Lähde: Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (THL)

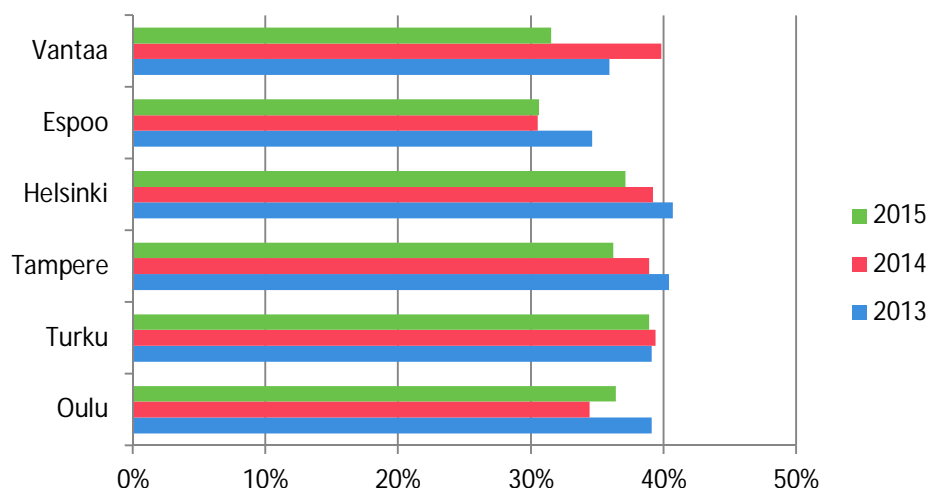
Vantaalaisten onnellisuus on hieman vähentynyt. Vuonna 2015 itsensä onnelliseksi koki 50 prosenttia vantaalaisista. Vielä vuonna 2014 vantaalaiset olivat kuusikkokunnista onnellisimpia, mutta vuonna 2015 Oulu johtaa onnellisuustilastoa.

Työnsä henkisesti vähintään melko raskaaksi kokevien osuus oli Vantaalla (2015) suurten kaupunkien alin, 43 prosenttia. Esimerkiksi Espoossa ja Oulussa vastaa osuus oli lähes 50 prosenttia. Myös psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus oli Vantaalla suurten kaupunkien alhaisin, joskaan erot kaupunkien välillä eivät tässäkään kohden ole kovin suuria. Unettomuus on Suomessa suhteellisen yleinen, mutta useimmilla kuitenkin tilapäinen elämänlaatua heikentävä ongelma. Vuonna 2015 suomalaisista unettomuutta 39 prosenttia, vantaalaisista 40 prosenttia. Sukupuolten väliset erot ovat varsin pieniä.

Elintavat

Aikuisten vantaalaisten terveyskäyttäytyminen on parantunut viime vuosina. Yhtenä esimerkkinä tästä on alkoholin liikkäytön vähentyminen työikäisten joukossa (kuvio 3.11).⁴¹ Suurista kaupungeista tilanne on Vantaata parempi vain Espoossa. Alkoholin liikkäytön vähentymisellä on positiivisia vaikutuksia sekä terveyteen että sosiaalisiin suhteisiin. Alkoholin aiheuttamien terveysongelmien määrän tiedetään olevan suorassa suhteessa alkoholin kokonaiskulutukseen. Vantaalaisista työikäisistä käyttää liikaa alkoholia vielä kuitenkin melkein joka kolmas (32 %).

Kuvio 3.11: Alkoholia liikaa käyttävien osuus (%) 20–64-vuotiaista suurimmissa kaupungeissa vuosina 2013–15

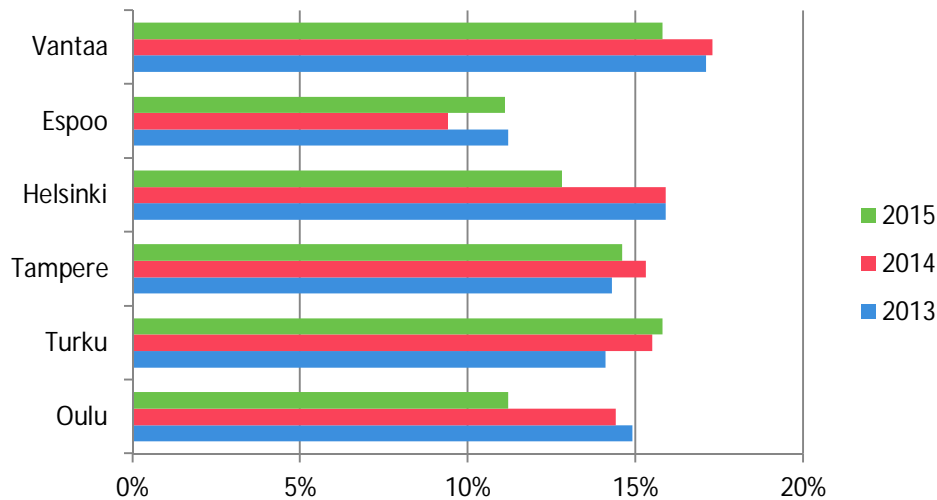


Lähde: Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (THL)

Myös työikäisten vantaalaisten päivittäinen tupakointi on vähentynyt (kuvio 3.12). Suurimpien kaupunkien joukossa Vantaalla on kuitenkin, yhdessä Turun kanssa, eniten päivittäin tupakoivia. Miesten ja naisten tupakoinnissa on suuria eroja (kuvio 3.13). Vantaalaisista miehistä tupakoi päivittäin runsaat 17 prosenttia ja naisista 11 prosenttia. Naisten tupakointi on Vantaalla muiden suurten kaupunkien keskitasoa. Vantaalaismiehet tupakoivat vertailukaupunkeja enemmän, ja lähes kaksi kertaa enemmän espoolaismiehiin nähden.

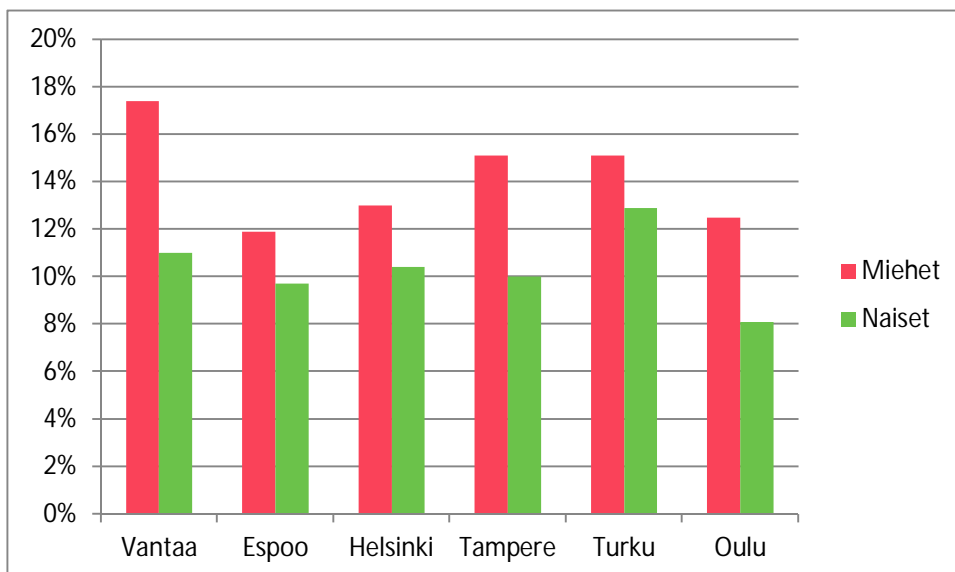
⁴¹ AUDIT-C -indikaattori perustuu kolmeen alkoholin käyttöä koskevaan kysymykseen, jotka pisteytetään. Tietyn pisterajan ylittävät luokitellaan todennäköisiksi liikkäyttäjiksi. Miehillä ja naisilla on eri rajat.

Kuvio 3.12: Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20–64-vuotiaista suurissa kaupungeissa vuosina 2013–15



Lähde: Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (THL)

Kuvio 3.13: Päivittäin tupakoivien osuus (%) 20–64 -vuotiaista suurissa kaupungeissa vuonna 2015, sukupuolet erikseen

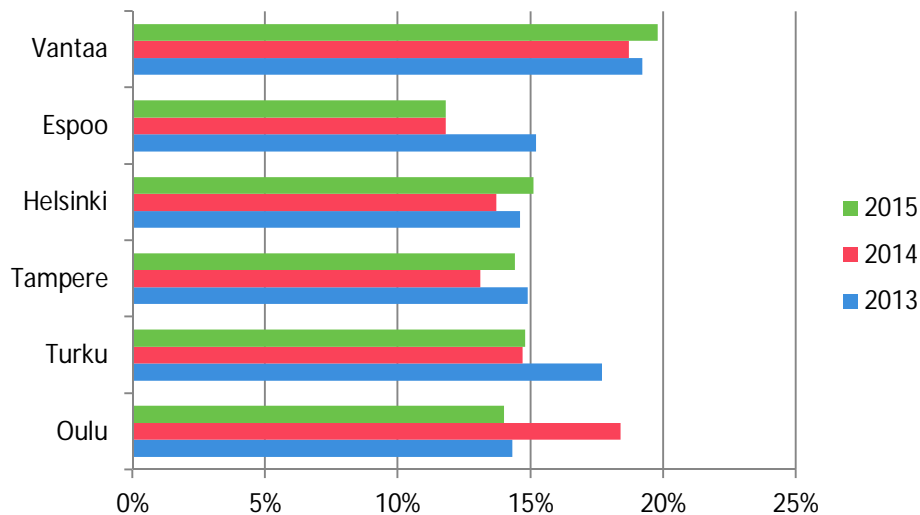


Lähde: Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (THL)

Alkoholin käytön ja tupakoinnin vähentymisestä huolimatta työikäisten vantaalaisten terveydentilaan liittyy haasteita. Noin joka viides vantaalainen ei harrasta lainkaan liikuntaa vapaa-ajalla (kuvio 3.14). Vantaalla liikuntaa harrastamattomien osuus (20 %) on kuusikko-kuntien korkein ja kasvanut parin viime vuoden aikana. Läheisesti liikkumattomuuteen liittyvä terveysongelma on ylipaino. Joka viidennellä vantaalaisella työikäisellä on merkittävää ylipainoa (BMI-arvo yli 30). Ylipaino onkin Vantaalla selkeästi muita suuria kaupunkeja suurempi ongelma. Ylipaino lisää huomattavasti riskiä sairastua muun muassa sydän- ja verisuonitauteihin, tyypin 2 diabetekseen sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin. Merkittävä lihavuus aiheuttaa liikkumisrajoitteita. Tämä voi osaltaan johtaa kierteeseen, jossa terveyden

kannalta myönteisiä vaikutuksia tuottavasta liikunnasta tulee hankalaa ja liikunnan harrastaminen vähenee entisestään.

Kuvio 3.14: Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%) 20–64-vuotiaista suu- rissa kaupungeissa vuosina 2013–15.



Lähde: THL

Maailman terveysjärjestö WHO:n⁴² tekemässä kansainvälisessä tutkimuksessa havaittiin, että suomalaislapsilla ja erityisesti suomalaisilla pojilla on hampaiden hoidossa merkittäviä puutteita. Ongelmat eivät kosketa kuitenkaan ainoastaan lapsia. Työikäisistä vantaalaisista niiden osuus, jotka pesevät hampaansa vähintään kahdesti päivässä, on laskenut vuosina 2013–15. Kahdesti päivässä hampaansa pesevien osuus oli vuonna 2015 noin 67 prosenttia. Sukupuolten välillä erot ovat suuria, sillä miehistä runsaat puolet (54 %) harjaa hampaansa kahdesti päivässä kun taas naisilla vastaava osuus oli lähes 80 prosenttia. Kyse ei ole pelkästään aikuisten omasta terveydestä vaan myös terveystyötöiden malleista jotka välittyvät lapsille.

Sosiaalinen hyvinvointi

Turvattomuuden kokemus on yhteydessä huonoon psyykkiseen terveyteen aiheuttamalla stressiä tai ahdistuneisuutta. Turvattomuuskokemukset voivat rajoittaa osallisuutta yhteisöön, sillä turvattomaksi koetulla alueella liikkumista vältellään. Vantaalla asuinalueensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus, sinällään korkea 88 prosenttia, on suurimpien kaupunkien vertailussa toiseksi alin Helsingin jälkeen. Tyytyväisyys omaan asuinalueen turvallisuuteen on kuitenkin ollut Vantaalla kasvusuunnassa. Erot miesten ja naisten tyytyväisyydessä oman asuinalueensa turvallisuuteen ovat Vantaalla pieniä.

Sosiaalisella aktiivisuudella on monenlaisia hyvinvointia edistäviä vaikutuksia. Kansainväliset tutkimukset ovat osoittaneet esimerkiksi järjestötoimintaan osallistumisella olevan positiivisia vaikutuksia niin fyysiseen kuin psyykkiseenkin terveyteen. Sosiaalinen aktiivisuus vähentää mm. ennenaikaisen kuoleman riskiä. Järjestötoimintaan osallistuneiden

⁴² Inchley, J., Currie, D., Young, T., Samdal, O., Torsheim, T., Augustson, L., Mathison, F., Aleman-Diaz, A., Molcho, M., Weber, M. ja Barnekow, V. (eds) (2016): *Growing up unequal: gender and socioeconomic differences in young people's health and well-being. Health behaviour in school-aged children (HBSC) study: international report from the 2013/14 survey. Health policy for children and adolescents, no. 7. WHO, Copenhagen.*

osuus on Vantaalla (25 %) kasvusuunnassa, mutta edelleen alin suurten kaupunkien joukossa.⁴³

Tulojen riittämättömyys on ongelma monelle vantaalaiselle. Yli viidesosa (21 %) vantaalaisista on joutunut tinkimään ruuasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahanpuutteen vuoksi vuonna 2015. Vaikka naisilla osuus on laskenut vuodesta 2014 (26 %), on naisten osuus (23 %) edelleen korkeampi kuin miesten (20 %).

3.3 IKÄIHMISET

Taustaa

Vaikka Vantaa on kansallisessa vertailussa ikärakenteeltaan nopeasti kasvava ja väestöltään nuori kunta, myös Vantaan väestörakenteessa näkyy jo nyt väestön ikääntyminen. Suurten kaupunkien joukossa Vantaa ikääntyy kaikkein nopeimmin. Erityisesti yli 75-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan vuoteen 2020 mennessä nopeasti, keskimäärin 600 hengellä vuodessa. Heidän määränsä ennustetaan yli kaksinkertaistuvan vuoden 2016 lähes 11 600 hengestä yli 24 000 henkeen vuonna 2030. Ikäihmisten joukossa naisten osuus kasvaa voimakkaasti vanhempiin ikäryhmiin mentäessä. 85 vuotta täyttäneistä vantaalaisista, joita vuonna 2016 oli lähes 2 500 henkeä, miehiä oli vajaat 30 prosenttia. Vantaalaisista 75 vuotta täyttäneistä asui (2015) kotonaan 92 prosenttia ja säännöllisen kotihoidon piirissä oli yhdeksän prosenttia.

Fyysinen ja psyykinen terveys

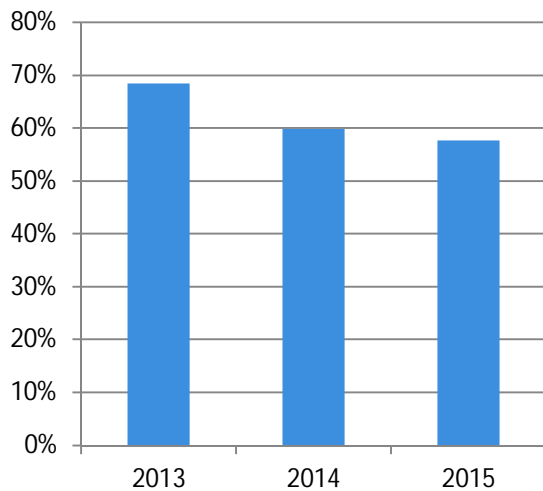
Ikääntymisen myötä ihmisten toimintakyky heikkenee. Toimintakykyyn voi kuitenkin vaikuttaa monella tavalla. Aktiivinen elämäntapa, positiivinen asenne, terveelliset elintavat ja vilkas sosiaalinen elämä pitävät yllä hyvää toimintakykyä. Toisaalta toimikyvyn heikentymisen yhdistyminen heikkoon taloudelliseen tilanteeseen, yksin ja varsinkin syrjässä asumiseen, elämäntilanteeseen nähden sopimattoman asuntoon ja omien tukiverkostojen puuttumiseen voi tehdä ikääntyneen asemasta varsin haavoittuvan.⁴⁴

Kokemuksellinen tieto ikäihmisten hyvinvoinnin kehittymisestä kertoo positiivisesta kehityksestä. Vantaalaisista yli 75-vuotiaista terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee lähes 58 prosenttia (kuvio 3.15). Kokemukset omasta terveydentilastaan ovat parantuneet viime vuosina.

⁴³ Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimus (THL).

⁴⁴ Helakorpi A. ja Helldan, S. (2014): Eläkeikäisen väestön terveyskäyttäytyminen ja terveys keväällä 2013 ja niiden muutokset 1993–2013. Raportit 15/2014, THL, Helsinki.

Kuvio 3.15: Yli 75-vuotiaista terveystensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus Vantaalla, 2013–15



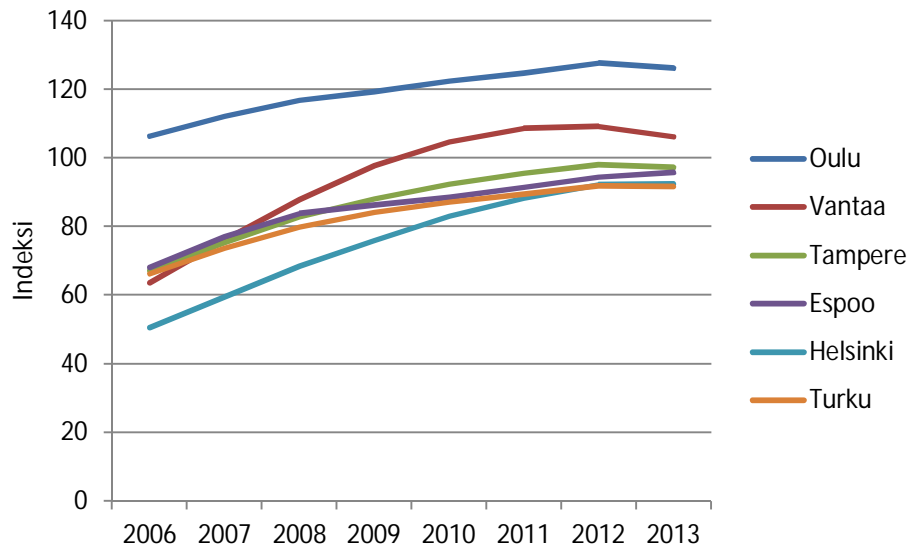
Lähde: THL

Eläkeikäisen väestön terveystäytymistä ja terveyttä kartoittava valtakunnallisen tutkimuksen perusteella eläkeikäisten terveystäytyminen on ravitsemustottumusten osalta kehittynyt hyvään suuntaan. Toisaalta alkoholin käyttö on eläkeikäisillä lisääntynyt molemmilla sukupuolilla viimeisten vuosikymmenten aikana ja raittiiden osuus samalla vähentynyt. Liikunnan harrastaminen on erityisesti miehillä vähentynyt. Toimintakyvyn suhteen tilanne on kuitenkin kehittynyt myönteiseen suuntaan.⁴⁵

Väestön ikääntyminen tulee kasvattamaan dementiaa sairastavien määrää Vantaalla merkittävästi. Vantaalla ikävakioitu dementia-indeksi, joka ilmaisee Alzheimer-tautiin myönnettyjen reseptilääkkeiden määrän suhteutettuna 65 vuotta täyttäneeseen väestöön (ja edelleen koko maan tasoon), on suurista kaupungeista Oulun jälkeen korkein (kuvio 3.16). Sairastavuuden alueellisten erojen takana voivat olla useat eri tekijät. Sosioekonomisten tekijöiden voidaan ajatella vaikuttavan terveyseroihin ainakin tulojen ja varallisuuden (terveyspalveluiden käyttö), terveystäytymisen ja elintapojen (terveelliset elämäntavat) sekä työuran aikaisten työolosuhteiden välityksellä.

⁴⁵ Helakorpi, A. ja Helldan, S. (2014): Eläkeikäisen väestön terveystäytyminen ja terveys keväällä 2013 ja niiden muutokset 1993–2013. Raportit 15/2014, THL.

Kuvio 3.16: Ikävakioidun dementiaindeksin kehitys vuosina 2006–2013, suuret kaupungit



Lähde: THL

Ennusteen mukaan vantaalaisia dementiaa sairastavia henkilöitä on vuonna 2020 noin 800, vuonna 2030 noin 1 700 ja vuonna 2040 noin 4 300 enemmän kuin vuonna 2014.⁴⁶ Yhteensä keskivaikeaa tai vaikeaa dementiaa sairastavia vantaalaisia on ennusteen mukaan vuonna 2040 lähes 7 000 henkilöä. Tämä kehitys tuottaa huomattavia paineita terveydenhoitojärjestelmälle, sillä dementia on suurin iäkkäiden ihmisten hoidontarpeen aiheuttaja.

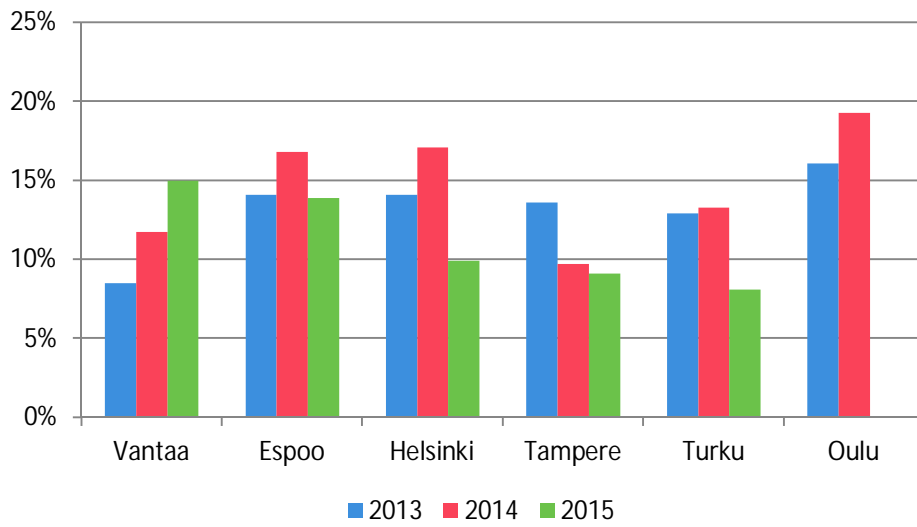
Sosiaalinen hyvinvointi

Sosiaalisen hyvinvointiin vaikuttaa monet tekijät ja ystävyysuhteilla on usein tärkeä merkitys. Ikäihmisillä ystävyysuhteiden ylläpitämistä ja sosiaalista elämää voivat rajoittaa toimintakyvyn heikkeneminen ja erilaiset sairaudet. Yksinäisyydessä ei kuitenkaan ole ainoastaan kyse toimintakykyrajoitteisten yksin kotonaan asuvien ikäihmisten kokemuksista. Tuoreen tutkimuksen mukaan asuminen palvelutalossa voi, odotuksien vastaisesti, olla kokemuksellisesti yksinäistä.⁴⁷ Väestön ikääntyminen muodostaakin merkittävän haasteen sosiaaliselle hyvinvoinnille. Ikäihmisten kokema yksinäisyys on kasvanut Vantaalla. Noin 15 prosenttia 75 vuotta täyttäneistä vantaalaisista kokee yksinäisyyttä (kuvio 3.17). Osuus on suurten kaupunkien korkein.

⁴⁶ Vantaan ikääntyvän väestön hyvinvointisuunnitelma 2016–2017.

⁴⁷ Pirhonen, J. ja Pietilä, I. (2016): Perceived resident-facility fit and sense of control in assisted living. *Journal of Aging Studies*, Vol.38, 47-56.

Kuvio 3.17: Yksinäisyyttä kokevat 75 vuotta täyttäneet, suurimpien kaupunkien vertailu, 2013–15



Lähde: THL

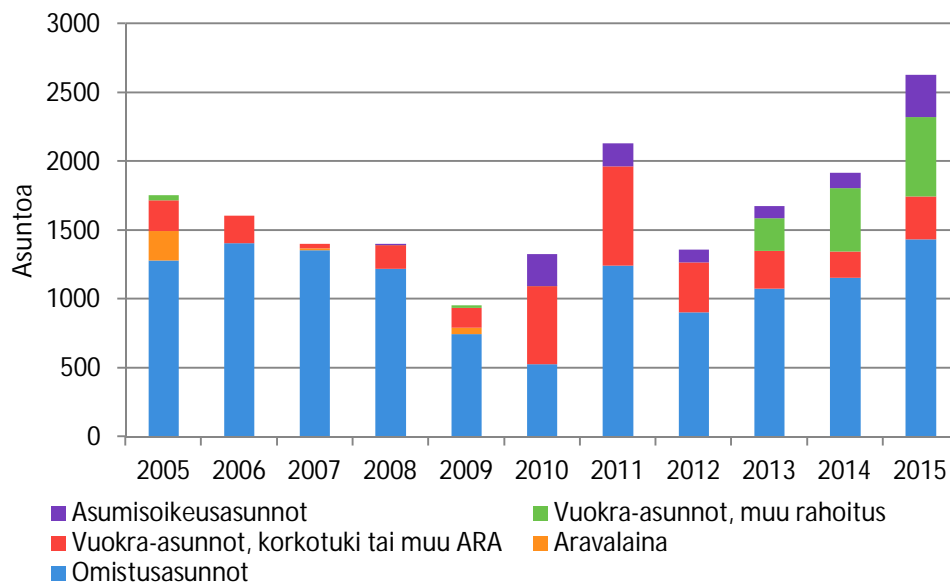
4. ASUMINEN JA RAKENTAMINEN

Vantaan nopea kasvu viime vuosikymmeninä ei olisi ollut mahdollista ilman mittavaa asuntorakentamista. Noin 90 prosenttia Vantaan asuntokannasta on rakennettu viimeisen 50 vuoden aikana. 1970-luvulla, Vantaan kasvaessa ajoittain jopa 10 prosentin vuosivauhtia, valmistui lähes 29 000 asuntoa. Vantaan kasvaa jälleen nopeasti. Vuosituhannen vaihteen jälkeen kaupunkiin on rakennettu jo noin 30 000 asuntoa, mikä vastaa yli 28 prosenttia kaupungin asuntokannasta. Lähivuosina asuntotuotannon taso pysynee myös varsin korkeana. Asuntotuotannon rakenne on viime vuosina muuttunut. Kasvu keskittyy aiempaa selvemmin keskustoihin ja niiden lähiympäristöön. Asuntotuotannossa kerrostalotuotanto on ollut viime vuodet varsin hallitsevassa roolissa. Samalla valmistuvien asuntojen keskikoko on laskenut huomattavasti.

4.1 ASUNTOTUOTANTO

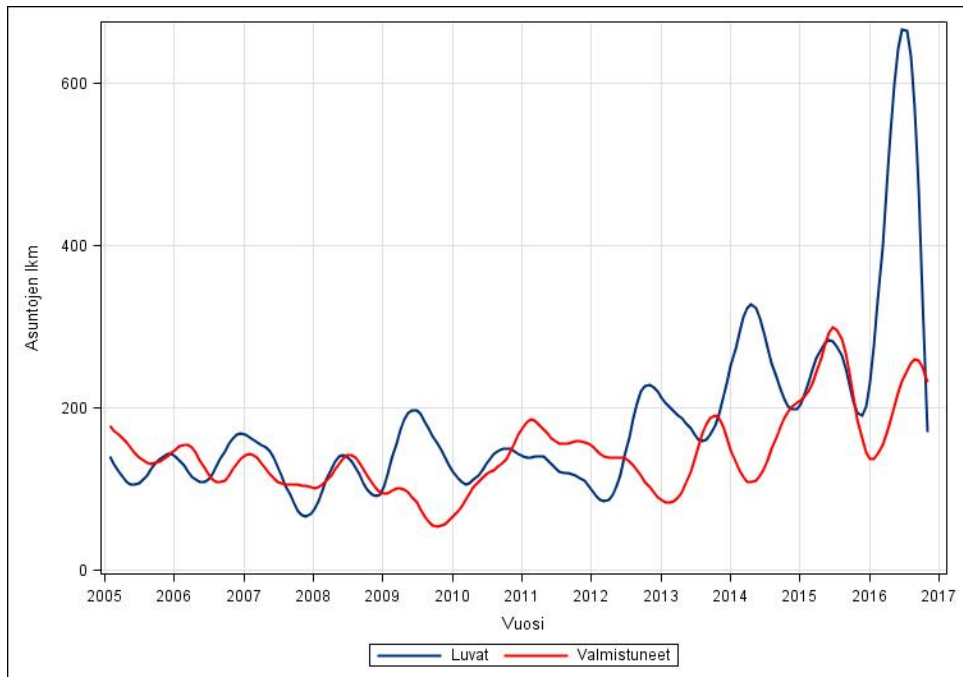
Asuntotuotannon määrä Vantaalla on vaihdellut suuresti viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuvio 4.1). Esimerkiksi vuonna 2009 Vantaalle valmistui alle 1 000 asuntoa kun taas vuonna 2015 asuntoja valmistui yli 2 600 ja vuonna 2016 lähes 3 000. Vuodesta 2012 asuntotuotanto onkin kasvanut yhtäjaksoisesti vuoteen 2016 asti. Asuntotuotannon odotetaan myös lähivuosina pysyvän korkealla tasolla. Tätä ennakoi poikkeuksellisen suuri myönnettujen rakennuslupien määrä vuonna 2016 (kuvio 4.2). Rakennuslupa myönnettiin yli 5 500 asunnolle. Myös jo olemassa oleva ja lähivuosille ennakoitavissa oleva kaavavaranto mahdollistaa varsin mittavan asuntorakentamisen.

Kuvio 4.1 Asuntotuotanto Vantaalla vuosina 2005–15 talotyypeittäin



Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

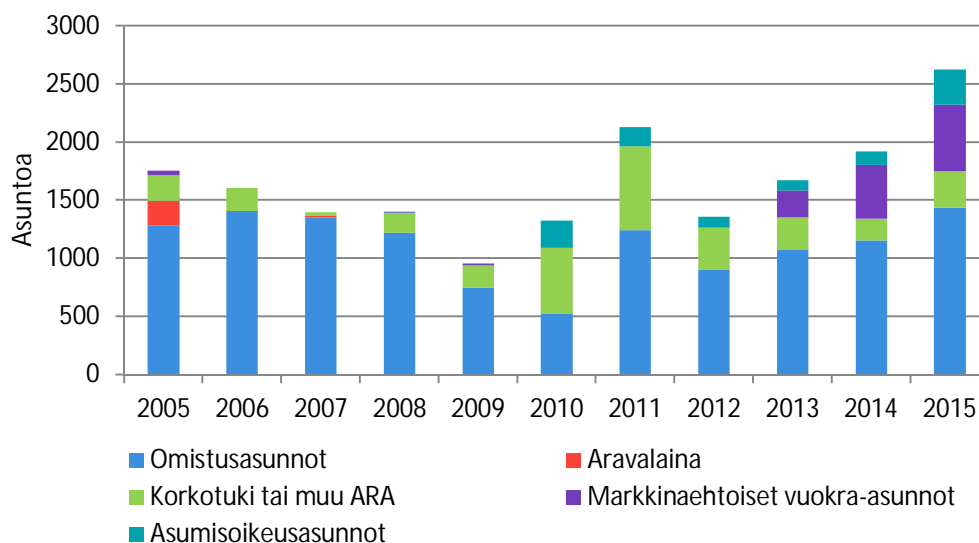
Kuvio 4.2: Myönnettyt rakennusluvat ja valmistuneet asunnot kuukausittain vuosina 2005–16



Lähde: Vantaan kaupunki

Asuntotuotannon talotyyppijakaumassa on tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuvio 4.1). Asuntotuotannon kasvu vuoden 2009 jälkeen on lähes kokonaan seurausta kerrostaloasuntotuotannon lisääntymisestä. Vuonna 2016 valmistuneista asunnoista 88 prosenttia oli kerrostaloasuntoja. Vuosina 2008–9 pientaloasuntotuotanto putosi huomattavasti eikä se ole enää noussut takaisin aiemmalle tasolle. Valmistuneiden omakotitalojen ja rivitaloasuntojen määrä on ollut vuosina 2014–15 vain noin puolet siitä, mitä se oli vuosina 2005–7.

Kuvio 4.3: Asuntotuotanto Vantaalla vuosina 2005–15 hallintasuhteen mukaan



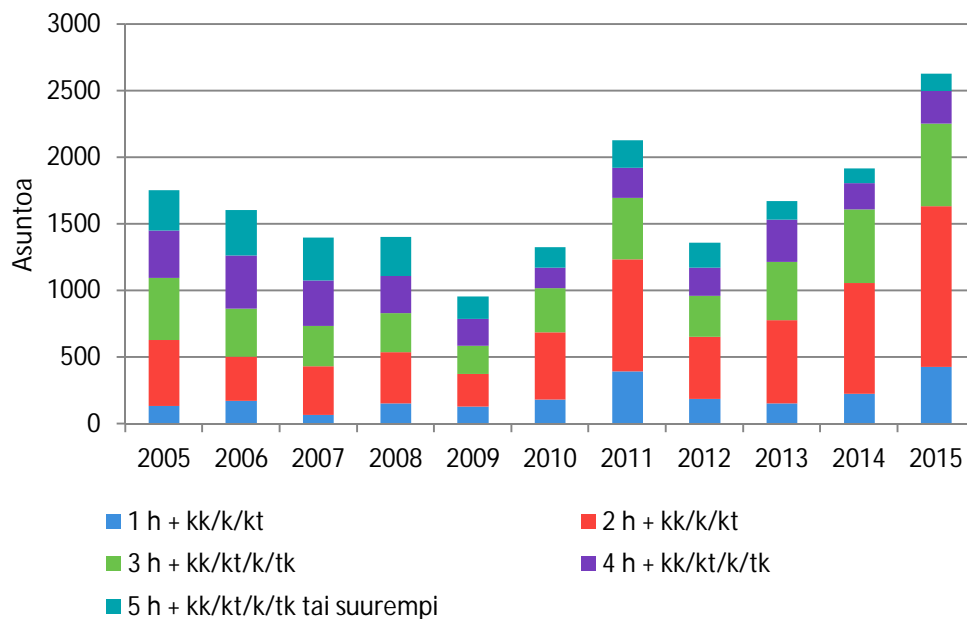
Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Vuoden 2012 jälkeen asuntotuotannossa omistusasuntojen, markkinaehtoisten vuokra-asuntojen ja vuonna 2015 myös asumisoikeusasuntojen määrät ovat kasvaneet tuntuvasti (kuvio 4.3). Sen sijaan korkotukivuokra-asuntojen määrä asuntotuotannosta on jopa hie-man laskenut. Omistusasuntojen osuus vuonna 2015 valmistuneista asunnoista oli noin 55 prosenttia. Näistä asunnoista osa kuitenkin ostetaan sijoitusasunnoiksi ja päättyy siten vuokramarkkinoille.

Asuntotuotannossa tyypillisin huoneistotyyppi on kaksio. Niiden osuus valmistuvista asunnoista on lähes puolet (kuvio 4.4). Huomionarvoista on myös se, että perheasuntojen, joiksi tässä lasketaan kolmiot ja sitä suuremmat asunnot, osuus valmistuvista asunnoista on laskenut erityisesti vuoden 2008 jälkeen selvästi. Vuonna 2015 tämä osuus oli vajaat 40 prosenttia ja vuonna 2016 34 prosenttia valmistuneista asunnoista. Vuosina 2005–2007 noin kaksi kolmasosaa valmistuneista asunnoista oli perheasuntoja. Tämä muutos on lähinnä seurausta yksiöiden ja erityisesti kaksioiden määrän kasvusta. Painotus perheasunnosakin on aiempaa enemmän kerrostaloasunnoissa ja huoneistotyypeistä kolmio on kasvat-tanut osuuttaan suurempien huoneistotyyppien kustannuksella.

Talotyyppipainotuksen muutoksen myötä myös valmistuvien asuntojen keskikoko on Vantaalla laskenut merkittävästi. Vuosina 2000–9 valmistuneiden asuntojen keskikoko vaihteli vuosittain 80–90 neliömetrin välillä. Vuonna 2015 valmistuneiden asuntojen keskikoko oli noin 61 neliometriä ja vuonna 2016 noin 57 neliometriä.⁴⁸ Valmistuneiden kerrostaloasuntojen keskikoko oli vuonna 2016 50 neliometriä. Valmistuvien rivitaloasuntojen keskikoko on myös tapahtunut selkeä keskipinta-alan lasku.

Kuvio 4.4 Asuntotuotanto Vantaalla huoneistotyypeittäin vuosina 2005–15



Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

Asuntotuotannon kerrostalopainotus muuttaa asuntokannan rakennetta. Tämä muutos tapahtuu kuitenkin suhteellisen hitaasti. Esimerkiksi vuoden 2015 varsin suuri asuntotuotannon määrä, yli 2600 asuntoa, kasvatti Vantaan asuntokantaa noin 2,5 prosentilla.

Talotyyppijakauman näkökulmasta Vantaan ja Espoon asuntokannat ovat melko samankaltaisia. Kerrostaloasuntojen osuus on Vantaalla noin 63 prosenttia asuntokannasta

⁴⁸ Vuonna 2016 valmistuneiden kerrostaloasuntojen keskipinta-ala oli 50 neliometriä ja rivitaloasuntojen 65 neliometriä.

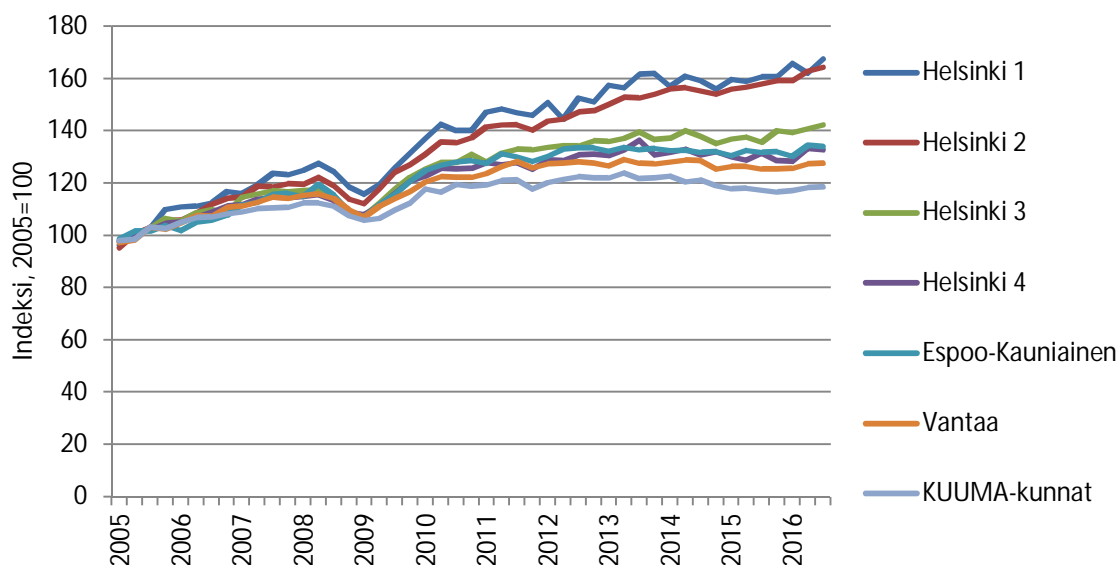
kun Espoossa se on noin 59 prosenttia. KUUMA-kunnissa puolestaan pientaloasuntojen rooli on keskeisempi ja kerrostaloasuntoja on vain noin 36 prosenttia asutuskannasta. Ainoa merkittävä muutos asuntojen hallintamuotojakaumassa Vantaalla viimeisen kymmenen vuoden aikana on ollut aravalaina- ja korkotukiasuntojen osuuksissa. aravalaina- ja korkotukilaina- asuntojen osuus on pienentynyt noin 23 prosentin osuudesta vuonna 2005 alle 18 prosenttiin vuonna 2015. Samalla markkinaehtoisten vuokra-asuntojen osuus on kasvanut noin 12 prosentista yli 19 prosenttiin.

4.2 ASUNTOJEN HINNAT JA VUOKRAT SEKÄ ASUMISTUKIEN KÄYTTÖ

Asuntojen hintakehityksessä alueelliset erot ovat voimistuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana. Pääkaupunkiseudun ja muun maan välinen hintaero on kasvanut erityisesti vuoden 2008 jälkeen. Asuntojen alueelliset hintaerot heijastelevatkin talouden alueellisia kehityseroja. Työmarkkinoiden toimivuuden ja työmarkkinaliikkuvuuden näkökulmasta asuntojen suuret hintaerot, samalla kun ne synnyttävät kannustimia kasvavalle asuntojen uudistustannolle korkean asutuskysynnän alueille, luovat työvoiman liikkuvuutta hidastavaa kitkaa.

Myös Helsingin seudun sisällä asuntohintakehityksessä on tapahtunut selvää alueellista erkaantumista. Merkittävin jakolinja kulkee Helsingin sisällä jossa kantakaupungin ja sen lähialueiden hintakehitys on erkaantunut koko muun Helsingin seudun hintakehityksestä. Vantaalla asuntohinnat ovat vuoden 2011 jälkeen nousseet varsin vähän, neljä prosenttia vuodesta 2011 syksyyn 2016 mennessä. Espoossa asuntojen hinnat ovat samalla ajankaksella nousseet viisi prosenttia ja KUUMA-kunnissa jopa hieman laskeneet.

Kuvio 4.5 Vanhojen asuntojen hintakehitys vuosina 2005–16 Vantaalla, Espoossa ja Kauniaisissa, Helsingissä ja KUUMA-kunnissa (Indeksi, 2005=100)⁴⁹



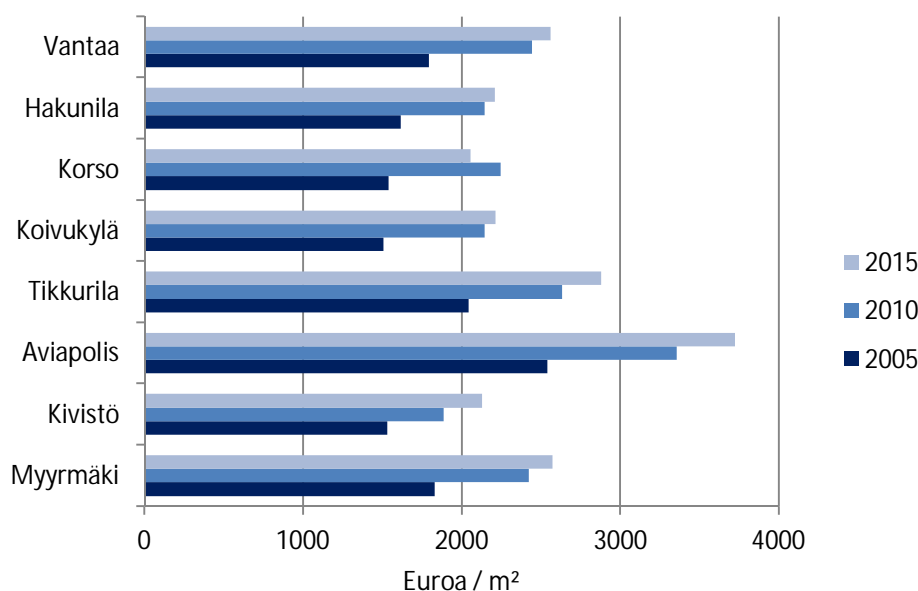
Lähde: Tilastokeskus

Syksyllä 2016 vanhojen kerrostaloasuntojen keskimääräinen neliöhinta Vantaalla oli 2 400 euroa. Espoossa neliöhinta oli 3 250 euroa. Helsingissä neliöhinta vaihteli kalleimman alueen (kantakaupungin) 6 530 eurosta (alue 1) lähiövyöhykkeen 2 650 euroon (alue 4) neliömetriä kohden. Vantaalla asuntojen hinnat myös vaihtelevat suuralueittain melko paljon

⁴⁹ Helsingin aluejako (Helsinki 1-4) perustuu postinumeroalueisiin.

(kuvio 4.6). Aviapoliksen, jossa asuntokanta on uusinta, hintataso on Vantaan korkein, lähes 3 700 euroa neliömetriltä.⁵⁰ Myös hinnannousu vuodesta 2010 vuoteen 2015 on ollut suurinta Aviapoliksessa. Hakunilan ja Koivukylän alueella hinnan nousu on vain vähäistä ja Korson alueella hinnat ovat jopa laskeneet. Näillä alueilla asuntokanta on myös vanhempa.

Kuvio 4.6 Kerrostaloasuntojen neliöhinnat (euroa) suuralueittain Vantaalla vuosina 2005, 2010 ja 2015



Lähde: Tilastokeskus

Omakotikiinteistössä korkeimmat keskihinnat Helsingin seudulla ja koko maassa maksetaan Kauniaisissa, Espoossa ja Helsingissä.⁵¹ Vantaan hintataso asettuu yhdessä Kirkkonummen ja Sipoon kanssa edellä mainittujen kolmen kunnan ja kehyskuntien hintatasojen välimaastoon. Vuonna 2016 asemakaava-alueella ollut omakotikiinteistö vaihtoi Vantaalla omistajaa 318 000 euron keskihinnalla. Espoossa keskihinta oli 470 000 euroa, Helsingissä 405 000 euroa, Kirkkonummella 377 000 euroa ja Sipoossa 320 000 euroa. Kauniaisissa keskihinta oli 820 000 euroa. Muissa kehyskunnissa keskihinta vaihteli noin 220 000 eurosta (Hyvinkää) 280 000 euroon (Kerava).

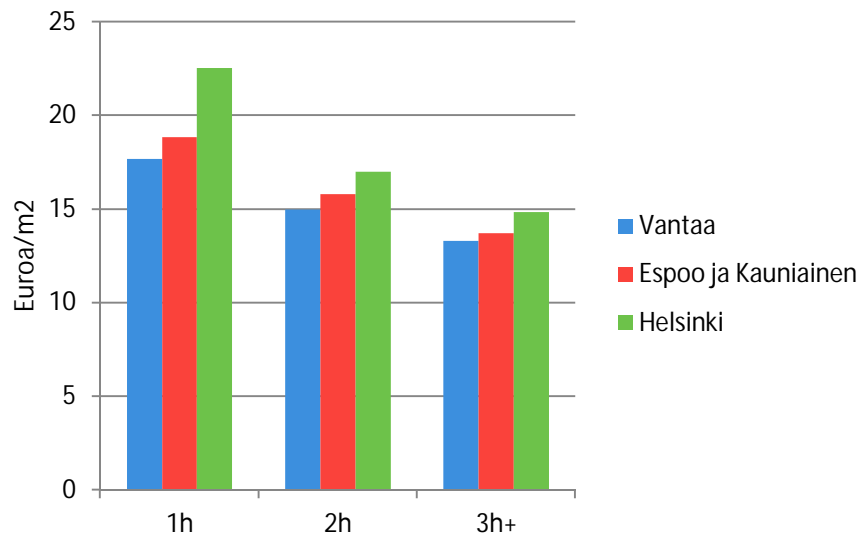
Asuntojen vuokrat ovat nousseet vuodesta 2010 valtakunnallisesti yli 20 prosenttia. Vantaalla vuokrat ovat nousseet samassa ajassa lähes 30 prosenttia. Vapaaehtoisien asuntojen keskimääräinen vuokra oli 2015 Vantaalla noin 15 euroa neliömetriä kohden (kuvio 4.7). Espoon ja Vantaan vuokratasot olivat varsin lähellä toisiaan. Merkittävin ero vuokrissa Helsingin ja Vantaan välillä on yksiöiden vuokrissa, noin viisi euroa neliömetriltä. Muissa huoneistotyypeissä erot ovat pienempiä. ARA-vuokra-asunnoissa vuokrataso oli vuonna 2015 Vantaalla pääkaupunkiseudun korkein niin kaksioissa kuin kolmioissa ja sitä suuremmissa asunnoissa (kuvio 4.8). Pääkaupunkiseudun alimmat ARA-vuokrat olivat Helsingissä.

⁵⁰ Kerrostaloasunnot noin 3 700 euroa neliömetristä ja pientaloasunnot noin 3600 neliömetriltä.

⁵¹ Maanmittauslaitos, tilastotietoa kiinteistökaupoista.

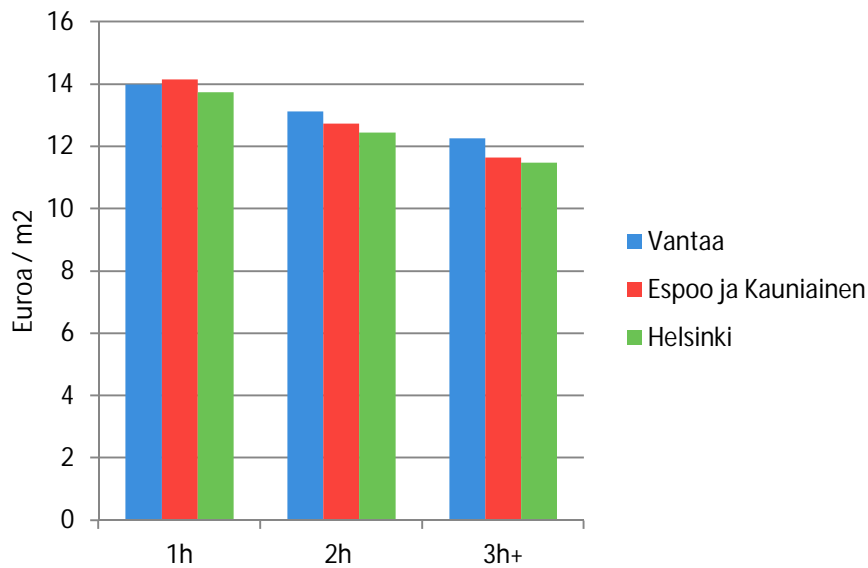
https://khr.maanmittauslaitos.fi/tilastopalvelu/rest/API/kiinteistokauppojen-tilastopalvelu.html?lang=fi#t23g2_x_2016_x_Maakunta (vierailtu 20.2.2017)

Kuvio 4.7: Vaparahoitteisten vuokra-asuntojen neliövuokrat vuonna 2015 huoneluvun mukaan, Helsinki, Espoo-Kauniainen ja Vantaa,



Lähde:Tilastokeskus

Kuvio 4.8: ARA-vuokra-asuntojen neliövuokrat vuonna 2015 huoneluvun mukaan, Helsinki, Espoo-Kauniainen ja Vantaa,



Lähde:Tilastokeskus

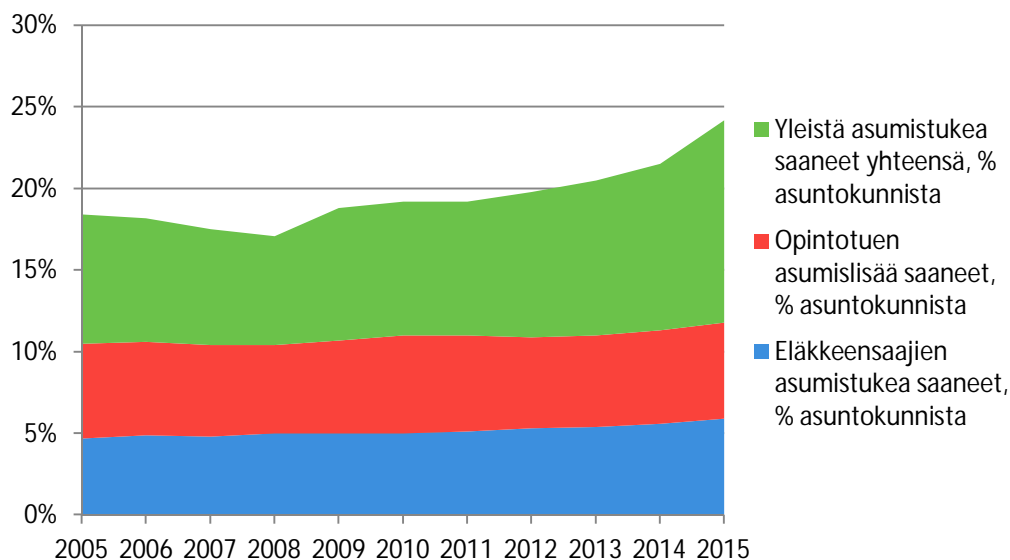
ARA-vuokra-asuntoja on Vantaalla lähes 18 000. Vantaan kaupungin omistama VAV Asunnot Oy omistaa noin 10 000 asuntoa.⁵² Joka kymmenes vantaalainen asuu VAV Asunnot Oy:n omistamassa asunnossa. Tämän lisäksi ARA-vuokra-asuntoja Vantaalla omistavat myös muut julkisyhteisöt ja yleishyödylliset toimijat.

ARA-asuntoa haki Vantaalla vuonna 2015 lähes 10 700 taloutta joista kiireellinen asunnontarve oli noin 30 prosentilla. Yksinäisiä henkilöitä asunnonhakijoista on lähemmäs 60 prosenttia. Asunto luovutettiin vuoden 2015 aikana runsaalle 3 000 taloudelle. Vuosittainen asukasvaihtuvuus oli 12,5 prosenttia vuonna 2015.

Vantaalaisista asuntokunnista noin joka neljäs sai jotain Kelan maksamaa asumistukea (yleinen asumistuki, opintotuen asumislisä, eläkkeensaajan asumistuki) vuonna 2015 (kuvio 4.9). Opintotuen asumislisän ja eläkkeensaajien asumistuen saajien osuus on pysytellyt samalla tasolla tai kasvanut maltillisesti viimeisen kymmenen vuoden aikana. Yleisen asumistuen saajien määrä on kuitenkin kasvanut voimakkaasti vuoden 2008 jälkeen. Tuolloin alle seitsemän prosenttia vantaalaisasuntokunnista sai yleistä asumistukea. Vuonna 2016 osuus oli jo yli 13 prosenttia eli noin 13 700 asuntokuntaa. Valtaosa, noin 90 prosenttia, yleistä asumistukea saavista talouksista asuu vuokra-asunnossa. ARA-vuokra-asunnossa asuvia näistä oli runsaat 7 000 taloutta ja yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvia noin 5 000 taloutta. Keskimääräinen maksettu (yleinen) asumistuki oli Vantaalla helmikuussa 2016 ARA-vuokra-asunnoissa asuvilla noin 440 euroa kuukaudessa ja yksityisissä vuokra-asunnoissa asuvilla noin 410 euroa kuukaudessa. Asumistuki kattaa keskimäärin noin puolet tukea saavan kotitalouden asumismenoista.⁵³

Yleisen asumistuen saajien määrän ja asumistukimenojen kasvu Vantaalla heijastelee yleistä valtakunnallista kehitystä. Pelkästään vuodesta 2014 vuoteen 2015 asumistukimeno kasvoivat valtakunnallisesti lähes 24 prosenttia. Vuoden 2015 aikana tapahtunutta asumistukimenojen kasvua selittää merkittävä tavalla asumistukijärjestelmässä tehty työtulojen suojaosuutta koskeva muutos. Tämä syksyllä 2015 voimaan tullut uudistus lisäsi asumistuen määrää ansiotuloja saavissa kotitalouksissa.

Kuvio 4.9 Asumistukien saajien osuudet (%) asuntokunnista Vantaalla vuosina 2005–15



Lähde: THL

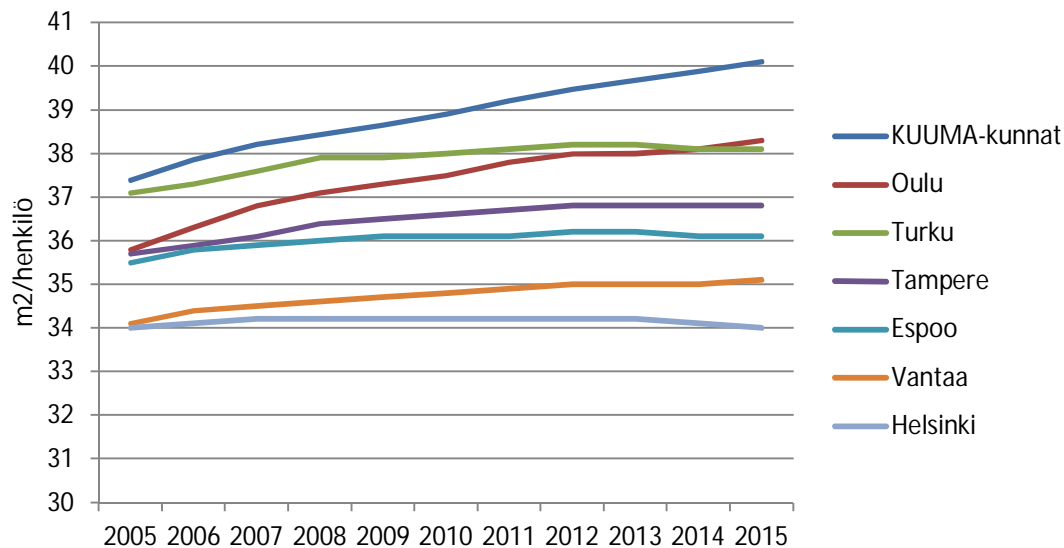
⁵² Muita merkittäviä omistajia ovat mm. M2-Kodit, Y-Säätiö, Sato ja VVO. Vuosina 2016–26 aravalainarajoituksista vapautuvia vuokra-asuntoja on Vantaalla lähes 4800.

⁵³ Kelasto-tietokanta.

4.3 ASUMISOLOJEN KEHITYS JA ASUNNOTTOMUUS

Asumisväljyys, asukasta kohden käytettävissä olevalla asuinpinta-alalla mitattuna, kasvoi usean vuosikymmenen ajan, niin Vantaalla ja muissa suurissa kaupungeissa kuin myös muualla maassa. 1990-luvun lopulla väljyyskasvu hetkellisesti taittui mutta jatkui kuitenkin uudelleen vuosituhannen vaihteesta alkaen. Muutaman vuoden kasvun jälkeen asumisväljyyden kasvu alkoi hidastua vuonna 2005. Suurissa kaupungeissa väljyyskasvu on vuoteen 2015 mennessä likimain pysähtynyt (kuvio 4.10). Vantaalla asumisväljyys saavutti tason 35 neliometriä per henkilö vuonna 2012 ja eikä ole siitä kasvanut. Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien asukkaista asumisväljyys on suurinta espoolaisilla, joilla on keskimäärin noin neliometri enemmän asuintilaa vantaalaisiin nähden ja kaksi neliometriä enemmän helsinkiläisiin nähden. KUUMA-kunnissa asutaan Helsingin seudulla väljimmin – asumisväljyys on 40 neliometriä henkeä kohden.

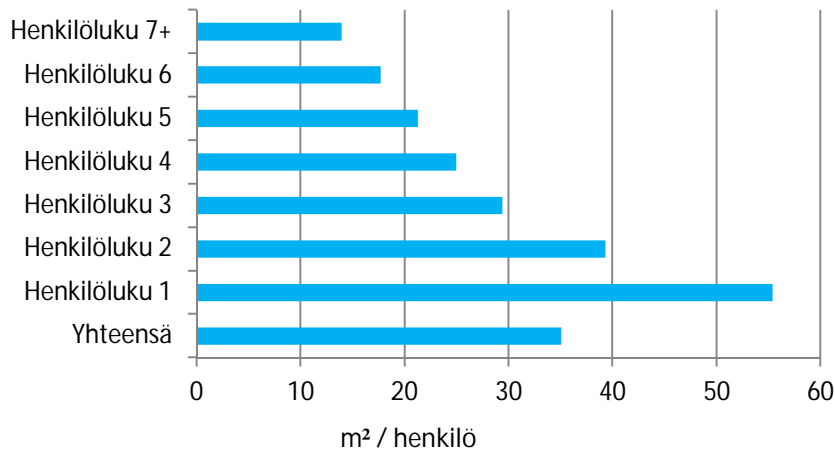
Kuvio 4.10 Asumisväljyyden kehitys suurissa kaupungeissa ja KUUMA-kunnissa vuosina 2005–15



Lähde: Tilastokeskus

Asumisväljyys kasvaa asutokunnan kotitalouden henkilöluvun pienenemisen myötä (kuvio 4.11). Yksin asuvilla vantaalaisilla asumisväljyys on noin 55 neliometriä henkeä kohden kun se esimerkiksi nelihenkisessä taloudessa on 25 neliometriä henkeä kohden. Tyypillisesti asumisväljyys on omistusasunnoissa asuvilla vuokralla asuvia korkeampi. Keskiarvojen taakse mahtuu toki varsin erilaisia asumisolosuhteita. Ahtaasti asuvia asutokuntia, siis sellaisia joissa henkilöluku ylittää huoneluvun (kun keittiötä ei lasketa huoneeksi), oli Vantaalla vuonna 2015 noin 10 000 ja niihin kuului lähes 42 000 henkeä.

Kuvio 4.11 Asumisväljyys henkilöluvun mukaan Vantaalla vuonna 2015



Lähde: Helsingin seudun aluesarjat

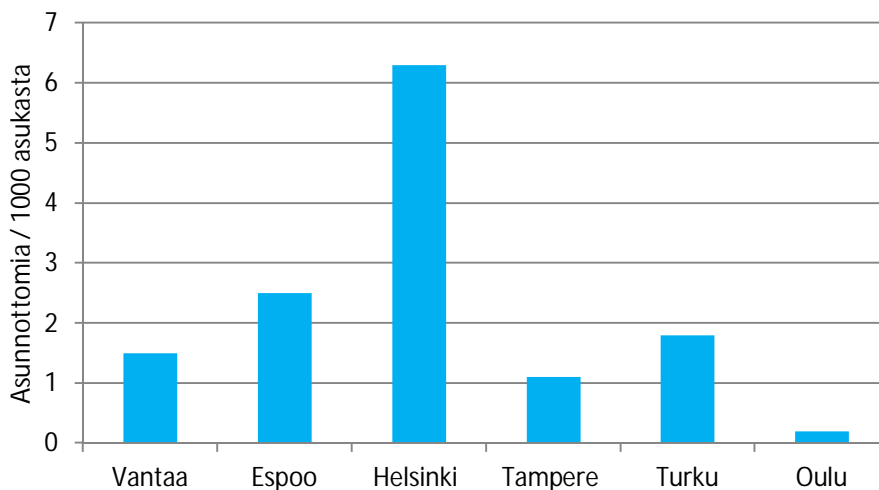
Asunnottomuus on kaupunki-ilmiö joka kytkeytyy asuntomarkkinoiden toimivuuteen – asuntotarjonnan riittävyyteen ja monipuolisuuteen. Asunnottomuuden kovassa ytimessä on kyse myös muista tekijöistä jotka liittyvät mm. yksilön elämönhallintaan ja siinä esiintyviin puutteisiin. ARA:n valtakunnallisten tilastojen perusteella asunnottomista, runsaat 7400 henkilöstä (2016), suurin osa asuu tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona. Ulkona, tilapäismajoituksessa tai laitoksissa asuvia on asunnottomista alle 10 prosenttia. Asunnottomuus on ollut viime vuodet laskusuunnassa.⁵⁴

Valtaosa asunnottomista on yksinäisiä henkilöitä, useimmiten miehiä. Asunnottomia perheitä on joitakin satoja, näistä noin puolet on maahanmuuttajaperheitä. Vuonna 2015 tapahtunut turvapaikanhakijoiden määrän kasvu ei ainakaan vielä ole merkittävästi kasvattanut asunnottomuutta. Osin tätä saattaa selittää maahanmuuttajien asuminen tuttavien ja sukulaisten luona, toisaalta myös yksityisen vuokra-asuntotarjonnan lisääntyminen.

Suurten kaupunkien joukossa vaikein asunnottomuusongelma on pääkaupunkiseudulla ja erityisesti Helsingissä (kuvio 4.12). Vuonna 2016 Vantaalla oli runsaat 300 asunnotonta joista lähes 90 prosenttia oli yksinäisiä, useimmat heistä miehiä. Pitkäaikaisasunnottomia näistä oli vajaat 40. Asunnottomia perheitä Vantaalla oli alle 20. Asunnottomuus väheni edellisestä vuodesta huomattavasti. Merkittävältä osin tätä kehitystä selittää asunnottomille tarkoitettujen asumisyksiköiden ja asuntojen määrän kasvu vuonna 2015

⁵⁴ Asunnottomuutta on pyritty vähentämään mm. pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseen tähdänneillä Paavo-ohjelmilla (2008–15) ja asunnottomuuden ennaltaehkäisyohjelma Aunella (2016–19).

Kuvio 4.12 Asunnottomuus suurissa kaupungeissa vuonna 2016



Lähde: ARA

4.4 ASUINALUEIDEN TILA JA KEHITYS

Pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien vertailussa Vantaa näyttäytyy tasaisen tulonjaon kaupunkina (edellä luku 1.3)⁵⁵. Tulotasoja vertailtaessa Vantaalla ei ole, Helsingin ja Espoon tapaan, yksittäisiä poikkeuksellisen korkean tulotason alueita. Muita sosioekonomisia ulottuvuuksia tarkasteltaessa varsin suuria eroja asuinalueiden välillä on kuitenkin myös Vantaalla havaittavissa. Esimerkiksi ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuudet vaihtelevat kaupunginosittain kolmen ja 19 prosentin välillä, ja vastaavasti pelkän peruskoulun (tai koulutus tuntematon) suorittaneiden osuudet vaihtelevat 16 ja 45 prosentin välillä. Työttömyyden suhteen joidenkin kaupunginosien tilanne vastaa neljän prosentin työttömyysasteellaan täystyöllisyyden tasoa kun pahimmillaan työttömyys on joissain kaupunginosissa 19 prosentin tasolla. Myös vieraskielinen väestö keskittyy vahvasti joihinkin kaupunginosiin. Suurimmillaan heidän osuutensa on 35 prosenttia kaupunginosan väestöstä ja alimmillaan runsaat kaksi prosenttia.

Sosioekonomisten tekijöiden kehityksessä merkille pantavaa on huono-osaisuuden eri ulottuvuuksien keskittyminen samanaikaisesti samoille alueille. Pääkaupunkiseutua koskevassa tarkasteluissa⁵⁶ on saatu selviä merkkejä tällaisesta kehityksestä. Vuosituhannen vaihteen jälkeen huono-osaisuuden alueellinen keskittyminen pääkaupunkiseudun tietyille, myös Vantaalla sijaitseville, asuinalueille on voimistunut. Tällaiselle kehitykselle edellytyksiä luovat asuntokannan rakenteen painottuminen sosiaalsiin vuokra-asuntoihin, asuinalueen ikääntyminen ja uudisrakentamisen vähyys. Suuri väestön vaihtuvuus alueella, mitä voidaan mitata alueelta poismuuttavien osuudella, myös mahdollistaa nopeankin väestörakenteen muutoksen. Alueiden välillä Vantaalla on huomattavia eroja poismuuttoviikkaudessa.

⁵⁵ Katso myös Sinkko, H. (2015): Tasainen tulonjako – totta vai tarua? Tulot ja tulonjako vuosina 2002–2015. Tietopalveluyksikkö, Vantaan kaupunki. Aiempi samaa tematiikkaa käsitellyt tutkimus on Riihelä, J. (2004): Vuoristoiselta rannikolta tasaiseen sisämaahan. Tulot ja tulonjako pääkaupunkiseudun kunnissa vuonna 2000: Osa-alueittainen selvitys. Tilasto ja tutkimus, Vantaan kaupunki.

⁵⁶ Viikama K., Lönnqvist H., Väliniemi-Laurson J. ja Tuominen M. (2014): *Erilaistuva pääkaupunkiseutu. Sosioekonomiset erot alueittain 2002–2012. Tutkimuksia 1/2014. Helsingin kaupungin tietokeskus.*

Huono-osaisuuden esiintyminen alueella myös usein liittyy alueen rauhattomuuteen. Helsingin seudulta tehdyn tutkimuksen perusteella rauhattomuutta esiintyy eniten 1960- ja 70-luvuilla rakennetuissa lähiöissä.⁵⁷ Ero muihin seudulla oleviin kaupunkimaisen tiiviisti rakennettuihin alueisiin ei sinällään ole suuri. Sen sijaan pientaloalueilla rauhattomuutta esiintyy olennaisesti vähemmän.⁵⁸

⁵⁷ Kemppainen, T. ja Saarsalmi, P. (2015): *Perceived social disorder in suburban housing estates in the Helsinki regio: a contextual analysis*. *Research on Finnish society*. 2015 / 8, 47-60. Artikkelin aineistoina on vuonna 2012 toteutettu kysely, johon vastasi yhteensä 9254 henkilöä. Rauhattomuutta kuvaava mittari perustuu vastauksiin jotka koskevat sitä, missä määrin vastaajat ovat kokeneet asuinalueellaan julkista juopottelua, ilkeävaltaa, häiriköintiä ja uhkaavaa käyttäytymistä, naapureiden aiheuttamia häiriöitä tai huumeiden käyttöä ja kauppaa.

⁵⁸ Poliisin katuturvallisuusindeksillä mitattuna Vantaa sijoittuu suurten kaupunkien joukossa keskitasolle, Helsingin edelle (yhdessä Tampereen ja Turun kanssa), Espoon ja Oulun pitäessä kärkisijoja. Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksessa (2016) vantaalaiset katsoivat oman asuinalueen turvallisuuden kehittyneen myönteiseen suuntaan. Alueiden väliset erot kaupungin sisällä olivat kuitenkin suhteellisen suuria. Pientaloalueet koettiin turvallisimpina ja tiiviisti rakennetut, usein raideliikenteen asemien ympäristöön sijoittuvat alueet, turvattomimpina.

5. TALOUS

Talouden rakennemuutos kohti palveluvaltaisista aloja on ollut varsin nopeaa. Samalla elinkeinotoiminnan maantieteellinen painopiste on siirtynyt kohti kaupunkeja. Perinteisten teollisuusalojenkin tuotantoon kytkeytyy aiempaa enemmän palveluita. Tämän kehityksen myötä työpaikkamäärä Helsingin seudulla on kasvanut vuodesta 1980 vuoteen 2015 mennessä puolitoistakertaiseksi mutta muualla Suomessa pysynyt ennallaan. Nopeinta kasvua on ollut aineettomien palveluiden tuottamisessa ja niiden välittämiseen liittyvissä palveluissa.⁵⁹

Talouden rakennemuutos ja väestön ikääntyminen tuottavat julkistaloudelle mittavia haasteita. Kasvukeskuksissa haasteena ovat kasvun vaatimat investoinnit ja väestöä menettävillä alueilla tulopohjan rapautuminen. Kuntien välisessä verotulotasaajajärjestelmässä nettomaksajia (kuntia) on suhteellisen vähän. Kuntien tehtäväkenttä on perinteisesti ollut Suomessa varsin laaja.⁶⁰ Valmisteilla oleva sote- ja maakuntauudistus tulee muuttamaan kuntien tehtäväkenttää ja toiminnan rahoitus pohjaa merkittävästi.

5.1 ALUETALOUS JA SUHDANNEKEHITYS

Kaupungistuminen keskittää väestöä ja taloudellista toimeliaisuutta aiempaa harvalukuisemmalle joukolla kaupunkialueilta. Suomen kymmenen suurinta seutukuntaa tuottaa maan bruttokansantuotteesta jo yli kaksi kolmasosaa. Yksinään Helsingin seudulla tuotetaan yli kolmasosa maamme bruttokansantuotteesta. Tämä on selvästi alueen väestöosuutta suurempi osuus. Asukasta kohden laskettu bruttokansantuote, yli 50 000 euroa, onkin Helsingin seudulla yli kolmanneksen maan keskiarvoa korkeampi (kuviot 5.1). Yritystoiminnassa Uudenmaan osuus koko maan yritysten toimipaikoista oli vuonna 2015 28 prosenttia mutta osuus yritysten henkilöstöstä oli 37 prosenttia ja yritysten liikevaihdosta peräti 47 prosenttia.

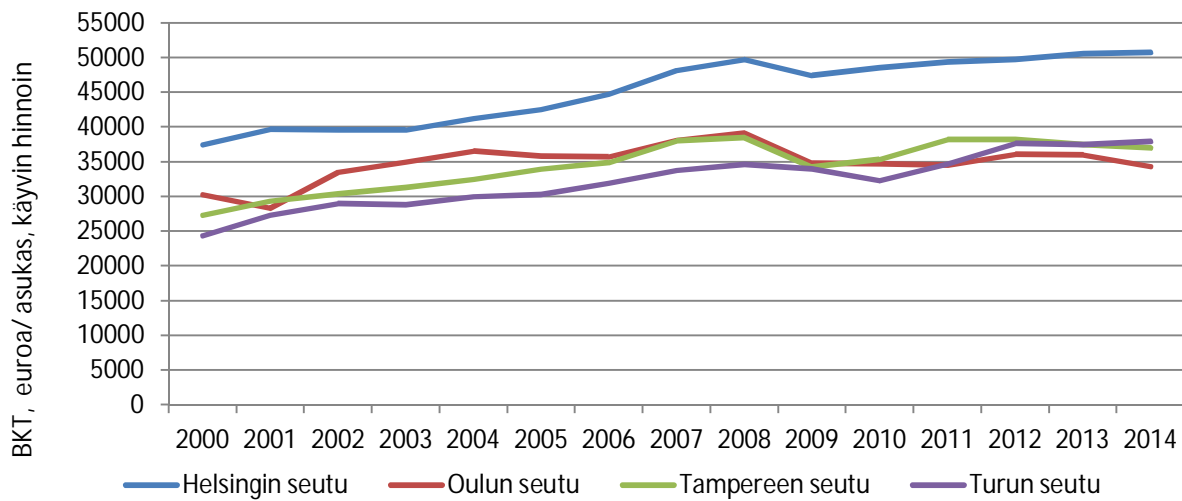
Kaupunkiseudut ovat myös kansainväliselle kaupalle, niin vienti- kuin tuontitoiminnalle, tärkeitä alueita. Teollisuustuotannon vaikeuksien keskellä palveluviennin rooli, tavaraviennin rinnalla ja se osana, on kasvanut. Suomen palveluviennistä Helsingin seudun osuus on yli puolet ja seudullisesti palveluviennin arvo lähestyy tavaraviennin arvoa⁶¹.

⁵⁹ Helsingin seudun yrityskatsaus 2014. HSY (2016).

⁶⁰ Kuntien tehtävien kartoitus. Raportti 2012. Kunnat 2/2013. Valtioneuvoston kanslia.

⁶¹ Helsingin seudun toimialakatsaus 2/2016, Helsingin seudun kauppakamari.

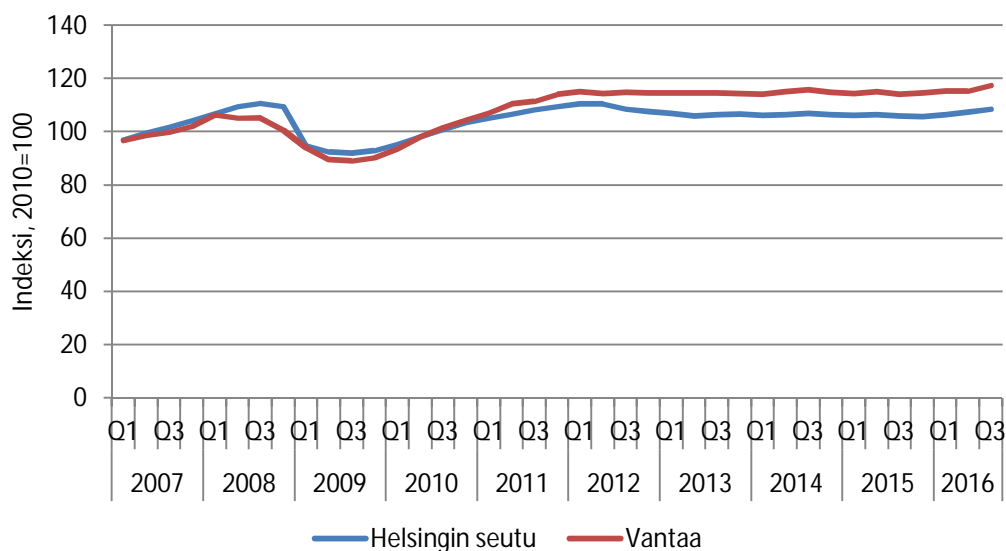
Kuvio 5.1 Bruttokansantuote henkeä kohden käyvin hinnoin vuosina 2000–2014, suurimmat kaupunkiseudut



Lähde: Tilastokeskus

Vuosituhannen alun minitaantumien jälkeinen aika aina vuoteen 2008 oli vahvaa talouskasvun aikaa. Kansainvälisen rahoituskriisin myötä myös Suomessa koettiin voimakas makrotaloudellinen shokki vuonna 2009. Helsingin seudulla kokonaistuotanto väheni kuusi prosenttia, muualla maassa vielä enemmän. Yritysten liikevaihdossa pudotus oli suurempi (kuvio 5.2). Julkisen sektorin toiminnassa ei samankaltaista pudotusta tapahtunut. Talouden elpyminen, yritysten liikevaihdon kasvu, oli 2010–11 Vantaalla selvästi koko Helsingin seutua nopeampaa. Vuodesta 2012 alkaen kehitys on kokonaisuudessaan ollut varsin heikkoa; taantuma on osoittautunut poikkeuksellisen pitkäkestoiseksi. Vantaalla yritysten liikevaihto on pysytellyt vuoden 2012 tasolla kun samanaikaisesti Helsingin seudulla yritysten liikevaihto kokonaisuudessaan on laskenut noin viisi prosenttia.

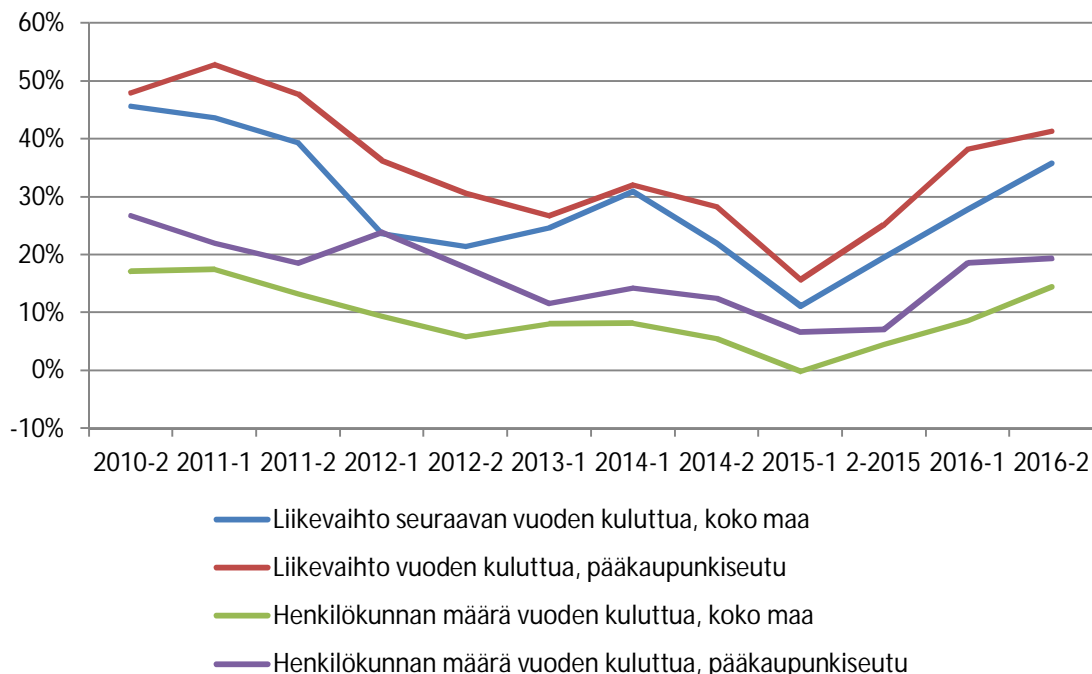
Kuvio 5.2 Yritystoiminnan liikevaihdon kehitys Vantaalla ja Helsingin seudulla vuosina 2007–2016



Lähde: Tilastokeskus

Talouskehitystä ennakoivan PK-suhdanneindikaattorin antama kuva talouskehityksestä oli varsin heikko ja edelleen heikkenevä aina vuoden 2014 lopulle asti (kuvio 5.3). Kevästä 2015 alkaen odotukset ovat kuitenkin kehittyneet myönteiseen suuntaan sekä yritysten liikevaihdon että henkilökunnan määrän kehityksen suhteen. Pääkaupunkiseudun ja koko maan yritysten suhdanneodotukset ovat kehittyneet varsin samansuuntaisesti. Myös työllisyyskehityksessä on vuoden 2015 lopulta alkaen havaittavissa käänne parempaan suuntaan. Taantuman jälkeinen kasvu kuitenkin oli edelleen suhteellisen heikkoa jos verrataan nykytilannetta esimerkiksi 1990-luvun alun laman jälkeisiin vuosiin. Kotimarkkinoilla erityisesti rakentamisen ja investointien kasvu sekä myös kotitalouksien kulutus, ovat taloutta kantavia tekijöitä. Vantaalla tämä näkyy mm. asuntorakentamisen korkeana volyyminä ja Helsinki-Vantaan-lentokentän mittavina laajennusinvestointeina. Matalan inflaation ja kilpailukyky sopimukseen liittyvien veronalennusten takia kuluttajien ostovoima kehittyy kohtuullisesti. Vientiteollisuudella on edelleen vaikeuksia vaikka yksittäisten yritysten ja toimialojen osalta myös nousujohteista kehitystä on havaittavissa.

Kuvio 5.3 Pk-yritysbarometri, suhdanneindikaattori⁶²

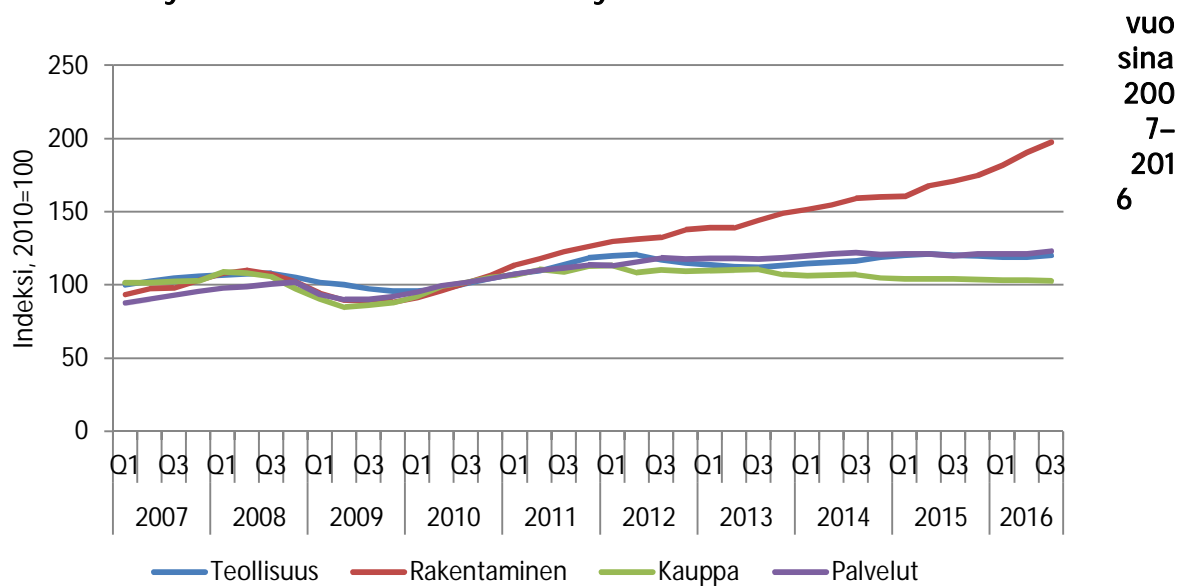


Lähde: TEM

Vantaalla harjoitettavan yritystoiminnan liikevaihdon kehityksessä on merkittäviä toimialakohtaisia eroja (kuvio 5.4). Talouden taantuma vuonna 2009 ja jälleen vuodesta 2012 alkaen näkyvät erityisen selvästi teollisuuden, kaupan ja palveluiden toimialoilla. Kaupan toimialalla liikevaihdon kehitys on ollut laskevaa vuodesta 2012 alkaen, teollisuudessa ja palveluissa on pysytty suunnilleen vuoden 2012 tasolla. Rakentamisala sen sijaan on kasvanut vuoden 2009 aallonpohjan jälkeen vahvasti. Vantaalaisten rakennusalan yritysten liikevaihto on karkeasti ottaen kaksinkertaistunut vuoden 2009 jälkeen.

⁶² Pk-yritysbarometrin suhdanneindikaattori perustuu yritysten odotuksiin mm. liikevaihdon ja henkilökunnan määrän kehityksestä. Suhdanneindikaattori lasketaan erotuksena niiden yritysten osuudesta, jotka odottavat liikevaihdon (henkilökunnan määrän) olevan vuoden kuluttua suurempi nykyhetkeen verrattuna ja niiden yritysten osuudesta, jotka odottavat liikevaihdon (henkilökunnan määrän) olevan vuoden kuluttua pienempi nykyhetkeen verrattuna.

Kuvio 5.4 Yritystoiminnan liikevaihdon kehitys keskeisimmillä toimialoilla⁶³ Vantaalla



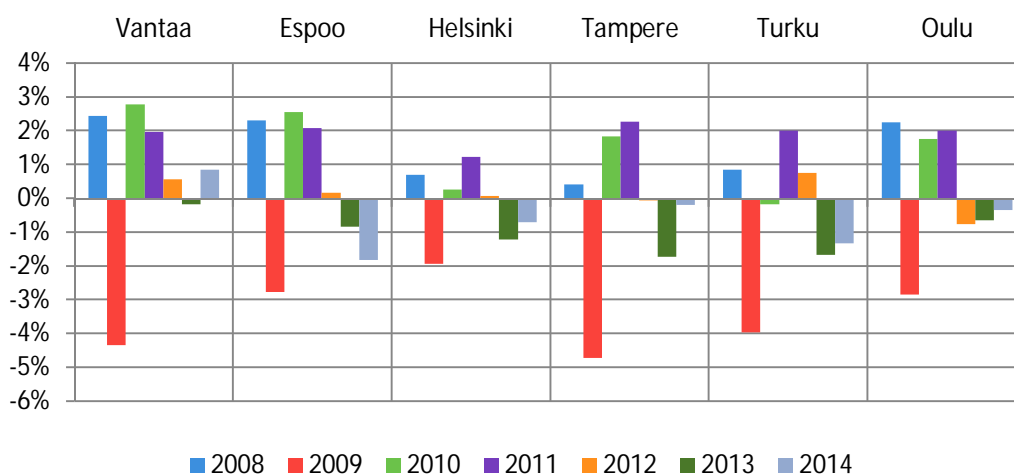
Lähde: Tilastokeskus

⁶³ Käytetty toimialajako perustuu TOL2008-luokitukseen seuraavasti: teollisuus (kaivostoiminta ja louhinta, sähkö-, kaas- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta sekä vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto ja muu ympäristön puhtaanapito), rakentaminen (rakentaminen), kauppa (tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus), palvelut (kuljetus ja varastointi, majoitus- ja ravitsemistoiminta, informaatio ja viestintä, kiinteistöalan toiminta, ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, hallinto- ja tukipalvelutoiminta, taiteet, viihde ja virkistys sekä muu palvelutoiminta).

5.2 TOIMIALAT JA TYÖPAIKAT VANTAALLA

Talouden taantuma vuonna 2009 johti liki 30 000 työpaikan menetykseen Helsingin seudulla. Vantaalla työpaikkoja menetettiin yhteensä 4 580. Taantuma vaikutti kuitenkin jäävän lyhytaikaiseksi. Talouden taantumaaan reagointiin valtion elvyttävällä finanssipolitiikalla vuosina 2010–11. Myös työttömyys kääntyi uudelleen laskuun. Työpaikkakehitys olikin varsin positiivista suurissa kaupungeissa (kuvio 5.5), erityisesti Vantaalla ja Espoossa. Vantaalla uusia työpaikkoja syntyi vuosina 2010–11 yhteensä 2040. Talouden suhdanteet kuitenkin heikkenivät uudelleen vuodesta 2012 alkaen. Vaikutukset välittyivät myös työpaikkamäärien kehitykseen – lähes kaikissa suurissa kaupungeissa työpaikat vähenivät vuodesta 2012 alkaen. Poikkeuksen teki kuitenkin Vantaa, jossa työpaikkamäärissä oli edelleen kasvua vuonna 2012 ja myös vuonna 2014. Suurten kaupunkien joukossa Vantaan työpaikkakehitys onkin viimeisen kymmenen vuoden aikana, talouden kohtaamista shokeista huolimatta, ollut myönteistä. Vuosina 2004–2014 Vantaan työpaikkamäärä kasvoi vajalla 11 400 työpaikalla, näistä vuoden 2009 jälkeen syntyi 6 200.

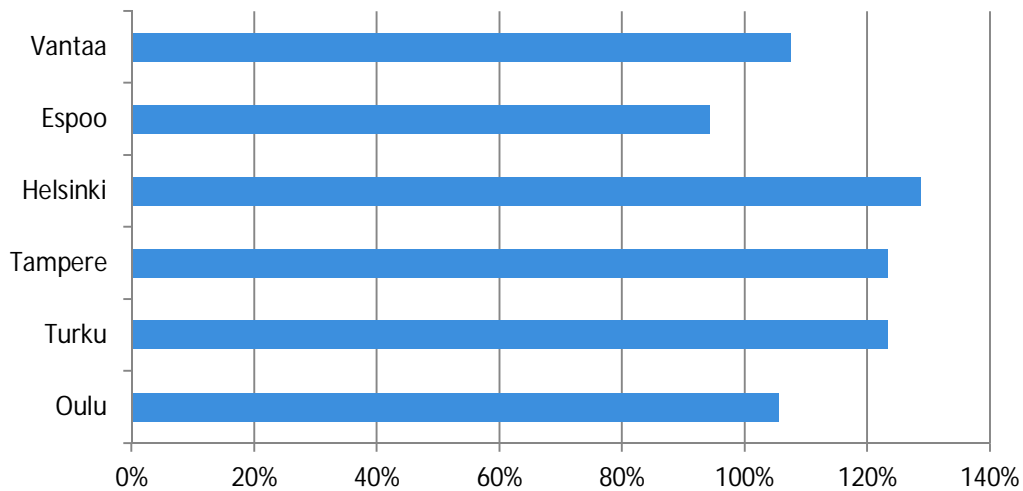
Kuvio 5.5 Työpaikkakehitys suurimmissa kaupungeissa vuosina 2008–2014



Lähde: Tilastokeskus

Helsingin seudun noin 727 000 työpaikasta vuonna 2014 valtaosa, yli 83 prosenttia, oli pääkaupunkiseudulla. Vantaalla Helsingin seudun työpaikoista oli lähes 15 prosenttia, yhteensä noin 107 000 työpaikkaa. Pidemmällä aikavälillä tarkasteltuna työpaikkaomavaraisuus on laskenut Helsingissä ja kasvanut Vantaalla ja Espoossa. Vantaan työpaikkaomavaraisuus oli vuonna 2014 108 prosenttia (kuvio 5.6). Suurten kaupunkien joukossa ainoastaan Espoossa työpaikkaomavaraisuus jäi alle 100 prosenttiin. KUUMA-kunnissa työpaikkaomavaraisuus vaihtelee pääasiallisesti 60 ja 75 prosentin välillä.

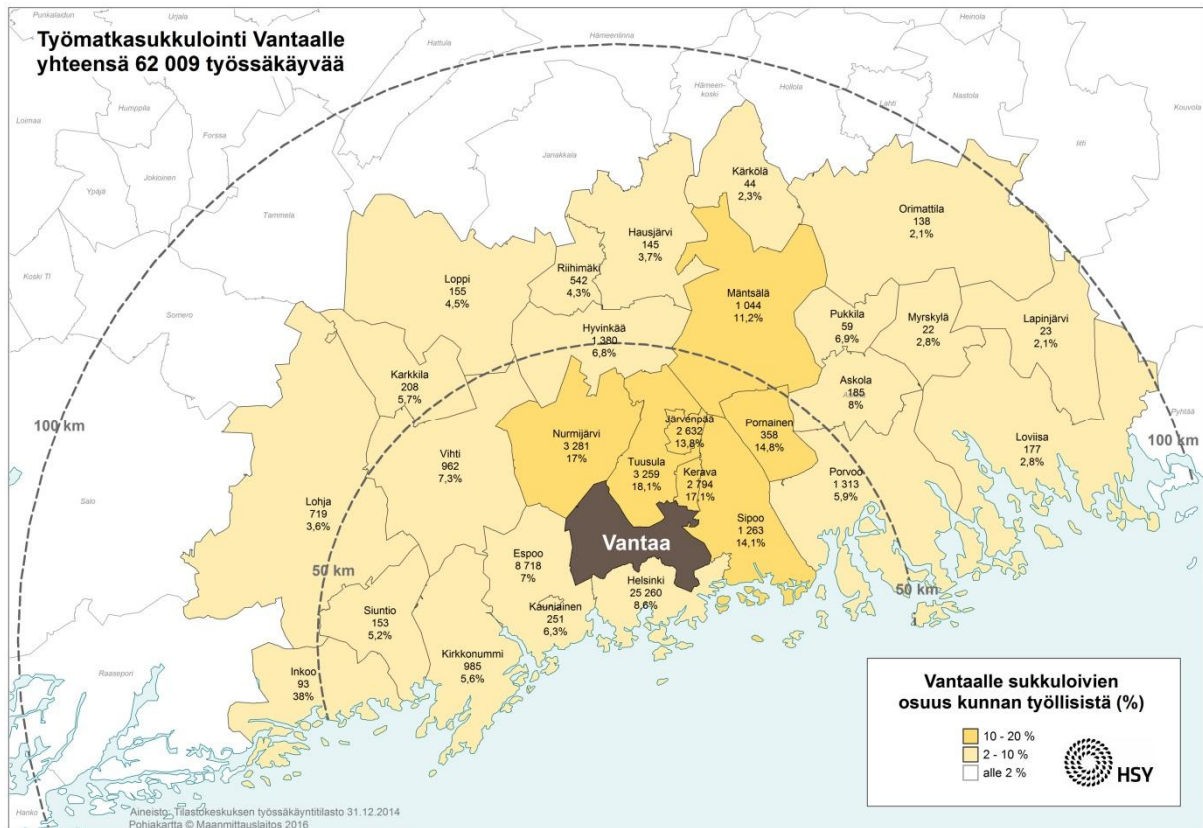
Kuvio 5.6 Työpaikkaomavaraisuus suurimmissa kaupungeissa vuonna 2014.



Lähde: Tilastokeskus

Vantaalaisista työllisistä noin 45 prosenttia käy töissä Vantaalla, noin 39 prosenttia Helsingissä sekä noin seitsemän prosenttia Espoossa ja noin viisi prosenttia KUUMA-kunnissa. Vastaavasti Vantaalla sijaitsevien työpaikkojen työntekijöistä noin 42 prosenttia on vantaalaisia, lähes 24 prosenttia helsinkiläisiä, runsaat kahdeksan prosenttia espoolaisia ja lähes 17 prosenttia KUUMA-kunnissa asuvia. Muiden Helsingin seudun kuntien asukkaista, Vantaa on varsin tärkeä työpaikka-alue erityisesti Tuusulassa, Keravalla ja Nurmijärvellä asuville (kuvio 5.7). Näiden kuntien työllisistä 17–18 prosenttia työskentelee Vantaalla. Sipoon, Järvenpään, Mäntsälän ja Pornaisten työllisistä 11–15 prosenttia työskentelee Vantaalla.

Kuvio 5.7 Työmatkasukkulointi Vantaalle vuonna 2014



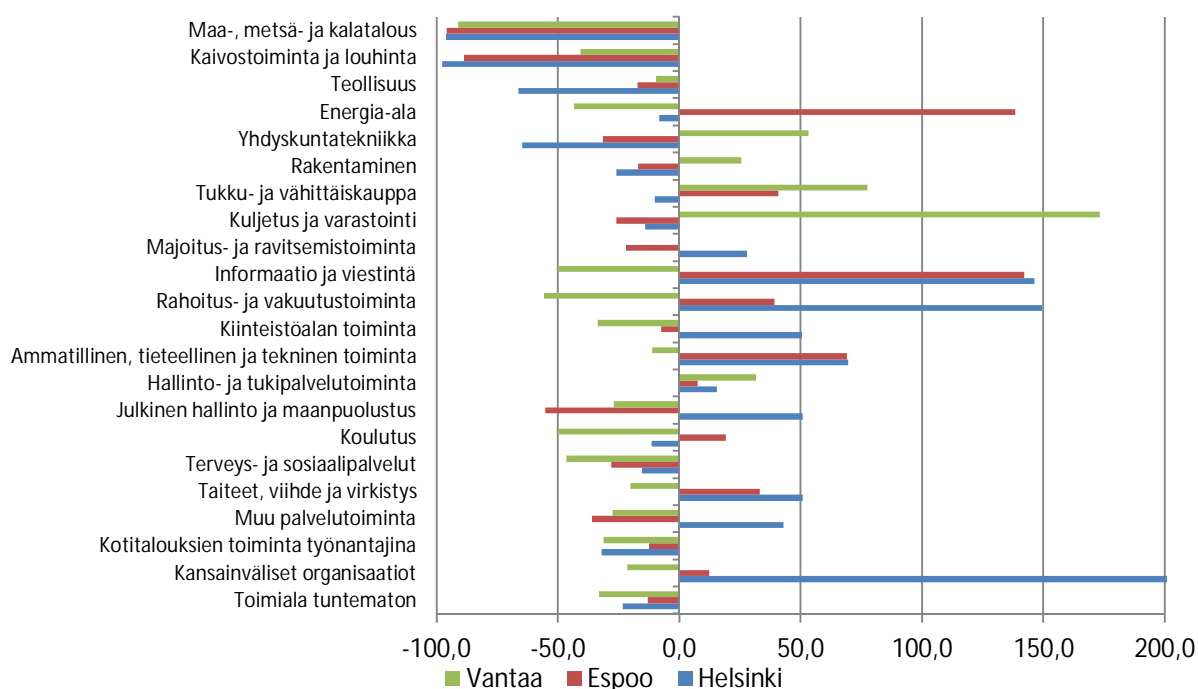
Lähde: HSY

Vantaan elinkeino- ja työpaikkarakenne on varsin palveluvaltainen. Kaikista työpaikoista Vantaalla yksityisen sektorin palvelualueiden⁶⁴ työpaikkoja oli vuonna 2014 noin 61 prosenttia ja julkisen sektorin palvelualueiden⁶⁵ työpaikkoja runsaat 16 prosenttia työpaikoista. Verrattuna kansallisiin keskiarvoihin, Vantaan työpaikoissa on vahva painotus kuljetus- ja varastointialaan, tukku- ja vähittäiskauppaan, rakentamiseen sekä yhdyskuntainfrastruktuuriin ja ympäristöalaan (kuviot 5.8). Vastaavasti rahoitusalan, informaatio- ja viestintäalan, kiinteistöalan, koulutusalan sekä myös sosiaali- ja terveysalan työpaikkoja Vantaalla on suhteellisesti ottaen vähemmän. Nämä erot ovat monelta osin samansuuntaisia mutta vielä selvempiä jos Vantaata verrataan Helsinkiin ja Espooseen.

⁶⁴ Tukku- ja vähittäiskauppa, moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus; kuljetus ja varastointi; majoitus- ja ravitsemistoiminta; informaatio ja viestintä; rahoitus- ja vakuutus toiminta; kiinteistöalan toiminta; ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta; hallinto- ja tukipalvelutoiminta; taiteet, viihde ja virkistys sekä muu palvelutoiminta.

⁶⁵ Julkinen hallinto ja maanpuolustus, pakollinen sosiaalivakuutus; koulutus sekä terveys- ja sosiaalipalvelut.

Kuvio 5.8 Toimialoittainen erikoistumisindeksi⁶⁶, Vantaa, Espoo ja Helsinki, vuosi 2014.



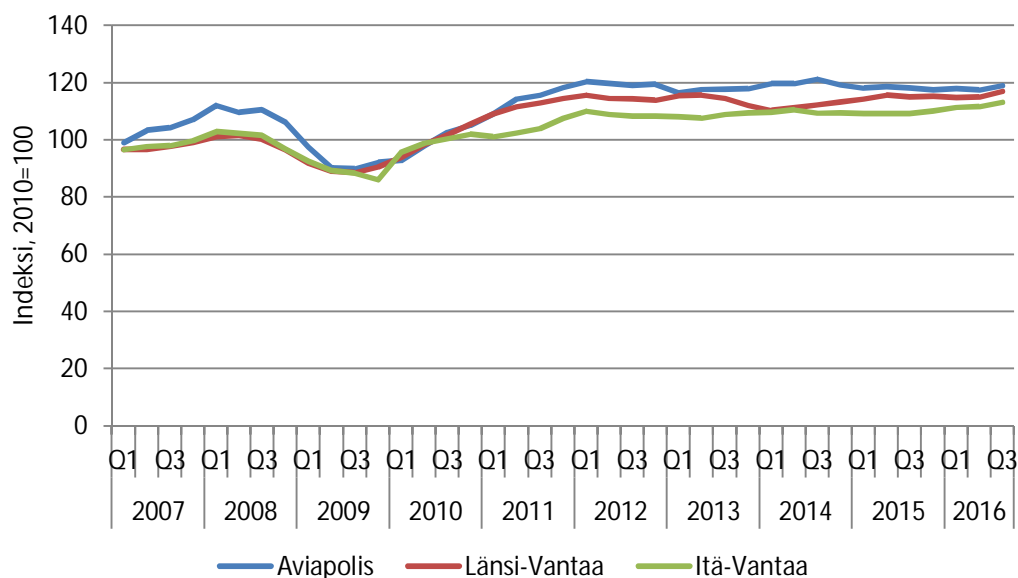
Lähde: Tilastokeskus

Suurinta työpaikkamäärien kasvu vuosina 2010–14 on ollut rakentamisalalla (lisäystä lähes lähes 1450 työpaikkaa), sosiaali- ja terveysalalla (lisäystä yli 900 työpaikkaa) ja hallinto- ja tukipalvelutoiminnoissa (lisäystä yli 800 työpaikkaa). Myös kuljetusalan työpaikat lisääntyivät lähes 350:lla – tämä ei kuitenkaan riittänyt kattamaan vuosina 2007–9 menetettyjä yli 800 työpaikkaa. Julkishallinnossa työpaikat vähenivät lähes 500:lla vuosina 2010–14. Teollisuuden työpaikkamäärä kasvoi hieman vuosina 2010–14. Huomionarvoista kuitenkin on, että noin 1 000 teollisuusalan työpaikkaa menetettiin vuosina 2007–9.

Yritystoiminnan liikevaihdon kehitystä Vantaalla tarkasteltaessa (kuviokuva 5.9) havaitaan selviä eroja alueiden välillä. Aviapoliksen alueella vuoden 2009 taantuma aiheutti suhteellisen suuremman pudotuksen yritysten liikevaihtoon verrattuna Itä- ja Länsi-Vantaan kehitykseen. Liikevaihdon kasvu Itä-Vantaalla oli vuosina 2010 ja 2011 selvästi Aviapolista ja Länsi-Vantaata hitaampaa. Selvimmin Itä-Vantaan kehitys erosi vuoden 2011 jälkeen Vantaan muista alueista kaupanalan liikevaihdon hitaan kasvu seurauksena. Vuoden 2009 jälkeen, vuosina 2010–14, on työpaikkamäärä Itä-Vantaan kaupunginosista Tikkurilassa, Hakunilassa ja Koivukylässä kasvanut yhteensä lähes 2000:lla työpaikalla.

⁶⁶ Indeksi kuvaa alueen eri toimialojen työpaikkamääriä suhteessa koko maan tasoon. Indeksi = $100 \cdot (e_{it}/e_i)/(e_t/e)$, jossa e_{it} on alueen i työpaikkojen määrä toimialalla t , e_i alueen työpaikat yhteensä, e_t koko maan työpaikkojen määrä toimialalla t ja e koko maan työpaikat yhteensä. Mitä suurempi luku, sitä vahvemmin toimiala on keskittynyt kyseiselle alueelle ja sitä erikoistuneempi alue on kyseisen toimialan suhteen (jos työpaikkaosuutta kuvaava indeksiarvo = 100, on ko. vastaa alan työpaikkamäärä alueella maan keskiarvoa, 0 = toimialalla ei ole alueella yhtään työpaikkaa).

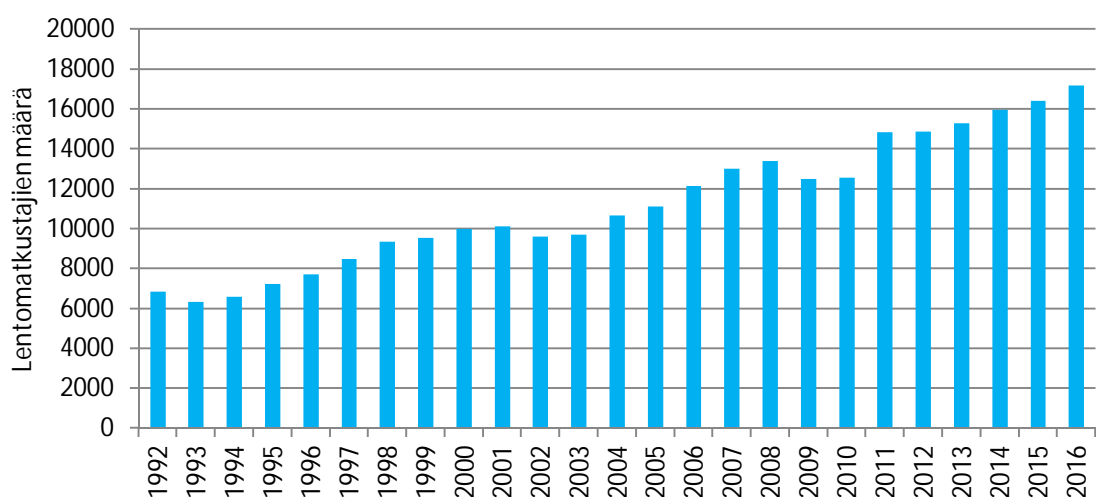
Kuvio 5.9: Yritystoiminnan liikevaihdon kehitys Vantaan eri alueilla⁶⁷ vuosina 2007–16



Lähde: Tilastokeskus

Vantaan työpaikka-alueista vahvinta kasvu vuoden 2009 taantuman jälkeen on ollut Aviapoliksen alueella. Työpaikkojen määrä alueella on kasvanut vuosina 2010–14 lähes 2000:lla. Aviapoliksen alue sijoittuu Helsinki-Vantaan-lentoaseman läheisyyteen. Lentoliikenteen jatkuva kasvu (kuvio 5.10) on osaltaan tukenut alueen kehitystä. Aviapoliksen alueella toimii runsaasti lentoliikenteeseen välittömästi liittyvää tai siihen tukeutuvaa yritystoimintaa. Viime vuosien toimitilarakentamisesta Vantaalla huomattava osa onkin keskittynyt lentoaseman ympäristöön. Lentoliikenteen kasvun tukema myös matkailijoiden yöpymisten määrä vantaalaisissa hotelleissa on viimeisen kymmenen vuoden aikana noin kaksinkertaistunut.

Kuvio 5.10 Matkustajamäärien kehitys Helsinki-Vantaan – lentoasemalla neljännesvuosittain, vuodet 1992–2016.



Lähde: Helsingin seudun suunnat -tietokanta

⁶⁷ Länsi-Vantaan muodostavat Myyrmäen ja Kivistön suuralueet, Aviapolikseen kuuluu Aviapoliksen suuralue ja Itä-Vantaan muodostavat Tikkurilan, Koivukylän, Korson ja Hakunilan suuralueet.

Länsi-Vantaalla teollisuuden liikevaihdon laskusta huolimatta yritystoiminnan liikevaihto on kehittynyt viime vuosina suotuisasti. Tätä selittää toisaalta kaupanalan liikevaihdon kehitys ja toisaalta rakennusalan voimakas kasvu. Alueen työpaikkamäärä kuitenkin laski lievästi vuosina 2010–14. Aviapoliksen ja Itä-Vantaan alueista poiketen Länsi-Vantaalla yritysten liikevaihto on vuodesta 2014 alkaen kuitenkin kasvanut. Alueen kasvupotentiaalia lisää edelleen Kehäradan avaamisen myötä parantunut saavutettavuus.

5.3 YRITYKSET JA YRITTÄJYYS

Uusia yrityksiä perustettiin Vantaalla vuonna 2015 lähes 1 100 ja lakkautettiin yli 900. Yritysten määrä onkin ollut viime vuosina kasvussa. Uusien yritysten osuus koko yrityskannasta oli vuonna 2015 Vantaalla lähes 10 prosenttia, suurten kaupunkien korkein. Uusista yrityksistä valtaosa on alle viisi henkilöä työllistäviä. Suurissa kaupungeissa, myös Vantaalla, yrittäjien osuus ammatissa toimivista henkilöistä on kaikissa noin seitsemän prosenttia. Miehiä on yrittäjistä naisia enemmän, Vantaalla noin kaksi kolmasosaa, mikä on hieman enemmän kuin muissa suurissa kaupungeissa. Valtaosa yrityksistä on Vantaalla, kuten muissakin kaupungeissa, henkilöstömäärällä mitattuna varsin pieniä. Vantaata kotipaikkanaan pitää kuitenkin yli 40 suuryritystä.⁶⁸ Näistä yli puolet on palvelualan yrityksiä, runsas neljäsosa teollisuusyrityksiä ja loput sekä kaupan että rakennusalan yrityksiä. Yritysten liikevaihto työntekijää kohden oli vuonna 2014 Vantaalla runsaat 380 000 euroa työntekijää kohden, seudun toiseksi suurin Espoon (543 000 euroa työntekijää kohden) jälkeen.

Vantaan suurin yritys vuonna 2015 oli lentoyhtiö Finnair OyJ yli 2,3 miljardin euron liikevaihdollaan. Muita vähintään miljardin euron liikevaihdon saavuttaneita vantaalaisyrityksiä olivat rahapeliyhtiö Veikkaus Oy (2,1 miljardia euroa), teknisen alan tukku-kauppaa harjoittava Onvest Oy (1,9 miljardia euroa), energiayhtiö Oy Teboil Ab (1,9 miljardia euroa)⁶⁹, elintarvikealalla toimiva Oy Karl Fazer Ab (1,6 miljardia euroa), lääkealan tukkuyritys Tamro OyJ (1,4 miljardia euroa) ja rakennusalan tuotteita valmistava Uponor OyJ (1,1 miljardia euroa). Muita yli 500 miljoonan liikevaihtoon vuonna 2015 yltäneitä vantaalaisyrityksiä olivat Cramo OyJ, Ramirent OyJ, Tikkurila OyJ, Pöyry OyJ, Oy Schenker East Ab ja ISS Palvelut Oy.

5.4 KUNTATALOUS

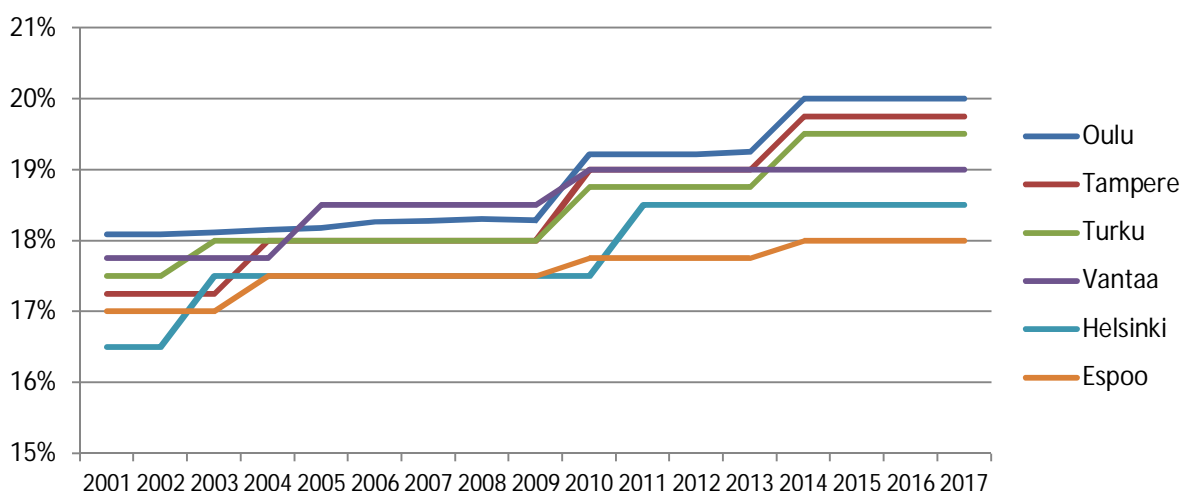
Yleisen taloustilanteen vaikutukset verotulokehitykseen, kuntien lisääntyneet tehtävät ja väestön ikääntymisen luomat menopaineet yhdessä kasvavien kuntien investointitarpeiden kanssa ovat pitäneet kuntatalouden tiukkana. Kuntien toimintamenojen kasvu sinällään on pysynyt kohtuullisena mutta kuntien ja kuntayhtymien lainakanta on kuitenkin kasvanut yhtäjaksoisesti koko 2000-luvun. Kunnat ja kuntayhtymät ovat ottaneet lainaa karkeasti saman verran kuin mitä toiminnan ja investointien rahavirta on ollut negatiivinen.

Kuntien keskimääräinen veroprosentti on noussut vuosituhannen vaihteen alle 18 prosentista lähemmäs 20 prosenttia. Nimellisten veroprosenttien korotuksista huolimatta efektiivinen veroaste on noussut, erilaisten verotuksessa tehtävien vähennysten takia, vain noin puoli prosenttia. Vantaan kunnallisveroprosentti on suurten kaupunkien keskikastia (kuvio 5.11) mutta pääkaupunkiseudun suurten kaupunkien korkein.

⁶⁸ Syksyn 2016 tilanne. Suuryritykseksi lasketaan yritys joka työllistää yli 250 henkeä sekä myös jotkut tätä pienemmät mutta liikevaihdoltaan merkittävät yritykset.

⁶⁹ Oy Teboil Ab:n kotipaikka on Helsinki mutta yrityksen pääkonttori toimii Vantaalla.

Kuvio 5.11 Kunnallisveroprosentti, suurimmat kaupungit, vuodet 2001–15



Lähde: Kuntaliitto

Suurista kaupungeista verotulot asukasta kohden olivat Espoossa suurimmat, lähes 5 170 euroa vuonna 2015 (kuviot 5.12). Vantaa oli tässä vertailussa suurten kaupunkien kolmas, verotuloja noin 4 350 euroa asukasta kohden. Espoon ohella Vantaan edelle meni Helsinki jossa verotuloja kertyi lähes 4 900 euroa asukasta kohden.

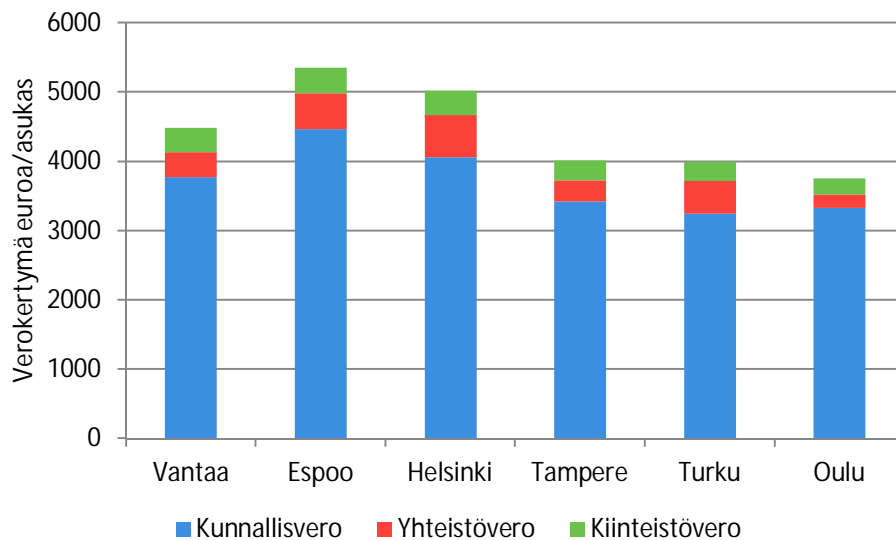
Verolajeittain tarkasteltuna kunnallisveron osuus kokonaisverokertymästä on hallitseva. Vuonna 2015 vantaalaiset maksoivat kunnallisveroa yhteensä noin 796 miljoonaa euroa mikä vastasi noin 85 prosenttia Vantaan verokertymästä. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli noin 1,5 prosenttia. Yhteisöveron tuotto jaetaan valtion, kuntien ja seurakuntien kesken. Vuoden 2016 verotuksessa kunnan osuus yhteisöverotuotosta on 30,92 prosenttia. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on vaihdellut melkoisen paljon. 1990-luvulla osuus oli 40 prosenttia ja ylikin. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on vaihdellut välillä 22,03–36,87 prosenttia.

Vuoden 2015 verotuksessa suurista kaupungeista eniten yhteisöverotuloa saivat Helsinki, Espoo ja Turku. Vantaan yhteisöverotuotot olivat vuonna 2015 noin 77 miljoonaa euroa. Tämä vastasi vajaata kahdeksan prosenttia Vantaan verotulokertymästä. Suurimpia yhteisöveron maksajia Vantaalla vuonna 2015 olivat Metsähallitus (8,9 milj.eur), Vaisala OyJ (6,6 milj.eur), Tamro OyJ (5,9 milj.eur), Vantaan Energia Oy (5,8 milj.eur) ja Slo Oy (4,5 milj.eur).⁷⁰

Suurista kaupungeista eniten kiinteistöverotuloja keräävät Helsinki, Espoo ja Vantaa. Kiinteistöverokertymät ovat kasvaneet viimeisen kymmenen vuoden aikana tuntuvasti. Vantaalla tämä kasvu on ollut noin 33 miljoonaa euroa vuodesta 2005 vuoteen 2015. Kiinteistöverokertymä Vantaalla vuonna 2015 oli noin 75 miljoonaa euroa. Tämä vastasi noin 8 prosenttia Vantaan verokertymästä.

⁷⁰ Luvut viittaavat yhtiön tai liikelaitoksen maksamaan yhteisöveroon kokonaisuudessaan.

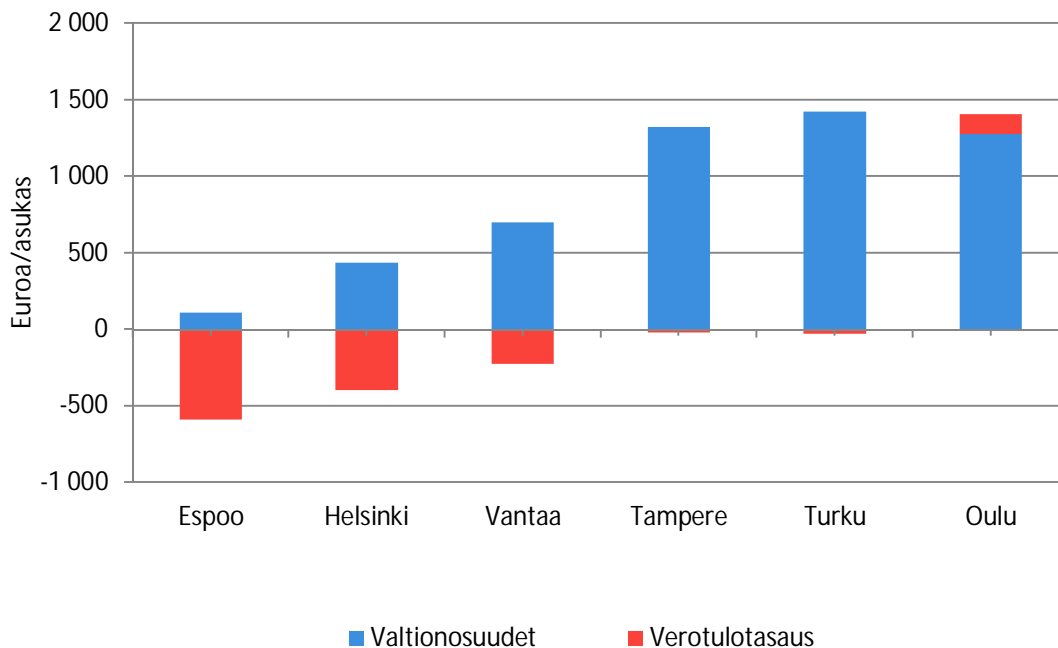
Kuvio 5.12 Verotulot asukasta kohden verolajeittain vuonna 2015, suuret kaupungit



Lähde: Tilastokeskus

Kuntien välisessä verotulotasausjärjestelmässä nettomaksajia ovat pääasiassa Helsingin ja Tampereen seudun kunnat, muut suuret ja keskisuuret kaupungit sekä pieni joukko pienempiä kuntia. Suurista kaupungeista suurimmat asukaskohtaiset maksuosuudet verotulotasauksessa olivat Espoossa (612 euroa per asukas), Helsingissä (407 euroa asukas) ja Vantaalla (234 euroa per asukas) (kuviot 5.12 ja 5.13). Suurin asukaskohtainen maksuosuus verotulotasauksessa oli Kauniaisissa (1 263 euroa per asukas). Kunnille maksettavien valtionosuuksien kohdalla Vantaa asemoituu suurten kaupunkien joukossa keskivaiheille. Verrattuna Espooseen ja Helsinkiin Vantaa saa enemmän valtionosuuksia. Suhteessa muihin suuriin kaupunkeihin, pääkaupunkiseudun kaupunkien saamat valtionosuudet ovat kuitenkin olennaisesti pienempiä.

Kuvio 5.13 Valtionosuudet ja kuntien välinen verotulotasaus asukasta kohden vuonna 2016, suuret kaupungit

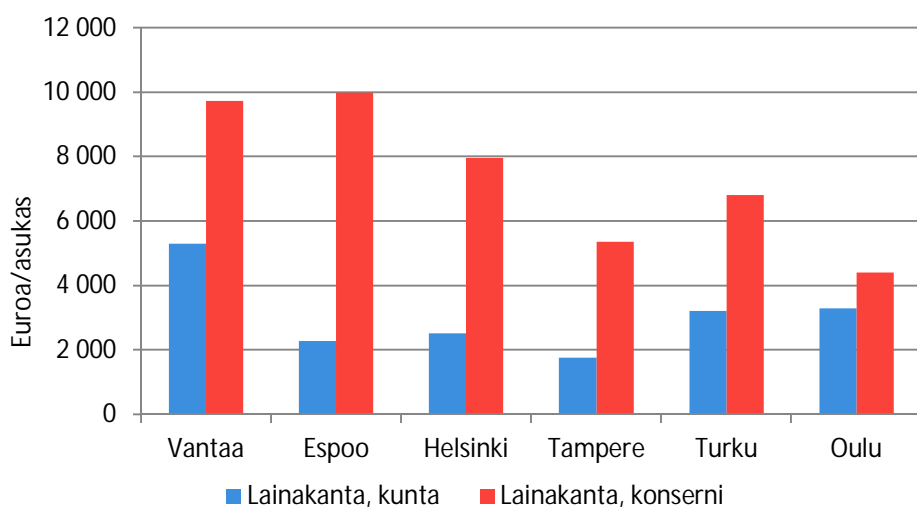


Lähde: Kuntaliitto

Asukasta kohden lasketuissa toimintakuluissa, runsaat 6 500 euroa asukasta kohden, Vantaa oli vuoden 2015 vertailussa suurten kaupunkien keskijoukkoa. Espoossa toimintakulut olivat Vantaata alemmat (alle 6 400 euroa asukasta kohden) mutta Helsingin toimintakulut olivat yli 300 asukasta kohden korkeammat Vantaaseen verrattuna. Toimikuluista pystyttiin toimintatuotoilla Vantaalla kattamaan runsaat 21 prosenttia. Toimintakate, siis verotuloilla, valtionosuuksilla ja velalla katettava osuus toimintamenoista, oli Vantaalla 2015 suurten kaupunkien pienimpiä, runsaat 4 700 euroa asukasta kohden. Vuosikate puolestaan oli Vantaalla Espoon jälkeen suurten kaupunkien suurin ja sillä pystyttiin kattamaan poistot 100 prosenttisesti.

Kasvavissa kunnissa vuosikatteen riittävyys poistoihin ei vielä kerro koko kuvaa talouden tasapainosta. Kasvun vaatimat investoinnit ovat usein poistoja suurempia. Investoinneista kyettiin vuonna 2015 Vantaalla tulorahoituksella rahoittamaan noin kaksi kolmasosaa. Vantaalla toiminnan ja investointien yhteenlaskettu rahavirta oli kuitenkin, mittavista investoinneista johtuen, vuonna 2015 noin 170 euroa asukasta kohden miinuksella. Viiden viimevuoden aikana toiminnan ja investointien rahavirta on kumulatiivisesti noin 1 470 euroa asukasta kohden miinuksella. Vantaalla on runsaasti velkaa (kuvio 5.14). Konsernitasolla tosin Espoolla on enemmän velkaa ja konsernitasolla tarkasteltuna myös Helsingin ja Vantaan ero velkaantuneisuudessa on huomattavasti pienempi kuin pelkästään kuntatasolla tarkasteltuna.

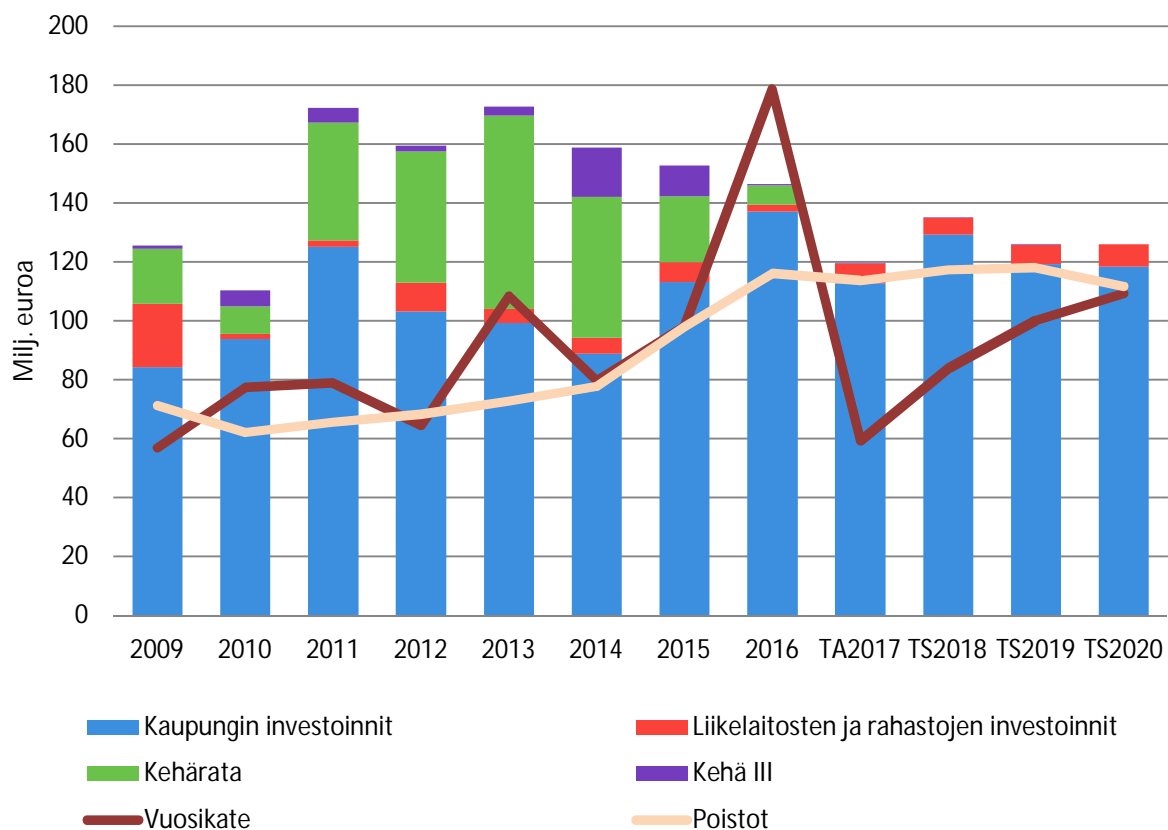
Kuvio 5.14 Kunnan ja kuntakonsernin velka asukasta kohden vuonna 2015



Lähde: Kuntaliitto

Vantaan lainakannassa on huomattava kasvu vuosina 2011–2014, yhteensä yli 300 miljoonaa euroa. Tämä velkaantumisen kasvu johtui pitkälti Kehäradan rakentamisesta sekä Kehä III:n perusparannuksista (josta Vantaa saa valtiolta takaisin vuonna 2017 noin 20 miljoonaa euroa) (kuvio 5.15). Lähivuosina investointitasojen ennakoitaan olevan olennaisesti alempia vuosiin 2011–15 verrattuna. Velan määrästä huolimatta korkokulut ovat alhaisen korkotason takia ennätysellisen alhaiset.

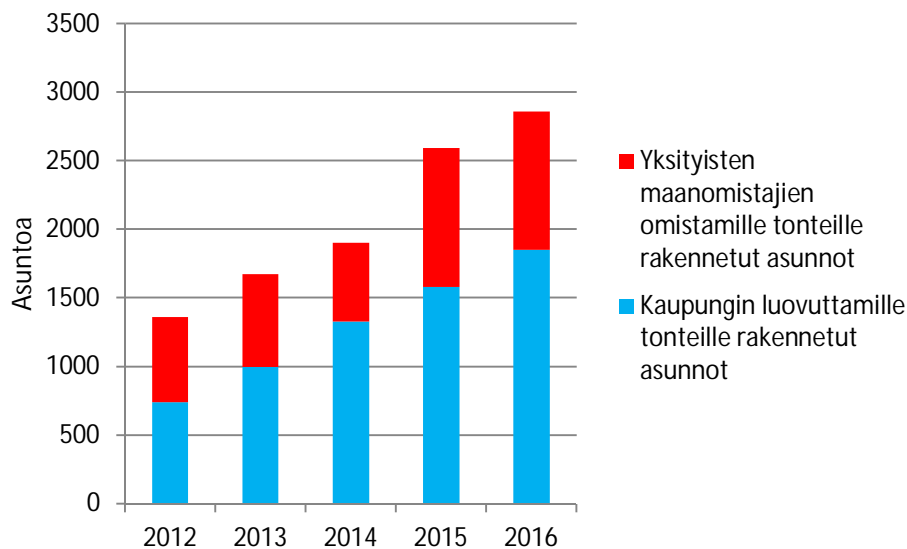
Kuvio 5.15 Investointien kehitys Vantaalla vuosina 2009–2020



Lähde: Vantaan kaupunki

Maapolitiikalla on tärkeä rooli kasvavan kaupungin vaatimien investointien rahoituslähteenä. Vantaalla valmistuvista asunnoista on vuosina 2013–16 noin 60–70 prosenttia rakennettu kaupungin luovuttamille tonteille (kuvio 5.16). Maanmyynnistä kaupungille kertyneet tulot olivat vuonna 2016 yli 50 miljoonaa euroa. Yhteensä vuosina 2013–16 maanmyyntituloja kertyi yli 155 miljoonaa euroa. Maanmyynnin edellyttämien maa-alueiden hankintaan käytetyt varat ovat valtuustokauden aikana pienentyneet. Vuonna 2013 maanhankintaan käytettiin runsaat 9,6 miljoonaa euroa, vuonna 2016 7,2 miljoonaa euroa. Vuosina 2013–16 maanhankintaan käytettiin runsaat 33,8 miljoonaa euroa.

Kuvio 5.16 Kaupungin luovuttamille tonteille valmistuneet asunnot ja yksityisten maanomistajien omistamille tonteille rakennetut asunnot vuosina 2012–16⁷¹



Lähde: Vantaan kaupunki

Maanmyynnin ohella kaupunki saa tuloja yksityiselle maalle kaavoitettavasta rakennusoi-keudesta maankäyttösopimusten kautta. Maankäyttösopimuksista kaupungille tulevat korvaukset ovat kasvaneet viime vuosina voimakkaasti. Kun kaupunki sai näistä sopimuksista runsaat kuusi miljoonaa euroa vuonna 2013, olivat maankäyttösopimusten perusteella kaupungille maksetut korvaukset vuonna 2016 jo 33,5 miljoonaa euroa. Yhteensä vuosina 2013–16 maankäyttösopimukseen liittyvistä korvauksista kertyi kaupungille tuloja noin 76 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kaupungille on vuosilta 2013–16 kertynyt lähes 18 miljoonaa euroa tuloja jotka realisoituvat kun kaupunki toteuttaa sopimusten mukaiset infrastruktuuri-investoinnit. Maanvuokrauksesta eri tarkoituksiin kaupungille kertyi vuosina 2013–2016 tuloja yhteensä lähes 14,8 miljoonaa euroa. Vuosittain saatavien maanvuokratulojen määrä on kasvanut tasaisesti vuosina 2013–16.

⁷¹ Kaupungin luovuttamista tonteistakin tulee yksityisesti omistettuja. Maanmyyntituloja kertyy vain kaupungin luovuttamista tonteista.

5.5 PALVELUKUSTANNUKSET

Kuntien palvelukustannusten vertailu on muuttunut palvelutuotannon toteuttamistapojen moninaistumisen vuoksi vuosi vuodelta vaikeammaksi. Palveluiden sisällössä mahdollisesti olevat erot ja eri palveluiden sekä niihin liittyvien kustannusten rajaaminen myös vaikeuttavat vertailua. Yhteismitallisen kuvan kuntien palvelukustannuksista saamiseksi, suuret kaupungit ovat jo 1990-luvulta alkaen tuottaneet yhteistyöllä vertailutietoa palvelukustannusten kehittymisestä.⁷² Vertailu pohjautuu palveluiden bruttokustannuksiin. Kuntien palvelutuotannon nettokustannuksista kattavan vertailun tekee puolestaan Kuntaliitto.⁷³ Eri palveluiden osalta tuotetaan lisäksi vertailuja mm. THL:n toimesta.

Sosiaali- ja terveystoimen asukasta kohden lasketut nettokustannukset ovat Vantaalla olleet viime vuosina systemaattisesti hieman Espoota korkeammat mutta Helsinkiä alemmat. Vuoden 2014 aineiston perusteella Vantaalla noin 2 770 euroa asukasta kohden kun Espoossa jäätiin noin 2 550 euroon ja Helsingissä päädyttiin noin 3 160 euroon. Terveystoimen menoja kokonaisuudessaan on tarkasteltu myös THL:n toimesta (2015). Vuoden 2014 aineiston perusteella Vantaan asukasta kohden lasketut menot olivat Espoon jälkeen suurten kaupunkien alimmat, ja koko maan mitassa verrattain alhaiset, 14 prosenttia keskiarvoa pienemmät. Väestörakenteeseen, sosioekonomisiin tekijöihin ja sairastavuuteen suhteutettuna Vantaan menot olivat kuusi prosenttia maan keskiarvon alapuolella.⁷⁴

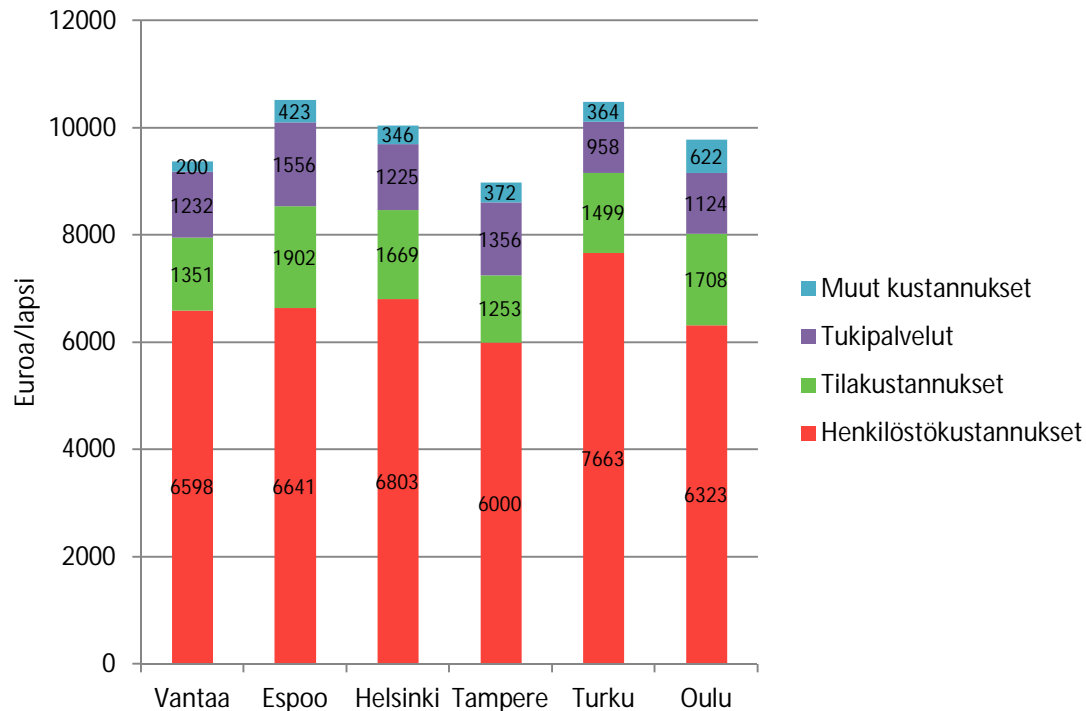
Lasten päivän hoidon nettokustannukset 0–6-vuotiasta väestöä kohden olivat Vantaalla vuonna 2014 noin 6 450 euroa. Kun vertailu suoritetaan bruttokustannuseriaa perusteella ja kustannukset suhteutetaan päivähoitossa olevien lasten lukumäärään, kunnallisesti tuotetun lasten päivähoitopalvelun kustannukset lasta kohden ovat Vantaalla suurten kaupunkien alimpia, vain hieman Tamperetta korkeammat ja selvästi Espoota ja Helsinkiä alemmat (kuvio 5.17).

⁷² Vertailun kohteina ovat lasten päivähoito, lastensuojelu, aikuissosiaalityön ja toimeentulontuen, päidenhuollon, vammais- ja kehitysvammahuollon sekä vanhuspalveluiden palvelukustannukset.

⁷³ Kustannuksia voidaan vertailla bruttokustannuksina, kaikki palvelun tuottamisesta syntyvät kustannukset, tai nettokustannuksina jolloin palvelun bruttokustannuksista vähennetään palvelun tuottamat tulot, esim. palvelun käytöstä perittävät maksut.

⁷⁴ Vähänen, M., Kuronen, M. ja Häkkinen, U. (2016): Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut menot sairaanhoitopiireittäin ja kunnittain 2014. THL, Helsinki.

Kuvio 5.17 Kustannukset menolajeittain kunnallisen päiväkotihoidon laskennallisen lapsen⁷⁵ vuosikustannuksista 2015⁷⁶



Lähde: Ahlgren-Leinvuo 2016

Bruttokustannusperiaatteella tarkasteltuna lastensuojelun avohuollossa kustannukset ovat 0–17-vuotiasta asukasta kohden laskettuna Vantaalla suurten kaupunkien keskitasoa. Vastaavasti sijaisperheisiin sijoitettujen lasten tuottamat kustannukset 0–17-vuotiasta asukasta kohden suurten kaupunkien keskiarvotasoa alemmat mutta selvässä nousussa vuosina 2011–15, toisin kuin esimerkiksi Espoossa ja Helsingissä, joissa kustannukset ovat vastaavalla ajanjaksolla jatkuvasti laskeneet.⁷⁷ Vammaispalveluissa Vantaan kustannusten nousu on ollut vuosina 2011–15 suurista kaupungeista hitainta ja menot, asiakasmäärän supistumisen myötä, jopa hieman vuonna 2015.

Työmarkkinatuen kuntaosuudet kasvoivat kaikissa suurissa kaupungeissa voimakkaasti vuonna 2015 ja olivat Vantaalla lähes 19 miljoonaan euroa. Kasvu vuodesta 2014 tuli 71 prosenttia. Yli puolet menoista kohdistui yli 1000 päivää työttöminä olleisiin. Suurista kaupungeista eniten työmarkkinatuen kuntaosuudet nousivat kuitenkin Espoossa, 93 prosenttia.

Toimeentulotukimenot olivat vuonna 2015 Vantaalla yhteensä liki 57 miljoonaa euroa. Tästä perustoimeentulotuen osuus oli 84 prosenttia. Toimeentulotukimenot asukasta koh-

⁷⁵ Laskennallinen lapsi -määritelmällä tarkoitetaan kunnallisen päiväkotihoidon kustannusten vertailussa ja henkilöstön suhteuttamisessa käytettävää lasten määrää, jossa otetaan huomioon päivähoitoasetuksen määrittelemä eri-ikäisten ja eri ajan päiväkotihoidossa olevien lasten määrä yhtä hoito- ja kasvatustehtävissä työskentelevää työntekijää kohden. Laskennallinen lasten määrä saadaan muuttamalla päiväkotihoidossa olevat lapset päivähoitoasetuksen määrittelemien suhdelukujen avulla 3 vuotta täyttäneiksi kokopäivähoitossa oleviksi lapsiksi ja ottamalla erityistä hoitoa ja kasvatusta tarvitsevat lapset lisäksi erikseen huomioon.

⁷⁶ Ahlgren-Leinvuo, H. (2016): Kuuden suurimman kaupungin lasten päivähoito palvelut ja kustannukset vuonna 2015. Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 5/2016.

⁷⁷ Ahlgren & Leinvuo, H. (2016): Kuuden suurimman kaupungin lasten päivähoito palvelut ja kustannukset vuonna 2015, Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 5/2016.

den laskettuna olivat Vantaalla, yhdessä Helsingin kanssa, suurten kaupunkien korkeimmat. Vuonna 2015 asukasta kohden lasketut toimeentulotukimenot olivat Vantaalla runsaat 250 euroa (toimeentulotuen saajista tarkemmin luvussa 2). Espoossa ja Tampereella menot olivat noin 200 euroa asukasta kohden. Turussa ja Oulussa jäätiin alle puoleen Vantaan tasosta.⁷⁸

Opetus- ja kulttuuritoimen nettokustannukset asukasta kohden, noin 1 950 euroa, olivat Vantaalla vuonna 2014 samaa tasoa Helsingin ja valtakunnallisen keskiarvon kanssa, ja 20 prosenttia Espoon tasoa alemmat. Peruskoulun osalta oppilaskohtaiset nettomenot Vantaalla, olivat Vantaalla noin 7 600 euroa vuonna. Espoossa oppilaskohtaiset nettomenot olivat noin 25 prosenttia ja Helsingissä noin 37 prosenttia Vantaata korkeammat. Peruskoulun ja lukion bruttomenoja vertailevan selvityksen⁷⁹ mukaan peruskoulun oppilaskohtaiset käyttömenot⁸⁰ olivat Vantaalla suurten kaupunkien alimmat ja valtakunnallisesti vertailunakin suhteellisen alhaiset. Saman selvityksen mukaan Vantaalaisten lukioiden opiskelijakohtaiset käyttömenot olivat vuonna vajaat 6 000 euroa opiskelijaa kohti.⁸¹ Tämä oli selvästi muita suuria kaupunkeja vähemmän. Espoossa ja Helsingissä opiskelijakohtaiset käyttömenot olivat noin kolmanneksen Vantaata korkeammat.¹²

Kulttuuritoimen nettokustannukset asukasta kohden olivat Vantaalla vuonna 2014 Helsinkiin ja Espooseen verrattuna noin 50 prosenttia pienemmät ja myös selvästi valtakunnallisen tason alapuolella. Kirjastojen sekä liikunta- ja ulkoilupalveluiden osalta asetelma oli samankaltainen vaikkakin ero Helsinkiin ja Espooseen nähden oli hieman pienempi.

Yhdyskuntapalveluiden osalta Vantaan nettokustannukset asukasta kohden ovat samaa tasoa valtakunnallisen keskiarvon kanssa ja varsin lähellä Helsingin tasoa. Espoossa yhdyskuntapalveluiden kustannukset olivat selvästi Vantaata ja Helsinkiä korkeammat. Liikenneväyläkustannusten osalta Vantaa ja erityisesti Espoo ovat selvästi Helsingin ja valtakunnallisen keskiarvon yläpuolella.

⁷⁸ Ahlgren & Leinvuo, H. (2016):*Kuuden suurimman kaupungin aikuissosiaalityö vuonna 2015, Kuusikko-työryhmän julkaisusarja 8/2015*

⁷⁹ Karvonen, S. & Svartsjö, M. (2015): *Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen kustannuskehitys v. 2014. Suomen Kuntaliitto.*

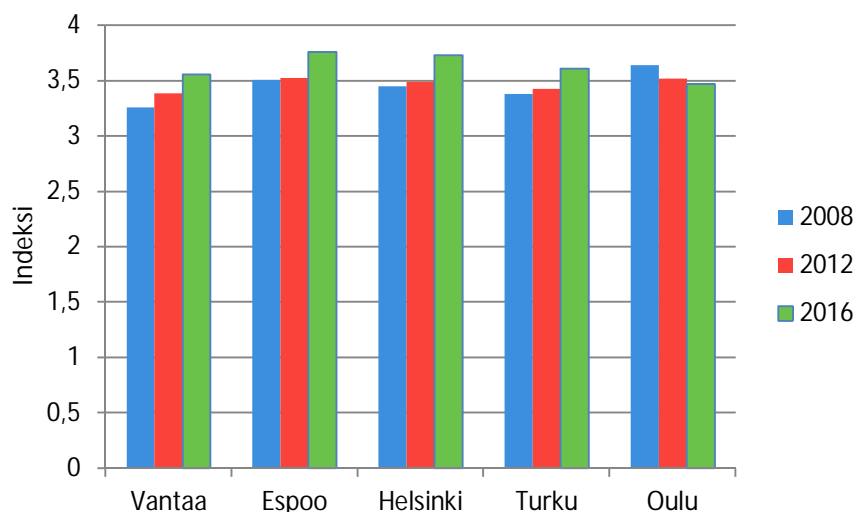
⁸⁰ *Oppilaskohtaiset käyttömenot sisältäen poistot ja arvonalentumiset sekä sisäisiin vuokriin sisältyvät pääomakustannukset.*

⁸¹ *Kuntaliiton nettokustannustarkastelussa Vantaan lukioissa oppilaskohtaiset olivat noin 5 650 euroa.*

5.6 TYYTYVÄISYYS KAUPUNGIN PALVELUIHIN

Kansalaisten tyytyväisyyttä kotikunnan palveluihin on kartoitettu vuodesta 1983 alkaen neljän vuoden välein Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksella.⁸² Tutkimukseen osallistuneiden kuntien joukko on hieman vaihdellut vuosien saatossa. Vantaan on joinakin vuosina osallistunut tutkimukseen ja myös toteuttanut vastaavan sisältöisiä omia tutkimuksiaan. Viimeisin Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus valmistui syksyllä 2016.

Kuvio 5.18 Tyytyväisyys kotikuntaan ja sen palveluihin, laaja asuinkuntaindeksi (54 palvelua)



Lähde: FCG, Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2016

Tutkimuksen tulosten pohjalta koostettu ns. laaja asuinkuntaindeksi⁸³ koostuu vastaajien arvioista koskien 54 kunnan palvelua tai tehtävää. Näistä painotetaan erikseen vielä terveyskeskusten, sairaaloiden ja hammashoidon palvelua sekä peruskoulun ja lasten päivähoidon. Tulosten mukaan vantaalaisten tyytyväisyys kotikaupungin palveluihin on kokonaisuudessaan lisääntynyt vuodesta 2008 alkaen (kuviot 5.18). Tyytyväisyys on vertailukaupunkien tasolla joskin Espoota ja Helsinkiä hieman perässä. Yleisenä kehityssuuntana Vantaalla on ollut tyytyväisyyden kasvu kaupungin palveluihin.

5.7 SOTE- JA MAAKUNTAUUDISTUS

Kuntien tehtäväkenttä on Suomessa ollut perinteisesti varsin laaja. Vuoden 2019 alusta maakuntamallin mukaiset aluehallinto-organisaatiot ottavat hoidettavakseen monia kuntien tehtäväkenttään nykyisin kuuluvia tehtäviä. Valtakunnan tasolla kunnilta maakunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannuksiksi on arvioitu 17,7 miljardia euroa vuodessa. Taloudellisesti merkittävät kunnilta pois siirtyvät tehtäväkokonaisuudet ovat terveydenhuollon ja sosiaalitoimen tehtävät. Vantaan vuoden 2017 talousarviossa kaikkien kaupungilta Sote- ja maakuntauudistuksen myötä pois siirtyvien tehtävien rahallinen arvo on arviolta noin 690 miljoonaa euroa, 44 prosenttia kaupungin menoista. Aluehallinto-organisaatioiden toimin-

⁸² Mukana tutkimuksessa oli yhdeksän kuntaa. Lomake lähetettiin yhteensä 18 900 henkilölle. Vantaalla lomake lähti 4000 henkilölle ja vastausprosentti oli 26,6.

⁸³ Indeksia laskettaessa eri palveluita on painotettu seuraavasti: Sairaalapalvelut, painoarvo: 3; Terveyskeskuksen lääkäripalvelut 5; Hammaslääkäripalvelut 3; Peruskoulu 5; Lasten päivähoido 3 ja Kaikki muut 1.

nan rahoittamiseksi kunnilta lisäksi leikataan valtiolle uudistuksen alkuvaiheessa 12,3 prosenttiyksikön osuus kunnallisverokertymistä ja sote-valtionosuuksien tulot. Lisäksi kunnat menettävät merkittävän määrän sosiaali- ja terveydenhuollon tuloja. Vantaalla näitä tuloja on budjetoitu vuodelle 2017 yhteensä 108 miljoonaa euroa. Sote- ja maakuntauudistuksen myötä kuntien toiminnan rahoitusrakenne muuttuu merkittävästi.⁸⁴ Kunnallisverotulojen osuus pudonnee vajaasta 70 prosentista runsaaseen puoleen. Vastaavasti kiinteistöverotulojen, yhteisverotulojen ja valtionosuuksien suhteellinen merkitys puolestaan kasvaa.

Uudistuksen mittaluokka on suuri ja aikataulu erittäin haasteellinen. Uudistuksen tarkoituksena on toisaalta turvata palvelutaso valtakunnallisesti ja samalla hillitä sosiaali- ja terveysmenojen kasvua. Osana uudistusta on tarkoitus lisätä kansalaisten valinnanvapautta sosiaali- ja terveystaloudessa. Tavoitteena on täten nopeuttaa palveluun pääsyä ja myös parantaa palvelujen laatua ja vaikuttavuutta. Hallituksen luonnostelemassa mallissa valinnanvapaus koskee erityisesti perustason palveluita ja soveltuvin osin myös erikoistason sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluita. Käyttäjä voisi uudistuksen jälkeen valita palvelutuottajan tarjolla olevista julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutarjoajien joukosta. Valinnanvapauden lisääminen ja yksityisten palvelutuottajien ottaminen laajasti mukaan tuottamaan sote-palveluita on kuitenkin kustannusten kasvun hillinnän näkökulmasta erittäin haasteellista. Palvelutuottajien kannustimet olisi kyettävä rakentamaan tavalla joka tukee kustannuskehityksen hallintaa.

⁸⁴ Valtiovarainministeriön laskelmat 21.12.2016.

6. KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ

1950-luvulla alkanut voimakas kasvu on muokannut Vantaata ja sen eri alueita suuresti. Monin paikoin kaupunkia on rakennettu alueille, joilla on ollut vanhaa väistyvää rakennuskantaa suhteellisen vähän. Viime vuosina kaupunkikehityksessä on kuitenkin tapahtunut selvä käänne. Kasvu painottuu nyt Vantaalla jo olemassa oleville keskusta-alueille ja niiden lähiympäristöihin. Kaupunkirakenne eheytyy kun vanhoja alueita täydennysrakennetaan. Samalla keskusta-alueiden ilme, uuden rakennuskannan korvatessa vanhaa, muuttuu huomattavasti. Kaupunkia rakentuu uudelleen.

Työpaikkarakentamisessa, erityisesti toimistorakentamisessa, on tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosina. Vanhat toimistorakennukset eivät taivu nykyvaatimusten mukaiseen tehokkaampaan tilankäyttöön. Uutta toimistotilaa rakennetaankin samalla kun vanhaa puretaan. Toimistotyöpaikat myös keskittyvät alueellisesti. Hyvän saavutettavuuden merkitys korostuu. Helsingin seudun voimakkaimmin kasvava työpaikka-alue on viime vuosina ollut Aviapoliksen alue. Alueesta on kehittymässä kansainvälisestikin verrattuna ainutlaatuinen lentokenttäkaupunki jossa yhdistyvät asuminen, palvelut ja työpaikat.

Vantaa on nyt ja myös tulevaisuudessa runsaiden viheralueiden kaupunki. Kolmen kunnan (Sipoo, Vantaa ja Helsinki) alueelle sijoittuvassa, vuonna 2011 perustetussa Sipoonkorven kansallispuistossa, vieraili vuonna 2016 yli 82 000 kävijää.⁸⁵ Vantaalla on myös useita arvokkaita kulttuurimaisemia kartanoineen. Näiden alueiden arvo on tunnustettu ja yleiskaavassa otettu huomioon. Vaikka tiivistyvälle kasvulle sinällään onkin tilaa, haasteeksi voivat kuitenkin muodostua tiiviiden keskusta-alueiden tarvitsemat lähiviheralueet ja viheryhteyksien säilyttäminen kasvavassa kaupungissa.

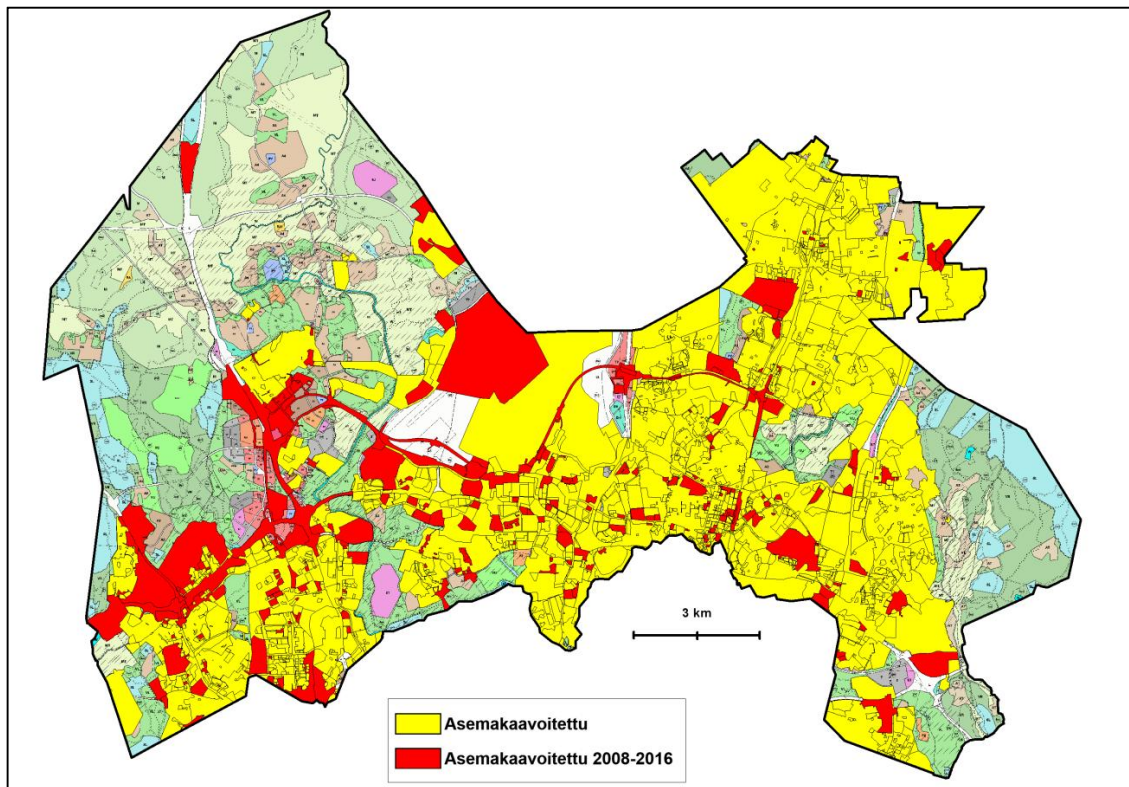
Asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt ovat Vantaalla laskeneet pitkällä aikavälillä selvästi, vuoteen 1990 verrattuna noin neljänneksen. Voimakkaasti kasvavan Vantaan kasvihuonekaasupäästöt kokonaisuudessaan ovat laskeneet vuodesta 1990 viisi prosenttia. Suurin osa Vantaan kasvihuonekaasupäästöistä syntyy rakennusten lämmittämisestä, liikenteestä ja sähkön kulutuksesta.

6.1 KAUPUNKIRAKENTEEN KEHITYS

Vantaan kaupungin alueesta on asemakaavoitettu 128 km², mikä vastaa 53 prosenttia kaupungin pinta-alasta (kuvio 6.1). Vuodesta 2007 asemakaavoitetun alueen pinta-ala Vantaalla on kasvanut 7 km². Asemakaavoitetulla alueella asuu 95 prosenttia vantaalaisista. Vuosina 2008–16 Vantaalla on tuotettu vuosittain noin 166 000 k-m² uutta asuntorakentamisoikeutta ja noin 140 000 k-m² uutta työpaikkarakentamisoikeutta.

⁸⁵ <http://www.metsa.fi/kansallispuistoittain> (vierailtu 2.2.2017)

Kuvio 6.1 Asemakaavoitetut alueet Vantaalla

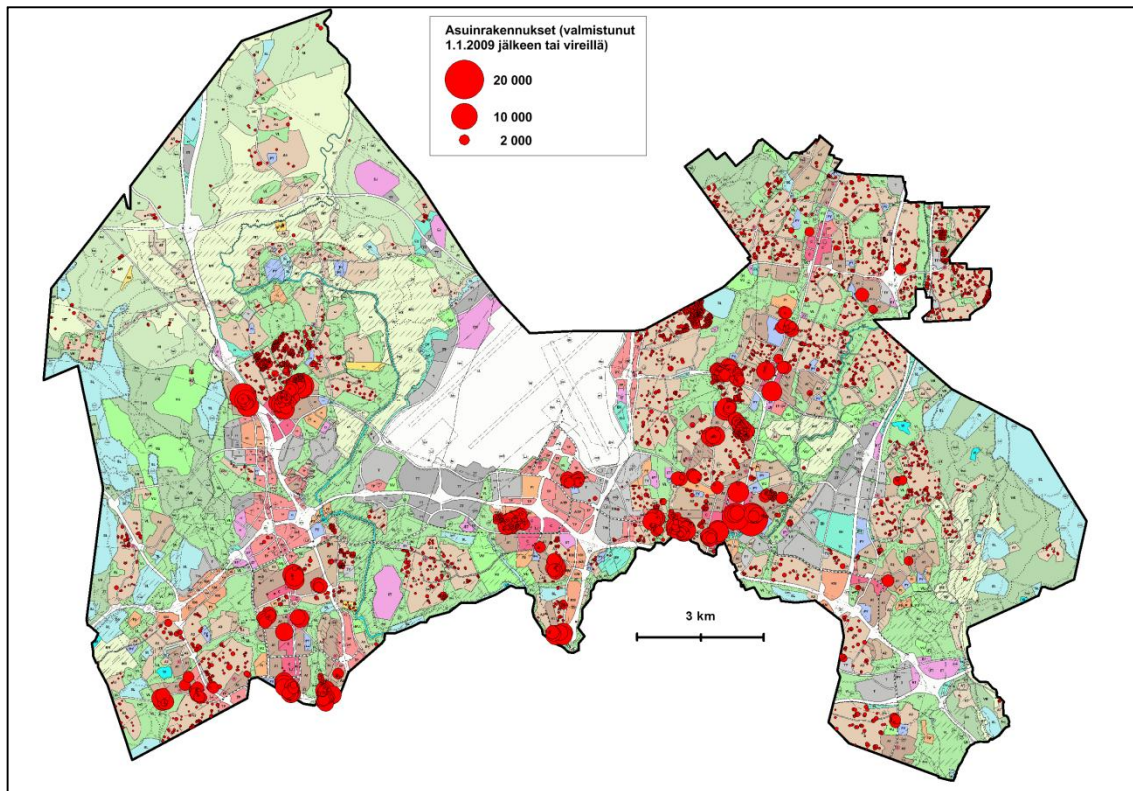


Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Viime vuosien asuntorakentaminen on painottunut keskustoihin ja keskustojen tuntumaan sekä yleensäkin kerrostaloalueille (kuviot 6.1 ja 6.2). Yli 75 prosenttia viimeisen kahdeksan vuoden aikana kaavoitetusta asumisen nettokerrosalasta on syntynyt kahdeksalle keskusta-alueelle. Yleiskaavan täydennysalueiden kaavoitus ja rakentaminen on ollut selvästi suurempaa kuin yleiskaavan laajennusalueiden.

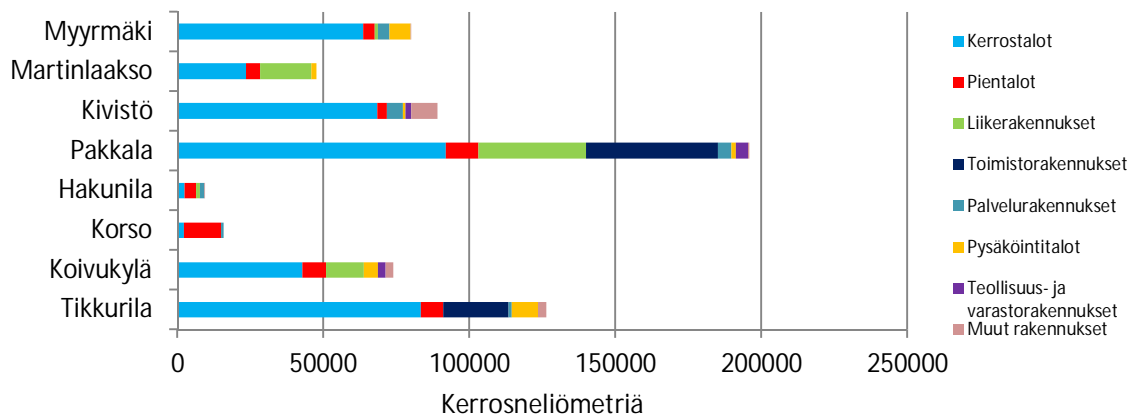
Asuntorakentaminen on kohdentunut melko tasapuolisesti eri alueille lukuun ottamatta Luoteis-Vantaata ja Hakunilaa, joilla rakentaminen on ollut vähäisempää (kuviot 6.3 ja 6.4). Myös Kivistö jää jälkeen rakentamisen volyymissä suuremmille alueille, mutta tarkastelujakson viimeisinä vuosina Kivistö on kuitenkin rakentunut nopeasti. Yksittäisistä sijainneista Tikkurilan ja Kivistön keskustat ovat rakentuneet nopeimmin. Pientalorakentaminen on ollut selvästi tasaisempaa ympäri Vantaata pientaloalueille. Suunnittelutarveratkaisuilla asemakaava-alueiden ulkopuolella on rakennettu varsin vähän. Asuntorakentamisen ennustetaan pysyvän korkealla tasolla seuraavien vuosien aikana. Uudisrakentamisen myötä Vantaa muuttuu entistä kerrostalovaltaisemmaksi. Seuraavan viiden vuoden aikana valmistunee vuosittain yli 2 600 asuntoa, joista yli 80 prosenttia on kerrostaloasuntoja. Rakentamisen painopiste pysyy Kehäradan vaikutusalueella, Kivistössä, Myyrmäessä ja Tikkurilassa.

Kuvio 6.2 Asuntorakentaminen Vantaalla vuosina 2009–16



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

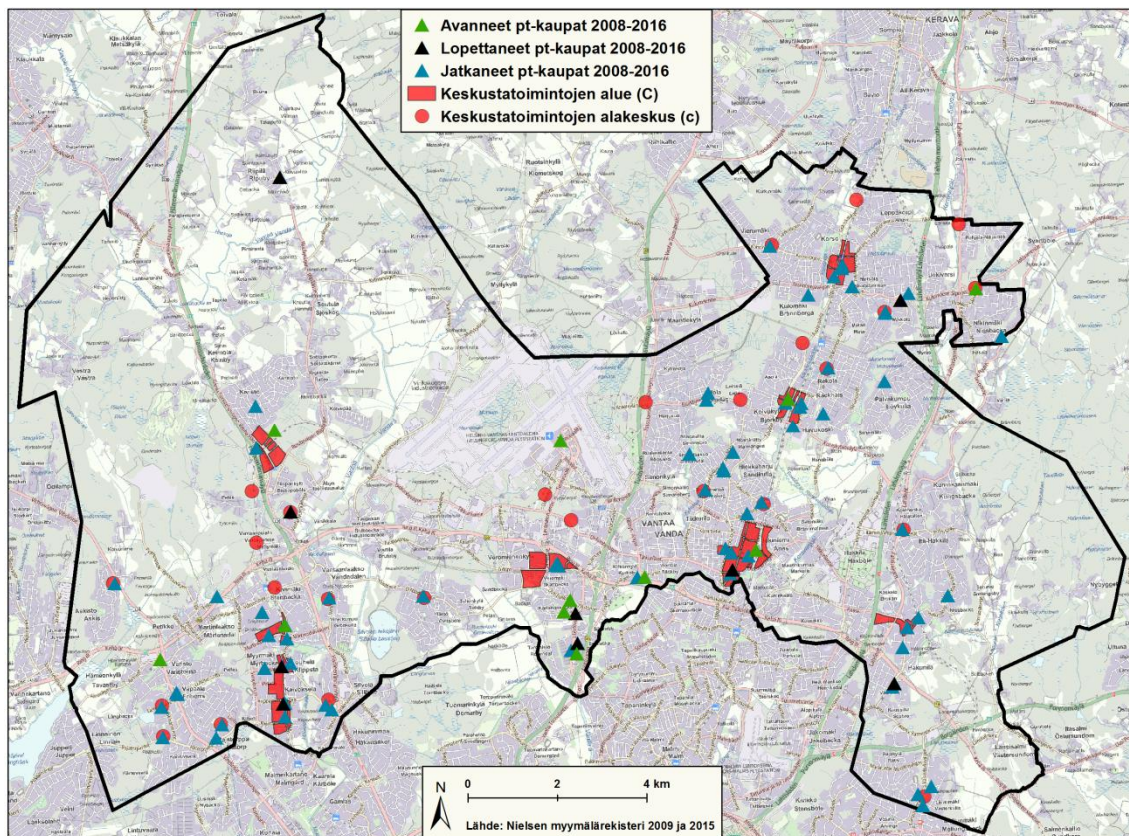
Kuvio 6.3 Rakennettu kerrosala käyttötarkoituksittain ja keskusta-alueittain vuosina 2009–16



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Päivittäistavarakauppojen kokonaismäärä on kasvanut vuoden 2007 jälkeen vain kahdella, tosin uusiin sijainteihin on avattu 11 kauppaa. Uudet päivittäistavarakaupat ovat sijoittuneet melko hyvin yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti painottuen keskustoihin ja asuinalueille. Syrjäisemmiltä ja pienemmän ostovoiman alueilta on joutunut lopettamaan muutama lähikauppa, mikä on heikentänyt päivittäistavarakaupan saavutettavuutta joillakin alueilla.

Kuvio 6.4 Päivittäistavarakauppojen sijoittuminen Vantaalla



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Vantaan päivittäistavarakaupan rakenne on muuttunut isompia yksiköitä suosivaksi, mikä näkyy päivittäistavarakaupan keskimääräisen myyntipinta-alan kasvuna (taulukko 6.5). Vaikka kauppojen kokonaismäärä on kasvanut vain kahdella, on myyntipinta-alan kokonaismäärä kasvanut yli 10 000 myymäläneliometrillä. Vantaan ostovoiman viimeaikainen kasvu olisi tukenut suurempaa määrää uusia päivittäistavarakauppoja, mistä kertoo myös keskimääräisen myyntitehokkuuden kasvu. Varsinkin lähikauppojen saaminen asuntoalueille on ollut haasteellista. Sen sijaan keskusta-alueille ja liikenteellisesti hyvillä sijainneilla on tarkasteluajanjaksolla rakennettu lukuisia uusia päivittäistavarakauppoja. Alakeskuksiin osoitettu suurempien päivittäistavarakauppojen rakentamismahdollisuus ei ole houkuttellut päivittäistavarakaupan toimijoita sijoittumaa kyseisiin sijainteihin.

Taulukko 6.5 Päivittäistavarakauppojen keskeiset tunnusluvut vuosina 2008 ja 2016

Päivittäistavarakaupat	2008	2016
Lukumäärä	75	77
Myyntipinta-ala yhteensä (m ²)	57 000	67 400
Keskimääräinen myyntipinta-ala (m ²)	760	880
Myynti yhteensä (milj. euroa)	542	665
Keskimääräinen myyntitehokkuus (eur. / m ²)	9 500	9 860
Myyntipinta-ala per asukas (m ²)	0,3	0,31

Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Vantaan suuralueiden välillä on ollut varsin suuria eroja ostovoiman siirtymissä. Korso-Koivukylän ja Hakunilan heikosta palvelutarjonnasta johtuen kyseisiltä alueilta ostovoimaa siirtyy muille suuralueille ja naapurikuntiin. Tarkasteluajanjaksolla, vuosina 2008–16, varsinkin Koivukylän suuralueen päivittäistavarakaupan tarjonta on kuitenkin parantunut merkittävästi ja samalla alueen kuluttajat ovat lisänneet asioimistaan omalla suuralueella. Sen sijaan Hakunilassa ja Korsossa tilanne ei ole muuttunut.

Myös Vantaan erikoiskaupan rakenne on muuttunut isompia yksiköitä ja kaupallisen palvelujen alueita suosivaksi. Varsinkin keskustan ulkopuoliselle Tammiston kaupallisten palvelujen alueelle, mutta myös Porttipuiston alueelle, on avattu lukuisia erikoiskaupan myymälöitä. Yleiskaavan tavoitteiden mukaan kaupallisten palveluiden alueille (ns. KM-alueet) ei ohjata kauppiaita, joissa asioidaan säännöllisesti, kuten merkittäviä päivittäistavarakauppoja tai pieniä erikoisliikkeitä, jotka soveltuvat keskustaympäristöön. Päivittäistavarakaupan osalta yleiskaavan tavoitteet ovat toteutuneet hyvin suurempien päivittäistavarakauppojen sijoittuessa mm. keskustoihin. Sen sijaan KM-alueille on rakennettu myös sellaisia erikoisliikkeitä, jotka olisivat voineet rakentua yleiskaavan tavoitteiden mukaan enemmän keskustoihin. Erikoiskauppoja on toki rakennettu tarkasteluajanjaksoilla myös keskustoihin, mutta niiden rakentamisen painopiste on ollut keskustojen ulkopuolella. Kokonaisuudessaan Vantaan erikoiskaupan rakentaminen on ollut vähäistä suhteutettuna koko erikoiskaupan rakennuskantaan.

Merkittävin työpaikka-alue Vantaan suuralueista on Aviapolis jossa on lähes 36 000 työpaikkaa (2014) (taulukko 6.6). Aviapolis on kehittynyt viimeisen 10-vuoden aikana huomattavasti nopeammin kuin muut suuralueet. Tikkurilaan ja Myyrmäkeen sijoittuu myös merkittävästi (molempiin noin 23 000) työpaikkoja. Myyrmäen työpaikkamäärässä ei ole tapahtunut juuri muutoksia vuodesta 2003 toisin kuin Tikkurilassa. Pidemmän ajan muutos Tikkurilassa on positiivinen, mutta viime vuosina työpaikkamäärä on laskenut huomattavasti.

Taulukko 6.6 Työpaikkamäärien kehitys Vantaan eri suuralueilla vuosina 2003-14

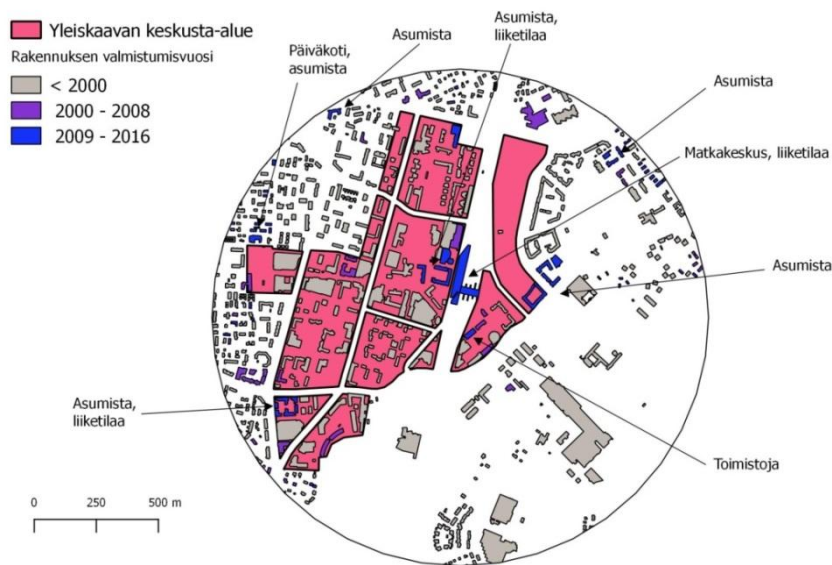
Alue	2004	2006	2008	2010	2012	2013	2014	muutos 13-14	muutos 04-14
Myyrmäki	23 916	22 625	23 996	22 627	22 429	22 497	22 329	-168	-1 587
Kivistö	2 534	2 497	2 840	2 907	2 747	2 823	2 780	-43	246
Aviapolis	27 091	30 269	34 733	33 605	35 423	35 761	35 597	-164	8 506
Tikkurila	21 260	21 022	22 131	22 061	23 566	22 627	23 159	532	1 899
Koivukylä	4 276	4 167	4 632	4 557	5 037	4 987	5 047	60	771
Korso	3 793	3 710	4 026	3 903	3 747	3 826	3 731	-95	-62
Hakunila	7 015	6 708	6 911	6 452	6 484	6 784	6 839	55	-176
Tuntematon	6 079	5 979	6 447	7 843	7 169	7 115	7 850	735	1 771
Länsi-Vantaa*	26 450	25 122	26 836	25 534	25 176	25 320	25 109	-211	-1 341
Keski-Vantaa*	48 351	51 291	56 864	55 666	58 989	58 388	58 756	368	10 405
Itä-Vantaa*	15 084	14 585	15 569	14 912	15 268	15 597	15 617	20	533
Vantaa	95 964	96 977	105 716	103 955	106 602	106 420	107 332	912	11 368

*Länsi-Vantaa = Myyrmäen ja Kivistön suuralueet, Keski-Vantaa = Aviapoliksen ja Tikkurilan suuralueet ja Itä-Vantaa = Koivukylän, Korson ja Hakunilan suuralueet.

Lähde: Vantaan kaupunki

Selkeästi havaittava trendi etenkin keskusta-alueilla on vanhan toimitilan purkaminen asu-
misen tieltä. Tikkurilassa työpaikkamäärän vähenemistä selittää todennäköisesti alueen
keskustan kehittäminen entistä asuntovaltaisemmaksi (kuvio 6.7). Vanhojen toimisto- ja lii-
ketilojen tilalle rakennetaan parhaillaan uusia asuinrakennuksia. Osa työpaikoista on jou-
tunut siten siirtymään pois alueelta ennen kuin uudet toimitilat – esim. Dixi – valmistuvat
alueelle. Tämä näkyy selvänä notkahduksena tilastoissa. Tilanne ei ole huolestuttava, jos
keskustoja kehitetään asuinrakentamisen lisäksi myös liiketoiminnalle, jolloin niistä on
mahdollista kehittyä toiminnallisesti ja sosiaalisesti monipuolisia kokonaisuuksia.

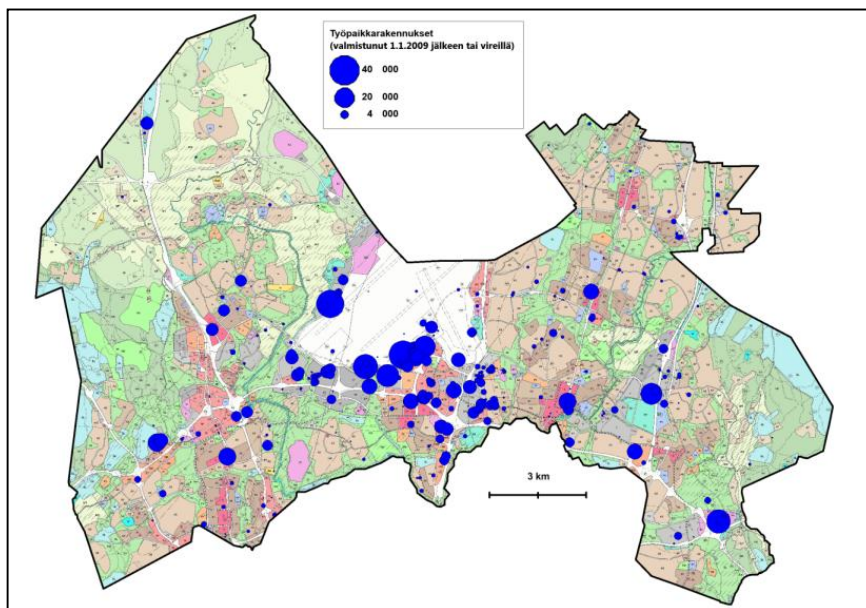
Kuvio 6.7 Rakentaminen Tikkurilan keskusta-alueella vuosina 2000–16



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Suuralueista Hakunila, Koivukylä sekä etenkin Korso ja Kivistö ovat työpaikkojen kokonaisuudessa tarkasteltuna selvästi jäljessä muita suuralueita. Näiden alueiden työpaikkamäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Työpaikkarakentaminen on sijoittunut erityisesti lentokentän lähettävälle, mutta myös muihin sijainteihin valtavyöhykkeiden varrella sekä muutamaankin kehittyvään keskustaankin (kuviokuva 6.8). Suuraluetarkastelusta on huomattavissa kuinka merkittävästi Aviapoliksen työpaikkarakentaminen hallitsee koko Vantaan työpaikkarakentamista. Luvut ovat hyvin linjassa edellä kuvatuun työpaikkakehitykseen kanssa. Aviapoliksen alueesta on kasvanut viime vuosina Vantaan merkittävin työpaikka-alue, joka hyödyntää lentokentän läheisyyttä ja erinomaista saavutettavuutta.

Kuvio 6.8 Työpaikkarakentaminen Vantaalla vuosina 2009–16



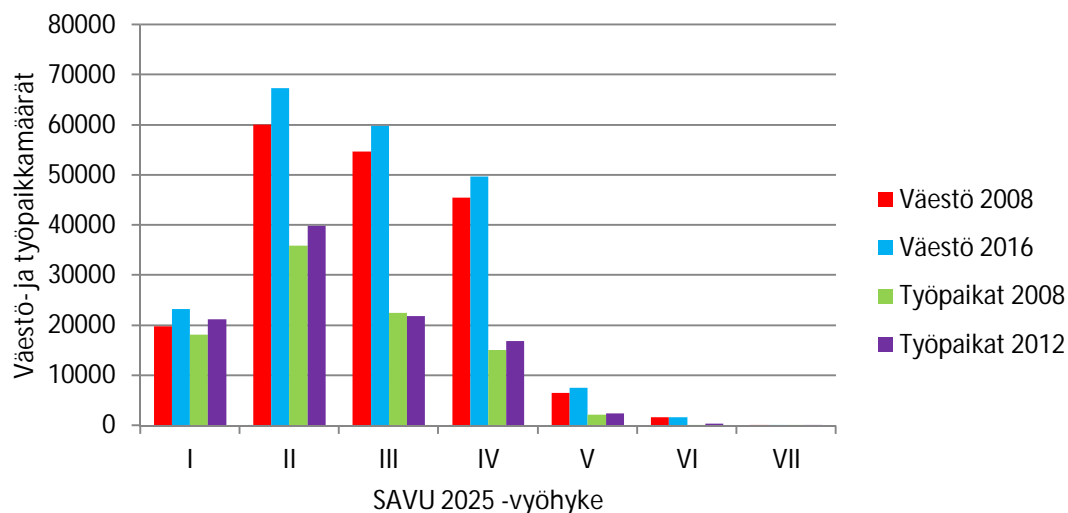
Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Vantaa ei ole pystynyt houkuttelemaan kaikille tavoiteltaville alueille uusia työpaikkoja ja työpaikkarakentamista. Usealle yleiskaavassa työpaikkatoiminnoille varatulle alueelle ei ole rakennettu juuri lainkaan uutta kerrosalaa viimeisen kahdeksan vuoden aikana. Varsinkin pääradan varren työpaikkakehittäminen Tikkurilasta pohjoiseen ei ole toteutunut toivottuasti. Korson ja Koivukylän työpaikkarakentamisen määrä on ollut viime vuosina hyvin maltillista.

6.2 LIIKENNE JA SAAVUTETTAVUUS

Kaupungin väestönkasvusta noin 70–80 prosenttia kohdistuu alueille, joissa joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä (kuvio 6.12). Työpaikkakasvu on kohdistunut etenkin parhaan joukkoliikennesaavutettavuuden omaaville alueille.

Kuvio 6.12 Väestön ja työpaikkojen sijoittuminen eri saavutettavuusvyöhykkeille (SAVU 2015 -vyöhykkeet)⁸⁶



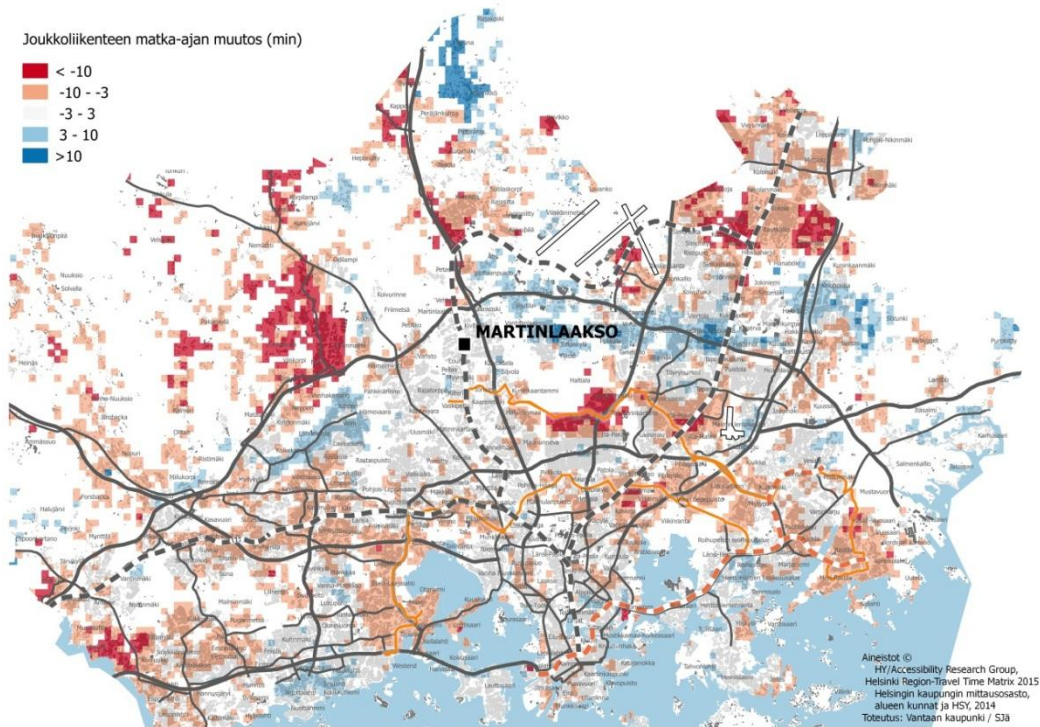
Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

HSL-alueen liikennestrategiassa vahvan julkisen liikenteen runkoverkon kehittäminen sekä vaihtoyhteyksien ja niihin liittyvien terminaalien ja vaihtopaikkojen parantaminen ovat keskeisiä painopistevalintoja. Kehäradan avautumisen ja linjastouudistuksen vaikutukset saavutettavuuteen vaihtelevat alueittain (kuvio 6.13). Raideliikenteeseen kytkeytyvien keskusta-alueiden saavutettavuus on parantunut seudullisesti Kehäradan ja runkolinjojen kehittämisen myötä (kuvio 6.14). Myyrmäki, Martinlaakso ja Kivistö ovat uudistusten jälkeen selvästi paremmin saavutettavissa. Myös Koivukylän, Tikkurilan ja Pakkalan osalta saavutettavuus on parantunut mutta Hakunilan osalta selvästi heikentynyt. Kokonaisuudessaan uudistusten voidaan arvioida parantaneen keskustan kytkeytymistä seudun muihin keskuksiin. Silti koko kaupungin tasolla kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen kilpailukyky saavutettavuuden näkökulmasta ei edelleen ole lähelläkään henkilöautoliikenteen tasoa. Vantaalaisten tyytyväisyydessä joukkoliikenteen palvelutasoon on suhteellisen selkeitä alueellisia eroja.

⁸⁶ Hyvänä joukkoliikenteen alueena on tarkastelussa pidetty kolmea ensimmäistä SAVU-vyöhykettä. Näillä vyöhykkeillä tarvittavat toiminnot on saavutettavissa vähintään kävellen, pyörällä tai melko tiheällä vaihdollisella joukkoliikennenyhteydellä. (HSL 2014). HSL (2014). Saavutettavuustarkastelut ja joukkoliikenteen matkasaavutettavuus, SAVU&MASA. HSL:n julkaisuja 3/2014.

Raideliikenteeseen tukeutuvilla alueilla tyytyväisyys on tyypillisesti muita alueita korkeampi. Tyytymättömiä joukkoliikenteen palvelutasoon ollaan Ilolan–Leinelän alueella sekä toisaalta Päiväkummun–Nikimäen–Kuninkaanmäen alueella.⁸⁷

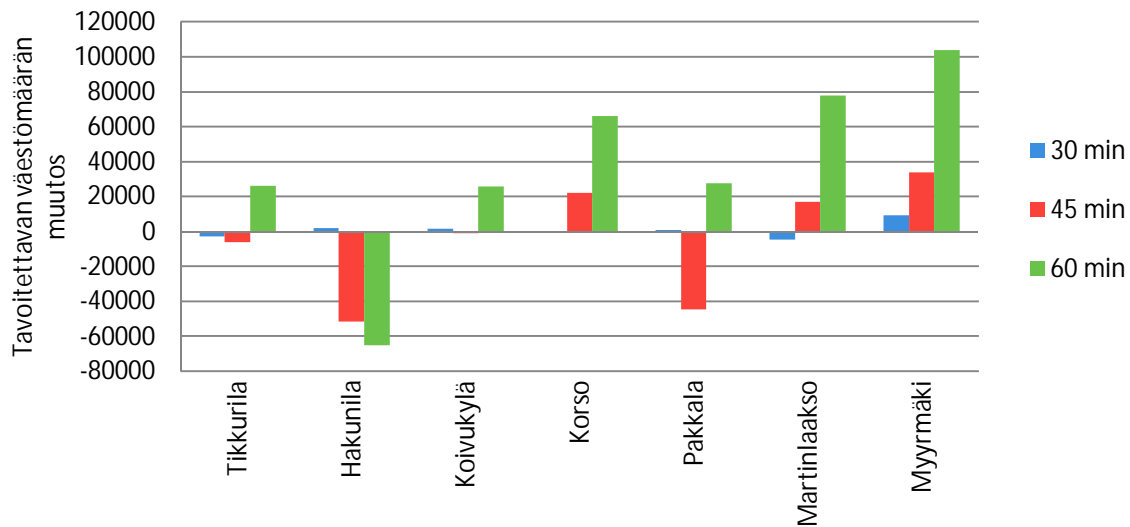
Kuvio 6.13 Joukkoliikenteen matka-ajan muutokset Martinlaaksoon 2013 – 2016. Punaisella on esitetty alueet, joilta matka-aika Martinlaaksoon on lyhentynyt, sinisellä puolestaan alueet, joilta matka-aika on pidentynyt.



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

⁸⁷ Kaupunk- ja kuntaipalvelututkimus 2016. Aineiston vastaajamäärien alueittaisen vaihtelua vuoksi mm. pientalovaltaisia alueita (postinumeroalueita) on yhdistetty tässä tarkastelussa suuremmiksi aluekokoisuuksiksi.

Kuvio 6.14 Tavoitettavan väestömäärän muutos joukkoliikenteellä keskusta-alueittain, muutos vuodesta 2013 vuoteen 2016



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Henkilöautojen määrä on kasvanut Vantaalla melko tasaisesti 1990-luvun alun jälkeen. Autotiheys⁸⁸ on Vantaalla pääkaupunkiseudun korkein, kuitenkin selvästi esimerkiksi Tuusulaa ja Nurmijärveä alempi.⁸⁹ Liikenteessä olevien autojen määrä sen sijaan on kasvanut huomattavasti hitaammin viime vuosina.⁹⁰ Samalla ajokortin omistavien osuus niin 18–29 -vuotiaiden kuin myös 30–44 -vuotiaiden ryhmässä on laskenut vuosina 2008–16.⁹¹

⁸⁸ Autotiheys: henkilöautojen määrä 1000 asukasta kohden.

⁸⁹ Autonomistus Helsingin seudulla – katsaus menneeseen kehityksestä ja pohdintoja tulevista. HSL, raportteja 19/2016.

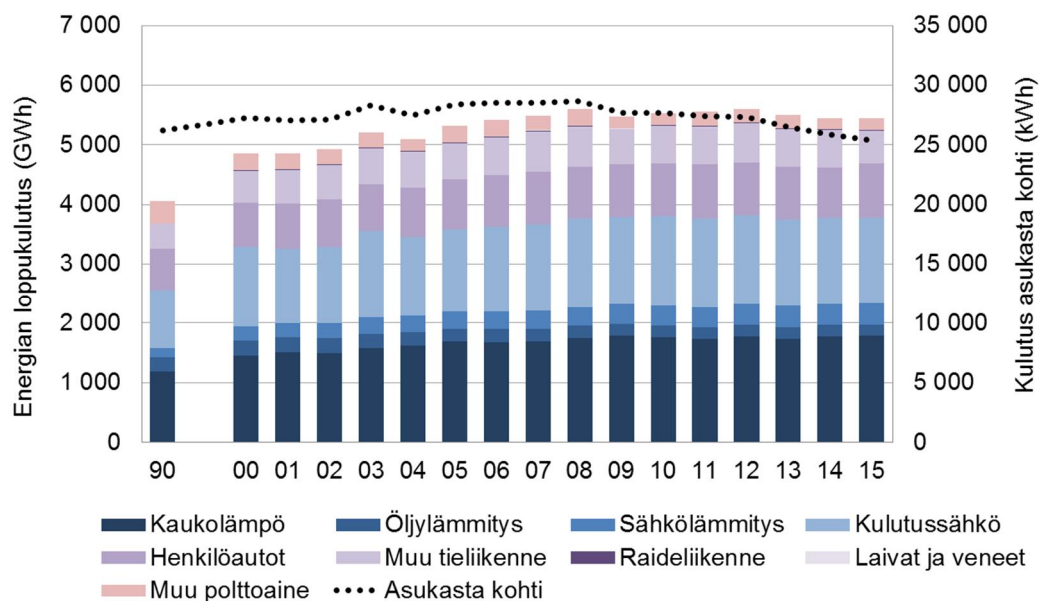
⁹⁰ Vantaan liikenne 2015. Vuodesta 2008 alkaen rekisteröidyn ajoneuvon voinut poistaa liikenteestä väliaikaisesti.

⁹¹ Autonomistus Helsingin seudulla – katsaus menneeseen kehityksestä ja pohdintoja tulevista. HSL, raportteja 19/2016.

6.3 ENERGIANKULUTUS JA KASVIHUONEKAASUPÄÄSTÖT

Energiankulutus Vantaalla on pysytellyt samalla tasolla viimeisen kymmenen vuoden aikana (kuvio 6.10). Koska kaupungin asukasluku on kuitenkin samanaikaisesti kasvanut merkittävästi, on henkeä kohden laskettu energiankulutus Vantaalla laskenut vuodesta 2008 alkaen yli 10 prosenttia asukasta kohden laskettuna.

Kuvio 6.10 Energian kulutus Vantaalla vuosina 1990, 2000–15

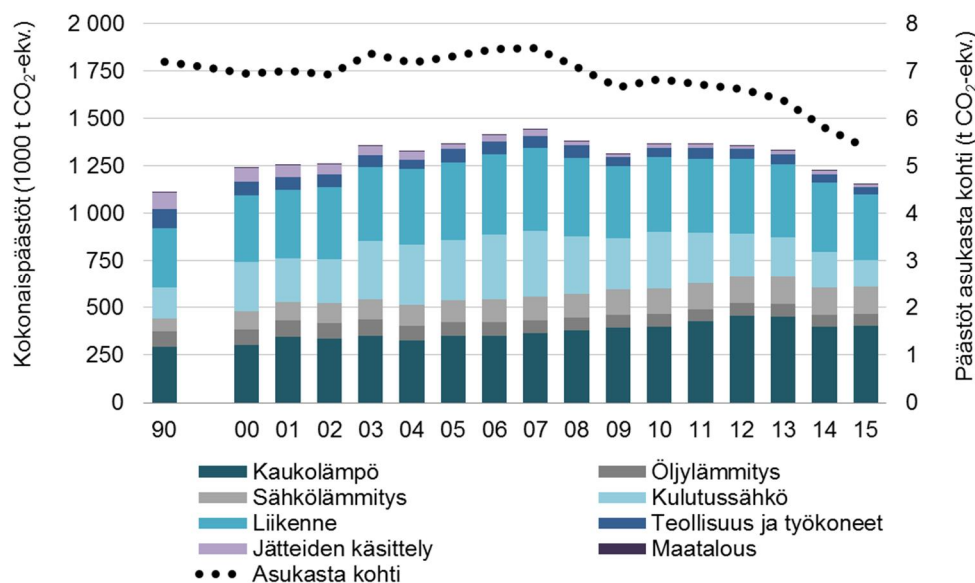


Lähde: HSY

Kokonaisenergiankulutuksesta suurin osa kuluu kaukolämpöön ja muuhun rakennusten lämmittämiseen, kulutussähköön ja liikennepolttoaineisiin. Vuonna 2015 kotitalouksien osuus kaukolämmön kulutuksesta oli yli puolet mutta sähkönkulutuksesta vain neljännes. Sähköstä suurin osa kuluu palvelusektorilla. Kokonaisenergiankulutuksen tavoin myös sähkönkulutus on viime vuosina laskenut. Kaukolämmön osuus kiinteistöjen lämmitystavoista on Vantaalla noin 72 prosenttia. Erillislämmitystyistä taloista suurin osa sähkölämmittäisiä ja myös öljyn osuus on edelleen merkittävä. Maalämpöön turvautuu noin 6 prosenttia erillislämmitteisistä kiinteistöistä. Uusiutuvan energian osuus koko kaupungin energiankulutuksesta oli vuonna 2015 noin 22 prosenttia.

Vantaan kasvihuonekaasupäästöt olivat HSY:n laskemien mukaan vuonna 2015 yhteensä 1155 tonnia CO₂-ekv. Asukasta kohti laskettuna päästöt olivat 5,4 tonnia. Kasvihuonekaasujen kokonaispäästö määrä on Vantaalla laskenut selvästi viime vuosina. Päästövähennystavoitteiden perusvuoteen 1990 verrattuna päästöt olivat Vantaalla viisi prosenttia suuremmat vuonna 2015. Asukasta kohden laskettuna päästöt ovat kuitenkin laskeneet 24 prosenttia samalla ajanjaksolla.

Kuvio 6.11 Kasvihuonekaasupäästöt Vantaalla vuosina 1990, 2000-15



Lähde: HSY

Yli puolet kasvihuonekaasupäästöistä Vantaalla syntyy rakennusten lämmittämisestä. Liikenteen osuus on vastaavasti noin kolmannes. Kulutussähkön tuottamisesta syntyvien kasvihuonekaasupäästöjen merkitys on viime vuosina vähentynyt kun Vantaalla ja koko Suomessa on käytetty entistä sähköä joka on entistä vähäpäästöisempää. Sähkön tuonti ja hyvä kotimainen vesitilanne ovat korvanneet hiililauhdesähköä. Vuonna 2015 kulutussähkön päästöt putosivatkin Vantaalla neljänneksen edellisvuodesta ja myös liikenteen, jätteiden käsittelyn, teollisuuden ja työkonien polttoaineenkäytön päästöt putosivat. Pidemmällä aikavälillä myös henkilö- ja pakettiautoliikenteen päästöt ovat vähentyneet. Vantaan energian jätevoimalan käyttöönotto syksyllä 2014 on vähentänyt kaukolämmön kasvihuonekaasupäästöjä. Samalla loppusijoitetun jätteen määrä pieneni noin 80 prosenttia mikä myös vähensi kaatopaikan hajapäästöjä.

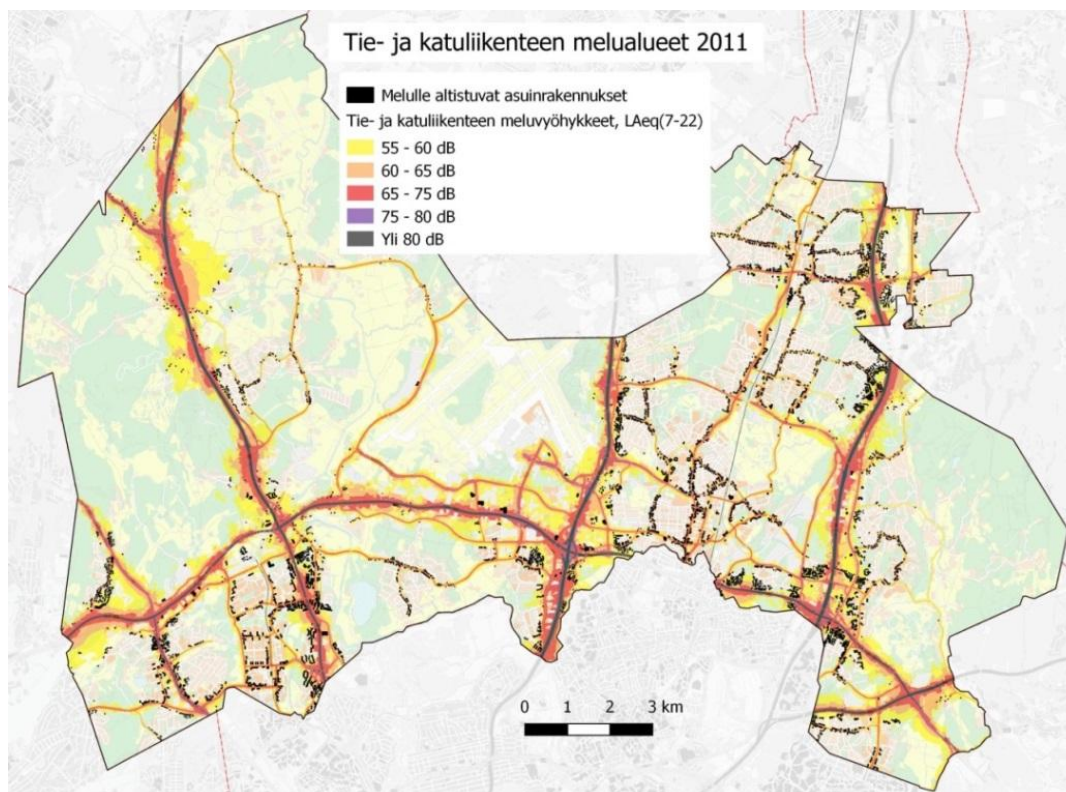
Vuonna 2008 hyväksytyyn pääkaupunkiseudun ilmastostrategian jälkeen Vantaan kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet kokonaisuudessaan keskimäärin noin kolme prosenttia vuodessa. Kehityksen näin jatkuessa, päästöt olisivat vuonna 2020 noin 8 prosenttia ja vuonna 2030 noin 32 prosenttia pienemmät kuin vertailuvuonna 1990. Huomattavaa on, että vuosina 2014–15 päästövähennys on selvästi trendiuraa suurempi, noin seitsemän prosenttia vuodessa. Asukasta kohden laskettuna Vantaan kasvihuonekaasupäästöt ovat hieman muuta pääkaupunkiseutua korkeammat. Tämä johtuu muuta seutua selvästi suuremmista liikennemääristä erityisesti tavaraliikenteessä ja teollisuussektorin suuremmasta energiankäytöstä. Koko Suomen päästöt sen sijaan ovat asukasta kohden laskettuna liki kaksinkertaiset Vantaaseen verrattuna.

Lämmön, sähkön ja veden kulutus kaupungin omistamissa kiinteistöissä on laskenut viime vuosina vaikkakin vuosittaiset vaihtelut ovat joskus varsin suuria. Energiantehokkuutta Vantaan kaupungin omissa kiinteistöissä edistetään mm. niin sanotun ESCO-konseptin mukaisella toiminnalla jossa energiansäästötoimenpiteiden aiheuttamat lisäkustannukset maksetaan hankkeen tuottamalla energiakulusäästöillä. Vantaalla on investointivaiheeseen (2014–15) päästy yhden ESCO-hankkeen osalta ja toinen hanke on valmisteilla. Molemmissa hankkeissa investointi energiatehokkuuteen on luokkaa 1,5 miljoonaa euroa. Ensimmäisen, jo käynnistyneen hankkeen, takaisinmaksuaika on runsaat kuusi vuotta.

6.4 YMPÄRISTÖN TILA

Kaupunkialueella täysin meluttomia ympäristöjä on vaikea löytää. Liikenteen kasvu ja kaupunkirakenteen tiivistyminen lisäävät melulle altistumista. Pidempiaikaisella meluallistuksella on todettu olevan yhteys moniin vakaviin kansanterveydellisesti merkittäviin sairauksiin.⁹² Noin 2,5 prosenttia Vantaan asukkaista asuu alle suositusarvoilla vilkkaista väylistä. Yli 55 desibelin melualueilla asui vuonna 2005 noin 39 000 vantaalaista ja vuonna 2011 noin 54 000 vantaalaista (kuvio 6.15). Raideliikenteen osalta vastaavat lukemat olivat 4 000 asukasta (2005) ja 6 700 asukasta (2011). Lentomelualueella Vantaalla asui vuonna 2012 noin 7 300 henkeä. Helsinki-Vantaan lentoaseman voimakkaasti kasvaneista matkustajamääristä huolimatta lentomelulle altistuvien määrä ei ole juurikaan kasvanut vuodesta 2002. Tätä selittää mm. lentokoneiden moottoritekniikan kehitys ja koneiden täyttöasteen nousu.

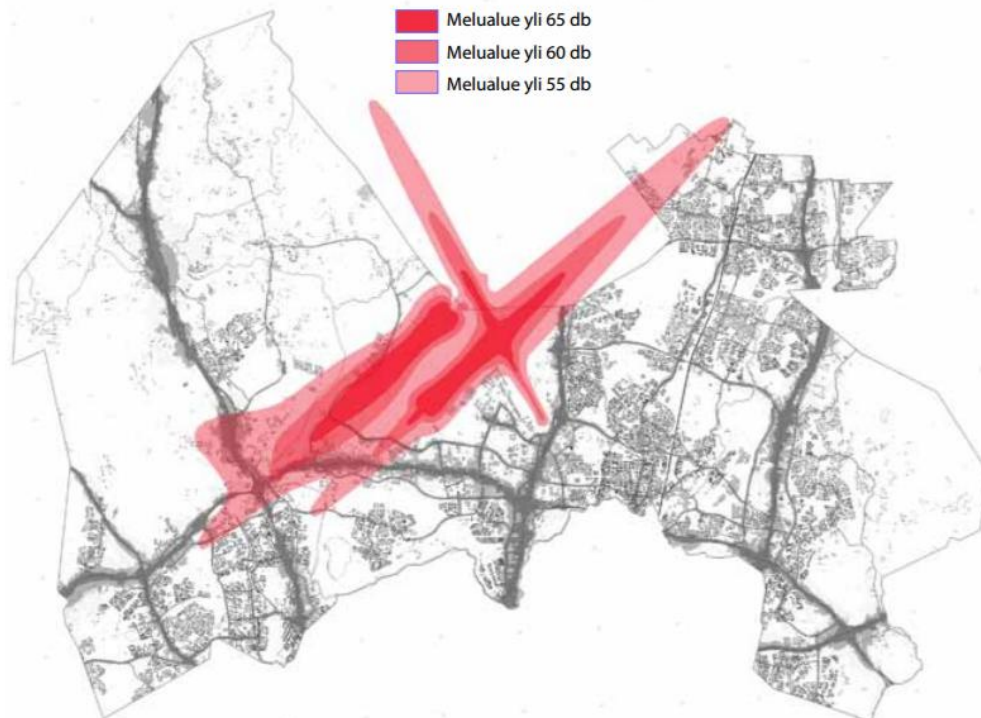
Kuvio 6.15 Tie- ja katuliikenteen mallinnetut melualueet Vantaalla ja melulle altistuvat asuinrakennukset vuonna 2011



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

⁹² Haahla & Heinonen-Guzejev 2012

Kuvio 6.16 Lentomelualueet Vantaalla vuonna 2012



Kuva 46. Vantaan päiväjajan lentomelualueet L_{Aeq} (klo 7 - 22) vuonna 2010. Finavia Oyj:n tekemän meluseelvityksen tiedot siirretty Sita Oyj:n liikennemelukartan päälle. (Lähde: Finavia)

49

Lähde: Finavia

Suurimmat ilman epäpuhtauksien päästölähteet ovat tieliikenne, energiantuotanto ja puun pienpoltto sekä pienhiukkasten osalta myös kaukokulkeuma. Ilmanlaatu Vantaalla on pääosin melko hyvä ja ilmansaasteiden pitoisuudet ovat pääsääntöisesti laskeneet viime vuosina. Ongelmallisia alueita on kuitenkin vilkasliikenteisten väylien varrella, tiiviissä keskustamaisissa ympäristöissä sekä pientaloalueilla, missä ilmanlaatu ajoittain heikkenee puun pienpolton seurauksena. Tieliikenteen pakokaasupäästöt ovat laskeneet tekniikan kehittymisen myötä, vaikka liikennemäärät ovat kasvaneet. Tieliikenne vaikuttaa kuitenkin edelleen merkittävästi ilmanlaatuun (pakokaasujen lisäksi) sen aiheuttaman katupölyn vuoksi. Alle suositusarvoilla vilkkaista väylistä asuvien määrä on noin 2,5 prosenttia kaupungin asukkaista ja tämä osuus on kaupungin asukasmäärän kasvaessa pysynyt samalla tasolla.

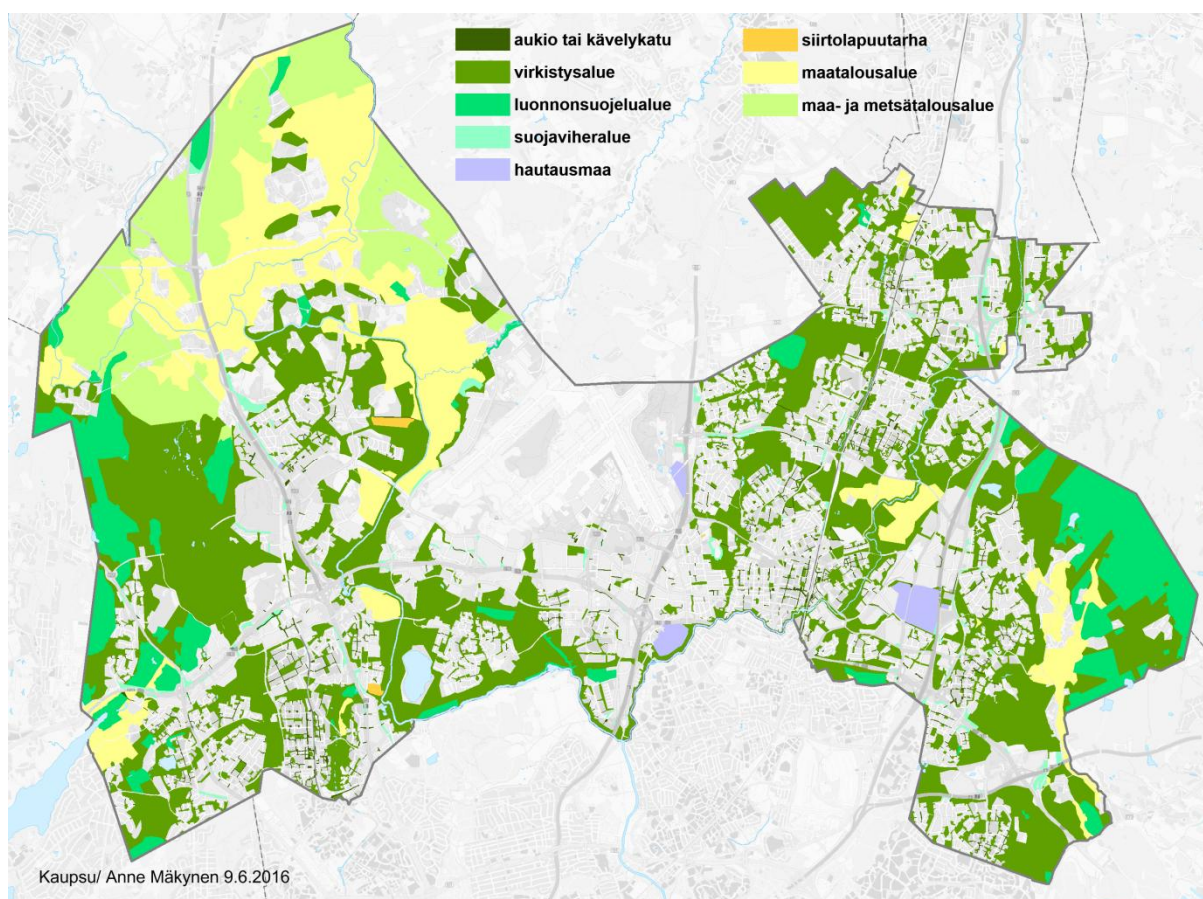
Vantaalla on useita kohteita, joissa maaperän on arvioitu olevan pilaantunutta. Pilaantuneita, pilaantuneiksi epäiltyjä tai jo kunnostettuja maita on yli 480 kohteessa. Kunnostettuja niistä on noin 200 ja niissä suurimmassa osassa maa on ollut öljyn pilaamaa. Toinen merkittävä kunnostuskohde on ollut lyijysulattamojen ilmapäästöjen pilaamat alueet. Kunnostukset tehdään yleensä rakentamisen yhteydessä.

6.5 KAUPUNKILUONTO JA KULTTUURIMAISEMAT

Kaupunkilaisten saamalla "viheralistuksella" on selvä yhteys psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin ja terveyteen. Jo suhteellisen vähäisenkin luonnossa liikkuminen tuottaa positiivisia vaikutuksia ja nämä vaikutukset lisääntyivät, kun työ- tai opiskelumatkasta yli puolet kulki puistojen, taajamametsien tai muiden viheralueiden kautta.⁹³ Ulkoilua harrastaa 96 prosenttia suomalaisesta aikuisväestöstä, keskimäärin 2–3 kertaa viikossa ja ulkoilukertoja kertyy keskimäärin 170 vuodessa. Runsas kolmannes (37 %) kaikesta vapaa-ajan liikunnasta tapahtuu ulkona luonnossa joko kodin tai vapaa-ajan asunnon lähiympäristössä (esim. lähimetsät, puistot) tai muualla luontoympäristössä.⁹⁴ Viheralueverkoston ylläpidolla asuinalueiden lomassa onkin merkittävä kansalaisten hyvinvointia ja terveyttä edistävä rooli. Vuonna 2016 toteutetussa tutkimuksessa, jossa kartoitettiin kuntalaisten tyytyväisyyttä kaupungin palveluihin, todettiin vantaalaisten tyytyväisyyden kasvaneen vuodesta 2012 mm. luonnon suojeluun, vesistöjen laatuun, ympäristön siisteyteen ja luonto- ja retkeilyreitteihin.⁹⁵

Vantaan yleiskaavan ja asemakaavojen viheralueet muodostavat koko kaupungin kattavan verkoston (kuvio 6.17). Asemakaavoitettu virkistysalueverkosto kattaa Vantaan kaupunkimaiset kaupunginosat. Retkeily- ja ulkoilualueet sekä luonnonsuojelualueet kaupungin itä- ja länsilaidoilla muodostavat laajoja, yhtenäisiä kokonaisuuksia.

Kuvio 6.17 Vantaan metsät ja viheralueet



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

⁹³ Tyrväinen L., Silvennoinen H., Korpela, K. ja Ylen, M. (2007): Luonnon merkitys kaupunkilaisille ja vaikutus psyykkiseen hyvinvointiin: Metlan työraportteja 52.

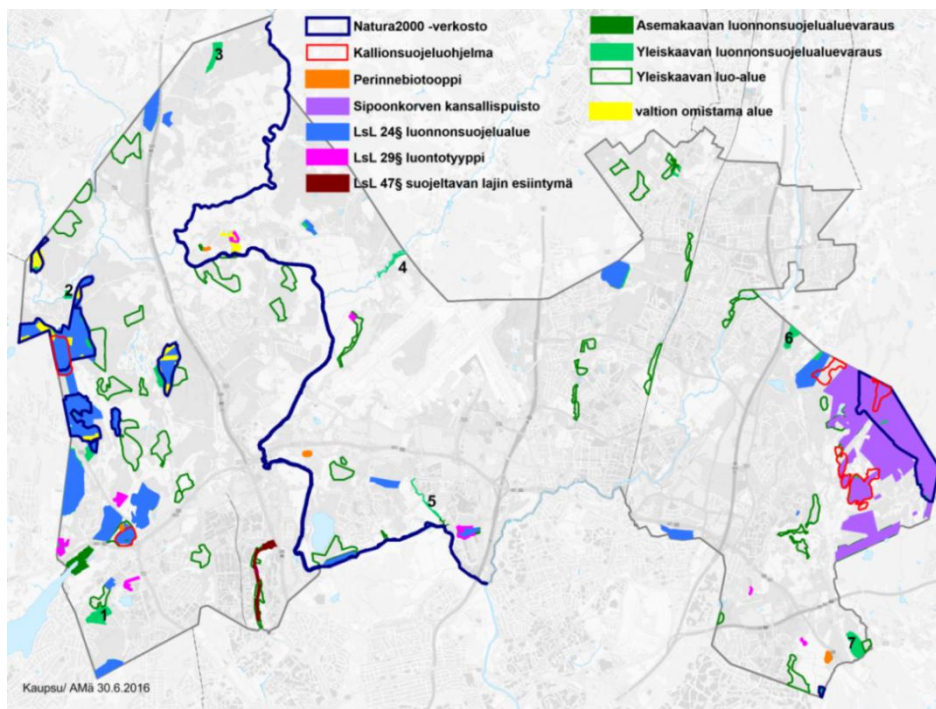
⁹⁴ Sievänen, T. ja Neuvonen, M. (toim.)(2011): Luonnon virkistyskäyttö 2010. Metlan työraportteja Institute 212.

⁹⁵ Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2016.

Vantaan viheralueverkosto on hyvin kattava, mutta eri puolilla kaupunkia viheralueiden määrä vaihtelee paljonkin. Tämä on seurausta kaupunkirakenteen muodostumisen historiasta ja eri aikojen kaupunkisuunnitteluperiaatteista. Siellä, missä viheralueita on vähän, pyritään niiden esteettiseen ja toiminnalliseen laatuun panostamaan. Erityisesti keskusta-alueille, joita perustellusti on tavoitteena tiivistää ja tehostaa, tarvitaan vastapainoksi hyviä kaupunkipuistoja. Viheralueverkosto, toimivat ekologiset yhteydet, luonnonsuojelualueet ja toimivat ekologiset yhteydet osaltaan varmistavat luonnon monimuotoisuuden turvaamisen. Elinalueiden pirstoutuminen kuitenkin on merkittävä uhka monille lajeille. Vaikka Vantaankin pinta-alasta kolmannes on metsää, metsäalueiden pirstoutuminen on vaikeuttanut monien lajien selviytymistä. Vantaalla virkistysalueverkoston saavutettavuus on varsin hyvä: asemakaavoitetun virkistysverkoston 300 metrin saavutettavuusvyöhykkeellä asuu 97 prosenttia kaikista vantaalaisista ja 100 prosenttia semakaavoitetun alueen asukkaista.

Yleiskaavan luonnonsuojelualuevarauksista on toteutunut suurin osa. Luonnonsuojelualueita, rauhoitettuja luontotyyppejä ja erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja on Vantaalla yhteensä lähes 1 400 hehtaaria (kuvio 6.18).⁹⁶ Vantaan kaupunki on rauhoittanut omistamiaan luonnonsuojelualuevarauksia yleiskaavan valmistumisen jälkeen 138 hehtaaria ja yhteensä kaupungin maata on rauhoitettu luonnonsuojelulla yli 600 hehtaaria. Valtion omistamaa Sipoonkorven kansallispuistoa on Vantaan alueella 650 hehtaaria (kaikki valtion omistamat luonnonsuojelualuevaraukset on tässä myös katsottu jo toteutuneiksi, kuvassa 6.18 keltaisella). Muiden maanomistajien kuin valtion ja kaupungin mailla on vain vähäisiä luonnonsuojelualueita. Toteutumatta ovat vielä Furumossen (kuvio 6.18, kohde 1), Lepsämäjoen lehto (2), Josvholm (3), Lillån jokivarsi (4), Krakanojan varsi, (5) Myraksensuo (6) ja Länsimetsä (7) sekä pieniä osia eräistä muista aluevarauksista. Toteutumatta on yhteensä 140 hehtaaria. Toisaalta Sipoonkorven kansallispuisto on toteutunut lähes 290 hehtaaria yleiskaavan aluevarausta laajempana.

Kuvio 6.18 Luonnonsuojelualueet

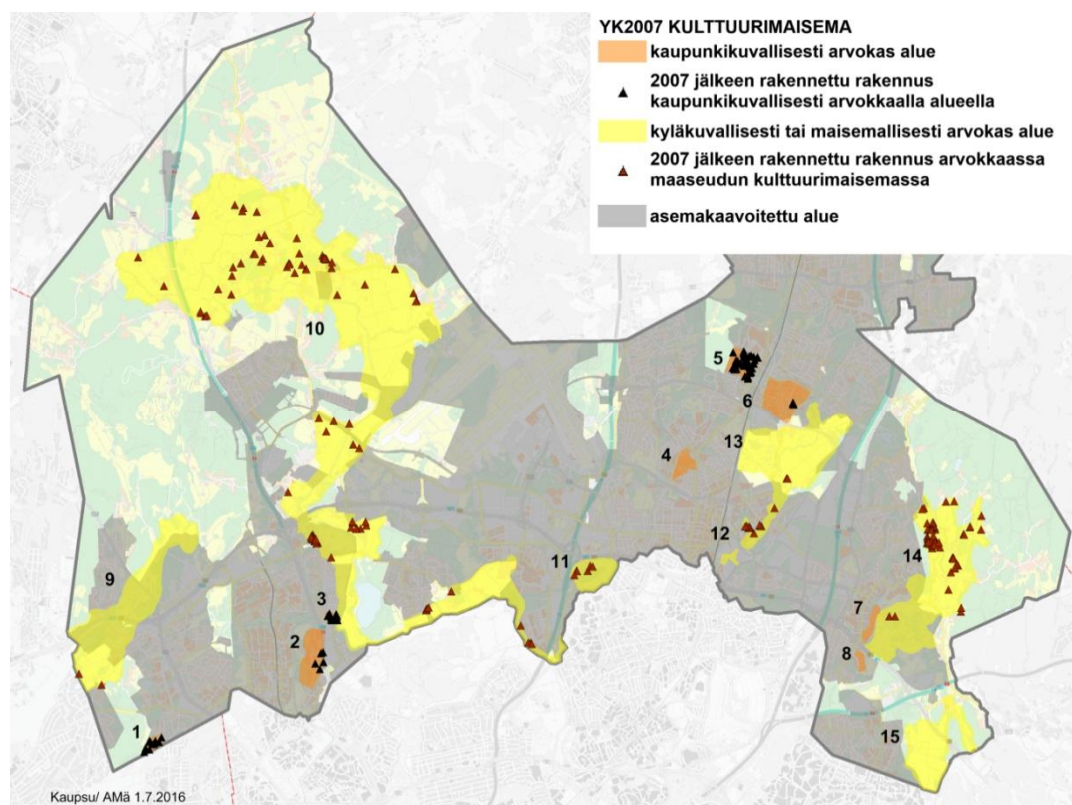


Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017 kaupsu.

⁹⁶ Sipoonkorvessa Högbergetin koillispuolinen alue Högbergetin ja Sipoonkorven Natura-alueen välissä ei ole vielä rauhoitettu.

Yleiskaavassa 2007 määritellyt arvokkaat kulttuurimaisemat ovat säilyneet valtaosaltaan hyvin (kuvio 6.19). Maaseudun kulttuurimaisemaa kyläkuvallisesti ja maisemallisesti arvokkailla alueilla ohjataan pääasiassa yleiskaavalla, pienemmältä osalta asemakaavalla. Kirkonkylä (kuvio 6.19, kohde 11) ja Kuninkaalan kylä (12) ovat kokonaan asemakaavoitettuja, Hämeenkylästä (9) on asemakaavoitettu valtaosa, Sotungista (14) on asemakaavoitettu Håkansbölen–Nissbackan kokonaisuus, Vantaanjokilaaksosta (10) ja Hanabölestä (13) vain pieni osa ja Westerkulla (15) on kokonaan asemakaavoittamatta. Arvokkaaseen maaseudun kulttuurimaisemaan on rakennettu 2007 jälkeen yhteensä 169 rakennusta, joista 57 asemakaavoitetuille alueille.

Kuvio 6.19 Yleiskaava 2007:n mukaiset kulttuurimaisemalliset alueet



Lähde: Vantaan yleiskaavojen ajantasaisuuden arviointi, A1/2017

Kaupunkikuvallisesti arvokkaista alueista suojeluasemakaava on vain Havukoskella (kuvio 6.19, kohde 6), missä se oli jo yleiskaavaa laadittaessa. Alueille on rakennettu vaihtelevasti 2007 jälkeen, suhteellisesti eniten Hämevaaraan (1), johon on rakennettu 13 prosenttia arvokkaan alueen rakennuskannasta ja Asolaan (5) 12 prosenttia Viherkumpuun (3) 8 prosenttia Havukoskelle (6) ja Kaivokselaan (2) on kumpaankin rakennettu viisi rakennusta. Simonmetsään (4) sekä Hakunilan (7) ja Vaaralan (8) rivitaloalueille ei ole rakennettu yhtään rakennusta 2007 jälkeen.

7. KULTTUURI JA VAPAA-AIKA

Kunnilla on Suomessa merkittävä rooli taiteen ja kulttuurin sekä liikuntapalveluiden rahoittajana ja järjestäjänä. Kuntien toimintaympäristö on kuitenkin muuttunut merkittävästi. Esimerkiksi väestön ikääntyminen, vieraskielisen väestön määrän nopea kasvu, julkisen talouden tiukka tilanne ja yhteiskunnan digitalisaatio tuottavat merkittäviä haasteita kulttuuritoimen alalle. Valmisteilla oleva sote- ja maakuntauudistuksessa sivistystoimi jää kuntien tehtäväkenttään eikä uudistus täten vaikuta kuntien kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluihin liittyviin velvoitteisiin. Kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden rooli tulevaisuuden kunnassa todennäköisesti kasvaa. Kysymys on samalla kertaa sekä hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja identiteetin rakentamisesta että myös kunnan elinvoimaisuuden ja tunnettuuden edistämisestä.

7.1 KULTTUURI

Uudet teknologiat muuttavat sosiaalisen kanssa käymisen muotoja. Yhtenä lähtökohtana Vantaan kulttuuripalveluiden toiminnassa on tarjota fyysisiä paikkoja sosiaaliselle kanssakäymiselle uusien teknologioiden tarjotessa virtuaalisia kohtaamispaikkoja. Samalla uusien teknologioiden haltuunotto - Twitter, Facebook, Youtube ja Instagram - on tullut osaksi kulttuuripalveluiden toimintaa.

Tieto- ja viestintätekniikan kehitys on johtanut siihen, että instituutioiden sisällä oleva asiantuntijuus tulee yhä useammin haastetuksi instituutioiden ulkopuolisen asiantuntijuuden toimesta. Jotta instituutiot voivat säilyttää uskottavuutensa, tulee niiden ulkopuolelta tuleva tieto ottaa osaksi instituutioiden, kuten museoiden tai opistojen, toimintaa. Kaupunginmuseon arkeologiset kaivaukset vapaaehtoisten kanssa ovat yksi ratkaisu, samoin Vantaan taidemuseo Artsin vahva yhteistyö paikallisaktiivien kanssa Myyrmäessä.



Vantaa on kuluvan valtuustokauden aikana näkynyt mediassa kulttuurin näkökulmasta varsin runsaasti. Uudet tapahtumamuodot ja yhteistyökumppanuudet kuten Tikkurila Festivaali ja BRQ Vantaa Festival ovat saaneet paljon julkisuutta. Myös Vantaan taidemuseo Artsin ja Myyrmäki-liikkeen yhteistyö katutaiteessa on noteerattu mediassa⁹⁷. Rock'n Vantaa -tutkimushankkeen tuottaman aineiston pohjalta rakennettu näyttely kaupunginmuseossa (2014) keräsi ennätyskävijämäärän kuten myös palkittu Kasarikoti-projekti asuntomesuilla (2015).⁹⁸ Taikava-hanke (taidekasvattajat varhaiskasvatuksessa) on osoittautunut menestyksekkääksi paitsi tuloksiltaan, myös medianäkyvyyden kannalta⁹⁹. Kuvataidekoulun ja musiikkiopiston oppilasmäärät ovat myös kasvaneet huomattavasti. Musiikkitalo Martinus jatkaa menestyksestä toimintaansa runsaan vuoden kestäneen remontin jälkeen. Kulttuuripalvelut ovat myös jatkaneet jalkautumista omien yksiköidensä ulkopuolelle ja järjestävät aktiivisesti mm. suosittuja arkeologin luentoja.

Kulttuuritarjontaa on pyritty kehittämään mm. kiinnittämällä entistä enemmän huomiota ohjelman ja näyttelyiden kiinnostavuuteen, hyödyntämällä uusien yhteistyökumppanuuksien luomia mahdollisuuksia sekä viestintään panostamalla. Kulttuuritapahtumia on karsittu ja kohdennettu resurssit valikoidumpiin tapahtumiin. Yleisömäärätilastoissa tämä näkyy suurena kasvuna (kuvio 7.1). Suuret ilmaiskonsertit kuten vuoden 2016 Vantaan kaupunkijuhlan konsertti Tikkurilan torilla ja Myyrmäessä järjestetty Vantaan päivän konsertti sekä elokuun suurkonsertit *Klassikot torilla* ja *Heavyklassikot* keräsivät suuria yleisömääriä monipuolisesti erilaisista taustoista. Näiden tilaisuuksien järjestämisen ovat mahdollistaneet uudenlainen yhteistyöpohja ja sopimuskumppanuudet eri toimijoiden välillä.

Taulukko 7.1 Kulttuuritapahtumat ja yleisömäärät vuosina 2013–16¹⁰⁰

	2013	2014	2015	2016
Tapahtumien määrä	1 268	560	439	583
Yleisömäärä	62 463	85 474	108 636	141 300

Lähde: Vantaan kaupunki, kulttuuripalveluiden tilastot

Vantaan kaupunki avustaa vuosittaisia monia yksityisiä taide- ja kulttuurilaitoksia. Kuluvalle valtuustokaudella avustuksia ovat saaneet mm. Tanssiteatteri Raatikko, Teatteri Vantaa, Vantaan viihdeorkesteri ja Suomalainen barokkiorkesteri sekä Suomen ilmailumuseo. Kunnallisia taide- ja kulttuurilaitoksia Vantaalla ovat jo aiemmin mainitut Vantaan kaupunginmuseo ja Vantaan taidemuseo Artsi sekä taiteen perusopetusta antavat Vantaan musiikkiopisto ja Vantaan kuvataidekoulu. Näiden ohella kulttuuripalvelujen alla toimivat lasten taidetalot Pessi ja Toteemi. Kaupunki myös avustaa useita yksityisiä taideoppilaitoksia ja taiteen perusopetusta antavia toimijoita sekä antaa apurahoja ammattitaiteilijoille ja taiteilijaryhmille. Pääkaupunkiseudun kunnat osallistuvat Suomen Kansallisoopperan toiminnan rahoitukseen. Kaupunki avustaa myös Tiedekeskus Heurekan toimintaa.¹⁰¹

⁹⁷ Helsingin sanomat, Nyt-liite, 21.3.2015, <http://nyt.fi/a1305940101976>; Yle Kulttuuri, 1.10.2014, <http://yle.fi/uutiset/3-7498345>.

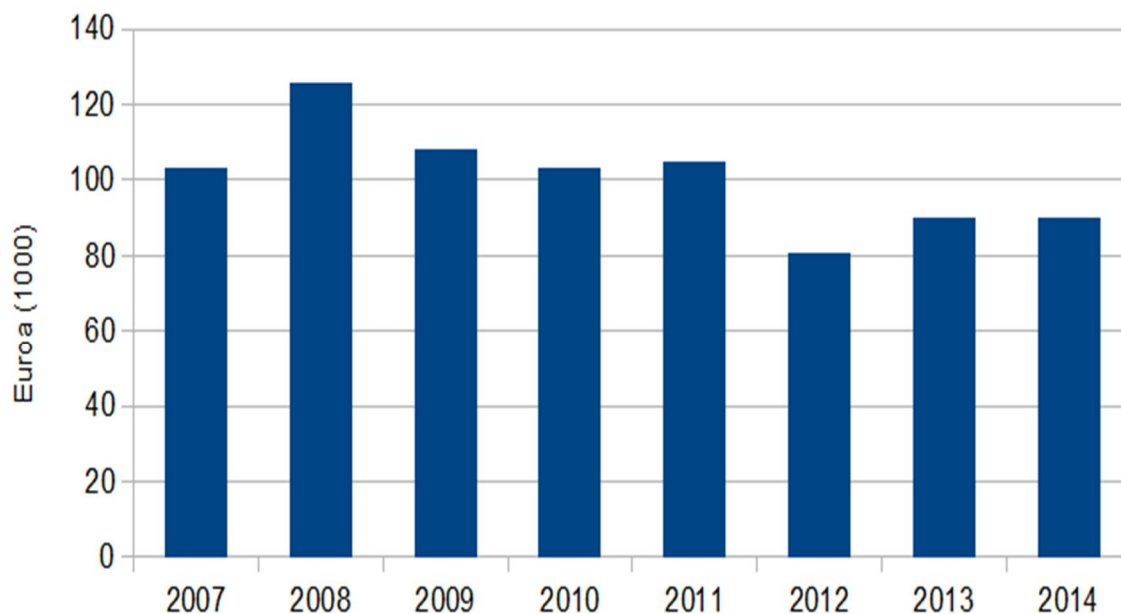
⁹⁸ Kasarikodissa kävi yhteensä noin 56 000 kävijää.

⁹⁹ Helsingin sanomat, 16.4.2016, <http://www.hs.fi/kaupunki/a1460774013318>.

¹⁰⁰ Tapahtumien määrän suuri lasku johtuu mittaustavan muutoksista. Eri vuosien luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.

¹⁰¹ Tiedekeskus Heureka saa avustuksensa Vantaan kaupungin keskushallinnolta.

Kuvio 7.2 Kulttuuritoimen kohdeavustukset vuosina 2007–16



Lähde: Vantaan kaupunki, kulttuuripalveluiden tilastot

7.2 KAUPUNGINKIRJASTO

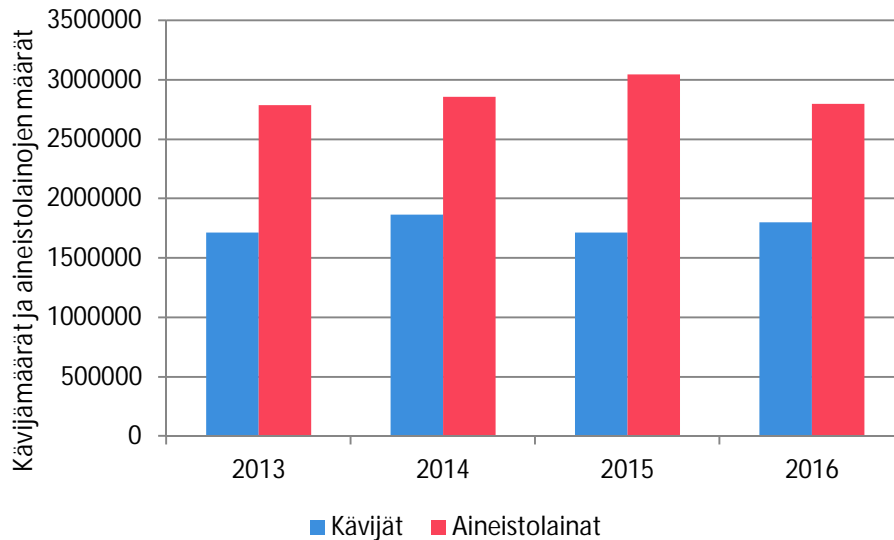
Yhteiskunnan muutos ja teknologian kehitys muovaavat myös kirjastojen identiteettiä. Tulevaisuuden kirjastot nähdään niin virtuaalisina kuin fyysisinäkin kohtaamispaikkoina. Kirjastot tarjoavat, myös uusia teknologioita hyödyntäen, mahdollisuuksia tiedon etsimiseen, oli sitten kyse harrastuksista tai ammatillisesta toiminnasta. Uudet viestintäteknologiat ja niiden myötä tapahtuva mediakäyttäytymisen muutos näkyvät myös Vantaan kaupunginkirjaston toiminnassa suuntaamalla toimintaa uudella tavalla. Nämä muutokset myös mahdollistavat kirjastohenkilökunnan työnkuvien kehittämisen siten, että rutiinitöiden määrä vähenee ja erilaisten asiantuntijatehtävien osuus kasvaa. Kaikki palvelu-uudistukset toteutetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa. Esimerkiksi Martinlaakson kirjaston uudistamisen yhteydessä 2015–16 liki 1000 alueen asukasta osallistui kirjaston ja sen toiminnan suunnitteluun. Kuntalaisten osallisuus onkin keskeistä kaupunginkirjastotoiminnalle. Tämä on myös uuden kirjastolain mukaista, sillä lain mukaan demokratian ja osallisuuden edistäminen kuuluvat kirjastojen tehtäväkenttään.

Lukutaidon keskeinen merkitys myöhemmälle opinto- ja työelämämenestykselle on havaittu mm. PISA-tutkimuksissa (OECD 2009). Viestintäteknologioiden muuttuessa osaamisvaatimukset eri viestintämuotojen ja niiden sisältöjen ymmärryksen suhteen myös kasvavat. Koulujen uusiin opetussuunnitelmiin on tullut mukaan monilukutaidon käsite. Monilukutaidolla viitataan taitoon tulkinta ja tuottaa erilaisia viestejä, oli välitettävä tieto sitten sanallista tai numeerista, audiovisuaalista tai näiden yhdistelmiä. Näiden tietoyhteiskunnan perustaitojen kehittämiseksi kirjasto tarjoaa niin ammatti-ihmisten apua kuin myös välineitä ja aineistoja.

Uudistuvan kirjaston toiminnalla on myös rajapinta innovaatio- ja yritystoiminnan edistämiseen. Kirjasto toimii alustana mikro- ja pienyrittäjyydelle, yrittäjien verkostoitumiselle ja innovaatiotoiminnalle.

Vantaan kaupunginkirjasto palvelee kaupunkilaisia 10 toimipisteessä. Lisäksi kirjastolla on käytössään kaksi kirjastoautoa. Kaupunginkirjaston vuosittainen kävijämäärä on ollut valtuustokaudella 1,7 - 1,9 miljoonan tasolla ja aineistolainojen määrä on vaihdellut 2,8 miljoonasta yli kolmeen miljoonaan (kuvio 7.3). Lainauserittään kirjastoista suurin on Tikkurilassa toimiva pääkirjasto.

Kuvio 7.3: Kaupunginkirjaston kävijöiden ja aineistolainojen määrät vuosina 2013–16



Lähde: Vantaan kaupunki, kirjastopalveluiden tilastot

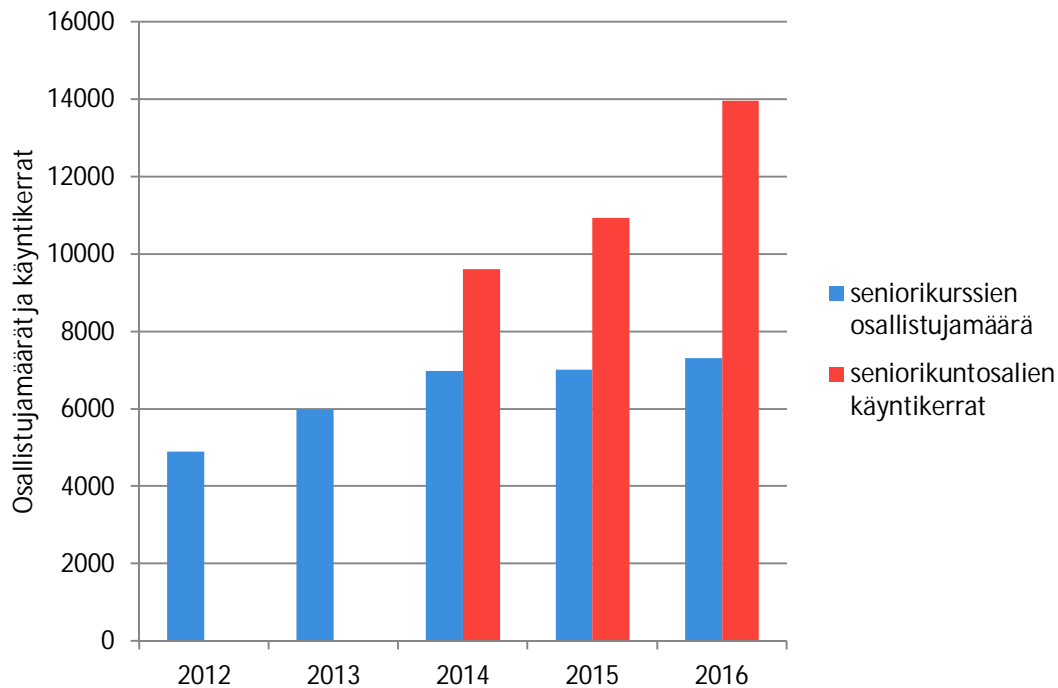
7.3 LIIKUNTA

Liikuntapalveluiden tavoitteena on liikunnan ja muun terveyttä edistävän aktiviteetin edistäminen. Näitä tavoitteita edistetään rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja, aktiivisella kansalaisella liikunnan pariin sekä tukemalla liikunta- ja urheiluseurojen toimintaedellytyksiä. Vantaan kaupunki tuottaa liikuntapalveluita verraten pienin kustannuksin muihin suuriin kaupunkeihin verrattuna.

Vantaan vuosille 2009–25 laaditun liikuntasuunnitelman mukaisesti liikuntapalveluiden kehittämisen lähtökohtana on liikunnallista elämäntapaa edistävän ympäristön, erityisesti liikunnan lähi- ja alueellisia palveluita tuottamalla, luominen. Vantaan kaupungin toteuttamat liikuntarakentamisen kehittämiskohteet painottuvatkin lähiliikuntapuistojen ja lähiliikuntapaikkojen uudisrakentamishankkeisiin sekä nykyisten liikuntapaikkojen peruskorjauksiin. Lähiliikuntapaikkoja pyritään rakentamaan ensisijaisesti koulujen ja päiväkotien yhteyteen. Lähiliikuntapaikkojen määrä on noussut vuodesta 2014 (32 lähiliikuntapaikkaa) vuoteen 2016 mennessä puolella (48 lähiliikuntapaikkaa). Näiden lisäksi liikuntaolosuhteiden kehittämiseksi edistetään kumppanuushankkeiden toteuttamismahdollisuuksia.

Liikuntaan aktivoimisen tavoitteena on tarjota edellytyksiä liikunnalliseen elämäntapaan tarjoamalla liikunnan harrastamisen mahdollisuuksia kaikissa elämänkaaren vaiheissa. Kaupungin toteuttaman ohjatun liikunnan painopisteenä ovat ikääntyvän väestön tarpeet sekä erityis- ja terveysliikunta. Ikääntyneiden kurssitoimintaa on lisätty. Vuodesta 2014 lähtien on myös ryhdytty kehittämään seniorikuntosaliverkostoa (kuvio 7.4). Vuonna 2016 liikuntapalvelut hallinnoi kahta terveysasemien yhteydessä toimivaa seniorikuntosalia, joissa harjoitteli lähes 50 vertaisohjaajavetoisesti toimivaa ryhmää.

Kuvio 7.4: Senioreiden kurssitoimintaan osallistuneiden määrät vuosina 2012–16 ja seniorikuntosalien käyntikerrat vuosina 2014–16



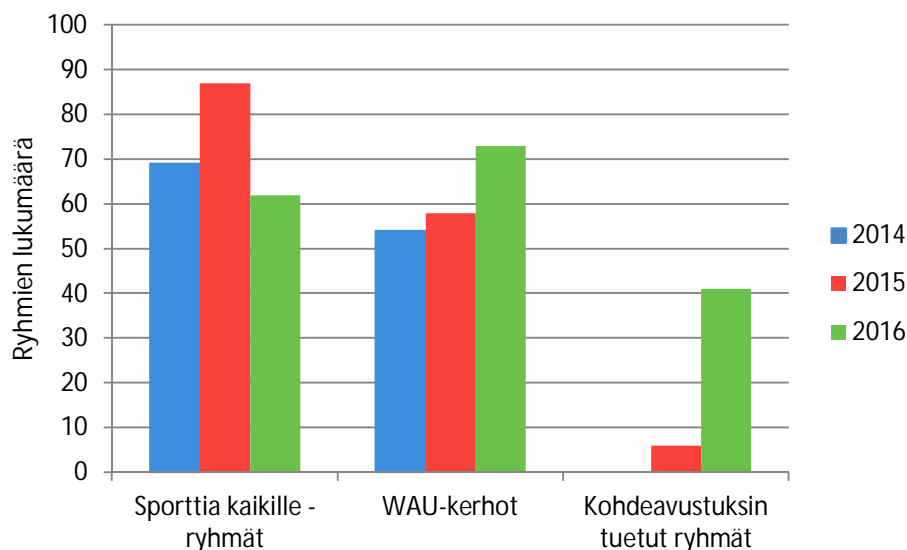
Lähde: Vantaan kaupunki, liikuntapalveluiden tilastot

Eräs kansanterveyden kannalta suurimmista haasteista on riittämättömästi liikkuvien tavoittaminen ja heidän ohjaaminen palveluiden piiriin. Tässä keskeisenä työkaluna Vantaalla on vuonna 2005 käynnistetty Liikunta-apteekkitoiminta, jossa tarjotaan kohdennettua liikuntaneuvontaa yhteistyössä terveysasemien henkilökunnan kanssa. Liikunta-apteekkitoiminta on suunnattu erityisesti yli 40-vuotiaille, tyypin 2 diabetesta sairastaville henkilöille. Käyntikertojen määrä on kasvanut vuodesta 2012 vuoteen 2016 mennessä nelinkertaiseksi (lähes 340 käyntikertaa vuonna 2016).

Liikuntaan aktivoinnissa toiminnan toinen keskeinen kohderyhmä ovat lapset ja nuoret. Toimenpiteitä on tehty Liikkuva koulu -ohjelman ja vuonna 2016 käynnistyneen Liikkuva päiväkotihankkeen kautta sekä kohdeavustuksilla tuettuja harrasteliikuntaryhmiä synnyttämällä. Liikkuva koulu -hanke alkoi Vantaalla vuonna 2010 ja vuoden 2015 loppuun mennessä kaikki Vantaan peruskoulut olivat mukana toiminnassa.

Liikunnan avustusperusteita uudistettiin vuonna 2015 alkaen tavoitteenaan tukea entistä vahvemmin lasten ja nuorten harrastetoimintaa. Uudistusprosessin keskeisenä havaintona oli, että seurojen tarjoaman kattavan kilpaurheilutoiminnan lisäksi kaivataan eri lajien kokeilemiseen ja monipuolisen harrastamisen mahdollistavia matalan kynnyksen harrasteliikuntavaihtoehtoja. Näiden toimintojen synnyttämiseksi otettiin käyttöön uusi avustusmuoto, kohdeavustus (kuviokuva 7.5). Kohdeavustuksilla tuetaan kaikille avoimia, ei kilpaurheiluun tähtäviä ja kustannuksiltaan matalia harrasteliikuntaryhmiä, kuten Sporttia kaikille -hankkeen ryhmät ja WAU ry:n vantaalaisilla kouluilla järjestämät liikuntakerhot.

Kuvio 7.5: Sporttia kaikille -hankkeen ryhmät, WAU-kerhot ja kohdeavustuksin tuetut harrasteliikuntaryhmät vuosina 2014–16



Lähde: Vantaan kaupunki, liikuntapalveluiden tilastot

7.4 NUORISOTYÖ

Nuorisopalveluiden toiminta tähtää vantaalaisten nuorten kasvu- ja elinolojen parantamiseen ja luo edellytyksiä nuorten aktiiviselle kansalaisuudelle. Lähivuosina nuorisopalveluiden toiminnan keskeisimpiä tavoitteita ovat syrjäytymisen ja polarisoitumisen ehkäiseminen ja osallisuuden tukeminen. Nuorisopalveluissa panostetaan yhteistyöhön eri tulosalueiden ja nuorisoalan järjestöjen sekä muiden kumppaneiden, kuten yritysten kanssa. Yhteistyötä tehdään mm. kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa harrastuksen löytämiseksi jokaiselle nuorelle.

Alueellisen nuorisotyön ydintoimintoja ovat nuorisotilatoiminta ja erityisnuorisotyö. Kattava alueellinen palveluverkko mahdollistaa palveluiden hyvän tavoitettavuuden ja reagoimisen alueellisiin haasteisiin. Nuorisotilatoiminnan tavoitteena on tarjota monipuolista ja nuorten kasvua tukevaa toimintaa nuorille turvallisessa ympäristössä. Toimintaa vetävät ammattitaitoiset nuorisotyöntekijät, mutta suunnittelussa ja toteutuksessa nuorten osallisuus on entistä keskeisemmässä roolissa, samoin kuin yhteistyö muun muassa alueen järjestöjen ja koulujen kanssa. Suurin osa nuorisotiloista on monitoimitiloja jotka toimivat myös alueellisina kohtaamispaikkoina ja mahdollistavat toimintaa kaiken ikäisille kuntalaisille eri vuorokauden aikoina. Vantaan monikulttuurisuus näkyy monilla nuorisotaloilla vahvasti. Joillakin tiloista kävijöistä jopa 70–80 prosenttia on maahanmuuttajataustaisia nuoria.

Alueellinen erityisnuorisotyön painopiste on siirtynyt entistä enemmän kohdennettuun pienryhmätoimintaan yhteistyössä koulujen ja mm. lastensuojelun kanssa. Erityisnuorisotyö toimii kiinteässä yhteistyössä nuorisotilatoiminnan kanssa sekä alueellisesti vahvasti verkostoituneena. Erityisnuorisotyössä nuoria tuetaan yksilöllisesti, oli sitten kysymys ihmisuhdeongelmista, koulunkäynnistä, päihteiden käyttöön liittyvistä ongelmista, kiusaamisesta tai mistä tahansa nuoren mieltä askarruttavasta asiasta.

Nuorisotyötä tehdään entistä enemmän niissä ympäristöissä missä nuoret liikkuvat ja viettävät aikaansa. Tässä käytetään erilaisia jalkautuvan työn menetelmiä kuten Vantaalla kehitetty liikkuva *Ankkapartiotoiminta*, nuorisotyöpareina tehtävä katutyö ja nuorisotyön

ammattilaisten jalkautuminen tarvittaessa ja tilannekohtaisesti nuorisotiloista omalla alueella. Uusimpana innovaationa jalkautuvassa nuorisotyössä on *Nuorisotyö raiteilla* -hanke, missä liikutaan nuorten parissa kehäradalla ja metrossa sekä niiden asemilla. Jalkautuvaa nuorisotyötä tehdään tiiviissä yhteistyössä järjestöjen ja muiden alan toimijoiden kuten seurakuntien nuorisotyön kanssa.

Moni megatrendi näkyy myös nuorisotyössä. Tietoisuus ympäristökysymyksistä ja kestävä kehityksen vaatimuksista lisääntyy koko ajan. Ympäristökasvatus on osa nuorisotyötä. Fyysinen ja digitaalinen maailma ovat sulautumassa entistä enemmän yhteen. Digitaalinen nuorisotyö on samanaikaisesti väline, tila, sisältö ja uudenlainen nuorisotyön toimintaympäristö. Jatkossa mediasisältöjä tuotetaan yhdessä nuorten kanssa, mikä edellyttää nuorisotyöntekijältä mediakasvattajan roolin omaksumista. Sosiaalista mediaa ja digitaalisia pelejä hyödynnetään pienryhmätöinnässä, nuorten omaehtoisen toiminnan tukemisessa ja esimerkiksi osallisuuden välineenä oman ympäristön suunnittelussa.

Nuorten työpajat ja Kipinä etsivä nuorisotyö on tarkoitettu 16–28 -vuotiaille työttömille nuorille. Työpajoille tulevilta nuorilta valtaosalta puuttuu toisen asteen tutkinto ja aiempaa useammat ovat keskeyttäneet opintonsa; nuorten tuen tarve on kasvanut. Koulutukseen ja työhön ohjaamisen lisäksi työpajoilla on keskitytty nuorten sosiaaliseen vahvistamiseen mm. omaohjaajuuden kautta. Yhteistyö Vantaan ammattiopisto Varian kanssa on tiivistynyt. Nuorten työpajat ovat oppimisympäristöjä, joissa työkokeiluissa olevilla nuorilla on mahdollisuus saada todistus osaamisen tunnistamisesta ennen opintojen alkua. Myös keskeyttämisriskissä olevat Varian opiskelijat voivat sovitusti tulla työpajalle motivaatiojaksolle. Työpajatoimintaa laajennetaan kaupungin toimipisteitä hyödyntäen. Myös nuorten tuettua oppisopimuskoulutusta edelleen lisätään ja kehitetään.

Etsivä nuorisotyö *Kipinä* ja *Palvelu olen minä* -hanke tavoittaa liikkuvan työotteen ja kotikäyntien kautta syrjäytyneitä tai vahvasti syrjäytymässä olevia nuoria. Yhä enemmän tarvetta olisi kuitenkin myös jalkautuville mielenterveyspalveluille, jotka auttaisivat kotiin syrjäytyneitä nuoria.

Nuorisopalveluiden eri toiminnoissa on havaittavissa yhä voimistuvaa polarisoitumista hyvin ja huonosti pärjääviin nuoriin. Nuorisotilojen kävijöillä on mm. entistä enemmän psykososiaalisia ongelmia. Erityisnuorisotyön kävijämäärä on kasvussa ja asiakkaina on entistä enemmän moniongelmaisia nuoria. Ilman koulutuspaikkaa jääneiden nuorten tuen tarve on aiempaa suurempaa nuorten monimuotoisten ja pitkittyneiden ongelmien vuoksi ja etsivässä nuorisotyössä kohdataan aiempaa vakavampia tilanteita kotiin syrjäytyneiden nuorten parissa.

Myös uusien nuorisotyön muotojen luominen ongelmien ehkäisemiseksi jo varhaisessa vaiheessa on tärkeää. Tässä uudenlaiset kumppanuudet ja verkostot ovat entistä isommassa roolissa. Kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa yhteistyössä suunniteltu monimuotoinen matalan kynnyksen harrastuskokeilu on tästä hyvä esimerkki. Yhä tärkeämpää on myös tiivistyvä yhteistyö niin peruskoulun kuin järjestöjen ja vantaalaisten yritysten kanssa.

Taulukko 7.6. Nuorisopalveluiden kävijämäärät ja toiminta-avustusta saaneiden ryhmien määrät vuosina 2013–16

	2013	2014	2015	2016
Kävijämäärä nuorisotiloissa	323872	382065	372884	433678
Etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan asiakkaat	2733	1759	1574	1638
Avustusta saaneiden järjestöjen ja toimintaryhmien määrä	66	63	58	*
Järjestöjen toimintaan osallistuneiden määrä	82562	88179	82393	*

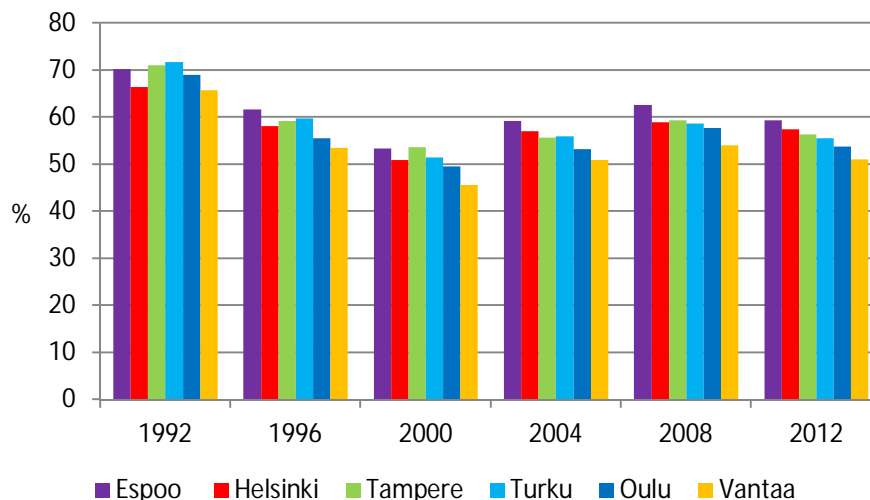
Lähde: Vantaan kaupunki, nuorisopalveluiden tilastot

8. DEMOKRATIA JA OSALLISUUS

8.1 VAALIT JA ÄÄNESTYSKÄYTTÄYTYMINEN

Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa on Suomessa laskenut 1960- ja 70-lukujen liki 80 prosentin tasosta merkittävästi. Poikkeuksena äänestysaktiivisuuden laskutrendissä olivat vuosien 2004 ja 2008 kuntavaalit, äänestysviikkaus oli näissä vaaleissa edeltäviä, vuoden 2000 kuntavaaleja, hieman korkeampi. Vuoden 2012 kuntavaaleissa äänestysaktiivisuus jälleen laski, vaikkakaan ei aivan vuoden 2000 tasolle. Vantaalla kuntavaalien äänestysviikkaus on tyypillisesti jäänyt valtakunnallisen äänestysviikkauksen alapuolelle. Vuoden 2012 kuntavaaleissa äänensä antoi 51 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista. Suurten kaupunkien joukossa Vantaan äänestysprosentti oli alin, korkein äänestysprosentti oli Espoossa, lähes 60 prosenttia. Vantaalla miesten äänestysprosentti oli runsaat 49 ja naisten vajaat 53 prosenttia. Sukupuolten välinen ero äänestysaktiivisuudessa on ollut samaa suuruusluokkaa ja samaan suuntaan myös aiemmissa kunnallisvaaleissa. Alueittaiset erot äänestysviikkauksessa olivat myös varsin suuria. Alimmillaan äänestysprosentteissa jäätiin, Nissaksessa ja Pakkalassa, 37–39 prosentin tasolle ja korkeimmillaan, Hämeenvaarassa ja Ylästössä, saavutettiin 64–65 prosentin taso. Erot äänestysviikkauksessa heijastelevat asuinalueiden sosioekonomisia eroja alueiden väestörakenteissa.

Kuvio 8.1 Äänestysviikkaus kunnallisvaaleissa suurimmissa kaupungeissa vuosina 1992–2016



Lähde: Tilastokeskus

Eduskuntavaaleissa äänestysviikkaus on tyypillisesti kuntavaaleja korkeampi. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa lähes 68 prosenttia vantaalaisista äänioikeutetuista antoi äänensä. Myös eduskuntavaaleissa naiset äänestivät Vantaalla miehiä aktiivisemmin. Sukupuolten välinen ero äänestysaktiivisuudessa oli kuitenkin kunnallisvaaleja pienempi, runsaat 2 prosenttiyksikköä. Alueiden väliset erot äänestysaktiivisuudessa olivat kuntavaalien tasoa. Korkeimmillaan saavutettiin lähes 84 prosentin taso ja alimmillaan jäätiin alle 60 prosentin tason. Eduskuntaan valittiin vuoden 2015 eduskuntavaaleissa kolme vantaalaista kansanedustajaa.

8.2 OSALLISUUS

Vantaan kaupunki on strategiassaan sitoutunut osallisuuden vahvistamiseen ja määrittelee toimintansa lähtökohdaksi kuntalaisen osallisuuden ja avoimen viestinnän. Osallisuustyötä on ohjannut vuodesta 2013 osallisuusmalli¹⁰², joka on tarkoitettu oppaaksi niin kuntalaisille kuin myös viranhaltijoille. Kaikki toimialat ottavat toiminnassaan omalta osaltaan huomioon asukkaat ja asiakkaat. Keskitetysti osallistumistyötä vastaa asukaspalvelut. Kaupungin sisäistä osallisuustyötä varten on luotu neljä kertaa vuodessa kokoontuva osallisuusverkosto, jossa osallisuustyötä ja sen suunnittelua tarkastellaan poikkihallinnollisesti yhdessä. Sisäisiä työpajoja on ollut neljä ja syksyllä 2016 aloitettiin järjestelmälliset, kaupungin sisäiset osallisuuskoulutukset.

Vantaan kaupungin osallisuusmallissa osallisuus tarkoittaa kunnan toiminnan suunnitteluun ja päätöksentekoon vaikuttavaa osallisuutta. Tavoitteena on vahvistaa kansalaisten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia päätöksenteossa kehittämällä hallinnon menettelytapoja siten, että vuorovaikutus kansalaisten, päätöksentekijöiden ja valmistelijoiden kesken on mahdollista.

Vantaan kaupungin osallisuusmalli sisältää kuvauksen osallistumisen mahdollistavista tavoista, jotka on jaoteltu neljään kokonaisuuteen. Edustuksellisella osallisuudella tarkoitetaan yhteisten asioiden hoitoon osallistumista edustuksellisten toimielinten kautta. Kaupungin ylintä päätösvaltaa Vantaalla käyttävän kaupunginvaltuuston ohella Vantaalla toimii myös nuorisovaltuusto. Vuonna 2015 hyväksytyyn uuden kuntalain mukaan jokaisen kunnan on asetettava nuorisovaltuusto. Vantaalla nuorisovaltuusto on toiminut vuodesta 2000 lähtien. Nuorisovaltuuston tehtävänä on kehittää nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja hakea uusia muotoja nuorten aktivoimiseksi, jotta he ottaisivat osaa heitä koskevaan yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Nuorisovaltuustoon kuuluu kaksikymmentä varsinaista ja kymmenen varajäsentä. Nuorisovaltuuston edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus Vantaan kaupungin lautakunnissa, aluetoimikunnissa sekä kaupunginvaltuustossa. Toiminta on poliittisesti sitoutumatonta. Nuorisovaltuusto kokoontuu kuukausittain. Se tekee aloitteita kaupunginhallitukselle, antaa lausuntoja, osallistuu erilaisiin työryhmiin ja järjestää nuorille suunnattuja tapahtumia yhteistyössä oppilaskuntien ja nuorisopalveluiden kanssa. Vuoden 2015 vaaleissa oli kaikkiaan 14 062 äänioikeutettua nuorta, joista noin 33 prosenttia käytti ääntään.

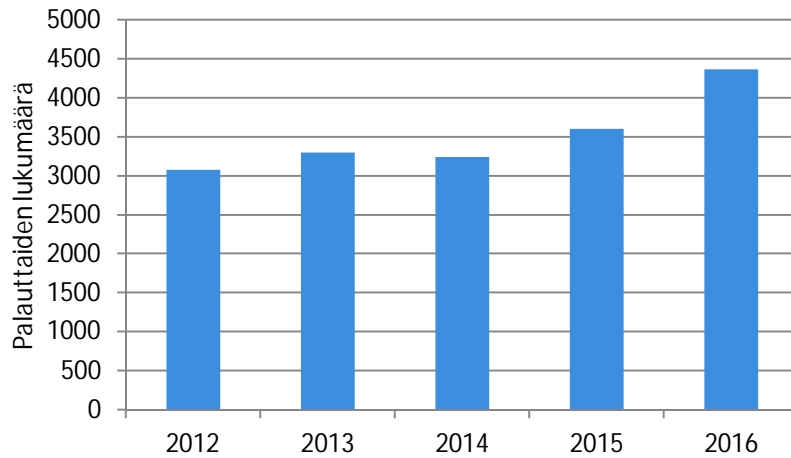
Vantaalla toimii kaikilla suuralueilla aluetoimikunnat sekä ruotsinkielisiä vantaalaisia edustava Svenska kommittén. Aluetoimikunta on koottu siten, että sen jäsenet asuvat eri puolilla suuraluetta. Svenska kommitténin toiminta-alueena on koko Vantaa. Aluetoimikuntien ja Svenska kommitténin toimikausi päättyy kesällä 2017. Parhaillaan valmistellaan Osallistuva Vantaa -toimintatapaa, jonka avulla kuntalaisten osallisuus kaupungin ja palveluiden suunnittelussa lisääntyy entisestään.

Nuorisovaltuuston, aluetoimikuntien ja ruotsinkielisiä vantaalaisia edustavan Svenska kommitténin ohella edustuksellista osallisuutta edistetään myös maahanmuuttajien ja vähemmistöjen asioita käsittelevän monikulttuurisuusasioiden neuvottelukunnan kautta, vammaisten ja heidän omaisten asioita käsittelevän vammaisneuvoston kautta ja ikääntyneiden hyvinvointia eri tavoin edistävän vanhusneuvoston kautta.

Edustuksellisen osallisuuden ohella kuntalaisille on taattu mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon aloitteita tekemällä. Suoran osallisuuden keskeisenä kanavana ovat kuntalaisaloitteet joita on viime vuosina tehty tyypillisesti 40–50 kappaletta vuodessa.¹⁰² Suoraan osallisuutta edustavat myös kuntalaisten palautejärjestelmän kautta antamat palautteet. Palautteiden määrä on kasvanut viime vuosina (kuvio 8.2).

¹⁰² Vuonna 2013 aloitteita tuli 56, vuonna 2014 43, vuonna 2015 46 ja vuonna 2016 42.

Kuvio 8.2 Kuntalaisten palautejärjestelmän kautta antamat palautteet Vantaalla vuosina 2012–2016



Lähde: Vantaan kaupunki, Prime-palautejärjestelmä

Tieto-osallisuudella tarkoitetaan kuntalaisille tarjottavaa ajantasaista ja ymmärrettävää tietoa kaupungin päätöksenteosta ja toiminnasta. Luonnollisena osana tieto-osallisuuteen kuuluu mahdollisimman laaja avoimuus. Vantaa osallistuu aktiivisesti avoimen tiedon tuottamiseen osana Helsinki Region Infoshare (HRI) -palvelua. Vuodenvaihteessa 2016/17 HRI-palvelussa oli 194 sellaista tietoaainestoa, jossa oli Vantaata koskevaa tietoa, avoimena tietona.

Osallisuuden neljäs muoto, toimintaosallisuus, tarkoittaa kuntalaisten omaehtoista toimintaa sekä kunnan järjestämiä tilaisuuksia ja tapahtumia, joissa kuntalaiset, viranomaiset ja päätöksentekijät kohtaavat. Toimintaosallisuus muodostuu neljästä osa-alueesta. Asukasfoorumit ovat avoimia keskustelutilaisuuksia, joissa asukkaat ja kaupungin johto kohtaavat. Aiheet määräytyvät alueen tarpeiden mukaan. Kaupungin johdon asukasfoorumeita on järjestetty kahdesti vuodessa eri teemoin ja eri puolilla Vantaata. Tämän ohella kuntalaispalvelut ja muut kaupungin toimialat järjestävät erilaisia työpajoja ja asukastilaisuuksia. Asukastilaisuudet ovat joko alueellisia tai teemallisia.

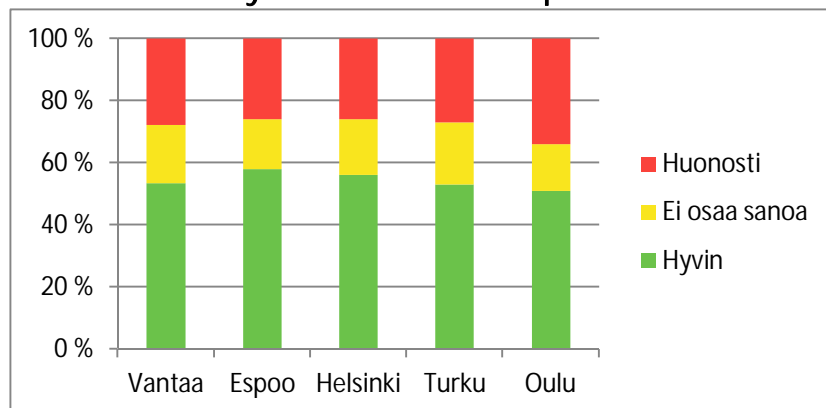
Toisena toimintaosallisuuden muotona ovat asukastilat. Niillä tuetaan matalan kynnysen kansalaistoimintaa tarjoamalla avointa asukastila- ja kohtaamispaikkatoimintaa, johon kaikki ovat tervetulleita. Asukastilat ovat vapaaehtoistoiminnan keskuksia. Näitä tiloja tarjoamalla pyritään muun muassa ehkäisemään yksinäisyyttä ja syrjäytymistä, lisäämään sosiaalisia tukiverkostoja ja mahdollistamaan omaehtoinen toiminta ja yhteistyö asukkaiden, yhteisöjen ja kaupungin välillä. Kaupungin rooli on osoittaa tiloja ja henkilöstöä toimintaan sekä tukea järjestöjä ja vapaaehtoistoimijoiden verkostotyötä kehittämisellä ja avustuksin. Kaupunki tukee vapaaehtoistyötä järjestämällä koulutusta ja tekemällä yhteistyötä markkinoinnissa ja viestinnässä. Vuonna 2016 Vantaalla toimi kuusi asukastilaa. Asukastilojen lisäksi kaupunki tarjoaa tilojaan yhdistysten järjestämälle toiminnalle.

Toimintaosallisuuden kolmantena muotona ovat kaupunki jakamat avustukset. Kaupunki jakaa avustuksia sellaisten tapahtumien ja toimintamuotojen tueksi, joiden tavoitteena on tehdä Vantaasta parempi paikka asua ja elää. Avustuksia jakavat sivistystoimen (liikunta, nuoriso, kulttuuri) ja asukaspalveluiden (alueraha, merkittävää yhteiskunnallista työtä tekevät toimijat, terveyden ja hyvinvoinnin avustukset ja ystävyysseurat) toimialat. Vuonna 2016 avustusta myönnettiin yhteensä 170 järjestölle tai toimintaryhmälle. Neljäntenä toimintaosallisuuden muotona ovat kaupungin tekemät sähköiset kyselyt. Näitä toteutetaan muutamia vuosittain.

8.3 KAUPUNKILAISTEN NÄKEMYKSET VAIKUTUSMAHDOLLISUUKSISTAAN JA KAUPUNGIN TIEDOTUKSESTA

Asukkaiden tyytyväisyyttä kaupungin palveluihin kartoittavan Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksen (2016) perusteella vantaalaisten tyytyväisyys kaupungin palveluista tiedottamiseen on suurten kaupunkien keskitasoa.¹⁰³ Yli puolet vantaalaisista katsoi tiedotuksen hoidetun hyvin, huonoksi sen arvioi runsas neljännes vastaajista. Vuodesta 2012 vuoteen 2016 verrattuna kaupungin tiedotukseen tyytyväisten osuus on pysynyt likimain ennallaan.

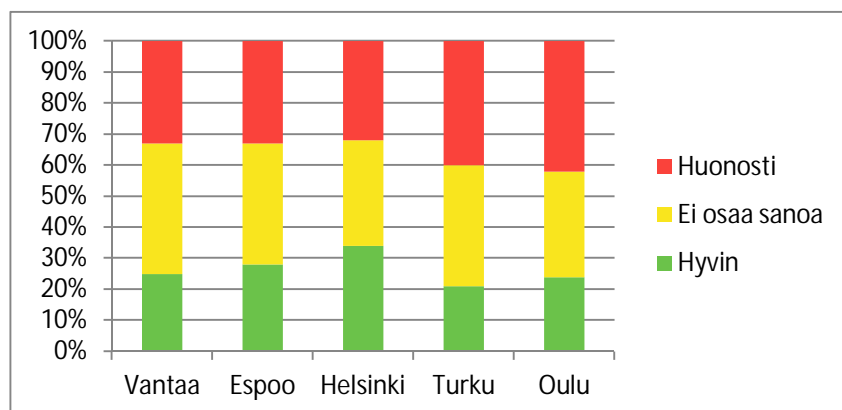
Kuvio 8.3 Miten hyvin tiedotus kunnan palveluista on hoidettu asuinkunnassanne?



Lähde: FCG, Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2016

Kaupunki- ja kuntapalvelututkimuksessa kysyttiin myös asukkaiden tyytyväisyyttä vaikutusmahdollisuuksiinsa kotikunnan asioihin. Vantaalaisista neljännes arvioi vaikutusmahdollisuuksien olevan hyvin järjestettyjä ja kolmannes huonosti järjestettyjä. Vaikutusmahdollisuuksien järjestämisen huonoksi arvioivien osuus oli Vantaalla samalla tasolla Espoon ja Helsingin kanssa. Myönteistä on, että vaikutusmahdollisuuksiin tyytyväisten osuus on Vantaalla kasvanut selvästi edellisestä tutkimuskerrasta (2012).

Kuvio 8.4. Miten hyvin kuntalaisten vaikuttamisen mahdollisuudet on hoidettu asuinkunnassanne?



Lähde: FCG, Kaupunki- ja kuntapalvelututkimus 2016

¹⁰³ Suurista kaupungeista Tampere ei osallistunut vuoden 2016 Kaupunki- ja kuntapalvelututkimukseen. Vertailun kohteena ovat täten Vantaa, Espoo, Helsinki, Turku ja Oulu.

LIITE 1

HYVINVOINTI - LAPSET JA NUORET (Lähde: Kouluterveyskysely 2013)

	Vantaa 2010	Vantaa 2013	Helsinki 2013	Espoo 2013	Tampere 2013	Turku 2013	Oulu 2013
Ei yhtään laheista ystävää (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	10,9	8,8	8,6	7,6	8,8	8,1	8,1
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	7,1	5,6	6	5	6,1	6	6,3
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	8,4	6,6	7,4	7,2	6,8	6,4	6,4
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	6,8	6,4	6,1	5,4	7,2	6,8	6,1
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	1	1	0,9	1,2	1,2	0,8	0,9
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	4,9	5,1	4	4,2	4,1	4,2	2,2
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	-	15,7	15,8	14,1	12,8	14,6	14,8
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	-	16	17,8	15,9	18,2	17	15,5
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	-	22,6	23,1	24,2	21,5	21,2	19,1
Tupakoi päivittäin (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	14,3	12,5	10,4	9,1	10,5	10,8	12,1
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	11,2	8,5	9,3	9,5	8,6	6,9	8,6
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	40,2	39,6	34,2	37,9	30	31,3	33,8
Nuuskaa päivittäin (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	1,3	3,4	4,7	3,8	3,6	4,2	7,9
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	1,7	4,8	4,6	5	2,7	1,8	7,2
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	3,6	6,9	5,8	6,9	8,4	5,3	11,7
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	13,2	11,3	12	10,5	9,7	12,1	10,5
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	23,1	20,8	22	23,8	17,8	20,3	19,2
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	37	35,6	36,3	40	32,3	32,3	32,7
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	10,3	10,6	15,3	11,6	9,6	9,1	11
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	18,5	17,2	24,1	20	16,2	14	16,4
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	29,1	31	36,6	32,7	25	20	23,5
Viipaino (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	14,3	14,8	13,3	12,1	13,5	14,8	13
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	11,4	13,4	11,9	11,6	11,9	12,3	13,6
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	20,9	21,2	20,2	16,6	19,3	20,5	18,7
Harrastaa hengastyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	34,8	33,2	29,7	27,4	28,4	31,6	25,9
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	30,8	30,3	29,1	23,7	28,5	29,8	29,9
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	44	47,6	44,5	47,3	41,1	42,3	40,9
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	45	41,3	39,2	36,1	41,7	42,1	46,1
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	38	35,3	31,2	29,5	34,7	30,8	34,4
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	56	52,3	52,9	50,8	51,9	51	52,7
Vanhemmuiden puute (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	22,6	18,4	18	17,8	17	17,9	17,7
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	24,3	19,4	21,4	19,4	20,8	19	19,3
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	25	24,2	30	30,4	25,1	23,4	22,1
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	42,8	41,1	40,1	38,9	43,2	47,4	43,2
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	34,1	27,3	29	29,6	25,3	32,3	29,8
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	52,6	42,7	41,1	42,8	45,5	44,1	37,6
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	14,6	13,8	14,4	14,2	14,6	14,8	15,8
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	17,3	16,3	16,7	14,6	16,8	18,4	18,9
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	16,3	20,4	21,9	22,3	20,3	19,1	21,1
Ei syö kouluolunasta päivittäin (%)							
8. ja 9. luokan oppilaista	51,5	52	46,4	36,1	35,7	36,4	33,1
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	32,3	32,8	36,8	26,5	24,9	37,8	25,2
Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	40,9	51,9	37,1	40,5	30,7	28,8	21,8
Depressioaikaista korvausta saaneet 18 - 24 -vuotiaat (%)							
Osuus vastaanotetuista väestöstä	6,3	6,1	6,2	5,2	6,5	5,9	5,5

PALVELUIDEN KÄYTTÖ - LAPSET JA NUORET (Lähde: THL)

	Vantaa 2012	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan laakarikäynnin yhteensä / 1 000 0 - 7 -vuotiaista	3172	3220	3427	3048	3337	3240	2969
Lasten päivähoitossa olleet 3 - 5 -vuotiaat, % vastaanotetuista väestöstä	76,3	74,9	75,4	72,6	73,7	60,9	49,8
Kunnan varhaiskasvatustalvelujen käyttäjät (päivähoito ja kerhotoiminta), % ikäluokasta	73	76	-	-	-	-	-
Esilopetukseen osallistuvat, % ikäluokasta	95,6	97,4	81,1	94,2	90	97	96,1
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, lastenspsykiatria / 1 000 0 - 12 -vuotiaista	192,8	359,7	469,5	211,6	353,2	217,1	149,4
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, nuorisopsykiatria / 1 000 13 - 17 -vuotiaista	925,1	1199,6	1182,3	1129,6	1134,9	934,4	297,8
Lastensuojelun avohuollon tukitoimien piirissä olleet 0 - 17 -vuotiaat vuoden aikana, % vastaanotetuista väestöstä	11,7	10,6	6,5	5	7,2	5,9	5
0 - 17 -vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojelumuutokset, % vastaanotetuista väestöstä	9,5	9,6	8,4	6	5,6	8,9	4,9
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 17 -vuotiaat % vastaanotetuista väestöstä	1,6	1,8	1,9	1,1	1,8	2	1,6
Huostassa tai kiireellisesti sijoitetuna olleet 0 - 17 -vuotiaat viimeisimmän sijoitustiedon mukaan, % vastaanotetuista väestöstä	1,5	1,7	1,6	1	1,4	1,7	1,2

	Muutos Vantaalla myönteiseen suuntaan
	Muutos Vantaalla kielteiseen suuntaan
	Vertailukaupungeista paras tilanne
	Vertailukaupungeista heikoin tilanne

HVVINVOINTI - TYÖIKÄISET JA IKÄIHMISET (Lähde: THL ja Tilastokeskus)

	Vantaa 2013	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
ItSENSÄ suurimman osan aikaa neljän viime viikon aikana onnelliseksi kokeneiden osuus (%)	50,4	50,3	47,3	51,7	46,1	46	52
Tyytyväisyys ihmisuhteisiin (%)	76,8	72,9	72,4	75,2	71,5	76,7	79,7
ItSENSÄ yksinäiseksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	9,9	9,5	9,8	8,9	11,3	9,6	9,9
Elämäntahtansa hyväksi tuntevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	53,1	56,5	55,2	61,3	56,1	56,2	58,5
Asuinaaluensa turvallisuuteen tyytyväisten osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	86,6	87,5	87	93,1	88,7	90,9	87,8
Asuinaaluensa olosuhteisiin tyytyväiset (%)	79	79,6	82,7	83,3	83,6	84,1	82,8
Aktiivisesti järjestötoimintaan tms. osallistuvien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	23,6	25,4	25,7	29,9	29,8	28,4	25,9
Tyytyväisyys työhön, nykyiseen tai viimeiseen (%)	72,3	71,8	71	75,1	70,7	68,8	76,4
Riittämättömyyden kokeminen vanhempana (%)	29,3	28,6	28,8	25,8	24,4	29,3	31,4
Unettomuutta kokeneet, viimeiset 30 päivää (%)	35,6	40,3	39,6	38,7	41,3	41,4	35,3
Paivittain tupakoivien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	17,1	15,8	12,8	11,1	14,6	15,8	11,2
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%), 20 - 64-vuotiaat	35,9	31,5	37,1	30,6	36,2	38,9	36,4
Harjaa hampaansa vähintään kahdesti päivässä (%)	69,3	67,2	75	73,4	71	70	64,7
Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	19,2	19,8	15,1	11,8	14,4	14,8	14
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m ²) (%), 20 - 64-vuotiaat	16,6	20	12,8	16,1	13,3	13,8	15,3
Terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	29,2	28	27,5	25	28,9	29,4	25,1
Joutunut tinkimään ruoasta, lääkkeistä tai lääkärikäynneistä rahan puutteen vuoksi (%)	21,7	21,2	24,4	19,6	22,4	24	26,7

	Vantaa 2012	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat vastaavan ikäisestä väestöstä	2,6	2,4	2,8	2,1	3,4	3,8	3,9
Kelan sairastavuusindeksi, ikävakioitu	89,5	88,4	89,2	75,9	96,7	98,1	107,9

	Vantaa 2012	Vantaa 2014	Helsinki 2014	Espoo 2014	Tampere 2014	Turku 2014	Oulu 2014
Eriytiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen ja depression vuoksi oikeutetut aikuiset	18,1	17,8	15,4	15	18,7	17,6	23,3

	Vantaa 2010	Vantaa 2013	Helsinki 2013	Espoo 2013	Tampere 2013	Turku 2013	Oulu 2013
Menetettyt elinvuodet (0-80v) / 100 000 asukasta	6938	6367	7107	5118	6679	6894	6095

	Vantaa 2012	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
Kotona asuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavankäisestä väestöstä	90,8	91,1	90,7	91,8	90,8	92	90,6

	Vantaa 2011	Vantaa 2012	Helsinki 2012	Espoo 2012	Tampere 2012	Turku 2012	Oulu 2012
Dementia-indeksi, ikävakioitu	105,4	109,4	90,3	92,6	97,4	91,5	126,7
Dementia-indeksi, ikävakiomaton	82,6	85,2	89,5	77,5	99	97,5	119,9

	Vantaa 2008	Vantaa 2012	Helsinki 2012	Espoo 2012	Tampere 2012	Turku 2012	Oulu 2012
Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, %	54	51	57,4	59,3	56,3	55,6	53,7

PALVELUT - KAIKKI IKÄRYHMÄT (Lähde: THL ja Vantaan kaupunki)

	Vantaa 2012	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit / 1 000 asukasta	1293,3	1407,7	1620,9	1354,3	1605,3	2345,2	1236,2
Erikoissairaanhoidon käyttökustannukset euroa / asukas	959,5	1118,9	1108,8	1024,0	1356,0	1350,0	1219,8

	Vantaa 2012	Vantaa 2015
Aikuisopiston kursseille osallistuneet väestöstä (%) 16-64	15,6	15,5
Aikuisopiston kursseille osallistuneet väestöstä (%) 65+	18,2	15,1

	Vantaa 2013	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
Niiden osuus, joita huonot julkiset liikenneyhteydet haittaavat vähintään jonkin verran (%)	14,9	14,3	5,5	11,9	6,5	5,2	21
Niiden osuus, jotka kokevat saaneensa riittävästi kirjastopalveluita (%)	91,9	94,5	92,9	93,5	95	94,7	94,4
Niiden osuus, jotka kokevat saaneensa riittävästi kulttuuripalveluita (%)	80,5	76,6	90,7	89,4	91,4	90	88,3
Niiden osuus, jotka kokevat saaneensa riittävästi liikuntapalveluita (%)	85	85,5	89	88,5	84,7	89,9	90,4

	Vantaa 2012	Vantaa 2013	Vantaa 2014	Vantaa 2015	Vantaa 2016
Paivakoti 300m säteellä	57,8	57,9	57,4	61,1	58,0
Paivakoti 700m säteellä	87,9	88,2	88	89,5	88,6
Peruskoulu 300m säteellä	22	19,9	19,3	18	20,4
Peruskoulu 700m säteellä	68,9	63,6	60,3	64,6	66,6
Paivittaisravakauppa 300m säteellä	34	35,0	34,7	34,1	33,5
Paivittaisravakauppa 700m säteellä	71,8	73,2	72,8	71,5	71,8
Julkinen liikenne 300m säteellä	92,2	90,8	90,7	89,7	97,9
Julkinen liikenne 700m säteellä	99,8	99,7	99,7	99,8	99,6

TOIMEENTULO JA ASUMINEN - KAIKKI IKÄRYHMÄT (Lähde: THL ja ARA)

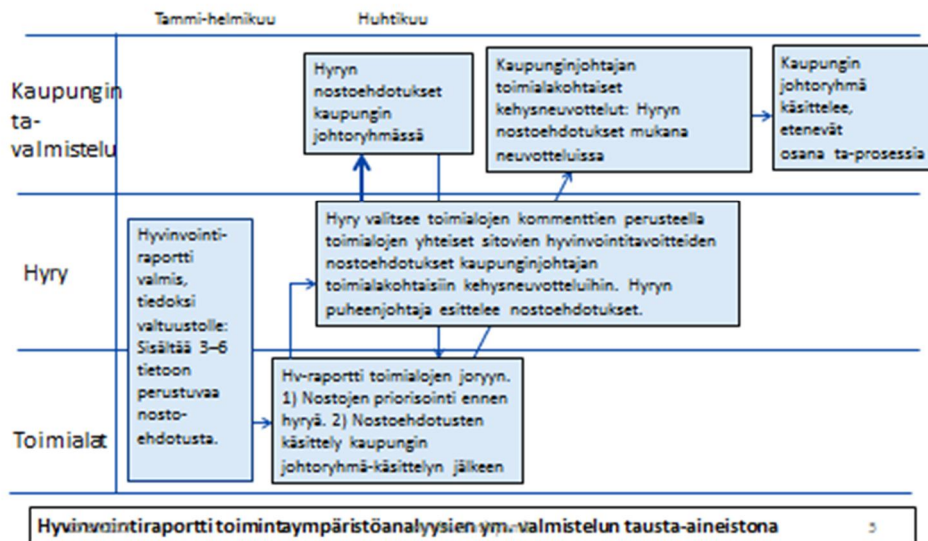
	Vantaa 2013	Vantaa 2015	Helsinki 2015	Espoo 2015	Tampere 2015	Turku 2015	Oulu 2015
Gini-kerroin (käytettävissä olevat tulot)	24,2	24,5	32,9	32,5	28,8	29,4	28,2
Pienituloisten osuus (%)	8,9	8,6	11,6	8,3	16,5	18,4	15,4
Lapsiperheiden pienituloisuusaste (%)	10,8	10,5	11,7	8,1	14,5	17,4	13,5
Toimeentulotukea saaneet, 18 - 24 v. (%)	16,7	19,1	16,3	14	17,1	10,6	13,1
Toimeentulotukea saaneet, 25 - 64 v. (%)	9,6	10,3	10	7,2	10,1	7,7	6,8
Toimeentulotukea saaneet, yli 64v. (%)	2,5	2,7	3,2	2,2	1,9	1	0,8
Pitkäaikaista toimeentulotukea saaneet, 18 - 24 v. (%)	5,6	6,5	4	3,5	4,3	1,8	2,6
Pitkäaikaista toimeentulotukea saaneet, 25 - 64 v. (%)	4,5	5	4	2,8	3,4	2,2	1,8
Pitkäaikaista toimeentulotukea saaneet, yli 64v. (%)	0,5	0,5	0,8	0,6	0,1	0,1	0
Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % kaikista lapsiperheistä	12,8	13,5	14,2	9,3	13,3	11,3	8,1
Ahtaasti asuvat asuntokunnat (%)	10,1	10,2	10,8	10,4	8,2	8,2	7,7
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	30,2	31,2	36,3	28,3	32,3	33,9	26,8

	Vantaa 2013	Vantaa 2016	Helsinki 2016	Espoo 2016	Tampere 2016	Turku 2016	Oulu 2016
Asunnottomat / 1000 asukasta	2,8	1,5	6,3	2,5	1,1	1,9	0,2
Asunnottomat yksinäiset / 1000 asukasta	2,5	1,3	5,5	2,1	1,0	1,8	0,2
Asunnottomat nuoret / 1000 asukasta	0,6	0,4	1,1	0,5	0,3	0,4	0,0

Muutos Vantaalla myönteiseen suuntaan
Muutos Vantaalla kielteiseen suuntaan
Vertailukaupungeista paras tilanne
Vertailukaupungeista heikoin tilanne

LIITE 2

Hyvinvointiraportin integroiminen sitovien tavoitteiden valmisteluprosessiin



YHTEYSTIEDOT

Vantaan kaupunki
Taloussuunnittelu
p. 839 11 (vaihde)
Asematie 7, 01300 Vantaa





7 §

Sosiaali- ja potilasasiamiehen raportti toimintavuodelta 2016

VD/2415/00.03.02.00/2017

JN/MLiu/IL/ET/NJ

Sosiaali- ja potilasasiamies on kaksi tehtävää yhdistävä riippumaton, itsenäisessä työntekijäasemassa oleva toimija, joka on sijoitettu hallinnollisesti konserni- ja asukaspalvelujen toimialalla kuntalaispalveluiden tulosalueella.

Sosiaaliasiamiehen työ perustuu lakiin sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista, joka tuli voimaan vuoden 2001 alusta. Vastaava asiakaslaki potilasasiamiehen osalta annettiin vuonna 1992 (785/92). Sosiaali- ja potilasasiamies auttaa ja neuvoo sosiaalihuollon ja terveydenhuollon asiakkaita palveluja ja etuuksia koskevilla kysymyksissä. Asiamieheltä voi pyytää neuvoja esimerkiksi muistutuksen tai valituksen tekemisessä. Asiamies ei kuitenkaan toimi asianajajana. Asiamies ei myöskään itse tee päätöksiä, eikä hän voi muuttaa viranomaisen tekemiä päätöksiä. Potilasasioissa neuvotaan miten menetellä potilasvahingon sattuessa. Vantaan ja Espoon sosiaaliasiamiehet sijaistavat toisiaan lomien ja vapaiden aikana, joten asiamiespalvelu on saatavilla ympäri vuoden.

Asiakaspalvelun lisäksi asiamiehen on seurattava sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja laadittava toiminnastaan vuosittain raportti kaupunginhallitukselle. Vuosiraportissaan sosiaali- ja potilasasiamies luo asiakasyhteydenottojen kokonaiskuvan sekä esittää ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen työvuosi 2016 on ollut vilkas. Asiakasmäärät ja yhteydenottomäärät ovat ylittäneet kahden tuhannen asiakkaan rajan, ja noin kaksi kolmesta yhteydenotosta on koskenut potilasasiamiesasioita ja yksi kolmesta sosiaalihuollon asioita.

Erilaisten muutosten toteuttamisvauhti kunnassa on ollut vilkasta ja palveluita on kehitetty ennakkoluulottomasti. Esimerkkinä uudistuksista on päihde- ja mielenterveysongelmaisten matalan kynnyksen palvelu, jossa asiakas on voinut ilman ajanvarausta hakeutua avun piiriin ilman odottelua.

Toimeentulotuen yhteydenotot ovat vähentyneet. Koska toimeentulotuen maksaminen on siirtynyt kansaneläkelaitokselle perusmäärien osalta, asiakkaat kysyvät neuvoja Kelalta.

Sosiaali- ja potilasasiamiehellä ei ole toimivaltaa Kelan asioissa. Kunnan asiamiehen asema tulisi selkeyttää lainsäädännöllä siten, että Kelasta sosiaalihuollon mukaista toimeentuloturva hakeva ei jäisi sosiaaliasiamiespalveluiden ulkopuolelle. Kelalla ei ole vastaavaa puolueetonta asiakkaiden oikeusturvasta neuvovaa palvelua, joten Kelan asioista ja päätösten oikeellisuudesta kysytään paljon kuntien sosiaali- ja potilasasiamiehiltä.

Selvityksessä ehdotetaan myös, että koska terveys- ja hoivapalveluja aloittava yritys tarvitsee ennen toimiluvan myöntämistä nimetyn potilasasiamiehen, Vantaan kaupunki voisi harkita tarjoavansa potilasasiamiespalvelun tällaiselle Vantaalla aloittavalle yritykselle. Näin helpotettaisiin varsinkin pienten terveyspalveluyritysten rantautumista juuri Vantaalle. Kynnys yritystoiminnalle olisi matalampi, kun lakisääteinen potilasasiamies olisi helposti saatavilla.

Kaupunginhallitus 20.3.2017 § 17

Asukaspalvelujen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) esittää kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi Vantaan kaupungin sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitys toimintavuodesta 2016, ja
- b) lähettää selvityksen toimenpiteitä varten sosiaali- ja terveyslautakunnalle.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Käsittely:

Merkittiin, että sosiaali- ja potilasasiamies Miikkael Liukkonen oli kokouksen alussa paikalla vastaamassa kysymyksiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.



Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 7

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kaupungin sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitys toimintavuodesta 2016.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Asiamiehen raportti vuodelta 2016

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

asukaspalvelujen apulaiskaupunginjohtaja Jaakko Niinistö; sosiaali- ja potilasasiamies Miikkael Liukkonen, puh. 09 8392 2537; etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

**VANTAAN
SOSIAALI- JA POTILAS-
ASIAMIEHEN SELVITYS
KAUPUNGINHALLITUKSELLE
TOIMINTAVUODESTA 2016**

Sisällys

Johdanto.....	3
Sosiaalihuollon yhteydenotoista.....	3
Toimeentulotuki.....	3
Pikavippien korkokatto.....	4
Kysymyksiä vammaispalveluista.....	4
Mikä ratkaisee henkilökohtaisen avun sisällön?.....	4
Vanhustenhuollon yhteydenottoja.....	5
Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus.....	5
Toimenpiteet ilmoituksen johdosta.....	6
Käytännössä tapahtunutta vanhustenhuollossa.....	6
Lastensuojelun yhteydenottoja.....	7
Terveydenhuollon yhteydenotoista.....	7
Omakanta – potilastiedon arkisto.....	7
Kansainväliset asiat kiinnostavat.....	8
Terveyskeskuksen vaihtaminen toiseen kuntaan vähäistä.....	8
Mielenterveys- ja päihdepalvelut.....	8
Vapaus valita terveyskeskus ja palvelusetelit.....	9
Voidaanko tutkimuksia nopeuttaa.....	9
Terveyskeskuspäivystyksestä.....	9
Ehdotukset.....	10
myös kelalle sosiaali- ja potilasasiamies.....	10
kaupunki tarjoamaan asiamiespalvelut yritykselle?.....	10

JOHDANTO

Sosiaali- ja potilasasiamiehen työvuosi 2016 on ollut vilkas. Osittain siihen on vaikuttanut Espoon kaupungin tilanne. Espoon sosiaali- ja potilasasiamiehen vaihtuminen vuoden alusta on vaatinut paljon panostusta yhteistyön edelleen kehittämiseen ja uusien toimintatapojen kehittämiseen, koska Espoon ja Vantaan asiamiehet sijaistavat toisiaan edelleen tuttuun tapaan. Voi sanoa, että yhteistyö on sujunut todella hyvin ja uusia ideoita on kehitelty asiakaspalveluun.

Asiakasmäärät ja yhteydenottomäärät ovat ylittäneet kahden tuhannen asiakkaan rajan ja valtaosa – noin kaksi kolmesta – yhteydenotosta on koskenut pääsääntöisesti potilasasiamiesasioita ja yksi kolmesta sosiaalihuollon asioita.

Yleisvaikutelma on ollut se, että erilaisten muutosten ja kehittämisideoiden toteuttamisvauhti kunnassa on ollut ennätysellisen vilkasta. Voittopuolisesti tekeminen on ollut myönteistä ja ennakkoluulotonta. Esimerkkinä voisi mainita päihde- ja mielenterveysongelmaisten matalan kynnyksen palvelu, jossa asiakas on voinut ilman ajanvarausta hakeutua avun piiriin ilman odottelua.

SOSIAALIHUOLLON YHTEYDENOTOISTA

TOIMEENTULOTUKI

Toimeentulotuen yhteydenotot ovat olleet vähenemään päin. Koska toimeentulotuen maksaminen on siirtynyt ja siirtymässä kansaneläkelaitokselle perusmäärien osalta, asiakkaat ovat mahdollisesti etäänntyneet ajatuksesta, että kunnilla on edelleen osuutensa toimeentulotuen erityistä harkintaa vaativien hakemusten osalta.

On huomattava, että sosiaaliasiamies tai potilasasiamieskään ei omaa toimivaltaa Kelan asioissa. Näin ollen kunnan asiamiehen asema tulisi selkeyttää lainsäädännöllä siten, että Kelasta sosiaalihuollon mukaista toimeentuloturva hakeva ei jäisi sosiaaliasiamiespalveluiden ulkopuolelle.

Kelalla ei ole vastaavaa puolueetonta asiakkaiden oikeusturvasta neuvovaa palvelua kuin sosiaaliasiamies ja potilasasiamies ovat kunnissa kunnan palveluiden osalta.

Joka tapauksessa Kelan asioista ja päätösten oikeellisuudesta on aina kysytty paljon kuntien sosiaali- ja potilasasiamiehiltä.

Tässä yhteydessä lainsäätäjä voisi miettiä, olisiko aika ulottaa sosiaali- ja potilasasiamiespalvelut myös Kelan kaikkiin asioihin.

PIKAVIPPIEN KORKOKATTO

Perustoimeentuloa rahoitetaan yhä enemmän yksityisesti saatavilla korkeakorkoisilla pikavipeillä. Korkeita korkoja estämään laadittu lainsäädäntö on ollut helposti kierrettävissä. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että kaikki lainsäädäntöön vaikuttavat tahot tiedostaisivat sen, että korkeat korot osuvat poikkeuksetta kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin henkilöihin, jotka eivät voi saada lainaa kohtuullisella korolla.

Pikavippien jäädessä maksamatta saatavat menevät ulosottoon ja ulosottovelka katsotaan samanlaiseksi menoksi kuin esim. asunnon vuokra toimeentulotuen määrää laskettaessa. Näin pikavipit päätyvät veronmaksajien maksettavaksi toimeentulotukena. Uutta lainsäädäntöä tarvitaan korkokaton muodossa.

Kuntien sosiaalinen luototus auttaa korjaamaan pikavippien vaikutusta, mutta alun perin sosiaalinen luototus on tarkoitettu auttamaan välttämättömissä hankinnoissa syrjäytymisvaarassa olevia kuntalaisia, jotka eivät voi muualta saada luottoa. Pikavipit olisi järkevää hoitaa lainsäädännöllä ongelmia aiheuttamasta.

KYSYMYKSIÄ VAMMAISPALVELUISTA

Vammaispalveluiden osalta on esiin noussut henkilökohtaisen avun sisältö ja suhde muihin palveluihin ja tukitoimiin. Vammaispalvelulakia on kaupungin taholta tulkittu siten, että rutiininomainen perushuolto ja hoiva toteutuisivat kotiin saatavalla kotiavulla, eikä siihen tarvitsisi kuluttaa henkilökohtaisen avustajan työtunteja.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen yhteyttä ottaneet vaikeasti vammaiset asiakkaat ovat katsoleet, että heille tarkoituksenmukaisinta olisi saada itse päättää, mihin yksittäisiin tehtäviin heille myönnettyä avustajaa voisi käyttää. Henkilökohtaisen avun tarkoituksena on turvata vaikeavammaisen itsenäinen elämä.

Vaikeavammaisen henkilökohtainen apu on määritelty seuraavasti:

1. Välttämätöntä toisen ihmisen antamaa apua niissä tavanomaiseen elämään liittyvissä toimissa, jotka henkilö tekisi itse, mutta vamman tai sairauden vuoksi hän ei selviä niistä itse.
2. Itsenäisen elämän mahdollistaja vaikeavammaiselle henkilölle.
3. Vammaispalvelulain mukainen palvelu, johon palvelun myöntämiskriteerit täyttävällä vaikeavammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus.

MIKÄ RATKAISEE HENKILÖKOHTAISEN AVUN SISÄLLÖN?

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL:n) tuottaman vaikeavammaisen henkilökohtaisen avun käsikirjan mukaan henkilökohtainen apu on mahdollista tarvittaessa yhdistää muihin palveluihin ja tukitoimiin. Palvelutarvetta kartoitettaessa ja viimeistään palveluista

päätettäessä on yksilöllisesti arvioitava, millä keinoin asiakkaan palvelutarve parhaiten tyydytetään.

THL:n mukaan on myös mahdollista järjestää apu sekä kotiin että kodin ulkopuolelle pelkästään henkilökohtaisena apuna.

Kun arvioidaan sitä, mikä palvelu tai järjestämistapa on tarkoituksenmukaisin, on lähtökohdaksi THL:n mukaan otettava asiakkaan etu.

Olisi hyvin tärkeää, että kaupungin ja asiakkaiden käsitykset siitä, mitä tehtäviä avustajan tulisi hoitaa ja mikä voidaan hoitaa erillisellä kotiavulla, olisivat mahdollisimman lähellä toisiaan. Jos näin ei ole, päädytään pitkälliseen hallinto-oikeudelliseen valitustilanteeseen.

On ymmärrettävää, että kaupunki järjestää palveluita edullisesti, mutta useiden vaihtuvien vieraiden avustajien käynnit saattavat muodostua inhimilliseltä kannalta liian stressaaviksi, kun verrataan yhden tutun ja turvallisen avustajan kanssa toimimiseen.

Lainsäädäntö ei estä toivotun henkilökohtaisen avustajan käyttämistä laajastikin vaikeavammaisen apuna.

VANHUSTENHUOLLON YHTEYDENOTTOJA

Väestörakenteen muutos näkyy sosiaali- ja potilasasiamiehen yhteydenotoissa siten, että aikaisempaa enemmän on otettu yhteyttä vanhusten tai ikääntyneiden kuntalaisten taholta. Usein omaiset ovat yhteydenottajina.

Yhteydenotot ovat koskeneet yhä useammin myös kotona annettavaa palvelua tai hoitoa. Omaiset ovat osoittautuneet tärkeiksi yhteyshenkilöiksi. Omaisten toivomuksia on kohtuullisesti pystytty ottamaan huomioon tilanteessa, jossa sosiaali- ja potilasasiamieheltä on kysytty neuvoja ja apua.

Vanhuspalvelulaki on siirtänyt painopistettä vanhusten asumisessa omaan kotiin, jonne tulisi saada tarpeellinen huolenpito. Monissa vanhusten sairauksissa kuten muistisairauksissa tulee kuitenkin vastaan raja, jolloin koti ei ole enää turvallinen paikka ja tarvitaan turvallista asumista asumisyksikössä tai laitoshoidossa.

Asiakkaan asemaan asettuminen on tärkeää. Hoivan tulisi olla sellaista, mitä toivoisi myös itselleen annettavan vastaavassa tilanteessa.

Joistakin erehdyksistä on ilmoitettu. Kotihoidossa oleva on ikään kuin unohdettu ilman apua joksikin aikaa. Kaksinkertainen varmistus on siis tärkeää tietotekniikan lisääntyessä. Paljon kotiin apua tarvitsevan kotona käy useita eri henkilöitä.

HENKILÖKUNNAN ILMOITUSVELVOLLISUUS

Sosiaalihuoltolain 48 §:n mukaan:

Sosiaalihuollon henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivien henkilöiden on toimittava siten, että annettavat sosiaalipalvelut toteutetaan laadukkaasti.

Edellä tarkoitetun henkilön on ilmoitettava viipymättä toiminnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Ilmoituksen vastaanottaneen henkilön on ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollon johtavalle viranhaltijalle. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä.

Kunnan ja yksityisen palveluntuottajan on tiedotettava henkilöstölleen ilmoitusvelvollisuudesta ja sen käyttöön liittyvistä asioista.

Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

TOIMENPITEET ILMOITUKSEN JOHDOSTA

Edellä tarkoitetun ilmoituksen vastaanottaneen henkilön tulee käynnistää toimet epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan poistamiseksi. Henkilön on ilmoitettava asiasta salassapitosäännösten estämättä aluehallintovirastolle, jos epäkohtaa tai ilmeisen epäkohdan uhkaa ei korjata viivytyksettä.

Aluehallintovirasto tai Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä siten kuin erikseen säädetään.

KÄYTÄNNÖSSÄ TAPAHTUNUTTA VANHUSTENHUOLLOSSA

Sosiaali- ja potilasasiamiehen otettiin vanhuksen omaisen taholta yhteyttä, koska omainen oli huolissaan muistisairaana ja liikuntarajoitteisen 90-vuotiaan vanhuksen selviytymisestä kotona. Vanhus oli kotiutettu sairaalajaksolta.

Omainen oli sitä mieltä, että vanhus ei selviäsi hengissä kotona siihen asti, kun mahdollinen jonotus toisi hoivapaikan. Näin siitä huolimatta, että kotona kävi kotipalvelusta työntekijä kaksi kertaa päivässä. Myös vanhus itse oli peloissaan. Nousemisyritys sängystä yksin asuvalle muodosti aina uhkayrityksen, koska tasapaino ei ollut parasta mahdollista laatua. Hyvin hankalaa oli myös se, että muistisairas ei välttämättä muistanut olevansa heikkojalkainen vanhus. Silloin liikkeelle lähdetään nuoruuden malliin automaattisesti lihasmuistin varassa. Muistisairas ei välttämättä muista edes, minkä vuoksi yleensä lähdettiin yrittämään liikkeelle. Ehkä piti päästä vessaan tai puhelin soi. Yksin asuvalla ei ole koko ajan toista henkilöä opastamassa ja katsomassa perään. Lieden päälle laittaminen ja ulko-oven avaaminen ovat vaaran paikkoja. Ovia ei pitäisi voida lukita ulkoapäin.

Vaikka vanhuksen kotikäyntejä lisättiin kolmeen päivässä, oli riskejä olemassa. Pelko johti masennukseen ja syömättömyyteen.

Tässä tilanteessa omainen, sosiaaliamies ja myös kotipalvelu tekivät sosiaalihuoltolain mukaisen ilmoituksen vastuuhenkilölle. Seurauksena oli, että vanhukselle järjestyi nopeasti hoivapaikka. Kotona asuminen katsottiin liian turvattomaksi edes muutaman kuukauden jonotuksen ajaksi.

Sosiaalihuoltolain ilmoitusvelvollisuus oli siis toiminut.

LASTENSUOJELUN YHTEYDENOTTOJA

Perhehoitosopimuksista on kysely. Joissakin tapauksissa sijoitettuja lapsia kotonaan hoitava yrittäjä on suhtautunut kriittisesti kumppaniyhtiöön, joka toimii kaupungin lastensuojelun ja lapsia hoitavan yrittäjän välimaastossa kunnan toimeksiannosta.

Lastensuojelun asioissa yhteyttä ottavat useimmiten vanhemmat, joihin kohdistuneet lastensuojelun toimenpiteet ja asiakkuus ei ole täysin selvä, vaan suojelun todellinen tarve vaatii monipuolista selvittämistä. Vanhemmilla ei välttämättä ole ilmeistä puutetta lasten huollossa tai hoivassa, ja suojelun tarve saattaa johtua lapsen omasta huolta herättäneestä käyttäytymisestä. Voi siis olla kyse lapsen sairaudesta ja käytöshäiriöistä, ei niinkään huoltajien elämäntavoista ja huonoista valinnoista.

Lastensuojelutyö näyttäytyy asiamiehelle hyvin vaativana ja monipuolista, korkeaa osaamista edellyttävänä kunnan palveluna. Työntekijöihin kohdistuu ristiriitaisia vaatimuksia asiakkuusperheiden eri jäsenten taholta esim. erotilanteissa. Aina kuitenkin olisi toimittava siten, että lapsen etu olisi ensisijainen. Vastuu lastensuojelun työntekijöillä on myös silloin, jos mitään ei tehdä, vaikka lapsen etu sitä vaatisi. Ammattitaitoisten työntekijöiden määrän riittävyttä ei korosteta liikaa.

TERVEYDENHUOLLON YHTEYDENOTOISTA

OMAKANTA – POTILASTIEDON ARKISTO

Potilasasiakirjojen avautuminen kotitietokoneille on lisännyt huomattavasti kysymyksiä, jotka liittyvät potilasasiakirjoihin. Kun voidaan reaaliaikaisesti ja helposti tietokoneelta tarkistaa, mitä lääkäri on kirjoittanut havainnoistaan, yhä useammin syntyy tilanteita, jolloin asiakas kokee, että merkinnät eivät ole sellaisia, kuin asiakas olisi toivonut tai odottanut.

Omien potilastietojen lukeminen tulee lisääntymään massiivisesti. Potilasasiakirjamerkinnät vaikuttavat hyvin monilla elämänalueilla.

Potilasasiakirjojen tietoja käytetään harkittaessa eläkeratkaisuja, työkyvyttömyysratkaisuja, sairauslomia, terveydenhuollon apuvälineiden saantia, esteettömien asuntojen saantia, vammaispalvelujen ja kuljetuspalvelujen saantia.

Vakuutuskorvauskysymyksissä, hoitovirheiden korvaamisessa ja erilaisissa ajokorttiin ja autoiluun liittyvissä kysymyksissä potilasasiakirjamerkinnot ovat olennaisen tärkeitä.

Lastensuojelun prosesseissa potilasasiakirjat voivat ratkaista perheen tulevaisuuden.

Velkajärjestelyyn pääsemisessä, edunvalvojan määräämisessä ja toimeentulotuessa potilasasiakirjamerkinnot ovat olennaista tietoa.

Vakuutusyhtiöt ovat kiinnostuneita terveystiedoista tiettyjä vakuutuksia otettaessa ja korvauksia maksettaessa.

Rikosprosessissa syyntakeisuuden astetta voidaan tutkia potilasasiakirjoistakin. Ylipäätään rikoksen tunnusmerkistön täyttymisessä potilasasiakirjamerkinnot voivat olla ratkaisevassa asemassa. Sitä myöten myös korvattavuus ratkeaa. Ampuma-aseen lupaprosessissa käytetään potilasasiakirjoja.

Työn saamisessa ja töissä pysymisessä voidaan tutkia potilasasiakirjamerkintöjä. Kuntoutuksen tarve tutkitaan myös merkinnöistä. Kelan etuuksissa, tuissa, työsuojausasioissa ja työperäisten sairauksien korvaamisessa tarvitaan potilasasiakirjamerkintöjä.

Ei siis ole yllättävää, että asiamieheltäkin kysytään, mitä potilasasiakirjoista lainsäädännössä sanotaan ja miten voidaan hakea korjausta vääriksi koettuihin merkintöihin.

KANSAINVÄLISET ASIAT KIINNOSTAVAT

Jonkun verran ovat lisääntyneet kysymykset, jotka koskevat terveydenhuoltoa ulkomailla ja EU-maissa. Ihmiset matkustavat paljon ja eläkeläisten määrän lisääntyessä yhä enemmän oleskellaan ulkomailla pitkäänkin. Sairaanhoidon ja lääkemääräykset askarruttavat.

TERVEYSKESKUKSEN VAIHTAMINEN TOISEEN KUNTAAN VÄHÄISTÄ

Pari vuotta ollut mahdollisuus vaihtaa terveyskeskuskuntaa jonkin muun kunnan alueelle, ei ole ainakaan asiamiehelle tulleiden yhteydenottojen valossa mitenkään vilkasta. Todennäköisesti parempana vaihtoehtona terveydestä vastaavan kunnan vaihtamiselle on kuntalaisten taholta koettu halu vaikuttaa kunnan sisällä siten, että omat lähipalvelut pysyvät hyvinä. Kotipaikkakiintymys vaikuttaa olevan terveyspalvelujen osalta vankkaa.

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUT

Vuoronumerolla toimiva mielenterveys- ja päihdepalvelu, josta kaupunki kertoi tiedotteessaan 9.12.2016, aloitettiin syksyllä 2016.

Sosiaali- ja potilasasiamiehen näkökulmasta tällainen helpon lähestymisen paikka on ainakin perusteiltaan sen tyyppistä toimintaa, jonka toivoisi säilyvän. Mielenterveys- ja

päihdepalvelut vaikuttavat sosiaali- ja terveydenhuollossa hyvin laaja-alaisesti. Jos asiakas pääsee näissä eteenpäin, niin usein talous kohenee, ja velkaongelmia päästään hoitamaan. Mielenterveys- ja päihdeongelmat vaikuttavat perheeseen ja koko lähiympäristöön.

VAPAUS VALITA TERVEYSKESKUS JA PALVELUSETELIT

Kuntalaisten kanssa on keskusteltu mahdollisuudesta hakeutua siihen kunnan terveyskeskukseen, johon näyttäisi olevan vähiten jonoa. Myös palvelusetelien käyttöönotosta terveyskeskusten palvelun osalta asiakkaat ovat kyselleet. Ihmiset toivovat, että näillä uudistuksilla päästään nopeasti hyvään hoitoon.

Lainsäätäjän asettama kolmen kuukauden hoitotakuu eli kolmessa kuukaudessa viimeistään terveyskeskuvastaanotolle, on kyllä aikansa elänyt ja liian pitkä takaraja. Jos tulevaisuudessa kilpaillaan yksityisten palveluntuottajien kanssa, niin on luonnollista ajatella, että lääkäriin on hyvä päästä yhtä nopeasti ja samalla kohtelulla kuin nyt pääsee yksityislääkärillekin.

VOIDAANKO TUTKIMUKSIA NOPEUTTAA

Kuntalaiset ovat perustellusti toivoneet hoito- ja tutkimusprosessin nopeuttamista.

Yksityispuolella voi nytkin kuka tahansa ilman minkäänlaista lähetettä mennä magneettikuvauttamaan esim. polvensa yksityiseen magneettikuvantamisyrittäykseen. Pienehkö Kela-korvaus jää tällöin saamatta. Erikoislääkärille voi mennä jos magneettilausunto antaa aiheutta.

Hakeutuisivatko ihmiset aikaisemmin hoitoon, jos ei aina tarvitse mennä terveyskeskuslääkäri-erikoislääkäri-kuvantamistutkimus -ketjun kautta. Terveyskeskuslääkärille voi lain takarajan perusteelle joutua joskus jonottamaan kolme kuukautta. Terveyskeskuslääkäri lähettää erikoislääkärille sairaalaan, jonne lisätutkimuksiin jonotetaan, ja lopulta erikoislääkäri antaa lähetteen magneettitutkimuksiin, joka taas vaatii jonotuksen.

Teoriassa ja käytännössäkin tämä tutkimusketju saattaa kestää yli puoli vuotta.

Esim. leikkausta vaativat jänneauriot olisi hyvä korjata parissa kolmessa kuukaudessa viimeistään. Muuten on riski, että korjaaminen ei onnistu jänteen vetäytyessä.

Yksityislääkäripuolella ei ole harvinaista, että edellä mainittu jännevamma korjataan leikkauksella viikon tai parin päästä ensikontaktista.

TERVEYSKESKUSPÄIVYSTYKSESTÄ

Terveyskeskuspäivystyksen osalta ei ole ilmennyt mitään huomattavaa poikkeamaa ainakaan huonoon suuntaan.

Yksittäistapauksia on aina, joissa lopputulos ei ole ollut toivottu, mutta yleisesti ottaen asiamiehelle ei ole kantautunut poikkeuksellisen paljoa kritiikkiä. Havaintoja on tehty myös paikan päällä käydessä. Vertailun vuoksi on käyty myös Haartmanin päivystysyksikössä Helsingissä.

Havaintona on ollut molemmissa paikoissa, että päivystysasiakkaiden ohjaus ja neuvonta esim. jonotustilanteesta on tärkeää. Kauanko kestää vastaanotolle tai arvioon pääsy, miten toimitaan? Riittävä määrä lepotilaa ja tuoleja on oltava asiakkaille, jotka ovat monesti iäkkäitä. Lääkäriä ja kokeiden tuloksia saatetaan joutua odottamaan pitkäänkin. Myös mahdollisuus juoman ja ravinnon saantiin on tärkeää. Päivystykseen tullaan yleensä huonovointisena.

EHDOTUKSET

MYÖS KELALLE SOSIAALI-JA POTILASASIAMIES

Myös kansaneläkelaitos tarvitsisi sosiaali- ja potilasasiamiehen. Toimeentulotuen pääosin siirryttyä Kelan hoidettavaksi, olisi hyvä miettiä sosiaali- ja potilasasiamiesinstituution ulottamista koskemaan myös Kelan palvelua.

Tähänkin asti kuntalaiset ovat kysyneet kunnan sosiaaliasiamiehiltä neuvoja myös Kelan palvelujen ja tukipäätösten osalta koskien valitusjärjestelmiä ja päätösten sekä toimintatapojen laillisuutta.

Kela ei ole kuitenkaan lainsäädännön perusteella kuulunut asiamiesten toimialueeseen. Lainsäädännöllä asia voitaisiin muuttaa ja toimialuetta laajentaa.

KAUPUNKI TARJOAMAAN ASIAMIESPALVELUT YRITYKSELLE?

Terveys- ja hoivapalveluja aloittava yritys tarvitsee ennen toimiluvan myöntämistä nimetyn potilasasiamiehen. Vantaan kaupunki voisi harkita tarjoavansa potilasasiamiespalvelun tällaiselle Vantaalla aloittavalle yritykselle. Näin helpotettaisiin varsinkin pienten terveyspalveluyritysten rantautumista juuri Vantaalle. Kynnys yritystoiminnalle olisi matalampi, kun lakisääteinen potilasasiamies olisi helposti saatavilla.



8 §

Valtuustokauden strategisten päämäärien mittarien ja strategiaan sisältyvien ohjelmien raportti 2016

VD/4232/02.01.02.04/2015

KN/PM/AT/HY-L

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 17.6.2013 § 7 valtuustokauden strategian. Valtuustokauden 2013–2017 strategiaa seurataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. Strategian laajempi väliarviointi valmisteltiin vuonna 2015 ja hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.6.2015 § 11. Strategian loppuarviointi tehdään 31.12.2017 tilanteesta. Valtuustokauden strategian 2018–2021 valmistelu on aloitettu, valtuusto päättää strategiasta kokouksessaan joulukuussa 2017 ja se astuu voimaan 1.1.2018.

Strategisten päämäärien mittareista raportoidaan tässä yhteydessä 31.12.2016 tilanteen mukaisesti. Strategiakautta on viimeinen vuosi 2017 jäljellä; strategian mittareista (yhteensä 54 kpl) 61 prosentin osalta kehityssuunta on positiivinen, 19 prosentin arviointi ei ole vielä mahdollista ja 20 prosentin osalta kehityssuunta on negatiivinen.

Verotulot kasvoivat vuonna 2016 edellisvuodesta 2,1 prosenttia ja toimintakate pieneni -2,5 prosenttia. Euromääräisesti verotulot kasvoivat 19,8 milj. euroa, toimintakate pieneni -25,5 milj. euroa ja rahoituskulut alenivat -2 milj. euroa. Näin ollen verotulojen kasvu riitti kattamaan toimintakatteen ja rahoituskulujen muutoksen vuonna 2016. Kaupunkitasolla talousarvion mukaiset toimintakulut kasvoivat vuonna 2016 vuodesta 2015 vain 0,2 prosentilla. Kasvutaso oli alempi kuin edellisissä tilinpäätöksissä. Lainamäärä oli vuoden 2016 lopussa 1 060 milj. euroa (pitkäaikaiset lainat).

Asukaskohtaisten kunnallisverotulojen muutos vuonna 2016 oli Vantaalla +1,3 prosenttia, Helsingissä +3,0 prosenttia ja Espoossa +3,8 prosenttia. Vantaan asukaskohtaisen tunnusluvun kehitykseen vaikutti osaltaan voimakas väestönkasvu, kunnallisverotulot seuraavat viiveellä esimerkiksi muuttoliikkeen aiheuttamaa väestönkasvua. Maanmyyntivoittoa vuonna 2016 kaupunki sai 48,8 milj. euroa.

Kaupunkirakenteen eheytyksen mittareista saatiin pääsääntöisesti myönteisiä tuloksia. Asukaskohtaiset päästöt vähentyivät vuonna 2015 8 prosenttia verrattuna vuoteen 2014 ja kokonaispäästöt vähenivät 6 prosenttia. Kestävä liikkuminen sisältäen laadukkaat pyöräilyrunkoyhteydet on otettu huomioon Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa. Pyöräteiden pituus yhteensä vuoden 2016 lopussa oli arvion mukaan 715 kilometriä.

Asuntotuotantotavoite oli MAL-sopimuksen mukaisesti 2 000 asuntoa. Vuoden 2016 asuntotuotannon toteuma oli 2 955 asuntoa.

Kaupungin elinvoiman vahvistumista kuvaavien mittarien arvojen kehitys oli kahdensuuntainen. Vantaan elinvoimaohjelmaa 2014–2016 on toteutettu nyt noin kahden ja puolen vuoden ajan, jona aikana valtaosa ohjelman 45 konkreettisesta toimenpiteestä on saatu liikkeelle tai kokonaan jo toteutetuiksi. Työpaikkaomavaraisuus oli 107,5 prosenttia vuoden lopussa. Työelämää tukevat joustavat päivähoidopalvelut toteutuivat suunnitellusti. Perusopetuksen keväällä 2016 päättäneistä 98,7 prosenttia sijoittui lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai valmistaviin koulutuksiin.

Elinvoimaa mitataan myös työttömyyden kehityksellä. Se ei vuodenvaihteen tilanteessa ollut edennyt tavoitetason (10,5 %) mukaisesti, vaikka työttömyysaste on hiukan laskenut edellisvuodesta. Joulukuussa 2016 Vantaan työttömyysaste oli 12,2 prosenttia (joulukuussa 2015: 12,6 %, joulukuun 2014: 11,6 %). Alle 25-vuotiaita työttömiä oli 1 454. Vuonna 2016 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 1 293 henkilöä, asiakasmäärä kasvoi 6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Alle 25-vuotiaille työttömille suunnatussa Ohjaamo-projektissa oli asiakkaita 4 188. Työvalmennustaloissa oli yhteensä 802 asiakasta. Vantaan kaupungin eri toimipisteissä työskenteli yhteensä 435 palkkatuella työllistettyä henkilöä vuonna 2016. Palkkatuella rahoitetun oppisopimuskoulutuksen aloitti 39 henkilöä.



Palveluja uudistettiin ja kehitettiin edelleen yhteistyössä asukkaiden ja palvelujen käyttäjien kanssa (palvelumuotoilu). Vantaalaisten sairastavuus hieman väheni edellisvuosista sairastavuusindeksin ollessa vuonna 2015 88,4. Tilanne sairastavuuden osalta on edelleen maan keskiarvoa parempi.

Sähköinen asiointi on kasvanut olemassa olevien palveluiden käytön lisäämisen sekä uusien kehitettävien sähköisten palvelujen kautta. Asiakkaan valinnanvapautta lisäävien vaihtoehtoisten palvelujen tuottamistapojen käyttö palvelutuotannossa on myös lisääntynyt. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla otettiin käyttöön vuonna 2016 sähköinen palvelusetelijärjestelmä, joka mahdollistaa asiakkaiden valinnanvapautta lisäävien palvelusetelivaihtoehtojen lisäämisen.

Henkilöstön sairauspoissaoloprosentti oli vuonna 2016 4,55 (v. 2015: 4,52 ja v. 2014: 4,58). Vuonna 2016 toteutetun henkilöstökyselyn (Kunta10) perusteella sekä koettu päätöksenteon oikeudenmukaisuus (kaupungin keskiarvo 3,32) että sosiaalinen pääoma (kaupungin keskiarvo 3,82) olivat parantuneet edelliseen mittaukseen verrattuna.

Valtuustokauden 2013–2017 strategiaan sisältyviä ohjelmia on edistetty. Ohjelmista raportoitiin myös 31.12.2016 ajankohdan mukaisesti. Raportti strategisten päämäärien mittareista sekä ohjelmista on esityslistan liitteenä.

Kaupunginhallitus 20.3.2017 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi strategisten päämäärien mittareiden raportti tiedoksi.

Tarkastetaan ja hyväksytään pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 8

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä strategisten päämäärien mittareiden raportti tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Strategisten päämäärien ja ohjelmien tilanteen raportti 31.12.2016

Muutoksenhakuohje: 4.1 Valituskielto

Lisätiedot:

talousjohtaja Patrik Marjamaa, puh. 09 839 28542, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Strategisten päämäärien mittareiden raportti 31.12.2016

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
Kaupungin talous tasapainossa					
1. Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma toteutetaan	Vuosikate	Vuoden 2017 lopussa vuosikate kattaa nettoinvestoinnit	Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma ja vuoden 2016 talousarvion tavoitteiden toteuttaminen.	Vuonna 2016 vuosikate oli 178,8 milj. euroa ja se kattoi 133-prosenttisesti toteutuneen vuoden 2016 investointiosan neton.	
	Verotulojen kasvu – toimintakatteen ja rahoituskulujen kasvu	Verotulojen kasvu kattaa toimintakatteen ja rahoituskulujen kasvun	Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma ja vuoden 2016 talousarvion tavoitteiden toteuttaminen.	Verotulot kasvoivat vuonna 2016 edellisvuodesta 2,1 prosenttia ja toimintakate pieneni -2,5 prosenttia. Euromääräisesti verotulot kasvoivat 19,8 milj. euroa, toimintakate pieneni -25,5 milj. euroa ja rahoituskulut alenivat -2 milj. euroa. Näin ollen verotulojen kasvu riitti kattamaan toimintakatteen ja rahoituskulujen muutoksen vuonna 2016.	
	Toimintakulujen vertailukelpoinen kasvuprosentti	Toimintakulujen kasvu kaupunkitasolla enintään TVO:n mukainen	Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma ja vuoden 2016 talousarvion tavoitteiden toteuttaminen.	Kaupunkitasolla talousarvion mukaiset toimintakulut kasvoivat vuonna 2016 vuodesta 2015 vain 0,2 prosentilla. Kasvutaso oli alempi kuin edellisissä tilinpäätöksissä. Toimintakulut alittivat sekä alkuperäisen että muutetun talousarvion. Toimintakulujen kasvua hillitsivät mm. HUS ja HSL kuntayhtymien ylijäämistä aiheutuneet kirjaukset sekä kiky-sopimuksesta aiheutunut lomapalkkajaksotuksen muutos.	
2. Velkaantumiskehitys saadaan hallintaan	Pitkäaikaisen velan määrä	Tavoitetaso TS 2015-2018:n mukainen	Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma ja vuoden 2016 talousarvion tavoitteiden toteuttaminen.	Lainamäärä 31.12.2016: 1 060 milj. euroa (pitkäaikaiset lainat). Talousarviossa 2016 ennakoitiin vuoden 2016 lopun lainamääräksi 1 094 milj. euroa.	
3. Kaupungin tulopohjaa vahvistetaan	Maanmyyntitulot strategiakaudella kasvavat maapolitiittisen ohjelman mukaisesti	Maanmyyntivoitot vuosina 2013–2017 yhteensä vähintään 150 milj. euroa	Maapolitiittisten linjausten mukainen tulostavoite 30 miljoonaa euroa, talousarviossa 2016 tavoite 32,6 milj. e	Maanmyyntivoitto vuonna 2016 48,8 milj. euroa.	
	Elinkeinopoliittiset toimenpiteet tulopohjan vahvistamiseksi	Kaupungin yhteisöveron jako-osuus kasvaa joka vuosi strategiakaudella 2013–2017	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka, elinvoimaohjelman valmistelu.	Yhteisöveron jako-osuus vuonna 2014 oli 4,8 %, vuonna 2015 4,6 % ja vuonna 2016 4,3 %. Näin ollen yhteisöveron jako-osuus oli vuoden 2012 lähtötilanteen tasoa alempi. Vuonna 2016 kunnan saamat yhteisöverotulot laskivat kuntaryhmän jako-osuuden väliaikaisen 5-prosenttiyksikön korotuksen poistumisesta johtuen.	
	Asukaskohtaiset kunnallisverotulot vuodessa	Asukaskohtaiset kunnallisverotulot kasvavat nopeimmin pääkaupunkiseudulla strategiakaudella 2013–2017	Aktiivinen elinkeino- ja työllisyyspolitiikka, asuntopoliittikka.	Asukaskohtaisten kunnallisverotulojen muutos vuonna 2016 oli Vantaalla +1,3 prosenttia, Helsingissä +3,0 prosenttia ja Espoossa +3,8 prosenttia. Vantaan asukaskohtaisen tunnusluvun kehitykseen vaikutti osaltaan voimakas väestönkasvu, kunnallisverotulot seuraavat viiveellä esim. muuttoliikkeen aiheuttamaa väestönkasvua.	
4. Kumppanuuksien hyödyntäminen	Rakentuminen ja tontinmyynti tehostuvat	Kivistön maanmyyntivoitot 8 milj. euroa/vuosi ja Kivistön keskusta-alueesta Kehäradan pohjoispuolella puolet on rakennettu tai rakenteilla	Kivistön asuntorakentaminen on kumppaneiden toimesta vilkasta ja uuden asuntorakentamisen edistymistä on edistetty ripeällä kaavoituksella.	Maanmyyntivoitto Kivistön alueelta vuonna 2016 6,8 milj. euroa, vuodesta 2013 lähtien yhteensä 37,7 milj. euroa.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
Kaupunkirakenne eheytyy					
5. Kaupunkirakenne ja palvelurakenne tukeutuvat raideliikenteeseen ja joukkoliikenteen laatukäytäviin	Asukasmäärän kehittyminen 1000 metrin vyöhykkeellä asemista/joukkoliikenteen runkovyöhykkeellä	100 000 /127 000	Asemakaavojen toteuttaminen.	101 020 /127 303	
	Kasvihuonekaasupäästöt	Vuotuinen väheneminen kokonais- ja asukaskohtaisissa päästöissä jatkuu	Toimialan valtuustokaudelle hyväksytyn ympäristöohjelman toimenpiteet tukevat tavoitteen toteutumista. Sähkön tuonti ja hyvä kotimainen vesivoimatilanne ovat korvanneet hiililauhdesähköä, vuonna 2015 kulutussähkön päästöt putosivat Vantaalla 25 prosenttia edellisvuodesta.	Asukaskohtaiset päästöt olivat 5,4 t CO2-ekv vuonna 2015 ja ne vähentyivät vuonna 2015 8 % verrattuna vuoteen 2014 ja kokonaispäästöt vähenivät 6 % (1,155 milj.t CO2-ekv). Vuoden 2016 tiedot ovat käytössä vasta kesällä 2017.	
	Asemien liityntäpysäköintipaikat	2700	Vehkalan liityntäpysäköintialue on valmis.	2410 paikkaa. Uusia paikkoja on tulossa Leinelään noin 80 vuonna 2017.	
	Kivistön, Leinelän sekä Vehkalan, Aviapoliksen asemaseutujen kaavoittaminen	Kaavat hyväksytyt	Kaavat ovat valmistuneet.	Kivistön, Vehkalan ja Leinelän liityntäpysäköintipaikat valmistuneet. Aviapoliksen aseman eteläistä sisäänkäyntiä ympäröivän korttelin asemakaava valmistunut. Asuntomessujen eteläparkkia käytetään liityntäpaikkoihin (1000 ap).	
	Kehä III ja Kehärata valmistuvat 2015	Hankkeet valmistuneet	Kehä III ja Kehärata valmistuivat vuonna 2015.	Kehärata on valmis ja otettiin käyttöön 7/2015. Kehä III ja Lentoasemantien parantaminen on valmis ja otettiin käyttöön 10/2015. Kehä III välillä Lahdenväylä-Porvoonväylä otettiin vastaan urakoitsijalta liikenneväylien osalta 11/2015. Viimeistelytyöt tehtiin keväällä 2016.	
6. Keskustat ovat eläviä, uudistuvia ja turvallisia	Keskustojen valmistuvien kaavojen kerrosala/vuosi	100 000 k-m2/v	KV:ssä hyväksytyt kaavat.	47 105 k-m2	
	Pyöräteiden pituus yhteensä	716 km	Kestävä liikkuminen sisältäen laadukkaat pyöräilynrunko-yhteydet otettu huomioon Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa.	Pyöräteiden pituus yhteensä vuoden 2016 lopussa arvion mukaan 715 km. Tieto vahvistuu myöhemmin keväällä.	
	Arkkitehtuuristrategian päivitys	Arkkitehtuuristrategian päivitys valmis	Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma hyväksytty kv:ssa 11.5.2015	Ks. Toimenpiteet.	
7. Investointiohjelma vahvistaa yhdyskuntarakenteen eheytymistä	Investointiohjelman toteuttaminen	TVO:n taso	Investointiohjelmat on laadittu TVO-tasoon. Investointiohjelmien toteuttaminen suunnitelmien mukaisesti.	Kaupungin (pl. liikelaitokset ja rahastot) investointiosan toteutunut netto vuonna 2016 oli 134,1 milj. euroa. Kaupungin bruttoinvestoinnit yhteensä olivat 144,1 milj. euroa. Vuoden 2016 investointimenoja nostivat Kivistön maankäyttösopimuksissa kunnallistekniikan korvauksena vastaanotettujen maa-alueiden kirjanpidolliset investointimenot (n. 30 M€), konsernin sisäinen pysäköintilaitosten omistusjärjestely (n. 10 M€) sekä Kehäradan vielä vuodelle 2016 kohdistuneet kustannukset (n. 6 M€). Nämä erityisasiat pois lukien asetui vuoden 2016 investointien perustaso myös bruttomääräisesti tavoitellun investointikaton mukaiseksi.	
	Kaupungin toimitilamäärä, m2	Toimitilamäärä kasvaa enintään 0,5 prosenttia vuodessa	Toimitilamäärä on vähentynyt noin 16 % vuodesta 2015.	Toimitilojen määrä 2016: 826 304 m2.	
8. Asuntorakentaminen on laadukasta ja kohtuuhintaista	Asuntojen määrä (MAL-sopimus)	Sopimusten mukainen	Tavoite sopimuksen mukaisesti 2000 asuntoa.	Vuonna 2016 toteutui 2 955 asuntoa.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
Kaupungin elinvoima vahvistuu					
9. Uudistuva elinkeino- ja työllisyyspolitiikka laskee työttömyyttä ja lisää työpaikkojen määrää Vantaalla.	Elinvoimaohjelman toimenpiteiden toteuttaminen	Ohjelman toimenpiteet toteutettu vuosisuunnitelmien mukaisesti	Vantaan elinvoimaohjelmaa 2014 - 2016 on toteutettu nyt noin kahden ja puolen vuoden ajan, jona aikana valtaosa ohjelman 45 konkreettisesta toimenpiteestä on saatu liikkeelle tai kokonaan jo toteutetuiksi. Elinvoimaohjelmaa toteutettiin alkuperäisen suunnitelman mukaisesti vuoden 2016 aikana.	Tähän mennessä toteutetuista toimenpiteistä voidaan mainita muun muassa pienhankintatyökalan käyttöönotto, yritys- ja toimitilarekisterien ajantasaistaminen, yrityskiihdyttämön perustaminen, kauppakeskusakatiemian toteuttaminen, kaupungin brändiuudistuksen toteuttaminen, työpaikka-alueiden profiloititöiden toteuttaminen, Vantaan asumismahdollisuuksien markkinointikokonaisuus, matkailukärkien tuotteistaminen, Kuusijärven kehittämissuunnitelman toteuttaminen, Kehäradan tunnetuksi tekeminen, Asuntomessujen markkinoinnin toteuttaminen sekä yhden luukun rakennusvalvonnan toteuttaminen, Tikkurilan jokirannan ideakilpailun toteuttaminen sekä VisitVantaa -sivuston rakentaminen. Lisäksi elinvoimaohjelman puitteissa on toteutettu suuri joukko kaupungin työllisyys- ja maankäyttöpoliikkaan liittyviä konkreettisia toimenpiteitä.	
	Työttömyysaste	10,5 %	Vuonna 2016 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 1 293 henkilöä, asiakasmäärä kasvoi 6 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Alle 25-vuotiaille työttömille suunnatussa Ohjaamo-projektissa oli vuoden 2016 aikana asiakkaita 4188. Työvalmennustaloissa Reelissä, Vantaan Valossa ja Koutsissa oli yhteensä 802 asiakasta vuonna 2016. Vuoden 2016 aikana Vantaan kaupungin eri toimipisteissä työskenteli yhteensä 435 palkkatuella työllistettyä henkilöä. Palkkatuella rahoitetun oppisopimuskoulutuksen aloitti 39 henkilöä. Joulukuun 2016 lopussa TYP:ssä oli asiakkaana 3371 henkilöä. Vaikka työttömyystilanne on pysynyt korealla tasolla, on samaan aikaan myös tapahtunut myönteistä kehitystä yksityisen sektorin työpaikkojen määrässä, sillä Vantaalla ovat viimeksi tilastoidun kolmivuotiskauden aikana (2012-2014) erityisesti yksityissektorin työpaikat kasvaneet sekä prosentuaalisesti että absoluuttisesti (N=1437 kpl) enemmän kuin missään muussa maamme kaupungissa.	Joulukuussa 2016 Vantaan työttömyysaste oli 12,2 %.	
	Työllisyysaste (15-64 v)	Vuosikeskiarvo 74,0 %	Työllisyyspalveluiden kaikkia toimintoja ja palveluja kehitettiin aktiivisesti ja tiivistettiin yritysysteistyötä, jotta entistä useampi asiakas työllistyisi avoimille työmarkkinoille.	4/2016 työllisyysaste 71,9 % 4/2015 työllisyysaste 72,6 % 4/2014 työllisyysaste 73,3 % 4/2013 työllisyysaste 72,4 %	
	Vieraskielisten työllisyysaste (15-64 v)	60,0 %	Kuntouttavassa työtoiminnassa on maahanmuuttajille omia työhönvalmentajia ja ryhmätoimintoja, ostopalveluina tuotettavaa kielikoulutusta on lisätty.	54,5 % v. 2014, lähde: Tilastokeskus (uudempaa tietoa ei ole saatavilla).	
	Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä	Alle 25-vuotiaita työttömiä enintään 1100 hlöä	Työllisyyspalvelut osallistuu VM:n nuorisotakuun kuntakokeilun, jossa kehitetään erityisesti NT-typpi -tietojärjestelmää. Monialainen matalan kynnyksen palvelu Ohjaamossa oli vuoden 2016 aikana yksilöasiakkaiden asiakaskäyntejä 4188. Lisäksi ryhmissä on käyntikertoja ollut 1167. Vuonna 2016 kesätyöpaikka kunnan tehtävissä rahoitettiin 96:lle ilman kesätyöpaikkaa jääneelle opiskelijalle, jotka olisivat muuten joutuneet hakemaan toimentulotukea kesän ajaksi.	Joulukuun 2016 lopussa Vantaalla oli 1 454 alle 25-vuotiaasta työtöntä.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen	
	Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä	Yli 50-v. työttömiä enintään 4 200 hlöä	Työllisyyspalvelut on kumppanina syksyllä 2015 aloitetussa Edupolin AURA – koulutuksen kautta työhön 50+ -hankkeessa.	Joulukuussa 2016 yli 50-vuotiaita työttömiä 4 670.		
	Pitkäaikaistyöttömien määrä	Pitkäaikaistyöttömiä enintään 3 600 hlöä	Monialaisen yhteispalvelun (TYP) asiakasmääriä on nostettu merkittävästi. Kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärää kasvatettu 10 %:lla.	Vantaalla oli vuoden 2016 lopussa 4877 pitkäaikaistyötöntä.		
	Työelämää tukevat joustavat päivähoitopalvelut	Päivähoitopaikka työllistymistilanteessa 2 vkon kuluessa	Kun lapsen huoltaja hakee päivähoitopaikkaa työllistymisen vuoksi, se järjestetään kahden viikon kuluessa kuunnellen mahdollisuuksien mukaan perheen toiveita hoitopaikan sijainnista. Ensisijaista hoitopaikkatoivetta ei kaikilta osin voi toteuttaa kesken toimintavuoden, mutta päivähoitopaikka pyritään järjestämään perheen kulkuyhteydet ja kuljetusmahdollisuudet huomioon ottaen.	Tavoitetaso toteutui.		
	Korkean jalostusarvon työpaikkojen sijoittuminen Vantaalle (keskeiset uudet Vantaalle sijoittuneet uudet yritykset työpäikkamäärineen)	300 uutta KIBS-työpaikkaa vuoden 2017 loppuun mennessä	Elinvoimaohjelmaa on toimeenpantu aktiivisesti tavoitteen saavuttamiseksi. Keskeisimmät toimenpiteet ovat kohdistuneet Aviapoliksen, Vantaankosken ja Vehkalan työpaikkaalueiden kehittämiseen. Toimenpiteet jatkuvat vuoden 2017 aikana. Tavoitteen osalta ei ole ollut käytettävissä koostettua ja luotettavaa arviota mittarin lähtö- ja toteumatilasta.	Elinvoimaohjelman aktiivinen toimeenpano, yritysalueiden profiloititöy sekä aktiivinen yrityshankinta.		
	Työpaikkaomavaraisuus.	Työpaikkaomavaraisuus 107,0 %	Tavoitetta on pyritty edistämään sekä elinvoimaohjelman toteuttamisella, työpaikka-alueiden profilointi- ja brändästyöllä sekä aktiivisilla sijoittumisneuvotteluilla ja yrityshoukuttelulla.	107,5 %		
10.	Kaupungin vetovoimaisuus asuinpaikkana paranee ja asukkaat tuntevat oman kylänsä ja sitä kautta Vantaan kotikaupungikseen	Kaupunkipalvelututkimuksen asuinkuntaindeksi	Vähintään 3,7	Valtuustokauden strategian ja sen sisältämien ohjelmien toteuttaminen.	Kaupunkipalvelututkimus toteutettiin vuoden 2016 aikana: kaupunkipalvelututkimuksen laaja asuinkuntaindeksi Vantaan osalta nousi 3,6:een vuoden 2012 3,4:stä.	
11.	Asukkaiden turvallisuus vahvistuu	Onnettomuuksien ja väkivallan vuoksi sairaalahoitoon joutuneiden vantaalaisten määrä 10 000 asukasta kohti	Alle 140 hlöä	Vantaan kaupunginvaltuuston 2013 hyväksymän kaupungin turvallisuussuunnitelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen.	THL:n tilaston "Tapaturmien ja väkivallan aiheuttamat hoitajaksot, potilaat, hoitopäivät ja kuolemat viiden vuoden aikana, 2010–2014" mukaan seurantajaksolla sairaalahoitoon joutui vuosittain keskimäärin 118 henkilöä. Yksityiskohtaista tilastoa käsittäen vain vuoden 2016 tilanteen, ei ollut käytettävissä.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
	Aikuisten alkoholin liikakäyttö (Audit-C –mittari)	Aikuisten alkoholin liikakäyttö vähenee	<p>Sosiaali- ja terveystoimessa on edistetty tavoitteen saavuttamista mm. seuraavin toimin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Syksyllä 2016 avattiin matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelupisteet walk in -periaatteella ilman ajanvarausta Martinlaakson ja Tikkurilan terveysasemilla. - Kuntalaiselle suunnattu sähköinen terveystarkastus- ja valmennusohjelma sisältää myös alkoholin käytön vähentämistä tukevan osion. Alkoholin vähentämisen valmennusohjelman käyttö on lisääntynyt edellisvuodesta. - Päihteiden käytön kokemusasiantuntijatoimintaa toteutetaan kolmella terveysasemalla. Palvelusta on saatu hyviä kokemuksia ja toiminta jatkuu vuonna 2017. - V. 2016 perustettiin Vantaan tarjontatyöryhmä, jossa yhdessä elinkeinoelämän kanssa pyritään vaikuttamaan päihteiden saatavuuteen ja ikärajojen noudattamiseen. Lisäksi ehkäisevässä päihdetyössä toteutettiin mm. Pakka-toimintamallin (sis. mm. ikärajalvonnan) mukaisia ostokokeita. 	Alkoholin mahdollinen riskikäyttö oli lähtötasosta laskenut sekä miehillä (35,4 %) että naisilla (19,7 %) THL:n v. 2015 toteuttaman kansallisen ATH-kyselytutkimuksen mukaan (Audit-C-mittari). Tilastotietoa vuodelta 2016 ei ole käytettävissä.	
	Asuinalueiden koettu turvallisuus (ATH/THL)	Asuinalueen turvallisuuteen tyytyväisten osuus kasvaa	<ul style="list-style-type: none"> - Toimiala osallistuu kaupungin Hyry-ryhmiin, jossa ratkotaan alueen ongelmia monialaisessa yhteistyöryhmässä. - Perhepalveluissa turvallisuutta lisätään välillisesti mm. asunnottomuutta vähentämällä ja työskentelemällä kadulla näkyvien ongelmien vähentämiseksi (esim. päihde- ja mielenterveyshaasteet). - Toimialan edustajat osallistuvat alueellisiin asukastilaisuuksiin, joissa asukkailla mahdollisuus kysyä ja keskustella alueen haasteista. - Kaupunkitasolla on toteutettu myös useamman toimialan yhteinen jalkautumiskampanja turvallisuuden lisäämiseksi levottomaksi koetulla alueella. 	88,4 % (M), 86,6 % (N). Kyselyn perusteella vuoden 2012 lähtötasoon verrattuna v. 2015 entistä useammat miehet ja naiset kokevat asuinalueensa turvalliseksi. Naisista asuinalueensa turvalliseksi kokevien osuus oli kuitenkin laskenut prosentilla vuodesta 2013. Tilastotietoa vuodelta 2016 ei ole käytettävissä.	
12. Vantaan tulevaisuutta rakennetaan yhdessä asukkaiden, yhteisöjen ja yritysten kanssa	Osallisuusmalli ja osallistavien prosessien määrä	Osallisuusmallin mukaisia osallistumisen prosesseja on löydetty ja otettu käyttöön ja niiden toteutumista seurataan.	Osallistumistyössä ja kuntalaisvaikuttamisessa keskityttiin Osallistuva Vantaa –toimintatavan kehittämiseen. Suunnitteilla olevan toimintamallin tavoitteena on lisätä kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia, vahvistaa ymmärrystä ja luottamusta kaupunkiorganisaation ja kaupunkilaisten välillä ja tukea edustuksellista demokratiaa. Aluetoiminta järjesti 12 osallistavaa tilaisuutta kuntalaisille. Syksyllä 2016 pidettiin kolme kaupungin työntekijöille suunnattua osallisuuskoulutusta, joissa oli mukana noin 50 kaupungin työntekijää. Osallisuusverkosto kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.	Osallisuusmallin mukaiset osallistumisen prosessit on otettu käyttöön ja niiden toteutumista seurataan.	
	Kuntavaalien äänestysprosentti	Äänestysprosentti kuntavaaleissa 2017 nousee	Vuonna 2016 ei ollut kuntavaaleja. Vuoden 2017 kuntavaalien ennakköäänestyspaikoiksi on kaupunginhallituksessa valittu kohteita, joissa liikkuu paljon ihmisiä, mm. kirjastoja, lentoasema, kauppakeskus ja matkakeskus. Asukaspalveluiden toimialalla on koordinoitu äänestämisuutta lisääviä toimia: järjestöjä ja vaikuttamistoimielimiä on aktivoitu, asukasfoorumeja ja toimialojen asukastilaisuuksia hyödynnetty vaalien markkinoinnissa. Viestintä on organisoitunut haastekampanjan poliitikoille ja ehdokkaille some-kanavissa. Asukaslehdessä vaaleista on julkaistu artikkeleita useammassa numerossa ja Tikkurilan lukiossa järjestetty nuorten tilaisuus.	Kuntavaalit järjestetään vasta 9.4.2017.	
13. Vantaalaisten koulutustaso ja osaaminen vahvistuvat	Korkeakoulututkinnon suorittaneiden %-osuus.	21,0 %	Koulutustarjonta ja kaupungin vetovoimaisuus.	Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus oli vuoden 2016 alun tilanteessa 21 prosenttia (joista alempi korkeakoulututkinto 12 prosentilla, ylempi korkeakoulututkinto 8 prosentilla ja tutkijakoulutus 1 prosentilla).	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
	Perusopetuksen jälkeiseen jatkokoulutukseen sijoittuneiden %-osuus.	Perusopetuksen jälkeiseen jatkokoulutukseen sijoittuneiden osuus on 99 prosenttia. Jokaiselle perusopetuksen päättävälle nuorelle mahdollistetaan jatkokoulutuspaikka.	Vuoden 2016 yhteishaussa perusopetuksen päättävälle oli Vantaalla tarjolla 100 aloituspaikkaa enemmän kuin edellisessä vuonna. Aloituspaikkoja oli laskennallisesti yli 100 % suhteessa perusopetuksen päättävien määrään.	Perusopetuksen keväällä 2016 päättäneistä 98,7 % sijoittui lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen tai valmistaviin koulutuksiin.	
	Perusopetuksen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden %-osuus 20-29 vuotiaista	79 %:lla on perusopetuksen jälkeinen tutkinto	Vuoden 2016 aikana Variassa suoritti ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai tutkinnon osan yhteensä 88 nuorten aikuisten osaamisohjelmaan kuuluvaa henkilöä. Oppisopimuskoulutuksella opiskelevia alle 29-vuotiaita henkilöitä oli Varian oppisopimus- ja työelämäpalveluissa vuonna 2016 yhteensä 251.	1.1.2016 perusopetuksen jälkeisen tutkinnon suorittaneiden prosenttiosuus oli 74,4 %	
14.	Vantaan kilpailukyky vahvistuu osana metropolialuetta	Metropolialueen toimiva kuntarakenne ja metropolihallinto Vantaan kannalta	<p>Valtion käynnistämän metropolialueen erityisen kuntajakoselvityksen selvittäjien ehdotus viiden kunnan yhdistämisestä valmistui joulukuussa 2014. KV otti siihen kantaa vuoden 2015 alkupuolella.</p> <p>Metropolihallintoa valmistelevalle työryhmän lakiesitys valmistui ja valtiovarainministeriö pyysi metropolialueen kunnilta lausuntoa hallituksen esityksestä metropolihallintoa koskevaksi lainsäädännöksi. Vantaan KV antoi lakiluonnoksesta lausunnon tammikuussa 2015.</p> <p>Valtion käynnistämä metropolihallintolain valmistelu keskeytyi keväällä 2015. Kuntarakenteeseen tai metropolihallintoon liittyvää valmistelua ei ole tehty vuoden 2016 aikana. Sen sijaan valmistelua on tehty sote- ja maakuntauudistukseen sekä PKS-erillisratkaisuun liittyen.</p>	Ks. Toimenpiteet.	
Palvelut uudistuvat					
15.	Uudistuvat palvelut vahvistavat asukkaiden hyvinvointia	Kelan sairastavuusindeksi	<p>Vantaalaisten Kelan sairastavuusindeksillä mitattu sairastavuus vähenee vuosittain</p> <p>Sosiaali- ja terveystoimen palvelukokonaisuuden tavoitteena on väestön terveyden ja hyvinvoinnin tukeminen. Tapoja auttaa väestöä elintapamuutoksissa, hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja omahoidon toteuttamisessa kehitetään jatkuvasti. Vuonna 2016 toteutettiin kuntalaisille kohdistettu hyvinvointiviikko. Viikon 39 jokaiselle päivälle järjestettiin lukuisia hyvinvointia tukevia tapahtumia yhdessä yritysten ja järjestöjen kanssa. Hyvien kokemusten vuoksi hyvinvointiviikkoa aiotaan jatkaa myös v. 2017. Tilaisuudessa markkinoitiin mm. v. 2014 käyttöön otettua oma hoitoa tukevaa sähköistä terveystarkastusta.</p> <p>Uusia sähköisen terveystarkastus- ja valmennusohjelmaan rekisteröityneitä käyttäjiä oli Vantaalla v. 2016 yhteensä n. 750 henkilöä ja terveystarkastuksia tehtiin n. 850 kertaa. Vuodesta 2014 terveystarkastuksia on tehty noin 2250, rekisteröityneitä käyttäjiä on hieman yli 2000.</p> <p>Vuonna 2016 terveysasemien itsehoitopisteisiin hankittiin potilaskäyttöön tietokoneet ja omahoidon tukemisen toimintamallit yhtenäistettiin. Terveyspalveluissa vuosi 2017 on terveyden edistämisen teemavuosi, johon valmistautuminen alkoi syksyllä 2016.</p>	Vantaalaisten sairastavuus hieman väheni edellisvuosista sairastavuusindeksin ollessa v. 2015 88,4. Tilanne sairastavuuden osalta on edelleen maan keskiarvoa (indeksi=100) parempi. Vuoden 2016 tiedot eivät ole kansallisesti vielä saatavissa.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
	Vantaalaisten hyvinvoinnin kehitys hyvinvointiraportoinnin perusteella	Vantaalaisten hyvinvointi edistyy keskeisillä hv-indikaattoreilla mitattuna vuosittain	Vantaan laaja hyvinvointikertomus 2016 on viimeisteltävänä, ja se käsitellään kaupunginvaltuustossa maaliskuussa 2017.	<p>Valtuustoon maaliskuun alussa menevän valtuustokautta 2013-17 käsittelevän laajan hyvinvointikertomuksen perusteella vantaalaisten hyvinvoinnista ja sen kehityksestä voidaan tehdä seuraavat johtopäätökset</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vantaan väestö kasvaa nopeasti. Tämä kasvu koostuu merkittävilta osin vieraskielisestä väestöstä. Muuttoliike pitää yllä työikäisten ikäluokkien kasvua ja täten tasapainottaa väestön ikääntymisen vaikutuksia väestörakenteeseen. - Taloudellisen taantuman seurauksena työttömyys kasvoi Vantaalla voimakkaasti vuosina 2012 - 15. Työttömyyskehitys on kuitenkin jo kääntynyt laskuun. - Sekä lasten ja nuorten että aikuisten elintavoissa on tapahtunut kehitystä parempaan suuntaan. - Asuinalueiden väliset sosioekonomiset erot ovat naapurikaupunkeja pienemmät mutta kuitenkin kohtuullisen suuria. <p>Erityisinä haasteina hyvinvointityölle voidaan pitää</p> <ul style="list-style-type: none"> - Yli 75-vuotiaiden määrä kasvaa selvästi lähivuosina. - Rakennetyöttömien määrä ja heidän osuutensa työttömistä on melko suuri. - Erityisesti työttömyyden mutta myös muiden sosioekonomisten tekijöiden suhteen asuinalueiden välillä on suhteellisen suuria eroja. Maahanmuuttajat keskittyvät voimakkaasti joillekin asuinalueille. Nämä alueet ovat pääosin samoja alueita, joilla väestön sosioekonominen rakenne heikompi. - Maahanmuuttajanuorten, erityisesti ensimmäisen polven maahanmuuttajien osalta, hyvinvointiin liittyy merkittäviä ongelmia mm. ystävien puuttumisen ja koulukiusaamisen vuoksi - Sosioekonominen tausta ja nuorten peruskoulun jälkeinen oppilaitosvalinta ovat yhteydessä nuorten terveyskäyttäytymiseen. Vanhempien koulutustausta on yhteydessä mm. lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuteen. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien terveyskäyttäytyminen, esimerkiksi liikuntaharrastukset ja koululounaalle osallistuminen, ovat lukiolaisia heikommalla tasolla. 	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
16. Kuntalaisten osallisuus ja yhteissuunnittelu palvelujen kehittämisessä lisääntyy	Asukkaiden ja palvelujen käyttäjien kanssa kehitetyt palvelut ja niiden järjestämistavat (palvelumuotoilu)	Uudet asiakkaiden ja palvelujen käyttäjien kanssa kehitetyt palvelut	<p>Soster: Hyvin toimivaa päihdetyön kokemusasiantuntijatoimintaa terveysasemilla hyödynnetään kolmella terveysasemalla. Asukas- ja omaisiltoja järjestetty eri toiminnoissa. Ehkäisevän terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen, kuntoutuksen ja psykososiaalisten palvelujen yhteisessä Osallisena perheen elämässä -hankkeessa pyrittiin lisäämään asiakkaiden osallisuutta ja kehittää peruspalvelujen koordinoitua päällekkäisiä toimintoja karsien. Kuntalaisia edustavia vanhus- ja vammaisneuvostoja kuullaan ennakoivasti kehitettäessä vanhus- ja vammaispalveluja. Kaikille omaishoitoperheille toteutettu kysely palveluodotuksista ja tuen tarpeista syksyllä 2016. Kyselyn pohjalta kehitetään omaishoitajille suunnattavaa tukea ja valmennusta. Vuonna 2016 toteutettiin kuntalaisille kohdistettu hyvinvointiviikko. Viikon 39 jokaiselle päivälle järjestettiin lukuisia hyvinvointia tukevia tapahtumia yhdessä yritysten ja järjestöjen kanssa.</p> <p>Sivi: Lukiokoulutuksessa on kehitetty uusia oppimistiloja ja työelämälähtöisyyttä yhteistyössä opiskelijoiden ja opettajien kanssa, esim. Digi-luokka ja Työelämälähtöisyys lukiokoulutuksessa -hankkeet. Perusopetuksessa oppilaiden ja huoltajien osallistuminen koulu yhteisön hyvinvointiin on lisääntynyt, esim. oppilaiden ehdotuksia on kuultu luokissa ja YHR:ssä. Lisäksi oppilaita ja huoltajia on kuultu sähköisillä kyselyillä oppimiseen ja oppimisentukeen liittyen.</p> <p>Varhaiskasvatuksessa on vuonna 2016 ollut yhteensä 18 palvelumuotoilutilaisuutta huoltajien kanssa liittyen osa-aikaisen varhaiskasvatuksen järjestämiseen 1.8.2016 alkaen.</p> <p>Mato: Asukkaat on otettu mukaan eri tavoin maankäytön suunnitteluun. Erityisenä painopisteenä ovat olleet lapset ja nuoret. Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala ja sivistystoimen toimiala ovat sopineet Lapset ja nuoret asuin ympäristönsä rakentajina - yhteistyömallista. Mallin toiminta käynnistyi toukokuussa. Kaupunkisuunnittelussa asukkaita on osallistettu mm. Aviapoliksen kaavarunkotyöhön, Kivistön ja Backaksen kartanon alueiden suunnitteluun sekä Kuusijärven kehittämissuunnitelmatyöhön. Kaupunkisuunnittelu ja viheralueyksikkö ovat lisäksi yhteistyössä osallistaneet asukkaita mm. Martinlaaksonpolun, Topaasiaukion ja Tikkurilan jokirannan suunnitteluun. Asukkaita on otettu mukaan myös puistojen suunnitteluun. Myös päiväkotien ja koulujen pihojen on kehitetty yhdessä asukkaiden kanssa. Toimialalla on osallistuttu erilaisten hyvinvointiohjelmien toteuttamiseen. Osallisuus on kirjattu vahvasti myös päivitettyyn arkkitehtuuriohjelma Apoliin.</p> <p>Konsas: Kuntalaispalveluissa palvelumuotoilumenetelmiä on käytetty yhteisen asiakaspalvelun, lähidemokratiamallin ja Yhteisen pöydän logistiikan suunnittelussa ja toteutuksessa. Asukastilojen toimintoja on ideoitu ja toteutettu yhdessä yhdistysten ja asukkaiden kanssa. Toimialoja ylittävissä hankkeissa on käytetty hyväksi aluetoiminnan asiantuntemusta ja menetelmäosaamista. Kaupungin henkilöstölle suunnattujen osallisuuskoulutusten järjestäminen aloitettiin syksyllä 2016.</p>	Ks. Toimenpiteet.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehitysuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehitysuunta negatiivinen	
17. Vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut	Toimialojen asiakastytyväisyyskyselyt	Asiakastytyväisyys paranee	<p>Soster: Sosiaali- ja terveystoimen laaja kahden vuoden välein toteutettava asiakastytyväisyyskysely toteutettiin tammi-helmikuussa 2016.</p> <p>Sivi: Pääkaupunkiseudun yhteinen asiakastytyväisyyskysely toteutetaan varhaiskasvatuksessa kolmen vuoden välein, viimeksi vuonna 2014 ja seuraavan kerran vuonna 2017.</p> <p>Mato: Kuntatekniikan keskus osallistui 2016 laajempaan 27 kunnan teknisten palveluiden kyselytutkimukseen.</p> <p>Konsas: Toimialalla on toteutettu eri tulosyksiköissä asiakastytyväisyyskyselyjä ja toimintaa on kehitetty niiden tulosten pohjalta.</p>	<p>Soster: Sosiaali- ja terveystoimen v. 2016 toteutetun asiakastytyväisyyskyselyn kouluarvosanojen keskiarvo oli 8,85. Asiakastytyväisyys parani edelleen vuodesta 2012 (8,72) ja 2014 (8,8).</p> <p>Sivi: Varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskyselyssä 2014 päivähoidon yleisarvosana nousi edellisestä 2011 kyselystä 4.1 -> 4.4 (asteikko 1-5).</p> <p>Mato: Kuntatekniikan keskus osallistui 2016 laajempaan 27 kunnan teknisten palveluiden kyselytutkimukseen. Rakennusteollisuus RT toteutti keväällä 2015 kyselyn, jonka mukaan Vantaa on Suomen rakentamisystävällisin kaupunki.</p> <p>Konsas: Asiakastytyväisyys on kyselyjen tulosten pohjalta hyvällä tasolla. Vertailutuloksia ei ole kerätty.</p>	Vihreä	
	Asukastytyväisyyskyselyt ja palvelukyky	Asukastytyväisyys paranee	Valtuustokauden strategian ja sen sisältämien ohjelmien toteuttaminen.	Kaupunkipalvelututkimus toteutettiin vuoden 2016 aikana: kaupunkipalvelututkimuksen laaja asuinkuntaindeksi Vantaan osalta nousi 3,6:een vuoden 2012 3,4:stä. Palvelukohtaisessa tarkastelussa palveluun tyytyväisten osuus kasvoi valtaosassa palveluista.		Keltainen
	Asukaskohtainen toimintakateen muutos%	Alle yleisen hintakehityksen	Talouden tasapainottamis- ja velkaohjelma	Vuonna 2016 kaupungin asukaskohtainen toimintakate aleni muutoksen oltua -4,6 prosenttia. Näin ollen asukaskohtainen toimintakate alitti selvästi vuoden 2016 noin 0,4 prosentin inflaatiotason.		Vihreä
	Palvelukustannukset Kuusikkokuntien ja Kuntaliiton suurten kuntien vertailussa	Vantaa on kustannustehokkain keskeisten palvelujen osalta	Vantaa osallistuu aktiivisesti suurten kaupunkien talous- ja toimintatietojen vertailuyöhön. TVO-jatkotoimenpiteet on hyväksytty ja niitä toteutetaan.	<p>Vuoden 2016 lopussa käytettävissä on vertailutiedot vuodelta 2015.</p> <p>- Lastensuojelu: Vantaan kokonaiskust. 936 €/0 - 20 v. asukas (Kuusikon ka 862 €). Vantaa sijoitus vertailussa 4/6. (Kuuden suurimman kunnan Kuusikkovertailu 2015)</p> <p>- Vanhuspalvelut: Vantaan 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen ikävakioidut kokonaiskustannukset 11 342 €/vastaavanikäinen väestö (Kuusikko 12 520 €). Vantaan sijoitus vertailussa 2/6. (Kuuden suurimman kunnan Kuusikkovertailu 2015)</p> <p>- Vammaispalvelulain mukaiset palvelut: Vantaan deflatoidut kokonaiskustannukset asiakasta kohden 4 522€, (Kuusikko 5 294 €). Vantaan sijoitus vertailussa 3/6. (Kuuden suurimman kunnan Kuusikkovertailu 2015)</p> <p>- Terveystieteiden huollon kustannukset (sis. kotipalvelun ja ymp. vrk-hoidon kustannuksia): Vantaan ikävakioidut kokonaiskustannukset 1997 €/asukas (suurten kaupunkien keskiarvo 2320 €/asukas). Vantaan sijoitus 2/11. (Kuntaliiton suurten kaupunkien th-vertailu 2015)</p> <p>- Varhaiskasvatuksessa Vantaa oli toiseksi kustannustehokkain Kuusikkokunta vuonna 2015.</p> <p>- Perusopetus: opetuksen kustannukset Vantaalla 4461 e/oppilas (Kouluikkuna: kuntien ka. 4875 e/oppilas ja yli 100 000 asukkaan kuntien ka. 4824 e/oppilas)</p> <p>- Lukiokoulutus: opetuksen kustannukset Vantaalla 3911 e/opiskelija (Kouluikkuna: kuntien ka. 4998 e/opiskelija ja yli 100 000 asukkaan kuntien ka. 4 469 e/opiskelija)</p>		Vihreä

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
18. Vaihtoehtoiset palvelujen tuottamistavat lisäävät asiakkaan valinnanvapautta	Vaihtoehtoiset palvelujen tuottamistavat toimialojen palvelutuotannossa lisääntyvät	Asiakkaan valinnanvapautta lisäävien vaihtoehtoisten palvelujen tuottamistapojen käyttö palvelutuotannossa lisääntyy	<p>Soster: Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja toteutetaan yhteistyössä yksityisen sektorin, kuntayhtymien ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Vuonna 2016 lopussa toimialalla otettiin käyttöön sähköinen palvelusetelijärjestelmä, joka mahdollistaa asiakkaiden valinnanvapautta lisäävien palvelusetelivaihtoehtojen lisäämisen. Vuonna 2016 päätettiin viiden uuden palvelusetelin käyttöönotosta vuonna 2017.</p> <p>Henkilökohtaista budjetointia on toteutettu vammaispalveluissa, ja mallia valmistellaan kokeiltavaksi psyko-sosiaalisissa palveluissa osana kansallista hanketta.</p> <p>Mahdollisuutta pilotoida vaikuttavuusinvestointimallia selvitetään yhteistyössä Sitran kanssa.</p> <p>Sivi: Varhaiskasvatuksesa avoimen varhaiskasvatuksen palveluja lisätään ja kehitetään yhteistyössä seurakunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi on tehty yhteistyötä yksityisten palveluntuottajien kanssa siten, että lähiaikoina käynnistyy kolmen uuden päiväkodin rakentaminen yksityisten palveluntuottajan toimesta. Varhaiskasvatuksessa on perustettu uusia kerhoja vuonna 2016 seitsemässä yksikössä. Vuonna 2016 on aloittanut kolme uutta yksityistä päiväkotia.</p> <p>Konsas: Vantaa-infoon on keskitetty kaupungin asiakaspalvelua entistä enemmän. Lisäksi kolmannen sektorin toimijoille tarjotaan mahdollisuutta hyödyntää tiloja omaan toimintaansa ja sen esittelyyn.</p> <p>Mato: Toimialalla ei ole palvelutuotantoa, jossa asiakkaan valinnanvapautta voisi lisätä.</p>	Ks. Toimenpiteet.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
19. Lisätään sähköistä asiointia ja itsepalveluja	Toimialojen tarjoamat sähköiset asiointi- ja itsepalvelut	Sähköinen asiointi kasvaa olemassa olevien palveluiden käytön lisäämisen sekä uusien kehitettävien sähköisten palveluiden kautta.	<p>Soster: Sähköinen ajanvaraus on toimialalla käytössä useissa palveluissa. Sähköisen lääkärivastaanottoaikojen ajanvarauksen laajamittaisen lisäämisen esteenä on lainsäädännön velvoite hoidon tarpeen arvioinnista määräajassa, sähköisen hoidon tarpeen arviointia on valmisteltu käyttöönotettavaksi. Hoitotarvikejakelun sähköisiä asiakkuuksia on lisätty. Kaupunkitasoiseen DigiVantaa -hankkeeseen kuuluva neuvolan sähköisen asiointiin käyttöönotto (äitiysneuvolan asiakkaaksi tulo ja lomakkeiden lähetys sähköisesti) on peruuntunut järjestelmän keskeneräisyyden takia ja HUS:n päällekkäisen järjestelmän käyttöönoton takia. Suojatun sähköisen viestinvälityksen käyttöönotot etenevät osana DigiVantaa -hanketta; suojattu viestinvälitys on syksyllä otettu käyttöön vanhus- ja vammaispalvelujen asiakasmaksutiimissä, perheneuvolan palveluneuvonnassa sekä perhekoutseilla. Sosiaalisen luototuksen käyttöönottoa on valmisteltu ja käyttö alkaa tammikuussa 2017. Lisäksi käyttöönottoa suunnitellaan myös muissa toiminnoissa. Pieni piiri -käytössä pesulapalveluissa (asiakas saa tabletin kautta yhteyden ohjaajaan). Sähköisen palveluseteliratkaisu otettiin käyttöön v. 2016. Toimialalla on käytössä sähköinen terveystarkastus ja -valmennus.</p> <p>Sivi: Perhepäivähoidossa mobiilipalvelu otettiin käyttöön ja lisäksi sen käyttöönottoa päiväkodeissa valmisteltiin. Mobiilipalvelu on otettu käyttöön 49 toimintayksikössä lasten läsnäolojen seurantaan ja loput toimintayksiköt tulevat mukaan keväällä 2017. Siinä lasten läsnäolon sekä perhepäivähoidon työntekijöiden työajan seuranta siirtyvät mobiilipalveluun. Varhaiskasvatuksen toimintayksiköt käyttävät aktiivisesti sähköpostia viestinnässä vanhempien kanssa. Myös sosiaalisen median käyttö on lisääntynyt. OPS:n uusia sähköisiä mahdollisuuksia kartoitetaan.</p> <p>Mato: Rakennusvalvonnan yhden luukun periaate -hanke on toteutettu.</p> <p>Konsas: Vantaa-info neuvoo ja tukee kuntalaisia julkishallinnon sähköisessä asiointissa. Nettikaveri-toiminta on tarkoitettu seniori-ikäisille kuntalaisille ja se on osoittautunut tarpeelliseksi toiminnaksi. DigiTave on otettu käyttöön. Lisäksi asukastilojen nettineuvonta on vakiintunutta ja sillä on kasvava asiakaskunta.</p>	Ks. Toimenpiteet.	

Strateginen päämäärä	Mittari	Tavoitetaso 31.12.2017	Toimenpiteet vuonna 2016	Mittarin tilanne 31.12.2016	Tilannearvio väreinä Vihreä: kehityssuunta positiivinen Keltainen: arviointi ei vielä mahdollista Punainen: kehityssuunta negatiivinen
Muutosta toteutetaan johtamisen kautta					
20. Hyvällä strategisella johtamisella ja esimiestyöllä toteutetaan muutosta	Huonot vaikutusmahdollisuudet muutoksiin (Kunta10)	28 %	Johtamis- ja esimiestyö toimialoilla. Esimiesten ja työyhteisöjen valmennukset, coaching ja muutosten tuki.	Henkilöstökysely (Kunta 10) toteutettu syksyllä 2016 kaupungin keskiarvo 35,2	
	Päätöksenteon oikeudenmukaisuus (Kunta10)	3,3	Johtamis- ja esimiestyö toimialoilla. Johtamisjärjestelmien mukainen toiminta. Esimiesten ja työyhteisöjen valmennukset.	Henkilöstökysely (Kunta 10) toteutettu syksyllä 2016 kaupungin keskiarvo 3,32	
21. Henkilöstön sitoutumisen ja osaavan työvoiman varmistaminen	Sosiaalinen pääoma (Kunta10)	3,8 %	Johtamis- ja esimiestyö toimialoilla. Esimiesten ja työyhteisöjen valmennukset, coaching, työhönohjaus ja muutosten tuki.	Henkilöstökysely (Kunta 10) toteutettu syksyllä 2016 kaupungin keskiarvo 3,82	
	Työnantajan suositteluinen (Kunta10)	79,2 %	Johtamis- ja esimiestyö toimialoilla.	Henkilöstökysely (Kunta 10) toteutettu syksyllä 2016 78,5 % suosittelisi työnantajaansa	
	Sairauspoissaoloprosentti	3,9	Vuoden 2016 toteutuma oli 4,55 (vuonna 2015 4,52). Toimintavuonna lähdettiin tekemään Tuunattua työtä, esimiehet kävivät aktiivisesti eVäikekeskusteluja ja tutkivat työssä sattuneita ja poissaoloon johtaneita tapaturmia. Terveys- ja turvallisuusjohtamisen vahvistamisesta huolimatta sairauspoissaolot hieman kasvoivat.	31.12.2016: 4,55	
	Oppilaitosyhteistyön malli	Merkittävillä ammattialoilla systemaattista	Henkilöstösuunnitelmissa on ensi kertaa vuonna 2016 ennakoitu harjoittelijoiden määrään ja niiden toteutumista seurataan vuoden aikana.	Kolmen ammattialan osalta oppilaitosyhteistyö on pääosin systemaattista. Muilla ammattialoilla yhteistyömuodot ovat pitkälti vakiintuneina, mutta käytännöt vaihtelevat tulosalueittain.	

Valtuustokauden 2013 - 2017 strategiaan sisältyvien ohjelmien raportointi

Ohjelma	Ohjelman tilanne 31.12.2016
1. Elinkeino- ja työllisyyspoliittinen ohjelma, eli elinvoimaohjelma	Ohjelma käynnissä. Elinvoimaohjelmaa toteutetaan vuoden 2017 ajan aina siihen asti, kun uuden kaupunkistrategian laadinta ja siihen jatkossa entistä elimellisemmin liittyvän elinvoimaohjelman toteuttaminen alkaa.
2. Kaupunkitasoiset palvelulinjaukset	Kaupunkitasoiset linjausten valmistelu keskeytettiin mm. sote-ratkaisun mahdollisten vaikutusten johdosta.
3. Tietohallinto-ohjelma	Kaupunginhallitus hyväksyi tietohallinto-ohjelma 2014 - 2017 18.11.2013 kokouksessa. Tietohallinto-ohjelman toteutus etenee aikataulun mukaisesti. Toteutunut 95 %.
4. Monikulttuurisuusohjelma	Monikulttuurisuusohjelman toimenpiteitä on toteutettu kaikilla toimialoilla ja tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.
5. Kaupungin ympäristöohjelma valtuustokaudelle 2013 - 2016	Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 7.10.2013.
6. Turvallisuussuunnitelma	Vantaan turvallisuussuunnitelma 2013-2016 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 7.10.2013 § 9. Turvallisuussuunnitelma päivitetään vuosina 2017-2018.
7. Vantaan kasvat- ja koulutuspoliittinen ohjelma 2017 - 2020	Vantaan on toteuttanut kasvat- ja koulutuspoliittista ohjelmaa vuosille 2011-2016. Uuden ohjelman laatiminen on suunnitteluvaiheessa.
8. Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma	Arkkitehtuuripoliittinen ohjelma hyväksytty kaupunginvaltuustossa 11.5.2015.
9. Lasten ja nuorten Vantaa II	Ohjelmanumero 9 Lasten ja nuorten Vantaa: Valtuusto 23.4.2013. Käsittely KH:ssa 10-6.2013 ja Valassa 23.4.2014. Ohjelman perustana on Nuorisolaki 8§/2006, nuorten osallisuudesta ja kuulemisesta heitä koskeissa asioissa. Hankkeen tukena on ollut ESR-hanke, joka päättyi 31.12.2014. Toimintaohjelma on jalkautettu suunnitellusti 2015-2016.
10. Vammaispoliittinen ohjelma WAMPO - Tilaa kaikille 2012 - 2016	Vammaispoliittinen ohjelma Wampo päättyi vuoden 2016 lopussa. Wampo sisäsi 49 toimenpidettä pienistä konkreettisista uudistuksista myönteisen asenneilmapiirin luomiseen. Ohjelman toteutumisesta vastasi kukin toimiala omalta osaltaan. Vuosi 2016 oli työllistymisen teemavuosi. Sata vammaista henkilöä on työllistynyt palkkatyösuhteisiin. Wampon puitteissa järjestettiin myös tapahtumia kuntalaisille, esim. liikuntatapahtuma Valtti-Areena syksyllä 2016. V. 2017 toteutetaan ohjelman arviointi.
11. Maapoliittiset linjaukset	Kaupunginvaltuusto hyväksynyt 17.12.2012. Noudatetaan kattavasti.

12.	Asunto-ohjelma	Kaupunginhallitus 2.3.2009. Noudatetaan.
13.	HYVIS (Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma)	Vantaan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2013–2016 (HYVIS) hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 26.8.2013. Suunnitelma sisältää viisi hyvää tekoa, jotka edistävät lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvää arkea, painopisteenään yhteinen työ ja varhainen tuki. Suunnitelma on tehty ja sitä toteutetaan yhteistyössä kaupungin toimialojen, kumppaneiden ja kuntalaisten kanssa. Työtä ohjaa Hyvinvointityöryhmä (Hyry). HYVIKSEN vuoden 2016 teema oli avarakatseisuus ja hyvinä tekoina toteutettiin kohtaamisen paikkoja ympäri Vantaata. Vantaalla on käynnissä hyvinvointiohjelmatyön uudistus, jonka yhteydessä vuoden 2017 aikana arvioidaan siihen kokonaisuuteen kuuluvat kuusi ohjelmaa / suunnitelmaa, joista HYVIS on yksi.
14.	VIKSU (Ikääntymispoliittinen ohjelma)	Vantaan ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma vuosille 2016- 2017 on jatkoa v. 2015 päätyneelle ikääntymispoliittiselle ohjelmalle. Suunnitelma on osa Vantaan kaupungin kuntastrategiaa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja vanhus- ja vammaispalvelujen strategista johtamista. Suunnitelmassa on määritelty ikäihmisten hyvinvointia edistävät keskeiset painopistealueet sekä suunnitelmakaudella tehtävät toimenpiteet vastuutahoineen. Toimenpiteillä parannetaan vantaalaisten ikäihmisten hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista. Vantaan ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelman toteutumista on seurattu strategian toteutumisen arvioinnin yhteydessä sekä vanhusneuvostossa syksyllä 2016. Vuoden 2018 alusta ikääntyneen väestön hyvinvointisuunnitelma tulee olemaan osa kuntalaisten hyvinvointiohjelmaa.
15.	AHVO (Työikäisten hyvinvointiohjelma)	Vantaan työikäisten hyvinvointiohjelma 2013 - 2016 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 26.8.2013 11§. Ohjelman toimeenpano tapahtuu olemassa olevissa rakenteissa ja kukin toimiala vastaa omalta osaltaan ohjelman toteuttamisesta. Kaupungin hyvinvointityöryhmä seuraa ohjelman toteutumista ja raportoi tuloksista kaupungin johtoryhmälle.
16.	Vantaan kaupungin osallisuusmalli	Osallistumistyössä ja kuntalaisvaikuttamisessa keskityttiin Osallistuva Vantaa -toimintatavan kehittämiseen. Suunnitteilla olevan toimintamallin tavoitteena on lisätä kuntalaisten osallistumismahdollisuuksia, vahvistaa ymmärrystä ja luottamusta kaupunkiohjausta ja kaupunkilaisten välillä ja tukea edustuksellista demokratiaa. Aluetoiminta järjesti 12 osallistavaa tilaisuutta kuntalaisille. Syksyllä 2016 pidettiin kolme kaupungin työntekijöille suunnattua osallisuuskoulutusta, joissa oli mukana noin 50 kaupungin työntekijää. Osallisuusverkosto kokoontui neljä kertaa.
17.	Kaksikielisyysohjelma	Kaksikielisyysohjelma hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 28.1.2013 § 8. Kaksikielisyystyöryhmä koordinoi kaupungin ruotsinkielistä palvelua kaupunkitasoisesti, käsitteli ohjelman esittämiä toimenpiteitä teemoittain ja raportoi toiminnastaan kaupunginhallitukselle maaliskuussa 2016. Vuoden aikana yhteistyötä kaksikielisyystyöryhmän ja Svenska kommitténin välillä on kehitetty keskeisten yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Etenkin kuntalain edellyttämien hallinnollisten muutosten ja vuoden 2017 kuntavaalien alla on selvitetty vaihtoehtoisia toimintatapoja ruotsinkielisen tiedottamisen ja edunvalvonnan varmistamiseksi ja parantamiseksi. Osana kaksikielisuuden huomioimista työryhmä tutustui vuoden aikana kaupunkitasoisiin ohjelmiin. Eri toimialojen edustajat ovat kertoneet ajankohtaisista asioista ja kaksikielisyystyöryhmä on nostanut esiin näihin liittyviä kaksikielisuuden ulottuvuuksia. Etenkin ruotsinkielisten tekstien tarpeeseen on kiinnitetty huomiota. Työryhmä antoi oikeusministeriölle sen pyytämän lausunnon 15.4.2016 kiellilainsäädännön soveltamisesta.



9 §

Asemakaavamuutos 002204 ja tonttijako sekä tonttijaon muutos, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli

VD/2098/10.02.04.01/2013
HP/TLA/APE/MHÄ/SRU/ET/JB

Veromiehen kaupunginosaan tulee asuntoja noin 1 450 uudelle asukkaalle sekä toimisto- ja liiketilaa. Jalankulun ja pyöräilyn yhteydet paranevat. Rälssipuiston pinta-ala hieman pienenee. Asuinrakentamisen määrä on 58 000 k-m² ja liike- ja toimistorakentamisen 8 000 k-m². Lisäksi päiväkodille varataan vähintään 800 k-m².

Tämän asemakaavan muutoksen yhteydessä tehdään myös asemakaavan muutos nro 002205, Veromies.

Asemakaavamuutos koskee asuinkerrostalojen korttelialuetta, liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta, autopaikkojen korttelialuetta, puistoa, jalankululle ja pyöräilylle varattua katualuetta sekä katualuetta kaupunginosassa 52, Veromies. Muutos koskee kumoutuvassa asemakaavassa toimistorakennusten, toimisto- ja/tai hotellirakennusten korttelialueita, puistoaluetta sekä jalankululle varattua katualuetta kaupunginosassa 52, Veromies.

Tonttijako ja tonttijaon muutos koskee osaa korttelista 52121.

Alue sijaitsee Aviapoliksen asemalta noin 1-1,2 kilometriä kaakkoon. Aluetta rajaa pohjoisessa Tikkurilantie, lännessä Perintötie ja etelässä Äyritie. Idässä alue rajautuu Rälssitiehen ja naapuritontteihin.

Kaavan hakija

Lemminkäinen Talo Oy.

Kaavaan liitetyt hakemukset

Kaavamuutos sisältää Lemminkäinen Talo Oy ja Vantaan kaupunki.

Maanomistus

Lemminkäinen Talo Oy ja Vantaan kaupunki.

Kaavan valmisteluun osallistuneet

Kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi kaavaehdotuksen valmisteluun ovat osallistuneet Lemminkäinen Talo Oy:n palkkaamina konsultteina Vuorelma Arkkitehdit Oy, Sito Oy ja Helimäki Akustikot Oy.

Yleiskaava

Kaavamuutoksen alue on kaupunginvaltuustossa 17.12.2007 hyväksytyssä oikeusvaikutteisessa yleiskaavassa asumisen ja työpaikkojen aluetta (A/TP). Tikkurilantielle on osoitettu ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys. Asemakaavamuutoksen alue on lentomeluviyöhykkeellä m3 (L_{den}50-55 dB).

Aviapoliksen kaavarunko

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Aviapoliksen kaavarungon 18.4.2016 jatkosuunnittelun pohjaksi. Kaavarungossa alue on sekoittuneiden kaupunkitoimintojen aluetta ja virkistysaluetta. Alueelta varataan tilaa paikallisille palveluille.

Asemakaavan muutos

Asemakaavan muutosta on käytetty Aviapoliksen kaavarungon ajatusten testialustana kaavarunkoa laadittaessa. Alue on tällä hetkellä rakentamaton. Rakennukset rajaavat katuja ja katumaisia pysäköintialueita, millä saadaan kaupunkimaista ympäristöä ja päästään kohtalaisen suuriin tonttitehokkuuksiin rakennusten kerroslukujen pysyessä silti maltillisina ja pihojen vehreinä. Asemakaavamuutoksen tonttitehokkuudet vaihtelevat välillä $e = 1,79-2,07$.

Asemakaavan muutosalueelle tulee neljästä kahdeksaan kerroksisia asuinkerrostaloja kivijalkaliikkeen sekä liike- ja toimistorakennuksia. Umpikortteliratkaisu kätkee sisälleen rauhalliset pihat ja sulkee ulkopuolelle liikenteen ja ympärillä tapahtuvan rakentamisen melut.



Asuinrakentamisen määrä on 58 000 k-m² ja liike- ja toimistorakentamisen 8 000 k-m². Lisäksi päiväkodille varataan vähintään 800 k-m² ja Tikkurilantien ja Äyritien varteen toteutetaan liike- ja toimitiloja. Alueelle tulee n. 1 450 asukasta.

Koska kaavarungon kantavana ajatuksena on käveltävä korttelikaupunki, jalankulun reittejä järjestetään osoittamalla uusi jalankulun ja pyöräilyn katualue nykyisen suuren korttelin halki Tikkurilantieltä Rälssipuistoon sekä yleisen jalankulun reittejä asuinkortteleiden halki. Ympäröiviä katualueita on levennetty erillisten jalkakäytävien ja pyöräteiden rakentamiseksi. Asemakaavamuutoksella määrätään, että kadunkulmien toteutuksessa ympäristön laatuun ja arkkitehtuuriin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Autopaikat sijoittuvat pysäköintitaloihin ja katumaisille pysäköintialueille, joiden laidoilla ovat jalkakäytävät ja puuistutukset. Kaupunki voi lisäksi osoittaa vieras- ja asiakaspysäköintiä katujen varsille, missä ne parhaiten palvelisivat kivijalkatilojen asiakkaita.

Kaavamuutosalueen käyttötarkoitus muuttuu nykyisestä toimistorakennusten (KT) ja toimisto- ja/tai hotellirakennusten korttelialueesta (KTL-2) sekä jalankululle varatusta katualueesta asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (K), autopaikkojen korttelialueeksi (LPA), jalankululle ja pyöräilylle varatuksi katualueeksi sekä katualueeksi. Rälssipuiston pinta-ala hieman pienenee.

Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 5,86 hehtaaria. Tästä n. 2,95 ha on asuinkerrostalojen korttelialuetta (AK), n. 0,36 ha on liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta (K), n. 0,71 ha on autopaikkojen korttelialuetta (LPA), n. 1,13 ha on puistoa (VP) ja n. 0,71 ha on katualueita.

Hanke tiivistää kaupunkirakennetta, mikä on taloudellisuuden kannalta tärkeää. Se on myös joukkoliikenteen runkolinjan varrella. Hanke on kaupungin tavoitteiden mukainen

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely

MRL 63 §:n mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 2.11.2015.

MRL 62 §:n mukaisesti kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin 8 kpl:

- Keski-Uudenmaan pelastuslaitos muistutti paloturvallisuudesta, pelastusteistä ja nostopaikkojen rakentamisessa huomioon otettavista asioista. Kevyenliikenteenväylät ja ulkoilureitit eivät sovellu pelastustiekäyttöön. Katujen ja tonttiliittymien suunnittelun yhteydessä on huomioitava osoitteiden selkeys ja loogisuus.
- HSY muistutti, että Äyritien pohjoisreunassa sijaitsevat johdot on otettava suunnittelussa huomioon.
- HSL pitää hyvien joukkoliikennedyhteyksien äärelle rakentamista hyvänä. Raitiotievaraukset on otettava huomioon katusuunnittelussa.
- Vantaan Energia Sähköverkot Oy huomautti, että alueelle tarvitaan kaksi kiinteistömuuntamotilaa. Kaukolämpöverkolla ei ollut huomautettavaa.
- Elisa Oyj:n kaapeleita Perintötiellä jouduttaneen siirtämään ennen rakentamistöiden aloituksia. Siirtokustannuskorvauksista neuvotellaan Vantaan kaupungin kanssa.

Vantaan kaupunginmuseolla, museovirastolla ja Carunalla ei ollut huomautettavaa.

Sopimus

Asemakaavan muutokseen liittyy toteuttamissopimuksia. Sopimukset on määrä allekirjoittaa 24.3.2017.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 10.10.2016 § 15

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 10.10.2016 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002204 ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli.
- b) oikeutetaan kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot.



- c) vahvistetaan maksuluokka 4 ja todetaan, että hakija Lemminkäinen Talo Oy maksaa muutostkustannukset (18 000 €) lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (2 910 €), yhteensä 20 910 €.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 24.10.2016 § 30

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 10.10.2016 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002204 ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli,
- b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot, ja
- c) vahvistaa maksuluokka 4 ja todeta, että hakija Lemminkäinen Talo Oy maksaa muutostkustannukset (18 000 €) lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (2 910 €), yhteensä 20 910 €.

Käsittely:

Todettiin, että kaavakarttaan on tehty teknisiä tarkistuksia. Tikkurilantien vieressä olevalle AK -alueelle on lisätty puuttuva rakennusoikeus (10 900 k-m²) ja merkintöihin ja määräyksiin on tekstiin korjattu tonttinumerot.

Lisäksi päätösesityksen a) -kohdan päivämäärä muutettiin muotoon 24.10.2016

Päätös:

Päätettiin

- a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 24.10.2016 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002204 ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli,
- b) oikeuttaa kaupunkisuunnittelu pyytämään tarvittavat lausunnot, ja
- c) vahvistaa maksuluokka 4 ja todeta, että hakija Lemminkäinen Talo Oy maksaa muutostkustannukset (18 000 €) lisättynä tonttijaon laadinnan aiheuttamalla lisämaksulla (2 910 €), yhteensä 20 910 €.

Nähtävilläolo

Asemakaavamuutosehdotus ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus on ollut MRA 27 §:n nojalla nähtävillä 9.11.-8.12.2016. Tänä aikana ei jätetty yhtään muistutusta. Kaavamuutosta on esitelty Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 7.9.2016.

Kaavalausunnot

Kaupunginhallitus päätti 24.10.2016 oikeuttaa kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot. Lausuntoja

pyydettiin 8 kpl ja saatiin 5 kpl:

- Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus esitti lausunnossaan, että parvekkeita koskevaa melu-määräystä on syytä täydentää ulkoalueiden Valtioneuvoston päätöksen mukaisilla melun enimmäisohjejarvoilla. Meluohjejarvot on saavutettava kaikissa rakentamisen vaiheissa sekä ulko-oleskelualueille että asuinhuoneistoissa. Mahdolliset tärinähaitat tulisi tarkistaa ja tarvittaessa estää.
- HSY lausui, että Tikkurilantien avo-oja putkitetaan hankkeen kustannuksella. Äyritien varren vesi- ja jätevesijohtojen läheisyys on otettava huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vesihuollon esisuunnitelman liitekartasta on syytä poistaa Rälssipuistoon suunnitellun putken siirto.
- Vantaan Energia Oy muistutti lausunnossaan, että alueelle tarvitaan kaksi kiinteistömuuntamoita. Mikäli sähköverkon maakaapeleita tai kaukolämpöputkia pitää siirtää, tulee toimia Vantaan kaupungin ja Vantaan Energian yhteistyösopimuksen mukaisesti.
- HSL:llä sekä Vantaan kaupunki /Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla ei ollut huomautettavaa.
- Vantaan kaupunki /Sivistystoimen toimiala, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja Elisa Oyj eivät antaneet lausuntoa.

Tehdyt tarkistukset



Asuinkerrostalojen korttelialueelle lisättiin kaavamääräys: *"Rakennusluvan yhteydessä on vaiheittain rakentamisesta esitettävä selvitys, jossa todetaan, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeavot täyttyvät kaikissa rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että sisätiloissa."*

Asuinkerrostalojen korttelialueen parvekkeiden lasitusta koskevaa kaavamääräystä *"Kaikki parvekkeet on lasitettava"* täydennetään lauseella *"Parvekelasitus tulee toteuttaa siten, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeavot toteutuvat"*.

Vesihuollon esisuunnitelman karttaa tarkistetaan.

Asuinkerrostalojen korttelialueen määräyksiin lisättiin myös: *"Aukkaiden yhteiseen käyttöön tulee rakentaa kerho- tai harrastetilaa vähintään 0,5 % kerrosalasta. Kerho- tai harrastetilat saa sijoittaa kortteliin keskitetysti."* sekä *"Julkisivuissa tulee käyttää värikylläisiä, luonnonmukaisia ja aikaa kestäviä värisävyjä"*. Äyritien varrelle viherhuoneiden rakentamiseen pakottava määräys muokattiin asuun *"Osalla asunnoista on oltava viherhuone, jonka tulee erottua julkisivussa"*, koska kävi ilmi, että Äyritien varrella etelään suuntautuvalla julkisivulla viherhuoneiden takana olevissa asuintiloissa lämpötila olisi kesäaikaan noussut yli sallitun.

LPA-alueen pysäköintilaitoksen ylintä tasoa koskevaa määräystä täsmennettiin: *"Pysäköintilaitoksen kattomaiseman tulee muodostaa arkkitehtoninen kokonaisuus, viides julkisivu. Pysäköintilaitoksen ylimmän pysäköintitason saa kattaa."*

Lisäksi joidenkin määräysten sanamuotoa täsmennettiin yksiselitteisen tulkinnan parantamiseksi.

Tarkistukset eivät ole olennaisia, joten uusi nähtävillespano ei ole tarpeen. Alueen maanomistaja on kuultu tehtyjen tarkistusten osalta. (MRA 32§)

Kaavaselostuksen tarkistukset

Kaavaselostukseen liitettiin uusi vesihuollon esisuunnitelman kartta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 13.3.2017 § 11

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) annetaan liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdään esitetyt tarkistukset,
- b) saatetaan kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 13.3.2017 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002204, ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 20.3.2017 § 29

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdä esitetyt tarkistukset, ja
- b) saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 13.3.2017 päivätty asemakaavamuutosehdotus 002204, ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli.

Käsittely:

Merkittiin, että apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä selosti asiaa kokouksen alussa.

Esityslistan julkaisemisen jälkeen asemakaavamuutoksen selostukseen on tehty tekninen tarkistus. Päivitetty selostus on tämän pöytäkirjan liitteenä.

Päätös:

Päätettiin

- a) antaa liitteen mukaiset vastineet lausuntoihin ja tehdä esitetyt tarkistukset, ja



- b) saattaa kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi 13.3.2017 päivätty, 20.3.2017 asemakaavamuutosehdotus 002204, ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 9

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään hyväksyä 13.3.2017 päivätty, 20.3.2017 asemakaavamuutosehdotus 002204, ja tonttijako- sekä tonttijaon muutosehdotus, 52 Veromies / Rälssipuiston kortteli.

Päätös:

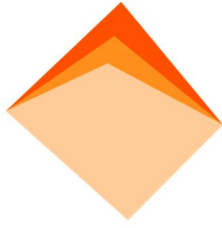
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Asemakaavamuutoksen selostus 13.3.2017, 20.3.2017 tarkistettu
- Lausunnot ja vastineet 13.3.2017 / 002204
- 24.3.2017 allekirjoitettu maakäyttösopimus

Muutoksenhakuohje: 1. Valitusosoitus

Lisätiedot: aluearkkitehti Anitta Pentinmikko, puh. 8392 2677
asemakaavasuunnittelija Merja Häsänen, puh. 8392 2127
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi



Vantaa
Aviapolis

002204 VEROMIES

RÄLSSIPUISTON KORTTELI



Asemakaavamuutoksen selostus, sekä tonttijako ja tonttijaon muutos, joka koskee 13.3.2017 päivättyä, 20.3.2017 tarkistettua asemakaavakarttaa nro 002204. Kaavoitus on tullut vireille 2.11.2015.

1 PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaavan muutos: Osa korttelista 52121 sekä katu- ja virkistysalueet kaupunginosassa 52, Veromies. (Kumoutuvan asemakaavan osia kortteleista 52121 ja 52127 sekä katu- ja virkistysalueet, kaupunginosassa 52, Veromies).

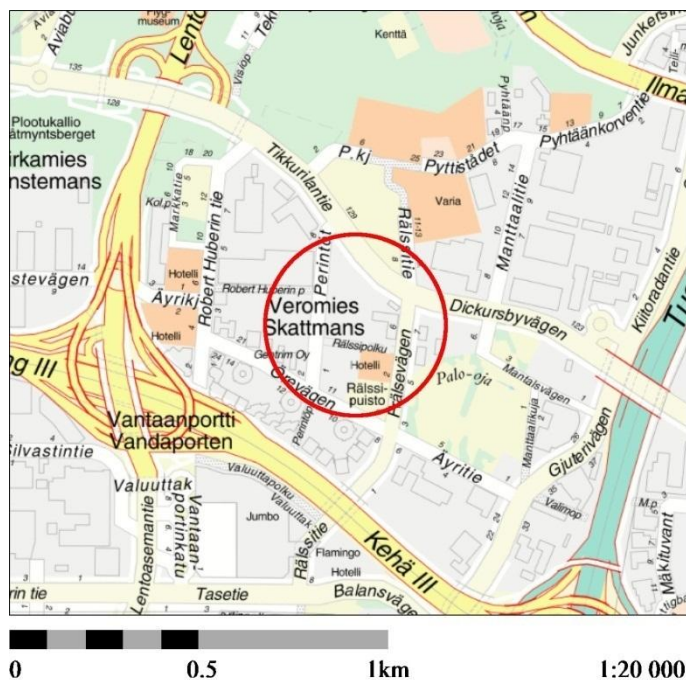
Tonttijako ja tonttijaon muutos: osa korttelista 52121 kaupunginosassa 52, Veromies.

Tämän asemakaavan muutoksen yhteydessä tehdään myös asemakaavan muutos nro 002205.

Asemakaavan muutos toteuttaa Aviapoliksen kaavarungon tavoitteita toiminnoiltaan sekoittuneesta kaupunkirakenteesta. Alueelle rakennetaan asuinkerrostaloja, jotka rajaavat kolmea suojaista pihapiiriä. Alueelle sijoittuu myös toimisto- ja liiketiloja sekä päiväkotia. Autopaikat sijoittuvat pysäköintialoihin ja katumaisille pysäköintialueille. Ympäröiville katualueille varataan lisätilaa erillisiä jalkakäytäviä ja pyöräteitä varten.

Kaavaan liittyy toteuttamissopimus.

1.1 KAAVA-ALUEEN SIJAINTI



Suunniteltava alue on Aviapoliksen asemalta noin 1 - 1,2 kilometrin päässä. Aluetta rajaa pohjoisessa Tikkurilantie, lännessä Perintötie ja etelässä Äyritie. Idässä alue rajautuu Rälssitiehen ja naapuritontteihin.

1.2 KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Lemminkäinen Talo Oy jätti kaksi kaavamuutoshakemusta, jotka kirjattiin saapuneiksi 27.5.2013. Kortteliin 121 tontille 10 kirjattiin kaavamuutoshakemus, joka sai työohjelmassa numeron 002204, ja kortteliin 127 tontille 1 kaavamuutos numero 002205. Molemmat kaavamuutokset tehtiin numerolla 002204.
- Kaavoitus tuli vireille 2.11.2015.
- Mielenpitoa pyydettiin 11.12.2015 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 8 kappaletta.
- Kaavamuutosta on laadittu yhteistyössä maanomistajien edustajien kanssa. Viitesuunnitelman konsulttina on ollut Vuorelma Arkkitehdit Oy, piha- ja hulevesisuunnitelman konsulttina Sito Oy ja meluasiantuntijana Helimäki Akustikot Oy.
- Kaavaehdotus oli nähtävillä 9.11.-8.12.2016. Muistutuksia ei jätetty. Lausuntoja saatiin 5 kpl.

1.3 SISÄLLYSLUETTELO

1	PERUS- JA TUNNISTETIEDOT	1
2	TIIVISTELMÄ	3
3	LÄHTÖKOHDAT	3
4	ASEMAKAAVAMUUTOKSEN SUUNNITTELUN VAIHEET	14
5	ASEMAKAAVAMUUTOKSEN KUVAUS	18
6	ASEMAKAAVAMUUTOKSEN TOTEUTUS.....	28
7	ASEMAKAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET	28

1.4 LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA

- Asemakaavamuutoksen seurantalomake
- Asemakaavamuutoksen kartta
- Kaavamääräykset
- Vesihuollon yleissuunnitelma

1.5 LUETTELO MUISTA ASEMAKAAVAMUUTOSTA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

- Aviapolis-kaavarunko, KV 18.4.2016.
- Aviapolis-kaavarungon liikennesuunnitelma, Ramboll, maaliskuu 2016.
- Aviapolis-kaavarungon nro 052200, Veromies, tie- ja katuliikenteen meluselvitys, Ramboll, huhtikuu 2016.
- Vantaan kaupan palveluverkkoselvitys ja -suunnitelma 2040, Vantaan kaupunkisuunnittelu 27.10.2015, kaupunkisuunnittelulautakunta 9.11.2015.
- Meluselvitys. Rälssipuisto, 01510 Vantaa, Korttelialueet: 52121 (KT), 52127 (KTL-2). Helimäki Akustikot Oy, 26.5.2016.
- Rälssipuiston hulevesiselvitys ja -suunnitelma, Sito Oy, 13.5.2016.
- Rälssipuiston pihat -pihasuunnitelma, Sito Oy, 13.5.2016.
- Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2.11.2015.
- Rälssipuisto ja Manttaalipuisto, hulevesialtaiden suunnittelu, rakennussuunnitelma, asema-
piirros, Finnish Consulting Group Oy, HSY Vesi; Vantaan kaupunki, 18.5.2012.
- Rälssipuisto ja Manttaalipuisto, hulevesialtaat, asemapiirros, Finnish Consulting Group Oy, HSY
Vesi; Vantaan kaupunki, 28.3.2013.
- Vantaan arkkitehtuuriohjelma, 2015, KV 11.5.2015.
- http://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset

2 TIIVISTELMÄ

Asemakaavan muutosta on käytetty Aviapoliksenkaavarungon ajatusten testialustana kaavarunkoa laadittaessa. Kun rakennukset rajaavat katuja ja katumaisia pysäköintialueita, saadaan kaupunkimaista ympäristöä ja päästään kohtalaisen suuriin tonttitehokkuuksiin rakennusten kerroslukujen pysyessä silti maltillisina ja pihojen vehreinä. Asemakaavamuutoksen tonttitehokkuudet vaihtelevat välillä $e = 1,79 - 2,07$. Suunnittelualue on tällä hetkellä rakentamaton. Sen koko on yhteensä 5,86 ha.

Asemakaavan muutosalueelle tulee neljästä kahdeksaan kerroksisia asuinkerrostaloja kivijalkaliikkeen sekä liike- ja toimistorakennuksia. Umpikortteliratkaisu kätkee sisälleen rauhalliset pihat ja sulkee ulkopuolelle liikenteen ja ympärillä tapahtuvan rakentamisen melut. Asuinrakentamisen määrä on 58 000 k-m² ja liike- ja toimistorakentamisen 8 000 k-m². Lisäksi päiväkodille varataan vähintään 800 k-m² ja Tikkurilantien ja Äyrätien varteen toteutetaan liike- ja toimitiloja. Alueelle tulee n. 1 450 asukasta.

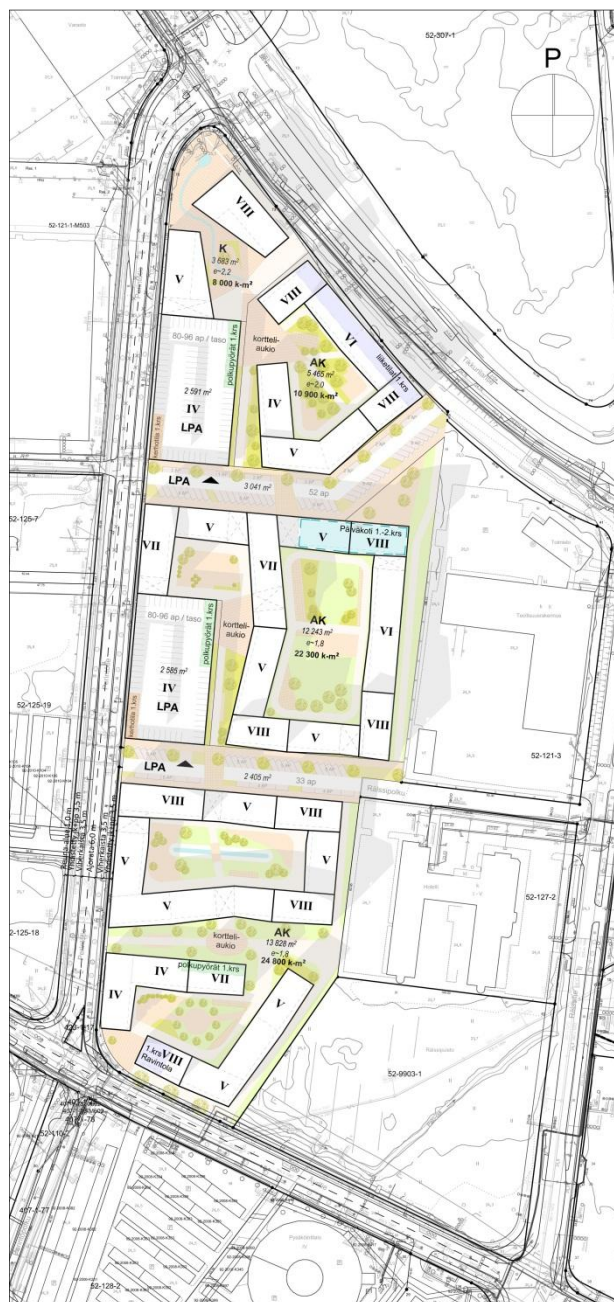
Koska kaavarungon kantavana ajatuksena on käveltävä korttelikaupunki, jalankulun reittejä järjestetään osoittamalla uusi jalankulun ja pyöräilyn katualue nykyisen suuren korttelin halki Tikkurilantieltä Rälssipuistoon sekä yleisen jalankulun reittejä asuin korttelien halki. Ympäroivia katualueita on levennetty erillisten jalkakäytävien ja pyöriteiden rakentamiseksi. Asemakaavamuutoksella määrätään, että kadunkulmien toteutuksessa ympäristön laatuun ja arkkitehtuuriin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Autopaikat sijoittuvat pysäköintitaloihin ja katumaisille pysäköintialueille, joiden laidoilla ovat jalkakäytävät ja puuistutukset. Kaupunki voi lisäksi osoittaa vieras- ja asiakaspysäköintiä katujen varsille, missä ne parhaiten palvelisivat kivijalkatilojen asiakkaita.

Kaavamuutosalueen käyttötarkoitus muuttuu nykyisestä toimistorakennusten (KT) ja toimisto- ja/tai hotellirakennusten korttelialueesta (KTL-2) sekä jalankululle varatusta katualueesta asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK), liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (K), autopaikkojen korttelialueeksi (LPA), jalankululle ja pyöräilylle varatuksi katualueeksi sekä katualueeksi. Rälssipuiston pinta-ala hieman pienenee.

Hanke tiivistää kaupunkirakennetta, mikä on taloudellisuuden kannalta tärkeää. Se on myös joukkoliikenteen runkolinjan varrella. Hanke on kaupungin tavoitteiden mukainen.

Viitesuunnitelma / Vuorelma Arkkitehdit



3 LÄHTÖKOHDAT

3.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

3.1.1 Alueen yleiskuvaus

Asemakaavan muutosalue sijaitsee Veromiehen kaupunginosassa Lentoasemantien ja Tuusulanväylän välissä, Kehä III:n pohjoispuolella osoitteissa Perintötie 3 ja 5. Kaavamuutosalueeseen kuuluu myös Rälssipuisto ja Rälssipolku. Alue sijoittuu reilun kilometrin kävely- tai pyöräilymatkan päähän Aviapolis-asemalta. Alue on rakentamaton.

3.1.2 Luonnon ympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Suunnittelualue sijoittuu laajan reunamuodostumaselänteen eteläpuolelle, laajalle savitasangolle. Selänteen pohjavesistä saavat alkunsa Aviapoliksen alueella virtaavat, Vantaan- ja Keravanjokeen laskevat ojat, joista kaava-alueen eteläreunassa sijaitseva jyrkkäreunainen Kirkonkylänoja virtaa itään ja kääntyy Rälssipuistossa koilliseen.

Alueelle on 1950-luvulta lähtien rakennettu Vantaan laajinta yhtenäistä työpaikka- ja varastoaluetta. Kaupunginosaa halkovat tielinjaukset ovat ajan kuluessa laajentuneet ja muuttuneet maisemaa hallitseviksi elementeiksi sekä äänimaailmaltaan että tilavaraukseltaan. Kaupunginosan ennen peltoalueina hyödynnetyt savikot ovat vuosien varrella täyttyneet suurimittakaavaisista työpaikka- ja varastorakennuksista sekä maanpäällisistä pysäköintitaloista ja -alueista. Huonojen perustamisolosuhteiden vuoksi tonteilla on tehty paljon maantäyttöjä. Alueen katuverkko on harva ja kortteliko-ko suuri. Rakentamatta jääneet maa-alueet ovat osittain vehreitä, luonnonvaraisia metsiköitä.

Kasvillisuus ja virkistysalueet

Veromiehen kaupunginosa on nykyisin ennen kaikkea yritysalue, jossa luonnolle on jäänyt tilaa varsin vähän. Kaupunginosan ainoa rakennettu puistoalue on toistaiseksi Karhumäenkallio Aviapolis-aseman pohjoisen sisäänkäynnin itäpuolella. Alueen nykyinen vehreys muodostuu pääosin rakentamattomiksi jääneistä, luonnonvaraisista maa-alueista ja metsittyneistä pelloista. Rälssipuistoon on tehty puiston rakennussuunnitelma, joka sisältää mm. Kirkonkylänojan tulvimista tasaavan altaan, mutta suunnitelmaa ei ole toistaiseksi toteutettu. Muutoin suunnittelualue on tällä hetkellä pääasiassa hiekkakenttää, jonka maaperää on puhdistettu, sekä vesakoitunutta, entistä peltoa.

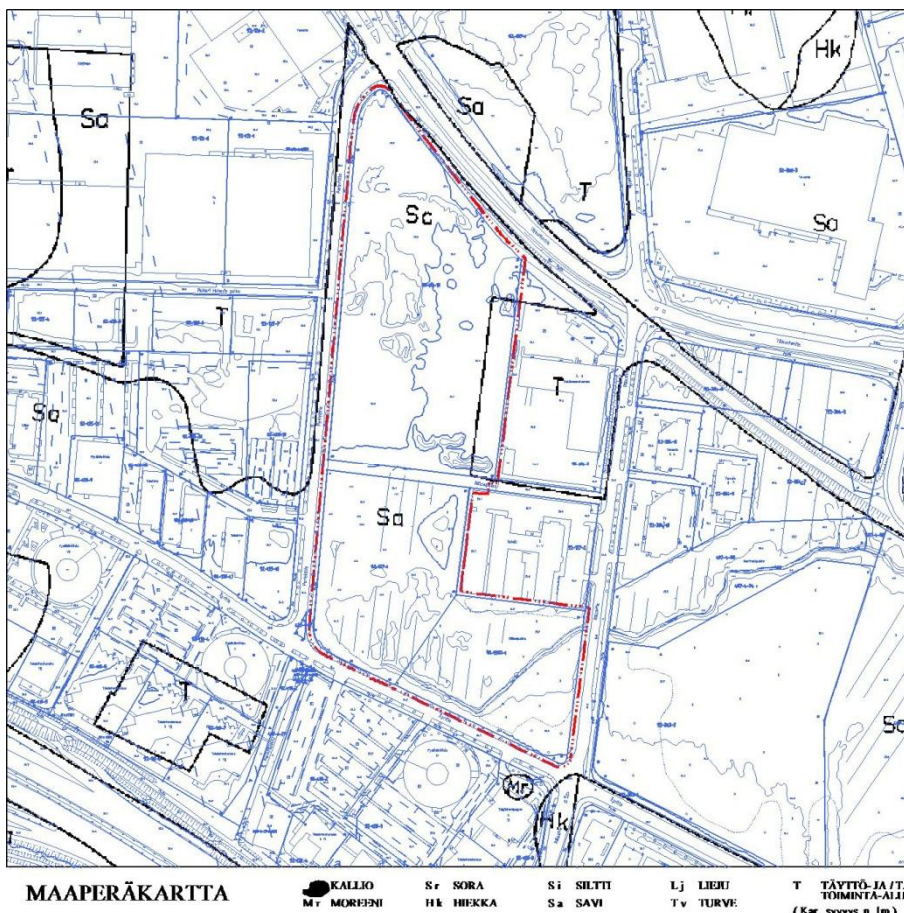
Alue ei ole pohjavesialuetta.



Maaperä

Kaava-alue sijoittuu pintamaalajikartan mukaan savi- ja täytemaa-alueelle. Rakentamattomalla alueella on paikoin maan pinnassa täytemaakerros. Pintamaakerroksen alapuolella on noin 2-7 metriä paksu savi- ja silttimaakerros. Hienorakeisten maakerrosten alla on hiekkaa ja moreenia. Alueella tehdyt kairaukset ovat päättyneet noin 5-10 metrin syvyydellä maanpinnasta tiiviiseen maakerrokseen.

Pohjavesi on arviolta noin 1-2 metrin syvyydellä maanpinnasta.



Rakennettavuus maaperän suhteen

Rakennukset suositellaan perustettavaksi paaluttamalla. Rakentamiskäytös tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

3.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Veromiehen ainoa asuinalue on Aerola, missä asui vuoden 2015 alussa 562 henkeä. Veromiehessä on vähemmän 0-6-vuotiaita (8 %), 7-15-vuotiaita (4 %) sekä yli 65-vuotiaita (4 %) kuin Vantaalla keskimäärin, mutta työikäisten (16-64-vuotiaiden) osuus on reilusti suurempi kuin Vantaalla keskimäärin, 84 %. Koko Aviapoliksen suuralueen asukasluku oli 18 849 henkeä, missä on kasvua reilut 3 200 henkeä viimeisen 5 vuoden aikana.

Perheellisiä asutokuntia Veromiehessä on vähemmän kuin Vantaalla keskimäärin, mikä näkyy pienasuntovaltaisuuksena. Veromiesläisten keskitulot ovat hieman keskimääräistä pienemmät,

vaikka työllisten osuus on suurempi. Asuntotuotannosta puolet on omistusasuntoja, puolet vuokra-asuntoja. Lentokentän läheisyyden luoma kansainvälinen ilmapiiri näkyy myös väestössä, sillä asukkaista joka neljäs on ulkomaan kansalainen. Vieraskielisten osuus onkin kasvanut jyrkästi viimeisen 10 vuoden aikana 4,5 %:stä 26,3 %:iin.

Aviapoliksen kaavarungossa varaudutaan noin 20 000 uuden asukkaan sijoittumiseen Veromiehen alueelle. Siitä Tikkurilantien, Rälssitien, Kehä III:n ja Lentoasemantien rajaamalle alueelle sijoittuisi n. 3 500.

Palvelut ja työpaikat

Vaikka vuoden 2013 aikana Vantaalla sijaitsevien työpaikkojen määrä väheni 180:lla, Aviapoliksen ja Hakunilan suuralueilla työpaikkamäärä kasvoi. Vantaan työpaikkakasvu on kuluneen vuosikymmenen aikana keskittynyt Vantaan keskiosiin, etenkin Aviapoliksen suuralueelle, mikä tekee siitä Vantaan suurimman työpaikkakeskittymän. Aviapoliksen osuus koko kaupungin työpaikkakasvusta on ollut vuodesta 2003 vuoden 2013 loppuun 78 %.

Tällä hetkellä Veromiehessä on pääasiassa teollisuuden, liike- ja varastoalan työpaikkoja, mutta tulevaisuudessa alue monipuolistuu asunto- ja työpaikka-alueeksi. Veromiehen ja Lentokentän kaupunginosissa on yhteensä noin 20 000 työpaikkaa. Veromiehen vajaan 9 200 työpaikasta lähes 40 % on kaupan alalla. Lentoasema on houkuttellut ympärilleen yrityksiä, joille on tarjolla toimitiloja uusissa toimistokokonaisuuksissa, mm. Technopoliksessa ja Kehä III:n pohjoispuolella. Kaupunginosassa on myös hotelleja, erityiskauppoja ja tuotantolaitoksia. Veromiehessä sijaitsee Kehäradan Aviapoliksen asema. Lentokentällä on oma asemansa.

Teollisuus- ja varastoalueen keskellä on Vantaan ammattiopisto Varian Rälssitien toimipiste, jossa opiskelijat voivat suorittaa autoalan, lentokoneasennuksen tai logistiikan perustutkinnon. Lisäksi Finavian ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa Avia Collegessa annetaan koulutusta eri ilmaluammatteihin. Veromiehessä on myös ilmailun valtakunnalliseen erikoismuseo, Suomen Ilmailumuseo.

Aviapoliksen kaavarungossa varaudutaan noin 40 000 – 60 000 työpaikan sijoittumiseen Veromiehen alueelle. Siitä Tikkurilantien, Rälssitien, Kehä III:n ja Lentoasemantien rajaamalle alueelle sijoittuisi n. 7 000.

Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Veromies sijaitsee liikenteellisesti keskeisellä paikalla. Lentokentän läheisyys mahdollistaa nopeat yhteydet myös ulkomaille, etenkin Kaukoidän ja Euroopan välillä. Valtatie E 18, joka pääkaupunkiseudulla on Kehä III, yhdistää Belfastin ja Pietarin sekä mm. Vuosaaren sataman. Tuusulanväylä on tehokas yhteys sisämaahan. Kehärata yhdistää pääkaupunkiseudun. Hyvä saavutettavuus on ollut yksi niistä tekijöistä, jotka ovat tehneet Aviapoliksesta halutun työpaikkojen sijoittumisen alueen.

Alueen yhdyskuntarakenteessa korostuu autoilu: korttelikoko on suuri, rakennukset sijaitsevat paikoin harvassa ja pysäköinti on näkyvästi kaupunkikuvassa. Työpaikka- ja varastorakennukset ovat arkkitehtuuriltaan pääosin vaatimattomia. Kokonaisuutena Veromiehen kaupunkikuva on mieltänsanomaton. Kaupunkikuvan kiinnekohtia ovat muutamat luonteikkaat teollisuusrakennukset ja Kehä III:n toimistorakennusten rivi. Puistot ja ulko-oleskelun viihtyisyys ovat olleet toissijaisia.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Veromiehen alueella on yhteensä 43 Vantaan kaupunginmuseon inventoimaa rakennusperintökohdetta, joista suurin osa on inventoitu Vantaan modernin teollisen rakennuskannan inventoinnissa (2006), ja kaksi kohdetta Vantaan vanhojen rakennusten inventoinnissa, mm. Alvar Aallon suunnittelemaat Aerolan asuinrakennukset.

Kaupunginmuseo teki vuosina 2014 – 2015 tarkistusinventoinnin Veromiehen rakennusperintökohteista. Kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittäviä kohteita on alueella yhdeksän ja kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita neljä. Muiden kohteiden rakennusperintöarvot todettiin vaatimattomiksi. Yksi luokitelluista kohteista, Huberin hallit, sijoittuu kaavamuutoksen läheisyyteen, Perintötietä vastapäätä. Huberin kolme kookasta kaarikattoista varastohallia (1964 – 66) arvioitiin uudessa inventoinnissa kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittäviksi.

Liikenne

Autoliikenne

Alueen pääkatu- ja tieverkkoa on täydennetty ja parannettu v. 2015 ja verkko on liikenteen toimivuuden osalta tällä hetkellä riittävä. Raskaan liikenteen osuus on melko suuri; esim. Tikkurilantiellä n. 8 % liikennemäärästä. Osana Aviapolis-kaavarunkotyötä alueelle laadittiin liikenneselvitys, jossa tutkittiin tavoiteltavan asukas- ja työpaikkamäärän lisäyksen vaikutusta liikennemääriin ja katuverkon kapasiteetin riittävyyttä lisääntyvään liikennemäärään. Vuodelle 2055 arvioidut liikennemäärät ovat Kehä III:lla n. 90 000 ajon./vrk, Tikkurilantiellä oli n. 11 800 ajon./vrk ja Perintötiellä n. 3 400 ajon./vrk. Selvityksen mukaan kaavarungon mukainen liikenneverkko toimii hyvin vuoden 2040 ja 2055 arvioituilla liikennemäärillä (Ramboll, 2016).

Kävely ja pyöräily

Veromiehen nykyinen jalankulkuverkko on harva, joten todelliset kävelymatkat muodostuvat pitkiksi linnuntie-etäisyyksiin nähden. Valtaosa alueen toimintojen sijoittumisesta on perustunut autoliikenteeseen, jolloin tarve tiheälle kävelyverkolle on ollut pieni. Lentoasemantien parantamisen yhteydessä on rakennettu kaksi uutta jalankulkuysytettä Lentoasemantien poikki; Technopoliksen kohdalle Karhumäen silta ja lähelle Kehä III:a Virkatie-Äyrikujan alikulku. Kävely- ja pyöräilyyhteyksiä suurten väylien yli tai ali on silti edelleen vain noin 500 metrin välein.

Äyritiellä yhdistetty kevyenliikenteen väylä on rakennettu vain kadun eteläpuolelle, Tikkurilantiellä ja Perintötiellä yhdistetyt kevyen liikenteen väylät on rakennettu katujen molemmin puolin.

Joukkoliikenne

Kehärata yhdistää Veromiehen kaupunginosan seudun raideliikenneverkkoon ja mahdollistaa tiheän ja vaihdottoman raideyhteyden alueelta 23 asemalle eri puolille seutua. Kaupunginosaa palvelevat sekä Aviapoliksen että Lentoaseman rautatieasemat. Aviapolis-asema sijaitsee reilun kilometrin päässä kaavamuutosalueesta. Junat liikennöivät sekä Tikkurilan että Huopalahden suuntiin ruuhka-aikana 10 minuutin välein. Matka-aika Tikkurilaan on alle 10 minuuttia, Myyrmäkeen noin 15 minuuttia ja Helsingin keskustaan noin 30 minuuttia. Alueella on myös hyvät bussiyhteydet.

Lähimmät bussipysäkit ovat Tikkurilantiellä kaavamuutosalueen vieressä ja Rälssitiellä noin 150 metrin päästä.

Vesihuolto

Kaava-alueen ympäristössä on rakennettua vesihuoltoverkkoa.

Vedenjakelu

Perintötiellä kaava-alueen länsipuolella on vuonna 2001 rakennettu vesijohto DN225 ja Äyritiellä kaava-alueen eteläpuolella on vuonna 2001 rakennettu vesijohto DN315.

Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +80.00 ja LW = +72.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Käyttövesi saadaan Pitkähämeen vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta. Painetasot ovat: alin +72.00 ja ylin +85.00 m.

Jätevesiviemäröinti

Perintötiellä kaava-alueen länsipuolella on vuonna 2001 rakennettu jätevesiviemäri DN315 ja Äyritiellä kaava-alueen eteläpuolella on vuonna 2001 rakennettu jätevesiviemäri DN500.

Jätevedet johdetaan Manttaalipuiston sekä -tien kautta Tuusulanväylän alitse Köyhämäen mittausasemalle. Mittausasemalta vedet johdetaan Keski-Uudenmaan vesiensuojelun kuntayhtymän viemäritunneliin ja lopulta Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti

Perintötiellä kaava-alueen länsipuolella on vuonna 2001 rakennettu hulevesiviemäri DN800. Äyritiellä kaava-alueen eteläpuolella on vuonna 2001 rakennettu hulevesiviemäri DN1200. Kaava-alueen pohjoisreunalla Tikkurilantien ja kaava-alueen välissä kulkee avo-oja, johon laskee Tikkurilantieltä DN1000 hulevesiviemäri.

Kaava-alueen hulevedet johdetaan Kirkonkylänojaan, josta vedet laskevat edelleen Keravanjokeen Helsingin pitäjän kirkonkylässä.

Kaukolämpö

Alue on mahdollista liittää kaukolämpöverkkoon. Johdot kulkevat Tikkurilantien ja Äyritien katualueilla.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia pienjännitemaakaapeleita on ympäröivien katualueiden varressa.

Ympäristöhäiriöt

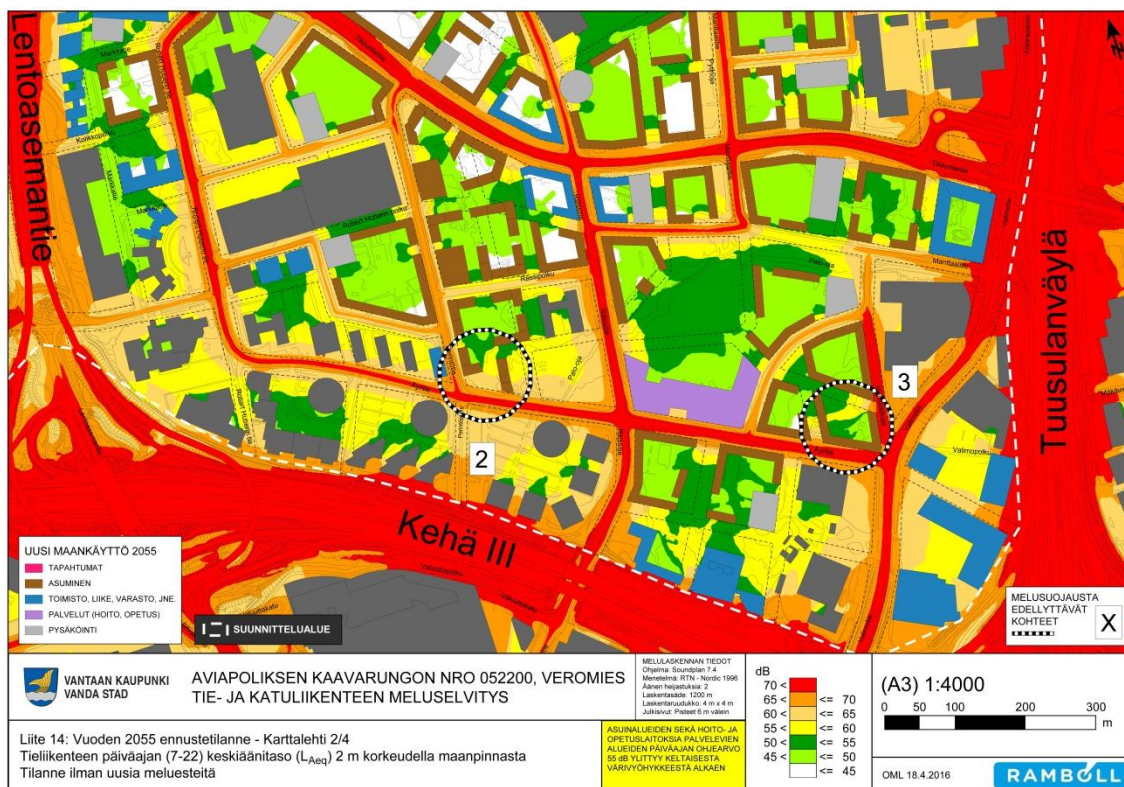
Ilmanlaatu/Pienhiukkaset

Vuoden 2055 ennusteella liikennemäärät olisivat Tikkurilantiellä n. 11 800, Äyritiellä n. 9 100 ja Perintötiellä n. 3 400 ajon./vrk (kavl). Asuinrakennusten minimietäisyys ajoradan reunasta Tikkurilantien ja Äyritien varressa on 7 metriä, suositusetäisyys 20 m. Herkkien kohteiden minimietäisyydet Tikkurilantiestä ja Äyritiestä ovat vähintään 20 metriä (suositus 40 m). Perintötien liikennemäärät ovat suhteellisen vähäisiä.

Liikenne- ja lentomelu

Vantaan karttapalvelun tiemeluennuste 2030 -kartassa Tikkurilantien ja Äyritien varressa kaava-muutosalueelle kohdistuu ylimmillään 64 dB:n tieliikennemelu, kun alueen sisäosassa melu jää alle 55 dB:n. Vantaan rakennusjärjestyksen mukaan asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden tieliikennemelua vastaan on tällöin oltava $\Delta L \geq 35$ dB ja toimistotilojen $\Delta L \geq 30$ dB. Tiemeluennuste 2030 -kartassa ei ole huomioitu Lentoasemantien ja Kehä III:n viimeisimpiä parannustöitä ja muutoksia. Asemakaavan muutosalue on yleiskaavan lentomeluvyöhykkeellä 3 L_{den} 50-55 dB. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentomelua vastaan on tällöin oltava $\Delta L \geq 32$ dB ja toimistotilojen $\Delta L \geq 28$ dB.

Osana Aviapolis-kaavarunkotyötä alueelle laadittiin koko kaavarunkotyön suunnittelualueen kattava meluselvitys (Ramboll, 2016). Meluselvityksessä tutkittiin tavoiteltavan asukasmäärän ja työpaikkamäärän lisäyksen vaikutusta alueen liikennemääriin ja niiden aiheuttamiin melutasoihin. Lisäksi selvityksessä arvioitiin tulevien uudisrakennusten heijastusvaikutuksia melutasoihin siinä määrin, kun se on ollut mahdollista. Meluselvitys pohjautuu kaavarungon liikenneselvityksen liikenne-ennustemääriin. Se osoittaa yleispiirteisesti melun leviämisen ja tarkempaa suunnittelua asemakaavoitusvaiheessa vaativat kipupisteet Aviapolis-kaavarunkoalueella. Tällainen kipupiste sijoittui mm. Äyritien ja Perintötien kulmaan. Melun mallinnuksessa on käytetty asemakaavatyön nro 002204 aikaisempaa viitesuunnitelmaversiota.



Tieliikenteen päiväajan meluennuste 2055, Aviapoksen kaavarungon meluselvitys /Ramboll

Pilaantuneet maat

Veromiehen alueella on paikoin pilaantuneita maita, mikä johtuu alueen teollisuushistoriasta. Kaavamuutosalueella on ollut asfalttiasema vuosina 1960 - 84 ja maaperä on osittain puhdistettu. Puolen kilometrin päässä (suunnilleen nyk. Etolan tontilla, Valimotie 26) on ollut Beran lyijysulattamo, josta on voinut tulla lyijylaskeumaa alueelle. Sen vuoksi pintamaa tulisi tutkia koko asemakaavamuutoksen alueella, koska alueelle tulee asuinrakentamista. Tammikuussa 2016 suunnittelualueella tapahtui öljyvahinko, kun varkaat kaatoivat öljysäiliön.

Seveso-laitokset

Veromiehen kaupunginosassa ei sijaitse vaarallisia aineita käsitteleviä laitoksia (nk. Seveso-laitoksia), joita Tukes valvoo. Kaupunginosan läheisyydessä sijaitsee kuitenkin useampia Tukesin valvonnassa olevia lupa- ja toimintaperiaateasiakirjalaitoksia. Aviapolis-kaavarunkotyön yhteydessä tehdyn selvityksen (Gaia Consulting, 2015) perusteella nekään eivät vaikuta merkittävästi Veromiehen eivätkä näin myöskään kaavamuutoksen maankäyttömahdollisuuksiin.

3.1.4 Maanomistus

Kiinteistöt 52-127-1 ja 52-121-10 omistaa Lemminkäinen Talo Oy. Rälssipuisto ja Rälssipolun katu-alue ovat Vantaan kaupungin omistuksessa.

3.2 SUUNNITTELUTILANNE

3.2.1 Asemakaavan muutosaluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

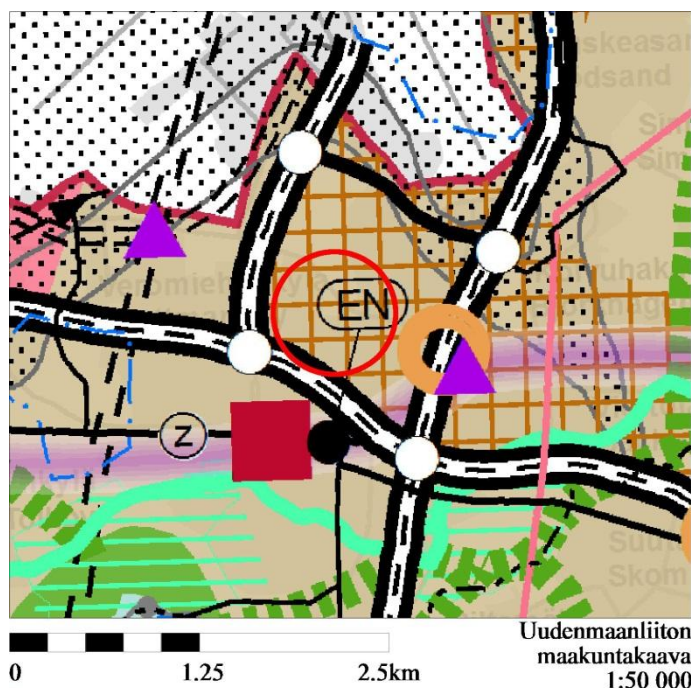
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtioneuvoston päättämien (30.10.2000, tark. 1.3.2009) valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan asuin-, työpaikka- tai palvelutoimintojen alueita ei sijoiteta irralleen olevasta yhdyskuntarakenteesta. Jalankulun ja pyöräilyn verkostoa varten varataan riittävät alueet ja edistetään niiden jatkuvuutta, turvallisuutta ja laatua.

Helsingin seutua kehitetään kansainvälisesti kilpailukykyisenä, valtakunnallisena pääkeskuksena luomalla edellytykset riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle, toimivalle liikennejärjestelmälle sekä hyvälle elinympäristölle. Seudulla edistetään joukkoliikenteeseen, erityisesti raiteliikenteeseen tukeutuvaa ja eheytyvää yhdyskuntarakennetta.

Hanke on näiden tavoitteiden mukainen.

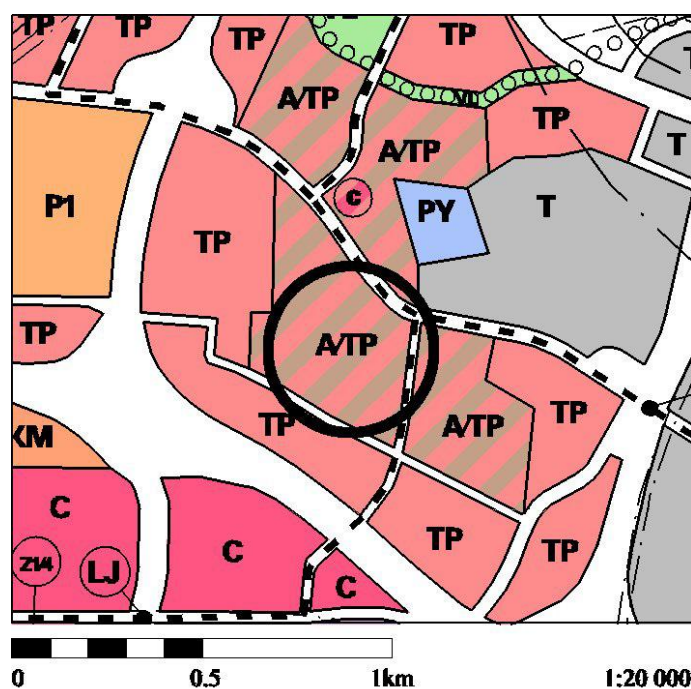
Maakuntakaava



Uudenmaan maakuntakaavassa (8.11.2006) alue on taajamatoimintojen aluetta. Maakuntakaavaa täydentää Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, johon alue on merkitty tiivistettäväksi alueeksi. Tiivistettävää aluetta on suunniteltava joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana kyseisen taajaman muuta aluetta tehokkaammin rakennettavana alueena. Ympäristöministeriö on vahvistanut 2. vaihemaakuntakaavan 30.10.2014.

Kaavahanke on maakuntakaavan mu-

Yleiskaava

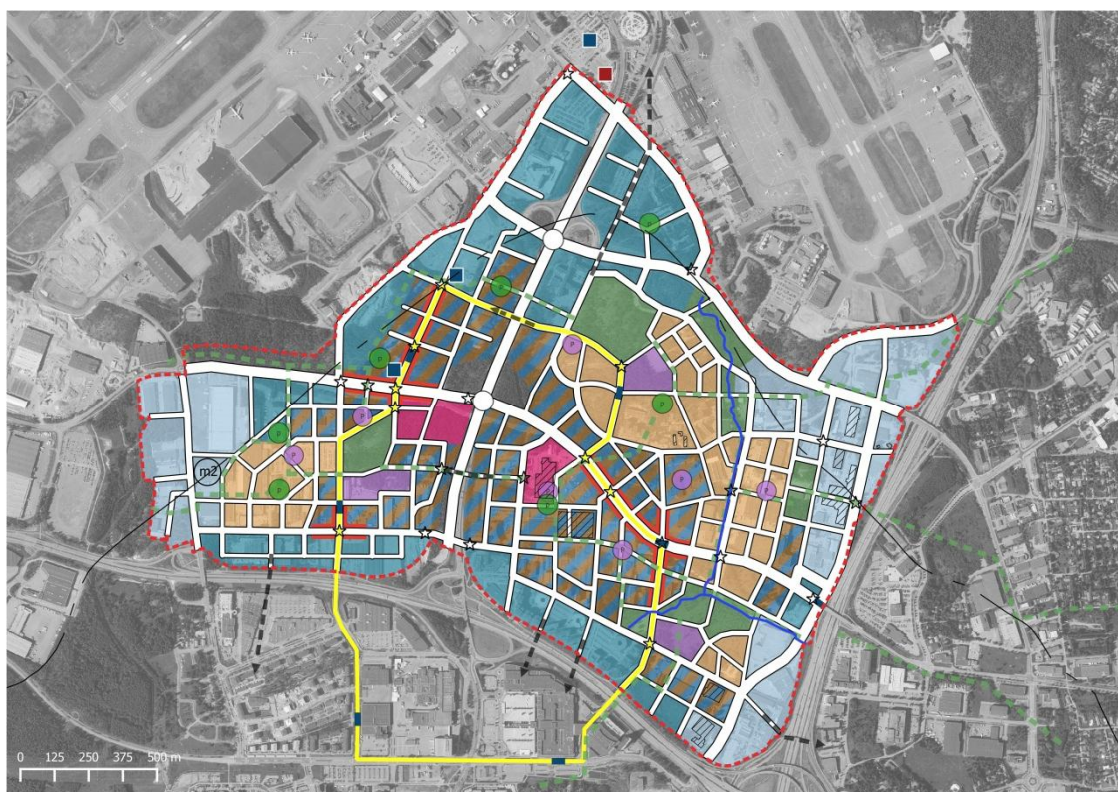


Alue on yleiskaavassa asumisen ja työpaikkojen aluetta (A/TP). Tikkurilantiel-
le on osoitettu ohjeellinen joukkoliiken-
teen runkoyhteys. Alue on lentomelu-
vyöhykkeellä m3 ($L_{den}50-55$ dB).

Kaupunginvaltuuston 17.12.2007 hy-
väksymä yleiskaava on tullut voimaan
25.2.2009.

Kaavahanke on yleiskaavan mukainen.

Aviapoliksen kaavarunko



Kaavarungossa alue on *sekoittuneiden kaupunkitoimintojen aluetta ja virkistysaluetta*. Aluetta ke-
hitetään keskusta-asumisen sekä toimisto-, liike-, palvelu- ja toimitilojen alueena. Rakennetusta
kerrosalasta vähintään 20 % tulee olla muuta kuin asumista. Tarkastelualueena voidaan tällöin
käyttää laajempaa yksikköä kuin julkisten alueiden rajaamaa kortteliä. Alueella sallitaan korkein-

taan 2 500 k-m² suuruiset päivittäistavara-kaupat. Liike-, palvelu- ja toimitilat sekä asukastilat on integroitava muihin toimintoihin ja niiden tulee avautua katutilaan.

Korttelitehokkuuden tulee pääsääntöisesti olla vähintään 1,5 ja rakennusten korkeuden pääasias-
sa viidestä kuuteen kerrosta. Korttelisivujen tulee pääsääntöisesti olla alle 150 metriä. Rakennus-
ten tulee rajata katutilaa. Asuntokortteleiden tulee pääsääntöisesti olla umpikortteleita.

Korttelijulkisivun tulee olla suunniteltu niin, että syntyy vaikutelma useista, mahdollisesti toisis-
saan kiinni olevista rakennuksista. Rakennuksiin tulee järjestää sisäänkäynnit kadun puolelta,
asuinrakennuksiin myös pihan puolelta. Katutasen tulee olla aukotettu riittävän tiuhaan ovin, ik-
kunoin ja pihalle johtavin porttikäytävin, jotta jalankulkijan maisemasta saadaan vaihteleva. Kat-
tomaisen tulee olla vaihteleva.

Tikkurilantien varrella olevien kortteleiden tulee muodostaa tiivis, liikennemelulta suojaava ra-
kenne. Pysäköintitalojen arkkitehtuurin tulee olla korkeatasoista.

Alueelta varataan tilaa *paikallisille palveluille*.

Rälssipuistoa kehitetään kaupunkimaisena *virkestysalueena*. Sen tulee nivoutua osaksi virkestysver-
kostoa, julkisia kaupunkitiloja ja ulkoilureitistöä. *Viheryhteys* on pienten puistikoiden sekä kävely-
lle ja pyöräilylle tarkoitettujen, puistomaisten reittien ketju, joka yhdistää korttelipuistoja ja virkis-
tysalueita. Viheryhteys voi kulkea kortteleiden läpi.

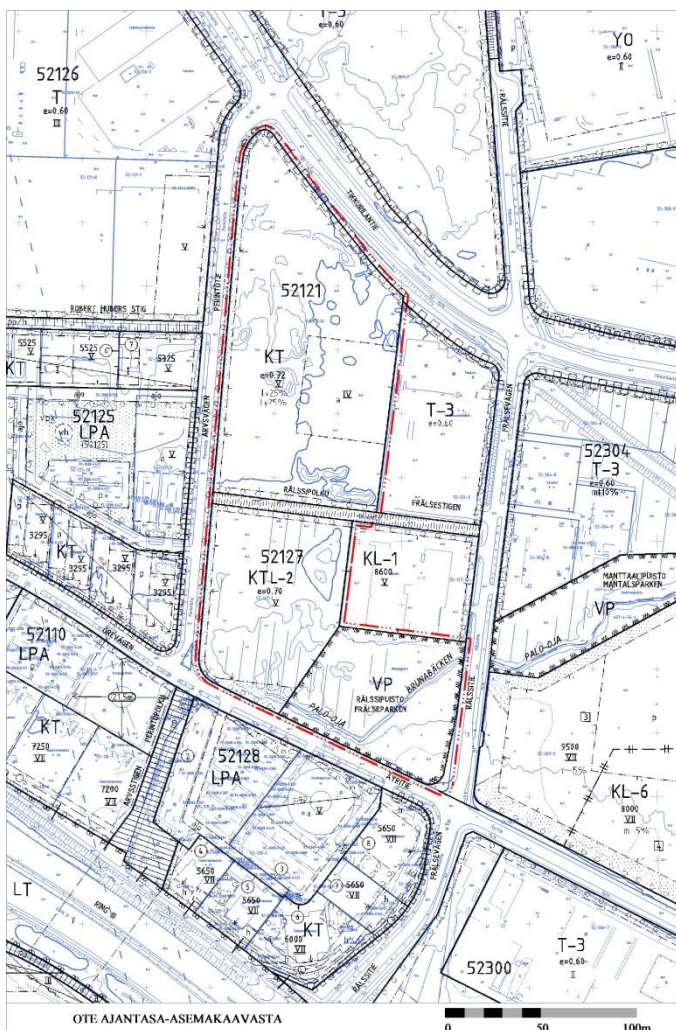
Kiinnostavuudenkehä sivuaa kaavamuutosaluetta idässä ja pohjoisessa (Rälssitie ja Tikkurilantie).
Sen varrella on ns. *vahvaa kaupallista julkisivua*, kaupalliseksi paikalliskeskustaksi kehitettävää ka-
dunvartta. Kadunvarran julkisivusta vähintään 50 % on oltava liike- ja toimitilaa. Tiloihin on oltava
käynti kadun tai yleisen jalankulkurei-
tin puolelta.

Tikkurilantien ja Perintötien sekä Rälssitien ja Äyritien risteyksissä on *laadun
paikat*, joissa ympäristön ja arkkiteh-
tuurin laatuun tulee kiinnittää erityistä
huomiota. Rakennuksen maantasoker-
roksessa, arkkitehtonisessa massoitte-
lussa ja/tai julkisivukäsittelyssä tulee
olla jotakin erityistä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Aviapo-
liksen kaavarungon 18.4.2016 jatko-
suunnittelun pohjaksi.

Asemakaava

Alueella on voimassa asemakaavat nro
520300 ja 001427. Asemakaava
520300 on vahvistunut ympäristömi-
nisteriön päätöksellä 13.8.1985. Ase-
makaava 001427 on vahvistunut kau-
punginvaltuuston päätöksellä
30.8.1999. Alue on osoitettu voimassa
olevissa asemakaavoissa toimistora-
kennusten korttelialueeksi (KT), toimito-
ja/tai hotellirakennusten kortteli-
alueeksi (KTL-2) ja puistikoksi (VP).
Asemakaavaa ei ole toteutettu.



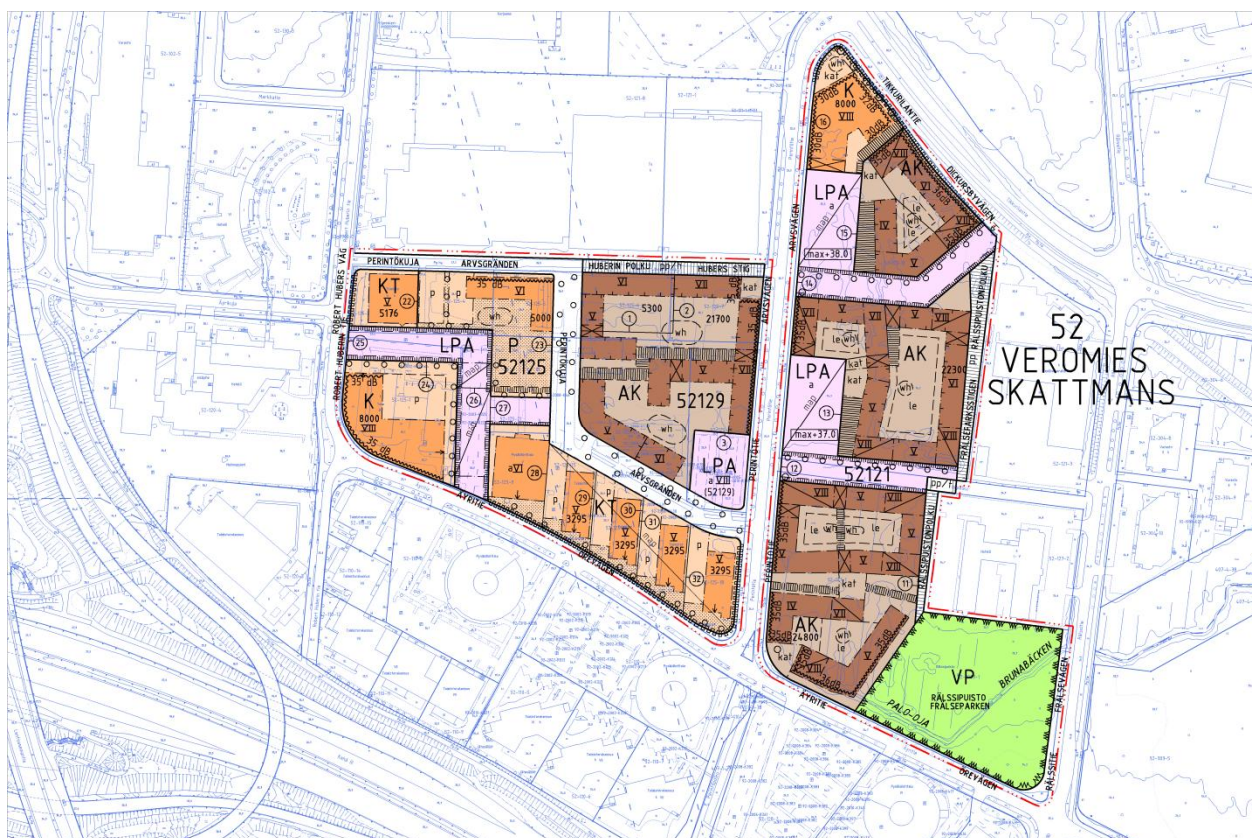
Rakennuskielto

Alueella ei ole rakennuskieltoa.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Asemakaavamuuotos 002260

Perintötien länsipuolella on ollut tekeillä samaan aikaan kaavamuutostyö numero 002260, jossa toimistorakennusten ja autopaikkojen korttelialueita muutetaan mm. asuinkäyttöön.



Kuva vierekkäisistä asemakaavan muutoksista nrot 002204 ja 002260 kaavojen laatimisen ajalta.

Rälssipuisto ja Manttaalipuisto

Rälssipuiston ja Manttaalipuiston on laadittu hulevesialtaiden rakennussuunnitelmat ja asema-
piirrokset (Finnish Consulting Group Oy, HSY Vesi, Vantaan kaupunki) 18.5.2012 ja 28.3.2013.
Suunnitelmia ei ole toteutettu.

4 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN SUUNNITTELUN VAIHEET

4.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN JA SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

Lemminkäinen Talo Oy jätti kaksi kaavamuutoshakemusta, jotka kirjattiin saapuneiksi 27.5.2013. Kortteliin 121 tontille 10 kirjattiin kaavamuutoshakemus, joka sai työohjelmassa numeron 002204, ja kortteliin 127 tontille 1 kaavamuutos nro 002205, joka yhdistettiin työhön nro 002204.

4.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

4.3.1 Osalliset

- Kaavamuutoksen hakijat
- Alueen maanomistajat ja maanvuokraajat
- Viereisten ja vastapäisten alueiden omistajat ja vuokralaiset (naapurit)
- Kaupunginosan tai lähialueen asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- Kaupungin asiantuntijaviranomaiset
- Valtion viranomaiset: Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSY, HSL, Finavia, tietoliikenneverkkoja ylläpitävät yhtiöt, Vantaan Energia Oy, Fingrid Oy, Gasum Oy, Elisa Oyj jne.
- Kunnan jäsenet ja ne, jotka katsovat olevansa osallisia

4.3.2 Vireilletulo

Ilmoitus kaavoituksen vireilletulosta tehtiin 2.11.2015 työnumerolla 002204. Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan Sanomissa sekä kirjeitse (MRL 62§) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

4.3.3 Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt

Mielipiteet pyydettiin 11.12.2015 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 8 kappaletta.

- *Keski-Uudenmaan pelastuslaitos* muistutti paloturvallisuudesta, pelastusteistä ja nostopaikkojen rakentamisessa huomioon otettavista asioista. Kevyenliikenteenväylät ja ulkoi-lureitit eivät sovellu pelastustiekäyttöön. Katujen ja tonttiliittymien suunnittelun yhteydessä on huomioitava osoitteiden selkeys ja loogisuus.
- *Vantaan kaupunginmuseolla* ei ollut huomautettavaa.
- *Museovirasto* on delegoinut lausumisvastuun Vantaan kaupunginmuseolle.
- *HSY* muistutti, että Äyritien pohjoisreunassa sijaitsevat johdot vj 315 M ja jv 500 M (rak. 2001 on otettava huomioon, sillä ne sijaitsevat niin lähellä suunnittelualueita.
- *HSL* pitää hyvien joukkoliikenneyhteyksien äärelle rakentamista hyvänä. Raitiotievaraukset on otettava huomioon katusuunnittelussa.
- *Vantaan Energia Oy*: Vantaan Energia Sähköverkot Oy huomautti, että alueelle tarvitaan kaksi kiinteistömuuntamotilaa. Kaukolämpöverkolla ei ollut huomautettavaa.
- *Elisa Oyj*:n kaapeleita Perintötiellä jouduttaneen siirtämään ennen rakentamistöiden aloituksia. Siirtokustannuskorvauksista neuvotellaan Vantaan kaupungin kanssa.
- *Carunalla* ei ole huomautettavaa asemakaava muutokseen.

Asemakaavan muutoshanketta esiteltiin Vantaan kaupungin ja Uudenmaan ELY-keskuksen kuu-kausitapaamisessa 11.5.2016.

Kaavaehdotus oli nähtävillä 9.11. - 8.12.2016. Muistutuksia ei jätetty. Lausuntoja pyydettiin 8 kpl ja saatiin 5 kpl. Lausuntojen johdosta määräyksiä täydennettiin ja täsmennettiin yksiselitteisen tulkinnan parantamiseksi sekä vesihuollon esisuunnitelman karttaa tarkistettiin.

4.4. ASEMAKAAVAMUUTOKSEN TAVOITTEET

4.4.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2013-2017 strategia:

Strateginen painopiste on kaupunkirakenteen eheyttämisessä. Kestävä kehitys on hyvien elinmahdollisuuksien turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat ja oikeudenmukaisuus sekä pidetään talous tasapainossa.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015:

- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustamme hyvään, kiinnostavaan ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestäväan rakentamiseen sekä uusien energiamuotojen käyttöön.
- Satsaamme julkisiin viihtymisen paikkoihin ja luomme tiloja kulttuurien kohtaamisille.
- Varmistamme, että työ, koti ja kauppa lomittuvat kaupunkirakenteessa.
- Parannamme kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytyksiä ja edistämme kaupunkipyörän mahdollisuutta.
- Uudistamme keskustan pysäköintijärjestelyt esteettisesti korkeatasoisiksi.
- Huolehdimme pihojen kauneudesta, monimuotoisuudesta ja vesitaloudesta.

4.5 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN RATKAISUN VAIHTOEHDOT JA NIIDEN VAIKUTUKSET

Asemakaavan muutosta on käytetty Aviapoliksen kaavarungon ajatusten ja mitoitustavoitteiden testialustana kaavarunkoa laadittaessa.

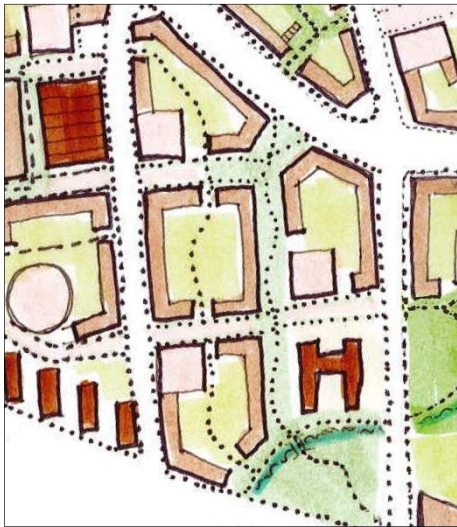
Ensimmäiset luonnokset (kuva vieressä) on päivätty 5.2.2013, kun kaavamuu-
tokseen ryhtymistä harkittiin.

Ratkaisuna oli umpikorttelimainen suurkortteli, jonka itälaidalla Perintötien varrella oli pitkät pysäköintilaitokset. Korttelin keskiosassa oli pistetaloja, hulevesireitti ja oleskelu-, leikki- ja jalankulkualueet. Kerrosluku vaihteli nel-



jän ja kahdeksan kerroksen välillä. Rakennusoikeutta oli 44 800 k-m².

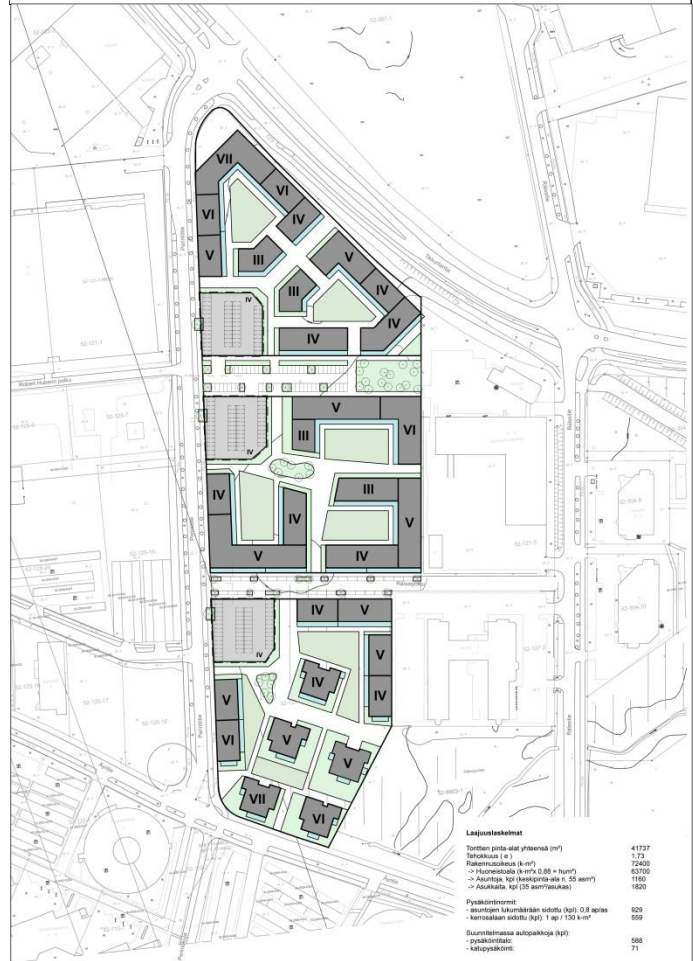
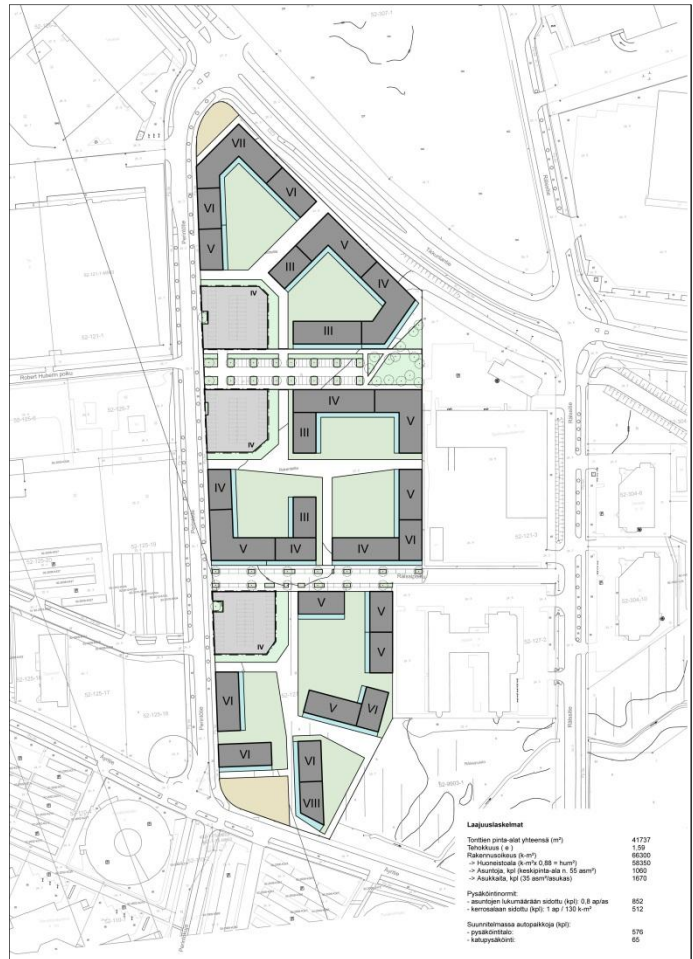
Suunnitelmaa ei tässä vaiheessa lähedetty viemään eteenpäin, koska Aviapoliksen kaavarunkotyön tavoiteosa oli vielä alkuvaiheessa.



Kesäkuussa 2015 kaavarunkotyössä kokeiltiin kolme suurkortteliä (kuva yllä). Pysäköinti olisi kahdessa pysäköintitalossa ja kortteleiden välissä. Monet jalankulkureitit halkoisivat nykyistä kortteliä. Lähtökohta todettiin hyväksi, mutta korttelipihat olivat "jalakapallokentän kokoisia".

Seuraavat luonnokset (kuvat vieressä) ovat elokuulta 2015. Korttelit olivat umpikortteleita ja pysäköintiratkaisu kaavarunkoahtion mukainen. Kortteleiden halki kulki jalankulun reitti Äyrieltä Tikkurilantielle. Kerrosluku vaihteli kolmesta kahdeksaan, rakennusoikeus oli 66 300 k-m². Malli todettiin kaavarunon aihoiden mukaiseksi ja sitä lähdettiin kehittämään edelleen.

Elokuussa 2015 kokeiltiin myös mallia, jossa suurpihoja oli pilkottu pienem-



miksi lisäämällä rakennusoikeutta, ja jossa eteläisimmässä korttelissa oli pistetaloja (*alempi kuva*). Rakennusoikeus kasvoi 72 400 k-m²:iin. Pysäköintilaitokset olivat Perintötien varrella. Yleiset jalankulun reitit lävistivät kortteleita häiritsemättä pihojen rauhaa. Jalankulkureitit todettiin toimiviksi, mutta pihat liian pieniksi. Pistetaloja ei pidetty tässä oikeana ratkaisuna liikennemelun leviämisen takia.

4.5.1 Asemakaavamuutoksen ratkaisun valinta ja perusteet

Korttelikoko

[Tässä korttelilla tarkoitetaan asemakaavamuutoksen ratkaisun mukaista, yhden tontin pihapiiriä.]

Asemakaavaratkaisu tehtiin Aviapoliksen kaavarungon mukaisesti siten, että kaikki korttelit ovat umpikortteleita ja korttelikoko on "kantakaupunkimainen", ts. noin 100 metriä sivuiltaan. Korttelien kerrosluku on vaihtelevuudessaan kaavarungon mukainen, viitesuunnitelmassa keskimäärin 5,9 kerrosta (brm² / kerrostasoala). Sisäpihat ovat kooltaan ja tunnelmaltaan vaihtelevia.

Tehokkuus

Aviapoliksen kaavarungossa määriteltiin ns. *sekoittuneiden kaupunkitoimintojen alueella* korttelitehokkuudeksi vähintään $e = 1,5$. Suunnitelmassa rakentamistehokkuus vaihtelee kortteleittain $e = 1,79:n$ ja $e = 2,07:n$ välillä. Kortteleissa on monipuolisia toimintoja, ei vain asumista. Ympäristössä on kuitenkin runsaasti vehreyttä ja hulevesiä käytetään hyväksi ympäristörakentamisessa.

Jalankulkijan yhteydet ja maisema

Jalankulkijan liikkumismahdollisuudet paranevat ja monipuolistuvat, kun korttelikoko pienenee ja kulkuyhteyksiä tulee lisää. Asuinkorttelien halki sekä itäpuolitse kulkevat yleisen jalankulun reitit siten, että reiteiltä tarjoutuu vaihtelevia ja kiinnostavia näkymiä. Sisäpihoja halkovat reitit sijoittuvat kokonaisuuteen siten, että pihojen puoliyksityinen luonne säilyy. Reittien varrelle sijoittuu mm. pyörävarastoja ja asukastiloja. Jalankulun reittejä kulkee myös katumaisten pysäköintialueiden kautta. Tikkurilantien ja Äyritien varteen tulee liiketiloja sekä ns. laadun paikat kaavarungon mukaisesti.

Kaupunkimainen pysäköintiratkaisu

Perintötien varrella on kaksi pysäköintitaloa, joiden ensimmäisessä kerroksessa on myös liike- tai asukastiloja elävöittämässä jalankulkijan katu ympäristöä. Asukaspysäköintiä on myös katumaisilla pysäköintialueilla korttelien välissä. Perintötien ja Tikkurilantien varrella voi olla asiakas ja vieraspysäköintiä.



Näkymä Tikkurilantien ja Perintötien risteyksestä / Vuorelma Arkkitehdit

5 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN KUVAUS



Laajuuslaskelmat

Pohjoiskortteli (K)	
Tontin pinta-ala (m²)	3683
Tavoitetontitehokkuus (e ≈)	2,17
Rakennusoikeus (k-m²)	8000
Bruttoala viitesuunnitelmassa (brm²)	9440
Autopaikkatarve (1 ap / 60 k-m²)	133

Pohjoiskortteli (AK)	
Tontin pinta-ala (m²)	5465
Tavoitetontitehokkuus (e ≈)	2,01
Rakennusoikeus (brm² x 0,77=k-m²)	10900
Bruttoala viitesuunnitelmassa (brm²)	14240
-> Huoneistoala (k-m² x 0,86 = htm²)	9410
-> Asuntoja, kpl (keskipinta-ala n. 55 asm²)	171
-> Asukkaita, kpl (35 asm²/asukas)	269
Autopaikkatarve (1 ap / 100 k-m²)	110
Autopaikkatarve (0,8 ap / asunto)	137

Keskikortteli (AK)	
Tontin pinta-ala (m²)	12243
Tavoitetontitehokkuus (e ≈)	1,81
Rakennusoikeus (brm² x 0,77=k-m²)	22300
Bruttoala viitesuunnitelmassa (brm²)	28800
-> Huoneistoala (k-m² x 0,86 = htm²)	19030
-> Asuntoja, kpl (keskipinta-ala n. 55 asm²)	346
-> Asukkaita, kpl (35 asm²/asukas)	544
Autopaikkatarve (1 ap / 100 k-m²)	222
Autopaikkatarve (0,8 ap / asunto)	277

Eteläkortteli (AK)	
Tontin pinta-ala (m²)	13828
Tavoitetontitehokkuus (e ≈)	1,79
Rakennusoikeus (brm² x 0,77=k-m²)	24800
Bruttoala viitesuunnitelmassa (brm²)	32140
-> Huoneistoala (k-m² x 0,86 = htm²)	21240
-> Asuntoja, kpl (keskipinta-ala n. 55 asm²)	386
-> Asukkaita, kpl (35 asm²/asukas)	607
Autopaikkatarve (1 ap / 100 k-m²)	248
Autopaikkatarve (0,8 ap / asunto)	309

Pysäköintipaikat yht.

Rakennusoikeus liike- ja toimistorak. (k-m²)	8000
Rakennusoikeus yht. asuinrakennukset (k-m²)	58000
, joista vapaarahoitteisia asuntoja 70%	40600
, ja joista tuettua asuntotuotantoa 30%	17400

Asuntoja yht. ~ (kpl)	900
, joista vapaarahoitteisia asuntoja 70%	630
, ja joista tuettua asuntotuotantoa 30%	270

Autopaikkatarve (k-m²)	
, vapaarahoitteisille asunnoille (1 ap / 100 k-m²)	406
, tuetuille asunnoille (1 ap / 100 k-m²) -15%	148
K-korttelissa (1 ap / 60 k-m²)	133
yht.	687

Autopaikkatarve (as.)	
, vapaarahoitteisille asunnoille (0,8 ap / asunto)	504
, tuetuille asunnoille (0,8 ap / asunto) -15%	184
K-korttelissa (1 ap / 60 k-m²)	133
yht.	821

Suunnitelmassa LPA-alueilla,	
Pysäköintialoissa	736
katumaiset pysäköintialueet	85
yht.	821

Kerrosalan laskentaperiaatteet

Yhteistilat, varastot, tekniset tilat ja porrashuoneiden 15 m² ylittävän osan saa rakentaa asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi

Esimerkkirakennus

(6.krs / US ~400 mm / 12,4 m runkosyvyys / suora porras)	
Huoneistoala	1225 htm²
Kerrosala	1430 k-m²
Bruttoala	1854 brm²
Asuntoalatehokkuus (brm²/htm²)	1,51

-> Kertoimet

Huoneistoala (htm²) = k-m² x 0,86
Huoneistoala (htm²) = brm² x 0,66
kerrosala (k-m²) = brm² x 0,77

Kerrosaluku	kerrostasoala	% (koko alueesta)
IV	1170	8,1
V	6363	44,3
VI	1452	10,1
VII	1513	10,5
VIII	3876	27,0
yht.	14374	100,0

Bruttoala yht. 84620

Keskimääräinen kerrosaluku	
brm² / kerrostasoala	5,9

Viitesuunnitelma /Vuorelma Arkkitehdit

5.1 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN RAKENNE

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on urbaani ja kaupunkikuvallisesti monimuotoinen ja laadukas kokonaisuus, joka luo selkeärajaista katutilaa ja visuaalisesti monimuotoista kävely-ympäristöä.

Asemakaavalla muutetaan nykyinen rakentamaton ja osin varastokäytössä ollut alue monipuolisten, keskustamaisten toimintojen käyttöön: asumiseen, toimisto- ja liiketiloille, päiväkodille, pysäköinnille sekä yleiselle jalankululle ja pyöräilylle. Aluetta ympäröivien katualueiden rajoja tarkistetaan siten, että riittävät jalankulun ja pyöräilyn reitit sekä Rälssitien muut liikennejärjestelyt voidaan rakentaa. Umpikorttelirakenne estää hyvin liikennemelun leviämisen pihoilte.

5.1.1 Mitoitus

Kaavoitettavana olevan alueen koko on yhteensä n. 5,86 hehtaaria.

Asuinkerrostalojen korttelialuetta, AK, on yhteensä 2,95 ha. Rakennusoikeutta on 58 000 k-m². Tehokkuusluku vaihtelee pihapiireittäin $e = 1,79:n$ ja $e = 1,99:n$ välillä ja on keskimäärin $e = 1,96$. Autopaikkojen vähimmäismäärät:

- asunnot: 1 ap/100 k-m², vähintään 0,8 ap/asunto,
- toimistot: 1 ap/ 50 k- m²,
- liiketilat: 1 ap/ 60 k- m²,
- päiväkotit: 1 ap/ 120 k- m².

Pyöräpaikkoja tulee liiketiloille olla 1 kpl/50 k-m² ja asunnoille 1 kpl/ 30 k-m².

Toimisto- ja liikerakennusten korttelialue, K, on kooltaan 0,36 ha. Rakennusoikeutta on 8 000 k-m² tehokkuudella $e = 2,23$.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

- toimistot: 1 ap/ 50 k- m²,
- liiketilat: 1 ap/ 60 k- m²,

Pyöräpaikkoja tulee liiketiloille olla 1 kpl/50 k-m² ja toimistoille 1 kpl/ 80 k-m².

Rälssipuisto, VP, kooltaan 1,13 ha, pienenee 0,6 hehtaarin verran.

5.2 YMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Uudet asuinkorttelit luovat ihmisen mittakaavaista ja kaupunkimaista ympäristöä, jossa on monipuolista toimintaa. Korttelit ovat rauhallisia umpikortteleita, jotka sulkevat liikenteen melun ulkopuolelleen. Rakennusten keskimääräinen kerrosluku on Aviapoliksen kaavarungon mukainen. Rakennusten arkkitehtuurista ja etenkin maantasokerroksen ominaisuuksista on annettu laatua ja julkisivujen käsittelyä koskevia määräyksiä. Maantasokerrokseen sijoittuu lähipalveluja, mm. liike- ja työtiloja sekä asukastiloja ja päiväkotit.

Kaavaratkaisussa on kiinnitetty erityistä huomiota lähiympäristön ja pihojen estetiikkaan ja toimivuuteen. Ekologisuus ja taloudellisuus on otettu huomioon. Viherrakentamista ja hulevesiä tulee hyödyntää ympäristörakentamisessa. Myös hulevesien käsittelystä on annettu määräykset.

On huolehdittu siitä, että jalankululle ja pyöräilylle muodostetaan vaihtoehtoisia ja miellyttäviä reittejä: korttelien läpi kulkevat yleiselle jalankululle osoitetut reitit, pohjois-eteläsuunnassa Rälssipuistonpolku, katumaisiksi rakennettavat autopaikkojen korttelialueet sekä kadun varret, joissa jalankulku ja pyöräily ovat omilla kaistoillaan. Reitit johtavat viheryhteyksinä puistoihin ja joukkoliikenteen pysäkeille.

5.3 ALUEVARAUKSET

5.3.1 Korttelialueet

Korttelialueesta tulee ilmeeltään urbaani ja kaupunkikuvallisesti monimuotoinen ja laadukas. Katutila rajautuu selkeästi ja kävely-ympäristö on visuaalisesti monimuotoista. Rakennukset ja rakenteet ovat arkkitehtuuriltaan ja materiaaleiltaan korkealuokkaisia. Piharakentaminen on korkeatasoista.

Asemakaavatyön yhteydessä kaavamuutoksen hakija teetti Sito Oy:llä hulevesiselvityksen ja -suunnitelman sekä pihasuunnitelman. Pihasuunnitelmassa on esitetty pihojen käytön ja tilavarausten periaatteet. Hulevesi- ja pihasuunnitelman mukaiset hulevesialueet on esitetty asemakaavakartalla. Lisäksi määräykseen on koottu piharakentamiseen liittyviä oleellisia piirteitä, kuten esimerkiksi hulevesiä hyödyntävien köynnösten istuttamisvelvollisuus pysäköintitalon seinää vasten.

AK, asuinkerrostalojen korttelialueet

Rakennukset muodostavat suojaisia umpikortteleita, jotka kätkevät sisäänsä viihtyisiä pihakeitaita. Umpikorttelirakenne muodostaa suojan liikenteen melua vastaan etenkin kaupunginosan muutoksen alkuvaiheessa, kun ympärillä liikkuu myös raskaita ajoneuvoja ja ympäristöä rakennetaan. Kortteleita yhdistää yleisen jalankulun reitit, joille avautuvat mm. asukastilat ja pyörävarastot.

Asumiseen varattua rakennusoikeutta on yhteensä 58 000 k-m², joka jakautuu kolmen pihapiirin kesken: 10 900 k-m², 22 300 k-m² ja 24 800 k-m². Asuinrakennusten kerrosluku vaihtelee neljästä kahdeksaan kerrokseen siten, että korkeimmat osat sijoittuvat kortteleiden kulmiin ja lisäksi poikkeavat ulkomuodoltaan muusta rakentamisesta, mikä tekee kokonaisuuden yleisilmeestä vaihtelevan. Kaavassa varaudutaan vähintään 800 k-m²:n suuruisen päiväkodin sijoittamiseen alueen keskiosaan. Alustavasti on ajateltu, että se voidaan toteuttaa yksityisenä päiväkotina. Asuinrakennusten alakerrokseen sijoittuu liike- ja toimitiloja mm. Tikkurilantien varteen.

Julkisivuissa tulee käyttää värikylläisiä, luonnonmukaisia ja aikaa kestäviä värisävyjä. Katujen ja katumaisten pysäköintialueiden puolesten julkisivujen tulee olla vaihtelevia siten, että vähintään 35 metrin välein julkisivussa tapahtuu muutos esimerkiksi värin tai materiaalin suhteen. Myös tällä tavoin varmistetaan, että jalankulkijan maisema pysyy mielenkiintoisena ja monimuotoisena.

Autopaikat sijoittuvat tonttijaosta riippumatta LPA-alueille kahteen pysäköintitaloon ja kahdelle katumaiselle pysäköintialueelle. Lisäksi kaupunki voi osoittaa vieraspysäköintipaikkoja ja liiketilojen asiakaspysäköintiä katujen varsille.

Melumallinnuksen mukaan Tikkurilantien, Äyritien ja Perintötien puolella julkisivuilta edellytetään 35 - 36 dB:n äänitasoero vaatimuksia. Muilla julkisivuilla ääneneristävyysvaatimus lentomeluvyöhykkeellä m3 on $\Delta L \geq 32$ dB. Tikkurilantien puoleisilla julkisivuilla ei parvekkeita saa rakentaa, mutta ne voidaan korvata viherhuoneella.

K, liike- ja toimistorakennusten korttelialue

Liike- ja toimistorakennusten korttelialue sijoittuu Tikkurilantien ja Perintötien kulmaan. Rakennukset edustavat korkeatasoista laatua ja ne sijoittuvat katujen varsille kuten asuinkortteleissakin. Aviapoliksen kaavarunko määrittelee kyseisen kadunkulman *laadun paikaksi*, missä ympäristön laatuun ja arkkitehtuuriin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Viitesuunnitelmassa on esitetty hulevesien hyödyntämistä kulman aukiolla, mikä on muokattu asemakaavamääräyksen muotoon.

Liike- ja toimistorakentamiseen osoitettua rakennusoikeutta on 8 000 k-m². Alueelle voi sijoittaa myös korkeintaan 2 500 k-m²:n suuruisen päivittäistavarakaupan, mutta ei vähittäiskaupan suuryksikköä. Tikkurilantien varteen tulee sijoittaa liike- ja toimitiloja. Enimmäiskerrosluku on kahdeksan. Autopaikat sijoittuvat LPA-alueille tonttijaosta riippumatta.

Rälssipuiston pihat

Rälssipuiston pihojen yleissuunnitelmassa on asetettu tavoitteita pihojen toteutussuunnitteluun, määritetty huolto- ja pelatusreitit ja huleveden käsittelyn paikat (h). Piholle on osoitettu yksilöllinen teema, jotta alueesta muodostuu monipuolinen. Pihoja ei aidata ja alueen läpi kulkee kävelyreitit, jolloin vaihtelevuus näkyy. Erilaiset pihat luovat inhimillistä mittakaavaa suureen kokonaisuuteen. Yhteistä piholle on huoltoreittien periaate: reitit kiertävät sisäpihjen reunolla. Pelatusreiteissä pyritään hyödyntämään huoltoreittejä, mutta monessa paikassa joudutaan käyttämään pihan keskiosaa. Näille aukioille voidaan sijoittaa helposti siirrettäviä kalusteita ja varusteita.

Pohjoisaukio

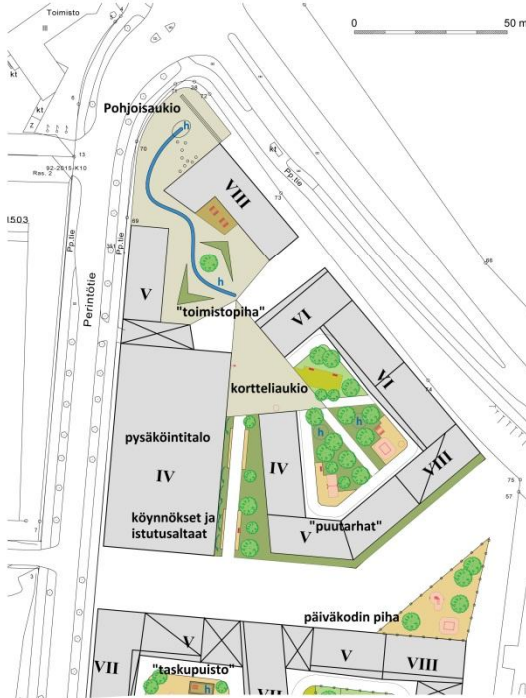
Aukio rakennetaan korkeatasoisesti, niin että se huomataan kaupunkikuvassa. Aukion elementteinä käytetään sinne johtavaa hulevesikourua ja sen päätöstä sekä kivetyksen sommittelmaa, joka voi jatkua rakennuksen julkisivussa. Aukion ja sitä reunustavien rakennusten ulkoasu suunnitellaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Tikkurilantien reunalle voidaan rakentaa portaat oleskelua varten.

Kortteliaukio ja pysäköintitalon ympäristö

Kortteliaukioille sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan istumia, skeittipaikkoja, koripallokoreja tai muita pelejä sekä jättesäiliöitä. Aukioiden kiveykset erottavat ne pihoista.

Pysäköintitalon itäpuolelle rakennetaan istutuslaita pysäköintitalon seinän köynnöksille ja kosteikkokasveille. Altaat toimivat hulevesien biosuodatuksessa. Niiden materiaalien ja muotojen tulee kiinteästi sopia pysäköintitalon arkkitehtuurin.

Kulkuväylän ja asuinkerrostalojen välinen alue istutetaan monilajisesti.



Pohjoiskortteli (K) Liike- ja toimistorakennusten korttelialue "toimistopiha"

Piha käsitellään aukiomaisesti ja se kivetään. Pihan suunnittelussa huomioidaan sen edustavuuksien rakennuksen ikkunoista katsottuna. Hulevedet johdetaan pihan keskellä olevaan kouruun, joka johtaa pihasta pohjoiselle aukiolle. Kouru suunnitellaan näytäväksi vesialheeksi. Pihalle istutettavat puut ja pensaat sijoitetaan aukiolle rakennettuihin istutuspaikkoihin tai ruukkuihin. Pihan kalustus palvelee työpaikkojen taukoja ja esimerkiksi työpaikaruokalaa. Huoltoajalle jätetään hyvin tilaa.

Pohjoiskortteli (AK) "Puutarhat"

Pihaan istutetaan runsaasti erilaisia pensaita ja puuta. Pelatuspaikkojen kohdalle jää avointa tilaa, joka hyödynnetään oleskelupaikoina. Kiinteät kalusteet sijoitetaan pelatuspaikan reunan. Huoltoreitti sijoittuu pihan ulkokehälle. Sen lisäksi pihan keskelle tulee kävelyreitit asuinrakennuksista kortteliaukioille. Siten pihajakaantuu osiin, joiden kasvilajit ja pintamateriaalit voivat poiketa toisistaan. Hulevedet viivytetään puutarhassa olevissa painanteissa.

Rälssipuisto	MITTAKAAVA 1:1000	SITO
Pihasuunnitelma		
Pohjoisosaa		
livo Vänskä	PVM 06/05/2016	

Keskikortteli (AK) länsiosa "Taskupuisto"

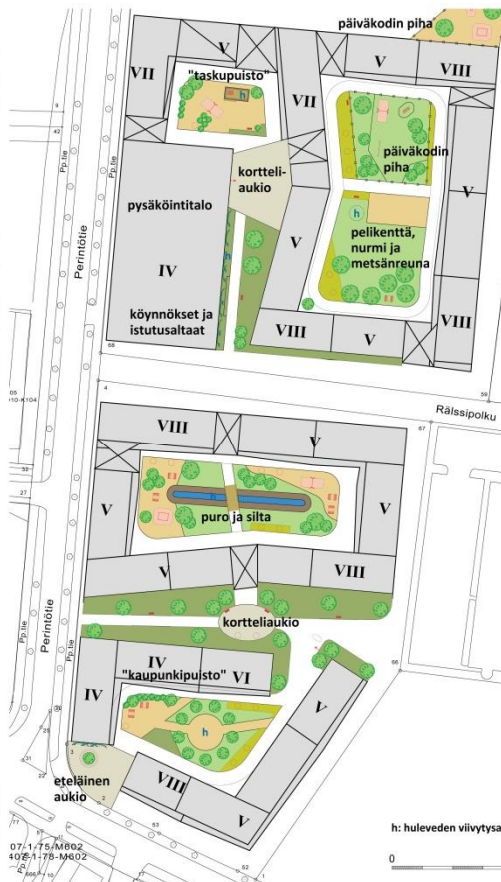
Piha rakennetaan oleskelupaikaksi, joka on kuin "olohuone ulkona". Matalia muureja, katoksia, pergoloita, terasseja, istutusastioita ja muita rakenteita käytetään intiimin tilan rajaamiseen. Pelatuspaikkojen viereen rakennetaan upottu oleskelupaikka hulevesien viivytystä varten.

Kortteliaukio ja pysäköintitalon ympäristö

Kortteliaukioille sijoitetaan mahdollisuuksien mukaan istumia, skeittipaikkoja, koripallokoreja tai muita pelejä sekä jättesäiliöitä. Aukioiden kiveykset erottavat ne pihoista.

Pysäköintitalon itäpuolelle rakennetaan altaita, jotka toimivat hulevesien biosuodatuksen lisäksi myös kosteikkokasvien ja pysäköintitalon seinään asetettavien köynnösten kasvualueena. Altaiden koko voi vaihdella tarpeen mukaan. Niiden materiaalien ja muotojen tulee kiinteästi sopia pysäköintitalon arkkitehtuurin.

Kulkuväylän ja asuinkerrostalojen välinen alue istutetaan monilajisesti.



Keskikortteli (AK) itäosa Päiväkodin piha

Päiväkodin piha jakaantuu päiväkodin etelä- ja pohjoispuolelle. Pohjoinen piha kalustetaan enemmän rauhalliseen leikkiin ja eteläinen sisäpiha liikuntaan. Päiväkodin aita rakennetaan pelatusreitien ulkopuolelle.

Keskikortteli (AK) eteläosa

Päiväkodin eteläpuolella sisäpihalla on pelatusreitien kohdalla kivituohainen pelikenttä ja nurmea oleskeluun ja ulkopuolelle. Pihan eteläreunaan istutetaan puuta ja pensaita "metsänreunaksi". Hulevesien viivyttyksen muotoiltaan painanne. Puiden suojaan asennetaan penkkejä.

Eteläkortteli (AK) pohjoisosa "Puro ja silta"

Pihan keskelle rakennetaan uoma, joka päällystetään kivillä. Tämä "puro" toimii hulevesien viivytysalueena. Puron yli rakennetaan silta. Pihan itä- ja länsipäättyihin sijoittuvat oleskelupaikat aamu- ja iltaurinkoon. Puron ympärillä on leikkipaikat ja pensas- ja puuryhmiä.

Eteläkortteli (AK) keskiosa ja kortteliaukio

Alueen läpi menee kevyenliikenteen, huolto- ja pelatusreitit. Se käsitellään sisäpihjoja julkisena ympäristönä, jossa kortteliaukioille voi sijoittaa skeittipaikka, koripalloa, palloluseinä tms. Aukion ulkopuoliset alueet istutetaan monilajisesti ja voidaan käyttää kaupunkiviihelyyn.

Eteläkortteli (AK) eteläosa "kaupunkipuisto"

Pihan keskellä on puiden ympäröimä puistoaukio, joka voi toimia asukkaiden kokoustapahtumapaikana, mölyn tai muiden pelien pelaamiseen sekä hieman muuta pihaa syvempänä hulevesien viivytysalueena. Pihan reunalla on rauhallinen oleskelupaikka penkkeineen ja istutuksineen. Pihan läpi on kävelyreitit.

Rälssipuisto	MITTAKAAVA 1:1000	SITO
Pihasuunnitelma		
Eteläosa		
livo Vänskä	PVM 05/05/2016	

Eteläinen aukio

Aukio suunnitellaan kaupunkikuvassa erottavaksi ja rakennetaan laadukkaasti, kuten pohjoisaukio. Elementteinä voidaan käyttää istutuslaita puulle ja seinustalla köynnöksille, jotka liittävät aukion rakenteet rakennusten arkkitehtuurin.

Korttelialueille tehty pihasuunnitelma /Sito Oy

5.3.2 Muut alueet

LPA, autopaikkojen korttelialueet

Asuinkerrostalojen ja liike- ja toimistorakennusten korttelialueiden pysäköinti sijoittuu autopaikkojen korttelialueille pysäköintitaloihin ja katumaisiksi rakennettaville pysäköintialueille.

Koska pysäköintitalot rajaavat katutilaa ja asuinpihoja ja ovat siten hyvin näkyvillä, edellytetään niiden arkkitehtuurilta ja materiaaleilta korkeaa laatutasoa. Pihan suuntaan olevien seinien tulee olla osittain köynnösseiniä. Pysäköintitaloihin tulee sijoittaa kiinteistömuuntamot ja polkupyörien säilytyspaikkoja, ja niissä tulee varautua myös sähköautojen latauspisteisiin.

Katumaiset pysäköintialueet ovat osa yleisiä jalankulun reittejä. Jalankulun reitit sijoittuvat alueen laidoille puurivin kanssa.

Periaateleikkaus katumaisesta pysäköintialueesta: pysäköintialueen leveys on jokseenkin sama kuin viereisten rakennusten korkeus.



VP, puisto

Asemakaavamuutoksella Rälssipuisto pienenee hieman nykyisestä koostaan, koska Äyritiellä ja Rälssitiellä varaudutaan erillisiin jalankulun ja pyöräilyn raitteihin ja muihin liikennejärjestelyihin. Rälssitien ja Äyritien kulmassa tulee ympäristön laatuun ja maisema-arkkitehtuuriin kiinnittää erityistä huomiota, koska se on ensimmäisiä näkymiä uudistuvasta kaupunginosasta Kehä III:n ja Jumbon suunnasta lähestyttäessä.

5.4 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN VAIKUTUKSET

Suunnitelman MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on kuvattu muutos voimassa olevan asemakaavan ja kaavamuutoksessa kuvatun tilanteen välillä. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

5.4.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Yhdyskuntarakenne ja kaupunkikuva

Alue sijoittuu Veromiehen kaupunginosaan, Tuusulanväylän ja Lentoasemantien väliin.

Voimassa olevan asemakaavan täysimittainen toteuttaminen lisäisi alueen työpaikkarakentamisen, pysäköintilaitosten ja maantasopysäköinnin määrää. Alueen korttelirakenne säilyisi nykyisessä muodossaan laajana ja kävely- ja pyöräilyetäisyydet pysyisivät pitkinä. Rakennusten arkkitehtuuri ja lähiympäristö olisi vaatimatonta.

Toteutuessaan kaavamuutos monipuolistaa alueen yhdyskuntarakennetta lisäämällä kaupunginosan asuin- ja palvelurakennuskantaa ja sijoittamalla rakennukset kaupunkimaisesti. Kun rakennukset muodostavat useita umpikorttelimaisia pihapiirejä, saadaan niiden välistä johdettua uusia ja laadukkaita jalankulun ja pyöräilyn reittejä. Asuinkortteleiden vehreät sisäpihat lisäävät alueen kasvillisuuden määrää samalla, kun alueen maankäyttö tehostuu. Kaavamuutos tukee tavoitetta tiivistää kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella, mikä on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaista.



Rakeisuuskartat Veromiehen rakennuskannasta: Vasemmalla nykytilanne. Oikealla kaavamuutoksen nro 002204/Rälssipuiston korttelit mukaiset uudisrakennukset on esitetty sinisellä, kaavamuutoksen nro 002260/Kortteli 52125 mukaiset punaisella ja kaavamuutoksen nro 002304/Aviapolis Studios mukaiset uudisrakennukset vihreällä. /Minna Koskinen

Väestön rakenne ja kehitys kaava-alueella

Voimassa oleva asemakaava ei mahdollista asuntojen rakentamista alueelle. Asemakaavan muutos jatkaa Veromiehen uudistumista toiminnoiltaan sekoittuneeksi alueeksi, joka sisältää niin asumista, työpaikkoja kuin palvelujakin. Se toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä ja on Aviapoliksen kaavarungon mukaista. Uusia asukkaita muuttaa noin 1 450 henkeä. Asuinrakentamisen kokonaismäärästä noin viidennes on vuokratuotantoa.

Kaavataloudelliset vaikutukset

Hanke tiivistää kaupunkirakennetta, mikä on taloudellisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Kaavamuutosalue on myös joukkoliikenteen runkolinjan varrella. Hanke on kaupungin tavoitteiden mukainen.

Uudet asunnot kasvattavat alueen työvoimatarjontaa ja niiden rakentaminen lisää osaltaan pääkaupunkiseudun taloudellista toimeliaisuutta. Kun alueen asukas pohja kasvaa, parantaa se myös Aviapoliksen mahdollisuuksia kehittyä aidosti kaupunkimaiseksi. Samalla Aviapoliksen asema kaupan ja palvelujen alueena vahvistuu. Korkealaatuinen kaupunkiympäristö lisää alueen vetovoimaisuutta. Kaavamuutos täydentää Keski-Vantaan kaupunginosia, mikä toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä.

Kaavamuutos ei juurikaan edellytä kunnallistekniikan rakentamista; kadut ja vesihuolto on pääosin valmiina. Kaava-alueen pohjoisosassa, Tikkurilantien varrella sijaitseva avo-oja putkitetaan. Muita johtoja ei tarvitse siirtää. Alueen itäosaan rakennetaan pohjois-etelä-suuntainen uusi kevyen liikenteen väylä ja Perintötietä levennetään.

Maanomistaja osallistuu kunnallistekniikan ja yhdyskuntarakentamiseen maankäyttösopimuksella, jonka arvo on noin 7,6 miljoonaa euroa.

Kaavamuutos mahdollistaa noin 900 uuden asunnon rakentamisen sekä 8 000 k-m² liike- ja toimitilaa, mikä lisää kaupungin verotuloja kunnallisveron ja kiinteistöveron muodossa sekä hyödyntää olemassa olevaa kunnallistekniikkaa. Lisäksi asuinrakennusten kivijalkoihin sijoittuu jonkin verran liike- ja toimitilaa.

Yksityiselle päiväkodille varataan tilaa tämän asemakaavamuutoksen alueella ja myös Perintötien länsipuolella kaavamuutosalueella nro 002260. Päiväkodin lopullinen sijoituspaikka ja toteuttamisen aikataulu selviää myöhemmin.

Kaupunki omistaa kaavamuutosalueella puistoa, jonka käyttötarkoitus säilyy, sekä noin 1 200 m² katualuetta, joka muutoksessa on osoitettu autojen pysäköintiin (LPA). Kaupungille luovutetaan noin 3 300 m² maata katualueiksi.

Hanke on kaupungille taloudellisesti kannattava.

Asuminen

Uusia kerrostaloasuntoa tulee n. 900 ja asukkaita n. 1 450. Valmistuvat asunnot helpottavat osaltaan pääkaupunkiseudun asuntopulaa. Hanke noudattaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita mm. luomalla edellytyksiä riittävälle ja monipuoliselle asunto- ja työpaikkarakentamiselle.

Palvelut ja työpaikat

Voimassa olevan asemakaavan sallima työpaikkarakentamisen määrä on toteuttamatta. Kaavamuutos vähentää alueen toimistorakennusoikeutta, mutta monipuolistaa alueen palveluja ja työpaikkatarjontaa mahdollistamalla päiväkodin sekä liike- ja toimitilojen sijoittamisen alueelle. Tulevaisuudessa alueen nykyiset työntekijät voivat valita asuinpaikkansa myös aivan työpaikkansa läheltä. Kasvava asukasmäärä auttaa koko Aviapoliksen palveluiden säilymistä ja monipuolistumista sekä lisää päiväkotipaikkojen ja koulupaikkojen tarvetta. Kehä III:n eteläpuolelta, alle kilometrin etäisyydeltä löytyvät kattavat kaupalliset palvelut alueen uusille asukkaille.

Tikkurilan ja Aviapoliksen työpaikat ja palvelut ovat hyvien joukkoliikenneyhteyksien tai pyörämatkan päässä, joten hanke on VAT:n mukaisena.

Virkistys

Rälssipuisto on rakentamaton virkistysalue. Muutoin kaavamuutosalue on pääosin hiekkaisa joutomaata ja vesakoitunutta, entistä peltoa. Voimassa olevan asemakaavan mukaan ainoat kasvillisuutta koskevat määräykset koskevat nurmi- ja puuistutuksia kortteleiden reunoilla. Asemakaavamuutoksen umpikortteli- ja autopaikkaratkaisut mahdollistavat suojaisten ja vehreiden sisäpihojen rakentamisen. Jalankulun reitit yhdistävät pihat toisiinsa, lähipuistoihin ja laajempiin virkistysaluekokonaisuuksiin. Alueen suunnittelua ohjaavassa Aviapolis-kaavarungossa on varmistettu, että kaupunginosasta varataan riittävästi tilaa tulevien asukkaiden tarvitsemille virkistysalueille ja että kulkuetäisyydet uusilta asuinalueilta virkistysalueille ovat maltillisia. Väestön määrän kasvaessa Veromiehen rakennettujen viheralueiden määrä, laatu ja toiminnallisuudet paranevat.

Kaavamuutoksella Rälssipuiston koko hieman pienenee, mutta toisaalta uusien jalankulun ja pyöräilyn reittien avulla yhteydet muihin virkistys- ja piha-alueille lisääntyvät. Hanke ei vaaranna VAT:n virkistyskäyttöä koskevia tavoitteita.

Liikenne

Alueen yleisimpänä kulkutapamuotona on tällä hetkellä autoilu. Voimassa oleva asemakaava suurine kortteleineen ja vaatimattomine kaupunkikuvineen vahvistaisi toteutuessaan nykyisiä liikku mistapoja. Asemakaavan muutos parantaa huomattavasti kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä. Lyhyet etäisyydet kaupallisiin palveluihin ja joukkoliikenteen pysäkeille lisäävät kestävien kulkutapojen houkuttelevuutta. Lähin joukkoliikennepysäkki on Tikkurilantiellä asemakaavan muutosalueen vieressä. Olemassa olevien katujen standardia tullaan muuttamaan asuinalueiden kaduiksi soveltu viksi mm. lisäämällä ja leventämällä raitteja katujen varsilla.

VAT:n mukaisesti kaavamuutoksella mm. edistetään jalankulun ja pyöräilyn yhteyksien jatkuvuutta ja verkoston tiivistämistä.

Vesihuolto

Tikkurilantien avo-oja korvataan DN1000 hulevesiviemärillä kaava-alueen pohjoisreunalla noin 70 metrin matkalta.

Muodostuvia hulevesiä tulee viivyttää tontilla ennen vesien johtamista yleiseen verkostoon. Hulevesien hallintarakenteet tulee mitoittaa 10 minuutin sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha. Tontilta saa poistua mitoitussadetilanteessa samansuuruinen virtaama kuin sieltä poistuisi luonnontilassa. Tonttien tasaus tulee suunnitella siten, että tulvatilanteessa vesi voi kertyä piha- ja pysäköintialueille hetkellisesti. Tämä tulvamitoitus tehdään 30 minuuttia kestäväälle sateelle, jonka rankkuus on 167 l/s/ha. Tätä suurempia sadetilanteita varten tulee suunnitella hallittu tulvareitti tontilta yleisille alueille. Tontin hulevesisuunnitelma tulee esittää rakennuslupaa haettaessa.

Sosiaalinen ympäristö

Alueelle tulee uusia asukkaita, joista osa on omistusasuntoon investoivia lapsiperheitä, osa vuokralalla asuvia. Vaikka tällä hetkellä näyttää siltä, ettei tulevien asukkaiden sosio-ekonominen tilanne poikkeaisi esimerkiksi Vantaan keskimääräisestä vastaavasta, väittää yhdysvaltalainen professori John D. Kasarda, että menestyessään lentokentän lähialueet vetävät puoleensa nimenomaan hyvin toimeentulevaa väestöä.

Alueelle varataan tilat päiväkodille, mikä houkuttanee etenkin lapsiperheitä.

Hanke on VAT:n mukainen.

5.4.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Pihoille sijoitetaan hulevesien viivytyksaltaita ja biosuodatuspainanteita, joita käytetään hyväksi pihojen viihtyisyyden luomisessa ja monipuolisen kasvillisuuden kehittämisessä. Alueen viherrakentamisella luonnon monimuotoisuus suunnittelualueella lisääntyy.

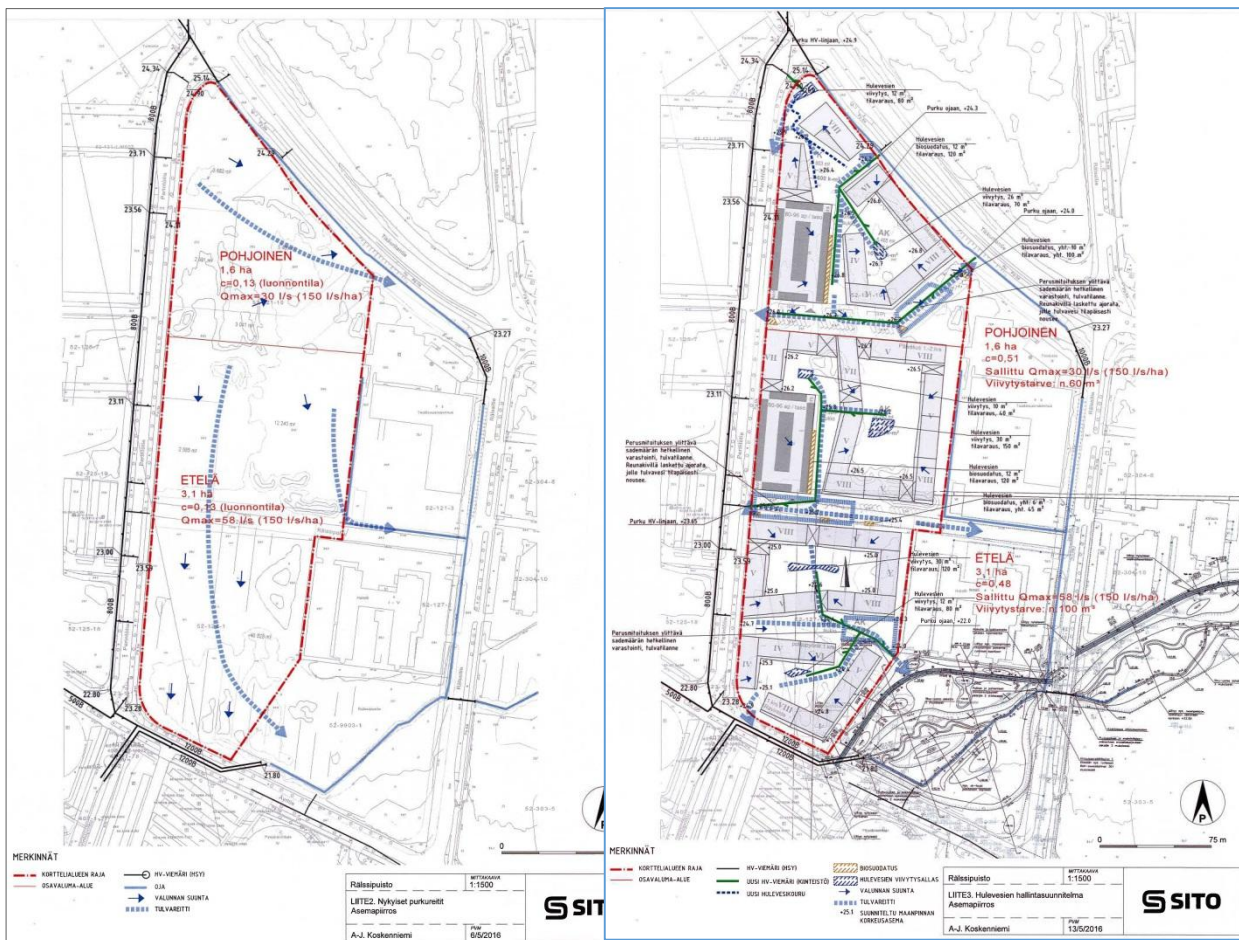
Hanke hyödyntää pitkälti olemassa olevaa yhdyskuntatekniikkaa. Ympäröivien katualueiden levennystarpeissa on varauduttu katupuiden istuttamisen tilatarpeisiin.

Rälssipuiston koon pieneneminen vaikuttaa vain vähän puistosta jo laadittuihin suunnitelmiin.

Hanke ei vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita.

Vesistöt ja vesitalous

Asemakaavamuutoksen mukainen rakentaminen lisää läpäisemättömien pintojen määrää ja siten myös hulevesien muodostumista. Suunnitelman mukainen rakentaminen ei kuormita juurikaan nykyistä viemäriverkostoa, vaan korttelialueilla muodostuvat hulevedet valuvat pintavaluntana ympäröivään ojaverkostoon. Pintavalunnan muodostuminen alueella on nykyisin hyvin vähäistä, sillä suurin osa sadevedestä pidättyy alueen painanteisiin ja kasvillisuuteen. Hulevesien hallintaan on kiinnitetty huomioita ja siitä on annettu tarvittavia määräyksiä.



Sito Oy on laatinut asemakaavan muutosalueelle hulevesisuunnitelman.

Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Toteuttamisen vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat vähäiset. Vaikka rakentaminen samoin kuin rakennusten käyttö mm. lämmityksen ja liikenteen osalta lisäävätkin kasvihuonekaasupäästöjä, kaavamuutos parantaa oleellisesti kävelyn ja pyöräilyn käyttöedellytyksiä. Kaavamuutos tiivistää pääkaupunkiseudun yhdyskuntarakennetta, tukeutuu osittain olemassa oleviin kunnallisteknisiin rakenteisiin ja joukkoliikenteeseen sekä sijoittuu kattavien, olemassa olevien kaupallisten palveluiden läheisyyteen. Nämä ratkaisut vähentävät yksityisautoilun ja uuden kunnallistekniikan rakentamisen tarvetta ja auttavat siten hillitsemään kasvihuonepäästöjen lisääntymistä.

Yhteenveto

Kaavamuutos edistää alueen taloudellista, sosiaalista ja kulttuurillista kestävyyttä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti. Kaavamuutoksessa otetaan huomioon sekä rakennettu että luonnonympäristö.

Kaavamuutosalueella voidaan hyödyntää olemassa olevaa liikenneverkkoa ja kunnallistekniikkaa, sekä olemassa olevia ja suunniteltuja joukkoliikenneyhteyksiä. Hanke edistää kehäradan varren tiivistymistä.

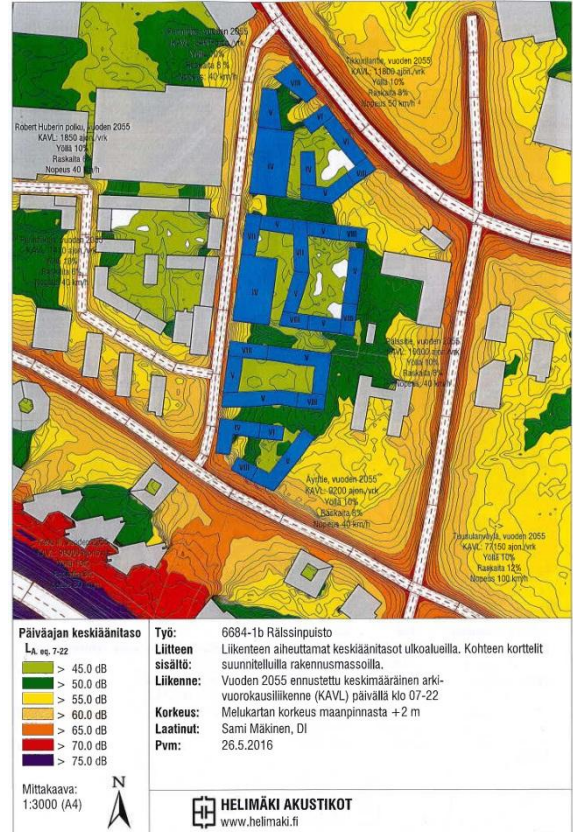
Hanketta voidaan pitää kestävästä kaupunkirakentamisen tavoitteiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa.

5.5 YMPÄRISTÖN HÄIRIÖTEKIJÄT

Liikenteen melu

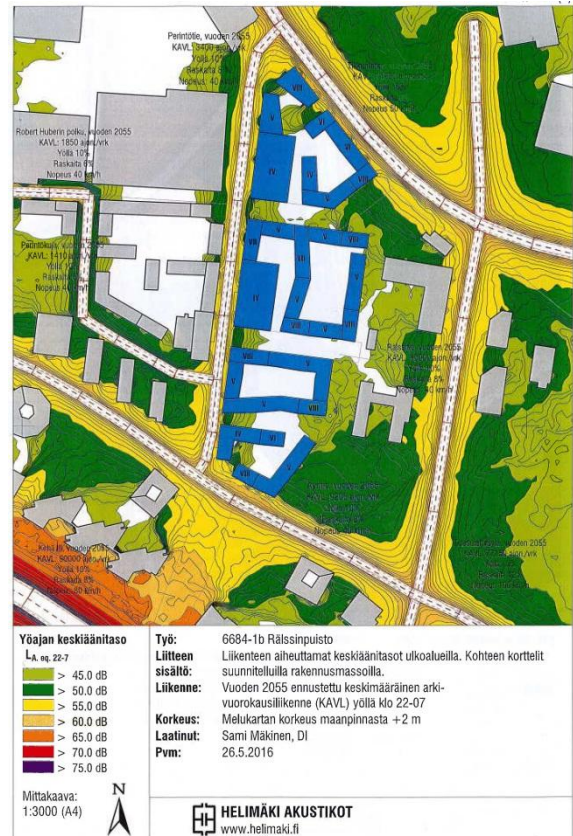
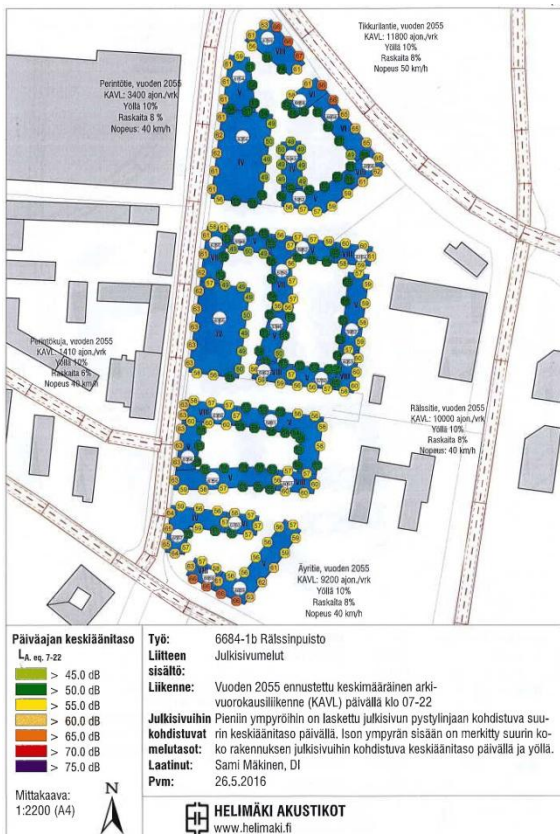
Asemakaavamuutos sijoittuu yleiskaavan lentomeluvyöhykkeelle m3, L_{DEN} 50-55 dB, mikä ei aseta rajoitteita alueiden käytölle. Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyyden lentomelua vastaan on rakennusjärjestyksen mukaan oltava $\Delta L \geq 32$ dB.

Asemakaavatyön yhteydessä teetetyt meluselvityksen (vuoden 2055 ennuste) mukaan suurimmat tieliikenteen melut, yli 65 dB, tulevat Kehä III:n ja Tikkurilantien suunnista. Umpikorttelirakenne estää hyvin tieliikenteen melun leviämisen pihoiille. Ainoastaan Äyritien varressa sisäänkäyntipihalle leviää yli 55 dB:n liikennemelua päiväaikaan. Sen voisi estää esim. täydentämällä rakennusriviä Äyritien eteläpuolella. Leikki- ja oleskelualueet sijoittuvat kuitenkin jokaisessa pihapiirissä pihojen hiljaisimpiin kohtiin, missä yöajan melutaso on enimmillään 45 dB. Rakennusten ulkovaippaa koskevalla ääneneristävyydellä varmistetaan sisätilojen ja parvekkeiden melun suojaus.



Päiväajan keskiäänitaso vuonna 2055.

Päiväajan keskiäänitaso julkisivuilla vuonna 2055.



Yöajan keskiäänitaso vuonna 2055.

Pilaantuneet maat

Koska alueelle tulee asuinrakentamista ja alueen läheisyydessä on sijainnut lyijysulattamo, josta on voinut tulla lyijylaskeumaa alueelle, asemakaavan muutoksella määrätään, että maaperän pilaantuneisuus tulee tutkia ja tarvittaessa maaperä tulee kunnostaa.

Pienhiukkaset

Asemakaavamuutoksessa alueelle sijoitettujen toimintojen vaatimat ilmanlaatuvohykkeiden suosituksetäisyydet Kehä III:n suunnasta täyttyvät. Tikkurilantien ja Äyritien puolella asuntojen minimietäisyyden on oltava vähintään 7 metriä, kun suosituksetäisyys on 20 metriä. Asuintalot sijoittuvat lähimmillään n. 13,5 metrin päähän Tikkurilantien ajoradan reunasta, kun Tikkurilantien eteläreunaan on rakennettu mm. erilliset pyöräilyn ja jalankulun väylät. Äyritien varressa asuinrakennusten etäisyys ajorataan on lähimmillään n. 10 metriä. Kortteliin 52121 sijoittuvaan päiväkotii nähden herkän kohteen suosituksetäisyydet täyttyvät.

Vaarallisia aineita käsittelevät laitokset

Kaavamuutos ei sijoitu Veromiehen kaupunginosan läheisyydessä sijaitsevien vaarallisia aineita käsittelevien laitosten (nk. Seveso-laitosten) vaikutusalueelle.

Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

5.5 NIMISTÖ

Veromiehen kaupunginosan nimistö liittyy veroihin. Alueelle tulee yksi uusi nimi, Rälssipuistonpolku-niminen jalankulun ja pyöräilyn raitti, joka johtaa Tikkurilantieltä Rälssipuistoon.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan nimistöryhmä hyväksyi uuden nimen 13.6.2016.

6 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN TOTEUTUS

Kaavamuutokseen liittyy toteuttamissopimus. Tavoitteena on aloittaa rakentaminen alueen eteläreunasta välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen.



Viitesuunnitelma: Julkisivut puistoon sekä jalankulun ja pyöräilyn raitille päin. /Vuorelma Arkkitehdit

7 KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

Lemminkäinen Talo Oy:	Timo Ruuskanen	
Vuorelma Arkkitehdit Oy:	Markus Makkonen	
	Petteri Nieminen	
Sito Oy:	Antti-Jaakko Koskenniemi	
	Iivo Vänskä	
Vantaan kaupunki:		
Kaupunkisuunnittelu:	Anitta Pentinmikko	alue-arkkitehti
	Asta Tirkkonen	alue-arkkitehti 30.9.2016 asti
	Merja Häsänen	arkkitehti
	Saija Lauriala	arkkitehti
	Elina Ekroos	maisema-arkkitehti
	Kimmo Kangas	suunnitteluavustaja
	Vuokko Rova	suunnitteluavustaja
	Anna-Liisa Vanhala	kaavoitusteknikko
	Mikko Järvi	kaavoitusinsinööri
Kuntatekniikan keskus :	Harri Keinänen	suunnitteluinsinööri, vesihuolto
	Jarmo Pajunen	liikenneinsinööri
	Eija Välimäki	suunnitteluhortonomi
Rakennusvalvonta:	Matti Karjanoja	lupa-arkkitehti
Ympäristökeskus:	Krister Höglund	ympäristöinsinööri
Yrityspalvelut:	Tomi Henriksson	asumisasioiden päällikkö, va.
	Armi Vähä-Piikkiö	tonttipäällikkö
Tilakeskus:	Eija Kivineva	hankekehitysarkkitehti
Sivistystoimi:	Päivi Riehungangas	suunnittelija

VANTAAN KAUPUNKI Kaupunkisuunnittelu/Asemakaavoitus

Vantaalla, 13. päivänä maaliskuuta 2017, 20.3.2017 tarkistettu.



Merja Häsänen
arkkitehti



Anitta Pentinmikko
aluearkkitehti

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	Täyttämispvm	16.02.2017
Kaavan nimi	002204 Veromies 52 kaupunginosa		
Hyväksymispvm		Ehdotuspvm	
Hyväksyjä		Vireilletulosta ilm. pvm	02.11.2015
Hyväksymispykälä		Kunnan kaavatunnus	092002204
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	5,8966	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	5,8966

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm] Omarantaiset Ei-omarantaiset

Lomarakennuspaikat [lkm] Omarantaiset Ei-omarantaiset

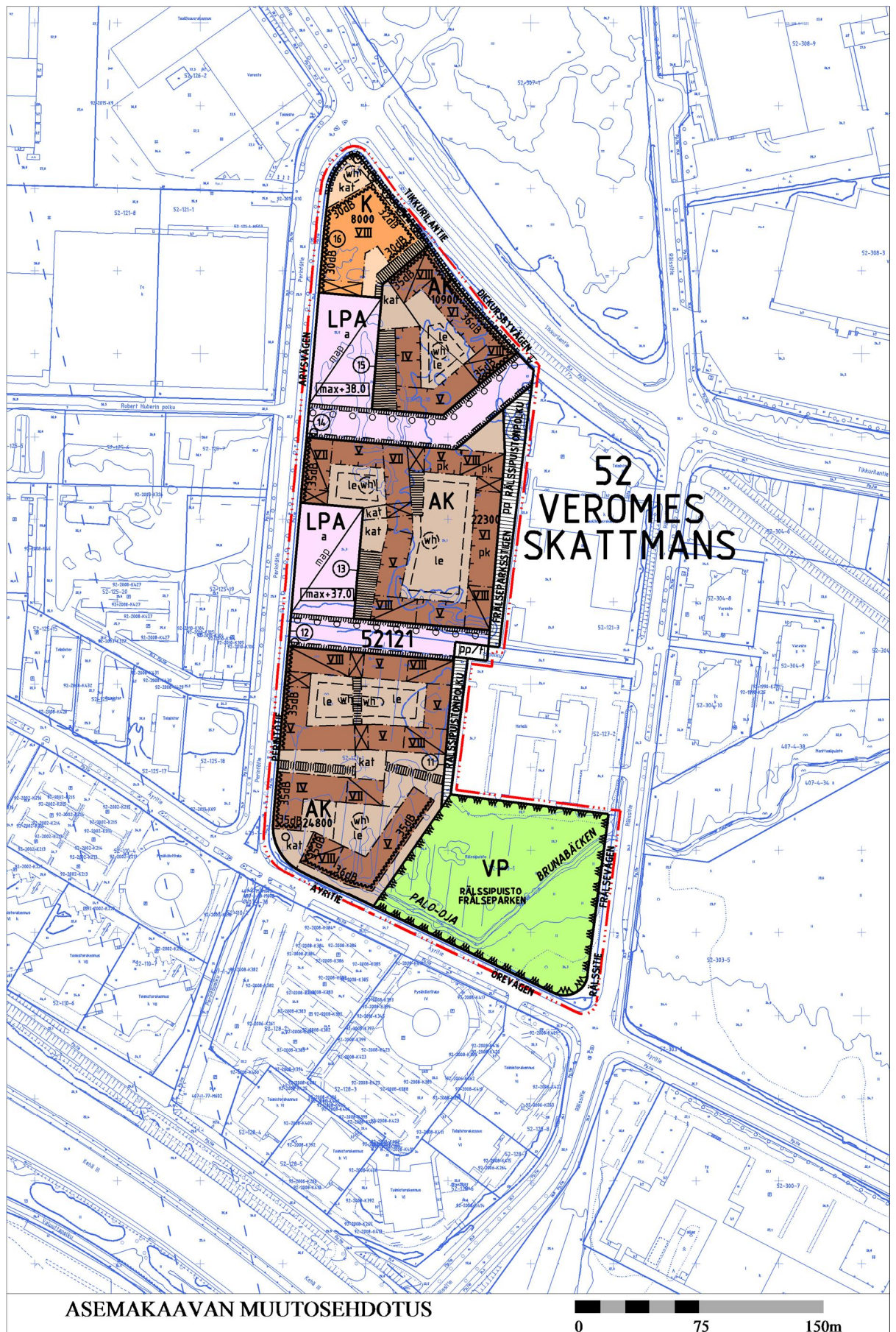
Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	5,9067	100,2	66000	1,12	0,0000	33256
A yhteensä	2,9554	50,0	58000	1,96	2,9554	58000
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	0,3585	6,1	8000	2,23	-4,2302	-24744
T yhteensä						
V yhteensä	1,1281	19,1	0		-0,0575	0
R yhteensä						
L yhteensä	1,4647	24,8	0		1,3323	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

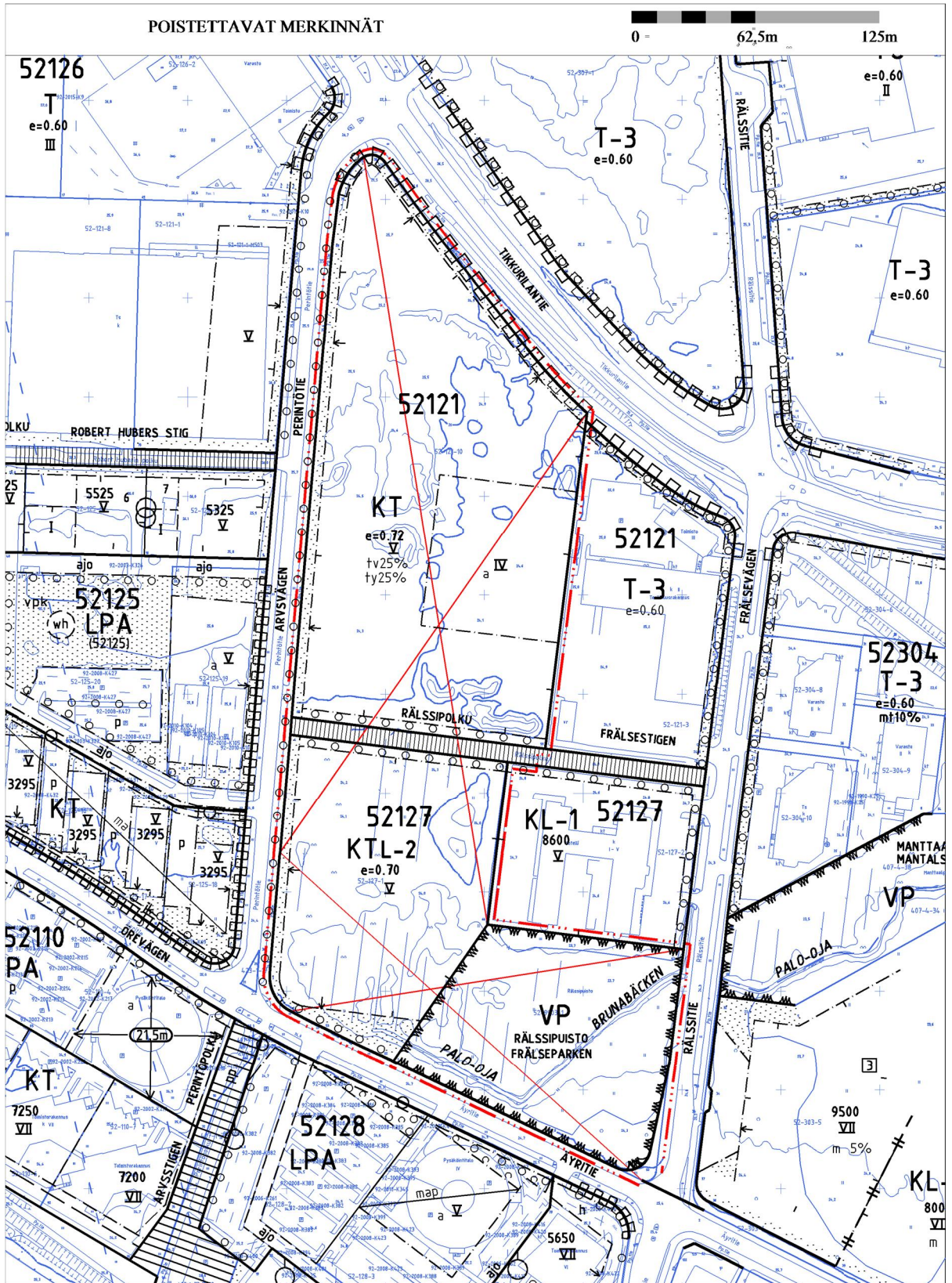
Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]	[k-m ² +/-]
Yhteensä				

Alamerkinntät

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	5,9067	100,2	66000	1,12	0,0000	33256
A yhteensä	2,9554	50,0	58000	1,96	2,9554	58000
AK	2,9554	100,0	58000	1,96	2,9554	58000
P yhteensä						
Y yhteensä						
C yhteensä						
K yhteensä	0,3585	6,1	8000	2,23	-4,2302	-24744
K	0,3585	100,0	8000	2,23	0,3585	8000
KT	0,0000				-3,1153	-22430
KTL-2	0,0000				-1,4734	-10314
T yhteensä						
V yhteensä	1,1281	19,1	0		-0,0575	0
VP	1,1281	100,0	0		-0,0575	0
R yhteensä						
L yhteensä	1,4647	24,8	0		1,3323	0
Kadut	0,2076	14,2	0		0,0238	0
Kev.liik.kadut	0,2262	15,4	0		0,2776	
LPA	1,0309	70,4	0		1,0309	
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						





Kaava-alueen numero
Planområdets nummer

002204

Päiväys
Datum13.3.2017
20.3.2017 tarkistettuPohjakarttalehtien numerot 1 / 6
Baskartbladens nummer

686498, 687498

Vantaan kaupunki
Kaupunginosa 52, Veromies**RÄLSSIPUISTON
KORTTELI**

Asemakaavan muutos

Osa kortteliä 52121 sekä katu- ja virkistysalueet.

(Osia kumoutuvan asemakaavan kortteleista 52121 ja 52127 sekä katu- ja virkistysalueet.)

Tonttijako ja tonttijaon muutos

Osa kortteliä 52121.

1:2000

Vanda stad
Stadsdel 52, Skattmans**FRÄLSEPARKEN
KVARTER**

Ändring av detaljplanen

Del av kvarteret 52121 samt gatu- och rekretionsområdena.

(Delar av kvarteren 52121 och 52127 samt gatu- och rekretionsområdena i den plan som upphävs.)

Tomtindelning och ändring av tomtindelningen

Del av kvarteret 52121.

1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

— · · · — 3 m kaava - alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

AK

Asuinkerrostalojen korttelialue.

Yleistä

Asuinkerrostalojen korttelialueesta tulee rakentaa ilmeeltään urbaani ja kaupunkikuvallisesti monimuotoinen ja laadukas kokonaisuus, joka luo selkeärajaisia katutilaa ja visuaalisesti monimuotoista kävely-ympäristöä. Rakennusten ja rakenteiden tulee olla arkkitehtuuriltaan ja materiaaleiltaan korkealuokkaisia.

Perintötien ja Äyrityksen kulmassa ympäristön laatuun ja arkkitehtuuriin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Ennen rakennustoimenpiteisiin ryhtymistä tulee maaperän pilaantuneisuus tutkia ja tarvittaessa kunnostaa maaperä.

Rakennusluvan yhteydessä on vaiheittain rakentamisesta esitettävä selvitys, jossa todetaan, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeavrot täyttyvät kaikissa rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että sisätiloissa.

Rakennusoikeus

Asemakaavassa osoitetun rakennusoikeuden lisäksi tulee päiväkodin rakennusosalalle kortteliin 52121 varata vähintään 800 k-m² lasten päiväkotia varten asuinrakennuksen alakerroksiin.

Asukkaiden yhteiseen käyttöön tulee rakentaa kerho- tai harrastetilaa vähintään 0,5 % kerrosalasta. Kerho- tai harrastetilat saa sijoittaa kortteliin keskitetysti.

Liike- ja toimitiloja saa rakentaa maantasokerrokseen asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi.

Tikkurilantien varressa maantasokerroksen julkisivuista vähintään 50 % tulee olla liike- ja toimitilojen julkisivua. Tilojen tulee avautua kadun tai autopaikkojen korttelialueen puolelle tai yleiselle jalankululle osoitetun alueen suuntaan. Tikkurilantien puoleisen maantasokerroksen julkisivun tulee liike- ja toimitilojen osalta olla pääosin lasia.

DETALJPLANE BETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvarteretsområde för flervåningshus.

Allmänt

Kvarteretsområdet för flervåningshus ska byggas så att det ger ett urbant intryck och med avseende på stadsbilden utgör en mångsidig och högklassig helhet, som ger upphov till ett klart avgränsat gaturum och en visuellt mångfacetterad promenadmiljö. Byggnaderna och konstruktionerna ska vara högklassiga till sin arkitektur och till sina material.

I hörnet av Arsvägen och Örevägen ska särskild uppmärksamhet fästas vid miljös kvalitet och arkitekturen.

Innan byggnadsarbetena inleds ska det undersökas hur förorenad jordmån är och vid behov ska jordmånens istandsättas.

I anslutning till bygglovets ska en utredning över byggnadsfaserna presenteras där det konstateras att riktvärdena för bullernivåer i enlighet med statsrådets beslut 993/1992 uppfylls vid samtliga byggnadsfaser både i områden för utevistelse och inomhus.

Byggrätt

Utöver den byggrätt som anvisats i detaljplanen ska på daghemens byggnadsyta i kvarteret 52121 reserveras minst 800 m²-vy för ett daghem i bostadsbyggnadens bottentplan.

För invånarnas gemensamma bruk ska klubb- eller hobbylokaler byggas på minst 0,5 % av våningsytan. Klubb- eller hobbylokaler får placeras centraliserat inom kvarteret.

Affärs- och kontorslokaler får byggas i markplan utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen.

Utmed Dickursbyvägen ska minst 50 % av fasaderna i markplan utgöras av affärs- och verksamhetslokaler. Lokaler ska öppnas upp i riktning mot gatan eller kvarteretsområdet för bilplatser, eller ett område som anvisats för allmän gångtrafik. Fasaden i markplan på Dickursbyvägens sida ska för affärs- och verksamhetslokaler del huvudsakligen utgöras av glas.

Äyritien varteen maantasokerrokseen tulee sijoittaa liike- ja/tai asukastilaa.

Maantasokerroksen liike- ja toimitiloja voidaan tilapäisesti käyttää asuintoimisto- tai asunnon osina tai asukkaiden yhteisinä tiloina.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa porrashuoneiden 15 m²/kerros ylittävän osan. Tämä tila ei mitoiteta autopaikkoja.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa asumista palvelevia asunnon ulkopuolisia varasto-, huolto-, sauna- ja asukastiloja, valokuiluja sekä teknisiä tiloja rakennusten kaikkiin kerroksiin. Asukastiloja ja polkupyörävarastoja tulee sijoittaa pääasiassa maantasokerroksiin ja niiden tulee avautua kadun tai yhtenäisiksi kaupunkitiloiksi rakennettävien alueiden varrelle. Nämä tilat eivät mitoiteta autopaikkoja.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa viherhuoneita. Ne eivät mitoiteta autopaikkoja.

Rakennukset

Asuinhuoneiden ulkokuoren äänitasoero vaatimus lento-liikennemelua ΔL vastaan on vähintään 32 dB, ellei kartamerkinnoin muuta osoiteta.

Kadun tai autopaikkojen korttelialueen tonttien 12 ja 14 suuntaan avautuvien maantasokerroksen asuntojen latiatason tulee olla vähintään 0,5 metriä viereisen kadun tai autopaikkojen korttelialueen maanpintaa ylempänä.

Maantasokerroksen liike- ja toimitilojen vapaan huonekorkeuden tulee olla vähintään 4 metriä.

Rakennusten sisäänkäyntien on erotuttava selkeästi katosten, sisäänvetojen ja/tai valaistuksen avulla.

Porrashuoneisiin tulee olla kulku sekä pihalta että kadulta.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia.

Rakennusten kattomaiseman tulee olla vaihteleva eri kerroskorkeuksien, materiaalein ja kattomuodoin. Rakennusten katoille saa rakentaa aurinkopaneeleja ja viherkattoja.

Ilmastointikonehuoneet ja muut tekniset tilat ja laitteet tulee integroida rakennuksen arkkitehtuuriin käyttäen hyväksi vesikatton muotoa, eri kerroskorkeuksia ja materiaaleja.

Kahdeksaan kerrokseen yltävien rakennusosien tulee muodoltaan ja materiaaleiltaan poiketa rakennuskokonaisuuden matalammasta rakentamisesta.

Jätehuollon tilat tulee sijoittaa rakennusten maantasokerrokseen tai pysäköintilaitoksiin LPA-tonteille 13 ja 15.

Julkisivut

Kadun tai autopaikkojen korttelialueen tonttien 12 ja 14 puoleisten korttelijulkisivujen tulee olla suunniteltu vaihtelevaksi niin, että julkisivun tyyli muuttuu värin, materiaalin, mittakaavan ja/tai ikkunajonon koon tai sijoittelun suhteen vähintään 35 m välein.

Julkisivuissa tulee käyttää värikkäisiä, luonnonmukaisia ja aikaa kestäviä värisävyjä.

Katutason julkisivun tulee olla vaihteleva ja runsaasti aukoitettu. Katujen ja jalankulkureittien varrelle ja puistoon päin sijoittuvat maantasojulkisivut eivät saa olla umpinaisia. Niiden tulee antaa avonainen ja toiminnallinen vaikutelma.

Kadunpuoleisissa julkisivuissa ei saa olla näkyvissä elementtisaumoja.

Julkisivu- ja pihavalaistuksesta tulee esittää erillinen suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.

Osalla asunnoista on oltava viherhuone, jonka tulee erottua julkisivussa.

Parvekkeet

Kaikki parvekkeet on lasitettava. Parvekelasitus tulee toteuttaa siten, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeavrot toteutuvat.

Tikkurilantien varrella oleviin julkisivuihin ei saa sijoittaa parvekkeita.

Koko julkisivun mittaisia parvekkeita ei sallita kadunpuoleisilla julkisivuilla.

Kadun, autopaikkojen korttelialueen tonttien 12 ja 14 sekä jalankulkureitin varrella olevien parvekkeiden tulee pääasiassa olla sisäänvedettyjä tai niiden tulee muulla tavoin muodostaa yhtenäistä seinän julkisivupintaa. Parvekkeiden ei sallita. Ripustettuja parvekkeita sallitaan pieninä määrinä.

Utmed Örevägen ska placeras affärs- och/eller invånar-² / 6 lokaler i markplan.

Affärs- och verksamhetslokalerna i markplan kan tillfälligt användas som bostäder eller bostadsdelar eller gemensamma utrymmen för invånarna.

Utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen får man bygga den del av trapphusen som överskrider 15 m²/våningsplan. Detta utrymme dimensionerar inga bilplatser.

Utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen får man utanför bostäderna bygga sådana utrymmen som beljänerboendet, t.ex. förråd, underhålls- och invånarlokalerna och bastur, samt ljusschakt och tekniska utrymmen i byggnadernas alla våningsplan. Invånarlokalerna och cykelförråden ska huvudsakligen vara placerade i markplan och öppnas upp mot gator eller gångstråk. Dessa utrymmen dimensionerar inga bilplatser.

Utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen får byggas grönrums. Dessa dimensionerar inga bilplatser.

Byggnader

Kravet på skillnaden i ljudnivå mot flygbuller ΔL i bostadsrummens ytterskikt ska vara minst 32 dB, om inte annat anges genom markeringar på kartan..

Golvnivån i de bostäder i markplan som öppnar sig i riktning mot gatan eller tomterna 12 och 14 i kvartersområdet för bilplatser ska ligga minst 0,5 meter högre än marknivån på gatan intill eller kvartersområdet för bilplatser.

Den fria rumshöjden i affärs- och verksamhetslokalerna i markplan ska vara minst 4 meter.

Byggnadernas ingångar ska tydligt urskiljas genom skärmtak, indragningar och/eller belysning.

Till trapphusen ska det finnas ingångar från både gården och gatan.

Trapphusen ska ha dagsljusintag.

Byggnaderna ska ha ett omväxlande taklandskap med olika våningshöjder, material och takformer. På byggnadernas tak får solpaneler och gröntak anläggas.

Ventilationsmaskinrummen samt de övriga tekniska utrymmena och anläggningarna ska integreras i byggnadens arkitektur genom att yttertakets form, olika våningshöjder och material utnyttjas.

De byggnadspartier som är åtta våningar höga ska till utformning och materialval avvika från byggnadskomplexets lägre byggnader.

Avfallshanteringsutrymmena ska placeras i byggnadernas markplan eller i parkeringsanläggningarna på LPA-tomterna 13 och 15.

Fasader

Kvartersfasaderna mot gatan eller tomterna 12 och 14 i kvartersområdet för bilplatser ska vara planerade på ett varierande sätt, så att fasadens stil växlar med minst 35 meters mellanrum vad gäller färg, material, dimensioner och/eller fönsterindelningens storlek eller placering.

I fasaderna ska användas färgmättade och naturenliga färgnyanser som är åldersbeständiga.

Fasaderna i gatuplan ska vara varierad och ha rikligt med öppningar. De fasader i gatuplan som ligger utmed gator och gångstråk och mot parken får inte vara slutna. De ska ge ett öppet och funktionellt intryck.

I fasaderna mot gatan får inga elementfogar synas.

En separat plan ska presenteras över fasad- och gårdsbelysningen i anslutning till bygglovet.

En del av bostäderna ska förses med ett grönrums som ska bilda en kontrast mot fasaden.

Balkonger

Alla balkonger ska inglasas. Balkongerna ska inglasas så att riktvärdena för bullernivåer i enlighet med statsrådets beslut 993/1992 uppfylls.

På fasaderna utmed Dickursbyvägen får inte placeras några balkonger.

På fasaderna mot gatan tillåts inga balkonger som sträcker sig över hela fasaden.

Balkongerna utmed gatan, tomterna 12 och 14 i kvartersområdet för bilplatser och gångstråket ska huvudsakligen vara indragna eller så ska de på något annat sätt utgöra en sammanhängande väggfasadyta. Inga balkongtorn tillåts. Hängbalkonger tillåts i mindre omfattning.

Pihan puolella maahan ulottuvia levymäisiä parvekkeen kannattajia on vältettävä.

Maantasokerroksen asunnoissa kadun suuntaan avautuvat parvekkeet voidaan toteuttaa etupihaan liittyvinä terasseina. Sisäpihan puolella maantasokerroksen asuntojen tulee liittyä luontevasti pihatason.

Pihat

Korttelialueelle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma.

Pihojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten käyttäjien tarpeet sekä riittävä yksityisyys ja yhteisöllisyys.

Rakentamattomat sisäpihan osat, joita ei käytetä kulku- ja pelastusteinä tai leikki- ja oleskelualueina toteutetaan kasvillisuudeltaan monilajisena alueena, johon sisältyy vuodenaikojen vaihtelu huomioiden erilaisia puita, pensaita, perennoja ja nurmikkoa sekä mahdollisesti alueita kaupunkiviljelyyn.

Tonttien välisiä rajoja ei saa aidata.

Pihalle sijoitettavien varastojen ja muiden rakenteiden tulee noudattaa asuinrakennusten arkkitehtuuria.

Jalankulkualueilla ja kulkureiteillä tulee suosia vettä läpäiseviä kiveksiä. Kivituikka-alueet rajataan istutusalueista upotettavalla reunakivellä.

Rakennusten ja katualueen välinen tila tulee kivetä tai kivistellä muuten osana kaupunkimaista katutilaa.

Pysäköintilaitoksen seinän vierelle voidaan istuttaa köynnöksiä yleiselle jalankululle varatulle alueen osalle.

Alueelle tulee laatia erillinen hulevesisuunnitelma.

Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään. Hulevesien viivytys tulee ensisijaisesti järjestää maantasossa, pihaa ja oleskelualueita elävöittäen.

Pysäköinti

Autojen pysäköintipaikat sijoitetaan LPA-tonteille 12, 13, 14 ja 15.

Pysäköintipaikkoja saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

Asunnot: 1 ap/100 k-m², kuitenkin vähintään 0,8 ap/asunto.
Toimistot: 1 ap/50 k-m²
Liiketilat: 1 ap/60 k-m²
Päiväkotit: 1 ap/120 k-m².

Sijoittamalla pysäköinti nimeämättömille autopaikoille, vähintään 100 autopaikan alueelle, voidaan normin mukaista autopaikkamäärää vähentää 10 %.

Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikka-vaatimukset tarkemman suunnitelman perusteella. Jos korttelialueelle sijoitetaan tuettua asuntotuotantoa, voidaan normin mukaista autopaikkamäärää vähentää 15 %. Kaupunki voi osoittaa vieraspysäköintipaikkoja ja liiketilöiden asiakaspysäköintiä katujen varsille.

Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:

Liiketilat 1 pp/50 k-m².
Asunnot 1 pp/30 k-m², vähintään puolet paikoista on sijoitettava pihatasossa olevaan ulkoiluvälinevarastoon.

K

Liike- ja toimistorakennusten korttelialue.

Yleistä

Korttelialueesta tulee rakentaa ilmeeltään urbaani ja kaupunkikuvallisesti monimuotoinen ja laadukas kokonaisuus, joka luo selkeärajaista katutilaa ja visuaalisesti monimuotoista kävely-ympäristöä. Rakennusten ja rakenteiden tulee olla arkkitehtuuriltaan ja materiaaleiltaan korkealuokkaisia.

Tikkurilantien ja Perintötien kulmassa tulee ympäristön laatuun ja arkkitehtuuriin kiinnittää erityistä huomiota. Rakennuksen maantasokerroksessa, arkkitehtonisessa massoitte- lussa ja/tai julkisivun käsittelyssä tulee olla jotakin erityistä.

Ennen rakennustoimenpiteisiin ryhtymistä tulee maaperän pilaantuneisuus tutkia ja tarvittaessa kunnostaa maaperä.

Rakennusoikeus

Alueelle saa sijoittaa korkeintaan 2 500 k-m²:n suuruisen päivittäistavarakaupan.

På gårdssidans ska skivformade balkongstöttor som når ända ner till marken undvikas.

De balkonger i bostäder i markplan som vänder sig mot tan kan byggas som terrasser i anslutning till den främre gården. Mot innergården ska bostäderna i markplan anknyta på ett naturligt vis till gårdsnivån.

Gårdarna

För kvartersområdet ska en enhetlig plan för gårdsplanerna utarbetas.

Vid gårdarnas planering ska de behov som användare i olika åldrar har, liksom tillräcklig enskildhet och gemenskap beaktas.

De obebbyggda delarna av innergården som inte används för färd- och räddningsvägar eller lek- och vistelseområden ska förverkligas vägar eller lek- och vistelseområden ska förverkligas som ett område med många växtarter, där det planteras olika slag av träd, buskar, perenner och gräs som beaktar årstidsväxlingarna samt eventuellt områden för stadsodling.

Gränserna mellan tomtarna får inte inhägnas.

Förråd och andra konstruktioner som placeras på gårdsplanen ska följa bostadsbyggnadernas arkitektur.

På områdena för gångtrafik och färdvägarna ska stenläggningar som släpper igenom vatten favoriseras. Områdena med stenmjöl avgränsas från planteringsområdena med infäld kantsten.

Utrymmet mellan byggnaderna och gatuområdet ska steniäggas eller i övrigt behandlas som en del av det urbana gaturummet.

Intill parkeringsanläggningens vägg kan planteras klängväxter i den områdesdel som reserverats för allmän gångtrafik.

För området ska utarbetas en separat dagvattenplan.

På området ska ordnas så att dagvattnet fördröjs innan det leds ut i det allmänna regnvattensystemet. Fördröjningen av dagvatten ska i första hand ordnas i markplan så att gårdsplanen och vistelseområdena livas upp.

Parkering

Parkeringsplatserna för bilar placeras på LPA-tomtarna 12, 13, 14 och 15.

Parkeringsplatser får placeras oberoende av tomtindelningen.

Minimiantalet bilplatser:

Bostäder: 1 bp/100 m²-vy, dock minst 0,8 bp/bostad.
Kontor: 1 bp/ 50 m²-vy
Affärslokaler: 1 bp/60 m²-vy
Daghem: 1 bp/120 k-m².

Genom att förlägga parkeringen till icke namngivna bilplatser på ett område med minst 100 bilplatser, kan antalet bilplatser enligt normen minska med 10 %.

Lättnader i kraven på bilplatser kan utgående från en mer detaljerad plan ges för växelvis parkering. Om det i kvartersområdet placeras stödd bostadsproduktion, kan antalet bilplatser enligt normen minska med 15 %. Staden kan utmed gatorna anvisa parkeringsplatser för gäster och affärslokaler kundparkeringar.

Minimiantalet cykelplatser:

Affärslokaler 1 cp/50 m²-vy
Bostäder 1 cp/30 m²-vy, minst hälften av platserna måste placeras i ett förråd för friluftssredskap i gårdsnivå.

Kvartersområde för affärs- och kontorsbyggnader.

Allmänt

Kvartersområdet ska byggas så att det ger ett urbant intryck och med avseende på stadsbilden utgör en mångsidig och högklassig helhet, som ger upphov till ett klart avgränsat gaturum och en visuellt mångfacetterad promenadmiljö. Byggnaderna och konstruktionerna ska vara högklassiga till sin arkitektur och till sina material.

I hörnet av Dickursbyvägen och Arsvägen ska särskild uppmärksamhet fästas vid miljön kvaliteten och arkitektur. Byggnadens markplansvåning, byggnadens arkitektoniska artikulering och/eller fasadbehandling ska ha en extra knorr.

Innan byggnadsarbetena inleds ska det undersökas hur förorenad jordmänen är och vid behov ska jordmänen iståndsättas.

Byggrätt

I området får placeras en högst 2 500 m²-vy stor dagligvaruhandel.

Alueelle ei saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikköä.

Tikkurilantien varressa maantasokeroksen julkisivuista vähintään 50 % tulee olla liike- ja toimitilojen julkisivua. Tilojen tulee avautua kadun tai yleiselle jalankululle osoitetun alueen suuntaan.

Asemakaavaan merkityn rakennusoikeuden lisäksi saa rakentaa viherhuoneita. Ne eivät mitoiteta autopaikkoja.

Rakennukset

Toimistotilojen ulkokuoren äänitasoerovaatimus lentoliikennemelua ΔL vastaan on vähintään 28 dB.

Rakennusten sisäänkäyntien on erotuttava selkeästi katosten, sisäänvetojen ja/tai valaistuksen avulla.

Maantasokeroksen liike- ja toimitilojen tulee olla vähintään 4 metriä korkeita.

Rakennusten kattomaiseman tulee olla vaihteleva eri kerroskorkeuksin, materiaalein ja kattomuodoin. Rakennusten katoille saa rakentaa aurinkopaneeleja ja viherkattoja.

Ilmastointikonehuoneet ja muut tekniset tilat ja laitteet tulee integroida rakennuksen arkkitehtuuriin käyttäen hyväksi vesikaton muotoa, eri kerroskorkeuksia ja materiaaleja.

Jätehuollon tilat tulee sijoittaa rakennusten maantasokeroksiin tai pysäköintilaitokseen LPA-tontille 15.

Julkisivut

Katutason julkisivun tulee olla vaihteleva ja runsaasti aukotettu. Katujen ja jalankulkureittien varrelle sijoittuvat maantaso-julkisivut eivät saa olla umpinaisia. Niiden tulee antaa avonainen ja toiminnallinen vaikutelma.

Kadunpuoleisissa julkisivuissa ei saa olla näkyvissä elementtisaumoja.

Julkisivu- ja pihavalaistuksesta tulee esittää erillinen suunnitelma rakennusluvan yhteydessä.

Pihat

Korttelialueelle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma. Tonttien välisiä rajoja ei saa aidata.

Pihalle sijoitettavien rakenteiden tulee noudattaa rakennusten arkkitehtuuria.

Rakennusten ja katualueen välinen tila tulee kivetä tai kivistellä muuten osana kaupunkimaista katutilaa.

Jalankulkualueilla ja kulkureiteillä tulee suosia vettä läpäiseviä kiveyksiä. Kivituikka-alueet rajataan istutusalueista upotettavalla reunakivellä.

Alueelle tulee laatia erillinen hulevesisuunnitelma ja alueen ympäristörakentamisessa tulee hyödyntää hulevesiä.

Alueella tulee järjestää hulevesien viivytys ennen niiden johtamista yleiseen hulevesijärjestelmään. Hulevesien viivytys tulee ensisijaisesti järjestää maantasossa, oleskelualueita ja aukioita elävöittäen.

Pysäköinti

Pysäköintipaikkoja saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.

Autopaikkojen vähimmäismäärät:

Toimistot: 1 ap/50 k-m²

Liiketilat: 1 ap/60 k-m².

Sijoittamalla pysäköinti nimeämättömille autopaikoille, vähintään 100 autopaikan alueelle, voidaan normin mukaista autopaikkamäärää vähentää 10 %.

Vuorottaiskäytölle voidaan antaa lievennetyt autopaikkavaatimukset tarkemman suunnitelman perusteella.

Kaupunki voi osoittaa vieraspysäköintipaikkoja ja liiketilojen asiakaspysäköintiä katujen varsille.

Polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:

Liiketilat 1 pp/50 k-m².

Toimistot 1 pp/80 k-m²

Polkupyöräpaikoista 1 pp/160 k-m² on sijoitettava katutilaan ja lukittuun tilaan.

Puisto.

Rälssitien ja Äyritien kulmassa tulee ympäristön laatuun ja maisema-arkkitehtuuriin kiinnittää erityistä huomiota.

Autopaikkojen korttelialue.

Korttelialueesta tulee rakentaa ilmeeltään urbaani ja kaupunkikuvallisesti monimuotoinen ja laadukas kokonaisuus,

Ingen stor detaljhandelsenhet får placeras i området.

Utmed Dickursbyvägen ska minst 50 % av fasaderna i markplan utgöras av affärs- och verksamhetslokaler. Lokaler ska öppnas upp i riktning mot gatan eller kvartersområdet för bilplatser, eller ett område som anvisats för allmän gångtrafik.

Utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen får byggnas grönrum. Dessa dimensionerar inga bilplatser.

Byggnader

Kravet på skillnaden i ljudnivå mot flygbuller ΔL i kontorslokaler utterskikt är minst 28 dB.

Byggnadernas ingångar ska tydligt urskiljas genom skärmtak, indragningar och/eller belysning.

Den fria rumshöjden i affärs- och verksamhetslokaler i markplan ska vara minst 4 meter.

Byggnaderna ska ha ett omväxlande taklandskap med olika våningshöjder, material och takformer. På byggnadernas tak får solpaneler och gröntak anläggas.

Ventilationsmaskinrummen samt de övriga tekniska utrymmena och anläggningarna ska integreras i byggnadens arkitektur genom att yttertakets form, olika våningshöjder och material utnyttjas.

Avfallshanteringsutrymmena ska placeras i byggnadernas markplan eller i parkeringsanläggningen på LPA-tomt 15.

Fasader

Fasaden i gatuplan ska vara varierad och ha rikligt med öppningar. De fasader i gatuplan som ligger utmed gator och gångstråk får inte vara slutna. De ska ge ett öppet och funktionellt intryck.

I fasaderna mot gatan får inga elementfogar synas.

En separat plan ska presenteras över fasad- och gårdsbelysningen i anslutning till bygglovet.

Gårdarna

För kvartersområdet ska en enhetlig plan för gårdsplanerna utarbetas. Gränserna mellan tomtarna får inte inhägnas.

Konstruktioner som placeras på gårdsplanen ska följa byggnadernas arkitektur.

Utrymmet mellan byggnaderna och gatuområdet ska stenväggas eller i övrigt behandlas som en del av det urbana gaturummet.

På områdena för gångtrafik och färdvägarna ska stenväggningar som släpper igenom vatten favoriseras. Områdena med stenmjöl avgränsas från planteringsområdena med infälld kantsten.

För området ska utarbetas en separat dagvattenplan och dagvattnet ska utnyttas i områdets miljöbyggande.

På området ska ordnas så att dagvattnet fördröjs innan det leds ut i det allmänna regnvattensystemet. Fördröjningen av dagvatten ska i första hand ordnas i markplan så att vistelseområdena och öppna platsen livas upp.

Parkering

Parkeringsplatser får placeras oberoende av tomtindelningen.

Minimiantalet bilplatser:

Kontor: 1 bp/ 50 m²-vy

Affärslokaler: 1 bp/60 m²-vy

Genom att förlägga parkeringen till icke namngivna bilplatser på ett område med minst 100 bilplatser, kan antalet bilplatser enligt normen minska med 10 %.

Lättnader i kraven på bilplatser kan utgående från en mer detaljerad plan ges för växelvis parkering.

Staden kan utmed gatorna anvisa parkeringsplatser för gäster och affärslokaler kundparkeringar.

Minimiantalet cykelplatser:

Affärslokaler 1 cp/50 m²-vy

Kontor 1 cp/ 80 m²-vy

Av cykelplatserna ska 1 cp/160 m²-vy placeras i ett takföret och låst utrymme.

Park

I hörnet av Frälsevägen och Örevägen ska särskild uppmärksamhet fästas vid miljöns kvalitet och landskapsarkitekturen.

Kvartersområde för bilplatser.

Kvartersområdet ska byggas så att det ger ett urbant intryck och med avseende på stadsbilden utgör en mångsidig och



joka luo selkeärajaista katutilaa ja visuaalisesti monimuotoista kävely-ympäristöä.

Pysäköintilaitoksen arkkitehtuurin ja materiaalien tulee olla korkeatasoisia.

Pysäköintilaitoksiin tonteilla 13 ja 15 tulee sijoittaa kiinteistömuuntamot, sekä polkupyörän säilytyspaikkoja. Pysäköintilaitoksiin saa sijoittaa asuntoihin liittyviä varasto-, huolto-, jäte-, sauna- ja asukastiloja sekä liike- ja toimistorakennusten jätetuon tiloja. Nämä tilat eivät mitoiteta autopaikkoja.

Pysäköintilaitoksessa tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Pysäköintilaitoksen julkisivujen ja katumaisten pysäköintialueen valaistuksesta tulee esittää erillinen suunnitelma rakennusluvan yhteydessä. Talviajan valaistukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Pihan suuntaan olevien pysäköintilaitoksen julkisivujen tulee olla osittain köynnösseinä. Köynnökset voidaan istuttaa yleiselle jalankululle varatulle alueen osalle.





















Kadun ja katumaisten pysäköintialueiden puoleisissa pysäköintilaitoksen julkisivuissa ei saa olla näkyvissä elementtisaumoja.

Pysäköintilaitoksen kattomaiseman tulee muodostaa arkkitehtoninen kokonaisuus, viides julkisivu. Pysäköintilaitoksen ylimmän pysäköintitason saa kattaa.

Pysäköintilaitoksen ja kadun välinen tila tulee kivetä tai käsitellä muuten osana kaupunkimaista katutilaa.

Maantasoon rakennettavien pysäköintipaikkojen alue tulee rakentaa katumaaisena siten, että alueen laidoilla on jalkakäytävät ja puurivi ja alueen keskellä on ajoväylä. Puille tulee varata Infra RYL -laatuvaatimusten mukaiset kasvu-alueet. Alueen laidoille tulee varata vähintään 2,7 metriä leveät tilat yleiselle jalankululle.

Ennen rakennustoimenpiteisiin ryhtymistä tulee maaperän pilaantuneisuus tutkia ja tarvittaessa kunnostaa maaperä.

	Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
	Osa - alueen raja.
	Poikkiviiva osoittaa rajan sen puolen, johon merkintä kohdistuu.
	Ohjeellinen alueen tai osa - alueen raja.
	Ohjeellinen tontin raja.
	Sitovan tonttijonon mukaisen tontin raja ja numero.
	Ohjeellinen tontin raja.
	Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.
	Kaupunginosan numero. Kaupunginosan nimi. Korttelin numero.
	Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.
	Korttelin, korttelinosan, alueen tai alueen osan nimi.
	Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.
	Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.
	Rakennusala.
	Pysäköintilaitoksen ylimmän tason ylin sallittu korkeus-asema.
	Auton säilytyspaikan rakennusala.
	Rakennusala, jolle saa sijoittaa lasten päiväkodin.
	Maanalainen pysäköintitila.
	Rakennuksen harjansuuntaa osoittava viiva.
	Rakennukseen jätettävä kulkuaukko.

högklassig helhet, som ger upphov till ett klart avgränsat gaturum och en visuellt mångfacetterad promenadmiljö.

Parkeringsanläggningens arkitektur och material ska vara högklassiga.

I parkeringsanläggningarna på tomterna 13 och 15 ska placeras fastighetstransformatorer och förvaringsplatser för cyklar. I parkeringsanläggningarna får placeras förråds-, service-, avfalls-, bastu- och invånarlokalerna i anslutning till bostäderna samt utrymmen för avfallshandling för affärs- och kontorsbyggnader. Dessa utrymmen dimensioneras inga bilplatser.

I parkeringsanläggningen ska beredskap finnas för laddningsställen för elbilar.

I anslutning till bygglovets ska en separat plan presenteras för den belysning som gäller parkeringsanläggningens fasader och parkeringsområdet med gatukaraktär. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid belysningen vintertid.

Parkeringsanläggningarnas fasader mot gårdsplanen ska delvis utgöras av väggar med klångväxter. Klångväxter kan planteras i den områdesdel som reserverats för allmän gångtrafik.

I parkeringsanläggningens fasader mot gatan och parkeringsområdena med gatukaraktär får inga elementfogar synas.

Parkeringsanläggningens taklandskapet ska utgöra en arkitektonisk helhet, en färdig fasad. Parkeringsanläggningens översta parkeringsnivå får förses med tak.

Utrymmet mellan parkeringsanläggningen och gatan ska stenläggas eller i övrigt behandlas som en del av det urbana gaturummet.

Området där det byggs parkeringsplatser i markplan ska byggas med gatukaraktär, så att trottoarer och en trädrad finns utmed områdets kanter och en körbana i mitten av området. För träden ska reserveras växtunderlag enligt kvalitetskraven Infra RYL. Utmed områdets kanter ska minst 2,7 meter breda ytor för allmän gångtrafik reserveras.

Innan byggnadsarbetena inleds ska det undersökas hur förorenad jordmånen är och vid behov ska jordmånen iståndsättas.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Gräns för delområde.

Tvärstrecken anger på vilken sida av gränsen beteckningen gäller.

Riktgivande gräns för område eller del av område.

Riktgivande tomtgräns.

Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.

Riktgivande tomtgräns.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

Stadsdelsnummer.

Stadsdelens namn.

Kvartersnummer.

Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.

Namn på kvarteret, del av kvarteret, området eller del av området.

Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.

Romersk siffra anger största tillåtna antal våningar i byggnader, byggnad eller del därav.

Byggnadsyta.

Högsta tillåtna höjd för parkeringsanläggningens översta plan.

Byggnadsyta för förvaringsplats för bil.

Byggnadsyta där daghem får placeras.

Underjordiskt parkeringsutrymme.

Linjen anger takåsens riktning.

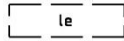
Genomfartsöppning i byggnad.



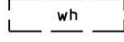
Ohjeellinen rakennukseen jätettävä kulkuaukko.



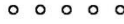
Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka puoleisten rakennuksen ulkoseinien sekä ikkunoiden ja muiden rakenteiden ääneneristävyyden liikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.



Ohjeellinen leikki- ja oleskelualueeksi varattava alueen osa.



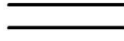
Ohjeellinen hulevesialue.



Säilytettävä / istutettava puurivi.



Istutettava puu.



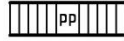
Katu.
Katualueen reuna-alueet tulee kivetä tai asvaltoida tontin reunaan asti.



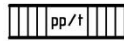
Jalankululle varattu katu.



Yleiselle jalankululle varattu alueen osa.
Alue on rakennettava ja istutettava korkealaatuiseksi ja vaihtelevaksi.



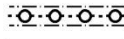
Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu.



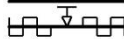
Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu, jolla tontille ajo on sallittu.



Yhtenäiseksi kaupunkitilaksi rakennettava alue.
Alue tulee rakentaa ja istuttaa viihtyäkseksi aukioksi. Alueelta ei saa aidata.



Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.



Suuntaisliittymä.



Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.

TONTTIJAKO

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinöin ole toisin osoitettu.

Riktgivande genomfartsöppning i byggnad.

Beteckningen anger att ljudisoleringen mot trafikbuller i byggnadens ytterväggar samt fönster och andra konstruktioner skall vara minst 35 dB mot denna sida av byggnadsytan.

Riktgivande del av område som skall reserveras för lek och utevistelse.

Riktgivande dagvattenområde.

Trädrad som skall bevaras / planteras.

Träd som skall planteras.

Gata.
Gatuområdets randområden ska stenläggas eller asfalteras fram till tomtgränsen.

För gångtrafik reserverad gata.

Del av område reserverad för allmän gångtrafik.
Området ska anläggas och planteras på ett högklassigt och omväxlande sätt.

För gång- och cykeltrafik reserverad gata.

För gång- och cykeltrafik reserverad gata där infart till tomt är tillåten.

Område som byggs som ett enhetligt stadsrum.
Området ska anläggas och planteras som en trivsamt, öppen plats. Området får inte inhägnas.

Del av område reserverad för underjordisk ledning.

Riktad anslutning.

Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden.

TOMTINDELNING

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala
Kaupunkisuunnittelu

Verksamhetsområdet för markanvändning, byggnad och miljö
Stadsplaneringen

Aluearkkitehti / Områdesarkitekt

Mittausosasto

Mättningsavdelningen

Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.

Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.

Tasokoordinaatisto
ETRS-GK25,
korkeusjärjestelmä
N2000.

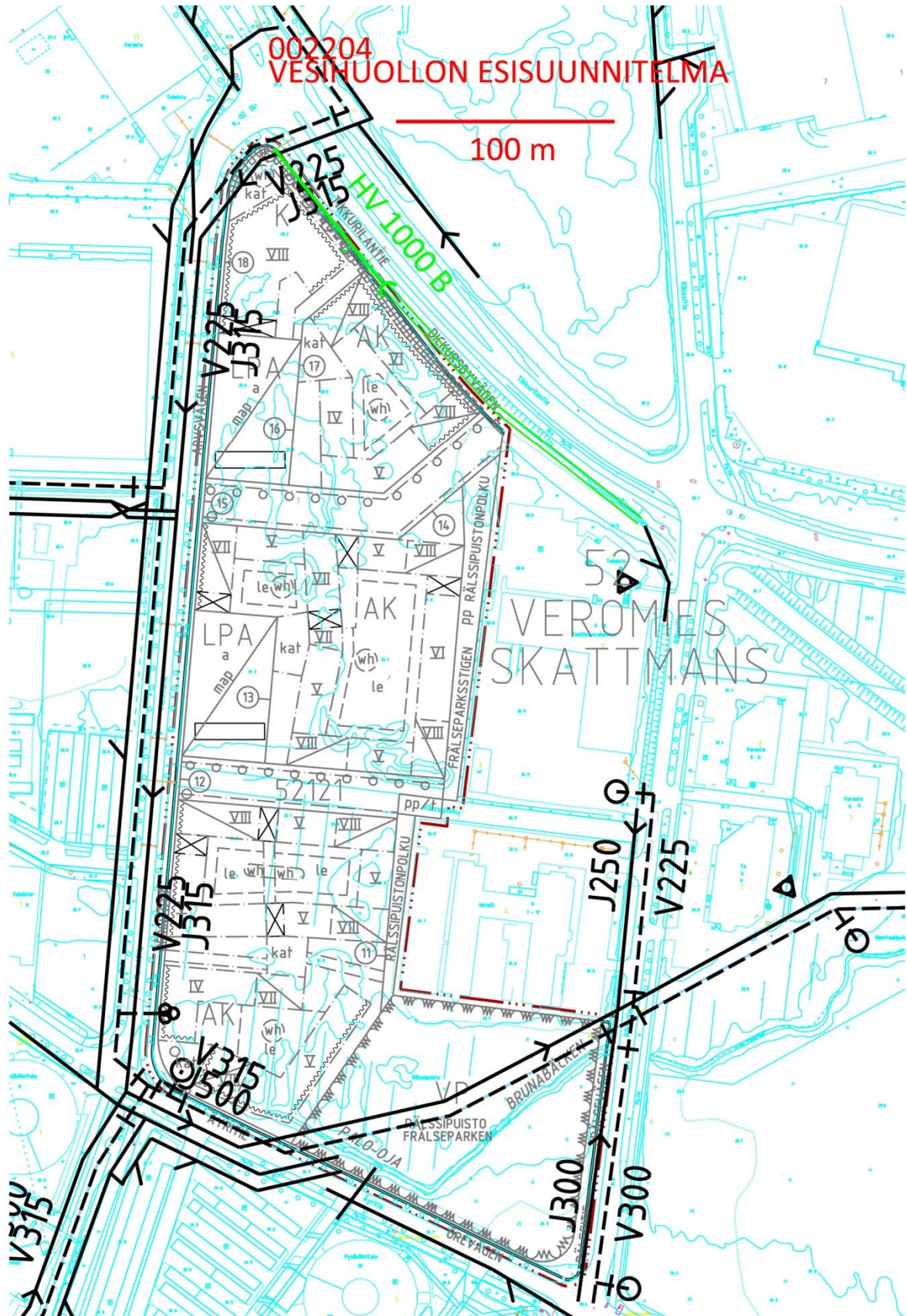
Vantaalla / Vanda ___/___/20__

Plankoordinatsystemet
ETRS-GK25,
höjdsystemet
N2000.

Kaupungeingeodeetti / Stadsgeodet

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa ___/___/20__

Godkänd av stadsfullmäktige ___/___/20__



Vesihuollon esisuunnitelma

Kaupunkisuunnittelu / APE, MHÄ

13.3.2016

Kaupunginhallitus 24.10.2016 oikeutti kaupunkisuunnittelun pyytämään tarvittavat lausunnot asemakaavaehdotuksesta nro 002204 Asemakaavamuutos 002204, 52. Veromies / Rälssipuiston kortteli. Lausuntoja pyydettiin 8 kpl ja saatiin 5 kpl.

Lausunnonantaja	Lausunto	Tarkistukset
NRO 1 Uudenmaan ELY-keskus	Parvekkeita koskevaa melumääräystä on syytä täydentää ulkoalueiden melun enimmäisohjearvoilla. Meluohjearvot on saavutettava kaikissa rakentamisen vaiheissa. Mahdolliset tärinähaitat tulisi tarkistaa ja tarvittaessa estää.	Asuinkerrostalojen korttelialueella melumääräyksiä täsmennetään.
NRO 2 HSY	Tikkurilantien avo-oja putkitaan hankkeen kustannuksella. Äyritien varren vesi- ja jätevesijohtojen läheisyys on otettava huomioon yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Vesihuollon esisuunnitelman liitekartasta on syytä poistaa Rälssipuistoon suunnitellun putken siirto.	Vesihuollon esisuunnitelman karttaa tarkistetaan.
NRO 3 Vantaan Energia Oy	Alueelle tarvitaan kaksi kiinteistömuuntamoita. Mikäli sähköverkon maakaapeleita tai kaukolämpöputkia pitää siirtää, tulee toimia Vantaan kaupungin ja Vantaan Energian yhteistyösopimuksen mukaisesti.	-

NRO 4 HSL	Ei huomautettavaa.	-
NRO 5 Vantaan kaupunki/ Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	Ei huomautettavaa.	-
NRO 6 Vantaan kaupunki/ Sivistystoimen toimiala	Lausuntoa ei saatu.	-
NRO 7 Keski-Uudenmaan pelastuslaitos	Lausuntoa ei saatu.	-
NRO 8 Elisa oyj	Lausuntoa ei saatu.	-

NRO 1.

Uudenmaan ELY-keskus

Lausunto:

Vantaan kaupunki on pyytänyt Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY-keskus) lausuntoa Rälssipuiston korttelin asemakaavan muutosehdotuksesta (kaava nro 002204) 29.1.2017 mennessä.

Asemakaavan muutos täydentää onnistuneesti Aviapoliksen kaupunkirakennetta hyvien joukkoliikenteen yhteyksien läheisyydessä. Asemakaava myös parantaa kävelyn ja pyöräilyn edellytyksiä.

Asemakaavan muutosehdotus on yleiskaavan ja maakuntakaavan mukainen.

Asuinrakennuksen julkisivuun kohdistuvan keskiäänitason ollessa päivällä yli 55 dB(LAeq) tulee asunnolla viihtyisyyden ja terveellisuuden takaamiseksi olla vähintään ikkuna, parveke tai ovi sellaiselle julkisivulle, jonka kohdalla melutaso päivällä 55 dB(LAeq) ja yöllä 50 dB(LAeq) saavutetaan. Lisäksi on suositeltavaa sijoittaa tällaisessa tapauksessa makuuhuoneet rakennuksen sellaiselle puolelle, jossa valtioneuvoston periaatepäätöksen (993/1992) mukaiset melunohjeet toteutuvat.

Kaavamääräyksen mukaan kaikki parvekkeet on lasitettava, lisäksi on mahdollistettu parvekkeiden korvaaminen viherhuoneella. Parvekkeiden ja viherhuoneiden melutasosta ei ole erikseen määrätty.

Kaavamääräystä on syytä täydentää VN:n päätöksen 993/1992 ulkoalueiden melun enimmäisohjevoilla. Parvekkeilla keskiäänitaso päivällä saa olla enintään 55 dB(LAeq) ja yöllä 50 dB(LAeq) (viherhuoneissa 45 dB(LAeq)).

Meluselvityksen mukaan piha-alueilla saavutetaan melunohjeet ennustetilanteessa, mutta kaavaselostuksessa ei ole esitetty alueen rakentamisvaiheita tai rakentamisvaiheiden meluselvitystä. Uudenmaan ELY-keskus korostaa, että valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset melunohjeet on saavutettava kaikissa alueen rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että asuinhuoneistoissa.

Kaavaselostuksen mukaan alue sijoittuu savi- ja täytemaa-alueelle. Kaava-aineistosta ei suoraan käy ilmi, voiko alueella esiintyä tärinähaittaa. Mahdolliset tärinähaitat tulisi määrätä tarkistettavaksi ja tarvittaessa estämään.

Alueidenkäyttöpäällikkö Brita Dahlqvist-Solin

Ylitarkastaja Tuomas Autere

Vastine:

Rakennuslupavaiheessa rakennusvalvonta katsoo, että kaikkien asuntojen, parvekkeiden ja viherhuoneiden sallitut melutasoarvot saavutetaan rakennuksen toteutumisen hetkellä. Rakennussuunnitelmiin tulee liittää meluselvitys, jossa näin todetaan. Vantaan kaupunkisuunnittelu katsoo, että sen lisäksi on hyvä täydentää asemakaavamääräyksiä Uudenmaan ELY-keskuksen esittämällä tavalla. Asuinkerrostalojen korttelialueella parvekkeiden lasitusta koskevaa kaavamääräystä "*Kaikki parvekkeet on lasitettava*" täydennetään lauseella: *Parvekelasitus tulee toteuttaa siten, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeet toteutuvat.*

Alueen rakentamisen vaiheittaisen toteuttamisen aikataulu ei ollut tiedossa kaavamuutostyön aikana. Kaavamääräyksiin lisätään: *Rakennusluvan yhteydessä on vaiheittain rakentamisesta esitettävä selvitys, jossa todetaan, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeet täyttyvät kaikissa rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että sisätiloissa.*

Edellä oleva määräys koskee yhtä lailla viherhuoneita, olkoon ne osa asunnon oleskelutiloja tai liittyköön esimerkiksi asukkaiden yhteistiloihin.

Kaavamuutosalueen lähistön keskeinen tärinälähde on Kehä III:n liikenne. Paikalliskatujen raskaan liikenteen osuus on kaavamuutosalueen lähistöllä 10 % tai alle. Tärinä on potentiaalinen ongelma savikolle tai vastaavalle pehmeälle maalle rakennetun väylän ympäristössä. Tärinähaitoilta voidaan suojautua käyttämällä riittäviä suojaetäisyyksiä tärinälähteen ja siitä kärsivän kohteen välillä. Koko kaavamuutosalue sijoittuu yli 160 metrin turvaetäisyydelle alueen keskeisimmästä tärinälähteestä. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen laatiman oppaan "*Melun ja tärinäntorjunta maankäytön suunnittelussa*" mukaan yli 100 metrin etäisyydelle raskaasta maantieliikenteestä (100 km/h), pehmeälle maaperälle sijoittuva uusi asuinalue ei vaadi tarkempaa värähtelyselvitystä. Saman oppaan mukaan yli 5 metrin etäisyydelle tieliikenteestä (100 km/h) sijoittuva uusi asuinalue, pehmeällä tai kovalla maalla, ei yleensä vaadi tarkempaa runkomelun värähtelytarkastelua. Kaikki kaavamuutosalueen uudisrakennukset on suunniteltu vähintään neljästä kahdeksaan kerrokseen. Tämä edesauttaa sitä, että maaperän värähtelyn ei arvioida vahvistuvan voimakkaasti rungon tai lattian resonanssi-ilmion vuoksi. Suomen rakentamismääräyskokoelman osassa "*B3 pohjarakenteet*" määrätään, että ennen rakentamista on tarvittaessa selvitettävä liikennetärinä. Edellä mainitut kohdat huomioon ottaen kaavamääräyksiin ei ole tarpeen kirjata tärinän selvitystarvetta.

Tarkistukset:

Asuinkerrostalojen korttelialueella melumääräyksiä täsmennetään: *Kaikki parvekkeet on lasitettava. Parvekelasitus tulee toteuttaa siten, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjeet toteutuvat.*

Rakennusluvan yhteydessä on vaiheittain rakentamisesta esitettävä selvitys, jossa todetaan, että valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset meluohjearvot täyttyvät kaikissa rakentamisvaiheissa sekä ulko-oleskelualueilla että sisätiloissa.

NRO 2
HSY

Lausunto:

Suunniteltava alue on Aviapoliksen asemalta noin 1 - 1,2 kilometrin päässä. Aluetta rajaa pohjoisessa Tikkurilantie, lännessä Perintötie ja etelässä Äyritie. Idässä alue rajautuu Rälssitiehen ja naapuritontteihin.

Asemakaavan muutosalueelle tulee 4-8 -kerroksisia asuinkerrostaloja kivijalkaliikkeineen sekä liike- ja toimistorakennuksia. Umpikortteliratkaisu kätkee sisälleen rauhalliset pihat ja sulkee ulkopuolelle liikenteen ja ympärillä tapahtuvan rakentamisen melut. Asuinrakentamisen määrä on 58 000 k-m² ja liike- ja toimistorakentamisen 8 000 k-m². Lisäksi päiväkodille varataan vähintään 800 k-m² ja Tikkurilantien ja Äyritien varteen toteutetaan liike- ja toimitiloja. Alueelle tulee n. 1 450 asukasta.

Rakennusoikeus kasvaa nykyisestä n. 3 250 kerrosneliömetristä 9 650 kerrosneliömetriin. Suunnittelualue on tällä hetkellä rakentamaton.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä esittää lausuntonaan seuraavaa:

Aluetta palveleva vesihuolto on rakennettu valmiiksi. Muutosehdotus ei edellytä yleisen vesihuollon siirtämistä eikä uuden vesihuollon rakentamista.

Tikkurilantien varressa olevaa avo-ojaa putkitetaan (DN1000) noin 70 metrin matkalta. Putkitus toteutetaan hankkeen kustannuksella ja luovutetaan lopuksi HSY:n omistukseen ja kunnossapitoon.

Suunnittelualueen eteläpuolella, Äyritien pohjoisreunassa sijaitsevien vj 315 M - ja jv 500 M -johtojen (rak. 2001) etäisyys suunnittelualueen reunasta on vain noin kolme metriä. Johtojen läheisyys on otettava huomioon yksityiskohdaisemmassa suunnittelussa.

Kaavaselostuksen liitteenä olevassa vesihuollon esisuunnitelmassa on esitetty siirrettäväksi Rälssipuistoa halkovaa vesihuoltolinjaa. Putkien siirtotarve ei kuitenkaan johdu kaavamuutoksesta vaan Rälssipuistoon jo vuosia sitten suunnitelluista hulevesialtaista (FCG Finnish Consulting Group v. 2012-13),

jotka toteutetaan todennäköisesti vasta vuonna 2020. Suunnitellut johtosiirrot on sekaannuksen välttämiseksi syytä poistaa esisuunnitelmasta. Selostuksen kohdassa 1.5 on viitattu FCG:n suunnitelman lisäksi myös Sito Oy:n vuonna 2016 laatimaan Rälssipuiston hulevesiselvitykseen ja –suunnitelmaan.

Lisätietoja antaa aluepäällikkö Mikko Stenius, puh 09 1561 2109.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä

Vesihuolto



Jukka Saarijärvi

osastonjohtajan sijainen

Vastine:

Tikkurilantien varren avo-oja putkitetaan lausunnon mukaisesti.

Äyritien johdot jäävät katualueelle ja otetaan huomioon katusuunnittelussa. Nykyinen korttelialueen raja on etelämpänä kuin tuleva korttelin raja, joten asuinrakennukset tulevat sijoittumaan johtolinjasta lähimmillään noin 9 - 10 metrin päähän.

Vesihuollon esisuunnitelman karttaa tarkistetaan. Kartasta poistetaan johtosiirtovaraus Rälssipuiston kohdalta.

Tarkistukset:

Vesihuollon esisuunnitelman karttaa tarkistetaan.

NRO 3
Vantaan Energia Oy

Lausunto:

Sähköverkko

Vantaan Energia Sähköverkot Oy toistaa 5.11.2015 annetut mielipiteensä:
Alueelle tarvitaan kaksi kiinteistömuuntamotilaa. Muuntamotilat voidaan sijoittaa molempiin LPA-alueiden parkkitaloihin. Mikäli parkkitalojen sijainti oleellisesti muuttuu niin muuntamotilojen sijainti pitää tarkastella uudestaan.

Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja sähköverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa yleissuunnittelija
Mikko Tella, puh. 050-5294363.

Kaukolämpöverkko

Asemakaavan muutosalueella sijaitsee Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkia liitteenä olevan piirustuksen mukaisesti (Liite 1).
Vantaan Energia Oy haluaa, että asemakaavan muutosehdotuksessa huomioidaan kaukolämpöputkien sijainti.

Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, niin siirtokustannuksien osalta toimitaan Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Lisätietoja kaukolämpöverkkoon liittyvissä kysymyksissä antaa
yleissuunnittelija Tomi Virtanen, puh. 050-3502664.

Kunnioitavasti
VANTAAN ENERGIA OY
Tomi Virtanen

VANTAAN ENERGIA SÄHKÖVERKOT OY

Mikko Tella

Vastine:

Asemakaavan muutoksella määrätään, että alueelle tulee kaksi pysäköintilaitosta, joihin kumpaankin on sijoitettava kiinteistömuuntamot: "Pysäköintilaitoksiin tonteilla 13 ja 15 tulee sijoittaa kiinteistömuuntamot, ...".

Rakennusalat on rajattu niin, että ne sijoittuvat kaukolämpöputkilinjojen ulkopuolelle, mutta mikäli siitä huolimatta maakaapeleita ja/tai kaukolämpöputkia pitää siirtää, toimitaan kuten on sovittu.

Tarkistukset:

-

NRO 4
HSL

Lausunto:

Viite
Lausuntopyyntönnö 28.10.2016

**HELSINGIN SEUDUN LIIKENNE -KUNTAYHTYMÄN LAUSUNTO ASEMAKAAVAN
MUUTOSEHDOTUKSEEN NRO 002204, VEROMIES, RÄLSSIPUISTON KORTTELI**

Alue sijaitsee Vantaalla Veromiehen kaupunginosassa rajautuen idässä Rälssitiehen, etelässä Äyritiehen, lännessä Perintötiehen ja pohjoisessa Tikkurilantiehen.

Rälssipuiston kortteliin Perintötien itä laidalle Tikkurilantien ja Äyritien välille tulee kolme kortteliä, joihin sijoittuu pääasiassa asuntoja, mutta myös toimisto- ja liiketiloja. Äyritien pohjoislaidalle varataan lisätilaa jalkakäytävää ja pyörätietä varten. Alustava rakentamisen määrä on n. 66 000 kerrosneliometriä. Uusia asukkaita alueelle muuttanee n. 1 650.

Rälssitietä ja Tikkurilantietä liikennöivät HSL:n linjat 561, 562, 562N, 621.

HSL Helsingin seudun liikenteellä ei ole huomautettavaa asemakaavaan.

Lisätietoja antaa Teija Visa 09-47664255

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)


Suvi Rihtniemi
toimitusjohtaja


Tero Anttila
osaston johtaja

Vastine:

-

Tarkistukset:

-



NRO 5

Vantaan kaupunki/

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Lausunto:

Ilmoitan, että sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla ei ole huomautettavaa tähän asemakaavamuutokseen.

Ari Toiva

Talous- ja hallintojohtaja

Vastine:

-

Tarkistukset:

-

10 8633/2016

MAANKÄYTTÖSSOPIMUS/A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS, B. ESI-SOPIMUS MÄÄRÄALOJEN LUOVUTUKSESTA/

Asemakaavan muutos nro 002204, kaupunginosa 52, Veromies

Lemminkäinen Talo Oy on hakenut asemakaavan muutosta Veromiehen (52.) kaupunginosassa kiinteistöille 92-52-121-10 ja 92-52-127-1 (jäljempänä sopimusalue). Sopimusalueella voimassa olevassa asemakaavassa nro 001427 (vahvistettu kaupunginvaltuustossa 30.8.1999) sopimusalue on osoitettu toimistorakennusten korttelialueeksi (KT) ja toimisto- tai hotellirakennusten korttelialueeksi (KLT-2), jolle rakennusoikeutta on osoitettu yhteensä 32 748 k-m². Sopimusalue on osoitettu ohjeellisesti liitteessä A1.

Asemakaavan muutosehdotuksessa nro 002204 (jäljempänä asemakaavamuutos) sopimusalueelle on osoitettu 8 000 k-m² liike- ja toimistorakennusten (K) rakennusoikeutta sekä 58 000 k-m² asuinkerrostalojen (AK) rakennusoikeutta. Kumoutuvaan asemakaavaan verrattuna sopimusalueelle tulee näin ollen lisää rakennusoikeutta yhteensä 33 252 k-m².

Asemakaavamuutokseen liittyen Vantaan kaupunki ja Lemminkäinen Talo Oy ovat neuvotelleet ja sopineet alueen kunnallistekniikan rakentamisesta ja osallistumisesta kunnallistekniikan korvauksiin. Esi-sopimuksilla määräalojen vaihdoista varmistetaan kaavamuutoksen mukaisten maankäyttöratkaisujen toteutuminen.

Osapuolet toteavat, että Yhtiö on ennen tämän sopimuksen allekirjoittamista siirtänyt sopimusalueella omistamansa kiinteistöt 92-52-121-10 ja 92-52-127-1 perustetuille kiinteistöosakeyhtiöille Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki (Y-tunnus: 2774924-9) ja Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo (Y-tunnus: 2774925-7) (jäljempänä yhdessä ("Kiinteistöyhtiöt")). Yhtiö sitoutuu huolehtimaan siitä, että Kiinteistöyhtiöt noudattavat tässä sopimuksessa Yhtiölle asetettuja velvoitteita.

A. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMISSOPIMUS

1. OSAPUOLET

- 1.1 **Vantaan kaupunki**
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).
- 1.2 **Lemminkäinen Talo Oy** (Y: 0112448-6)
PL 169, 00181 Helsinki
(jäljempänä Yhtiö)
- 1.3 **Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki** (Y-tunnus: 2774924-9)
c/o Lemminkäinen Talo Oy
00181 Helsinki
- 1.4 **Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo** (Y-tunnus: 2774925-7)
c/o Lemminkäinen Talo Oy
00181 Helsinki

2. SOPIMUKSEN TARKOITUS

Kaupunki ja Yhtiö sekä Kiinteistöyhtiöt sopimusalueen omistajana sopivat tällä sopimuksella maankäyttö- ja rakennuslain 12 a luvun mukaisesti kunnallistekniikan rakentamisesta ja Yhtiön osallistumisesta asemakaavan muutosaluetta palvelevan kunnallistekniikan rakentamisen kaupungille aiheuttamiin kustannuksiin.

3. KUNNALLISTEKNIIKAN RAKENTAMINEN

Asemakaavamuutokseen liittyen Kaupunki laatii Perintötielle uuden katusuunnitelman. Katusuunnitelman toteutuksen tarkempi ajankohta määräytyy ympäröivien korttelien rakennuksien valmistumisen myötä ja siitä päätetään kunnallistekniikan rakentamishjelmassa.

Yhtiö vastaa Tikkurilantien varressa olevan, sopimusalueen pohjois-osassa sijaitsevan ojan putkittamisesta (hulevesiviemäriin rakentamisesta) ja huomioi tämän sopimusalueen muussa rakentamisessa. Hulevesiviemäri on rakennettava Kaupungin ja HSY:n hyväksymien suunnitelmien mukaisesti HSY:n valvonnassa. Yhtiö on sopinut HSY:n kanssa hulevesiviemäriin rakentamisesta ja luovutuksesta ja kuntatekniikan keskukselle on sovitusta esitetty selvitys. Rakennettava hulevesiviemäri on esitetty ohjeellisesti liitteessä A1.

4. OSALLISTUMINEN YHDYSKUNTARAKENTAMISEN KUSTANNUKSIIN

Kaupungille maksettava maankäyttö- ja rakennuslain 91 a §:n mukainen yhdyskuntarakentamisen kustannusten ulkoisen kunnallistekniikan korvaus on yhteensä **7 367 992** euroa.

Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki ja Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo luovuttavat Kaupungille **3 955 600** euroa vastaavasta arvosta omistamaansa kiinteistövarallisuutta. Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus kuitataan jäljempänä tässä maankäyttösopimuksessa olevan B. esisopimuksen mukaisessa määräalojen vaihdossa. Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvausta ei voi tältä osin vaihtaa rahana maksettavaksi ilman osapuolten välistä sopimusta. Yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvaus eräännyty maksettavaksi B. esisopimuksen mukaisen määräalojen vaihdon allekirjoitustilaisuudessa.

Yhtiö maksaa loput yhdyskuntarakentamisen kustannusten korvauksesta (3 412 392 euroa) rahana kaupungille kahdessa erässä siten, että

- 1. erä määrältään **1 706 196** euroa maksetaan välittömästi asemakaavan muutoksen nro 002204 tultua voimaan,
- 2. erä määrältään **1 706 196** euroa maksetaan 12 kuukauden kuluttua asemakaavan muutoksen voimaantulosta.

Maksuerät suoritetaan Kaupungille Kaupungin lähettämiä erillisiä laskuja vastaan.

Yhtiö asettaa summaltaan yhteensä **7 367 992** euron suuruisen kotimaisen pankkilaitoksen omavelkaisen pankkitakauksen tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisen vakuudeksi, joka kuitataan vastaanotetuksi tämän sopimuksen allekirjoitustilaisuudessa. Kaupungin tulee vapauttaa vakuus välittömästi tämän sopimuksen velvoitteiden tultua hyväksytysti vastaanotettua tai mikäli sopimus kohdan 10 mukaisesti raukeaa.

5. VESIHUOLTOVERKOSTOON LIITTYMINEN

Sopimusalue ja sille toteutettavat rakennukset maanomistaja on velvollinen liittämään kustannuksellaan HSY:n omistamaan vesihuoltoverkkoon liittymishetkellä voimassa olevin liittymisehdoin.

Kaupungilla on oikeus siirtää sopijapuolta enempää kuulematta tähän sopimukseen perustuvat vesihuoltolaitteita koskevat oikeutensa ja velvollisuutensa mahdollisesti perustettavalle julkis- tai yksityisoikeudelliselle vesihuoltoyhtymälle.

6. ASUNTOTUOTANNON RAHOITUS- JA HALLINTAMUOTO

Sopimus (Asemakaavamuutos) alueella sopimusosapuolten omistukseen jäävästä asumisen rakennusoikeudesta vähintään noin 50 prosenttia on toteutettava vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona.

Sopimussakko

Mikäli sopimusosapuolet eivät täytä edellä mainittua asuntotuotannon rahoitus- ja hallintamuotoa, se on velvollinen maksamaan Kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 100 €/k-m².

7. SOPIMUKSEN MUUTTAMINEN

Mikäli olosuhteissa tapahtuu huomattavia muutoksia, joista johtuen sopimusta on tarkistettava, sopijapuolet sitoutuvat neuvottelemaan niistä erikseen.

8. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän sopimuksen tulkinnasta syntyvät erimielisyydet, joista sopijapuolet eivät pääse yhteisymmärrykseen, ratkaistaan Vantaan käräjäoikeudessa.

9. SOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Yhtiö sitoutuu ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot sopimusaluetta koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin, kaikilta niiltä osin kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä. Yhtiö sitoutuu ilmoittamaan kirjallisesti vastaisista luovutuksista kaupungille.

Yhtiöt vastaa tämän sopimuksen velvoitteista siihen asti, kun kaupunki on hyväksynyt sopimusvelvoitteiden siirron luovutuksensaajalle tai sopimusvelvoitteet ovat tulleet täytektyiksi. Jos Yhtiö ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, Yhtiö vastaa tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta myös luovutetun alueen osalta.

10. SOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä sopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet ja molemmilla osapuolilla on oikeus vaatia sopimusehtojen täyttämistä, kun asemakaavan muutosehdotus nro 002204 on tullut voimaan.

Tämä sopimus lakkaa olemasta voimassa, ellei asemakaavan muutosehdotus nro 002204 ole tullut voimaan 31.12.2018 mennessä.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2018 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutosehdotuksen nro 002204, mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolella oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomaisen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Kumpikaan sopijapuoli ei esitä tämän sopimuksen mahdollisen raukeamisen johdosta minkäänlaisia korvausvaatimuksia.

B. ESISOPIMUS MÄÄRÄALOJEN LUOVUTUKSESTA

Tämän esisopimuksen perusteella sitoutuvat tämän sopimuksen allekirjoittaneet osapuolet Vantaan kaupunki (jäljempänä Kaupunki) ja Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki sekä Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo tekemään kohdassa I määriteltyjen edellytysten täytyessä seuraavan sisältöisen luovutuskirjan jäljempänä kohdassa II mainituista alueista ja ehdoilla sekä noudattamaan lisäksi kohdassa III mainittuja ehtoja.

I LUOVUTUSKIRJAN EDELLYTYKSET

Lopullisen luovutuskirjan tekemisen edellytyksenä on, että asemakaavan muutos nro 002204, on tullut voimaan.

II LUOVUTUSKIRJA

Osapuolet: Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki (Y-tunnus: 2774924-9)
c/o Lemminkäinen Talon Oy
00181 Helsinki

Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo (Y-tunnus: 2774925-7)
c/o Lemminkäinen Talon Oy
00181 Helsinki

Vantaan kaupunki
Asematie 7, 01300 Vantaa
(jäljempänä Kaupunki).

Luovutuksen kohteet:

Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki luovuttaa Kaupungille Vantaan kaupungin 52. kaupunginosan tontista 92-52-121-10 n. 2880 m²:n suuruisen määräalan (määräala 1) ja n. 2708 m²:n suuruisen määräalan (määräala 2). Määräalat muodostavat asemakaavamuutoksen nro 002204 ohjeellisen tonttijaon mukaiset tontit. Tonttien yhteenlaskettu rakennusoikeus on 11600 k-m². Määräalat on merkitty ohjeellisesti oheiseen karttaliitteeseen B1.

Em. tonttijaon mukaiset tontit muodostavat 24.3.2017 allekirjoitetun maankäytösopimuksen mukaisen (3 955 600 euroa) yhdyskuntarakentamisen kustannusten kiinteistön luovutuksella suoritettavan osan korvauksesta ja Kaupunki kuittaa tämän luovutuskirjan allekirjoituksin sen saaduksi.

Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki luovuttaa Kaupungille Vantaan kaupungin 52. kaupunginosan tontista 92-52-121-10 n. 1507 m²:n suuruisen määräalan ja n. 843 m²:n suuruisen määräalan.

Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo luovuttaa Kaupungille Vantaan kaupungin 52. kaupunginosan tontista 92-52-127-1 n. 423 m²:n suuruisen määräalan ja n. 573 m²:n suuruisen määräalan. Määräalat ovat asemakaavamuutoksen nro 002204 mukaista katualuetta. Määräalat on merkitty ohjeellisesti oheiseen karttaliitteeseen B2.

Kaupunki luovuttaa Kiinteistö Oy Vantaan Veromäelle Vantaan kaupungin 52. kaupunginosan yleisestä alueesta 92-52-9901-0 n. 905 m²:n suuruisen määräalan. Määräala on asemakaavamuutoksen nro 002204 mukaista LPA- aluetta. Määräala on merkitty ohjeellisesti oheiseen karttaliitteeseen B3.

Luovutuskirjan ehdot:

Tämän luovutuksen kaikki ehdot on esitetty tässä luovutuskirjassa.

1. LUOVUTUSHINTA

Luovutukset ovat vastikkeettomia.

Kiinteistö Oy Vantaan Veromäen tontista 92-52-121-10 luovuttamien määräalojen (n. 2880 ja 2708 m²) arvo on 3 955 600 euroa, jolla Kaupunki kuittaa 24.3.2017 allekirjoitetun maankäyttösopimuksen mukaisen yhdyskuntarakentamisen kustannusten mukaisen kiinteistön luovutuksella suoritettavan osan (3 955 600 euroa) korvauksesta saaduksi.

2. OMISTUS- JA HALLINTAOIKEUS

Määräalojen omistus- ja hallintaoikeudet siirtyvät niiden saajille tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkellä.

3. KIINNITYKSET, RASITUKSET JA MAKSUT

3.1 Osapuolet luovuttavat määräalat kiinnityksistä ja muista niihin verrattavista rasituksista ja rasitteista vapaana.

3.2 Luovuttajat vastaavat niistä Määräaloihin kohdistuvista veroista ja muista maksuista, joiden maksuunpanon perustana on tämän luovutuskirjan allekirjoitushetkeä edeltävä aika. Luovutuskirjan allekirjoituksen jälkeen maksuista vastaa luovutuksensaaja.

4. KOHTEESEEN TUTUSTUMINEN

Osapuolet ovat tarkastaneet Määräalat, niiden alueet ja rajat sekä tutustuneet alueiden maasto-olosuhteisiin. Osapuolet ovat verranneet näitä seikkoja Määräaloista esitetyistä asiakirjoista saataviin tietoihin. Osapuolilla ei ole huomauttamista näiden seikkojen osalta.

5. ASIAKIRJOIHIN TUTUSTUMINEN

5.1 Osapuolet ovat tutustuneet saamiaan määräaloja koskeviin asiakirjoihin, joita ovat lainhuutotodistus, rasiustodistus, kiinteistörekisterinote sekä kaavakartat ja -määräykset sekä johtokartat.

5.2 Osapuolet ovat tutustuneet myös naapurikiinteistöä koskeviin asiakirjoihin, joita ovat kaavakartat ja -määräykset.

6. IRTAIMISTO

Luovutuksiin ei sisälly irtaimistoa eikä irtaimen omaisuuden luovuttamisesta ole tehty eri sopimustakaan.

7. MAAPERÄ

Yhtiön tietojen mukaan Määräalalla ei aiemmin ole harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Mikäli rakennettaessa kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, Kaupunki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä määräalan luovuttajaan, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia. Tällöin luovuttaja vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista ja työn tekemisestä sovitaan erikseen.

Kaupungin tietojen mukaan sen luovuttamalla Määräalalla ei aiemmin ole harjoitettu toimintaa, joka saattaisi aiheuttaa maaperän tai pohjaveden pilaantumista.

Mikäli rakennettaessa kuitenkin ilmenee tarvetta pilaantuneen maaperän puhdistamiseen, Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki on velvollinen välittömästi ottamaan yhteyttä Kaupunkiin, jotta tarvittavasta menettelystä voidaan sopia. Tällöin Kaupunki vastaa pilaantuneiden maa-ainesten poistamisesta aiheutuvista tavanomaisiin maanrakennuskustannuksiin nähden ylimääräisistä kustannuksista ja työn tekemisestä sovitaan erikseen.

B.III MUUT ESISOPIMUKSEN EHDOT

1. ESISOPIMUKSEN VOIMAANTULO

Tämä esisopimus tulee voimaan heti, kun osapuolet ovat sen allekirjoittaneet. Lopullinen luovutuskirja tehdään kolmen (3) kuukauden kuluessa siitä, kun kohdassa B. I mainittu luovutuksen edellytys on täyttynyt.

Esisopimus lakkaa olemasta voimassa,

- kun lopullinen luovutuskirja on allekirjoitettu tai
- luovutuskirjan edellytys on täyttymättä 31.12.2018.

Mikäli Vantaan kaupunginvaltuusto on 31.12.2018 mennessä hyväksynyt asemakaavan muutoksen nro 002204 mutta siitä on valitettu, pysyy tämä sopimus siinä tapauksessa voimassa. Sen jälkeen, kun mainittu valitus on lainvoimaisesti ratkaistu ja kaava on tullut voimaan, on molemmilla sopijapuolilla oikeus vaatia tämän sopimuksen sopimusehtojen täyttämistä. Mikäli valitusviranomaisen on lainvoimaisella päätöksellä hyväksynyt valituksen, tämä sopimus raukeaa.

Kumpikaan osapuoli ei esitä minkäänlaisia korvausvaatimuksia siinä tapauksessa, että esisopimus lakkaa olemasta voimassa.

2. ESISOPIMUKSEN VELVOITTEIDEN SIIRTO KOLMANNELLE

Osapuolet sitoutuvat ottamaan tämän sopimuksen sopimusehdot Määräalaa koskeviin vastaisiin luovutuskirjoihin kaikilta niiltä osin, kuin sopimusvelvoitteita ei ole suoritettu luovutushetkellä.

Jos osapuoli ei ole siirtänyt velvoitteita edellä sanotulla tavalla, vastaa osapuoli tämän sopimuksen velvoitteiden suorittamisesta luovutetun alueen osalta.

Tätä kunnallistekniikan rakentamissopimusta ja esisopimusta määräalojen luovutuksista on laadittu viisi (5) yhtäpitävää kappaletta, yksi Lemminkäinen Talo Oy:lle, yksi Kiinteistö Oy Vantaan Veromäelle, yksi Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalolle, yksi Kaupungille ja yksi julkiselle kaupanvahvistajalle.


Vantaalla 24. päivänä maaliskuuta 2017

Vantaan kaupungin
puolesta valtakirjalla



Kai Ketelimäki
kiinteistöpäällikkö

Lemminkäinen Talo Oy:n
puolesta valtakirjalla



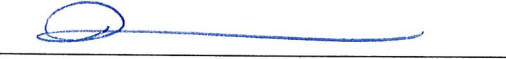
Timo Ruuskanen
johtaja

Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki
puolesta valtakirjalla



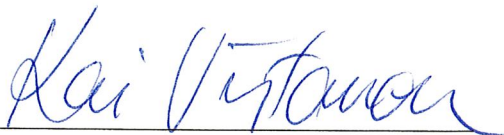
Timo Ruuskanen
johtaja

Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo
puolesta valtakirjalla



Kaupanvahvistajana todistan, että kiinteistöpäällikkö Kai Ketelimäki Vantaan kaupungin puolesta ja johtaja Timo Ruuskanen Lemminkäinen Talo Oy:n, Kiinteistö Oy Vantaan Veromäen ja Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalon puolesta ovat allekirjoittaneet tämän kunnallistekniikan rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräalojen luovutuksesta ja että he ovat olleet yhtä aikaa läsnä sopimusta vahvistettaessa. Olen tarkistanut allekirjoittajien henkilöllisyyden ja todennut, että sopimus on tehty maakaaren 2 luvun 1 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vantaalla 24. päivänä maaliskuuta 2017



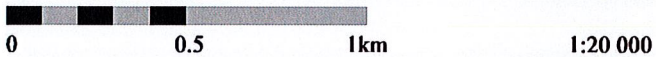
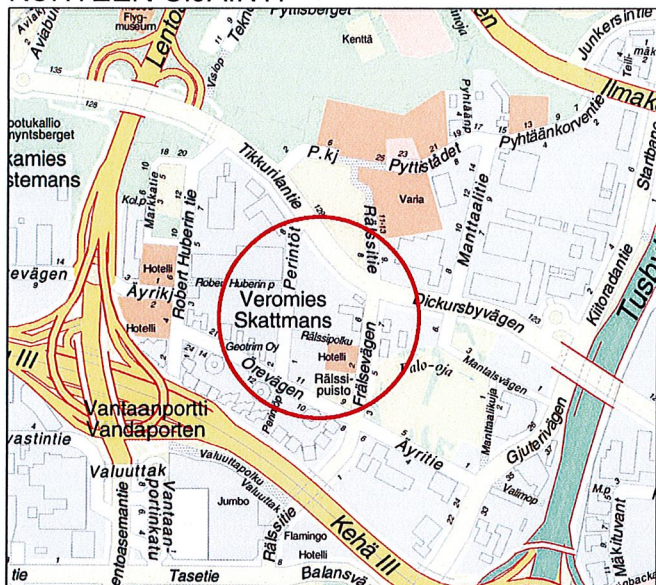
Kaupanvahvistaja

Kai Virtanen
Maanmittausteknikko
0927/23

LIITTEET

- Liite A1: sopimusalue
- Liite B1: esisopimuksen mukaiset luovutettavat määräalat
- Liite B2: esisopimuksen mukaiset luovutettavat määräalat
- Liite B3: esisopimuksen mukainen luovutettava määräala

KOHTTEEN SIJAINTI



ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN
LUOVUTUKSESTA /
Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki

YPA/AVP

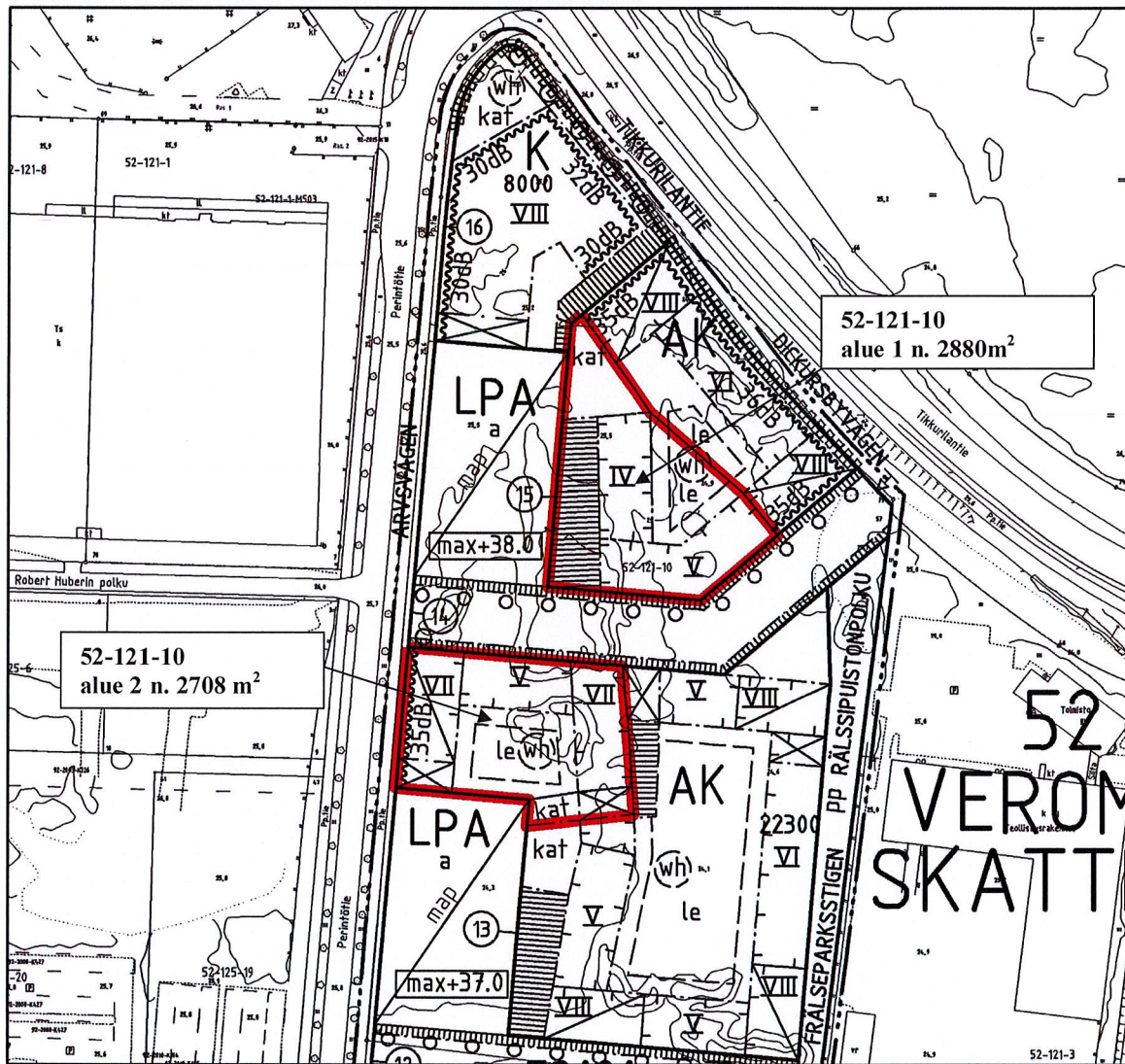
Kaupunginosa: VEROMIES (52)

Kiinteistö: 52-121-10

määräalan pinta-ala n.5588 m²

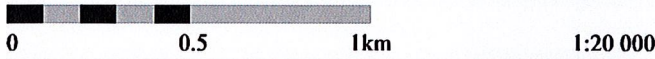
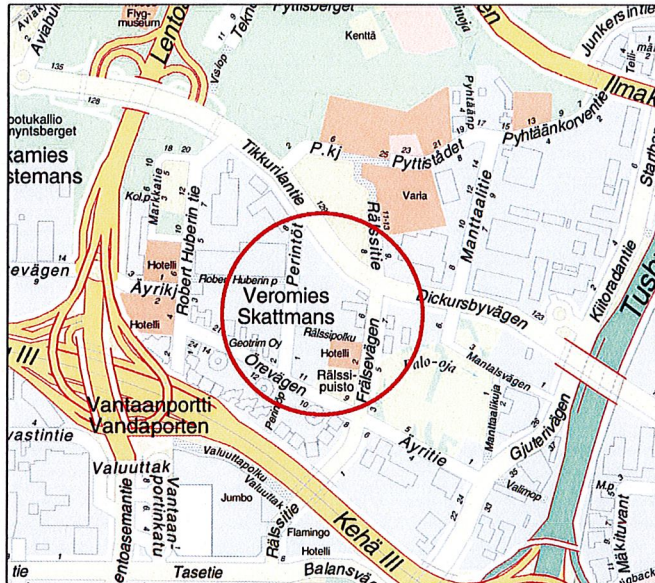
alue 1 n. 2880m²

alue 2 n. 2708m²



1:2000

KOHTEEN SIJAINTI

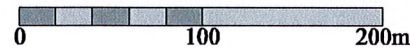
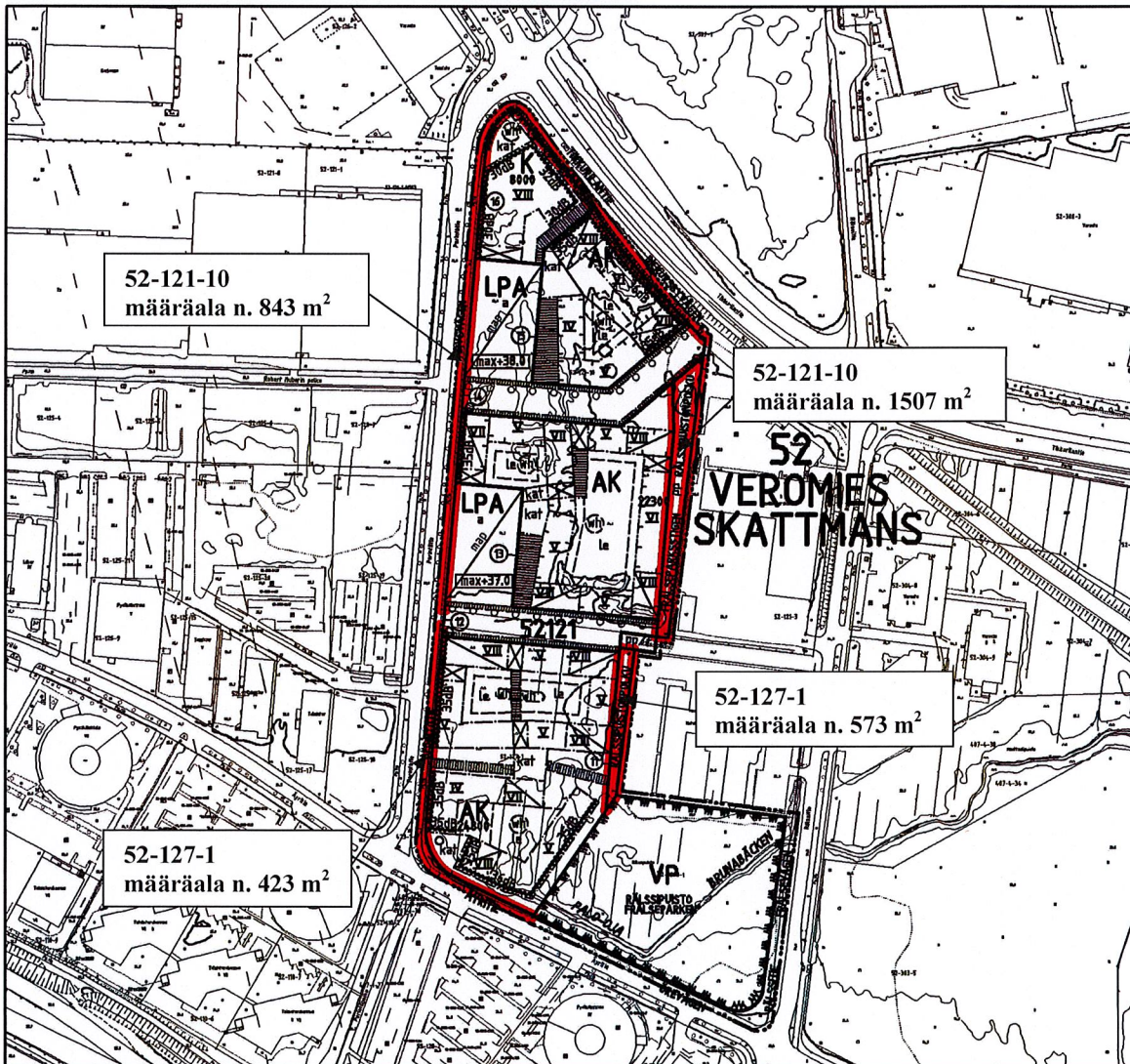


ESISOPIMUS MÄÄRÄALOJEN
LUOVUTUKSESTA (katua) /
Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki ja
Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo

Kaupunginosa: VEROMIES (52)

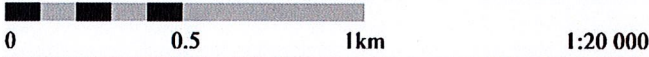
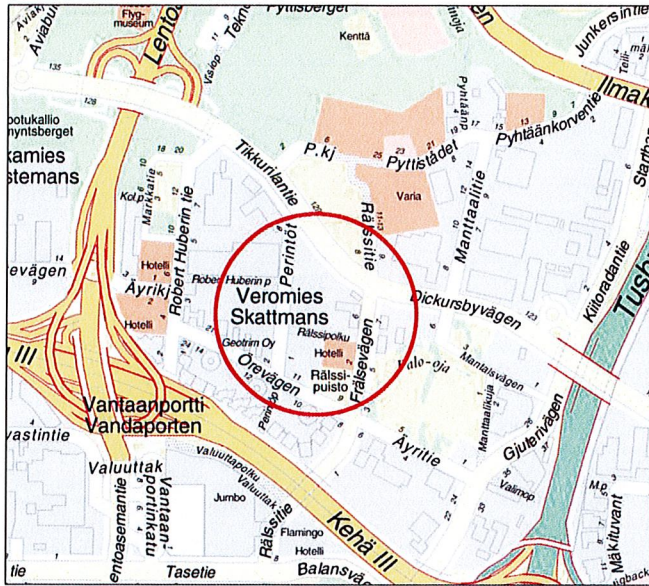
Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki
luovuttaa määräalan kiinteistöstä
52-121-10
määräalan pinta-ala n. 2350 m²

Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo
luovuttaa määräalan kiinteistöstä
52-127-1
määräalan pinta-ala n. 996 m²



1:4000

KOHTEEN SIJAINTI



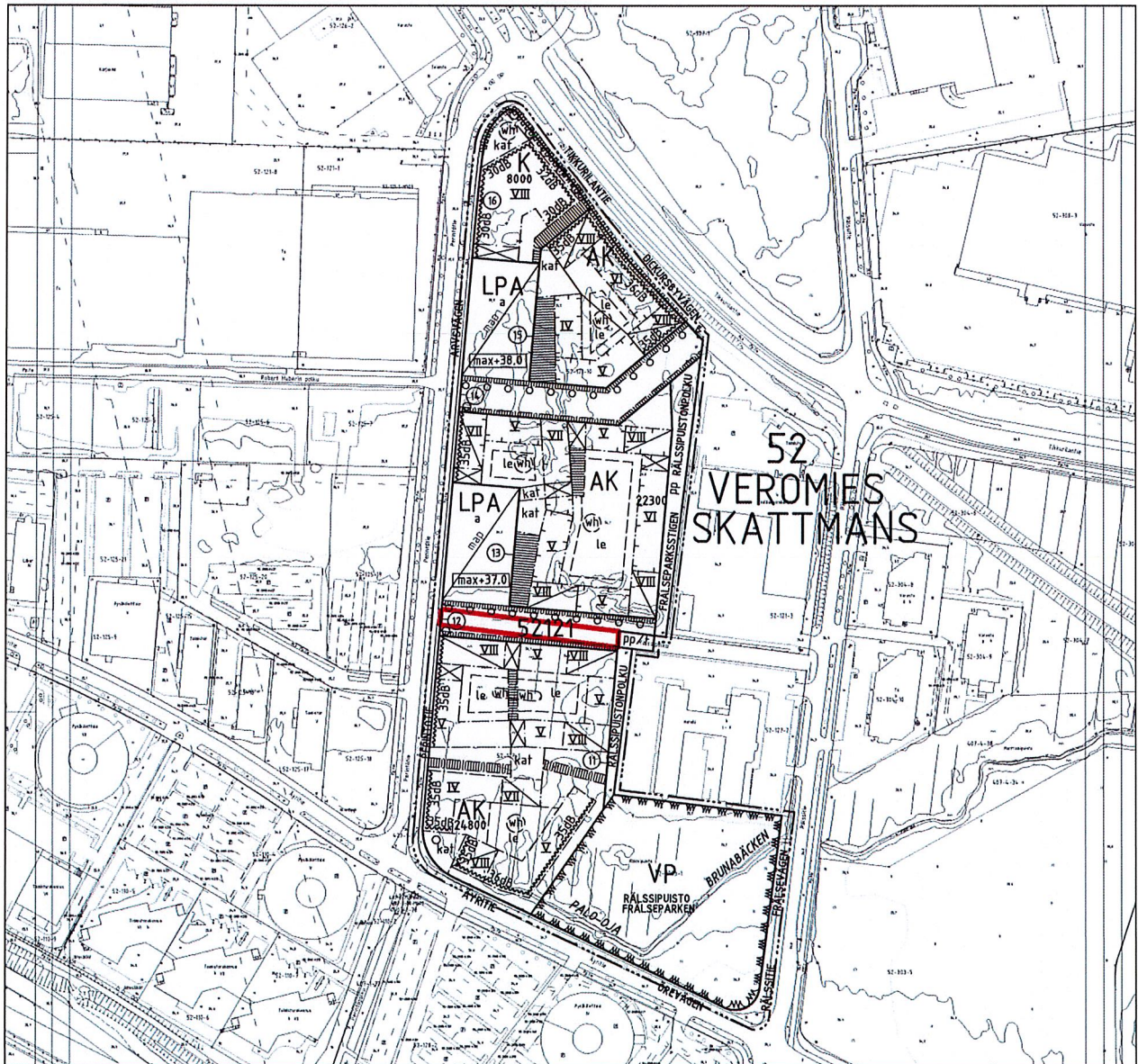
ESISOPIMUS MÄÄRÄALAN
LUOVUTUKSESTA / Vantaan
kaupunki luovuttaa

YPA/AVP

Kaupunginosa: VEROMIES (52)

Kiinteistö: 52-9901-0

määräalan pinta-ala 905 m²



1:4000

VALTAKIRJA

Vantaan kaupunginhallitus valtuuttaa kiinteistöpäällikkö Kai Ketelimäen allekirjoittamaan Vantaan kaupungin puolesta kunnallistekniikan rakentamissopimuksen ja esisopimuksen määräalojen luovutuksesta Lemminkäinen Talo Oy:n, Kiinteistö Oy Vantaan Veromäen ja Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalon kanssa. Esisopimuksen mukaan Kiinteistö Oy Vantaan Veromäki luovuttaa kaupungille tontista 92-52-121-10 n. 2880 m²:n, n. 2708 m²:n, n.1507 m²:n ja n. 843 m²:n suuruiset määräalat ja Kiinteistö Oy Vantaan Virkatalo luovuttaa kaupungille tontista 92-52-127-1 n. 423 m²:n ja n. 573m²:n suuruiset määräalat. Kaupunki luovuttaa Kiinteistö Oy Vantaan Veromäelle yleisestä alueesta 92-52-9901-0 n. 905 m²:n suuruisen määrälalan.

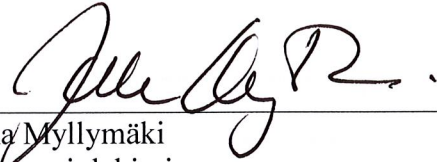
Kaupunginhallitus on päättänyt kunnallistekniikan rakentamissopimuksesta ja esisopimuksesta kokouksessaan 24.10.2016 § 31.

Vantaalla 21. päivänä maaliskuuta 2017

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS



Kari Nenonen
kaupunginjohtaja



Juha Myllymäki
kaupunginlakimies



10 § **Kimmo Kiljusen ja 27 muun valtuutetun aloite asukastilan perustamiseksi Länsimäkeen**

VD/3146/00.02.00.03/2017

Valtuutettu Kimmo Kiljunen ja 27 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Asukastila Länsimäkeen

Vantaan lähiöistä Länsimäki on ainoa, jolta puuttuu järkevän kokoinen asukastila. Esimerkiksi Länsimäen eläkkeensaajat kokoontuu järjestötilassa, jossa ei saisi olla enempää osallistujia kuin 60, mutta yhdistyksen jäsenmäärä on yli 180. Järjestö joutuu tahtomattaan rikkomaan mm. palosuojelumääräyksiä.

Länsimäessä on jouduttu purkamaan Pallas-koulu ja sen aluetta koskeva asemakaavamuutos on käsittelyssä. Alueelle kaavillaan kerrostaloa ja rivitaloja. Entisestä koulurakennuksesta on säilytetty erillinen terveydenhuoltorakennus.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Pallas-koulusta jäljelle jäänyt terveydenhuoltorakennus peruskorjataan ja muunnetaan asukkaiden yhteiskäyttötilaksi.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 10

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu valtuustoaloite

VALTUUSTOALOITE

Asukastila Länsimäkeen

Vantaan lähiöistä Länsimäki on ainoa, jolta puuttuu järkevä kokoinen asukastila. Esimerkiksi Länsimäen eläkkeensaajat kokoontuu järjestötilassa, jossa ei saisi olla enempää osallistujia kuin 60, mutta yhdistyksen jäsenmäärä on yli 180. Järjestö joutuu tahtomattaan rikkomaan mm. palosuojelumääräyksiä.

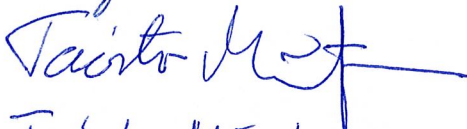
Länsimäessä on jouduttu purkamaan Pallas-koulu ja sen aluetta koskeva asemakaavamuutos on käsittelyssä. Alueelle kaavaillaan kerrostaloa ja rivitaloja. Entisestä koulurakennuksesta on säilytetty erillinen terveydenhuoltorakennus.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Pallas-koulusta jäljelle jäänyt terveydenhuoltorakennus peruskorjataan ja muunnetaan asukkaiden yhteiskäyttötilaksi.

Vantaalla 27.3.2017


Kimmo Kiljunen

Tanja Eklund




Taisto Mäntylinen


Sirkka-Liisa Kahara



Piija Ala-Kapee-Heldin

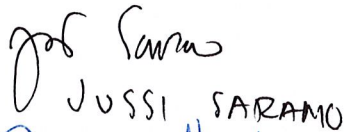

Hannu Korpela

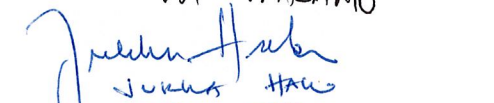

CHRISTINA KASSI

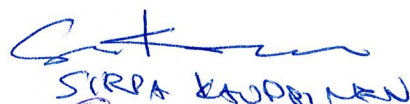

ULLA KAUKOLEHTO

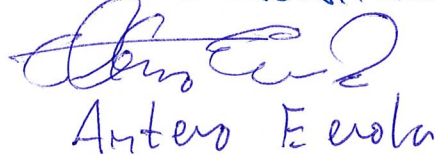

TIINA PÄNÄNEN

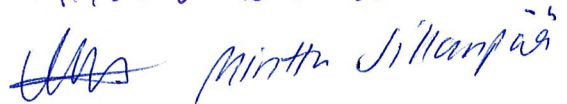

Susanna Bruun


JUSSI SARAMO


Jukka Haavisto

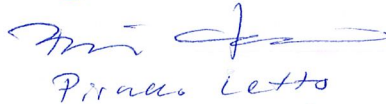

SIRPA KAUPPINEN

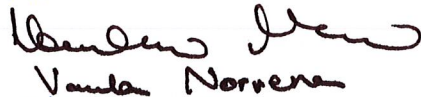

Antero Eerola



Mirja Sillanpää


Olla Rämö


Sari Haaks


Piraa Letto


Vanda Noronen


Sanna

Ulla Oent
Anniina Koskilainen

~~Ulla Oent~~

Aija Wallenius
AIIJA WALLONIUS

Sari Miltola
SARI MILTOLA

Juha Malmi
JUHA MALMI

Jouko Herranen
JOUNI HERRANEN

Fayssal Abdel
Fayssal Abdel



11 § **Sirpa Kauppisen ja 20 muun valtuutetun aloite ikäihmisten yhteisöllisen asumisen mahdollistamiseksi**

VD/3149/00.02.00.03/2017

Valtuutettu Sirpa Kauppinen ja 20 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Valtuustoaloite ikäihmisten yhteisöllisen asumisen mahdollistamiseksi

Kyselyn mukaan kolmannes ikäihmisistä on kiinnostunut yhteisöllisestä asumisesta. Asumisen laitosmaisuuutta halutaan välttää, vaikka yksinäisyyteen liittyvät pelot ovat yleisiä.

Ehdotamme, että Vantaa etsii yhteisölliselle asumiselle yhdessä ikäihmisten kanssa malleja ja ratkaisuja.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 11

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:


- allekirjoitettu valtuustoaloite

Valtuustoaloite ikäihmisten yhteisöllisen asumisen mahdollistamiseksi


Kyselyn mukaan kolmannes ikäihmisistä on kiinnostunut yhteisöllisestä asumisesta. Asumisen laitospaikkaita halutaan välttää, vaikka yksinäisyyteen liittyvät pelot ovat yleisiä.

Ehdotamme, että Vantaa etsii yhteisölliselle asumiselle yhdessä ikäihmisten kanssa malleja ja ratkaisuja.



Sirpa Kauppinen


Anniina Kostilainen



JOUNI HERRANEN



TIMO AUVINEN

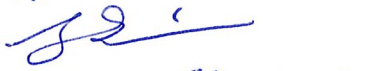

Heidi Rorback


JUHA MALMI



Sini Laakso

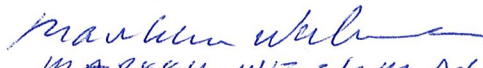

Niilo Karki


Vaula Norrena


Jukka Simonen

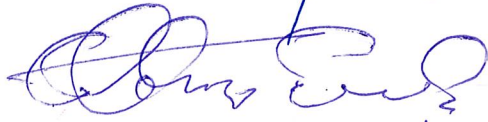

Sini Aho

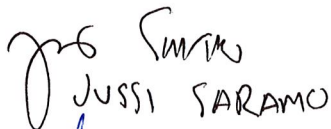

~~Hanna Korhonen~~
Raija Virta


MARKKU WIECKM


Kimmo Kiljunen


MATTI KOKKO


Antero Erola


JUSSI SARAMO


Minna Sillanpää


Susanna Bruun



12 §

Markku Weckmanin ja 17 muun valtuutetun aloite perinteisten pientaloalueiden (Tikkurila, Viertola, Hiekkaharju jne) "tuhoamisen" lopettamiseksi

VD/3137/00.02.00.03/2017

Valtuutettu Markku Weckman ja 17 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Perinteisten pientaloalueiden (Tikkurila, Viertola, Hiekkaharju jne) "tuhoaminen" on lopetettava.

Tämä edellyttää kyseisten alueiden kaavaan liittyviä toimenpiteitä. Samassa yhteydessä tulisi tarkastella myös nykykäytäntöä jossa lähes poikkeuksetta uusien kerrostalojen parvekkeet ovat läpinäkyvää lasia. Olen nimittänyt näitä "akvaarioparvekkeiksi", jotka eivät ole oman eivätkä naapureiden asumismukavuuden kannalta järkeviä. Moni asukas peittää näitä erilaisilla pressuilla.

Perustelut: Toisin kuin Helsinki ja Espoo, Vantaa ei ole laatinut pientaloalueille uusia yhtenäisiä kaavoja. Pientaloalueiden asukkaat ovat reagoineet kielteisesti, kun heidän naapuriinsa on enenevässä määrin alkanut ilmestyä tätä "kottaraispönttörakentamista". Viimeinen esimerkki on Tikkurilan Voikukan- ja Keltamontien risteyksessä oleva Ok-tontti johon nyt sovitellaan kahdeksaatoista noin 20 neliön yksiötä kahteen kerrokseen!

Rakentamista on perusteltu pienten asuntojen kovalla kysynnällä. Vuokratason arvioidaan kuitenkin näissä parinkymmenen neliön asunnoissa nousevan jopa 1500 euroon kuukaudessa ja rakentamisen neliöhinnan nousevan tuplasti normaaliasuntoihin verrattuna. Kenen etu tässä on kyseessä? Ei ainakaan pienituloisen asunnontarvitsijan.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 12

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu valtuustoaloite

VALTUUSTOALOITE

Perinteisten pientaloalueiden (Tikkurila, Viertola, Hiekkaharju jne) "tuhoaminen" on lopetettava.

Tämä edellyttää kyseisten alueiden kaavaan liittyviä toimenpiteitä.

Samassa yhteydessä tulisi tarkastella myös nykykäytäntöä jossa lähes poikkeuksetta uusien kerrostalojen parvekkeiden alaosat ovat läpinäkyvää lasia. Olen nimittänyt näitä "akvaarioparvekkeiksi", jotka eivät ole asukkaan eivätkä naapureiden asumismukavuuden kannalta järkeviä. Moni asukas peittää näitä erilaisilla pressuilla.

Perustelut: Toisin kuin Helsinki ja Espoo, Vantaa ei ole laatinut pientaloalueille uusia yhtenäisiä kaavoja. Pientaloalueiden asukkaat ovat reagoineet kielteisesti, kun heidän naapuriinsa on enenevässä määrin alkanut ilmestyä tätä "kottaraispönttörakentamista". Viimeinen esimerkki on Tikkurilan Voikukan- ja Keltamontien risteyksessä oleva Ok-tontti johon nyt sovitellaan kahdeksaatoista noin 20 neliön yksiötä kahteen kerrokseen!

Rakentamista on perusteltu pienten asuntojen kovalla kysynnällä. Vuokratason arvioidaan kuitenkin näissä parinkymmenen neliön asunnoissa nousevan jopa 1500 euroon kuukaudessa ja rakentamisen neliöhinta on noussut tuplasti kalliimmaksi kuin tavanomaisessa rakentamisessa. Kenen etu tässä on kyseessä? Ei ainakaan pienituloisen asunnontarvitsijan.

Vantaalla, maaliskuun 26. päivänä 2017

Markku Weckman
Markku Weckman

kaupunginvaltuutettu

Juha Simonen
Juha Simonen
Niilo Kärki
Niilo Kärki

Valter
VALTERA

Timo Aouiden
TIMO AOUIDEN
Jouni Herranen
JOUNI HERRANEN

Johannes Nieminen
Johannes Nieminen

Pertti Järveläinen
Pertti Järveläinen

Sirkka Luoma
SIRKKA LUOMA
Raija Viita
RAIJA VIITA

Ulla Sajaniemi
Ulla Sajaniemi
Juha Hirvonen
Juha Hirvonen

Aija Waukonen
AIJA WAUKONEN

Veera Norre
Veera Norre

Anssi Aura
Anssi Aura

Teijo Rakkola
Teijo Rakkola

Hanna Viikari
Hanna Viikari

Ija Ansalento-Salmi
Ija Ansalento-Salmi



13 § **Sirpa Kauppisen ja 20 muun valtuutetun aloite päiväkotien terveellisyys-
selvittämiseksi**

VD/3151/00.02.00.03/2017

Valtuutettu Sirpa Kauppinen ja 20 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Valtuustoaloite päiväkotien terveellisyys selvittämiseksi

E-keräin on ainoa tekninen metodi, joka mittaa sisäilman kokonaistoksisuutta. STM on kaavailemassa mittauksesta standardia. Menetelmässä ilman kosteus kerätään ja kaadetaan elävien solujen päälle, jolloin mahdolliset solumyrkyt tappavat tai vaurioittavat soluja.

Tulokset saadaan viikossa, ja mittausten hinta on halpa - ensimmäinen näyte 299+alv 24% seuraavat näytteet 199+alv 24% + mahdolliset matka- yms. kulut. Vantaalla e-keräintä on käytetty mm. Hämeenkylässä koulussa.

Ehdotamme, että Vantaan päiväkotien terveellisyys tarkistetaan e-keräimellä.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 13

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu valtuustoaloite

Valtuustoaloite päiväkotien terveellisuuden selvittämiseksi

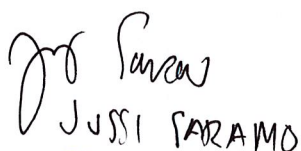
E-keräin on ainoa tekninen metodi, joka mittaa sisäilman kokonaistoksisuutta. STM on kaavailemassa mittauksesta standardia. Menetelmässä ilman kosteus kerätään ja kaadetaan elävien solujen päälle, jolloin mahdolliset solumyrkyt tappavat tai vaurioittavat soluja.

Tulokset saadaan viikossa, ja mittausten hinta on halpa – ensimmäinen näyte 299+alv 24% seuraavat näytteet 199+alv 24% + mahdolliset matka- yms. kulut. Vantaalla e-keräintä on käytetty mm. Hämeenkylässä koulussa.

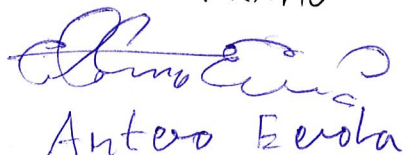
Ehdotamme, että Vantaan päiväkotien terveellisyys tarkistetaan e-keräimellä.



Sirpa Kauppinen



JUSSI SARAMO



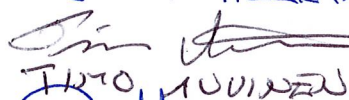
Antero Eerola



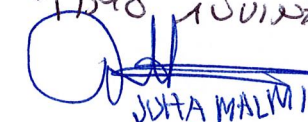
Minna Simanpää^{nh}



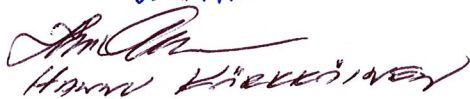
JOUNI HERRANEN



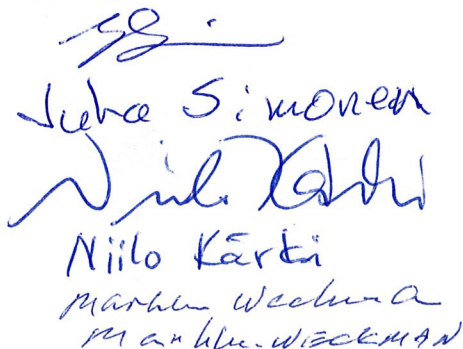
JUKKA MALMI



HANNA KIEKKILÄINEN



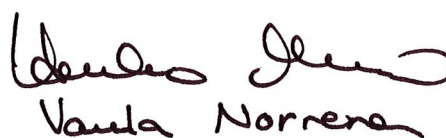
JUKKA SIMONEN



Niilo Kärki
Matti Wickman
Matti Wickman



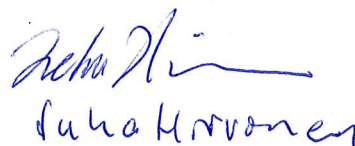
HANNA KIEKKILÄINEN



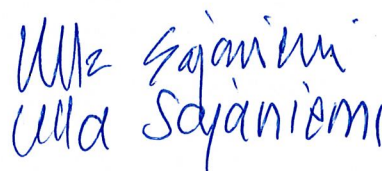
Vaula Norrena



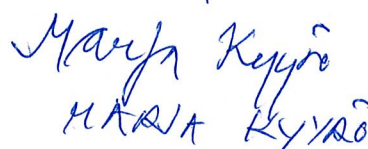
Sini Alén



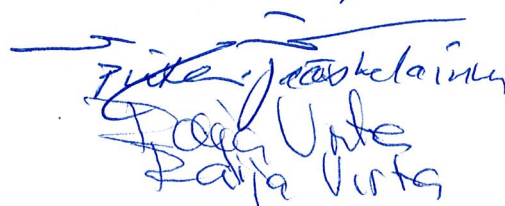
Satu Korvonen



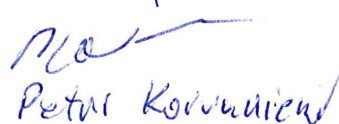
Ulla Sajaniemi



MARIA KYRIÖ



Riitta-Jaaskelainen
Riitta-Jaaskelainen
Riitta-Jaaskelainen



Petri Korvunen



L. Norres



14 § **Ulla Sajaniemen ja 17 muun valtuutetun aloite perusopetuksen tuntikatton poistamiseksi**

VD/3152/00.02.00.03/2017

Valtuutettu Ulla Sajaniemi ja 17 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Aloite Vantaan perusopetuksen tuntikatton poistamiseksi

Vantaan perusopetuksessa on asetettu ohjeistus enimmäistuntimäärästä, joka voi olla 25 %:ia yli virkavelvoitteen. Tuntikatto on ollut voimassa lukuvuonna 2016 - 2017. Vantaan tulisi mahdollisimman pian luopua tuntikatosta ja parantaa joustoa koulun henkilökunnan työnjaossa ja tätä kautta säästää henkilöstökuluissa (ylityötunnit ovat kaupungille edullisempi vaihtoehto kuin osa-aikaisen/kiertävän opettajan palkkaaminen). Opettajat ammattiryhmänä on ohitettu päätettäessä heitä koskevasta työaikajärjestelystä. On tärkeää kuulla ammattiryhmää ja ottaa se mukaan työtään koskevaan suunnitteluprosessiin.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 14

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

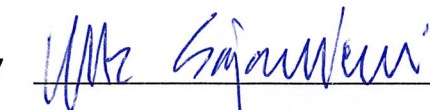
Liite:

- allekirjoitettu valtuustoaloite

Aloite Vantaan perusopetuksen tuntikatons poistamiseksi

Vantaan perusopetuksessa on asetettu ohjeistus enimmäistuntimäärästä, joka voi olla 25 %:ia yli virkavelvoitteen. Tuntikatto on ollut voimassa lukuvuonna 2016 – 2017. Vantaan tulisi mahdollisimman pian luopua tuntikatosta ja parantaa joustoa koulun henkilökunnan työnjaossa ja tätä kautta säästää henkilöstökuluissa (ylityötunnit ovat kaupungille edullisempi vaihtoehto kuin osa-aikaisen/kiertävän opettajan palkkaaminen). Opettajat ammattiryhmänä on ohitettu päätettäessä heitä koskevasta työaikajärjestelystä. On tärkeää kuulla ammattiryhmää ja ottaa se mukaan työtään koskevaan suunnitteluprosessiin.

Vantaalla 27.3.2017

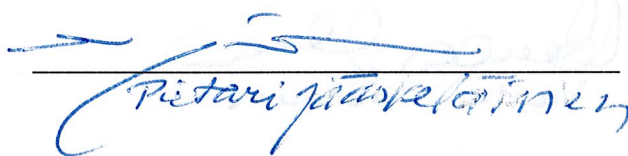


Ulla Sajaniemi, kaupunginvaltuutettu


Aloitteen allekirjoittajat:



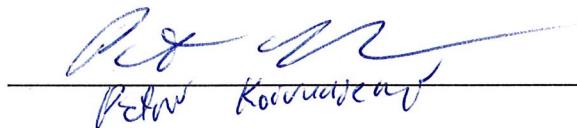
ARJA WALLENIUS




Petteri Järveläinen



Juhana Hirvonen



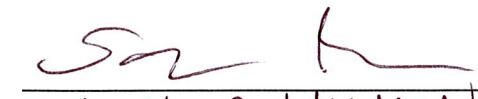
Petteri Kouvola



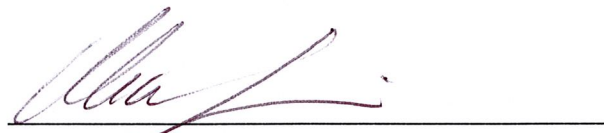
SARI MULTALA



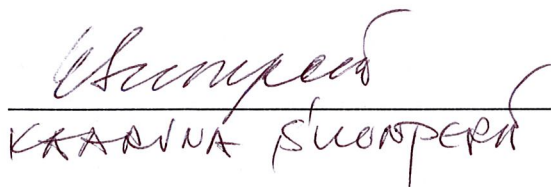
L. NORRES




SAKARI ROMMANG



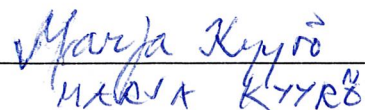
MIA SALMIVUORI



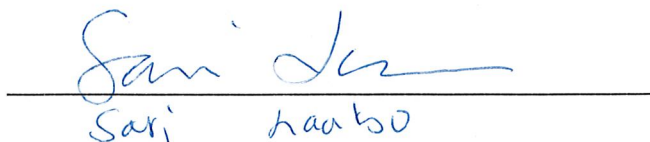
KATRIINA SUONPERÄ



Jukka Molsä



MARJA KYRÖ



SARI LAAKSO

Mari Niemi-Saari

Mari Niemi-Saari

Christina Kassila

CHRISTINA KASSILA

Tanja Eklund

TANJA EKLUND

Kaappinen Susanna

KAAPPINEN SUSANNA

Vaula Norrena

Vaula Norrena



15 §

Kimmo Kiljusen ja 15 muun valtuutetun aloite Mikkolan koulun sisäilman myrkyllisyyden selvittämiseksi ja tarpeellisten toimenpiteiden tekemiseksi

VD/3153/00.02.00.03/2017

Valtuutettu Kimmo Kiljunen ja 15 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

SELVITYS MIKKOLAN KOULUN SISÄILMAN MYRKYLLISYYDESTÄ JA TARPEELLISET TOIMENPITEET

Mikkolan koulussa on noin 840 oppilasta ja 80 henkilöstään kuuluvaa työntekijää, joista 65 on opettajaa. Mikkolan koulun oppilaat koostuvat erilaisista sosioekonomisista taustoista ja koulussa on paljon myös eri kulttuuritaustaisia oppilaita. Koulu toimii kahdessa rakennuksessa Vegassa (Venuksentie 2) ja Lyyrassa (uudempi) (Lyyranpolku 2). Lyyra-rakennuksessa toimii myös koulun hammashoitola ja neuvola.

Mikkolan koulurakennuksia on korjattu vuodesta 2010 alkaen lukuisilla erilaisilla toimenpiteillä sisäilmaan liittyen, ja 2014 vuodesta alkaen on alettu keräämään oppilaiden oireilmoituksia kouluterveydenhoitajan toimesta. 30.5.2016 mennessä oireilmoituksia oli tullut 80 oppilaalta ja vuoden 2016 loppuun mennessä 39 uudelta oppilaalta, eli yhteensä 119 oppilasta on ilmoittanut sisäilmaoireista kouluterveydenhoitajalle vuoden 2016 loppuun mennessä. Mikkolan koulun vanhemmat ry:n mukaan 2017 aikana näitä ilmoittautumisia on tullut lisää. Seitsemän (7) opettajaa on menettänyt työkykynsä neljässä vuodessa. Nykyisistä opettajista tammikuun 2017 loppuun mennessä 16,9 % (11/65) on ilmoittanut sisäilmaoireista työterveyshuoltoon.

Virallisten ilmoitusten lisäksi niin koulun henkilökunta kuin oppilaiden vanhemmat ovat huolissaan Mikkolan koulun sisäilman terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Mikkolan koulun opettajat ovat tehneet vetoomuksen 26.1.2017 kaupunginhallitukselle osoittaakseen huolensa Mikkolan koulun sisäilman tilanteesta ja Mikkolan koulun vanhemmat ry. on tehnyt vetoomuksia 1.2.2017 ja 12.3.2017 kaupunginhallitukselle sekä selvityspyyntöjä 20.2.2017 ja ehdotuksia 25.2.2017 tilakeskukselle sisäilman tutkimiseksi. Osa opettajista ja lasten vanhemmista on ottanut yhteyttä myös työsuojeluviranomaiseen ja mediaan, koska sisäilma-asioita ei ole saatu kuntoon lukuisista korjauksista huolimatta.

Osa Mikkolan koulun oppilaita on siirretty Rekolanmäen koululle kevätkaudelle 2016 suorittamaan opinnot loppuun ja koululla on järjestetty opetustiloja uudelleen sisäilmaoireileville opettajille. Yksi Mikkolan koulun oppilas on kotikoulussa, ja koululta on myös siirtynyt pois oppilaita ja henkilökuntaa, kun eivät voi olla koulun tiloissa.

Mikkolan koulun vanhemmat ry. on pyytänyt homekoiran käyttöä Mikkolan koulun sisäilman tutkimuksissa ja tilakeskus on ilmoittanut käyttävänsä sitä keväällä 2017. Homekoiran paikallistaa mahdollisen homeen, muttei pysty arvioimaan sisäilman myrkyllisyyden määrää, ja tämän takia Mikkolan koulun vanhemmat ry. on ehdottanut, että koulun sisäilman myrkyllisyys mitattaisiin esimerkiksi Elisa Aattela Oy:n tuottamalla A 4 E keräimellä ja viemärihajuhahtapaikat S-keräimellä (havaitsee kaasumaiset rikkiyhdisteet rakenteista), jotta saataisiin faktatietoja koulun sisäilman terveellisyydestä ja turvallisuudesta mahdollisimman pian. Koulu on mukana Aalto yliopiston tutkimuksessa Lyyra rakennuksen osalta, jossa kyseistä sisäilmantoksisuutta on mitattu A 4 E-keräimellä, mutta akateemisen tutkimuksen tulokset ovat saatavissa tutkimussuunnitelman mukaisesti myöhemmin. Kyseisessä tutkimuksessa ei ole mitattu Vega-rakennuksen toksisuutta, eikä tutkimus auta lyhyellä tähtäimellä vanhempien ja opettajien huoleen.

Esitämme, että tilakeskus järjestää välittömät sisäilman toksisuuden/myrkyllisyyden mittaukset Mikkolan koulussa ja tekee tarvittavat laajemmat tutkimukset. On myös selvitettävä väliaikaisen parakin tai paviljongin tarvetta sijoitettavaksi Mikkolan koulun pihalle väistötilaksi lukuvuodeksi 2017-2018. Pidemmällä jännevälillä saattaa olla tarve rakentaa kokonaan uusi koulurakennus Mikkolaan.

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 15

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.



Liite:

- allekirjoitettu valtuustoaloite

SELVITYS MIKKOLAN KOULUN SISÄILMAN MYRKYLLISYYDESTÄ JA TARPEELLISET TOIMENPITEET

Mikkolan koulussa on noin 840 oppilasta ja 80 henkilöstöön kuuluvaa työntekijää, joista 65 on opettajaa. Mikkolan koulun oppilaat koostuvat erilaisista sosioekonomisista taustoista ja koulussa on paljon myös eri kulttuuritaustaisia oppilaita. Koulu toimii kahdessa rakennuksessa Vegassa (Venuksentie 2) ja Lyyrassa (uudempi) (Lyyranpolku 2). Lyyra-rakennuksessa toimii myös koulun hammashoitola ja neuvola.

Mikkolan koulurakennuksia on korjattu vuodesta 2010 alkaen lukuisilla erilaisilla toimenpiteillä sisäilmaan liittyen, ja 2014 vuodesta alkaen on alettu keräämään oppilaiden oireilmoituksia kouluterveydenhoitajan toimesta. 30.5.2016 mennessä oireilmoituksia oli tullut 80 oppilaalta ja vuoden 2016 loppuun mennessä 39 uudelta oppilaalta, eli yhteensä 119 oppilasta on ilmoittanut sisäilmaoireista kouluterveydenhoitajalle vuoden 2016 loppuun mennessä. Mikkolan koulun vanhemmat ry:n mukaan 2017 aikana näitä ilmoittautumisia on tullut lisää. Seitsemän (7) opettajaa on menettänyt työkykynsä neljässä vuodessa. Nykyisistä opettajista tammikuun 2017 loppuun mennessä 16,9% (11/65) on ilmoittanut sisäilmaoireista työterveyshuoltoon.

Virallisten ilmoitusten lisäksi niin koulun henkilökunta kuin oppilaiden vanhemmat ovat huolissaan Mikkolan koulun sisäilman terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Mikkolan koulun opettajat ovat tehneet vetoomuksen 26.1.2017 kaupunginhallitukselle osoittaakseen huolensa Mikkolan koulun sisäilman tilanteesta ja Mikkolan koulun vanhemmat ry. on tehnyt vetoomuksia 1.2.2017 ja 12.3.2017 kaupunginhallitukselle sekä selvityspyyntöjä 20.2.2017 ja ehdotuksia 25.2.2017 tilakeskukselle sisäilman tutkimiseksi. Osa opettajista ja lasten vanhemmista on ottanut yhteyttä myös työsuojeluviranomaiseen ja mediaan, koska sisäilma-asioita ei ole saatu kuntoon lukuisista korjauksista huolimatta.

Osa Mikkolan koulun oppilaita on siirretty Rekolanmäen koululle kevätkaudelle 2016 suorittamaan opinnot loppuun ja koululla on järjestetty opetustiloja uudelleen sisäilmaoireileville opettajille. Yksi Mikkolan koulun oppilas on kotikoulussa, ja koululta on myös siirtynyt pois oppilaita ja henkilökuntaa, kun eivät voi olla koulun tiloissa.

Mikkolan koulun vanhemmat ry. on pyytänyt homekoiran käyttöä Mikkolan koulun sisäilman tutkimuksissa ja tilakeskus on ilmoittanut käyttävänsä sitä keväällä 2017. Homekoiran paikallistaa mahdollisen homeen, muttei pysty arvioimaan sisäilman myrkyllisyyden määrää, ja tämän takia Mikkolan koulun vanhemmat ry. on ehdottanut, että koulun sisäilman myrkyllisyys mitattaisiin esimerkiksi Elisa Aattela Oy:n tuottamalla A 4 E-keräimellä ja viemärihajuhahtapaikat S-keräimellä (havaitsee kaasumaiset rikkiyhdisteet rakenteista), jotta saataisiin faktatietoja koulun sisäilman terveellisyydestä ja turvallisuudesta mahdollisimman pian. Koulu on mukana Aalto yliopiston tutkimuksessa Lyyra rakennuksen osalta, jossa kyseistä sisäilmantoksisuutta on mitattu A 4 E-keräimellä, mutta akateemisen tutkimuksen tulokset ovat saatavissa tutkimussuunnitelman mukaisesti myöhemmin. Kyseisessä tutkimuksessa ei ole mitattu Vega-rakennuksen toksisuutta, eikä tutkimus auta lyhyellä tähtäimellä vanhempien ja opettajien huoleen.

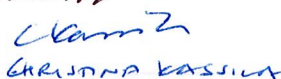
Esitämme, että tilakeskus järjestää välittömät sisäilman toksisuuden/myrkyllisyyden mittaukset Mikkolan koulussa ja tekee tarvittavat laajemmat tutkimukset. On myös selvitetävä väliaikaisen parakin tai paviljongin tarvetta sijoitettavaksi Mikkolan koulun pihalle väistötilaksi lukuvuodeksi 2017-2018. Pidemmällä jänneväliillä saattaa olla tarve rakentaa kokonaan uusi koulurakennus Mikkolaan.

Vantaalla 27.3.2017,


Kimmo Kiljunen

Tanja Ekblom

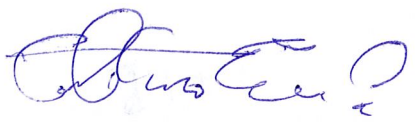

Hanna Mäkelä


Kristina Kassin


Sinpa Kauppinen


Vaula Norrene


Jari Saramo



Antero Evola

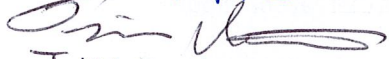
~~Ch~~ Minna Sipilä^{nh}



Sari Laakso



Sini Apén



TIMO AUVINEN



JOUNI HERRANEN



Johannes Nieminen



L. Norres





Kokouksen päättäminen

Kaupunginvaltuusto 27.3.2017 § 16

Päätös:

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 22.50.



Muutoksenhakuohje 1. Valitusosoitus

Valitusoikeus

Valtuuston päätökseen haetaan muutosta valittamalla.

Valituksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Sen lisäksi päätökseen, joka koskee **yleiskaavan, asemakaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä**, valituksen saa tehdä

- Uudenmaan ympäristökeskus ja muu viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa,
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä tai rakennusjärjestyksellä on vaikutuksia sekä
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;
- valtuusto on ylittänyt toimivaltansa; tai
- päätös on muutoin lainvastainen.

Valitusviranomainen

Valitus tehdään **Helsingin hallinto-oikeudelle**.

Valitusaika

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista.

- Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettamisestä tai kolmantena päivänä sähköisen viestin lähettamisestä. Kaavan tai rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen katsotaan kuitenkin tulleen asianosaisten tietoon silloin, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.
- Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Tiedoksisaantipäivää tai nähtävälle asettamispäivää ei lueta määrääikaan.

Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä tai muu sellainen päivä, jolloin virastoissa ei työskennellä, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä.

Valituskirjelmän sisältö

Valituskirjelmässä, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valituskirje on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.



Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisesta, sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle Helsingin hallinto-oikeudelle viraston aukioloaikana.

Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Tällöin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille ennen valitusajan päättymistä.

Omalla vastuulla valituksen voi toimittaa valitusajan kuluessa myös faksina tai sähköpostina.

Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä.

Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa 250 euroa.

Yhteystiedot:

Helsingin hallinto-oikeus

Radanrakentajantie 5

00520 HELSINKI

Puhelin: 0295642000

Faksi: 0295642079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Virka-aika: klo 8.00 – 16.15



Muutoksenhakuohje 2. Hankintaoikaisu ja oikaisuvaatimus hankinta-asiassa

Kansallisen kynnyksarvon alittavissa hankinnoissa tehtyyn kunnan viranomaisen (hankintayksikkö) päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä annettuun ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintayksikölle hankintalain 81 ja 83 §:issä tarkoitetun vaatimuksen hankintaoikaisusta tai kuntalain 89 §:ssä tarkoitetun oikaisuvaatimuksen. Oikaisua koskevan vaatimuksen voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen). Kuntalain mukaisen oikaisuvaatimuksen voi lisäksi tehdä kunnan jäsen.

Määräaika oikaisua koskevien vaatimusten tekemiselle

Oikaisua on vaadittava 14 päivän kuluessa siitä, kun oikaisuvaatimuksen tekijä on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

- **Asianosaisen** katsotaan saaneen hankintapäätöksen oheisasiakirjoineen tiedoksi sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämisspäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytettä tapahtuneen myöhemmin.

Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

- **Kunnan jäsenen** katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun pöytäkirja on asetettu yleisesti nähtäväksi.

Hankintaoikaisun ja oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hakemukseen on merkittävä oikaisua vaativan ja kirjelmän laatijan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu ja/tai oikaisuvaatimus toimitetaan osoitteeseen

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginvaltuusto
Asematie 7
01300 Vantaa
sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163
Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00



Muutoksenhakuohje 3. Hankintaoikaisu ja markkinaoikeusvalitus hankinta-asiassa

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista annetun lain (hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi, mikäli hankinnan arvo ylittää hankintalain 15 §:n mukaisen kynnyksiarvon.

3.1 Oikaisuohje

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi tehdä hankintalain 81-83 §:n mukaan **hankintayksikölle** kirjallisen hankintaoikaisun. Hankintaoikaisun voi tehdä tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas eli se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).

Hankintaoikaisun tekoaika

Asianosaisen on tehtävä hankintaoikaisu **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisun sisältö

Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Hankintaoikaisusta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Hankintaoikaisuun on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, jolleivät ne jo ole hankintayksikön hallussa.

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginvaltuusto
Asematie 7, 01300 Vantaa
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

3.2 Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.



Julkisista hankinnoista annetun lain 86 §:n mukaan puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea valittamalla muutosta, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa. Lupa on myönnettävä, jos:

asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää; tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Jollei toisin säädetä, valitus on tehtävä kirjallisesti **14 päivän kuluessa** siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen.

Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintasopimuksen hankintalain 78 §:n 1 nojalla noudattamatta odotusaikaa.

Valitus on tehtävä **kuuden kuukauden kuluessa** hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Sähköistä tiedoksiantoa käytettäessä hankintapäätös oheisasiakirjoineen katsotaan saaduksi tiedoksi sinä päivänä, jolloin päätöksen oheisasiakirjoineen sisältävä sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Tällaisena ajankohtana pidetään viestin lähettämispäivää, jollei asiassa esitetä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut vastaanottajalle myöhemmin.

Jos tiedoksianto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei tiedoksiannon näytetä tapahtuneen myöhemmin. Käytettäessä todisteellista tiedoksiantotapaa, tiedoksianto katsotaan tapahtuneeksi saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä. Itse tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan.

Hakemuksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona tai sähköpostin avulla kuten laissa sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensiksi seuraavana arkipäivänä.

Valituskielto

Hankintalain 102 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.



Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 86 §:n mukaisesti.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 88 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa 6.1 mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2 000 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4 000 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6 000 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 500 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI
puh. 029 56 43300
fax. 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Virka-aika: ma - pe klo 8.00 - 16.15



Muutoksenhakuohje 4. Valituskielto

4.1

Päätöksistä, jotka koskevat vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei kuntalain 91 §:n mukaan saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

4.2

Tässä kokouksessa tehdystä **päätöksestä § - , joka koskee kunnallisen virkaehtosopimuslain 26 §:ssä mainittuja asioita**, ei saa hakea muutosta valittamalla.

4.3

Tässä kokouksessa tehtyyn, **hankinta-oikaisua koskevaan päätökseen § -**, ei saa hakea muutosta.

4.4

Tässä kokouksessa tehdystä **päätöksestä § - , joka koskee kunnallisen kansanäänestyksen toimittamista**, ei saa valittamalla hakea muutosta (kuntalaki 99 §).